A

גַּלְעֵד

COMPARATIO

GRAMMATICAE Hebraicæ & Aramicæ, atque adeò dialectorum Aramicarum inter se: cōcinnata ex Hebraicis [redacted] præceptionibus, Aramicísque doctorum aliorum virorum obseruationibus: quibus & quamplurima alia in vtraq; lingua adiecta sunt.

Auctore Bonauentura Cornelio Bertramo, vtriusque illius linguæ Professore.

Subiunctum est ad huius comparationis praxin dotale quoddam instrumentū illis omnibus linguis & dialectis, ex veteri Hebræorū ritu conscriptū, ab eodē Cornelio interpretatione & notis quibusdam illustratum.

APVD EVSTATHIVM VIGNON.
M. D. LXXIIII.

Illustrissimo Principi ac DOMINO, D. CHRIstophoro, Comiti Palatino, Bauariæ duci, &c. S.

SCIO, Illustrißime Princeps, non defuturos qui prudentiam in hoc facto meam, ac fortaßis etiam verecūdiam desiderent, quòd tuæ Celsitudini, hoc est vni Principum huius ætatis non infimo, ego infimæ conditionis homo, cuius nomen iampridem tibi è memoria exciderit, munusculum hoc literarium, atque adeò præceptiones grammaticas offerre nec dubitem nec erubescam. Sed humanitas illa tua, facilè me ab inuerecundiæ suspicione liberabit. Tuum autem in cognoscendis optimis & vtilißimis quibusque linguis studium quisquis cognouerit, minimè mirabitur me Sanctißimarum linguarum præcepta in speciem

quidem tenuia, reipsa verò (quod de grammaticis omnibus inquit Fabius) plus habentia in recessu, quàm in fronte promittant, Principi bonarum literarum studiosissimo consecrasse. Huc accedit quòd quum plurimum tibi hæc nostra Schola debeat, cuius nimirum & præsentia cohonestata est, & exemplo plurimùm ornata, mihi certè vitio verti non debeat, quòd gratiam tanti accepti beneficij tuæ Celsitudini habere quoquo modo volui. Cæterùm etsi plurimi de his rebus memoria nostra scripserunt, et quidem inter cæteros Antonius Cevallerius, piæ memoriæ, vir doctissimus, cui in hac docendi prouincia successi, tamen futurum spero (quod sine inuidia & ostentatione vlla ingenij vel diligentiæ dictũ velim) vt quisquis hæc nostra legerit, siue methodum siue res ipsas spectet, non prorsus inutilem à me nauatam hanc operam agnoscat. Magno certè labore sunt hæc à nobis congesta, & quàm facillimè fieri à me potuit, digesta: sed in ipsius Hebraicæ linguæ cum Aramica collatione maximè à nobis est elaboratum, vt quomodo hæc ab illa deducta sit, omnibus pateret. quod vt meliùs perspiceretur, ipsas quoque Aramicæ linguæ dialectos sum persequutus. In his verò præter cæteras vna est Syra Comagena seu Antiochena, cuius, vt & Babylonicæ analogia nobis plurimum adiumenti ad hanc nostram rationem attulit: vel eo maximè nomine quòd Hebrææ Aramicisque omni-

omnibus dialectis superstes, totam Syriam occuparit. vnde & huic soli Syræ nomen meritò reseruamus, dum alias Aramicas dialectos, Chaldæas appellamus. Illud autē beneficium, Illustrißime Princeps, non solùm Germaniæ vestræ acceptum ferendum est, à qua certa huius linguæ analogia ad nos manauit: sed & in primis Illustrißimorum Principum maiorum tuorum pietati ac magnificentiæ, qui primi in hoc nostro Occidente eius linguæ hospites fuerunt, eámque sunt eo honore dignati, vt in suis κειμηλίοις repositam quàm studiosißimè conseruandam curarint. Deniq; hoc debemus etiam Illustrißimi Parentis tui liberalitati, qui tam accuratè in sua bibliotheca, asseruata eius linguæ monimenta, viro ad tantam rem nobis communicandam accommodatissimo, D. Immanueli Tremellio superioribus annis suppeditauit. Hæc certè effecerunt vt non solùm eius linguæ propagationem tibi, tuísque debitam putarim, sed ita gratam fore crediderim, vt si quid audacius paulò apud tuam Celsitudinem admitterem, facilè excusares. Porrò vt aliquem nostræ huius linguarum istarum comparationis vsum fructúmque indicaremus, illi subiunximus dotale quoddam instrumentum, omnibus illarum linguarum dialectis, quas hîc inter se comparamus, ex veterum Hebræorum ritibus conscriptum. quod & vnà vel eò lubentius ex intimo aduersariorum & librorum

meorum peculio per aliquot annos asseruatū delituit, tibi offero, quod mihi à viro clarissimo & tua Celsitudinis obseruantissimo dudum donatū est. Hanc verò nostram comparationē si probari abs te resciuero, mihi animū addideris ad præstandum quod quamplurimi doctissimi viri nostra hac ætate de locupletissimo dictionario linguarum earum, quas hîc vnà tradimus, votis summis optarunt, ac reipsa se præstituros polliciti sunt. Quod reliquum est, Illustrissime Princeps, huius anni primordia ita fausta fœliciáque tibi precor, vt perpetuo quodam tenore eandem aut maiorem etiam fœlicitatem anni deinceps consequentes excipiant. Cal. Ianuariis. CIↃ IↃ *LXXIIII.*

Illustriss. C. T.

obsequentissimus Bonauentura Cornelius Bertramus.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Lege fol.25. lin.15. וַנְּשׁוּבָה *vánaschúbha* 51.20. יוֹתָן 60.19. בְּ
63.17. שׁוּנֵם *Schuném* 74.25. תּוֹצְאֹתֵיהֶן 75.6. אִתְפְּסֵבְתָא 91.14. uis 96.8.
שִׁפְכִי 99.16. meus atque splendor meus rest- 116.15. Iud.9.10. חֶשְׁבִּי
121.23. וַתִּשְׁחֲדִי 125.17. אִתְפַּקְּדַת 129.25. קְרָא 130.21. וְכַב.131.vlt. תִּתְ 135.
30. קְ 160.29. פֵּק 167.27.vel בְּקִרְבְּכֶם 189.19. נִתְּן 199.16. תִּקֵּן 210.
22. וְחִי 218.8.f.& 9.g 257.25. בְּמוֹצְאֹתָם 271.22. קְ 277.24. Act. 27.36.
281.27. שְׁ 282.6.Ghe- 292.8. נְחָה 300.23. יַשְּׁנֵה 307.30. אִישׁ 316.vlt.ita ad-
322.25.I pro ת 324.13. מִנְ & 15.vel לֵית & לִיבִי vel לִיבוּ 332.13. אֵנַךְ 335.23. *Im-
per.& fut.&* 24. גְּרִי אִתְגְּרִי 349.3. מִתַּי Bab. 364.4.quandam quiescentẽ,
vt 366.penult. שְׁלַחָא שְׁלִחַי 389.9.totum singularem nu- 392.1. רְעֵה
395.25. אָבִי 399.15. malunt 2.Schem.14.11. 413.6. אַגְרִשְׁלִי 429.6.quædam
singularem,quædam pluralem,quę

יהוה

PRAEFATIO IN COMPARATIONEM

tionem linguæ Hebraicæ & Aramicæ: in qua author totius sui instituti rationem reddit.

INitia comparationis illius qua linguam Hebraicam & Aramicam inter se cõferre, & Aramicæ linguæ dialectos inter se committere instituimus, ab earum linguarum & dialectorum primordiis & progressu omnino repetenda sunt. Atque quòd ad Hebraicam linguam pertinet, certum nimis est eam vna cum ipso Adamo in lucem editam fuisse, solámq; apud eius familiam & posteros perdurasse ad tempora vsq; confusionis Babylonicæ. Ad eam rem probandam quàm plurima adferri posſint, eáq; omnia firmiſsima, sed ne pluribus rei nimis veræ & certæ luminibus officiá, vnica dũtaxat ratione illud iam euicero. Aben-Hezrá vir acerrimi iudicij in Genes.11.1. appositiſsimè notat concinnam illam nominum primorũ hominum impositionem, & nominũ illorum etymum sententiæ eorum qui nomina illa imposuerunt, accommodatum, arguere quàm manifestiſsimè quod contendimus. Quis enim vel mediocriter Hebraicis literis tinctus, cùm audit ex Gen.3.20, Adamum appellasse vxorem suam Cheuam, quòd videlicet ipsa fuerit mater omnium viuẽtium, statim non deprehendat Adamũ Hebraicè loquutum fuisse, noménque vxori suæ ex verbo חיה quod Viuere significat, indidisse? Idem eliciat quis ex eo quòd Cheua primogenitum suum enitens, eum appellarit Kainum: quòd videlicet illum à Domino poſsideret. Et ne

¶. j.

quis calumnietur hæc Aramica esse posse, nomen Scheth ab Adamo alij cuidam ex suis filiis, à reponendo inditum regero, aliáq; omnia veterum illorũ Patrum, quæ nihil nisi Hebraicum redolent: tum si significationem spectes, tum etiam si formationem & habitudinem. Meritò igitur linguam Hebraicam omnium antiquissimam appellemus. quinetiam addam omniũ aliarum matrem. Ab ea enim Dominus non confusionis sed ordinis Deus, certo quodã consilio & ratione, in mentes hominum ad exædificationem turris Babél perturbatorũ & iusto eius iudicio perculsorum, aliarum linguarũ seminaria deriuauit & indidit. In quibusdam certè ætatis illius hominibus intemeratã permansit lingua Hebraica: nimirum apud eos qui loca illa incoluerũt, in quibus primùm vel illa nata fuerat, vel vsitata. Apud Chenaanæos videlicet & Arphaxadæos. Atq; hinc est quòd illa lingua à Propheta Isaia lingua Chenáan dicitur. Dicta verò est Hebraica quòd ab Abrahamo Heberi nepote, & qui tandem traiecto Euphrate apud Chenaanæos degens, Hebræus dictus est, exculta & conseruata fuerit, & ab eius posteris frequentata. Ergo apud illas gentes ita exculta fuit lingua Hebraica, vt nihil in ea requiras quod in aliis linguis commendetur & iactetur. At verò illud præter cæteras habet hæc lingua, quòd ea Dei oracula Iudæis concredita fuerunt: quo nomine meritò lingua Sancta appellatur. Addunt & huius rei rationem aliam Hebræi, quòd videlicet Deus quem Sanctum appellant, ea vsus fuerit, imò & eius author vnicus extiterit. Atq; hoc efficit vt eius linguæ ortum & nitorem omnibus numeris absolutissimum eodem tempore cœpisse credã. Hoc ex Mosis scriptis & vario eorum stylo satis apparet. Durauit huiuscemodi linguæ Hebraicæ splendor, quoad Iudæi cũ Assyriis nimis familiariter versati sunt, eorúmq; idololatria & linguã suam cõspurcarunt: & tandem iusto Dei iudicio

eam

eam intra ſeptuaginta annos apud eos dedidicerunt, quam ad ducentos annos in AEgypto miris modis afflictati ſartá tectá conſeruarant. Iudæi ergo ex captiuitate Aſſyriorum & Chaldæorum reuerſi, ſuæq; linguæ obliti, linguá Chaldaicá quam in exilio didicerát, excoluerũt: ita vt & lingua Chaldaica tum Hebraica dicta fuerit, quòd ab Hebræis frequentaretur. qui hanc illi gratiam tandem retulerunt, quòd eam ſicut & cætera alia apud eos aliquádo puriſsima, fœdiſsimè corruperint. Hoc verò me eò adigit, vt in dies magis ac magis demirer ſingulare Dei conſilium, quo factum eſt vt lingua Hebraica apud extraneos ita pura extet: imò & eo maximè nomine quòd Deus puritaté hanc ab iſtis impuris conſpurcatoribus nobis conſeruatá voluerit. Vt certè Sacrorum ſcriptorum author eſt, ea etiá ab omni corruptione ita vindicáda per ipſoſmet Hebræos curauit, vt ne minimum apicem quidem ab illis ſcriptis detrahere poſsis, quin falſi ſtatim deprehendaris. Lingua ergo Hebraica apud ſuos aliquo modo abolita, aliquo etiã modo conſeruata, in æternũ permanſura & duratura eſt vna cum ipſo Dei Verbo.

Atque hæc de Hebraicæ linguæ origine & progreſſu: nunc ad Aramicam linguam veniẽdum eſt. Vt verò quæ in Aramica lingua de his proponemus, faciliùs intelligantur, altiùs paulò res repetenda erit.

Syriæ nomen Geographis aliíſq; authoribus cùm Græcis tum Latinis aliquando vſurpatur ad deſignandũ quàm maximum regionis Orientalis tractum, qualis eſſe videtur qui à Sur deſerto (quod inter AEgyptum & Aſſyriam intercedit ad limites territorij Iſmaelitici) Occidẽtem verſus Paleſtinam emenſus, ad Septentrionem mare Mediterraneum atque adeo Cyprum inſulam aliquãdo à ſuperiore cõtinente auulſam ingreſſus, traiecto rurſum mari totam Ciliciam, totam etiam Cappadociam peragrat, tan-

démque in Pontum Euxinum dilabitur. Inde verò ad Orientem transmisso Euphrate & Tigri totam Assyriã permeans ad Persidem & sinum ipsum Persicum desinit: ad Meridiem verò Arabiam legit. Aliquando verò ad aliquã ex his regionibus significandam, quæ superiore illo tractu includuntur. Nominis origo variè traditur. Quidã à Syro insula maris Mediterranei Syriam dictam autumant: alij à Syro quodam Apollinis filio: alij à monte Chermón qui Schirjón à Phœnicibus præcipuis certè & antiquissimis Syris, dicitur. Mihi verò Syriæ nomen inde deriuandum videtur, vnde eius regionis primordia in superiore illa descriptione repetiimus, nimirũ à Sur deserto: ea prorsus ratione qua Assyria ab Assúr dicta est. Prisci certè Hebræi Syriæ nomen non vsurpant, sed eius loco nomine אֲרָם Arám vtuntur, à quo quàm plurimas superioris illius tractus regiones & linguas appellant. Ergo illis regio Arám in illo tractu dicitur quæ ab Antilibano rectà Euphratẽ contendit, & eo traiecto Tigrim legit, & Mesopotamia tota peragrata sub Damasci fines considens, ad ipsam Arabiam Petræam terminatur. Tota inquam illa regio in Sacris literis; Arám Hebræis dicitur: ita tamen vt diuersi illius regionis situs diuersis etiam adiectis distinguantur.

Mesopotamia igitur omnium earum maxima & antiquissima, aliquando etiam κατ' ἐξοχὴν simpliciter Arám dicitur, & eius regionis incolæ, Aramæi. aliquando nomine magis proprio & peculiari פַּדַּן אֲרָם Paddán Arám, hoc est Iugum Syriæ, quasi Syriam iugatam, id est, sub duorũ fluuiorum iugum missam dicas: vnde & aliquando אֲרַם נַהֲרַיִם Aram duorum fluuiorum, seu interamnis dicitur. Quinetiam aliquando solo adiecto Paddán significatur.

Quæ ad Eleutherum fluuiũ prima est, dicitur ארם צוֹבָה Arám Tsobáh. fortasse Sophene est. Ad hunc tractum esse videtur Chamath inferior, quæ eo nomine Chamath

Tsobáh

Thobáh appellatur.2.Paralip.8.3. Ad eam viciſſe videtur Dauid ipſum Adarezer, 1.Paralip.19. 18.& ita terræ à Deo promiſſæ limites aſſequutus: qui vulgò ponūtur ad לְבוֹא חֲמָת.i.quoad ingreſſus fueris Chamáth, inferiorē videlicet. Illius regionis tractus à quibuſdam Ityræa exiſtimatur.

Ad eam tractus viciniam certum eſt fuiſſe אֲרַם בֵּית רְחוֹב Arám Beth Rechób, non procul diſsitam à loco illo ad Euphratem, qui רְחוֹבוֹת Rechobóth dicitur, Gen.36.37.

Quarta Arám, quæ אֲרַם מַעֲכָה Arám Mahacháh dicitur, ab illis ſpatiis non ita procul abfuit, vt apparet ex 2.Schem. 8. & 10.

Quinta Arám, vocatur אֲרַם דַּמֶּשֶׂק Arám Damaſci, quæ Damaſceno territorio concluditur, hoc eſt inter Libanum & Arabiam: vel, vt alii (qui volunt Antilibanum & Libanum in Arabiam deſinere) monent, inter Libanum & Antilibanum ſita eſt: hoc eſt, Cœleſyria ſeu caua Syria, quaſi duorum illorum montium vallibus terminata.

Atque hæ quinque regiones in Sacris literis diſertè de nomine Arám appellantur.

Porrò ſexta quædam eſt Syria, quæ quanuis non ita diſertè Arám dicatur à Sacris ſcriptoribus, dubium tamen non eſt appellationē Arám, qua eam profani ſcriptores dignātur, ab illis ad eos manaſſe. Teſtatur ergo Strabo incolas Syriæ Comagenæ ſeu Antiochenæ à veteribus ſcriptoribus Arimos, hoc eſt Aramæos dictos fuiſſe. Antiochenæ certè iſtius Syriæ honorificè & magnificè meminit Scriptura. Territoriū iſtiuſmodi vocat Terram חֲמָת Chamáth. Regnū ei tribuit inter cætera à Monarcha Aſſyrio conquiſita maximè inſigne: imò & vrbē metropolin, quam vocat חֲמָת רַבָּה Chamath magnam ſeu maiorem. Addunt & quidam eandem hanc aliàs vocari Riblá.. Ergo & hæc Syriæ pars nomine Arám dignanda, non ſolùm illis nominibus quæ ſuprà deſignauimus, ſed vel ea maximè gratia, quòd po-

¶.iij.

ſtremis tēporibus regio iſtiuſmodi ſuperiores illas ſex ſub iugū miſerit, & priuilegiis ſuis atq; adeò lingua ſua nobilitarit. Quod antequam demonſtremus, omnino definiendum videtur vnde deductum fuerit nomen ארם Arám.

Moſes Gen. 22. 21. Kamuelē appellat patrē Arám. quod vel ſonat eum autorem fuiſſe nominis vel certè Gentis illius, habitādíque & amplificandi territorii quod illa Gens incoluit, quæ de nomine Arám dicta eſt: quaſi illam denominarit vel ab Arám poſtremo filio Schem proauo ſuo, vel alia etiam de cauſa: vel eum filium habuiſſe nomine Arám, à quo Aramæa gens, eiúſque frequentatio & amplificatio atque nomen manarit. Coniecturam hanc vtranlibet confirmat idem Moſes eodem ipſo loco qui inter filios Nachór ex ſecundaria vxore ponit Mahacháh, autorē certè Arám Mahacháh, de qua ſuprá. Quinetiam כשד Cheſed ille qui ibidem recenſetur inter filios primariæ vxoris ipſius Nachoris, autor fuiſſe videtur, nominis כשדים, id eſt, Chaldæorum (quaſi Vr Chaldæorum per prolepſin dicatur) vt grammatica analogia & ſcriptio arguit: quam vtranque Chaldæi maximè affinem habuerunt cum Aramæis aliis. Nam & ipſa Aramæorum lingua non ſolùm ארמית Aramæa dicitur, ſed & לשון כשדים lingua Chaldæorum appellatur.

Apud vtros, Meſopotamicos videlicet & Chaldæos, cœperit linguæ Aramicæ vſus, meritò quis dubitet, ſed ſi valeat cõiectura ex ſuperioribus, & ex eo quòd prima linguæ Aramicæ mētio & veſtigia apparēt in Labanis Meſopotamici ſeu ארמי. i. Aramæi hiſtoria, videtur à Meſopotamia per poſteros Nachoris ad Chaldæos & Aſſyrios perueniſſe, Orientē verſus. An ita Occidentē verſus per eoſdem Nachoris poſteros ad alios tractus Arám trans Euphratem primùm deportata fuerit, non ita de omnibus liquidò conſtat. Certè poſtremis temporibus, propagato Chal-

dæorum

dæorum imperio, eorum quoque lingua nō solùm omnes illas Aramici tractus regiones peruasit, sed & Iudæam ipsam, Palestinam & Phœniciam: ita vt Aramæa lingua Hebraicam aliquo modo antiquasse & quasi obliterasse videatur: nec id semel, sed sæpius, variisque suis dialectis.

Miros enim fecit progressus lingua Aramica eiúsque dialecti. Nam ex Mesopotamia apud Chaldæos propagata, ita Babylone exculta fuit apud proceres & philosophos Babylonicos, vt ibi puritatem quàm maximam consequuta fuerit.

Meritò igitur primam, & præcipuam Aramicæ linguæ dialectum facimus Babylonicam: in qua edoctus Daniel, item & Hezras, in ea aliquot suorum scriptorum paginas exararunt.

Secundā eius dialectū appellabimus Chaldaicā seu Syracam: qua priores Bibliorum araphrastæ vsi sunt, quales puntOnkelos in Legem, & Ionathán in vtrosq; Prophetas, tam priores quàm posteriores.

Tertiam dialectum constituimus Ierosolymitanam, qua scriptæ sunt posteriores paraphrases in Legem & librum Ester. Atque hæc ita Ierosolylymitana dicta videtur, quòd vulgus Israelitarum reducum ex Babylonico exilio, multa vocabula Ammonitica, Moabitica, Persica & Græca, linguæ Chaldaicæ permisceret.

Quartam Aramicæ linguæ dialectum facimus mediam quandam inter Chaldaicam illam secundam, & tertiam hác Ierosolymitanam: qua scriptæ sunt paraphrases seu Targhumín in Quinque volumina, quæ vocant: in Psalmos, Prouerbia, & Iobum.

Atque ex hac superiorum dialectorum Aramicarum

differentia, duplex Targhúm constituitur ab Hebræorum doctoribus, Babylonicum & Ierosolymitanum. Vtrunque videlicet ita vocant, non quòd illud lingua Babylonica conscriptum fuerit, hoc verò Ierosolymitana: sed quòd illud puriore stylo constet, hoc impuriore.

Quintá addimus Aramæorũ dialectũ, nimirũ Talmudicá, quæ mixta videlicet est non ex superioribus solis, sed & ex Hebraica, eiúsq; idiotismis, & vocabulis Latinis, Græcis, Arabicis, & barbaris aliis audaciùs paulò assumptis.

In hac autem dialecto duplex etiá differentia Talmudici styli constituta est. Talmud videlicet vnum appellatur Babylonicum, quòd puriore stylo exaratum sit, alterum verò Ierosolymitanum, quòd impuriore: eadem prorsus ratione & analogia, qua Targhúm Babylonicum & Ierosolymitanum.

Sextam & postremam Aramicæ linguæ dialectum constituimus Syram Antiochenam seu Comagená, seu etiam Maroniticam. Illam sexto & postremo loco ponimus, non quòd velimus post alias illas omnes ortam fuisse, sed quòd omnium postrema vsum suum constanter retinuerit, atque omnibus illis successerit, omnésque illas antiquauerit. Illa enim est cuius vsus fuit non solùm in Ecclesia illa Antiochena, vt & in reliquo illius regionis agro: sed & tádem in toto Patriarchatu qui illi Ecclesiæ aliquando adiudicatus est. Inde fit vt illius vsus adhuc duret in Palmyrena: quæ regio, si eius solitudinem spectes, cis Euphratem ad Arabiam Fœlicem & Petram vrbem porrigitur. vnde & à Geographis illi adscribitur vrbs Maronia: cuius loci Episcopi, Monachi, Eremitæ & ciues diu pro Schismaticis habiti, tandẽ Ecclesiæ Romanæ nomẽ dederũt. Ob illius loci & Ecclesiæ celebritatem, lingua hæc Maronitica à quibusdam dicitur. Denique Mesopotamici nulla alia lingua vulgò, saltem Sacris suis operantes, vtuntur quàm Syra hac.

Porrò

Porrò hocloco oritur quæstio, an hæcipsa sit lingua qua Christus eiúsq; populares & σύσχωροι, in Iudæa vsi sint. Syram certè nondum vsitatam fuisse Iudæis Christi tempore, ex multis apparet, quæ nimis longũ esset recensere. Hoc vnum afferemus, in paraphrasi Noui testamenti in Ioann. 19. vers. 13. pro גַּבְּתָא λιθόστρωτος, aliis Aramæis vsitato, esse גְּפִיפְתָא Septũ: vnde omnino videantur tũc Iudæi secunda Aramæorum dialecto vsi, qua Ionathán, qui quadraginta circiter annos vixit ante Christũ, Iudæis sui temporis Vetus testamentum exposuit. Tantam verò huius linguæ antiquitatem arguit paraphrasis in Nouum testamentum, vt eá ausim Ecclesiæ illi Antiochenæ primùm nascenti, Christianísque illis primùm in ea appellatis, ascribere. Atque hoc efficit, vt huius dialecti Aramicæ cognitionem nobis Christianis magis necessariam credam, quàm vllius superiorum. Nã præter vsus varios quos cum illis omnes communes habet, peculiares quosdam & proprios & Christiano theologo necessarios suppeditat. Nemo sanè dubitat loca esse quàm plurima in Bibliorum contextu quæ multorum ingenia exercuerunt, vel propter varias vocum significationes, vel etiam sententiarum amphibologias. Ea verò omnia ita syncerè explicare potest Syra dialectus, vt nihil ad eius interpretationẽ requiras. Ad huius rei fidem quàm plurima exempla proferre possim, sed vel vnico contentus ero.

Nota nimis est amphibologia verborum Petri, ad Act. 3.21. Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι, Quem oportet cœlos quidem capere. Eam amphiboliam Syra paraphrasis suo idiotismo tollit, דְּלֵהּ וָלֵא לִשְׁמַיָּא דַּנְקַבְּלוּן Quem necesse est cœlis vt capiant: vt habes huius Grammaticæ pag. 222.

Hæc verò explicandi facilitas & dexteritas mirum in nobis excitare debeat desiderium aliarum paraphrasium

quæ apud Syros in vniuersa Biblia extant. Auget hoc desiderium quòd multi & Hebræorum, & Ecclesiæ primæuæ quam vocant, ritus qui in libris Sacris extant, quorúmque ratio nondum planè nobis constat, optimè & certissimè ex eius linguæ idiotismis definiri possint. Ad eam rem declarandam, vnicum etiam exemplum afferemus. Diu doctos Theologos torsit, vnde Paulus meminerit anathematis Maran-athá, omnésque maximè laborarunt in agnoscenda eius anathematis origine. Eam verò Syræ dialecti idiotismi ita arguunt, vt iam omnibus molestiis liberati, habeamus in quo acquiescamus. Apud Syros ergo pro Græca voce Κύριος, vulgò reponitur מָרַן, quod propriè sonat Dominus noster: quasi Syri pro affixo primæ singularis, quod vsurpant Hebræi in nomine Diuino אֲדֹנָי Domini mei, id est, Dominus Deus, reponant affixum plurale eiusdem personæ. Porrò vox illa Κύριος cócurrit cum ἦλθε Venit (quá vocem propriè declarat Aramæum אֲתָא) initio Prophetiæ comminatoriæ Enochi apud Iudam versu 14. Inde ergo nemo non videt deductam illam anathematis rationem, & ex primis illius anathematis verbis, minùs aliàs ad alia aliarum sententiarum initia vsitatis, anathema ipsum de more Hebræorum appellatum fuisse. Quàm pulchrè quadrarit anathema huiuscemodi in hypocritas & apostatas, hoc Theologis demonstrandum relinquo. Quòd verò in Syra phrasi inuertatur vocum Græcarum ordo, & pro ἦλθε Κύριος sit מָרַן אֲתָא, Syrorum etiam vt & Hebræorum, mori est tribuendum, qui naturalem vocum consequutionem sequuntur, quàm maximè possunt accuratissimé. Ergo vel hæc sola nobis hác dialectum commendare possint. Cæterùm quàm prolixè & apposité iuuetur aliarum Aramicarum dialectorum analogia huius Syræ certitudine, satis cóstat ex his quæ pluribus exponimus, p. 137. 147. 149. 187. 197. 243, & aliis quáplurimis locis.

Præter

Præter grammaticā analogiā, addam etiā, ignotā deriuationem & significationem multarum vocum satis alioqui vsitatarum in aliis Aramæorum dialectis, manifestissimè ex Syræ huius scriptione,& vsu designari. Vnum ad eam rem exemplū in præsentia sufficiat. Qua ratione Chaldaicum מֵרַת Vinum significet, & vnde deriuandum sit omnino aperit מֵארִית Vinum prodromum, de quo pagina 381. In eo א ex Syrorum idiotismo repræsentat י primam radicalē ex his quæ notauimus ad pag.220. Inde fit vt Chald. מֵרַת, & Syrum מֵארִית, eandem agnoscant originem & significationem quàm Hebraicum תִּירוֹשׁ. Nam Hebr. יָרַשׁ Possedit, migrat in Aramicum יָרַת, mutato pro more ש in ת, vt habes pag.28. Denique vt totum hoc argumentum semel concludamus, ex progressu nostræ huius Grammaticæ,& hi & alii varii & quàm plurimi huius dialecti vsus eam nobis quàm prolixissimè commendabunt. Iam verò ad præcipuam instituti nostri rationem venimus, cuius fundamenta ex his quæ diximus, hæc iacimus: Hebraicam videlicet linguam omnium primam, & matrem seu fontem ac originem facimus, ex qua reliquæ omnes deriuatæ fuerint. Illud vt constat liquidiùs in illis linguis quæ ad Iudææ viciniam vsitatæ fuerunt, etiam inde petendum videtur eius deriuationis exordium. Magis vicinas fuisse Aramicas regiones Iudææ iam intelligimus. Imò & ex hac vicinia linguam Hebraicam ita aliquando variatam, vt Aramicæ linguæ idiotismos aliquibus locis admiserit: tādémque variæ Aramicæ linguæ dialecti in genuinum Hebraicæ linguæ locum successerint. Quàm procliue hoc fuerit, & quàm verum, ex his quæ tradituri sumus, nemo non viderit. Ergo dum ad hæc nos accingimus, lectionis & pronuntiationis in vtraque lingua, Hebraica videlicet & Aramica, præcepta perstringimus: quid in quaque lingua

¶¶.ij.

cõmune sit & quid peculiare indicantes. Vt verò in declinandi ratione manifestior esset vtriusque linguæ affinitas, vocúmque deriuatio atque analogia, certam eius rei rationem & artem paucis tradidimus. In his autem omnibus hoc vnum conati sumus, vt nihil non iam explicatum obtruderemus, nihílque assumeremus ad alicuius præcepti expositionem, quod non vel expositum iam esset, vel ex his quæ traderemus per se liqueret. Vnde vbi Grammatica ipsa præcepta seriò aggredienda fuerunt, magis conueniens visum est à Vocibus consignificantibus eorum initium ducere. Eius rei rationem suo etiam loco reddimus: & quã tractatus illius partem attingendã censeamus, subiũgimus. Inde ad Nomina deuenimus eadẽ prorsus de causa, eadémque methodo: ita vt ex nominibus imperfecta alii loco referuemus. quoad videlicet verba imperfecta, à quorum analogia illa pendent, pertractauerimus.

A nominibus tandem ad Verba progredimur in quibus tractandis quam potuimus facilitatem & perspicuitatem adhibuimus: præsertim in imperfectis, quorum etiam ordines & ordinũ genera aliquando Hebraicè vt & Aramicè opponenda & comparanda fuerunt: non solùm vt meliùs cum Aramæis cõferrentur, sed etiam vt inter se collata faciliùs intelligerẽtur: & si quid in vno ordine aut genere ex alio repetendum, paucis perstringeretur. Pertractatis ita verbis imperfectis ad imperfecta nomina descendimus: quorum formas & inflexiones ad formas inflexionésque nominũ perfectorum reuocamus. Tandem ad reliquas voces consignificantes redimus, quas etiam ad formas nominum perfectorum & imperfectorum exigimus. Hæc verò simul in vtraque lingua, Hebraica & Aramica, ita accuratè & minutatim docemus, vt ferè præcepta præceptis opponamus. non quòd simul eodémque tenore

omnia

omnia ea docenda aut discēda censeam aut consulam: sed vt vbi docenda aut discenda erunt, statim suppetant. Hanc ergo vtriusque linguæ comparationem ita tractandā censeo, vt primùm Hebraica percurrantur. Quin etiam si quid in Hebraicis pertractādis aut difficilius occurrat, aut quod omnino ab Aramicis præceptis pendeat, illud in id tempus reiiciendum arbitror, quo Aramica percurrentur. Atque ea gratia diuersis characteribus vtriusque linguæ præcepta distinximus: Romanis quos vocant, præcepta Hebraica excudentes, Italicis verò Aramica. Porrò in Hebraicis præceptis digerendis & explicandis, vnicum Kimchí absolutissimum Hebræorum Grammaticum nobis sequendum proposuimus, & ad eius regulas omnia aliorum cùm Hebræorum tum Latinorum præcepta exegimus. Atque vt Scholam in qua versamur per deserta Iudaica & Aramica peregrinantem & oberrantem placidiùs deduceremus, visum est eius viæ vestigiis insistere, quæ illa primùm & iamdudum pressit & fixit. Quamminimùm ergo discessimus ab Antonij Cevallerij Grāmatica eiúsque ratione: ita vt eius etiā verbis quàm potuimus cōstantissimè, & per hanc nostram comparationem licuit, hæserimus. In Chaldaicis consilium Eliæ Leuitæ in præfatione in suum Methurghemán sequutus, quicquid legi aut audiui præceptorum & analogiæ eius linguæ ad Danielis & Hezræ scripta Chaldaica & alia eorum vestigia quæ in paraphrastis Aramicis restant, exegi: ad eam rem manu ductus ante octodecim annos ab Angelo Caninio, deinde post Caninium, à Mercero, quem muneris Regiæ suæ professionis in Academia Parisiensi inde initia ducentem, audiui. In Syris D. Tremellio præceptore quanuis muto, tamen vt doctissimo, ita & appositissimo vsus sum ad expediendas difficultates quæ in libris lingua

Syra conſcriptis mihi occurrerunt. Porrò ne proſodiæ ratio à nobis peculiari loco tradenda eſſet, ſingulis vocibus polyſyllabis tam Hebraicis quàm Chaldaicis proprio loco accentum adſcripſimus: vt inde ad cæteras eiuſdem analogiæ accommodari poſsit. In Syris hoc neglexímus, tum quòd vulgò in eorum libris accẽtus omitti ſoleat, tum etiam quòd ſatis ex aliorum Aramæorum collatione de eius ſitu cõſtare poſsit. Atque ferè iiſdem de cauſis Daghés, aliáque Syrorum puncta de quibus pag. 13. prætermiſimus: niſi quòd aliquot locis pluralis numeri indicia ſuperſcripſimus. Mappík ad He impunè omitti non poſſe duximus. Hæc autem vt quàm accuratiſsimè ſimus conati, ſi non aſſequuti, aliquo modo appareret, breuem & tamen tolerabilem praxim Grammaticorum horum præceptorũ, etiam in vtraque lingua, imò & in omnibus Aramicæ linguæ dialectis, ſubiunximus ex dotali quodam inſtrumento Hebraicis literis cõſcripto, ſed illis omnibus linguarum dialectis nobilitato, & punctis vocalibus pro cuiuſq; dialecti analogia à nobis illuſtrato. Hæc verò omnia ita accipi velim à candidis quibuſque lectoribus, vt noſtrum hunc laborem omniúmq; operarum quibus ad eum vſi ſumus, æqui boníque conſulant, & Deo nobiſcum omnia accepta ferant, illíque eo nomine immortales gratias agant.

קרני אל

AN-

ANTON. FAYVS IN COMPArationem linguæ Hebraicæ & Aramicæ, artificiosè & feliciter à Cornelio concinnatam.

Ausonio Graioq́; fauo sua labra rigarat
Europe, gemini laude superba soni.
Inuidet indignans Asia, & discrimina linguæ
Multiplicis queritur condita mille sibi.
Audiuit querulam CORNELIVS, oreq́; blando
Fatus, ait, Multis haud opus hìcce sonis.
Opponam geminis geminos: queis victa facesset
Europe Graio turgida & Ausonio.
Dixit. at illa rogat properet. tum protinus instat,
Vocibus Hebræis iungit & ille Syras.
Cum Latio tantùm cedit queis Græcia, quantùm
Eloquio cœli vana loquela soli.

ANDR. MELVINI IN linguæ Sanctæ præstantiam.

Quo distant certa incertis, æterna caducis,
Diuina humanis, denique lux tenebris,
Et cœlum terris: quanto discrimine rerum!
Hoc præstat linguis hæc pia lingua alijs:
Ad vitam quæ sola viam, sedésque beatas,
Et patrij pandit lucida regna poli.

Doctor idoneus.

Cui pectus sublime excelso attollit honore,
Et casto sanctum accendit amore animum
Syderibus cognata, polis æquæua, políque
Conscia, & æterni nuncia consilij
Lingua: Deo simul orta, simul sacrata: Deiq́;
Interpres dio nobilis eloquio,
CORNELII quà impressa vides vestigia, gressum
Dirige. Ne dubites hoc duce ferre gradum
Ad sacros, quà prona via, quà proxima, fontes.
Vnus pro cunctis sat tibi CORNELIVS.

EIVSDEM IN LINGVAE HEbraicæ & Aramicæ comparationem, non minùs artificiosè & eleganter, quàm laboriosè & diligenter concinnatam.

Matris vt effigies proles germana pudicæ est:
Vt fonti similis qui fluit inde latex:
Sic matrem linguarum vnam, castámque, piámque,
Sic fontem æternum diuitis eloquij,
Hebræam matrem Chaldæáque, Syráque proles
Quàm bene corde refert, tam bene & ore refert.
Quum proles germana sit hæc de matre pudica,
Et matri & proli nunc suus extet honos,
CORNELIO quæ digna satis patre præmia? per quem
Et matri & proli stat rediuiuus honos?

Si nouitas tibi grata, tibi si grata vetustas,
Hoc tibi quid libro gratius esse potest?

RVDIMENTORVM
linguæ Hebrææ
TRACTATVS PRIMVS.

De recta legendi & pronuntiandi ratione,

CAPVT I.

De literis.

AD rectam rationem legendi & pronuntiandi linguam Hebræam, nosse oportet literas, puncta & accentus.

Literæ sunt viginti duæ: omnes consonantes: & à dextra sinistram versus, hoc est naturali & recto ordine legendæ, quo etiam earum figuræ, nomina & potestates hîc subiiciũtur.

Potestas.		Nomen,	Figura,	
[ʼ] *Spiritus tenuis Græcorum. est enim primus Hebræorum spiritus, qui nudam oris apertionem indicat.*	אָלֶף	Aleph, quasi Princeps dicitur, ab ordine: quòd primarium obtineat locũ in alphabeto. Vnde & Græci suum ἄλφα, vt ab alijs alia literarũ suarũ nomina mutuati sunt. Aliis à bouis figura ita dicitur: quasi Hebræi AEgyptiorum Hieroglyphicis etiam primi vsi sint.	א	1
bh *lenissimũ.* b *durum.* *Prima est ex sex literis quæ vacua pũcto mollissimè & lenissimè pronuntiatur, cũ puncto verò duriter & asperè.*	בַּיִת	Beth, Dom⁹: à figura, quæ delineat præcipuas domus partes, fundamentum, parietem & tectum.	ב בּ	2

Poteſtas.	Nomen,	Figura,	
gh *leniſſimum.* g *durum.*	גִּימֶל Guîmel, Camelus: à gibbo quem in dorſo gerit, ſicut camelus, qui dicitur Hebræis גָּמָל *ghamál.*	גּ ג	3
dh *leniſſimum.* d *durum.*	דָּלֶת Dáleth, deducitur à דֶּלֶת *déleth,* Porta, quam delineat.	דּ ד	4
h *Secundus Hebræorum ſpiritus, qui denſo Græcorū respondet.*	הֵא He, Ecce, nomen ſumpſit à demõſtrantis geſtu.	ה	5
v *conſonans.*	וָו Vau, Vncinus, cuius figurá refert.	ו	6
z, *vel ſ, vt vulgò inter vocales pronuntiãt, vt in* miſer.	זַיִן Záiin, Arma, ſynecdochicôs vocatur, quòd clauæ vel etiam teli figuram exprimat.	ז	7
ch *Tertius Hebræorū ſpirit⁹ ſecundo denſior, ita vt nec Græcis nec Latinis literis bene exprimi poſſit.*	חֵית Cheth, Fera quadrupes.	ח	8
t	טֵית, aut rectiùs, טִיט Teth, Cœnum, ſeu locus cœnoſus, atque adeò Inuolucrum.	ט	9
j *conſonans.*	יוֹד Iod, Manus.	י	10
ch *leniſſimum.* c *durum.*	כַּף Caph, Palma, ſeu Cochlear.	כּ *principii & medii tantúm.* ךּ *finis tantúm.* כ ך	11

Prima quoque eſt ex quinque quæ duplicem habẽt characterem, quorum prior inſeruit vocis principio & medio tantùm, poſterior fini tantúm.

Poteſtas.	Nomen,	Figura,	
l	לָמֶד Lámed, Stimulus, ſeu Veru, cui ſimilis eſt.	ל	12
m -- *finale Gall.*	מֵם Mem, Labes.	מ *principii & medii tantúm.* ם *finis tantúm.*	13

Nechemjáh 2. verſ. 13. חֵם *ipſi[erant,] ſcribitur Mem principii & medii ad calcem: & viciſſim ſolo Ieſchahjáh 9. 7.* לְםַרְבֵּה *ad multiplicationem, ſcribitur Mem finis ad dictionis medium.*

Poteſtas.	Nomen,	Figura,
n ŋ *finale Gall.*	נוּן Nun,Propago,Puellus, Infans.	*finis tantùm.* ן *principii & medii tantùm.* נ 14
ſ, *initio quidem dictionis & in fine.*	סָמֶךְ Sámech,Fulcrum continuum.	ס 15
h *Quartus Hebraorũ ſpiritus omnium denſiſſimus, Gracis & Latinis barbar⁹.*	עַיִן Haáiin,Fons,ſiue Oculus.	ע 16
ph *leniſſimum.* p *durum.*	פֵּא Pe,Os.	*finis tantùm.* ף *principii & medii tantùm.* פ 17 פּ
tſ	צָדִי Tſadhí, Venabulũ, quod ſumma parte exhibet.	*finis tantùm.* ץ *principii & medii tantùm.* צ 18
q, k	קוֹף Koph,Simia.	ק 19
r	רֵישׁ Reſch, Caput, ob craſsitiem capitis:ſubtiliùs poteſt exponi Pauper, quòd plerique careát facultate rectè proferendi hanc literam.	ר 20
ſch ſ *in principio quidem dictionis, et in fine, prorſus vt Sámech.*	שִׁין Schin,vel שִׂין Sin,Dens,quaſi dentata litera:quòd tres dentes continere videatur.	שׁ 21 שׂ
th *leniſſimum.* t *durum.*	תָּו Tau, Terminus. vel quòd alphabetum terminet, ab ordine vocatur,ſicut A'leph: vel quòd termini in terram defixi figurã exprimat.	ת 22 תּ

Appendix ad figuram literarum.

Figuræ aliæ ſunt ſingulares ac propriæ, vt
אלבףקש.

Aliæ non prorſus abſimiles. { ג נ / ר ך / ו ו ז / ט ם ס / ע צ ץ

Aliæ ſimiliores, quas tamen attenta conſideratione & mediocri vſu facilè quiſque diſcernat. { ב כ / ד ר / ה ח ח / ם ס

Cæterùm aliæ ſunt figuræ literarum, quibus commentarij ſcribuntur, aut vulgò vtuntur qui manu pingunt: neque apud omnes Hebræos eædem vſitatæ ſunt. nam aliter Germani, aliter Hiſpani & Itali literas quas Currentes barbarè appellant, ſolent formare. Earum vſitatiores characteres hîc, nequid à nobis deſideretur, ſubiicimus.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

ך ם ן ף ץ

Appendix ad poteſtatem literarum.

Quanuis ex quinque vocis humanæ organis plura ad vnam aliquam literam pronuntiandam concurrant, vnum tamen eſt quod præter cætera laborat: vnde ab eo tanquam præcipuo & prædominante ipſa litera apud Hebræos denominatur. Atque hinc fit vt Hebræorum literæ, in quinque claſſes diſtribuantur. Aliæ enim in quibus guttur maximè laborat, Gutturales appellantur, vt אֲחָהַע *achháh*: quarum Aleph & He, ducto ex imo ventre ſpiritu efferuntur: hæc quidem cõpreſſo in ima gutturis parte, illa verò liberè vbique fluente: ח autem in medio, ע in ſummo gutture pronuntiatur. Aliæ in quibus palatum, Palatinæ dici poſſunt, vt גִּיכַק *ghichák*. Aliæ in quibus lingua, Linguales, vt
דטלנת

GRAMMATICÆ ARAMÆÆ tractatus primus.

De recta ratione legendi & pronuntiandi linguam Aramæam.

DE LITERIS.

CAPUT I.

VT lingua Chaldaica proximè ad Hebraicam accedit, ita & ijsdem characteribus literarũ, ac punctorũ cùm regiorum tum ministrantium, & accentuum, ex Danielis & Hezræ authoritate, atque adeò Hebræorum aliorum vel etiam Talmudistarum vsu, commodè describitur & legitur. Syra quoque quamuis eos proprios (sed fortasse aliquãdo communes toti tractui Syriæ) retinuerit, idem tamen ius nuper obtinuit. Et verò ita Hebraicarum literarum characteribus ea donata est, vt ש sinistrum, prorsus negligat. Illarum autem potestatem sibi à maioribus traditam ita religiosè excoluit, vt in exprimendo ו & י Latinam vtranque vtriusque literæ potestatem temperare videatur, ita vt ו modò sonet, vua, vue, vui, vuo, vuu: modò verò uva, uve, uvi, uvo, uvu: י autem, modò jia, jie, jii, jio, jiu: modò verò ija, ije, iji, ijo, iju: vnde & fit vt sæpe tum cum præcedentibus literis, tum cum subsequentibus in diphthõgos coalescãt, quod aliquo modo indicatur Rom. 10. vers. 20. בְעָאווּנִי behauvuni. i. quæsierunt me: & 12. 21. וְכַאווּה zechauvuh. i. vicerunt eam. תַחְוִיתָא tachvuitho, demonstrationẽ, 2. Cor. 8. 24. נוּכְרָיְתָא nuchroijtho, aliena, Actor. 7. 4. Eadem illa religio Syros omnino ineptos reddidit ad pronuntiandum P Latinum. Nunquam enim suum פ quãtumuis daghessandum, sicut nec Arabes, aliter quàm per φ seu ph, exprimant. Hoc certè priscos illos Hebræos, eorum maiores, factitasse tradit Hieronymus in Dan. cap. 11. vt illud Marci 7. 34. ἐφφαθὰ satis arguit.

דַּטְלְנַת *datlenáth*. Aliæ in quibus labia, Labiales, vt בּוּמַף *Bumáph*. Aliæ in quibus dentes, Dentales, vt זַסְרַצַשׁ *zasretsás*. Illud quoque addendũ, quasdam literas potestate ac pronuntiatione affines esse, vt כ ק, כ ח, ו ס צ שׂ, ד ט ת. quasdam etiam prorsus similes, vt ט,כ ו item, & ח cũ puncto: כ cum puncto, & ק: ס quoq; & שׂ. vnde etiã plerũque permutãtur.

Denique huius loci est quod Hebræi vt & Græci literarum suarum characteribus adscripto supernè puncto vel linea vtuntur, vt numeros notent. Hoc autem vt faciant, suarum literarum characteres omnes, etiam finales, in tres enneadas seu nouenarios digerũt, quorum primus vnitates ordine continet, secundus decurias, tertius centurias:

9	8	7	6	5	4	3	2	1
θ	η	ζ	ϛ	ε	δ	γ	β	α
ט׳	ח׳	ז׳	ו׳	ה׳	ד׳	ג׳	ב׳	א׳
90	80	70	60	50	40	30	20	10
ϟ	π	ο	ξ	ν	μ	λ	κ	ι
צ׳	פ׳	ע׳	ס׳	נ׳	מ׳	ל׳	כ׳	י׳
900	800	700	600	500	400	300	200	100
ϡ	ω	ψ	χ	φ	υ	τ	σ	ρ
ץ׳	ף׳	ן׳	ם׳	ך׳	ת׳	ש׳	ר׳	ק׳

Quinque centurias posteriores sæpius geminatis prioribus indicant,

קׄתׄ רׄתׄ שׄתׄ תׄתׄ תׄתׄקׄ

Millenarium primum, hoc est mille, per א̈, duobus punctis supernè ad vtrunque latus notatis designant, reliquos adiectis ad huiuscemodi א̈ reliquis literis primi nouenarij.

3000	2000	1000
γ	β	α
גא̈	בא̈	א̈

&c ita deinceps.

Numeros huiuscemodi simul commiscent ad reliquos indicandos.

19 18 17 16 15 14 13 12 11

יׂא יׂב יׂג יׂד טׂו יׂו יׂז יׂח יׂט

25 24 23 22 21

כׂא כׂב כׂג כׂד כׂה

&c. nam quòd in טׂו assumuntur ט 9, & ו 6, ad facienda 15, non autem יׂה, illud fit, ne incidatur in nomen diuinum יָהּ *iah*, Dominus.

CAPVT II.

De vocalibus.

PVnctorum Hebraicorum alia regia, alia ministrantia. Ministrantia sequenti capiti reseruamus. Regiorum quinque sunt longa, quinque breuia. Porrò regia huiuscemodi puncta tanquam per antonomasiam vocales appellare possumus.

Vocales longæ.

Potestas.	Nomen,	Figura,
ā *longum, sed obscurum, quale Germani pronuntiat, medio videlicet sono inter a & o.*	קָמֶץ גָּדוֹל Kaméts gadhól. i. Kaméts magnũ seu longũ. Vox קָמֶץ *kaméts* Contrahẽs, Comprimens & Constringens sonat, quòd sonus, a, in hac vocali cõprimendus, vbi in antistropha breui dilatatur.	אָ בָ
ē *longum, sed obtusum, quale agnoscunt Galli in voce s'eschauffer, incalescere.*	צֵרִי Tserí, vel צֵירֵי *Tsiré*, quòd sonum Cardinis pronuntiãdo exprimat. dicitur & Kaméts paruũ ob pronũtiationis affinitatẽ, & quòd pari discrimine differat ab, e, breui, quo Kaméts lõgũ	אֵ בֵ

Potestas.	Nomen,	Figura,
	ab, a, breui; oris scilicet collectione siue cōtractione, & dilatatione: vnde hæc puncta persæpe cōmutātur.	
ī *longum.*	חִירֶק, vel חֵרֶק גָּדוֹל, Chirék, vel Cherék gadhól. i. magnum, hoc est longum: dicitur quasi Frēdor, à sono: vnde etiā ab aliis vocatur שֶׁבֶר *schébher*, Fragor, & שָׁבוּר *schabhúr*, Fractus. Atq; magnum seu longum appellatur, vt à paruo .i. breui, distinguatur.	אִי בִי
ō *longum*	חוֹלֶם Chólem, Perfectio, vel חוֹלֵם *cholém*, Perficiens: nam plenè sonat, o.	אוֹ אֹ כוֹ כֹ
ū *longum.*	שׁוּרֶק Schurék, Sibilus: quia cum quodam sibilo profertur.	אוּ בוּ

Vocales breues.

Potestas.	Nomen,	Figura,
ă *breue, apertū & clarum.*	פַּתַח Pathách, quasi dicas Aperiens: valet enim apertum & clarum, a, vt potestas indicat. Dicitur etiam Pathách magnum seu majus respectu, e, breuis, quod Pathách paruum seu potiùs minus aliquando appellatur.	אַ בַ
ĕ *breue, quale Galli habēt in voce fer ferrum, & exprimūt sæpius per diphthongū, ai, vt faire facere, plaire placere.*	סְגוֹל vel potiùs סֶגוֹל Seghól, Bulla aurea, cuius formam exprimit. Vocatur & Pathách paruum seu minus, vnde & nonnunquam cum Pathách maiore commutatur.	אֶ בֶ
ĭ *breue.*	חִירֶק, vel חֵרֶק קָטוֹן Chirék, vel Cherĕk katón. i. paruum, hoc est breue. Nominis ratio explicata fuit in Chirék	אִ בִ

magno,

CAPUT II.

De vocalibus.

SYri duplicem quidem suarum quinque vocalium characterem habent, sed qui nullam in elementorũ quantitate varietatem repræsentet: imò ad scribendi festinantiam & decorem duntaxat inuentus sit. Postremus vtriusque generis, impositus literæ non quiescẽti, breue, u, efficit, כֻל Omnis, &c. מטל Quia: subiectus verò, u, longũ. Porrò ne quid desideretur, quod ad analogiã Hebraicã facere videtur, visum est ad repræsentandos quoslibet Syrarum vocalium sonos, septem vocalium Hebraicarum characteribus vti, nimirum Caméts, Tserí, Chirék vtriusque, ו, Pathách, & Kibbúts. Cæterùm non semper vocales adscribunt illis literis ad quas pertinent, sed vel præcedentibus vel subsequentibus, ita vt lectorem, analogiæ grammaticæ attendere necesse sit. Scribitur enim Matth.13.44. לְסִיכְּמָא pro לְסִימְּתָא thesauro: & Luc.1.31. חֲקַבְלִין pro חַקְבְלִין accipies.

Potestas.	Nomen,	Figura,
	magno, hoc est lõgo, cuius respectu hoc dicitur paruum, hoc est breue.	
ָ *breue.*	קָמֶץ חָטוּף KamétsChatúph.i.raptũ seu correptũ.i.è longo breue effectũ. Cæterùm quia breue est, raptũ dicitur. *Aliquando pingitur solo Kaméts. Vide paulò infrà in punctis ministrantibus.*	אָ בָּ
ֻ *breue, siue u Gallicũ.*	קִבֻּץ Kibbúts.i.collectio, quòd in eius pronũtiatiõe labia cõtrahãtur: quod plenius exprimunt alii qui vocant קִבֻּץ שְׂפָתַיִם *kibbúts sephatháym* Collectionẽ labiorũ. Dicitur etiã שְׁלוֹשׁ נְקוּדוֹת *schelósch nekudhóth* Tria pũcta, sed cõmuni magis quàm proprio nomine.	אֻ בֻּ

Commune est omnibus vocalibus vt nūquam absque præcedente consonante pronuntientur. si modò excipias ו quod passim initio dictionis non præcedente consonante nudum & solum pronuntiatur, וּבְתוּאֵל *uvethuél*, & Bethuél: item & Chirék quod itidem pronuntiatur absque propria consonante in media dictione יְרוּשָׁלַםִ *Ieruschaláym*. Inde fit vt Hebraicè vocales post suas consonantes semper pronuntientur, antè non ita, excepto vno Pathách sub חַעָה *chaháh*, postremis literis ipsius dictionis. Siquidē hæ literæ ad calcem dictionis post vnam ex 4. vltimis vocalibus longis, aut etiam Kibbúts occurrentes, præter vsitatam formationem asciscunt Pathách, post quod pronuntiantur ad iuuandam earum literarum pronuntiationem, alioqui satis difficilem, אֹרֵחַ *oréach*, viator, רָקִיעַ *rakíah*, expansio, גָבוֹהַּ *ghabhóah*, sublimis, שָׁלוּחַ *schalúach*, missus, שָׁבוּעַ *schabhúah*, hebdomas.

Peculiare est ipsi Caméts, ו, ו & Pathách, vt ad calcē dictionis ante י, quatuor diphthongos conficiant: item & eidem Caméts, Tserí, Chirék & Pathá h, vt eodē loco ante ו, totidem cōstituant, ita vt Hebræorum diphthongi octo sint, omnésque ad dictionis calcem propriè pronuntientur, אֲדֹנָי *Adhonaí*, Dominus (Deus,) גּוֹי *ghoí* gens, גָּלוּי *galuí*, detectus, אֲדֹנַי *adhonaí*, domini mei, אֲדֹנָיו *adhonáv* vel *adhonaú*, dominus eius, שָׁלֵו *schalév* vel *schaleú*, pacificus, פִּיו *piv* vel *piú*, os eius, קַו *kav* vel *kaú*, regula.

Peculiare quoque est vocalibus longis, vt semper aliquam ex literis יְהוּא *jehú*, habeant secum vel expressam vel absconditam, non vt illæ pronuntientur, sed potiùs vt sileant, & (vt vulgò loquuntur) quiescant: atque quiescētes quietem suam moræ plenam vocalibus illis communicēt, quò aliqua sit significatio & ratio productioris quantitatis quæ in illis pronuntiandis adhibetur.

א etiam expressè cum in medio tum in fine dictionum

silet

silet, seu quiescit in omnibus longis vocalibus, vt צָבָא *tsabhá*, exercitus, כִּסֵּא *chissé*, solium, נָבִיא *nabhí*, Propheta, רִפֵּאנוּ *rippínu*, curauimus, בֹּוא יָבֹוא *bo iabhó*, veniendo veniet, 1.Schem.9.ver.6. הוּא *hu* ipse.

ה duntaxat in fine dictionum quiescit in Caméts, Tserí, Chólem, vt יְהוּדָה *Iehudhá*, Iehudá, אַרְיֵה *arjé*, leo, גָּלֹה *galó*, reuelando.

ו vtrobique expressè sæpius in ו, & semper in וּ, vt in אוֹ *o*, aut, הוּא *hu*, ipse.

Syri Pathách auxiliari puncto ח, ה, *&* ע, *finalibus subiecto, vti non solēt, sicut nec Chaldæi in affixo masculino* ה, *præcedente Tserí*, יֵשׁוּע Ieschuh, *Iesus*, בֵּהּ beh, *in eo*.

Diphthongum וי *admittere quidem non possunt Syri, sed hîc Hebræis præstant quòd diphthongos vsitatiores habeant & frequentiores, imò & eas in medijs dictionibus sonent, vt* פּוּלוֹס paulous, *Paulus: cuius vsus vestigia reliqua sunt apud Græcos interpretes in* ναῦν, Θευδᾶς *&* Θουβάλ, *ab Hebraicis* נון *Nun*, תּוֹדָא *Theudas, &* תּוּבָל *Thubál. Addunt & quidam Syros agnoscere diphthongum Gallicam ei*, תְּחֵית techeith, *sub: cuius diphthongi etiam vestigia cernuntur in Græco* σεραφεὶμ *quod habent Græci interpretes pro Hebraico* שְׂרָפִים *Seraphim, Iesch.6.vers.6. Porrò in diphthōgorum pronūtiatione non solùm* י *instar* i, *Latini vocalis pronuntiant, sed &* ו *instar u etiam vocalis, vnde & aliquando ad* ו *coalescens in diphthōgum adscribunt suum, u, vt Marc.12.9.* מַנוּ manaú, *Quidnam?*

י in media dictione, in Caméts, vtrobiq; verò in Tserí, & Chirék, דְּבָרָיו *debaráv*, verba eius, דִּבְרֵי *dibhré*, verba, דְּבָרִי *debhárí*, verbum meum.

Ex his tres אוי, nonnunquam etiam quiescunt in breuibus vocalibus, א in Pathách, in medio dictionis tantùm, vt וַאדֹנָי *vadhonaí*, & Dominus: in Seghól & Kibbúts, tam in medio quàm in fine, מְצֶאנָה *metséna*, inuenite, fœmin.

gen.פֶּרֶא *pére*, onager, פֻּארָה *purá*, ramus, כָּלֻא *calú*, conclusus. ה in Pathách, Seghól, & Kibbúts, tantùm in fine, מַה *ma*, quid, פֶּה *pe*, os, שָׁפְכֻה *schápechú*, effuderunt. י in Seghól, in medio tātùm, vt גְלֶינָה *gheléna*, migrate.f. Quòd verò hæ tres literæ ita aliquando sileant seu quiescant in Pathách & Seghól, illud eò fit quò latior harum vocalium pronun tiatio significetur: in Kibbúts, non solùm vt latius, sed etiam vt longius indicetur, vel certè in longæ vocalis locum suffectum. Porrò א non modò in propinquo Caméts aut Pathách silet, sed & in remoto, שָׁוְא *schav*, mendacium, וַיַּרְא *vaijár*, & vidit: quanquam sunt qui tum א quiescere velint, nulla habita præcedentis vocalis ratione.

Denique vt omnia superiora breuissima regula conclu damus, Nunquam legendæ sunt nec sonādæ literæ יְהוּא, *iehú*, siue אֱהוִי *eheví*, nisi afficiantur propria aliqua vocali, aut in diphthongum coalescant.

CAP. III.

De punctis ministrantibus.

Ministrantia puncta sunt sex: duo solis consonantibus ministrant, vnum solis vocalibus, tria consonantibus & vocalibus.

Ministrantia solis consonantibus.

Potestas.	Nomen,	Figura,
Efficit vt	מַפִּיק	הּ
literæ quæ	Mappik, Educens.	ּ

alioqui silentes seu quiescētes videri possunt, omnino pronuntientur. Omnes enim literæ יְהוּא eo affectæ censentur, vbi pronuntiandæ sunt: sed duabus solis inscribitur, nimirum ה in fine dictionis, & י in media dictione post Chirék, גָּבֹהַּ *gabhóah*, excelsus, קוֹמְמִיּוּת *komemijúth*, erectio.

Syri literas quiescentes tres solas agnoscunt, illas nimirum quas Hebræi Matres appellant, אוי. Imò & quidam obseruant vnà & cum, י, in pronomine secundæ personæ singularis fœmininæ, Chirék ipsum etiam omnino quiescere, ita vt nunquam legant כי .. echí, sed ech.

Syris peculiare est, vt א etiam in eadem dictione, subsequente הו *Hoc, vel Est, alibi quiescens in Kaméts, quiescat in Pathách, vbi ante* הו *priscis Hebræis nullus intercederet regius accentus, vel ad indicandum inuersum verborum ordinem, vel perfectum aliquem sententiæ sensum, vt Hebr. cap. 9.16.* מַחְוֵיָא מַוְתָא הוּ *mortem illud indicat,* א *quiescit in Kaméts, quia Hebræi prisci illam sententiam sic describerent,* הַמָּוֶת הוּא מַחְוֶה*. At ver. 17.* עַל מִיתָא הוּ דִין *Illud enim ob mortuum, quiescit in Pathách, siquidem Hebræi hanc sententiam sine accentu regio ante* הו *exprimerent,* כִּי הוּא*, &c.*

CAPUT III.

De punctis ministrantibus.

QUod ad seruilia seu ministrantia puncta attinet, duo quidem agnoscunt Syri, sed quorum vnum & consonantibus & ipsis dictionibus, pro diuerso colore & situ, diuersa etiam officia exhibeat. Siquidem rubrica designatum summum, medium vel infimum literarum בגד כפת *&* ט *afficit, vt Syrorũ Ruchoch .i. Raphé, aut eorũ Kuschoi, id est, Daghés leue Hebræorum repræsentet, aliarum verò reliquarum, vt illarum fortiorem & duriorem pronuntiationem significet, nisi quòd etiam ad He supplet Hebraicũ Mappík, ita vt pronomen quoque tertiæ personæ delineet, præsertim fœmininum, si nigrum literæ He impositũ fuerit. Huius etiam coloris primæ syllabæ vel literæ verbi imponitur, vt primam personam indicet: secundæ syllabæ aut literæ, vt secundam (& proinde aliquando imperandi aut obsecrandi modum:) tertiæ aut certè post secũdam, vt tertiam personam signi-*

Poteſtas.	Nomen,	Figura,
Duplicem habet poteſtatem.	דָגֵשׁ *Daghéſch*, Daghés, Confertum robur.	בּ

Aliquando leuiter duntaxat literá cui inſcribitur perſtringit, ita vt eius pronuntiationem quæ aliàs eo abſente mollis eſſet, duriorem & grauiorem ſolummodo efficiat, ſicuti in ipſo alphabeto notauimus, בּ b, ב bh. Aliquando verò etiam duplicat, וּבַבִּזָּה *vbhabbizzá*, & in direptionē, Eſtér 9.10. Illud leue illa de cauſa dicitur, hoc forte allud literarum בְּגַד כְּפַת *beghádh cephâth* proprium eſt: hoc reliquis commune, exceptis 4. gutturalibus, & ר, ita tamen vt Maſoritæ lectionis Hebraicæ moderatores notent א quatuor locis eo affici, ר verò 9. Hoc nōniſi poſt punctum pronūtiādū proximè præcedēs cernitur, וּבַבִּזָּה *vbhabbizzá*, שִׁתַּיִם *ſchettáym*, duæ: illud nonniſi initio dictionis aut poſt pūctum ſilens, פָּקַדְתָּ *pakádhta*, viſitaſti, maſc. Quædā quæ huc pertinent, vide in proœmio in accētuum tractatum.

Abſentiam Daghés præſertim in literis בְּגַד כְּפַת Hebræi grammmatici appellant רָפֶה Raphé, quaſi dicas Lenientem aut Lenitatem: ſed quia eius vſus ferè in noſtris libris exoleuit, fuſiori eius deſcriptioni & tractationi ſuperſedemus.

Miniſtrans ſolis vocalibus.

Poteſtas.	Nomen,	Figura,
e quod Galli fœmininum	שְׁוָא Scheuá, AEquator.	בְ

vocāt. Ergo vel pronūtiandum, vel non. Non pronuntiandum vel ſcribitur, vt in Gallica voce *loeray*, locabo, *voueray*, vouebo: vel non, vt e Gallicū in *grand' femme*. Nō ſcribitur ſed ſupprimitur ſub literis pronuntiandis, quæ tamen vocali carent. Atque hæ vel repræſentantur per Daghés forte, vt in רַנְּנוּ *ronnú*, ouate. vel poſtremæ ſunt in dictione, פָּקַד *pakádh*, viſitauit. Ad has enim nō aliter ad-

ſcribitur

ficet. Denique verbis aliquando imponitur, vt radicis imperfectionem, & literæ defectum, vel etiam commutationem indicet: item vt formam, aliquando etiam vt ambiguam significationem designet.

Scheuá vocalium etiam administro sæpius vtuntur (quanuis illius notam ferè semper omittant) quàm Hebræi & Chaldæi, eoque ferè semper muto, ita vt quàm minimam habeant gutturalium rationem: nisi quòd aliquando sub illis loco Scheuá suum Patháh aut Tséri substituunt: quasi illis notis Hebraicum Chateph-patháh, aut Chateph-seghól repræsentare velint, אֱלָהָא *Deus,* אֲמַר *dixit. Sæpius autem initio dictionis, nedum in medio per Scheuá raptum illas pronuntiant. Et verò priuilegium illud Scheuá expreßi per Tseri, alijs literis quàm gutturalibus irrogant. Scribunt enim sæpe* בֵּרִי *filius meus, pro* בְּרִי*: &* שֵׁמִי *nomen meum, pro* שְׁמִי*. Imò & Iod vulgò afficiunt Chirék, vbi Scheuá ex analogia habere debuerat,* יִדַע *nouit, pro* יְדַע*. Denique Scheuá etiam silens, ante,* י*, ex ipsius lenitate pronuntiant per* ִ*,* סְגִיַּת *seghyjath, aucta est. Vide quiescentia* ל״ה*, in præterito Kal.*

scribitur Scheuá, quàm si sint בְּגַד כְּפַת vel earum cognatæ, ט & ק, quæ habeát alterũ Scheuá ante se פָּקַדְתְּ *pakádht*, visitasti, fœm. קֹשְׁטְ *koscht*, veritas, וַיַּשְׁקְ *vayaschk*, & propinauit: aut certè Daghés inscriptum, יָגַעַתְּ *iagháhat* laborasti: aut etiamsit ipsum ךְ, מַלְאָךְ *maleách*, Angelus, nuntius. Porrò vt teneamus quando legendum sit vel non, notandum est legi ad dictionis

Initium semper,	Medium duntaxat:	Finem nunquam.

Ante א (vt quibusdam videtur, vt א ipsum exaudiatur) מַלְאָךְ *maleách*, nuntius.

Post vocalem longam carentem accentu grammatico, non etiam rhetorico. Accentum grammaticum hîc intelligimus, qui aliquando solus vel vltimam vel penultimam af

ficit: rhetoricum qui nunquam ſolus eſt,ſed ſemper grammatico in eadem dictione afficiēda præit,פּוֹקְרִים *pokedhím*, viſitantes,פָּקְדוּ *pákedhú*,viſitauerunt.

Poſt vocalem breuem habentem accentū rhetoricum, לַמְנַצֵּחַ *lámenatſiſéach*, Archimuſico.

Poſt alterum Scheuá,יִפְקְדוּ *ýphkedhú*, viſitabunt.

Sub litera affecta Daghés, פִּקְּדוּ *pikkedhú*, accuratè viſitarunt.

Sub litera quæ nullo interuallo poſtea geminatur (vt nonnullis videtur) הַלְלוּ *halelú*, laudate.

Quādo Scheuá ſimplex per,a,breuiſſimum ſit pronuntiandum mox explicabo:quando autem à priſcis Hebræis per Chirék pronuntiatum ſit ante Iod, & alio etiam modo ante gutturales,prætermitto,quòd illa obſoleta ſint.

Miniſtrantia conſonantibus & vocalibus.

Poteſtas.	Nomen,	Figura,
ă *breuius breui.*	חֲטַף פַּתַּח Chatéph, id eſt,rapiens, ſeu corripiens, hoc eſt, breuiſsimum efficiens Pathách ipſum, ita vt ab ipſo Pathách, vt figura ſic & ſoni quantitate differat. *Aliquando per ſimplex Scheuá ſcribitur, quum videlicet habet ante ſe Chirélz cum accentu rhetorico,* אִֽמֲרוֹת imaróth *dicta, quamuis ſæpius ad iuuandum lectorem Pathách adſcribi ſoleat.*	אֲ הֲ
ĕ *breuius breui.*	חֲטַף סֶגּוֹל Chatéph, id eſt,rapiens, ſeu corripiens ipſum Seghól: eſt enim Seghól breuiſſimum.	אֱ הֱ
ŏ *breuius breui.*	חֲטַף קָמֵץ Chatéph, id eſt, rapiens, ſeu corripiens, id eſt, breuiſsimum efficiens ipſum Kaméts.	אֳ הֳ

Horum miniſteriū & officium eſt, vt ſubiiciantur literis gutturalibus loco Scheuá,& proinde vim Sheuá pronuntiati

Figura prorſus eadem cum Kamets-chatúph.

Poteſtas.

tiati habeant: imò & literam præcedentem afficiant puncto eo quod in conficiendis iis componitur cum Scheuá. Atque hoc etiam diſcrimine diſtinguitur Chateph-kaméts à Kaméts chatúph, vt & quantitate. Ergo Chateph-kaméts propriè ſub gutturalibus ponitur loco Scheuá, & literam præcedétem afficit puncto ſimplici, מַאֲכָל *maochál*, voratus. Kamets-chatúph verò nunquam loco Scheuá literam afficit, neque antè ſub gutturali, ſimplici puncto præcedentem literam afficit, quàm ſi integrum ſcribendum ſit, בְּחָדְשָׁהּ *bechodhſcháh*, in menſe eius, לְחָדְשָׁיו *lachodhaſcháv*, menſibus eius. Porrò quanuis horum punctorum vſus potiſsimũ literas gutturales ſpectet, eius tamen nonnihil aliis literis communicatur. Aliquando ergo loco Scheuá ſubiiciũtur literæ cuilibet quam præcedit accentus rhetoricus ad Kaméts, וְהִתְבָּרֲכוּ *vehithbárachú*, & benedicentur, Geneſ. cap.22.18. ad Schurék, וּשְׁמָע *úſchamáh*, & audi, Numer. cap.23. 18. ad Chirék breue, אִמֲרוֹת *ímaróth*, dicta: & ad Kibbúts, לֻקֳחָה־ *lúkocha-*, ſumpta eſt, Gen. 2.23. Subiicitur etiam cuilibet literæ geminatæ, & expreſſè, מֵרִבֲבוֹת *méribhabhóth*, à myriadibus, Pſal.3.7. & ſuppreſſè, כִּנֲּרוֹת *cinnaróth*, Geneſaret, Iehoſ. cap.11.2.

Figura,

Vnde fit vtvtrũq; ſæpe ſcribatur per ſimplex ְ, omiſſo Scheuá, quando nimirum ipſa per ſe, & ſine accentu, habent poſt ſe Scheuá, aut expreſſum, קָרְבָּן *korbán*, oblatio, aut ſuppreſſum, vt fit ad literas finales, כָּל־ *chol*, omnis, יָשֹׁב *iáſchobh*, reuertatur, & ad eas quæ afficiuntur Daghés forti, ſiue duplicáte, רָנּוּ *ron nú*, ouate. Kaméts igitur ſine accentu ante Scheuá, ſiue expreſſũ, ſiue ſuppreſſum euadit ĩ vtrũuis ֳ, יָשֹׁב *iáſchobh*, reuertatur, אָהָלְךָ *aholchá*, tabernaculũ tuũ, excepto בָּתִּים *battím*, ædes, cum deriuatis, & ſeptẽ quibuſdá vocibus quas enumerat Kimchí in priore parte Michlól, vbi agit de vocalib.

CAPVT IIII.

De Accentibus.

ACcentus Hebraici potissimùm ad ornatum seu decorem pronuntiationis pertinent. Eorum duo sunt summa genera, Grammatici & Rhetorici. Grammatici quando duntaxat vocis acumen & tonum designant, Grammatici propriè dicuntur: quando verò harmoniam seu concentum musicum, Musici. Grammatici qui & Musici omnes esse possunt, triginta sunt. In illis sunt qui præeunt tanquam anteambulones suis dominis, iique Serui seu administri dicuntur. Sunt etiam qui postremi subsequuntur, dicuntúrque Reges. Illi vndecim sunt, hi verò nouemdecim. In his Regibus quidam minorem dũtaxat distinctionẽ constituunt, quidam etiam maiorem. Maior distinctio triplex est, periodi, mẽbri & incisi. Minor duplex est, sensus, & literarum quiescentium ante בגד כפת. Sensus distinctio triplex est, nimirum cùm aliquo modò per se completus est, כְּעֵץ instar arboris, Psal. 1. 3. vel extrinsecus supplẽdus, וְהָיָה Et erit, sub. vir ille, ibidẽ. vel etiã inuersus, אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ qui fructum suũ dabit in tempore suo: ibid. nã ad פִּרְיוֹ fructũ suũ, est accentus Rex, Legharméh. s. de quo mox, qui designat sensum inuersum esse, ita vt recto ordine dicendum fuerit, qui dabit fructum suum in tempore suo. Distinctio literarum quiescentium ante בְּגַד כְּפַת est cùm ob literam quiescentem cùm expresè, tum suppresè in dictione præcedente interiicitur aliquis ex accentibus Regibus, vt Daghés consistat in בְּגַד כְּפַת initiali seu principe litera dictionis subsequentis, vt וְהָיָה כְּעֵץ Et erit instar arboris. Vt enim Grammatici vulgò tradunt vix est Daghés initio dictionis subsequentis dictionem quæ desinat in literam quiescentem, siue expresè, siue suppresè, nisi vel intercedat accentus Rex, vt modo docuimus, vel repetantur lite-

ræ quæ in בגד כפת eiusdem organi sunt, affectæ Scheua, itē & ב vel פ collocentur ante ם, בְּנֵי דְדָן *bené dedhán*, Filij Dedan, Iechez. 27.15. vel sit Dachík, vel sit Athé merachík. Dachík vocant quando dictio præcedens quæ desinit in ה quiescens in Kaméts, Pathách & Seghól, per Makkáph in subsequentem incūbit, מַה־בֶּצַע *ma-bbétsah*, Quid quæstus? Psal. 30.10.

Athé merachík quando accentus dictionis desinentis in ה non radicale expresse aut suppresse quiescens in Kaméts, aut in ה quodlibet quiescens in Seghól, à longinquo adstat ante dictionem incipientem à בגד כפת, Genes. 38.29. עָלֶיךָ פָּרֶץ super te diuisio. Atque duæ posteriores regulæ locum etiam aliquādo habent in aliis literis quàm בגד כפת, quæ Daghés admittere possunt, הָבָה־לִּי Da mihi, Genes. 30.1. & עָרְבָה לִּי dulcis fuit mihi, Iirmejá 31.26. Porrò nec in eadem dictione Daghés post literam quiescentem toleratur, nisi intercedat aliquis accentus, לָמָּה Cur? excepto י Chirék & ו Schurék aliquot locis, vt בִּיקְּרוֹתֶיךָ inter honorabiles tuas, Psal. 45.10. & נוּלַּד genitus est. De his regulis & earum exceptionibus, pluribus Kimchí in priore parte Michlól, in præludiis ad verba Quiescētia: & Elias in Canticis, Pagninus quoq; in suis Instit. Gramm. & Rab. Iahakób filius Chajím in suis notis ad annotationes Masoreticas, denique & in ipsis notis Masoreticis passim, præsertim ad Exod. 15.

Reges nouemdecim.

Potestas.	Nomen,	Figura,	
Præter minorem distinctionem conficit semper periodum.	סִלּוּק *Sillúk*, Finis, quia finit versus & periodos: éstque Regū maximus. vocatur etiā eadē ratione סוֹף פָּסוּק. *Soph pasúk*, Finis versus.	בְּ	1.
Præter minorem distinctionem conficit semper mem-	אַתְנַח *Athnách*, siue אַתְנַחְתָּא *Athnachtá*, Respiratio: quia quum membra	בָ֑	2

Potestas. Nomen, Figura,

ferè distinguat, necesse est in eo longiùs respirare.

זָקֵף קָטוֹן *Zaképh katón*, Erector paruus, ad differentiam magni: sic dicitur & à figura, quæ constat erectis punctis, & à musica. ב֔ 3

רְבִיעַ *Rebhíah*, Incubans, à situ: quoniam mediæ literæ incubat, éstque crassius quàm Chólem quod collocatur in interstitio literarum. ב֗ 4

טִפְחָא *Tiphchá*, Palma: seu Infestatio, vnde & טַרְחָא *Tarchá*, Labor, Fatigans, vocatur à cantu. Porrò huius accentus figura etiam eadem, in tribus libris, Psalmis, Prouerbiis & Iobo duplex numeratur, prior & posterior. Prior dicitur quando initio dictionis scribitur, quanuis vltimam aut penultimam duntaxat afficiat, חַטָּאִים *chattaím*, sceleratorum, Psal. 1. 1. atque hæc in illis libris propriè dicitur Iethíb. Posterior quando nonnisi ad vltimam aut penultimam collocatur, atque hæc in illis tribus libris propriè dicitur Meajelá minister, aliàs טַרְחָא אַחֲרוֹנָה *Tarchá acharoná*. Verumenimuerò qui infrà in aliis libris viginti & vno dicitur Ghéres, in trib. lib. dicitur Tiphchá. ב֖ 5

brum, excepto Hezr. 9. 5. וּבִגְדִי & pallium meum, vbi duntaxat conficit incisum.
Aliquado in trib⁹ libris. i. Psalmis, Prouerbiis & Iobo, quasi loco notæ admirationis positum sentẽtiam ita sistit, vt vocem afficiat, quæ propriè ad posterius hemistichium pertinet, etsi etiam ad prius accõmodanda sit, vt Prou. 6. 26. & mulier אִישׁ viri animam pretiosam venatur. Nã vox viri propriè ad sequentia pertinet, quanuis & mulier viri intelligenda sit quæ virum appetat.
Tres alii sequẽtes præter minorẽ distinctionem conficiunt vulgò incisa, rarò mẽbra.

Potestas.	Nomen,	Figura,	
Qui subsequuntur vulgò minoribus distinctionibus subseruiunt.	גָּדוֹל זָקֵף, Erector magnus, à figura, quæ ad figuram Erectoris parui lineam addit: musica etiá eius intésior est.	֕ב	6
	זַרְקָא, Sparsor, nomine accommodato & figuræ, & modulationi.	֮ב	7
	גֶּרֶשׁ, Expulsio, à cantu: quia impulsa voce cantatur.	֞ב	8
	גֵּרְשַׁיִם, Expulsiones, à musica, vt in superiore declarauimus, cuius figura geminatur.	֞ב	9
	תְּלִישָׁה גְּדוֹלָה, Euulsio magna: ad differentiam paruæ, quæ numeratur inter Ministros, & calcem dictionis semper occupat, sicut hæc caput. Vterq; accétus à musica dictus est.	֠ב	10
	תְּבִיר, Fractus, tum à figura quæ fractá puncto lineam inflexam refert, tũ à musica.	֛ב	11
	יְתִיב, Reducés, à figura. Dicitur & שׁוֹפָר מְקַדֵּם, Cornu antecedens, & מַשְׁפֵּל, Deiiciens. Vide plura ad Tiphchá.	֚ב	12
	פַּשְׁטָא, Extensio seu extensor, à modulatione: quia vocem extendit dum canitur. Collocatur supra vltimam literam dictionis.	֙ב	13
	לְגַרְמֵיהּ, ad os eius. i. ad ipsummet, quasi ad ipsammet dictionem collocetur, eique hæreat: vel, Ossis eius. i. quod est ossis eius. Collocatur ferè inter duo Munách, vel saltem vnũ habet ante se, עֵשֶׂב זֹרֵעַ herbam seminificantem, Genes. 1. 29. & 21,	בִ׀	14

Poteſtas. Nomen, Figura,

הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת viuentem, reptantem. Aliàs dicitur Peſik, בַּאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי in veritate tua, & doce me, Pſal. 25. 5.

פָּזֵר גָּדוֹל, Diſperſor magnus. Nam ſparſa voce canitur, vt figura etiã refert. ב֡ 15

שַׁלְשֶׁלֶת, Catena: propter figuram, quam modulationis flexus imitatur. ב֓ 16

פְּסִיק, Terminans: ponitur enim tãtùm in fine dictionis, quã veluti terminat, & tãquã hypodiaſtole diſiũgit ab aliis: cõuenit etiã nomen cãtui. ב׀ 17

קַרְנֵי פָרָה, Cornua vaccæ, quæ effingit figura & cantu. ב֟ 18

סְגוֹל, Seghól, vel סְגוֹלָה, vel סְגוֹלְתָּא, Bulla aurea. Nam figura, ſicut etiam nomine, eadẽ eſt cum vocali Seghól: niſi quòd ſitus & ſedes diuerſa ſint. ב֒ 19

Serui ſeu Miniſtri ſunt vndecim reliqui.

Poteſtas. Nomen, Figura,

Horum proprium eſt vt notato vocis acumine præeant ſuis regibus, & ad eos feſtinandũ atque conquieſcendum demonſtrent.

קַדְמָא, Occurrẽs ſiue Antecedẽs: quòd regem אַזְלָא. i. ambulantem (qui tũ eſt Géres) præcedat, & ad eum properet. Collocatur ſupra penultimam aut antepenultimam literã dictionis, eóq; differt à Paſchtá. ב֨ 1

דַּרְגָּא, Gradus, ſeu שׁוֹפָר גַּלְגַּל Cornu reflexum, vel reuolutum. ב֧ 2

מוּנַח, Cõquieſcere factũ, vel מֻנָּח, Depoſitũ, ſub cornu. eadem nominis ratione dicitur & שׁוֹפָר יָשָׁר, Cornu rectum. Atque in tribus libris aliquando ב֣ 3

Poteſtas. Nomen, Figura,

quando ſcribitur ſupra literam, ac tũ propriè vocatur שׁוֹפָר מוּנָּח Cornu conquieſcens.

יֶרַח בֶּן־יוֹמוֹ, Luna filia diei ſui, à figura, quam & cantus effingit. Vocatur & גַּלְגַּל, Circulus, quia cõſtat ſemicirculo. ֪ 4

מַהְפָּךְ, Inuerſum, ſcilicet cornu: vnde & שׁוֹפָר הָפוּךְ vocatur: opponitur enim figuræ מוּנָּח. Collocatur quidẽ infra literam vt & Iethíb, non tamen initio dictionis ante vocales, ſed vel poſt ipſas vocales, אֲשֶׁר qui, Pſ. 1. 1. ֤ 5

תְּלִישָׁה קְטַנָּה & חַרְסָא, Clypeus, à figura, Euulſio parua dicitur ad differentia Regis, qui dicitur Euulſio magna. ֩ 6

מֵירְכָא פְּשׁוּטָה, Productio ſimplex. Sic diſtinguitur à duplici, de quo ſtatim. Productio autẽ dicitur, quòd prolonget cantum. Aliàs vocatur מַאֲרִיךְ Maarích. i. Productor: imò & in trib. lib. מַקָּל Makkél. i. Virgula, per Antonomaſiam: quando videlicet tertio loco poſita poſt Zarká diſtinguit, atque adeò mediam ſententiam conficit, vt Iob 32. 2. הַבּוּזִי מִמִּשְׁפַּחַת רָם Buzitæ ex familia Ram: imò & ſecundo loco poſt Rebíah, Iob 14. 12. שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם iacuit, nec ſurget. quinetiam primo loco poſt Rebíah, Iob. 10. 1. Pertæſa eſt נַפְשִׁי בְּחַיָּי anima mea vitæ meæ. ֥ 7

Poteſtas.	Nomen,	Figura,
8	מֵירְכָא כְפוּלָה, Productio duplex, à muſica & figura. Vocatur ab aliis תְּרֵין חוּטְרִין, Duæ virgæ, à figura.	בְּ
9	מְכַרְבֵל, Cribrator, à cãtu. Collocatúrq; in prima litera ante Zaképh katón, הָאֲדָמָה terra, Gen.2.9. eóque differt à Munách & Hilluí.	בְּ
10	עִלּוּי, Aſcenſus, ſub. cornu, à cantu. Collocatúrque ante Athnách vel Zarká, item & in ſecunda litera ante Zakeph-katón, לֹא יֵבֹשׁוּ non erubeſcent, Pſal.25.3. & 123.2. בְּעֵינֵי שִׁפְחָה ſicut oculi ancillæ. Gen.3.7. וַיֵּדְעוּ & cognouerunt. eóque differt à Munách & Mecharbél.	בְּ
11	מְאַיְּלָא, dicitur quaſi Ceruificatum, ſub. cornu, quaſi formam cornu cerui junioris habeat. Collocatur quidẽ in media dictione infra literam, vt & Tiphchá, ſed nunquam præcedente Mercá, atque in eo differt à Tiphchá. In tribus libris idẽ omnino eſt qui in aliis viginti & vno vocatur Tiphchá.	בְּ

Rheto-

Rhetorici accentus ſunt duo.

Poteſtas.		Nomen,	Figura,	
Remoratur	duntaxat ipſam pronuntiationem פָּֽקְדוּ *pákedhú*, viſitarunt.	מֶתֶג Méthegh, Retinaculum.	בְּֽ בָֽ &,ſic poſt reliqua puncta regia ad initium dictionis, ſubſequente Grámatico accẽtu ad calcem.	1
	etiam cum reſonãtia ſeu echo vocalis ſubſequentis וַֽנְשׁוּבָה *vánaſchubhá*, & reuertemur.	גַּעְיָא Gahjá, Remugitus. מַזֶּה Mazzé, Aſpergẽs.	Sic בְֽ ſemper ante Scheuá. Aliquãdo & illud ſupra literã ponitur, וְהַבָּשָׂר & caro, Leuit.7.9.aliàs 19.	
Hyphen ſeu ſubunio: colligat enim duas dictiones in vnam, ita vt vnicum accentum Grammaticũ habeant.		מַקֵּף Makkáph, Nexus.	־ מַה־בֶּצַע *ma-bbétſah*, Quid quæſtus? Pſal.30.10.	2

CAPUT VIII.

De accentibus.

IAm monuimus Danielem & Hezram eoſdem agnoſcere accentus, quos Hebræi, & idem eorum miniſterium. Quod ad reliquos Chaldæos & Syros attinet, eorum proſodiam, & reliqua puncta quæ accentuum Hebraicorum vicem ſupplent, facilè præterimus, quòd eorũ vſum in his tabulis exhibere nõ poſſimus.

CAPUT V.

De analoga dictionum Aramæarum deriuatione.

Dictiones autem ferè omnes assumunt Chaldæi ab Hebræis & Syri ab vtrisque, suásque & proprias eas faciūt, vel etiā ex suis ipsorum nouas conficiunt,

Vel	*Transpositione*			
	Adiectione	*literarum*	*per*	*Prothesin.*
				Epenthesin.
				Paragogen.
	Detractione		*per*	*Aphæresin.*
				Syncopen.
				Apocopen.
	Commutatione literarum vel punctorum.			
	Casus vsurpatione.			
	Compositionis propagatione.			

Atque hæc analogiæ ratio omnibus Aramæorum dialectis cum reliquis alijs linguis communis est, in demonstranda vocum deriuatione ab alijs vocibus aliarū linguarū, vel etiā einsdē, vt in Hebraica lingua omniū fōte in una aut altera voce obseruabim.*

Atque vt adprimum illud caput de literarum transpositione veniamus, vulgò Hebræi norunt multas ex suis vocibus ab alijs etiā suis ex eiuscemodi transpositiōnis obseruatione deriuare: vnde & in eius rei argumentum, illud כִּשְׂבּ *Agnus anniculus, à* כֶּבֶשׂ *fieri sæpius inculcant. Sic ab Hebræo* חֵלֶק *Portio agri, Ager, fit Chaldaicū* חֲקַל, *& ab Hebraico & Chaldaico* רְהַט, *Syrum* הְרַט *Cucurrit.*

Ex literarum adiectione per prothesin, à לָהַב *Flamma, Hebraico, fit & alterum Hebraicum* שַׁלְהֶבֶת *Flāma, vel certè Quod flāma, id est, Quod in flamma maximè vrit, vt illud* שׁ *videatur esse à seruili* שֶׁ *pro* אֲשֶׁר. *Eo modo ab* Hebræo עָבַר Seruitio v*sus est (vel abusus est) fit Chaldaicum* שַׁעְבֵּר Seruitute *afflixit, seu Malè tractauit: ab Hebr.* גַּלְגַּל. *Sphæra, Chal.* סַגַלְגַּל. *Rotundus: ab Hebræo* חָלַק *Mutauit, Syrum* שַׁחְלֵף *Permutauit. Item &*

& ab Hebræo רִיק *Inane, Syrum* סְרִיק *Inanis. Item & ab Hebræo* קָבוֹל *E regione, Syrum* סַקְבוֹל *Contrarius.*

Per epenthesin ab Hebræo שַׁאֲנָן *Quietus, fit* שַׁלְאֲנָן *Trãquillus, alterum* Hebraicum *. vide & infrà de compositionis propagatione. & à* שֵׁבֶט *Virga,* שַׁרְבִיט *Sceptrum: à* רָפַר *Strauit,* רַפְסֹר, *Ratis. Sic ab* Heb. כִּסֵּא *Soliũ, Aramæum* כָּרְסָא *Solium, Thronus. & ab* Hebr. עָרַל *Nudus fuit, Aram.* עַרְטִילָי. *Nudus.*

Per paragogen, Hebraicè *fit* כִּרְסֵם *Ventrem impleuit, à* כְּרֵשׂ *q Chald. efferũt* כְּרַם *Veter: & à* חֶרֶט *Stylus, Discerniculũ,* חַרְטֹם, *Ariolus seu Genethliacus. Sic ab* Heb. שָׁלַשׁ *Triplicauit, Aramæum* שַׁלְשֵׁל *Colligauit. Atque ex superioribus apparet, literarum adiectione, significationem primitiui immutari, & augeri.*

Ex literarum detractione per aphæresin, Hebraicè à יְהוֹשֻׁעַ *Iehoschúah, fit* הוֹשֵׁעַ, *Num.* 13.9. *& ab* Heb. אֶחָר *Vnus,* Hebraicè *& Aramicè fit* חַר *Vnus.*

Per syncopen Hebraïcè fit יֵשׁוּעַ *Iesus, à* יְהוֹשׁוּעַ *Iehoschúah, &* יוֹחָנָן *Iohannes, à* יְהוֹחָנָן, *& Aramicè* תְּרֵיסַר *Duodecim, à* תְּרֵי־עָשָׂר. *& ab* Hebræo גַּלְגַּל, *seu* גַּלְגַּל *Rota, Syrum* גִּיגַל. *& ex eadem radice, à* גֻּלְגֹּלֶת *Cranium, Syrum* גְּגוּלְתָּא: *& à Chaldæo* שַׁלְשֶׁלֶת *Catena, Syrum* שִׁשַּׁלְתָּא, *item & à Chald.* חַרְצִין *Lumbi, Syrum* חַצִּין.

Per apocopen Hebraicè *fit* עַמִּי *Populi, ab* עַמִּים, *vt habes in priore parte Michlól, ad vocem plur. mas. Benoni Kal. & ab* Hebræo בַּיִת *Domus, Syrum* בֵּי: *& ab* Hebræo יֵשׁוּעַ *Iesus, Talmudisticè* יֵשׁוּ: *& à Chaldaico* קְטִיעַ *Abscissus,* קְטִי: *& ab* אוֹקִים *Statuit,* אוֹקִי.

At verò vt ex superioribus apparet, syncope imprimis ad euphoniam pertinet, aphæresis & apocope etiam ad compendiũ, sed præsertim apocope. Nam iam inde à priscis Hebræorum *seculis quædam literæ ad dictionum calcem omitti cœperunt, quæ tamen adscripto apice aliquo modo designarentur. Sed quia satis per se suppressæ agnoscebantur, vel quòd dictiones istiusmodi subinde recurrerent, vel etiam quòd omissæ literæ satis ex alijs*

locis deprehenderentur, vnà cum illis literis etiam apex omissus est.

	Figurarum seu characterum similitudinem.
Literarum	*Soni affinitatem.*
commutatio	*Commune organum.*
fit, vel ob	*Naturæ seu potestatis eiusdem participationem.*
	Mutuam in alphabeto inuerso oppositionem.

Ex characterum similitudine fit vt Hebraicè *pro* רָאָה *Vultur, seu Ixos, ex vulturum genere, Leuitici cap.* 11. 14, *fit* רָאָה, *Deuteron. cap.* 14. 13. *& pro* Hebræo אֶרֶץ *Terra, Chaldæi dicãt* אַרְעָא, *& pro* Hebræo צאן *Ouis,* עָאן, *& pro* Heb. פָּצַע *Vulnerauit, Syri habeant* פְּעָע. *Atque huc referendum est quod posteriores Chaldæi sæpius, & Syri semper mutant* י *Iod AEthán in Nun* נ.

Soni affinitas non paucas etiam literarum vicißitudines creauit. Ab hoc enim fonte manat permutatio ז *Zain in* ד *Dáleth, quæ creberrima est in deducendis Aramæis dictionibus ab* Hebræis; *vt in Aram.* דְּהַב *Aurum, ab* Hebr. זָהָב: *& in* ח *in Syro* עָחְקָא *Afflictio, pro* עָיְקָא, *nisi fortè* ח *Syrum, duplex* י *designat, vt aliàs satis crebró.*

Hinc *etiam factum est vt Syri aliquando scribant* עָצִין *Contendentes, pro* נָצִין, *quo etiam aliàs vtuntur, ab* Hebraica *radice* נָצָה.

Hinc *manat & mutatio* ע *in* ק, *qualis est in deducendo Chaldæo* אַרְקָא *Terra, ab alio Chaldaico* אַרְעָא, *& Aramæo* קִים *Lignum, ab* Hebr. עֵץ *(mutato & * ץ *in* ם, *alia de causa) nisi malis hoc referre ad literarum similitudinem.* Huc *omnino pertinet quòd Syri in* יְחַר *Exarsit, mutarũt* ק *in* ח, *illud deriuãtes à* יָקַר, Hebræis *& Syris communi.*

Hinc *etiam* צ *in* ט, *cuiusmodi cernitur in Chald.* יְעַט *Consuluit, ab* Hebr. יָעַץ.

Hinc *etiã illa mutatio* שׁ *in* ת, *cuius creberrimus est vsus apud Aramæos, vbi voces* Hebr. *vsurpant, vt in* תּוֹר ταῦρος, *ab* Heb. שׁוֹר

Taurus,

Taurus. Affinitatē soni vtriusque literæ arguit Gallorū pronūtiatio, qui certè tempore Kimchí pronuntiarunt ט *per* ת *raphatum, vt ille testatur in duodecimum Iudicum. Atque sic Attici vulgò Sigma, præsertim duplex, communis dialecti mutant in Tau. Hinc quoque efficitur vt illa ipsa litera facilè migret in* ט, *vt fit in Chal.* קְטַר *vinxit, ab* Heb. קְשַׁר.

Commune organum penè innumeras literarum permutationes efficit, atque hinc fit vt א Hebraicè *mutatū facilè fuerit in* ה, *Hamós cap.4.3. vbi est* הַהַרְמוֹנָה *in palatium, pro* הָאַרְמוֹנָה. *Huc etiam pertinet quòd* ח *mutatum sit in* א, *in deducendo* אֲלַץ *Oppreßit, à* לָחַץ, *cui mutationi accedit etiam literarum transpositio. Eo modo Ioel.cap.3.11. est* עוּשׁוּ *Properate, pro* חוּשׁוּ: *& apud Chald.* עֲסִין *Robustus, pro Heb.* חָסִין. *Hac ratione deriuandum est Chald.* אֲרַע *Euenit, Occurrit, ab altero Chald.* עֲרַע, *quod rursum videtur effectum ab Heb.* קָרָה, *tum hac ratione, tum etiam mutato* ק *in* ע, *ex soni affinitate. Hinc Talmud. ab Heb.* תַּחַת *Sub, effecerunt* תְּאתָא, *& ab Heb.* זֶרַע *Semen,* זַרְא, *& Syri à Chald.* סְנָא *Amplificauit,* סַנַע. *& ab Heb.* בָּזָה *Despexit, Syri* בְּזַח. *Item & ab Heb.* טָעָה *Errauit, Syrū* טוּעַת *Error. Atque hæc in gutturalibus commōstrasse satis sit.*

Quod ad נִיכַק *attinet, frequentißimè transit* כ *in* ק, *& contrà* ק *in* כ, *non solùm hac de causa, sed etiam ob soni affinitatem.* Hinc *fit vt ab Heb.* כּוֹבַע *Galea, deductum credatur, aliud item* Heb. קוֹבַע, *& à* תָּכַן *Appendere, Aptare,* תָּקַן. *item & à* קְשַׁר *Vinxit,* כּוֹשָׁרוֹת *Compedes, Psalmo 68.7. item & ab* Hebræo כָּפַל *Conduplicauit, Chald.* קְפַל. *Et ab* Heb. גָּפְרִית *Sulphur, Syrum* כְּבְרִיתָא.

Quod ad דִּטְלָנַת *spectat, hac ratione constat quàm aptè ab* Heb. דִּבָּה *Infamatio, factum putetur Chald.* טִבָּה, *licet Chaldaicè quemlibet rumorem designet. At verò etiam notant* Hebræi *suum* דִּבָּה *rumorem quidem significare de rebus malis & probrosis sparsum & disseminatum, seu rerum malarum & probrosarum nuntiationem, sed quæ falsa sit vbi adiungitur ver-*

bum הוֹצִיא *Eliminauit, vera verò, vbi annectitur verbum* הֵבִיא *Detulit.*

Hinc est quòd ab Heb. & *Aramico* יְקַד *Accendit, fit Syrum* יְקַת, & *ab* Heb. רָפַד *Strauit, fit* Heb. רֶפֶת *Bouile, & Syrum* רְפַת *Strauit se, Act.*12.13. & *à Chald.* רְעַד Stillauit, *Syrũ* רְעַת, *vnde Mar.*9.18. מַרְעַת *Spumans.*

Hac ratione fieri possit vt ab Heb. טִיט *Lutum, effectũ sit Chal.* טִין, *mutato* ט *in* ן. *Procliuior videatur mutatio* ט *in* ת, *vnde ab Heb.* טָרַד *Perseuerauit, fit Chal.* חֲדִירָא *Sedulitas, Dan.*6.20. *atque hîc etiam literarum transpositio committitur. Ab hoc fonte manat quòd* ת *characteristicum Hithpahél mutetur in* ד *vbi prima est* ז, & *in* ט *vbi prima est* צ: *quod & aliàs euenit, vt ab Heb.* תָּעָה *Errauit, fit Chald. vsitatissimum* טְעָא *vel* טְעָה, *quibus literis semel scribitur Iechez.*13.11. *fortasse quòd in Chaldæa versatus fuerit Propheta ille.*

De permutatione ל & נ, *quòd & alio capite ṅratur, infrà fusiùs agemus. Huc referendum quòd ab Hebræo* תְּאֵנָה *Ficus, fit Syrum* תִּיתָא & תּוּתָא, & *ab Hebræo* גֶּפֶן *Vitis,* גַּפְתָּא. *Item & ab Heb.* קָנָה *Possedit, Syrum* קְנָא.

Huc refero quod ת *fœmin. pluralis formatiuum apud Hebr. mutetur in* ן *apud Chal. & Syros. quinetiam Hebræũ* בֵּין *Inter, Syris est* בֵּית.

Quod ad בוּמַף *attinet, cùm earum permutatio in alijs linguis maximè luculenta sit, illam paucis perstringemus. Ea enim fit vt Græci Grammatici dicant,* τύπτω, τέτυφα, τέτυβμαι, τέτυμμαι. *Hinc verò fit vt ab Hebræis* בַּרְזֶל *Ferrum, fiat Aramicum* פַּרְזֶל, & *ab Hebr.* נָשַׁב *Flauit, Hebr.* נָשַׁף, & נְשָׁמָה *Halitus, atque adeò* נֶפֶשׁ *Anima, transpositis etiam literis. Hinc quoq; ab Heb.* רִבְקָה *Ribká, Syrũ* רַפְקָא, & *à Chaldaico* רַבְרְב *Magnus, Syr.* רוּרב.

In זַסְרְצַשׁ *mutatio quoque maximè procliuis est, vt* ז *in* צ *omnino mutatum videatur in* Hebr. חָפַץ *Festinauit, deriuando ab altero* Heb. חָפַז.

Huc pertinet quòd ab Hebræo סָר *Recessit, fit Chald.* זָר *apud Ionathan*

Ionathan in Iirm.15.5. Sic ab Hebr. קֶסֶם diuinatio, Syrum קִצְמָא & ab Heb. כָּנַס Collegit, Aramicum כְּנַשׁ.

Hac etiam ratione Hebraicè à בָּרָק Fulmen, fit בָּזָק Iechez.1.14. vnde Latini prisci pro Valerij, dixerunt Valesij: pro Honor, Honos.

Hinc quoque fit vt ab Hebræo צְדָקָה Iustitia, fiat Syrũ זְדָקָא.

Huc referẽdum est quòd Hebraicè à שִׁרְיוֹנוֹת fiat סִרְיוֹנוֹת Lorica, Iirm. 46.4. & ab Hebr. שָׁמַר Custodiuit, Chald. סְמַר. Atq; ad hanc mutationem procliuißimi fuerunt Ephrataei, vt legere est Iud.12.

Facilius est pro שׂ substituere ס, vnde Heb. pro כַּעַס Ira, sæpe legitur כַּעַשׂ. atque illud vulgò à Chaldæis & Syris fit.

Naturæ seu potestatis eiusdem participatio quamplurimis etiam literarum commutationibus occasionem dat. Atque hinc fit quòd literæ אֶהֱוִי seu יְהוּא quas & quiescentes vocant, facilè inter se commutentur, tum apud ipsos Hebræos, tum etiam apud Chaldæos & Syros. Apud hos omnes illud maximè apparet in confusione ordinum quiescentium Lámed, quam paulò cõfidentiùs committunt Chald. & Syri quàm Hebr. nam præterquam quòd eodem prorsus modo inflectunt duos diuersos Hebræorum ordines atque vnicum ex illis conficiunt, alteram etiam terminationem desinentium scilicet in י, addiderunt, aliquando in eadem dictione, ita vt Chaldaicè חֲרָא, חֲרָה & חֲרִי inueniatur pro Hebr. חָרָה Cauisus est.

Hanc ipsam commutationem cernere etiam licet in quiescentibus Pe, tum in coniugatione Kal, tum verò vel maximè in Hifhíl quam Afhél vocant, in qua coniugatione non solùm duorum ordinum confusionem cernas, sed etiam literam quæ quiescere poterat, mobilem. In quiescentibus quoque 'y, pro ו quiescente non modò substitutam aliquam item quiescentem videbimus, sed & mobilem, idque non solùm in verbis sed etiam in nominibus. Unde Babilonij quidem dicũt רֵאשׁ Caput, sed Chaldæi רֵישׁ scribunt, & pro Hebr. & Babilonico שְׁאוֹל Infernus, pronuntiant

קִיּוֹל. *Perpetuum enim esse videtur vt Chaldæi & Syri pro* Hebr. *& Babilonico* א *substituant* י, *vt meliùs apparebit in infinito Kal quiescentium Pe* א. Hoc etiam *Chaldæis omnibus perpetuum est, vt vbi* Hebr. *aduentitio* He *vtuntur, eius loco* א *vsurpent, nisi forte alterum* א *præcedat, tum enim* He *Chaldaicè, non etiam Syrè, loco* א *restituitur, vt in* נְבוּאָה *Prophetia: ídque vt vitetur similis literæ concursus. Duo* א בִּרְתְאָא *in gramine, hinc eximunt Masoritæ, quæ ita cum duplici* א *concurrente legunt Dan.* 4.15 *&* 23. *Atque* Hebraicè *ita aliquando neglectus videtur literarum similium concursus in* בַּלָּהָה *terror, Ieschah.*17.14.*cùm aliàs imitandum fuisset* נִבְהָא *extulit se, Iechez.*31.5.

Ad hoc caput refero mutationem literarum dictionis Hebraicæ אַלְמָנָה *Vidua, vbi efficitur Chaldaica* אַרְמְלָא, *ita vt putē eas ipsas literas* Hebraicè *& Chaldaicè esse liquidas (& proinde eiusdem naturæ & potestatis) quæ Græcè & Latinè ita dicuntur.* Hinc etiam *fit quòd Chald. pro* ם *finali* Heb. *formatiuo pluralis masc. substituant* ן, *quod etiam* Hebraicè *aliquot locis fit, sicut & legitur Ieschah.*13.22. אַלְמְנוֹתָיו *Palatia eius, pro* אַרְמְנוֹתָיו, *& aliàs* Hebraicè נִשְׁכָּה *Cubiculum, pro* לִשְׁכָּה.

Hinc *est quòd sæpe apud Iirmejá legitur* נְבוּכַדְרֶאצַּר *Nebuchad-retstsár, pro* נְבוּכַדְנֶאצַּר *Nebuchad-netstsár.*

Huc refero quòd pro ר *substituitur* א *ab Hezra in dictione* כְּנֵמָא *Quasi dicamus, In hæc verba, pro* כְּנֵמָר: *cùm in hac radice illud passim fiat apud Talmudistas. Hæ enim duæ literæ hoc commune habent quod Daghés non admittant.*

Multæ sunt apud Hebræorum Rabbinos mutuæ literarum in alphabeto inuerso oppositiones, quibus fit vt litera in literam trāseat, sed vna est omnium antiquissima quam אַתְבַּשׁ *vocant, ad quam pertinet quòd pro* בָּבֶל *Babilon, dicatur Iirm.* 25.26. שֵׁשַׁךְ *Scheschách. Si enim bipertitò diuidas alphabetū, & literas literis opponas, literæ* ל *respondebit* כ, *& literæ* ב *litera* ש. *Atq; ex Cabalisticis literarum commutationibus hanc præter cæteras probandam iudicaui, quòd ex doctiorum interpretatione ea vsus fuerit eò loci Iirmejá.*

Puncto-

Punctorum commutatio est vel Longorum

In longa,	*Breuia,*	*Ministrantia,*	*Diphthongos.*
Kaméts in Tseri, vt Hebraicū אָמַר *Dixit, fit Syrum* אֵמַר, *& Heb.* דָּם *Sanguis, Syr.* דֵּם. *in* ו, *vt à Chal.* לְקַבֵּל *Econtra, fit Syr.* לוּקְבַל.	*in Pathách, vt Hebraicū* כּוֹכָב *Stella, Arameum est* כּוֹכֵב.	*in Scheuá, vt ab Heb.* פָּקַר *Iussit, Aramaeum* פְּקַר. *in Chateph-pathách, vt ab Heb.* עָנִי *Afflictus, Aram.* עֲנִי.	
Tseri in ִי, *ab Heb.* אָשֵׁר *Asér, Syr.* אַשִׁיר.	*in Seghól, vt in forma Rabbinica* הֶבְדֵּל *Separatio, deriuāda ab* הַבְדָּל. *in Chirék paruū, vt ab* Heb. תֵּבֵל *Orbis, Syrum* תִּבֵל, *in quo fortasse est Chirék longum.* *in Kibbúts, vt* Heb. שֵׁם *Nomen, Chald. est* שֻׁם.	*in Scheuá, vt ab* Hebraico מֵקִים *Excitās, Aram.* מְקִים.	*In* ֵי, *vt pro* Heb. *& Chal.* בְּנֵי *Filij, Syri dicunt* בְּנַי.
Chirék longum in Tseri, vt ab Heb. הֵקִים *Excitauit, fit Chal.* הֲקֵים.			*in* ַי, *vt ab* Hebr. נָכְרִי *Extraneus, Syr.* נוּכְרָי. *in* ָי, *vt ab* Heb. מָדַי *Medus, fit Chal.* מָדָי: *& pro* לִי *Mihi, Syrè aliquando* לַי.

In longa,	*Breuia,*	*Ministrantia,*	*Diphthŏgos.*
Chólem cũ solo ו, *in Kaméts, vt ab* Hebr. אֹמֵר *Dicẽs, Aram.* אָמַר. *in* ו, *vt ab* Heb. חֹטֶר *Virga, Syr.* חוּטְרָא.	*in Kamets-chathúph, vt ab* Heb. כֹּתֶל *Murus, Chald.* כָּתְלָא. *in Kibbúts vt ab* Hebr. חֹטֶר *Virga, Chald.* חֻטְרָא.	*in Scheuá, vt ab* Hebr. כֹּתֶל *Murus, Chald.* כְּתַל.	
Chólem cũ alia יְהוּא *in Tserí vel Chirék, vt ab* Hebr. יֹאמַר *Dicet, Chald.* יֵאמַר *à quo postea Syrum* יֹאמַר.			
ו *in* י. *vt ab* Heb. כָּתוּב *Scriptus, Aram.* כְּתִיב.			

Vel Breuium

In longa,	*Breuia,*	*Ministrantia,*	*Diphthongos.*
Pathách in Tserí, vt ab Heb. בַּעַל *Dominus, Aram.* בְּעֵל.	*in Seghól, vt forma Rabbinica* הֶבְדֵּל *Separatio, deriuanda ab infinito* Hifhíl, הַבְדִּל.	*in Scheua, vt ab* Hebr. טַעַם *Edictum, Aram.* טְעֵם.	
Seghól in Tserí, vt ab Hebr. צֶלֶם *Imago, Chald.* צְלֵם.	*in Pathách, vt ab* Hebr. כֶּסֶף *Argentum, Chald.* כְּסַף.	*in Scheuá, vt in duobus proximis exemplis.*	

in ו, *vt*

	In longa,	Breuia,	Ministrantia,	Diphthongos.
	in ו, vt ab Heb. גפן Vitis, fit Chald. גופן.			
Chirik paruũ		in Pathách, vt ab Hebr. מרים Maria, Aram. מרים. in Seghól, vt ab Heb. מצרי Aegyptius, Syr. מצרי.		
	-: in ו, vt ab Hebr. אמן Artifex, fit Aram. אומן.		in ▾:, vt pro הקים Erectus est, Babyl. scribitur הקים, ex Danielis 7.5	

Vel Ministrantium seu Seruilium

	In longa,	Breuia,	Ministrantia,	Diphthongos.
Scheuá		in Chirék paruũ, vt ab Heb. יהודי Iudæus, fit Syr. יהודי.		
	-: in ··, vt à Chald. אמר Dixit, Syr. אמר. ▾: in ··, vt à Chald. אמר Dicto, Syr. אמר.	in - vt à Chal. אמיר Dictus, fit Syrum אמיר.		

In longa,	*Breuia,*	*Ministrantia,*	*Diphthongos.*
ּ:		*in Scheuá, vt à Chal.* אַחֲרֵי. *Alia, Syr.* אַחְרִי.	

Praterea ex casus vsurpatione noua & secundaria quadam radices constituuntur, vt Hebraicè à nomine יְהוּדָה *Iehudáh, deducitur verbum* יְהַר, *vnde* הִתְיַהֵר *Iudæum se fecit: & ab Hebr.* תוֹרָה *Lex, Doctrina, fit* Syrum תָּרָאא *Doctor: & à* בְּעַד *Interea,* Syrum אַבְעַר *Ad tempus secessit, Peregre profectus est: & à* חֵמָה *casu constructo* חֲמַת *Ira, Excandescentia,* Heb. *verbū* Syrū חֲמַת*, vnde* אֶתְחֲמַת *Iratus est. Sic ab* Heb. תְּחִלָּה *Initium, Rabbini deformant verbum* הִתְחִיל *Incœpit, & à* תְּרוּמָה *Primitiæ,* תָּרַם *Primitias obtulit.*

Denique compositio multas dictiones, & miras significationes peperit apud Hebræos*: atque ne pluribus illam in verbis, nominibus proprijs & appellatiuis permultis prosequamur, videtur omnino* שַׁלְאֲנַן *Pacatissimè florens, compositum ex* שָׁלָה *Pacatus fuit, &* שַׁאֲנַן *Tranquillus fuit. Unicum* לֵית *Non est, Chaldaicū, &* Syrum לַית*, quod componitur ex* לָא *Non, &* אִיתַי *Est, hoc satis indicat.* Syrum אַבְעַר *Ad tempus secessit, Peregre profectus est, huc etiam referri possit.* Nam בְּעַר*. i. Interea, compositum est ex* בְּ *In &* עַד *Adhuc, Interea.*

TRACTATVS SECVNDVS.

CAPUT I.

De voce consignificante.

Omnes Aramæorum voces vt Hebræorum, ad tres orationis partes reuocantur, ad Uocem consignificantem, ad Nomen, & ad Uerbum.

Dictio consignificans eodem modo Aramicè quo Hebraicè tradenda, definienda & intelligenda.

Syllabicæ igitur adiectiones hic etiam sunt, item & dictiones, & eodem modo definiendæ, atque diuidendæ.

TRACTATVS SECVNDVS.

CAPVT. I.

De voce consignificante.

Apud Hebræos voces omnes ad tres orationis partes reuocantur, ad Vocem consignificantem, ad Nomen, & ad Verbum.

Vocem consignificantem Hebræi vocant מלת הטעם, id est, vocem gustus, quòd orationẽ veluti condiat, ita vt non solùm circunstantias notet, sed & orationis ambiguitatem & difficultatem tollat. Hac enim orationis parte continentur, non modò quæ Latinis aduerbia, coniunctiones, præpositiones & interiectiones dicuntur, sed & pronomina, atque adeò articuli ipsi.

In his autem quædam syllabicæ adiectiones duntaxat sunt, vt בְּ In, quædam etiã dictiones, טרם Antequã. Syllabicæ adiectiones duntaxat sunt, non etiã dictiones, quæ aborigines sunt, & ad certam originem seu vocem primariam reuocari non possunt, vt sunt quæ paulò pòst Præfixa & Affixa sumus appellaturi.

Dictiones autem censendæ sunt quarum origo, seu primaria vox, ex analogia constat. Atque in his quædam declinationis analogiam sequuntur: quædam minimè, etsi generis & numeri variati significationem habeant. Illas ad calcem Grammatices reiicimus: quia non bene tradi possunt, quin priùs nominum declinationes pertractatæ fuerint. Harum autem quasdam tenere omnino necesse est, antequam ad nominum & verborũ declinationẽ & variationem veniatur.

Atque harũ aliæ Syncategoremata dũtaxat, aliæ Pronomina insuper dici possunt.

CAPVT II.

De pronomine.

PRonominũ Hebraicorũ attributa ſunt ſex, Genus, Numerus, Perſona, Species, Qualitas & Figura. Genus triplex: Maſculinum, הוא Ipſe, Fœmininum, הִיא Ipſa, Commune, אֲנִי Ego. Numerus duplex: Singularis, אֲנִי Ego, Pluralis, אֲנַחְנוּ Nos. Perſona triplex: prima, אֲנִי Ego, ſecunda, אַתָּה Tu, tertia, הוא Ipſe. Species triplex: Quædam aborigines ſunt, vt ךָ Tui, quædam primaria, זֶה Ille, quædam deriuata, אֲנִי Ego. Qualitas item triplex: quædam enim demonſtrantia ſunt, זֶה Ille, quædam relationis duntaxat, אֲשֶׁר Qui, quædam interrogantia, מִי Quis? Figura duplex: ſimplex, זֶה Ille, compoſita, אֵיזֶה Quis?

Pronominum quædam ſunt ſeparata, quædam nexã, quæ & vulgò Affixa vocãt. Separata ſunt quæ per ſe dictionem conſtituunt: qualia ſunt

Secundæ perſonæ ſingulare.
Maſcul. אַתָּה Tu.
Fœmin. אַתְּ
Plurale.
Maſc. אַתֶּם Vos.
Fœmin. אַתֶּן

Primæ perſonæ comm. generis.
אֲנִי Ego.
אָנֹכִי
Plur.
אָנוּ
אֲנַחְנוּ Nos.
נַחְנוּ

Tertiæ perſonæ ſingulare.
Maſcul. הוא Ipſe.
Fœmin. הִיא Ipſa.
Plurale.
Maſ. הֵם vel הֵמָּה Ipſi.
Fœm. הֵן vel הֵנָּה Ipſæ.
Item & magis demonſtrans.
Maſc. זֶה Ille.
זו
Fœm. זו Illa.
זה
זאת

Atque hæc vulgò recti tantùm caſus ſunt: obliqui autem ex affixis aſſumuntur. paucis enim locis illa pro obliquis vſurpãtur.

CAPUT II.

De pronomine.

PRonominum etiam eadem attributa, eadem etiam diuisio.

Separata.

Secundæ persona.

Singul.

Chaldaicè. *Syrè.*

אַתְּ *Masc.* אַנְתְּ
vel *Comm. Tu.*
אַנְתְּ *Fæm.* אַנְתִּי

Plur.

אַתְּוּן
vel *Vos. Masc.* אַנְתּוּן
אַנְתּוּן
אַתֵּן
vel *Vos. Fæm.* אַנְתֵּין
אַנְתֵּן

Primæ persona.

Communis generis sing.

אֲנָא
vel *Ego.* אֶנָא
אֲנָה

Plur.

אֲנַחְנָא
נַחְנָא *Nos.* חְנַן
אֲנַן

Atque hæc etiã ferè hîc recti tantum casus sunt, obliqui autem ex affixis assumendi sunt.

Tertiæ persona.

Singul.

Chaldaicè. *Syrè.*

אִיהוּ,הוּא. *Ipse. Masc.* הַו,הו
אִיהִי,הִיא. *Ipsa. Fæ.* הִי,הֵי,הַי,הִי

Plur.

הִנּוּן,אִנּוּן. *Ipsi. M.* הָנוּן,הֵנוּן,אַנוּן
הִמּוֹ,הִמּוֹן
הִנֵּין,אִנֵּין. *Ipsæ. F.* הָנֵין,חַנֵין,אַנֵין*

**Masc. est Act. 24. 18.*

Magis demonstrans.

Sing.

דֵּךְ,הָדֵן,דֵּן הָנַו,הָנָא
דִּבֵן,דִּיכְן,דְּכֵי *Ille. M.* אֵינָא
הָדֵי,הַי vel, אַינָא
מַן
הָא,דָּךְ,דָּא,דְּנָא, *Illa. Fæm.* הָרָא
הָדָא. אַידָא

Plur.

אִלֵּךְ,אֵל *Illi. Masc.* אַילֵין
אִלֵּין *Comm. gen.* הָלֵין
דְּגֵן *Illæ. Fæm.*

Hæc verò etiam tum recti tum obliqui casus sunt, vt & sequentia.

Plurale communis generis tertiæ perſonæ.

אֵל vel אֵלֶּה Illi vel Illæ.

Omnis generis,numeri & perſonæ.

Subſtantiæ

Perſonæ מִי Quis? &c.

Rei מָה Quid?

Interrogans

Accidentis

אֵיזֶה Quis? Maſc.

אֵיזוֹ Quæ? Fœmin.

Hæc verò tum recti tum obliqui caſus ſunt.

Pronomina nexa ſeu affixa ſunt,quæ nonniſi dictionibus aliis affixa & inhærentia vſurpantur: qualia ſunt

Secundæ perſonæ ſing.	Tertiæ perſonæ ſingul.
Maſc. ךָ vel,כָה	Maſc. ו, ו,הו,נו
Fœm. ךְ Tui, &c.	Fœm. הּ,הָ,נָה Eius, &c.
Plur.	Plur.
Maſc. כֶם	Maſc. ם vel מו, הֶם Eorũ,
Fœm. כֶן Veſtrum,&c.	Fœm. ן,הֶן &c.

Primæ perſ.comm.gen.ſing.

י,נִי Mei,&c.

Plur.

נו Noſtrum, &c.

Horum quædam verbis duntaxat & ſyncategorematis affiguntur,נִי, נָה,נו, reliqua dictionibus aliis cõmunia ſunt. Alia tamen ſingularis numeri formæ propriè cõueniunt, ו,הּ, alia pluralis ,ו,הָ,הֶם,הֶן. Reliqua formæ vtriuſque numeri ſunt communia. Omnia obliqui caſus ſunt.

CAPVT

Omnis generis, numeri & personæ.

			Chaldaicè.	Syrè.
Merè referens			דִּי *Qui, &c.*	
	Substã-	*Personæ*	מַן *Quis? &c.*	מָנוּ,מַנוּ,מַן
	tiæ	*Rei*	מָא. *Tal.* מַה, *Quid?*	מָנָא
Interro-			*Minùs sæpe* מָה	
gans			אֵידֵן *Quis? Masc.*	אַיְנָא
	Accidentis			
			אֵידָא *Quæ? Fæm.*	.אַיְדָא

Affixa.

Secundæ personæ. — *Sing.*

Chald.		Syr.
.נָךְ,יָךְ,.ךְ	*Masc.* *Tui, &c.*	
.נָךְ,כִי,..ךְ	*Fæm.*	.נְכִי,..כִי
Plur.		
כוֹן	*Masc.* *Vestrûm, &c.*	כוֹן
כֵן	*Fæm.*	כֵין

Tertiæ personæ. — *Sing.*

Chald.		Syr.
.וֹהִי,וֹי,וֹהִי,נֵהּ,..ה	*M.* *Eius, &c.*	וֹהִי,נֵהּ,..ה, .יָהִי,.יָהִי,.וֹהִי
.א,הָא,נָהּ,.הּ,.ה.	*F.*	.נָהּ,הּ,.ה
Plur.		
.נוּן,הוֹם,הוֹן	*Masc.* *Eorum, &c.*	.נוּן,הֵוֹן,הוֹן
.נֵן,הֵין,נֵין,הֵן	*Fæm.*	.נֵן,הֵין

Talmudistæ vulgò ex superioribus auferunt ן, *vt* הו *pro* הוֹן, *&c.*

Primæ personæ communis generis.

Sing.

Chald.		Syr.
נִי,.י	*Mei, &c.*	.יְנִי,נִי,.י
Plur.		
נַן,נָא,.ין,.ן	*Nostrûm, &c.*	.נַן,ן

Horum etiam quædam verbis duntaxat & syncategorematis affiguntur, vt quæ habent literam נ *ante præcipuam literam affixi,* נֵהּ*, &c. reliqua dictionibus alijs etiam communia. Alia pluralis numeri formæ tantùm conueniunt, vt quæ habent,* י*, ante præcipuam literam affixi,* יָךְ*, &c. Reliqua formæ vtriusque numeri sunt communia. Omnia item obliqui casus sunt.*

CAPVT III.

De syncategorematis nexis.

VOcum quæ dũtaxat syncategoremata sunt, vt & Pronominũ, duo sunt genera, quædã enim separata, quædam nexa sunt. Horum quædam præfixa, vnum etiam affixum. Separatum & affixum eodem modo hîc definimus quò suprá.

Præfixa autem syncategoremata sunt, quæ nõnisi præfixa aliis dictionibus vsurpantur, vt ה emphaseos nota, in הַהוּא Ille ipse.

Literæ sex cõstituunt huiuscemodi præfixa, ב,ה,ו,כ,ל,ש. Vnica ה vnicum illud affixum. Ex his, ה,ו,כ,ש, solis dictionibus præfigũtur, ב, & ל, etiam ipsis Pronominibus affixis.

Præfixorum huiuscemodi, & affixi illius vnici duo ponimus attributa, Significationem & Punctuationem.

ה affixum duplex est. Vnum enim est simpliciter affixum, alterum simul etiam paragogicum.

ה simpliciter affixi significatio est, Versus, Ad. Punctuatio, vt quiescat in Kamets, & grammaticum accentum ad syllabam præcedentem reiiciat, vt אַ֫רְצָה Terram versus.

ה paragogicũ in nominibus eandẽ habet pũctuationẽ. in verbis aliquando habet secum accentũm, פָּקְדָה Visitare: aliquando etiam quiescit in Seghól, יְדַשְּׁנֶה In cinerem conuertat. Significationem nullam habet, ornatui duntaxat seruit. Præfixum quadruplicem habet acceptionem, modò enim emphaseos est, modò vnà etiã relationis, modò interrogationis, modò admirationis.

ה emphatici pũctuatio triplex est pro varietate initialis literæ dictionis cui præfigitur. Si enim illa capiat Daghés, ה habet ַ subsequẽte Daghés, vt הַהוּא Ille ipse. Sin minùs illa capiat Daghés, vel Daghes omnino omittetur, vel compensabitur. Omittetur verò aliquando sequente litera affecta

CAPUT III.

De syncategorematis nexis.

VOcum quæ duntaxat syncategoremata sunt, duo tãtùm hîc sunt genera. Omnia enim sunt vel præfixa vel separata. Atque illa hîc eodem modo accipienda sunt quo apud Heb. Hîc literæ etiam sex præfixa illa constituunt, ב,ד,ה,ו,כ & ל. Ex his tamen ד,ה,ו,כ solis dictionibus præfiguntur, ב & ל etiam ipsis affixis.

Præfixorum hîc duo etiam sunt attributa, Significatio & Punctuatio.

ה ita apud solos Chaldæos præfixum est, vt etiam Hebraicam duntaxat ה interrogantis & admirãtis significationẽ & punctuationem habeat, הַצְדָּא Verumne [est?] Dan. 3. 14.

ב eodem modo apud omnes Aramæos sumitur quo apud Hebræos, ו quoque, nisi quòd nunquam hîc conuertit tempora. כ apud Chaldæos idem valet atque apud Hebræos: ל apud omnes Aramæos: imò & sæpius quartum casum designat.

ד propriè respondet articulo Græcorum subiunctiuo ὅς Qui, quæ, &c. ita tamen vt aliquando explicandum sit per præpositiuũ ὁ, τοῦ, &c. סִפְרָא דְקַרְנִיאֵל Liber qui [est] Cornelij, hoc est βίβλος τοῦ Κορνηλίου. i. Liber Cornelij.

Punctuatio ב,ו,כ & ל hîc omnino eadem quæ Hebraicè, nisi quòd nunquam habent pũctum aut emphaseos, aut conuersionis Futuri in Præteritum, aut etiam Kamèts ob dictionem Milhél. ד eandem pũctuationem sequitur. ל ante duas dictiones קֳבֵל Ex apposito, & קֳדָם Ante, ex Babyloniorum vsu punctuandũ videtur per Kamèts, etiam apud alios Chaldæos, לָקֳדָם, לָקֳבֵל. Ante illas dictiones Syriaco idiomati accommodatas ל habet ו, לוּקְבַל, לוּקְדָם. Aliàs vbi hæ literæ apud Syros inueniuntur vulgò habent Scheuá, nisi aut sequatur alterum Scheuá, tum enim habent Patháh, בַּמְשִׁיחָא In Christo: aut, י, cum Chirék, tum enim habent

S cheuá, הַיְשׁוּעָה Salus illa: ſæpe autem ſequente gutturali, הַהוּא Ille ipſe, הַחֵמָר Bitumen ipſum. Compenſabitur verò vel per Seghól, vel per Kaméts. Per Seghól ferè ſemper ſubſequente gutturali cum Kaméts, הֶחָכָם Sapiens ille. Per Kaméts ſubſequente gutturali ſæpius cum alio puncto, raro cum Kaméts, ſequente etiam ipſa litera ר, הָהֵם Illi ipſi, הָרָשָׁע Improbus ille. ה quod eſt relationis, eadē eſt omnino punctuatio, ſed ſolis verbis & adiectis præfigi ſolet, הַהִקְדִּישׁ Qui quidem ſanctificauit.

ה interrogantis & admirantis triplex quoque eſt iiſdem ferè de cauſis punctuatio. Aliquando enim habet Seghól, ſubſequente gutturali cum Kaméts, הֶאָנֹכִי An ego? vel Egóne! aliquando Pathách ſubſequente gutturali cum alio puncto, הַהֵם An illi? vel, Illíne! item & ſubſequente litera affecta Scheuá, הַכְמוֹ An ſicut? vel, Sicútne! Aliàs habere ſolet ־ִ, הֲיָדַעְתָּ Noſtin? vel, Noſtin! Irregularia ſunt, הַיִיטַב Num placebit? Leu. 10. 19. & הֲמִבְּלִי Nunquid non? Exodi 14. 11.

ב ferè ſemper repræſentat Latinam Præpoſitionem In, ſiue quietis ſiue motus, vnde & aliquādo ſumitur pro Ad, Vſque ad, Per, Propter, Poſt, & ablatiuum inſtrumenti deſignat. Aliquando etiam vſurpatur pro Ex.

ו propriè repræſentat Coniunctionem Latinam Et: ita tamen vt omnium aliarum coniunctionū ſignificationem aſſumere poſsit. Nam aliquando diſiungit, aliquando aduerſatur, aliquando amplificat, aliquando dubitat, aliquando extenuat, aliquando concludit, aliquando rerum collationem, atque adeò maiorum, minorum & ſimilium comparationem innuit, pro diuerſa ſententiæ ratione: aliquando cauſam reddit, aliquando conditionem includit, denique aliquando redundat. Quinetiam aliquando includit aduerbium temporis, Iam. Aliquādo etiam conuerſionem Præteriti in Futurum, & Futuri in Præteritum. Denique aliquando omnino per Præpoſitionē Cum explicandū eſt.

כ propriè repræsẽtat Aduerbia Latina, quæ similitudinis dicuntur, Quasi, Instar, Sic, &c. tũ ϕροτατικῶ, tum ἀποδοτικῶ. Aliquando etiam repræsentat dictionem Latinam Circiter. Denique aliquando omnino affirmat.

ל propriè sonat Latinum Ad, vnde aliquando est Articulus datiui casus (qui aliquando apud Hebræos pro genitiuo possessiuo sumitur) aliquando etiam rei patientis, cùm in accusatiuo, tum in nominatiuo. Aliquando etiam commodum aut incommodũ significat, vnde & sumitur pro, In gratiam, Super, In & Abs.

Punctuatio ב, ו, כ, & ל.

Vt ב, ו, כ, & ל sæpius ministrant, Scheuá etiam ministrãs punctum potiore iure habere solent, בְּאֵלֶּה In illis, וְאֵלֶּה & illi, כְּאֵלֶּה Instar illorum, לְאֵלֶּה Illis. Aliquando tamen habẽt punctum simplex compositi subsequẽtis, sub litera gutturali, בַּאֲכוֹל In comedendo, וֶאֱכוֹל Et comedere, &c. Quinetiam hoc casu ante voces אֲדֹנִי Dominus meus, אֲדֹנָיו Domini eius, אֲדֹנִי Domini mei, אֲדֹנָי Dominus Deus, & אֲדֹנֶיהָ Domini eius [fœminæ,] fit crasis Chateph-pathách & Pathách in Pathách in quo א quiescit, vt pro בַּאֲדֹנִי In domino meo, dicitur בַּאדֹנִי, &c. & ante vocem אֱלוֹהַּ Deus (cuiuscunque illa numeri sit) Chateph-seghól & Seghól in Tserí, vt pro בֶּאֱלוֹהַּ dicitur בֵּאלוֹהַּ In Deo: vnde & pro לֶאֱמֹר dicitur לֵאמֹר Ad dicendum, Dicendo. Habent etiam Chirék lõgũ, vbi præfigũtur dictioni incipiẽti à י cũ Scheuá, in quo, י, ipsũ quiescat, vt pro בְּיְהוּדָה dicẽdũ בִּיהוּדָה in Iehudá, &c. ב verò, כ, & ל Chirék breue, vbi præfiguntur dictioni incipienti ab alia litera cum Scheuá, בִּפְקוֹד In visitãdo, &c. ו autem habet Schurék, וּפְקוֹד Et visita: imò etiam sequente ב, vt וּבָקָר Et armentum. Ante זֶה ferè semper habent Kaméts, בָּזֶה In hoc. ב, & ל ante Affixum י, habent Chirék longum, בִּי In me, לִי Mihi: ante ו Eius, Chólem, בּוֹ In eo, לוֹ Illi: ante Affixa pluralia, Kaméts, בָּנוּ In nobis, לָנוּ Nobis, &c.

Per crasin בְּהֻשַּׁמָּה In desolanda ea, dicitur pro בְּהֵשַּׁמָּה.

ו & ל ante dictiones habentes accentum distinguentem in priore (nisi ad illas subintelligatur genitiuus) ferè habent Kaméts, לָקֹדֶשׁ Sãctitati, וָמֵתוּ Et mortui sunt: imò & ו præfixum dictioni habenti quemlibet accẽtum in priore, si illã subsequatur dictio monosyllaba, וָמַתְנוּ שָׁם & moriemur ibi, 2.Reg.7.4.

ו certè quod conuertit Futurum in Præteritum, habet Pathách, simúlque inurit Daghés literæ subsequenti, וַיִּפְקוֹד Et visitauit: nisi vel illud hæc omnino abiiciat, vt solent literæ scheuatæ, וַיְפַקֵּד Et præfecit: vel illud compenset effecto Kaméts, ex eo & Pathách quod præcedere debuit, vt solet gutturalis, וָאֶפְקוֹד Et visitaui.

Denique ב, כ, & ל aliquãdo puncta ה emphatici deficientis, quasi crasi facta excipiunt, vt pro בְּהַדָּבָר In hoc verbo, dici etiam potest, בַּדָּבָר, &c.

Separata Syncategoremata ea de causa quam suprà commemorauimus, ad calcem huius Grammaticæ reiecimus.

TRACTATVS TERTIVS.

CAPVT I.

De Nomine, & eius attributis.

OMnium ferè Hebraicarum dictionum, quædam primariæ, quædam deriuatæ. Primarias dictiones Hebræi Radices vocant, & literas quæ eas primarias dictiones seu Radices constituunt, literas radicales. Radicum eiuscemodi quædam perfectæ, quædam imperfectæ sunt. Perfectæ Radices sunt quæ iustum literarum radicalium numerum nunquam minuunt aut excedunt, vt שֵׁבֶט Virga, Sceptrum. Imperfectæ, quæ aut minuunt, vt תָּם Integer, à תָּמַם

Integer

ipſum Chirék in quo י *quieſcit,* וִיתֵב *Et ſedit, pro* וְיָתֵב*: aut denique ſequatur* א*, tum enim habent punctum ipſius* א*,* לֵאלָהָא *Deo; pro* לְאֱלָהָא*. Pro* לִי *mihi, Syri vſurpant aliquando* לֵי*.*

Separatorum ſyncategorematum tractatum eôdem etiam reijcimus quò & Heb.

TRACTATVS TERTIVS.

CAPVT I.

De nomine, & eius attributis.

DICtiones Aramicæ eodem modo hîc diuidendæ & definiendæ, quo & Hebraicæ: item & radicalium literarum ratio & numerus, item & miniſtrātium hîc idem, niſi quòd Aramæi pro Heb. שֶׁ *Qui, reponunt* ד*. Addunt quidam ex Talmudiſtarum libris literam* ק *Quidem. Sed quia ab integra dictione* קָא *Quidem, fit, illam rejecimus ad catalogum dictionum conſignificantium. Vide ibidem. Ergo literæ quæ hîc ad ſolum dictionis initium miniſtrant, ſunt* בְּדְל*, reliquæ, vt Hebraicæ.*

Nominum attributa hîc etiam eadem. Genera quoque & eorum definitio, niſi quòd hîc loco ה *Hebræis fœminini, eſt* א*,* צִדְקָא *Iuſtitia: niſi fortè præcedat in Chal. nominibus, nō etiā Syris, alterū* א*; tum enim eſt* ה*,* נְבוּאָה *Prophetia, vt habes fuſiùs ſuprá. Addendum autem etiam hîc eſt ſubiecta nomina deſinentia in* ו*,* צְלוֹ *Precatio, in* ו*,* מַלְכוּ *Regnum, & in* י*,* אַרְעִי *Fundum, fœminina eſſe.*

Status etiam hîc totidem, & eodē modo definiendi: niſi quòd emphaticus hîc fit adiecta ad calcem litera א*, quieſcente in Kaméts, in maſculinis ſingularibus ad abſolutum ſingulare, vt à* חַכִּים *Sapiens, fit* חַכִּימָא*: in pluralibus verò ad plurale ſyntacticū, ita vt etiā ante ipſum,* י*, dagheſſandū, ſit collocandū Pathách, vt à* חַכִּימֵי *quod eſt ſtatus pluralis ſyntactici, fit* חַכִּימַיָּא *Sapientes illi: in fœmininis ſingul. ad ſingulare ſyntacticum, ita vt etiā mutet Pathách ante* ת *in Scheuá, vt à* צִדְקַת *Iuſtitia, fit* צִדְקְתָא*, in*

Integer fuit: aut excedunt, vt שַׁרְבִיט Sceptrum.

Iuſtus radicalium literarum numerus eſt ternarius, ad quem ſemper reuocãdæ ſunt quælibet dictiones, ſiue perfectæ ſint, ſiue imperfectæ. Illud vt fiat, aduertendum eſt quaſdam ex viginti duabus alphabeti literis perpetuò radicales eſſe, quaſdam verò modò radicales, modò miniſtrantes (quas etiam alii ſeruiles appellant.) Miniſtrantes literæ ſunt quæ radicalibus adiectæ quædam dictionis accidentia deſignant: quales ſunt ferè omnes voces conſignificantes, quas præfixas & affixas appellauimus.

Ex illis viginti duabus alphabeti literis, vndecim ר,ק,צ,פ,ע,ס,ט,ח,ז,ד,ג, ſunt perpetuò radicales: aliæ vndecim modò radicales, modò miniſtrantes. Atque vbi ſeruiles ſunt, miniſtrant vel ad dictionis initium duntaxat, vt לְבִשׁ, vel vnà etiam ad calcem, vt אֶבֶן הֵם, vel ſimul etiam ad medium, vt חָיו.

Quia verò etiam in nominibus quãplurimæ voces primariæ ſeu radices inueniuntur, & præceptiones quæ de verbis tradendæ ſunt, bene accipi non poſſunt, quin aliqua horum cognitio præceſſerit, hoc quoque è re tyronum fore exiſtimaui, ſi nomina antè tractaremus, quàm ad verba progrederemur.

Nominum & verborum definitiones eædem hîc quæ apud Latinos.

Nominnm attributa apud Hebræos nouem ſunt, Genus, Status, Declinatio, Caſus, Numerus, Qualitas, Figura, Species, Forma.

Genera tria duntaxat habent, Maſculinum, דָבָר Sermo, Verbum: Fœmininum, צְדָקָה Iuſtitia: Cõmune, זָקָן Barba, אֵשׁ Ignis.

Fœminina vulgò ſunt nomina fœmellarum, רָחֵל Ouis, & Rachél, vrbium, שֹׁמְרוֹן Samaria, vnde & nomen ipſum appellationis עִיר Vrbs, fœmininum eſt. Item & nomina regio-

pluralibus ad plurale syntacticum nulla eius mutata vocali, vt à צרקת *fit* צִרְקָתָא. *Atq; his statibus constat nominum Declinatio.*

Casus hic etiam totidē & eodem modo distinguendi, nisi quòd omnes Aramæi genitiuum quemlibet designant per ד, *eo modo quo suprà diximus. Syri propriè accusatiuum per* ל, *Chaldæi aliquando, sed propriè per particulam* יַת.

Numeri hic etiam totidem. Sed Chaldæi pauca admodum habent dualia absoluta, Syri pauciora.

Singularis hic etiam variè terminatur.

Pluralis octo habet terminationes apud Chaldæos. Definit enim in masculino absoluto in ִין, חַכִּימִין *Sapientes, in* ַיִן, גַּלְיָן *Reuelantes: in syntactico, vt & Hebraicè in* ֵי, חַכִּימֵי, *in emphatico in* ַיָּא, חַכִּימַיָּא. *In fœminino autem absoluto in* ָן, חַכִּימָן, *in syntactico in* ַת, חַכִּימַת, *& in* ָתֵי, חַכִּימָתֵי: *in emphatico* ָתָא, חַכִּימָתָא. *Vt Hebræi aliquando terminationem Chald. vsurpant, ita & Chaldæi Hebraicam, Hezr. 4. 13.* מַלְכִים *regum.*

Apud Syros pluralis duodecim habet terminationes. Siquidem terminatur in masculino absoluto in ִין, חַכִּימִין, *& in* ֵין, גָּלְיֵן *Reuelantes.*

Terminatur autem in syntactico in ֵי, חַכִּימֵי: *in emphatico, in* ֵא, חַכִּימֵא, *&* ֶא, חַכִּימֶא. *ita vt aliquando terminatione ipsa à singulari non differat, sed tantùm duobus illis punctis quæ omnibus nominibus pluralibus Syri imponunt, ad certissimum pluralis numeri indicium.*

Terminatio in ַיָּא *videtur esse propria dualium emphaticorum, & inde aliquibus nominibus quiescentibus communis, quòd & ista aliquando formam dualium absolutorum sequantur. Illud confirmatur ex* שְׁנַיָּא *annis, Actor. 25. 10, &* דְמַיָּא *pretio, Act. 5. 8.* ַיָּא *&* ַיָּא *propriæ sunt adiectorū in* ָי, *de quibus suo loco.*

In fœminino absoluto in ָן, חַכִּימָן: *in syntactico in* ָת, חַכִּימָת: *in emphatico in* ָתָא, חַכִּימָתָא, *in* ֵתָא, חַכִּימֵתָא, *& in* וָתָא, *vel* ַוָתָא, לְבַוָתָא *&* לִבּוֹתָא *Corda. Vide deficientia* ע.

Dualis septem habet terminationes apud Chaldæos. Definit

regionum, מִצְרַיִם AEgyptus: item & partium corporis animati, רֶגֶל Pes. Denique ea quæ desinunt in ministrantes literas, ה præcedéte Kaméts & accẽtu, & ת, vt צְדָקָה Iustitia, מַלְכוּת Regnum, nisi sexus repugnet. alia ferè omnia mascu lina sunt, pauca communia.

Statum quadruplicem habent, Absolutum, Emphaticũ, Syntacticum & Affixum.

Absolutus est qui simplicissmã & maximè nudam significationem habet, דָּבָר Verbum. Emphaticus qui cum significatione emphasim exprimit, הַדָּבָר Verbum illud. Fit verò ab absoluto (vt & reliqui) præfixa illi litera ה, quæ pun ctuãda est (vt iam suprà docuimus) & pronuntianda modò per Pathách, Daghés videlicet subsequẽte, הַדָּבָר, vel eo absorpto à gutturali, הַחֵמָר Bitumen ipsum: modò per Kaméts, reiecto videlicet eiuscemodi Daghés, ab אהחער sub Pathách ה præcedentis, הָעֵגֶל Vitulus ille: modò per Seghól, subsequente gutturali cum Kaméts, הֶחָכָם Sapiens ille.

Status syntacticus est, quem sequitur alterius nominis genitiuus, דְּבַר יוֹחָנָן Verbum Ioannis.

Affixus cui pronomen affixum adhæret, דְּבָרוֹ Verbũ eius.

Porrò hi tres posteriores status notificantes seu discernentes Hebræis dicuntur.

Omnes verò videntur definire genuinam rationem declinandi nomina Hebraica, sed præcipuè absolutus, syntacticus & affixus.

Casus tamen Hebræi agnoscunt totidem in omnibus illis statuum generibus quot ipsi Latini, ex quorum etiam interpretatione omnes sæpius censendi sunt, sed imprimis nominatiuus, genitiuus, vocatiuus & ablatiuus. Satis crebrò enim rei patientis accusatiuus, rarò autem nominatiuus per dictionem syncategorematicam אֵת designantur,

Ge-

Absolu.m emph. syntacticũ et Aff.m

enim ſaltem Babylonicè in maſculino abſoluto, in ־ִין, רַגְלִין *Pedes, & in* ־ִן ,ין *in nomine numerali* תְּרֵין *Duo: in ſyntactico in Tſeri,* רַגְלֵי*: in emphatico in* ־ַיָּא ,יא רַגְלַיָּא. *quæ terminatio omnium vſitatiſſima eſt, ita vt nunquam niſi* מַיָּא *Aquæ, &* שְׁמַיָּא *Cæli inuenias, cùm pro emphatico ſtatu tum pro abſoluto, non ſolùm apud Chaldæos, ſed etiam apud Syros.*

In fœminino abſoluto in ־ָן ,ָן מָאתָן, *&* ־ַיִן ,תַיִן מָאתַיִן *Ducentæ, &c. in* תַּיִן *in nomine numerali* תַּרְתֵּין *Duæ. Quia in emphatico nondū occurrit, facile prætereo.*

Apud Syros tantùm habent locum terminationes in ־ִין, תְּרֵין *in* ־ַיָּא, מַיָּא, שְׁמַיָּא, *& in* תַּיִן, תַּרְתֵּין, *&* מָאתַיִן *Ducentæ.*

Nonnulla hîc dualia reperiuntur quæ ſignificant res natura binas, aut arte, vix vlla quæ deſignent res binas cogitatione. Nam pro יוֹמַיִם *Biduum, Hebræo, hîc dicitur* תְּרֵין יוֹמִין *Duo dies.*

Qualitas hîc etiam duplex Subiectorum & Adiectorum. Imò & hîc totidem ſunt adiectorum ſpecies quot Hebraicè, quarū tres poſteriores Chaldaicè deſinunt in ־ָי מָדָי *Medus, Syrè in* ־ִי, יְהוּדִי *Iudæus. Vide infrà in Heemantiuis.*

Adiectorum etiam gradus hîc per dictiones ſyncategorematicas & literas miniſtrantes exprimuntur, vt Chaldaicè, חַכִּים מִן יוֹחָנָן, *& Syrè,* חַכִּים מֵן יוחַנָן *Sapiens ab Ioanne. i. ſapientior Ioāne. & Aramicè* חַכִּים בְּתַלְמִידַי *Sapiēs in diſcipulis meis: vel,* חַכִּים דִּבְתַלְמִידַי*, Syrè* רַבְתַלְמִידַי *Sapiens qui in diſcipulis meis .i. diſcipulorum meorum ſapientiſſimus: vel Chald.* חַכִּים לַחֲדָא, *& Syrè* חַכִּים טָב *Sapiens admodum. i. ſapientiſſimus.*

Figura hîc etiam duplex: ſimplex, vt אַדִּיר *Magnificus,* גְּזַר *Decîdit:* בְּעֵל *Dominus,* דְּבָב *Contentio. Compoſita,* אֲדַרְגָּזַר *Nomophylax, Chaldaicè:* בְּעֵלְדְּבָב *Inimicus, apud Syros. qui etiam huius tres formas agnoſcere videntur, vnam in qua ſola prior vox ex duabus compoſitis videtur inflectenda,* אָכֵלְקַרְצָא *Calumniator, vt aliquo modo apparet ex Matth. 4. 1. 1. Tim. 3. 11. 2. Tim. 3. 3. Rom. 1. 30. 2. Corinth. 12. 20. & 1. Pet. 2. 1. ſed certius eſt* בַּרְנָשָׁא *Homo, vt etiam fit in Latino Paterfamiliâs.: alterā in qua ſola*

genitiuus verò poſſeſsionis, & datiuus ſemper ferè per literam ל.

Numeros habẽt tres, Singularem, Pluralem & Dualem.

Singularis varias habet terminationes.

Pluralis tres duntaxat, duas maſculinorum proprias, nimirum ים. ſtatus abſoluti & emphatici propriam, vt דְּבָרִים Verba, & ־ֵי, quæ ſyntactici ſtatus eſt, דִּבְרֵי יוֹחָנָן Verba Ioannis. Tertia וֹת fœmininorum eſt, צְדָקוֹת Iuſtitiæ.

Dualis tres etiam terminationes habet. Vna, ־ַיִם maſculinorum propria eſt, צָהֳרַיִם Meridies, מַיִם Aquæ: altera ־ַיִם fœmininorũ, שְׂפָתַיִם Labia. Vtraq; eſt ſtatus abſoluti & emphatici. Tertia ־ֵי vtrique generi cõmunis eſt in ſtatu ſyntactico, vt מֵי נָהָר Aquæ fluuij, שִׂפְתֵי יוֹחָנָן Labia Ioannis.

Dualis numerus Hebraicè locum tãtùm habet in illis nominibus quæ ſignificãt res binas, natura, שְׂפָתַיִם, מַיִם, arte, מֹאזְנַיִם Bilãces, & cogitatione, יוֹמַיִם Biduum.

Qualitatem duplicem agnoſcunt Hebræi in ſuis nominibus. Eorum enim quædã ſubiecta ſunt, quædã adiecta.

Subiecta vel ſunt appellationis, דָּבָר, vel propria, שָׁאוּל Schaúl.

Adiectorũ quædã ſunt ſimpliciter adiecta, חָכָם Sapiens: quædã vnà etiã patronymica, שָׁאוּלִי Schaulites: quædã vnà etiã Gentilitia, מִצְרִי A Egyptius: quædã vnà quoque patriã declarant, אַשְׁקְלוֹנִי Aſcalonita.

Adiectorum nulli ſunt hîc gradus, ſed qui comparati cẽſentur, & ſuperlationis apud Græcos & Latinos, per dictiones ſyncategorematicas, & literas miniſtrãtes exprimũtur, חָכָם מִיּוֹחָנָן Sapiẽs ab Ioanne. i. ſapientior Ioãne, חָכָם בְּכֹל Sapiens in omnibus. i. omnium ſapientiſsimus, vel חָכָם מְאֹד Sapiens admodum. i. ſapientiſsimus.

Figurã quoque duplicem habẽt: ſimplicẽ, vt צֵל Vmbra, מָוֶת Mors: cõpoſitã, vt צַלְמָוֶת Vmbra mortis: atque ex nominibus appellationis pauca ſunt iſtiuſmodi, ex propriis quãpluri-

posterior, בְּעֶלְדְּבָב *Inimicus,* בְּעֶלְדְּבָבוּתָא *Inimicitia, vt in Latino Senatusco͂sultum: Tertiam in qua vtraque,* רַב־בַּיְתָא *Praefectus domus. i. OEconomus,* רַבֵּי־בָתֵּא *Praefecti domorum. i. OEconomi,* רַבַּת־בַּיְתוּתָא *OEconomia, Dispensatio, vt in Latino Respublica. Atque in his tribus compositionis formis, Syri Hebraeos atque adeò reliquos Aramaeos non solùm numero, sed & venustate gratissima, & significandi ratione appositissima superant.*

Species etiam duplex, & eodem modo definienda & diuidenda.

Item & forma. Hoc duntaxat interest quòd sex literis Heemanticis Hebraeorum Aramaei ו *adijciant, ita vt illis Hebraeorum nomina* הָאֶמַנְתִּי *Heemantica,* הָאֶמַנְתִּיו *Heemantiua dicenda sint. Aramaeis certè vsitatissima sunt nomina quae in* ו *nudum desinunt,* מַלְכוּ *Regnum: atque in his vel eo maximè nomine* ו *Heemantiuum censendum est, quòd & foemininum genus indicet (vt supra attigimus) & in omnibus pluralis numeri statibus mobile euadat, vt infrà ad calcem huius tractatus docebimus.*

plurima, אֶלְנָתָן Theodorus.

Speciem etiam duplicem, primariam & deriuatam. Primariae est אֲגַם Palus, Stagnum. Deriuatae sunt quae deduce͂da sunt, vel ab alio nomine, אַגְמוֹן Iuncus: vel à verbo, דָּבָר: vel à Syncategoremate, תַּחְתּוֹן inferior: ita vt sint partim subiecta, partim adiecta.

Formam denique duplicem definiu͂t, Nudam & Heemanticam. Nuda est quae praeter literas radicales nullá admittit characteristicam, דָּבָר. Heemantica est quae praeter radicales habet characteristicam aliquam ex illis sex literis quae hoc artis vocabulo הָאֶמַנְתִּי comprehendu͂tur, מִדְבָּר Desertum.

CAPVT II.

De nudis nominum perfectorum formis.

NOminum declinatio fita videtur (vt iá monuimus) in variatione formarum per ftatum abfolutum & fyntacticum & affixum, in vtroque numero, proinde vifum eft huiufcemodi formarum variationem proponere.

Nuda, id eft, folo radicalium trium literarum numero conftantia.

Producta in vtraque fyllaba.

Singularis.	
Abfolutus	דָּבָר
Syntacticus	הִבָר
Pluralis.	
Abfol.	דְּבָרִים
Syntact.	דִּבְרֵי

Hæc enim forma inter declinandum femper mutat Kaméts prius ĩ Scheuá, vel Chateph-pathách fub gutturali, חֲכָם Sapiens: pofterius verò in Pathách, in conftructione fingulari, & in Scheuá in conftructione plurali, vnde prius Scheuá de more migrat in Chirék paruum, vel in Pathách fub gutturali, חַכְמֵי Sapientes.

Cæterùm ob vicinitatis & vicifsitudinis ius, ex fubfequenti forma pofterius Kaméts migrat in Tferí, in conftructione fingulari in חֲלֵב, à חָלָב Lac, quod etiam fpoliatum proprio accentu migrat de more in Seghól, ad לְבֶן־שִׁנַּיִם albus dentium (feu dentibus) Genef. cap. 40. 12. à לָבָן. Tria etiam funt quæ in plurali mutant pofterius Kaméts in Pathách, fubfequente Daghés, גָּמָל Camelus, גְּמַלִּים גְּמַלֵּי, & קָטָן Paruus, קְטַנִּים קְטַנֵּי, & שָׁפָן Cuniculus, שְׁפַנִּים שְׁפַנֵּי. His adiungit Kimchí plurale vfitatum, עֲצַבִּים עֲצַבֵּי Simulachra, ab inufitato fing. עָצָב.

Quia verò ab hac variatione pendet affixi ftatus ratio

CAPVT II.

De nudis nominum perfectorum formis.

DEclinatio nominum hîc sita est in variatione statuũ, Absoluti, Emphatici, Syntactici & Affixi.

Syntacticus status singularis masculini, aut incertus est, aut prorsus nullus. Nam Kaméts postremæ syllabæ ante genitiuum, apud Syros nunquam variari videas. Apud Danielem & Hezram in correctioribus exemplaribus constanter permanet in אֱלָהּ Deus, אֱסָר, Interdictum, קֳדָם, Ante, & דָּת Lex. In כְּתָב Scriptura, שְׁאָר, Reliquiæ, & שָׁלְטָן Potestas, variant exemplaria, fortasse quia possunt esse vsitata in vtraque forma. Idcirco visum est absoluto singularis masculini ferè solum emphaticum addere, vel eo maximè nomine quòd in masculinis priora puncta emphaseos, eadem seruentur in reliquis statibus numeri pluralis atque adeo ipsius affixionis, quos facillimum fuerit deformare cùm ex superioribus regulis, tum etiam ex his quæ ad primam formam notaturi sumus.

Nuda, id est, absque literis הַאֲמַנְתִּיו.

Producta in vtraque syllaba.

Nulla adhuc forma genuina duplicis Kaméts hîc occurrit, si cui illa vel etiam qualibet alia hîc omissa occurrat, suo loco reponenda erit.

Sing.	Absol. &	Sacerdos.		
	Syntact.	כָּהֵן	Ita scribi potest per Kaméts, vt e-	
	Emphat.	כָּהֲנָא	Aramicũ nisi q Syri tolera-	tiam
Plur.	Absol.	כָּהֲנִין	rent simplex Scheua pro -: .	vulgò
	Syntact.	כָּהֲנֵי	Chal.	scribitur in Targhumin: non
		כָּהְנֵי	Syr.	solùm quia est ab Hebræo
	Emphat.	כָּהֲנַיָּא	Chal.	כֹּהֵן, & quia Chólem Hebræũ
		כָּהְנֵא	Syr.	huiuscemodi mutari solet in

Kaméts Aramicum: sed & quia sic disertè scribitur apud Sy-

illam etiam è vestigio proponemus, integram quidem & pluribus ad hác formam, sed ad reliquas paucis perstricturi, quæ earum propria sint.

Affixio singul. mascul.

Verbum

eius דְּבָרוֹ. Raró דְּבָרֹה, substituto ה pro ו. rariùs דְּבָרֵהוּ.

tuum דְּבָרֶךָ, quod semel in maiore accentu inuenitur: aliàs semper דְּבָרְךָ, ob retroactum de more accentum. Raró דְּבָרְכָה, & דְּבָרֶכָה. Semel ante ך est Chirék, Ijrme. 15. 11. שֵׁרִיתִךְ residuum tuum.

meum דְּבָרִי

eorum דְּבָרָם. Raró דְּבָרָמוֹ. Imperfectorum paucorum est דְּבָרֵהֶם.

vestrum דְּבַרְכֶם

nostrum דְּבָרֵנוּ

Fœmin.

eius דְּבָרָהּ. Raró דְּבָרָה, sine Mappík.

tuum דְּבָרֵךְ. Rarum & poeticum, דְּבָרֵכִי

earum דְּבָרָן. Rarum, דְּבָרְהֶן. Rarissimè דְּבָרֶנָה. Semel, קִרְבֶּנָה medium earum, Gen. 41. 21.

vestrum דְּבַרְכֶן. Rarissimum דְּבַרְכֶנָה

Affixio plur. masc.

Verba

eius דְּבָרָיו. non raró דְּבָרֵהוּ. Semel ex forma Chaldaica, תַּגְמוּלוֹהִי retributiones eius, Psal. 116. 12.

tua דְּבָרֶיךָ. Aliquádo דְּבָרֶךָ, cófusis numeris. Semel מַלְאָכֵכֵה nuntiorum tuorum, Nach. 2. 14.

mea דְּבָרַי. Ad maiorem accentum דְּבָרָי.

eorum דִּבְרֵיהֶם. Poeticè דְּבָרֵימוֹ & דְּבָרָמוֹ. Semel אֵלֵיהֵמָה porticus eorum, Iechez. cap. 40. 16. Semel etiam כֻּלָּהֶם vniuersi ipsi, 2. Schem. 23. 16.

vestra דִּבְרֵיכֶם. Semel חִיכֶם. Vide in affixione vocis חוֹעֵבָה

nostra דְּבָרֵינוּ.

Fœmin.

שָׂכִיר Mercenarius, שְׂכִיר שְׂכִירִים שְׂכִירֵי. Huius formæ posterior ſyllaba nunquam variatur, prior verò vt in ſuperioribus, excepto vno שָׁלִישׁ Mẽſura maxima, Dux, שָׁלִישִׁים שָׁלִישֵׁי, fortaſſe ad differentiam שְׁלִישִׁים Tertij. Plurale abſolutum, פְּלֵיטִים, quod vulgò tribuitur, פָּלִיט Superſtes, videtur deſumptum à ſuperiore forma. Kimchí ait Chirék magnum in tribus nominibus mutari in paruum & Daghés, nimirum in חֲכִתִּים Craticulæ, à חָבִית, & נְחִתִּים, Deſcenſores, à נָחִית, & שְׂעִפִּים Prominentiæ, Cogitationes, Dentes ſcopuli, à שָׂעִיף Ramus. Sed in poſtremo variant exemplaria.

Affixio facilis eſt, שְׂכִירוֹ Mercenarius eius, &c. item שְׂכִירָיו, &c.

גָּדוֹל Magnus, גְּדוֹל גְּדוֹלִים גְּדוֹלֵי. Huius quoque formæ prior ſyllaba variatur, vt in ſuperioribus, poſterior verò vulgò variari non ſolet, niſi ſpoliata proprio accentu ob Makkáph proximè ſubſequens, גְּדָל־.

Quædam reſoluunt ו in Kibbúts & Daghés, in plurali, אָדוֹם Rufus, אֲדֻמִּים אֲדֻמֵּי אֱדוֹם.

טָהוֹר Mundus, vnico loco, Ijób. 17. 9. טֳהָר־יָדַיִם: mundus manibus, mutat Kaméts in Chateph-kaméts, ad ſternendam viam ad pronuntiationem gutturalis cum Kamets-chatúph.

Affixio regularis eſt, גְּדוֹלוֹ גְּדוֹלְךָ, &c. גְּדוֹלָיו, &c. & à pluralibus dagheſſatis, אֲדֻמָּיו אֲדֻמֶּיךָ, &c. Irregularia ſunt, קָטָנִּי exiguum meum, 1. Regum 12. 10. קָטָבְךָ excidium tuum, Hoſch. 13. 14. & קָבָלוֹ, ex oppoſito eius, Iechez. 26. 6, vbi alij legunt, קֳבָלוֹ.

בָּרוּךְ Benedictus, בְּרוּךְ בְּרוּכִים בְּרוּכֵי.

Nam & huius formæ prior ſyllaba variatur, vt in ſuperiore: poſterior retineri ſolet. niſi quòd quædam pro ו ſubſtituunt Kibbúts, etiam in forma abſoluta, vt עָשֻׁק Opprimens, pro עָשׁוֹק. Cæterùm Kaméts prioris ſyllabæ ſub gutturali

Fœm.

eius דִּבְרֶיהָ. Semel אַתִּיקֶיהָא cubicula eius, Iechez. 41.15.
tua דִּבְרָיִךְ. Poet. דִּבְרָיְכִי. Vtrobiq; Pathách mutatur in Kaméts in maiore accentu. Semel inuenitur קֵיצֵיִךְ fructus tuos æstiuos, Iesch. 16.9.
eorum דִּבְרֵיהֶן. Rarissimè דִּבְרֵיהֶנָה.
vestra דִּבְרֵיכֶן. Rarissimè דִּבְרֵיכֶנָה.

Quæ Kaméts posterius mutant in Pathách, & Daghés in plurali, idem etiam faciunt in affixione vtriusque numeri, גְּמַלּוֹ גְּמַלָּךְ גְּמַלַּי, &c. Obiter obseruabis affixa affinia solere affigi statibus syntacticis nihil prorsus immutatis,

זָקֵן Senex.

Huius formæ Kaméts prioris syllabæ eodem prorsus modo variatur, quo in superiore forma. Tserí verò modò in constructione singulari retinetur, atque etiam spoliatum proprio accentu migrat de more in Seghól: modò mutatur ex vicinitatis & vicissitudinis iure in Pathách. In plurali absoluto semper retinetur, in syntactico verò modò retinetur, modò mutatur in Scheuá, vnde prius migrat de more in Chirék, vel Pathách sub gutturali.

Singul.

Abs. אָבֵל Lugés.	זָקֵן	עָרֵל Præputiatus.	שָׂמֵחַ	Lætus
Synt. אֲבֵל vel אֲבֶל־	זְקַן	עֲרַל	שְׂמַח vel שְׂמֵחַ	

Plur.

Abs. אֲבֵלִים	זְקֵנִים	עֲרֵלִים	שְׂמֵחִים
Synt. אֲבֵלֵי	זִקְנֵי	עַרְלֵי	שִׂמְחֵי vel שְׂמֵחֵי

Quædam huius formæ (vt in aliis aliquandò fit) assumũt status aliquos ab aliis formis, vt suo loco monebimus.

Affixio duplex est. Nam ab אָבֵל in singulari dicimus אֲבֵלוֹ אֲבֵלְךָ, &c. אֲבֶלְכֶם, &c. אֲבֶלְכֶן. in plurali verò אֲבֵלָיו אֲבֵלֶיךָ, &c. אֲבֵלֵיכֶם, &c. A זָקֵן autem fit in singulari, זִקְנוֹ זִקְנְךָ, &c. זִקְנְכֶם, &c. in plurali, זְקֵנָיו זְקֵנֶיךָ, &c. זִקְנֵיכֶם, &c. עִקְּבֵי Calcanei, ab עָקֵב, habet Daghés ornatus. Aliàs autem seruat regularem formam, etiam retento Tserí.

In ſingulari idem eſt ſtatus ſyntacticus qui & abſolutus, niſi quòd pauca quædam eum ſynctaticè duntaxat vſurpant, reliqua autem aſſumunt à forma זָקֵן, vt גָּדֵר Maceria, גְּדֵרִים גִּדְרֵי, גֶּדֶר, & גָּזֵל Rapina גְּזֵלִים גְּזֵלֵי, גֶּזֶל.

Cæterùm hæc forma ſemper mutat poſterius punctum Seghól in Pathách, vbi vltima eſt חָע, vt פֶּתַח Apertio, Oſtium, פְּתָחִים פִּתְחֵי.

Affixio ſingularis eadem omnino habet puncta quæ ſyntaxis pluralis. Affixio autem pluralis ſequitur analogiã formæ, דְּבַר.

Affixio ſing. סִפְרִי סִפְרְךָ סִפְרוֹ, &c. חֶלְקִי חֶלְקְךָ חֶלְקוֹ, &c.
פִּתְחִי פִּתְחֲךָ פִּתְחוֹ, &c.

Affixio plur. סְפָרַיו סְפָרֶיךָ סְפָרַי סִפְרֵיהֶם, &c.
חֲלָקָיו חֲלָקֶיךָ חֲלָקַי חֶלְקֵיהֶם, &c.
פְּתָחָיו פְּתָחֶיךָ פְּתָחַי פִּתְחֵיהֶם, &c.

קֹדֶשׁ Sanctitas, קֳדָשִׁים קָדְשֵׁי.

Hæc quoque forma mutat ſemper poſterius punctum Seghól in Pathách, vbi vltima, imò & aliquando vbi media eſt gutturalis: quo poſteriore caſu inflexio etiam diuerſa eſt,

תֹּאַר Forma, תְּאָרִים תָּאֳרֵי,
אֹהֶל Tentorium, אֳהָלִים אָהֳלֵי &c.

Affixio ſingularis & pluralis cum affixis affinibus eadem omnino habet puncta quæ ſyntaxis pluralis, aliàs ad ſtatum abſolutum pluralis numeri redit, in quo quædam pro Kamets-chatúph, reponunt Kaméts vocalem longam.

Affixio ſing. קָדְשִׁי קָדְשְׁךָ קָדְשׁוֹ, &c. תָּאֳרִי תָּאָרְךָ תָּאֳרוֹ, &c.
אָהֳלִי אָהָלְךָ אָהֳלוֹ, &c.

Affixio plur. קֳדָשָׁיו קֳדָשֶׁיךָ קֳדָשַׁי קָדְשֵׁיהֶם
תְּאָרָיו תְּאָרֶיךָ תְּאָרַי תָּאֳרֵיהֶם &c.
אֳהָלָיו אֳהָלֶיךָ אֳהָלַי אָהֳלֵיהֶם

turali non solùm mutatur Kaméts in Chateph-pathách, sed & in Chateph-feghól,vt עָרוּךְ Comparatus,Instructus, facit עֲרוּךְ. שָׁבוּעַ Hebdomas,habet in sing.שְׁבֻעַ,& in plurali aliquádo quidem שְׁבֻעוֹת,sed sæpius, שָׁבֻעִים,& שָׁבֻעוֹת,retento Kaméts, vt aliquot saltem locis vitetur amphibologia significationis.

Affixio facillima est, בְּרוּכוֹ, &c. שָׁבֻעוֹת habet שְׁבֻעוֹתָיו, &c.

לֵבָב Cor,לְבָב לְבָבִים לְבָבֵי. Prorsus enim eodem modo variatur,vt דָּבָר:nisi quando habet Iod expressum post Tserí: tum enim Tserí retinetur inuariatum etiam in plurali,& post Pathách subsequitur Daghés, vt אֵילָם Fornix, אֵילָם, אֵילַמִּים אֵילַמֵּי & אֵילַמּוֹת.

עֲנָבִי Vuæ, ab עֵנָב,habet Daghés ornatus.

Affixio regularis eadem etiam prorsus est quæ primæ formæ,seruato Tserí & Daghés vbi primaria vox postulat.

חֲבֵץ Thebéts,vel הֵילֵל Lucifer.
אֵפוֹד Ephód,vel עֵירוֹם Nudus.
אֵבוּס Præsepe.
קִטּוֹר Suffitus.

Quatuor istæ formæ vulgò apud veteres Hebræos neutram ex suis vocalibus in vllis casibus immutant, bene apud neotericos Tserí in Scheuá vel Chateph-feghól ex analogia proximæ formæ.dicerent enim אֲפוּרִים. אֱמוּנִים Fideles vel Fidelitates,& אֱסוּרִים Vincula,videri possint istius formæ,sed & ad analogiam formæ בָּרוּךְ referri possint.

כּוֹכָב Stella, כּוֹכַב כּוֹכָבִים כּוֹכְבֵי. Chólem enim in prima nunquam variatur. Kaméts autem istius formæ omnino variandum est vt Kaméts eiusdem syllabæ in דָּבָר, vnde & in plurali conuertitur in Pathách & Daghés, in אוֹפָן Rota אוֹפַן אוֹפַנִּים אוֹפַנֵּי & שׁוֹשָׁן Lilium שׁוֹשַׁן שׁוֹשַׁנִּים שׁוֹשַׁנֵּי: atque in affixione vel retinetur, vel variatur in diuersa vtriusq; numeri

קֳדָשָׁיו קָדָשֶׁיךָ קָדָשַׁי,&c.

Quædam ex gutturalibus in media, affigũtur ſaltem in plurali, inſtar aliorum non gutturalium.

רֹחַב Latitudo, רָחְבּוֹ רָחְבְּךָ

בְּאֹשׁ Fœtor, בָּאְשׁוֹ בָּאְשְׁךָ,&c.

Quædam etiam inſtar כּוֹרֵם, vt תֹּאֲרוֹ תָּאֳרְךָ, retento Pa-tháchquia א gutturalis eſt.

Sunt etiam ex hac forma quæ pro Kamets-Chatúph in affixione reponũt Kibbúts, גֹּדֶל Magnitudo, גָּדְלוֹ גָּדְלְךָ,&c. קֹמֶץ Pugillus, קֻמְצוֹ קֻמְצְךָ,&c.

Sunt etiá quæ ſequuntur pluralem inflexioné &affixioné formæ כּוֹכָב, vt אֹהֶל אֹהָלִים אָהֳלֵי אֹהָלָיו אֹהָלֶיךָ אָהֳלֵיהֶם, &c.

Sunt denique quæ vtrunque illud aſſumunt, à forma דָּבָר, vt בֹּשֶׂם Aroma, בְּשָׂמִים בִּשְׂמֵי בְּשָׂמָיו בְּשָׂמֶיךָ,&c.

Quæ priorem habent Schurék, & poſterioré Patháchex Kimchí conſilio ad formas ſuperiores retulimus, videlicet ad שׁוּעָל.

Producta in prima vocali, & rapta
in poſtremis.

נֵרְדְּ Nardus, נְרָדִים נִרְדֵי. Hæc enim ſequũtur formá סֵפֶר, commutato Seghól in Scheuá. Affixio eadem omnino eſt quam in illa obſeruauimus.

קֹשְׁטְ Veritas, קְשָׁטִים קָשְׁטֵי. Hæc enim eadé analogia ſequũtur inflexionem & affixionem, קֹדֶשׁ.

Priore breui, poſteriore longa.

גַּנָּב Fur, גַּנָּבִים גַּנָּבֵי גַּנָּב

Vel,

צַוָּאר Collum, צַוָּארִים צַוְּארֵי צַוָּאר

Pauca enim quædam mutant Kaméts poſterioris ſyllabæ in Scheuá, quanuis potiore etiam iure retinere poſſent. Nam in iſto eorum paradigmate Aleph videbatur requirere Kaméts. Porrò hæc forma ſubſequente ר, conflat Pathách

Siquidem & vnum eſt quod mutat ו in Kamets-chatúph.

צפור Auis, צפרים צפרי צפרו צפרך. vnũ verò quod mutat ו in Kibbúts, & Daghés, עירום Nudus, & Nuditas, עירמים עירמי עירמו עירמך, in quo non modò de more compenſatur Daghés per longam vocalem, ſed & י quietis exprimitur.

שלום Retributio, שלומים שלומי שלומו, &c. ex ſuperiorum analogia. Siquidem aliquando ו mutatur in ſimplex Kibbúts.

שקוץ Abominatio, ferè ſemper dicitur שקץ & שקצים שקצי.

Aliquando compẽſatur Daghés per vocalem longam,

זרוע Satus, זרועים, &c. & ſæpius omnino à gutturali abſorbetur, נאוף Adulterium, נחום Conſolatio.

אמן Artifex, אמנים אמני אמנו אמן

(alij malunt legere ſine Daghés אמן)

סלם Scala, סלם סלמים סלמי סלמו &c. vt גנב

אלם Porticus, retinet Kaméts in ſyntaxi ſingulari, vt אולם, de quo ſuprá.

זמן, de quo ſuprà, huc vulgò refertur; quòd ו ante Daghés, non intermedio accentu, pro Kibbúts videatur vſurpari, vt ex verborum coniugationibus meliùs apparebit.

סבול Onus, סבלים סבלי סבלו, &c. vt צפור, niſi quòd aliquando hîc, vt & aliàs, Kaméts ſublato ſolum Scheuá remanet, סבלו.

Breuia vtrâque ſyllaba. Breuis syllabis

פדן Par ſeu Iugum, vel etiam Padán ſeu Meſopotamia, פדנים פדני פדנו, &c. inſtar ששר. Vtraque enim forma Chaldaica eſt. Porrò hîc vt in ſuperioribus, Daghés aliquando compenſatur in Kaméts, פרם Perſa: aliquando à gutturali abſorbetur, אחר Poſt, אחרים אחרי אחריו, &c.

בגד Veſtis בגדים בגדי בגדו, &c. eodem prorſus modo vt in ספר, quod ad inflexionis & affixionis rationem attinet. Nam & ſæpe quæ ſunt iſtius formæ in illam tranſeunt. Aliquid

thách prioris ſyllabæ & Daghés in Kaméts, nunquam variandum,quòd ſit à Daghés huius formæ charactere,

פָּרָשׁ Eques, פָּרָשׁ פָּרָשִׁים פָּרָשֵׁי.

Sequente verò gutturali kametſata,in Seghól.Perpetuũ enim eſt Pathách ante literam gutturalem kametſatam & dagheſſandam migrare in Seghól.

כֶּחָשׁ Mendax,כַּחָשׁ כֶּחָשִׁים כֶּחָשֵׁי˝

Vel,

גֶּחָל Carbo,גַּחָל גֶּחָלִים ˝גֶּחָלֵי˝

˝Alioqui Pathách ſolum remanet,abſorpto Daghés abſque indicio. Affixio facilis eſt:

Affixio ſing. נַנָּבְךָ נַנָּבוֹ, &c.נַנַּבְכֶם,&c.

צַוָּארְךָ צַוָּארוֹ, &c.צַוַּארְכֶם,&c.

Plur.

נַנָּבֶיךָ נַנָּבָיו,&c.etiam cum affixis affinibus.Aliter in alia forma,

צַוָּארֶיךָ צַוָּארָיו,&c.צַוְּארֵיכֶם,&c.

חַלָּק Silex,חַלָּקִים חַלָּקֵי חַלָּקוֹ חַלָּקְךָ.

Variatur enim Tſerí eodem prorſus modo in inflexione &affixione quo in כּוֹרֵם.Vbi media eſſet ר,hîc & in formis ſubſequentibus, quarum character eſt Daghés, ipſum compenſandum eſſet in Kaméts,nunquam variandum,vt nec in ſuperiore forma:vbi verò gutturalis, aliquando compenſandum in Kaméts,aliquando minimé.

שָׁרֵת Miniſterium,שָׁרְתִים שָׁרְתֵי שָׁרְתוֹ,&c.

מָאֵן Refragabundus, מָאֵנִים מָאֲנֵי מָאֲנוֹ, &c. רַחֵם Miſeratio, רַחֲמִים רַחֲמֵי רַחֲמוֹ,&c.

מַקֵּל Virga,מַקְלוֹת מַקְלוֹ,&c.eſt anomalum non ſolùm in eo quòd in plurali terminationẽ fœmininam vſurpat, & Daghés ex litera ſceuata de more abiicit,ſed & quòd in terminatione ſyntaxeos ſingularis aſſumit Pathách, Geneſ.30. 37.מַקַּל virgam populeam:fortaſſe ex alia forma.

mer.20.17. Siniſtra.

גְּבוּל Terminus.

Hæc in inflexione aut affixione nihil immutant.

De טָהֳר vide גָּדוֹל.

Rapta ad primam rad. ad ſecundam breuia.

דְּבַשׁ Mel, דְּבָשִׁים דִּבְשֵׁי דִּבְשׁוֹ, &c. vt סֵפֶר.

מְעַט Exiguitas, מְעַטִּים מְעַטֵּי מְעַטּוֹ, &c. vt in inflexione & affixione גָּמָל. אֲגַם Stagnum, facit אֲגַמִּים & אַגְמֵי, quaſi vtranq; formam participet.

שְׁכֶם Humerus, Pars, שְׁכָמִים שִׁכְמֵי שִׁכְמוֹ, &c. vt בֶּגֶד. vnde nõ ſolùm aliquando legitur שְׁכֶם, ſed & שֶׁכְמָה Ad humerum, & שְׁכֶמָה Sichem verſus.

CAPVT III.

De formis הָאֵמַנְתִּי, ſeu heemanticis.

Formæ הָאֵמַנְתִּי ſeu heemanticæ plures ſunt quàm nudæ. ſed tamen quæ ad illas referēdæ ſint maiorem partem, quod ad terminationem attinet. In his verò concinnandis interdum ex literis iſtis heemanticis vna ad radicales ſeu primarias aſciſcitur, interdum plures: & nunc præfiguntur, nunc verò ad calcem ſubiunguntur, nunc etiam vtrinque apparent. Cæterùm in recenſendis omnibus formis eundem proſequuturi ſumus ordinem quem in nudis formis propoſuimus.

ה à fronte radicis.

הַשְׂכֵּל Intellectus, inſtar אָבֵל.

הֶגְּדוֹף Impulſio, inſtar גָּדוֹל.

ה à fronte, ת ad calcem.

הַשְׁמָעוּת Auditio, הַשְׁמָעוּתוֹ הַשְׁמָעֻיּוֹת, &c.
הַשְׁמָעֻיוֹתָיו, &c.

ה ad calcem.

ה poſt radicales aliquandò motus eſt, aliquandò para-
gogi-

CAPVT III.

De formis הָאֶמַנְתִּיו seu heemantiuis.

HIc eadem omnino obseruabimus quæ Hebraicè obseruanda diximus, nisi quòd Aramæi adiiciunt ו, vt suprà diximus, & ה aliquando mediæ dictioni inserunt.

ה à fronte.

Babylon. הַרְבַּר Stipator, הַרְבְּרָא,
Rabbin. הַבְדֵל Separatio.

ה à fronte, א ad calcem.

Babyl. הַמְנִיכָא Torquis, הַמְנִיכְתָא,

ה & ת à fronte, ו ad calcem.

Absol.	Syntact.	Emphat.
Bab. Sing. הִתְנַדְּבוּ Spontanea oblatio,	הִתְנַדְּבוּת,	הִתְנַדְּבוּתָא, &c.
Plur. הִתְנַדְּבוּן,	הִתְנַדְּבְוָת,	הִתְנַדְּבוּתָא, &c.

Atque sic inflectenda sunt omnia quæ desinunt in ו. Porrò hæc forma, vt suo loco planum fiet, deducta est ab infinito Ithpahél, & Babylonicè habet ה pro Aram. א, vnde videretur propriè pertinere ad א, ad quod reiecimus formas alias eiuscemodi.

א à fronte.

Chal. אֶדְרַע Brachium, אֶדְרָעָא,
Arã. אִיקָר Honor, אִיקָרָא,
Chal. אֶתְרוֹג Malum citreum, אֶתְרוֹגָא. Pro hac forma Syri vtuntur sequente:
Arã. אֶתְרוֹג Citrus, אתרונגא,
Bab. אַרְכּוּב Poples, אַרְכְּבָא, vel fortasse vt genere & terminatione plur. ita & terminatione singul. fœmininum erit. vide Dan. 5. 6.
Bab. אחכת Vrna, אַחְמְתָא,
Chal. אֶצְבַּע Digitus, אֶצְבְּעָא. Hoc etiam genere & plur. term. fœmin. est.

א ad calcem.

Syr. זִרְקָא Iustitia, זִרְקָתָא זַרְקָן זְרַקְתָא זִרְקַת, &c. omnino vt in K. 5.

gogicum,aliquando heemanticum. De ה motus & paragoges egimus iam in vocibus consignificantibus, nunc agimus de heemantico.

ה heemanticum post Kaméts in nominibus fœmininũ genus indicat,paucis exceptis,in quibus nomina numeralia quæ cardinalia vocant,principem locum optinent.in illis enim ה huiuscemodi masculinum genus indicat, vt suo loco admonebimus. Ad primam autem eius formam,semel integram inflexionem & affixionem adscribemus, quòd nonnihil sit in ea diuersitatis à nudarum formarum variatione.

תּוֹעֵבָה Abominatio. Syntact.singularis, תּוֹעֲבַת,à quo tota affixio singularis, eo modo quo à דָּבָר. Pluralis absol. תּוֹעֵבוֹת. Syntact.plur. תּוֹעֲבוֹת,à quo tota etiam affixio pluralis,ascito Iod quiescente,nota pluralis masculini propria.

Affixio sing.		Affixio plur.	
תּוֹעֲבָתוֹ	Abiicitur ali-	תּוֹעֲבוֹתָיו*	*Aliquando
תּוֹעֲבָתְךָ	quádo ipsum	תּוֹעֲבוֹתֶיךָ	alterumutrũ
תּוֹעֲבָתִי	ה.dicitur enim	תּוֹעֲבוֹתַי	indiciũ plu-
תּוֹעֲבָתָם	פִּשְׁתִּי linum	תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם	ralis numeri
תּוֹעֲבַתְכֶם	meũ,Hosch.	תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם*	abest, vt Iod
תּוֹעֲבָתֵנוּ	2.5.pro פִּשְׁתָּתִי.	תּוֹעֲבוֹתֵינוּ*	à מַכּוֹתְךָ pla-
תּוֹעֲבָתָהּ*	& צוּרָם effigies	תּוֹעֲבוֹתֶיהָ	gæ tuæ,Deu
תּוֹעֲבָתֵךְ	eorũ,Psal.49.	תּוֹעֲבוֹתַיִךְ	ter.28.59. ו׳ה
תּוֹעֲבָתָן	15.pro צוּרָתָם.	תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן	verò à עֲצָתֶיךָ
תּוֹעֲבַתְכֶן	Sic & פָּתְהֵן pu-	תּוֹעֲבוֹתֵיכֶן	cõsiliorum

dendum earum, Iesch.3.17. substituto Tserí pro Seghól (quod legitur in quibusdã exemplaribus)& assumpto affixo proprio plur.num.

tuorum, Iesch.cap.13. *Reperitur Ijrmej.25.34, תְּפוֹצוֹתֵיכֶם dispsiones vestræ.

*כֻּלָּא vniuersam ipsam, Iechez.36.5.habet Aleph pro ה.

fœminino יְקִירָא, *ad formam* יַקִּיר. *ſic omnino* חָכְמָא *Sapientia*, חָכְמַת, *&c.*

א *à fronte*, ת *ad medium*.

Bab. אֶשְׁתַּדּוּר *Rerum nouarum ſtudium*, אֶשְׁתַּדּוּרָא.

א *à fronte*, & א *ad calcem*.

Chal. אַחְסָנָא *Hæreditas*, אַחְסָנְתָּא אַחְסָנַת. *ita vt videatur eſſe fœminina forma maſculinæ* אִיקָּר. *Eam verò hîc adſcripſimus, tum quia Aramæis & Rabbinis vſitatiſsima eſt: tum etiā quia cum Heb.* הַצָּלָה *&* אַזְכָּרָה, *Ereptio, conferenda eſt. Rabbini duplex* ה *pro duplici* א *Aramico vſurpant, Babylonij aliquando vnicum duntaxat, aliquando etiam duplex, non in hac ſola infiniti forma, ſed & in alijs: quæ omnia in nomina commutare poſſunt (Dan. 2.25.* בְּהִתְבְּהָלָה *in feſtinatione) atque adeo in altera forma.*

א & ת *à fronte*, א *ad calcem*.

Chal. אִתְרְגוּשְׁתָּא *Tumultuatio*, אִתְרְגוּשְׁתָּא, נוּשַׁן, נוּשְׁתָּא. *Babylonij habent vtrobique* ה *pro* א. *Alias formas cum* א *ad calcem, facilè prætermittimus, quòd formæ fœmininæ ſingulares, hîc eædem ſint quæ maſculinæ emphaticæ.*

א & ת *à fronte*, ו *ad calcem*.

אִתְכְּנְעוּ *Deiectio*, עוּת, עוּתָא. *Vide ad* ה *heemantiuū, & ad ipſa verborum infinita, & ad calcē huius capitis. Quinetiam terminationem omnem abijciunt, vt in* אֶשְׁתַּדּוּר.

מ.

Chal. מַשְׁכּוֹן *Pignus*, מַשְׁכּוֹנָא,

Arā. מַדְנַח *Oriens*, מַדְנְחָא,

Chal. מַדִּינַח מַדִּינְחָא

מִזְרַק *Peluis*, מִזְרְקָא, *In vtraque forma Syri de more vſurparent Tſerí pro Chirék. Imò & in poſteriore ſæpius dicerent:*

מִסְפַּד *Plāctus*, מִסְפְּדָא.

Syr. מִסְכֵּן *Pauper*, מִסְכְּנָא. *Reliqui enim Aramæi dicunt* מִסְכֵּן.

Ab his fœmininæ formæ in א ָ ֵ, *ex ſuperioribus faciles ſunt:*

סוֹלְלָה Agger, סוֹלְלַת סוֹלְלָתוֹ, סוֹלְלוֹת סוֹלְלוֹתָיו. &c., &c.
בַּקָּשָׁה Petitio , בַּקָּשַׁת בַּקָּשָׁתוֹ. בַּקָּשׁוֹת, &c. ex analogia superiorum.

Sic חֲרָבָה Siccitas, חַרְבַת חָרְבָתוֹ חֲרָבוֹת, &c. conflato Kaméts ex Pathách & Daghés. Sic etiam נֶחָמָה Consolatio, נֶחָמַת, &c. nã ita ante gutturales cum Kaméts, ex Pathách & Daghés cõflatur Seghól potiùs quàm Kaméts, licet inueniatur נֶאָצוֹתֶיךָ contumelias tuas, Iech.35.12.

חַבּוּרָה Liuor. Sic

גִּדּוּפָה Opprobrium. quæ duæ formæ pro ו habent & aliquando Kibbúts. Sic

דִּבְּרָה Eloquium. Sic

אַרְזָה Cedrus, vel חֶרְפָּה Probrum: cum Seghól sub ח, loco Pathách. Sic

שִׁפְחָה Ancilla: vel אַהֲבָה Amor. Sic

חָכְמָה Sapientia. Sic

טֻמְאָה Immundities.

לִבְנֶה Populus arbor, לִבְנָה לִבְנִים לִבְנֵי.

Affixionem de industria omittimus, tum quòd in vsu non sit, tum quòd proprio magis loco eius analogiam propositurí simus ad quiescentia ל׳ה׳. Sic תָּפְתֶּה Gehenna, תָּפְתֶּה תָּפְתִּים תָּפְתֵּי. Sic etiam עָלְפֶּה Fatigatus. Hæ tres formæ masculinæ sunt. Sed rursum fœmininæ sunt:

צְדָקָה Iustitia, צִדְקַת צִדְקָתוֹ, &c. צְדָקוֹת צִדְקוֹתָיו, &c. Sic גְּעָרָה Increpatio, גַּעֲרַת גַּעֲרָתוֹ, &c. גְּעָרוֹת גַּעֲרוֹתָיו, & mutat vtrunque Kaméts. Alia omnia non item.

Dicimus קְעָרָה Scutella, קַעֲרַת קַעֲרָתוֹ, &c. & קְעָרַת קְעָרָתוֹ, &c. atque קְעָרוֹת קַעֲרוֹתָיו, &c. & קְעָרוֹת, pro vtroque statu, & in affixione קְעָרוֹתָיו, &c. fortasse ob gutturalem.

Kimchí ad hanc formam refert רַאֲשֹׁתַי ceruicalia, in eo 1.Schem.26.12. מֵרַאֲשֹׁתֵי è ceruicalibus, in quo præter normã vtriusque generis notæ plurales cõiunguntur in casu duntaxat syntactico, non etiam affixo.

inflexu,vt מַחְלְקָא *Controuersia*,מַחְלְקְתָא.

מ י

Absol. *Syntact. Emphat.*

Bab. Sing. מַשְׁרוֹקִי *Tibia*,מַשְׁרוֹקִית,מַשְׁרוֹקִיתָא.

*Plur.*מַשְׁרוֹקִין, מַשְׁרוֹקִית,מַשְׁרוֹקִיתָא.

Uide & ad י*,vbi etiam de forma subsequente.*

Chal. מַדִּינְחִי *Orientalis*,מַדִּינְחָאָה,מַדִּינְחָאִין,מַדִּינְחָאֵי,*&c.*

מ ת

Chal. מַתְקוֹלֶת *Pondus*,מַתְקוֹלְתָא *ex Thren.*2.8.

מ ן

Chal. מַרְגְּזָן *Irritans*,מַרְגְּזָנָא. *Uide & ad* ן.

Syr. מְרַחְמָן *Misericors*,מְרַחְמָנָא.

נ *à fronte.*

Chal. נִדְבָּךְ *Contignatio*,נִדְבְּכָא.

נַחְתּוֹם *Pistor*,נַחְתּוֹמָא.*Syri pro* ו *reponerent* י.

נ א

Chal. נֶבְרְשָׁא *Candelabrum*,נֶבְרַשְׁתָּא.*Dan.*5.5.

נ ה

Arã. נְבוּזְבָּה.*Uide in nominibus abundantibus.*

ן *ad calcem.*

Chal. סַרְבָּן *Rebellis, Refractarius*,סַרְבָּנָא.

Arã. פִּקְדָּן *Depositum*,פִּקְדָּנָא. *Syri ad primam rad.exprimerent Tseri.*

קָרְבָּן *Oblatio*,קָרְבָּנָא

אָחֳרָן *Alius*,אָחֳרָנָא *vel* אָחֳרָן אָחֳרֵינָא *Syri ad primã radicalem exprimerẽt* י*. Caterùm pro medijs formis dicunt:*

פָּלְחָן *Cultus*,פָּלְחָנָא

Syr. אַחְרִין *Alius*,אַחְרִינָא:*vel etiã sine* י*.Uide formas fœm.ad* י.

חַכְּנָן *Piger*,חַכְּנָנָא

Chal. חָכִינָן חָכִינְנָא

Chal. שִׁלְטוֹן *Præfectus*,שִׁלְטוֹנָא

Bab. רַעֲנָן *Uirens*,רַעֲנָנָא *vel* רְעַנְנָא.

אֻשַּׁרְנָא *Murus* אֻשַּׁרְנָא.

בְּרֵכָה Piſcina,בִּרְכַּת בְּרֵכוֹת בִּרְכָתוֹ,&c.

נְבֵלָה Cadauer,נִבְלַת נִבְלָתוֹ, &c. ſed vſitatius נִבְלַת נִבְלָתוֹ, &c. Plurale effingi poſſet à poſteriore forma, נְבֵלוֹת נִבְלוֹת נִבְלוֹתָיו,&c. Ad hanc poſteriorem formam referendum eſt בְּהֵמָה Beſtia,בֶּהֱמַת בֶּהֶמְתּוֹ בְּהֶמְתְּךָ, &c. בְּהֵמוֹת בַּהֲמוֹת בַּהֲמוֹתָיו,&c.

נְדִיבָה Spontanea liberalitas:vel אֲכִילָה Comeſtio, dilatato videlicet Scheuá ſub gutturali.

זְמוֹרָה Palmes.

מְלוּכָה Regnum.

פְּלֻגָּה Diuiſio.

אֲבַדֹּה Perditio, effectum videtur ab אֲבַדּוֹן: & מְגִדּוֹ Meghiddó, à מְגִדּוֹן. idcirco nullam illis inflexionem tribuimus. Superiorem ſequuntur

כְּלִמָּה Ignominia:פְּקֻדָּה Præfectura.

ג & ה ad calcem, vide infrà ad nomina quieſcentia 'ע.

ה à fronte, He ad calcem, vide infrà ad Tau.

ה & ת à fronte,ה ad calcem.

הִתְחַבְּרָה Coniunctio,הִתְחַבְּרַת,&c.

א in capite.

אַכְזָר Crudelis,אַכְזַר אַכְזָרִים אַכְזְרֵי אַכְזָרוֹ, &c.vt נֶגֶב,vel etiam vt צַוָּאר.

אַכְזִיב Achzíb inſtar,שָׁבִיר.

אֶזְרָח Indigena,vt אַכְזָר.

אֶגְרֹף pugnus, vt גָּדוֹל. Et tamen אֶשְׁכּוֹל Botrus, facit אֶשְׁכֹּלוֹת אַשְׁכְּלוֹת אֶשְׁכְּלוֹתָיו, &c. aliquando etiam reperitur אֶשְׁכּוֹלוֹת.

אַשְׁמָן Sepulchrum,אַשְׁמַנִּים אַשְׁמַנֵּי אַשְׁמַנּוֹ,&c.vt מְעַט.

Huius formæ eſt אַרְבַּע Quatuor,אַרְבָּעִים Quadraginta.

אֲבַטִּיחַ Melo, inſtar שָׁבִיר.

חָן

Chal. סָבְלְתָן *Intelligens*,סָבְלְתָנָא. *Huiuscemodi adiecta deriuãda sunt à subiectis priorum abstractorum, exactis ad formam emphaticam. Istud enim deducendum est à* סָבְלָא *Intelligentia*,סָבְלְתָא. *Horum autem fœmininũ genus deformatur superaddito* י:

תָנִי

Chal. סָבְלְתָנִי *Intelligentia prædita*,סָבְלְתָנִית,סָבְלְתָנִיתָא, *&c. vt in* מַשְׁרוֹקִי. *Quinetiam alia abstracta ab adiectis huiuscemodi deformantur superaddito* ו:

תָנוּ

Chal. סָבְלְתָנוּ *Intelligentia*, φρόνησις,תָנוּת,תָנוּתָא, *&c. vt in* הִתְנַדְּבוּ.

ם ן

Chal. מַרְגְּזָן *Irritator*, מַרְגְּזָנָא: *à Benoní Afhél.*
Syr. מְבַסְּרָן *Euangelista*,מְבַסְּרָנָא. *à Benoní Pahél. & sic inflectendum* מְרַחְמָן *Misericors*, *&c.*

Hæc quia adiecta sunt, fœminina habent in ני, *& abstracta in* נו, *omnino vt in* סָבְלְתָן, *vnde à* מְרַחְמָן *fit*

ם נו

מְרַחְמָנוּ *Misericordia, Humanitas*,נות, *&c.*

ת *à fronte.*

Chal. תְּסְקָף *Occasio*,תְּסְקָפָא,
תַּכְשִׁיט *Ornamentum*,תַּכְשִׁיטָא. *Huc pertinet fœm.* תַּפְקִירָא *Præceptum.*
תְּלְעַב *Subsanatio*,תְּלְעֲבָא. *Huc verò* תְּשְׁבַּחְתָּא *Laus*,תְּשְׁבַּחַת, *vel* תְּשְׁבַּחַת, בַּחְתָּא, *&c.*

De ת *ad finem, vide ad* י *&* ו.

י *à fronte.*

Chal. יַבְרוּחַ *Mandragora*,יַבְרוּחָא.

י *ad calcem.*

	Absol.	*Syntact. Emphat.*
Arã. Sing.	אַרְעִי *Fundum*	אַרְעִית, אַרְעִיתָא.
Plur.	אַרְעִין,	אַרְעִית, אַרְעִיָּתָא.

א à fronte, ה ad calcem.

אַזְכָּרָה Monimentum, אַזְכָּרַת אַזְכָּרוֹת אַזְכָּרָתוֹ, &c. Rabbini malũt ה loco א, ex forma vſitatiſsima in deficiẽtibus פ׳. Vide ibidem.

אַשְׁמוּרָה Cuſtodia, Vigilia, אַשְׁמוּרַת אַשְׁמוּרוֹת אַשְׁמוּרָתוֹ, &c.

אֶצְעָדָה Armilla, vt אַזְכָּרָה.

א à fronte, ת ad calcem.

אַשְׁמֹרֶת Vigilia, vix extra caſum ſyntacticũ ſing. reperitur. Inflexionem vide ad ſolum ת ad calcem.

א à fronte, Iod Tau ad calcem.

אַכְזְרִיּוּת Crudelitas, vt הַשְׁמָעוּת.

Aleph in calce inuenitur tantùm in imperfectis, idque loco He. Vide ſuo loco.

מ à fronte.

מַלְאָךְ Nuntius, Angelus, מַלְאַךְ מַלְאָכִים מַלְאֲכֵי מַלְאָכוֹ, &c. vt דָּבָר.

מַעֲבָד vel מַעְבָּד Opus, מַעְבַּד מַעְבָּדִים מַעְבָּדֵי מַעְבָּדוֹ, &c. vt נֶגֶב.

מַחְשָׁךְ Tenebræ, מַחְשַׁךְ מַחְשַׁכִּים מַחְשַׁכֵּי מַחְשַׁכּוֹ, &c. vt גָּמָל.

מַרְבֵּץ Luſtrum, מַרְבֵּץ מַרְבְּצִים מַרְבְּצֵי מַרְבְּצוֹ, &c. vt חֵלֶק.

Vnde aliquando idem eſt ſtatus ſyntacticus ſingularis, qui abſolutus in מַפְתֵּחַ Clauis, fortaſſe ob gutturalem, vt ob eam etiam retinetur ·· in מַקְהֵל Congregatio, Cõcio. Quinetiam מ promiſcuè habet Chirék & Pathách.

מַשְׁחִית Perditio, vt צַדִּיק.

מַכְאוֹב Dolor, vt כַּמּוֹן.

מַלְבּוּשׁ Indumentum, vt עַמּוּד, ita tamen vt aliquando ו migret in Kibbúts.

מֶרְחָב Latitudo, vt מַלְאָךְ.

מִשְׁפָּט Iudicium, vt מַלְאָךְ, niſi quòd aliquot locis retinet Kaméts in ſyntaxi ſingulari: vt contrà, מִזְרָק Peluis, in abſoluto habet Pathách. מִקְדָּשׁ Sanctuarium, aliquando habet in ta Daghés ad ornatum. Sic quoque in מִטְּהָרוֹ munditiam eius, Pſal. 88.9. vbi etiam eſt eadem de cauſa Kamets-chatúph

túph pro Scheuá.

מִשְׂגָּב Aſylum, vt מַחְשָׁךְ, niſi quòd vt ſuperior forma in abſoluto ſtatu aliquando legitur cum Pathách.

מִבְטָחָם Spes eorum, & מִבְטַחָהּ Spes eius, ob gutturalem kametſatam & dagheſſandam mutant Pathách in Seghól.

Atque hinc & ex aliis quibuſdã locis ſuperioribus conſtat, quomodo quadruplex ſit miniſterium Daghés fortis. Seruire enim vidimus vel ſupplendæ literæ abſenti, vt in compoſitione dictionis מִן A (in dictionibus conſignificantibus:) vel reſoluẽdæ vocali longæ (in prima nominum forma:) vel formationi indicandæ (in multis nominum formis ſuprà expoſitis) quod & in verbis obtinere videbimus: vel euphoniæ ſeu pronuntiationis ornatui & decori, vt hîc & ſuprà ad לֵבָב Cor.

מִסְכֵּן Pauper, vt מַרְבֵּץ. מִזְבַּחֲךָ Altare tuum, dicendum eſt ob gutturalem ח.

מִזְמוֹר Oda, vt מַכְאוֹב.

מִשְׁחָת Perditio, vt מִשְׁפָּט.

מַחְמָד Deſiderium, מַחֲמַדִּים מַחֲמַדֵּי מַחֲמַדָּיו, &c. vt מְעַט.

מִטַּהֲרוֹ, vide ad מִשְׁפָּט.

מִקְדָּשׁ Sanctuarium, vt חֵלֶק, ita vt etiam ex litera ſcheuata excutiatur Daghés.

מְתָעֵב Abominabilis, vt מָאֵן.

ם à fronte, ה ad calcem.

מַמְלָכָה Regnum. vide formam מַמְלֶכֶת.

מַכְפֵּלָה Duplicitas, vt בְּרֵכָה: ſic etiam מַחֲרֵשָׁה Vomer.

מַנְגִּינָה Pulſatio, vt אֲכִילָה.

מֶרְכָּבָה Currus, &

מִלְחָמָה Bellum. Vide formam מִלְחֶמֶת.

מִצְעִירָה Exigua, vt אֲכִילָה.

מִקְטָרָה Altare, vt סוֹלְלָה.

מַעֲשַׁקָּה Opppreſsio, vt פְּלַגָּה.

ם ad calcem.

שִׁלְשׁוֹם Nudiustertius, potiùs est dictio consignificans, quàm nomen. סַלְעָם Attacus, vt גֶּנֶב.

מ à fronte, ן ad calcem.

מִסְדְּרוֹן Subsellia, vt גָּדוֹל.

מ à fronte, ת ad calcem.

מַמְלֶכֶת Regnum, syntacticum propriè est superioris מַמְלָכָה, à quo assumit inflexionem, & affixionem pluralem, מַמְלְכוֹת מַמְלְכוֹת מַמְלְכוֹתָיו, affixionem singularem duntaxat suppeditans, מַמְלַכְתְּךָ מַמְלַכְתּוֹ, &c. vt in מֶלֶךְ. Sic tamen vt ex hac forma quædam sint etiam absoluta simul & syntactica.

מַחְבֶּרֶת Coniunctio, מַחְבָּרוֹת מַחְבְּרוֹת מַחְבַּרְתּוֹ, &c. vt מַמְלָכָה. Sic prorsus מֶרְכָּבָה Currus, מֶרְכֶּבֶת מַרְכָּבוֹת מַרְכְּבוֹת מֶרְכַּבְתּוֹ &c. מַרְכְּבוֹתָיו, &c. cõmutatis solũ pũctis. מֶמְשֶׁלֶת Dominiũ (status absol. & syntact.) מֶמְשָׁלוֹת מֶמְשְׁלוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ, &c. vt מַחְבֶּרֶת. מִלְחָמָה Bellum, מִלְחֶמֶת מִלְחָמוֹת מִלְחֲמוֹת מִלְחַמְתּוֹ, &c. instar מַמְלֶכֶת. & מִסְגֶּרֶת Claustrũ (absoluti status & syntactici) מִסְגָּרוֹת מִסְגְּרוֹת מִסְגַּרְתּוֹ, &c. vt מַחְבֶּרֶת.

Sic etiam מִשְׁפָּחָה Familia, מִשְׁפַּחַת מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפְּחוֹת מִשְׁפַּחְתּוֹ, &c. instar מַמְלָכָה. & מִשְׁלַחַת Gladius, מִשְׁלָחוֹת מִשְׁלְחוֹת מִשְׁלַחְתּוֹ, &c. instar מִסְגֶּרֶת. In his autem duabus formis est duplex Pathách pro duplici Seghól, ob gutturalem ante Tau.

מִסְכֵּנוּת Paupertas, vt הַשְׁמָעוּת.

מַשְׂכֹּרֶת Merces, מַשְׂכֹּרוֹת מַשְׂכְּרוֹת מַשְׂכֻּרְתּוֹ, &c. מַשְׂכֻּרוֹתָיו, &c. vt in affixione plurali אֶשְׁכּוֹל. Sic מַחְלֹקֶת Pars. Sic quoque מִשְׁקֹלֶת Pondus.

נ à fronte.

נַפְתּוּל Conatus, vt עַמּוּד.

נִפְתּוֹחַ Nephtóach, vt כַּמּוֹן. Sic etiam נִמְרוֹד Nimrod.

נ ad calcem.

דָּרְבָן Stimulus, regulariter variandum, vt מַלְאָךְ. item & אַלְמָן Viduus.

שַׁאֲנָן Quietus, vt מַחְשָׁךְ.

אַפִּרְן Atrium, vel, Aulæum, vt מֶלֶךְ.

שבחון

שַׁבָּתוֹן Sabbatulum, שַׁבְּתוֹן שַׁבְּתוֹנִים שַׁבְּתוֹנֵי שַׁבְּתוֹנוֹ, &c. vt גָּדוֹל: sic צַוָּארוֹן Collulum, &c. Sic & חֶרְבוֹן Siccitas.

גַּרְזֶן Securis, גַּרְזֶן גַּרְזֶנִּים גַּרְזְנֵי גַּרְזְנוֹ, &c. vt חֵלֶק.

חֶסְרוֹן Defectus, vt חֶרְבוֹן.

כִּבְשָׁן Fornax, vt אַלְמָן.

קִנָּמוֹן Cinnamomum, vt שַׁבָּתוֹן: sic etiam יֵרָקוֹן Robigo: nã duntaxat compensat vocalem & Daghés in Tserí. Sic quoque שִׁלְטוֹן Potestas, & קִלְּשׁוֹן Tridens, cum Daghés.

צִפֹּרֶן Vnguis, צִפָּרְנִים צִפָּרְנֵי צִפָּרְנוֹ, &c.

קָרְבָּן Oblatio, vt אַלְמָן: sic & קָרְבָּן.

פִּרְזוֹן Pagus, פִּרְזוֹן פִּרְזוֹנִים פִּרְזוֹנֵי פִּרְזוֹנוֹ, &c.

רְעָבוֹן Famecula, Esuritio, רַעֲבוֹן רַעֲבוֹנִים רַעֲבוֹנֵי רַעֲבוֹנוֹ, &c. vt חֶרְבוֹן.

אֲבַדּוֹן Perditio, vt חֶרְבוֹן. item &

יְשִׁימוֹן Vastitas, item &

מְגִדּוֹן Meghiddón.

נִי ad calcem.

אַלְמוֹנִי Quispiam, אַלְמוֹנִיִּם, & per crasin אַלְמוֹנִים אַלְמוֹנֵיי: אַלְמוֹנִיּוֹ, &c. Sic יִדְּעוֹנִי Mathematicus.

ין ad calcem.

אַפִּרְיוֹן Lectus, vt חֶרְבוֹן.

נ & ת ad calcem.

אַלְמָנוּת Viduitas, אַלְמְנוּת אַלְמְנִיּוֹת אַלְמְנוּתוֹ, &c.

רַחֲמָנִית Misericors, fœmin. רַחֲמָנִית רַחֲמָנִיּוֹת רַחֲמָנִיתוֹ, &c. רַחֲמָנִיּוֹתָיו, &c. Sic

קְדֹרַנִּית Atror, קְדֹרַנִּית קְדֹרַנִּיּוֹת קְדֹרַנִּיתוֹ, &c. quasi sit substantiuũ iuxta Kimchí: vel erit dictio consignificans, vt אֲחֹרַנִּית Retrorsum.

ן ad calcem, vide ad ת.

ת à fronte.

תַּשְׁבֵּץ Ocellatio, vt מַקְהֵל.

תַּלְמִיד Discipulus, vt צַדִּיק.

תַּמְרוּר Amaritudo, vt עַמּוּד. תַּעֲנוּג Deliciæ, ob gutturalẽ.

תַּחְמָס Noctua,vt גַּנָּב.item &

תִּדְהָר Abies.

תְּאַשּׁוּר Buxus,vt עַמּוּד.

ת ad calcem.

כּוֹתֶרֶת Capitellum, כּוֹתַרְתּוֹ כּוֹתָרוֹת כּוֹתְרוֹת, &c. vt מַחְבֶּרֶת.
item,

תּוֹלַעַת Vermiculus, תּוֹלַעְתּוֹ תּוֹלָעוֹת תּוֹלְעוֹת,&c.vt מִשְׁלַחַת.

צַפִּיחִית Laganum,vt רַחְמָנִית.

כַּפֹּרֶת Propitiatorium,vt מִשְׁקֹלֶת.sic quoque

פָּרֹכֶת Velum,cum Kaméts,ob ר.Sic etiam

בִּקֹּרֶת Vapulatio. At כְּתֹנֶת Tunica,facit כָּתְנוֹת כְּתָנוֹת
כְּתָנְתּוֹ,&c.כָּתְנוֹתָיו,siue כְּתֻנּוֹתָיו,&c.

גַּבַּחַת Caluitium anterius, vt מִשְׁלַחַת: & sic קָרַחַת Caluitiũ posterius,cum Kaméts,ob ר. In his autem est duplex Pathách,ob gutturalem ante Tau.

אַדֶּרֶת Pallium,vt מַחְבֶּרֶת.Sic quoque בַּהֶרֶת Emicantia,absorpto Daghés: vnde in plurali absoluto est בֶּהָרוֹת, ob gutturalem cum Kaméts,in syntaxi tamen est בַּהֲרוֹת.

אִגֶּרֶת Epistola, אִגַּרְתּוֹ אִגְּרוֹת,&c.אִגְּרוֹתָיו,&c.

כֻּסֶּמֶת Spelta,vt מִסְגֶּרֶת: & קֻבַּעַת Fæx,vt מִשְׁלַחַת.

מָחֳרָת Crastinum,non inflectitur extra singularem numerum, מָחֳרָת מָחֳרָתוֹ,&c.

תַּחְתִּית Infima, vt קְרוֹרַנִּית. sic etiam אַחֲרִית, Finis, Postremum.

אַשְׁפּוֹת Fimus, אַשְׁפּוֹתוֹ אַשְׁפִּיּוֹת אַשְׁפְּיוֹת,&c. אַשְׁפּוֹתָיו, &c.

מַלְכוּת Regnum,vt הַשְׁמָעוּת:item פַּחֲזוּת Præcipitantia. Item &

שִׁפְלוּת Deiectio.Item & עִקְּשׁוּת Peruersitas,cum Daghés ornatus.

גָּפְרִית Sulphur,vt רַחְמָנִית. Sic etiam שְׁאֵרִית Reliquiæ: nisi quòd reperitur שֵׁרִיתְךָ pro שְׁאֵרִיתְךָ reliquiæ tuæ, Ijrm.15.11.

כְּבֵדוּת (aliàs כְּבֵדֻת) Grauitas,vt הַשְׁמָעוּת. Item & כְּסִילוּת Stultitia. Vnde notat Kimchí כְּרִיתוּת Diuortiũ,habere plurale

Arã. נְוָלִי *Sterquilinium,* נְוָלִית, נְוָלִיתָא, *&c.*

שָׁרְשִׁי *Eradicatio, Exilium,* שָׁרְשִׁית, שָׁרְשִׁיתָא, *&c.*

אָחֳרָי *Alia,* אָחֳרִית, אָחֳרִיתָא, אָחֳרִין, אָחֳרָיָת, אָחֳרָיָתָא.

Atque hoc Chaldæi formant per syncopẽ ab inusitatis אָחֳרָנִי *vel* אָחֳרִינִי *genuinis fœmininis masculinorum* אָחֳרָן *&* אָחֳרִין, *sicut Syri* אַחְרִי *Alia,* אַחְרִית, אַחְרִיתָא *triũ vsitatissimum, ab inusitato* אַחְרְנִי *genuino fœminino masculini* אַחְרִן: *vnde & in plur. reponitur* נ אַחְרָנִין, אַחְרָנִית, אַחְרָנְיָתָא, *quasi sit illius inusitati Chaldæi: nam Scheuá ante* י *ferè per Chirék pronuntiant. Et verò in hac forma* י *quiescens in singulari, mobile fit in plurali.* אַחְרָיָא *&* אַחְרָיְתָא *sunt ab* אַחְרָי *Postremus, Nouissimus, quod est sequentis forma.*

Abs. *Synt.* *Pl.abs.* *Emph.*

Masc. Chal. יְהוּדָי *Iudæus,* יְהוּדָאָה, יְהוּדָאִין, יְהוּדָאֵי *Centili-*

Syr. יְהוּדִי יְהוּדָיָא, יְהוּדִין, יְהוּדָיֵא *rarò* *tiũ.*

Fœm. Chal. יְהוּדָאָה יְהוּדָיָא

Iudæa, דִיתָא, דָיִן, דִיתָא.

Syr. יְהוּדָיָא

Chal. רְבִיעָי *Quartus,* רְבִיעָאָה, רְבִיעָאִין, רְבִיעָאֵי, *&c.* *Nu-*

Syr. רְבִיעָי רְבִיעָיָא, רְבִיעָין, רְבִיעָיֵא. *merale.*

Chal. נָכְרָי *Exterus,* נָכְרָאָה, נָכְרָאִין, נָכְרָאֵי, *&c. Deno-*

Syr. נוּכְרָי נוּכְרָיָא, נוּכְרָין, נוּכְרָיֵא. *minans.*

Aramæi formam hanc ita ab Hebræis deriuant, vt Chaldæi mutent ִי *in* י, *ne longiùs recedant ab analogia Hebraica. Inde tam sæpe occurrit* מָדָי *Medus apud Danielem & Hezram.* כַּשְׂדָּי *Chaldæo, Daniel. 2.10. mutasse videtur Pathách in Kamé[illegible] ob maiorem accentum.*

In reliqua inflexione Chaldæi regulariter mutant י *in* א: *vnde illud* כַּשְׂדָּאִין *Chaldæi, Dan. 3.8: & illæ tam crebræ Masoritarum correctiones apud Danielem vbi scriptio* כַּשְׂדָּיָא *&* מָדָיָא *emendatur in lectionem* כַּשְׂדָּאָה *&* מָדָאָה, *Dan. 5.30. & 31. & cap. 2.10.* כַּשְׂדָּיָא *in* כַּשְׂדָּאֵי.

Quòd in quibusdam exemplaribus legitur Dan. 3.12. יְהוּדָאִין,

rale,כְּרִיתְתִים,præter normam.

תְּכֵלֶת Hyacinthinus color, תְּכֵלְתוֹ תְּכֵלוֹת,&c.תְּכֵלוֹתָיו, &c.

נְחֹשֶׁת Chalybs, נְחוּשׁוֹת vel נְחֻשׁוֹת,vel certè נְחָשְׁתּוֹ נְחֻשׁוֹת, vel נְחָשְׁתּוֹ,&c.נְחָשְׁתָּיו,vel נְחָשְׁתָּיו,&c.

גְּבֶרֶת Domina, גְּבִרְתּוֹ גְּבָרוֹת,vel גְּבִרְתּוֹ, &c. גְּבִרוֹתָיו, &c. At עֲצֶרֶת Retentio, habet עֲצָרוֹת עֲצֶרֶת (& cum Daghés ornatus,עֲצֶרוֹת)עֲצַרְתּוֹ, &c.עֲצְרוֹתָיו, &c.cùm ob gutturalem, tum etiam ob ר.

חֲמִשִּׁית (quod & aliàs חֲמִישִׁית) Quinta, vt רַחֲמָנִית.

ת נ ad calcem. Vide suprà in נ.

ן ת ad calcem.

עֲקַלָּתוֹן Tortuosus,vt חֶרְבוֹן.

נְחֻשְׁתָּן AEnulum,vt אַלְמָן.

ת à fronte,ה ad calcem.

תַּרְדֵּמָה Sopor,vt בְּרֵכָה.

תַּלְאוּבָה Ariditas,vt חַבּוּרָה. nam & hæc forma habet aliquando Kibbúts pro ו.תַּעֲלֻמָה Abscondita res, non solùm habet ob gutturalem Chateph-pathách pro Scheuá simplici,sed & Mappík in ה,ad ornatum duntaxat.

תִּפְאָרָה Decor.vide תִּפְאֶרֶת.

ת à fronte,ני ad calcem.

תַּחְכְּמוֹנִי Sapiens,vt אַלְמוֹנִי.

ת à fronte & ad calcem.

תִּלְבֹּשֶׁת Indumentum,vt מִשְׁקֹלֶת.

תִּפְאֶרֶת Decor, eodem modo coniungendum est cum מַמְלֶכֶת quo מַמְלָכָה cum תִּפְאָרָה. Dicimus enim תִּפְאֶרֶת תִּפְאָרָה, תִּפְאַרְתּוֹ תִּפְאָרוֹת,&c.vt מַמְלֶכֶת.

י à fronte.

יַעֲקֹב Iahakób, vt תְּהוֹם.

יַלְקוּט Pera,vt גְּבוּל.

יִצְהָר Oleum,vt כְּתָב.

י ad calcem.

מִצְרִי AEgyptius, מִצְרִיּוֹ מִצְרִי מִצְרַיִם או מִצְרִיִּים, &c. vt in

אלמוני

Iudæi. & vers. 2. תִּפְתָּיֵא *Tiphtai, imò & apud Hezram perpetua est hæc forma, ad Syros propriè pertinet, qui* י *hemantiuum semel assumptum præcedente Kamets constanter retinent. Et verò ne ita absurda videatur hæc varietas, notum est ab Hebræo* פְּתִי *Simplex, Incallidus, pluralia vsitata esse* פְּתָיִים *vel* פְּתָיִם, פְּתָאיִם *&* פְּתָאיִם.

Quod ad formarum emphaticarum analogiam attinet, videtur Syrorum propria, & ab illis ad reliquos Aramæos profecta: idque ad vitandam cacophoniam nimis ingratam in longiore vocabulo יְהוּדָאיֵא *vel* יְהוּדָאיָא. *Chaldæi ad vitandum concursum duorum* א, *reponunt* י *pro posteriore. Quod alij dicũt poni statum syntacticum pro absoluto, speciem aliquam habet in forma Chaldaica, & confirmari videtur vsu Ierosolymitanorum & Talmudistarum qui sæpe vsurpãt* הַיְנוּ דְאָמְרֵי אֱנָשֵׁי *Illud est quod aiunt homines. Sed propter constantem Danielis scriptionem, lectione etiam ab eodem comprobatam, & perpetuum Hezræ vsum, illud superius magis probo, atque adeò à Syris ad Ierosólymitanos & Talmudistas manasse puto.*

ו

	Absol.	*Synt.*	*Emph.*
Chal. *Sing.*	חֲלָשׁוּ *Imbecillitas,*	חֲלָשׁוּת,	חֲלָשׁוּתָא.
Plur.	חֲלָשְׁוָן,	חֲלָשְׁוָת,	חֲלָשְׁוָתָא. *ita vt ipsum*

ו *in sing. quiescens, reddatur ipsummet mobile in plur.*

Arã.	מַכִּיכוּ *Deiectio,*	מַכִּיכוּת,	מַכִּיכוּתָא, *&c.*
Chal.	נַהִירוּ *Illustratio,*	נַהִירוּת,	נַהִירוּתָא, *&c.*
	עֲלִימוּ *Adolescentia,*	עֲלִימוּת,	עֲלִימוּתָא, *vel*
	עָלְמוּ,	עָלְמוּת,	עָלְמוּתָא.
	נְוָלוּ *Sterquilinium,*	נְוָלוּת,	נְוָלוּתָא, *&c.*
	בְּכֵירוּ *Primogenitura,*	בְּכֵרוּת,	בְּכֵרוּתָא.
	סְגִירוּ *Lepra,*	סְגִירוּת,	סְגִירוּתָא.
Arã.	מַלְכוּ *Regnum,*	מַלְכוּת,	מַלְכוּתָא.
Chal.	סַהֲדוּ *Testimonium,*	סַהֲדוּת,	סַהֲדוּתָא. *pro hoc*
Syr.	סָהֲדוּ	סָהֲדוּת,	סָהֲדוּתָא.

אַלְמוֹנִי. Sic etiam reliqua iſtius claſsis, נָכְרִי Alienus, & שְׁלִישִׁי Tertius. quæ ferè omnia vel ſimpliciter ſunt denominantia, vt חָפְשִׁי Liber: vel vnà patronymica, שָׁאוּלִי Schaulites: vel gentilitia, מִצְרִי: vel numeralia ordinalia, שְׁלִישִׁי. & pro diuerſa punctuatione nominis à quo deriuantur, ipſa quoque diuerſa habent priora puncta. Sed omnia in hoc conueniunt, vt fœmininas ſuas voces ſingulares terminent in ית vel יָּה, vt מִצְרִית vel מִצְרִיָּה AEgyptia, & plurales in יּוֹת מִצְרִיּוֹת.

אַחֲרִי Retrogradus, אַחֲרָיו אַחֲרַיִי אַחֲרִים, &c.

CAPVT IIII.

De variatione ſtatuum per caſus.

SVpra notauimus Hebræos in omnibus ſtatuum generibus, ita omnes Latinorum caſus admittere, vt ex eorum interpretatione illi maiorem partem & ſæpius cenſendi ſint: aliàs etiam literis quibuſdam & particulis deſignentur. Atque huius variationis ſpecimen hîc in vno ſtatu edemus, ex quo quomodo in aliis progrediendum ſit, conſtare poſsit.

Maſcul. Sing. Abſol.

Nominatiuus, דָּבָר, ὁ λόγος, *la parolle.*

Aliquando habet אֵת ad ſui indicium, præſertim quando eſt rei patientis. Raro admodum habet ל.

Genitiuus, דָּבָר, τοῦ λόγου, *de la parolle.*

Huius caſus ſicut nec ſuperioris proprium nullum eſt indicium apud veteres Hebræos. Rabbini certè genitiuum deſignant vocula שֶׁל־ quæ videtur compoſita ex שֶׁ Qui, quæ, quod, & ל articulo datiui, quo Hebræi vtũtur ad deſignandum Latinorum genitiuum poſſeſsiuum.

Datiuus, לְדָבָר, τῷ λόγῳ, *à la parolle.*

Accuſatiuus, אֶת־דָּבָר, τὸν λόγον, *la parolle.*

Vo-

נ

חֲבִינְנוּ *Desidia*, חֲבִינְנוּת, חֲבִינְנוּתָא. *Vide huius generis multa ad* ן.

CAPVT IIII.

De variatione statuum per casus.

ARamæorum casus eodem modo censentur & variantur, quo Hebræi: vt & iam suprà attigimus.

Mascul. Singul. Absolut.

Nomin. כָּהֵן, ὁ ἱερεὺς, le sacrificateur.

Genit. דְּכָהֵן, τοῦ ἱερέως, du sacrificateur.

Babylonij vtuntur particula separata דִּי *Qui, quæ, &c. pro qua reliqui Aramæi particulam* דְּ *semper præfigunt. Vide suprà in voce consignificante.*

Dat. לְכָהֵן, τῷ ἱερεῖ, au sacrificateur.

Accus. יַת כָּהֵן, τὸν ἱερέα, le sacrificateur.

Saltem Babylonicé. Ferè enim reliqui Aramæi vtũtur litera לְ.

Vocat. כָּהֵן, ὦ ἱερεῦ, ô sacrificateur.

Chaldæi certè vsurpant וַי *pro Hebraico* הוֹי, *sed illud ferè sonat Væ. Syri disertißimum habent huius casus articulum* אָו *ô.*

Ablat. מִן כָּהֵן, *à Sacerdote*, du sacrificateur.

Minùs sæpe Chaldæis particula מִן *à, in vnam dictionem cum sequente coalescit, apud Syros* מֵן *rariùs.*

Reliqui status hac ipsa analogia variandi sunt, cuiuscunque sint generis & numeri.

Vocatiuus, הוי דבר, ὦ λόγε, heus ſeu ô verbum, *ô la parolle.* Quanquam empliatico ſtatu Hebræi ad hunc caſum indicandum ſæpe vtuntur.

Ablatiuus, מן־דבר, à verbo, *de la parolle.*

Aliàs coaleſcẽtibus duabus dictionibus in vnam מדבר, ſicut etiam dicitur בדבר In verbo ſeu verbo, hoc eſt, Per verbum.

TRACTATVS QVARTVS.

De verborum Perfectorum inflexione.

CAPVT I.

De diuiſione verborum & communibus ipſorum attributis.

IAm monuimus verborum vt & aliarum dictionum Hebraicarum, quædam eſſe perfecta, quædam imperfecta. Imò & quæ eſſent perfecta, quæq; imperfecta ibidem perſtrinximus.

Verborum attributa ſunt nouẽ. Species duplex, primaria, פקד Viſitauit: deriuata, אהל Tentorium tetendit, ab אהל Tentorium.

Qualitas quadruplex etiam in vno & eodem verbo: agens, קדש & הקדיש Sanctificauit: patiens, נקדש Sanctificatus eſt: neutra, קדש Sanctus fuit. Reciproca, התקדש Sanctificauit ſe ipſe.

Coniugationes item ſunt quatuor, per quas omnes etiam vnum & idem verbum variari poteſt. Earũ três priores duplicem agnoſcunt formationem, actiuam & paſsiuã, quarta & poſtrema ſub vnica formatione agens & patiens, hoc eſt reciproca, agnoſcitur.

Tempus triplex eſt, præteritum, præſens, & futurum: ita tamen vt Hebræi omnia aliorum tempora his tribus repræ-

TRACTATVS QVARTVS.

De verborum Perfectorum inflexione.

CAPUT I.

De diuisione verborum & communibus eorum attributis.

CHaldai & Syri in verbis illa eadem spectant quæ Hebrai, nisi quòd ordines confidentiùs confundunt, vt suo loco demonstrabimus. Quod ad coniugationes attinet, Chaldai & Syri tres duntaxat agnoscunt. Babylonÿ in prima duplicem vocis paßiuæ formationem admittunt, vbi Aramai alÿ vnica contenti sunt. imò & illi tertiæ actiuæ paßiuam effingere videntur, ex Hebraismi analogia, Aramai verò reliqui, literis את *omnium paßiuarum formatinis, adiectis actiuæ voci verbi imperfecti. Nam vbi verbum perfectum est, vix illud agnoscas.*

repræsentent.

Modos agnoscunt totidem quot alij, sed duos duntaxat habent distinctos, Imperandi & Infinitum, reliquos habent confusos, ita vt eorum tria tempora nudè posita modi indicandi sint, & cum quibusdam dictionibus consignificantibus, modi optandi, potentialis & subiuncti.

Numeri duo sunt duntaxat in verbis, singularis & plur.

Personæ tres.

Genera in verbis tria, vt in nominibus.

Nexus pronominum separatorum & affixorum.

CAPVT II.

De coniugatione Kal verborum Perfectorum.

PRimæ coniugationis prior formatio קַל, id eſt, leuis, appellatur, quòd nulla nota characteriſtica ſui propria grauetur, vt reliquæ: ſed in ipſa prima voce thema nudum exprimat, quod poſtea per tempora, modos, perſonas, atq; numeros variet. Eſtque verborum partim neutrorum, vt עָמַד Stetit, partim agentium, vt פָּקַד, Viſitauit, Iuſsit.

Præteritum.

	viſitauit.	maſculini generis.	פָּקַד	1
אַתָּה Tu, ſuppreſſo ה, vel expreſſo.	viſitauiſti.		פָּקַדְתָּ	2
אָנִי Ego, interiecto ת loco נ, ne videatur affixũ.	viſitaui.	cõmun. gen.	פָּקַדְתִּי	3
ו nota pluralis in verbis.	viſitauerunt.		פָּקְדוּ	4

Ex פָּקַד &

אַתֶּם Vos.	viſitauiſtis.	maſcul. gen.	פְּקַדְתֶּם	5
אָנוּ Nos.	viſitauimus.	com. gen.	פָּקַדְנוּ	6
ָה nota fœ. gen.	viſitauit.	fœmin. gen.	פָּקְדָה	7
אַתְּ Tu.	viſitauiſti.		פָּקַדְתְּ	8
אַתֵּן Vos, mutato Tſeri in Seghól.	viſitauiſtis.		פְּקַדְתֶּן	9

De Præterito Kal, eius vſu, accidentibus, & formatione.

Præterita Hebraica vulgò Perfectis Latinis reſpondent. Sæpe tamen ex ſenſu, aut ex adiunctis dictionibus conſignificantibus, induunt ſignificationes aliorum præteritorum cùm Latinorum tum Græcorũ, atq; adeò in omnibus

eorum

CAPUT II.

De coniugatione Kal verborum Perfectorum.

		Coniugatio Kal.
		Præteritum.
3.*sing.masc.*	פְּקַר	*Iußit,&c.*
2.*sing.masc.*	פְּקַרְתָּ	*Babylonicè & Syrè*,פְּקַרְתְּ.
1.*sing.comm.*	פִּקְרֵת	*Syrè*,פִּקְרֵת.*Targhumicè seu paraphrasticè*,פִּקְרִית
3.*plur.masc.*	פְּקַרוּ	
2.*plur.mas.*	פְּקַרְתּוּן	
1.*plur.com.*	פְּקַרְנָא	*Syr.*פְּקַרְן.
3.*sing.fœm.*	פִּקְרַת	*Syr.*פִּקְרַת.*Targh.seu paraphr.*פִּקְרַת
2.*sing.fœm.*	פְּקַרְתְּ	*Syr.*פְּקַרְתִּי.
3.*plur.fœm.*	פְּקַרָא	*Syr.*פְּקַרִי,*vel* פְּקַרִי: פְּקַרָן,*vel potiùs* פְּקַרָן*vel*,פְּקַרִין.
2.*plur.fœm.*	פְּקַרְתֵּן	

De vsu,accidentibus & formatione Præteriti Kal.

In præteritis illa omnia à Chaldæis& Syris spectātur quæ ab Hebræis: ita vt etiam in eo vnico omnia alia habeant præterita quæ in alijs linguis vsitata sunt. Hîc tamen inferiores sunt Chaldæi & Syri Hebræis, quòd nunquam illis vtantur pro futuris. Sed Syri Hebræis & Chaldæis hoc præstant, quòd per illa disertiùs designent plusquamperfectum, postposito verbo הֲוָא *Fuit, obseruatis numeri, generis, & personæ differentijs, sed nulla intercedente copula,* פְּקַר הֲוָא *Præcepit fuit, id est, præceperat [vir.]*

פְּקַר.*Radices suas Chaldæi & Syri ita ab Hebraicis deformāt, vt mutent Kaméts prioris syllabæ in Scheuá: posteriorē verò Chaldæi omnino eandem habere poßint. Nam triplicem eius formam agnoscunt, imò & à media alteram terminationem deducunt. Habēt enim* פְּקַר,פְּקַר *& ab eo deductum* פְּקֵר*, denique &* פְּקוֹר. *Syri postremam non admittunt, nec etiam deflectētem in* פְּקוֹר. *In ea Chaldæi semper* ו *retinere poßunt, etiam demis-*

eorum modis. Quinetiam sæpe pro futuro vsurpantur nimirum quum futuro in contextu eiusdem sententiæ subiiciuntur, aut præfixum habent ו, quod ea de causa conuertens dicitur.

1 פָּקַד Huius vocis (quam nudum thema exprimere notauimus) accidentia, sicut & reliquarũ, habes in diagrámate paradigmatis. Eius autem triplex est terminatio, frequens in Pathách, vt פָּקַד: rara in Tserí, vt חָפֵץ Voluit: rarissima in Chólem, vt קָטֹן Minor fuit, quòd hæ posteriores formæ communes sint etiam nominibus. Accẽtus extra maiorem distinctionem, ab vltima ad penultimam reiicitur, cùm tonus Grammaticus ad primam vocalem dictionis subsequentis collocandus est, vt אָבַד כָּלַח periit senectus, Ijob 30.2. Pathách primæ formæ in maioribus distinctionibus de more protrahitur in Kaméts, vt עָמָד stetit, Psál.1.1. Tserí secũdæ migrat in Pathách, latiorem vocalem, vt קָמַל succisus est, Iesch. 33.9. tertia forma vbique eadem remanente.

2 פָּקַדְתָּ. Huius vocis vt reliquarũ, & accidentia & formationẽ habes in diagrámate paradigmatis. Quæ in themate desinunt in Tserí, hîc mutant Tserí in Pathách, חָפַצְתָּ voluisti, Ionáh 1.14. Quæ in Chólem, illud inuariatum seruant, nisi fortè accentus genuinum situm mutet, hoc est à priore ad posteriorem descendat: tunc enim conuertitur Chólem in Kamets-chatúph, vt וְיָכָלְתָּ & poteris, Exodi 18.23. Siquidem accentus situm mutat in hac voce & subsequente, si habeant ipsæ ו præfixum, וּפָקַדְתָּ & visitabis, Ijób 5.24. nisi aut tonus Grammaticus ad primam vocalem dictionis subsequentis collocandus sit, וְיָצַקְתָּ לּוֹ Et fundes ei, Exodi 25.12. aut maximarum distinctionum accentus genuinum situm retineãt, imò etiam Pathách duarum priorum formarum ad penultimam in Kaméts mutent, וְשָׂבָעְתָּ & saturaberis, Deut. 8.10.

ſo accentu: quòd poſt vocalem longam non cogantur pronuntiare Scheuá.

Unde & fit vt Tſerí per totum præteritum retineri poßit, quod paßim factitant Syri, & Hezras 4.24. בְּטֵלַת *ceſſauit: &* 5.9. שְׁאֵלְנָא *petÿmus: licet ſatis frequenter apud Chaldæos tranſeat in Chirék, eiúſque mutationem ſubeat. Hoc verò aliquando retineri videas per totum præteritum, vt facit Ionathán Malach.* 1.2. וּרְחֵמֵת *& dilexi, quod vulgò ſcribitur* וּרְחִימִית*, & Daniel.* 6.24. שְׁלֵטוּ *dominati ſunt. Sæpius tamen mutationem ſubit prorſus eandem quam Pathách, præſertim in prima ſingulari, & tertia fœminina eiuſdem numeri, quæ voces priora puncta eadem ſemper habent. vnde eſt Daniel.* 7.16. קִרְבֵת *acceßi. Quo fit vt apud Ionathán in illud Maleach. videatur legendum* וְרַחֲמֵת*, ad iuuandam gutturalis pronuntiationem. Uide infrà in* פִּקְדֵת *&* פִּקְדַת.

פִּקְדַת. *Formatio hæc etiam extra pauſam, videtur eſſe linguæ Chaldaicæ communis, ſed omnino mutuò aſſumpta ab Hebræis: niſi quòd vbi quieſcens litera exprimitur (quòd vulgò fit paraphraſtis) Chaldaicè eſt Aleph, vbi* Hebr. *eſt* ה. *Hinc eſt illud Danielis* 5.27. תְּקִילְתָּא *appenſus es: quanuis alterius coniugationis ſit.*

Babylonÿs eadem eſt maſcul. quæ fœmin. etiam in pauſa, Dan. 4.22. *aliàs* 19. וּתְקֵפְתְּ *& roboraſti te: quòd nimirum pronomen* אַתְּ *Tu, quo hac perſona deformatur, Chald. ſit vtriuſque generis. Atque in hac forma, vbi vltima gutturalis eſt, iam non afficitur Scheuá apud Chaldæos, ſed Pathách, vt apud Hebræos, vnde eſt Daniel.* 5.27. וְהִשְׁתְּכַחַתְּ *& inuentus es (in altera coniugatione.)*

Syri ſola media vtuntur.

פִּקְדֵת. *Ad huius vocis formationem vt Hebraicè, ita & Aramicè Iod & Tau aſciſcuntur. Sed hîc Iod præcedit, vt occultè in Tſerí quieſcat. Deſcendente autem accentu, vocales breues in qualibet forma thematis corripiuntur in Scheuá: vnde prius*

3 פָּקַרְתִּי. Præter ea quæ iam de huius vocis accidentibus, formatione & accentus ſitu & qualitate perſtrinximus, non eſt omittendum loco Pathách ſub ſecunda radicali eſſe Chirék breue, ſed vix extra affixionem, שְׁאִלְתִּיו petii eũ, 1. Schem. 1. 20. ex ſecundæ formæ thematis analogia.

4 פָּקְדוּ. Ad deformationem huius vocis pertinet quòd ob mutuam literarum יהוא commutationem aliquando loco ו ſit ה quieſcens in Kibbúts, שָׁפְכֻה effuderunt, Deut. 21. 7. quódque extra maiorem diſtinctionem accedente ו vel litera ה (tam hîc quàm in tertia ſingulari fœminina) poſterior ſyllaba thematis, quæcunq; illa fuerit, migrat in Scheuá, vt in paradigmate, vel in Chateph-pathách ſub gutturali, רָחֲקוּ, procul receſſerunt, Iirme. 2. 5. deſcendente accentu ad tertiam radicalem, & proinde effecto Scheuá mobili. niſi accentus in propinquo aſtet: tum enim accentus ad primam retroagitur, & Scheuá mutum efficit, Ieſchah. 1. 2. פָּשְׁעוּ בִי defecerunt aduerſus me. Alioquin in maiore diſtinctione, vt etiam aliàs ferè fit, reſtituto accentu priſtinæ ſedi thematis, reſtituenda eſt priſtina vocalis illius ſedis, vt עָצֵמוּ roborati ſunt, Pſal. 38. 20. יָכֹולוּ potuerunt, Exod. 8. 14. aliàs 18. imò & Pathách breuis vocalis producitur in Kaméts, vt טָמָנוּ abſconderunt, Pſal. 9. 16. Quòd admittit ן poſt ו, vt יָדְעוּן cognouerunt, Deut. 8. 13. & א, הָהָלְכוּא qui iuerant, Iehoſch. 10. 23. non pertinet ad formam: ſed vtraq; litera per paragogen adiicitur.

5 פְּקַדְתֶּם. Ad huius vocis formationem pertinet mutatio Kaméts in Scheuá, ſub prima litera, hîc & in voce fœminina quæ huic reſpondet, ob multiplicationem conſonantium accentum ſecum rapientium, quò leuior & concitatior ſit pronũtiatio, vt in paradigmate: aut ſub gutturali ſæpius in Chateph-pathách, עֲמַדְתֶּם Steriſtis, Iechez. 33. 26. raró in Chateph-ſeghól, vt in Imperfecto, הֱיִיתֶם fuiſtis, Deuter. 9. 7. In duabus prioribus formis ſub ſecunda radicali

migrat Chald. in Chirék, Syrè in Seghól, vt קְרֵבַת, de quo suprà, & יְדַעַת noui, Daniel. 4.9, aliàs 6. nisi prima sit gutturalis, quæ latiorem vocalem expetit, qualis est Pathách, vt Daniel. 6.22. & 3.15. עַבְדֵת feci. & 4.8, aliàs 5. אַמְרֵת dixi. Syri hoc duntaxat in Aleph admittunt, vt Ioann. 10.34. אַמְרֵת dixi. Siquidem scribitur Galat. 1.17. הֲפְכֵת reuersus sum, & Philipp. 3.4. חֲשְׁבֵת reputaui, & 2.16. עַמְלֵת laboraui: & Ioann. 13.12. עַבְדֵת feci. Quin etiam si media gutturalis sit, prima Chaldaicè afficienda videtur Seghól, ex analogia tertiæ fœmininæ sing. cum qua aliquando etiam omnia habet communia, vt suo loco dicetur: ita vt dici etiam posset רֶחֱמַת, quod certè effingendum esset à רְחֵמַת, cuius posterioris lectionem indicat Iod priore loco expressum in vulgata scriptione illius ורְחִימִית & dilexi, Maleach. 1.2. Siquidem Iod in scriptione Targhumín passim indicat quodlibet e. Cæterùm indicare etiam posset Chirék, quod à themate in hac voce perseuerare posse dictum est. Vide & suprà quæ notata sunt ad primam vocem. Pathách certè ascisci non debet, ne putetur Pahél. Syri hoc casu à communi regula non discedunt, Matth. 25.25. דְחֵלֵת timui.

Talmudistæ verò resecant de more Tau; vltimam literam, restituúntque Iod, פְּקַדִי: non solùm ne omnes amittãtur huius vocis charactêres, sed etiam vt Tserí Babylonicum, vel potiùs Chirék Hebraicum, aliquo modo adumbraretur, vt in paraphrasibus. Redit verò illud Tau deperditum, vbi affixa adiungenda sunt, vt פְּקַדְתֵּהּ præcepi illi.

Ad analogiam Babylonicam & Syram, viderentur exigendæ omnes huiuscemodi personæ, quæ vulgò in Targhumín Venetianis leguntur פְּקֵדִית, nisi fortè mallemus ad Talmudisticam formam componere, פְּקַדִית. Siquidem ex Chaldaica etiam analogia potiùs legendum esset Pathách quàm Kaméts: nisi quis excipiat analogiam Hebraicam hoc exigere: sed nulla talis forma reperitur in Syro idiomate, quinimo seruatur constanter illius prioris terminatio: vnde videri potest Iod quod expressum

cali vſitatum eſt Pathách, rarum Seghól loco Pathách, vt שְׁאֶלְתֶּם interrogaſtis, Ijób.21.29. atque etiam Chirék breue, וִירִשְׁתֶּם & hæreditate poſsidebitis, Deuter. 4.1. ex ſecundæ formæ analogia, vt priùs dictum eſt. In tertia forma ſemper eſt Kamets-chatúph. Accentus in hac voce & fœminina antiſtropha non niſi vltimam occupat in omnibus coniugationibus & ordinibus. Quòd hæc vox vſurpatur in fœmin.genere, עֲשִׂיתֶם feciſtis, Ruth 1.verſ.7. eſt enallage.

6 פָּקַדְנוּ. In duabus prioribus formis ſecunda radicalis ſemper habet Pathách, vnà cum accentu: qui ſi maioris diſtinctionis ſit, illud mutat in Kaméts, in reliquis etiam coniugationibus, vt וְהָלָכְנוּ & ibimus, Gen.34.17. In tertia forma ſemper eſt Chólem.

7 פָּקְדָה. Ad formationem huius vocis pertinet, quòd vbi vltima radicalis eſſet ה, ad vitandum ſimilis literæ concurſum, loco ה characteriſtici ſuccedit א, נִבְּהָא extulit ſe, Iechez.31.5. Eôdem etiã pertinet quòd loco ה eſt aliquando ת, vel ex nominum fœmininorum ſyntaxi, vel ex Aramæorum lingua, אָזְלַת יָד abiit [diffluxit] manus, Deuter. 32. 36. Eôdem denique quòd, vt in tertia plurali, accẽtus thematis deſcendat ad Kaméts He fœminini, ita vt efficiat Scheuá mobile, & compoſitum ſub gutturali: item & retroagatur ad primam radicis, ob accentum in propinquo aſtantem, ita vt Scheuá obmuteſcat, טָעֲמָה guſtauit, Prouerb.31.18. עָמְלָה לּוֹ laborauit ſibi, Prou. 16.26. item & quòd reſtituto maiore accentu priſtinæ ſedi, reſtituatur etiam priſtina vocalis thematis, שָׁכֵחָה obli:a eſt, Prouerb.2.17. à יָכְלָה fieret יָכוּלָה Potuit. ita vt Pathách etiam in Kaméts producatur, נָשַׁתָּה defecit, Ieſ.41.17. in quo Daghés ita ſeruit euphoniæ, vt etiam deſignet ת non eſſe loco ה.

8 פָּקַדְתְּ. Ad huius vocis deformationẽ pertinet quòd ſub vltima thematis ה, ח, vel ע, ob grauem harum literarum pronuntiationem pro Scheuá ſubſtituitur Pathách, ſeruato

Daghés

est in paraphrasibus Chald. Tserí. i. e longum designare.

Sed postquam tam constans est illa lectio in Targhumín, & ex aliarum formationum analogia vltimum thematis punctum in primis & tertijs seruari potest, Pathách aliquando retinendum censerem ex forma Talmudistica, aliquando etiam Kaméts ex analogia Hebraica. sæpius verò Babylonicam Danielis formam: vt trium illarum quasi vestigijs, & ad antiquitatis conseruationem, & ad varietatis fructum & oblectationẽ vtamur.

Videntur certè illi ijdem puncta adscripsisse paraphrasibus qui libris Talmudicis: etsi audaciùs Hebraicam linguã hîc dialectis Orientalibus accommodarint & permiscuerint.

Ad Talmudisticam formam Elias compositum ait illud הַדְרִי וְזִיוִי יְתוּב *Danielis 4.33. aliàs 8. & ad decus regni mei* הַדְרִי *redij, & splendor meus restituebatur mihi? at malim esse nomen, vt illo eodem cap. versu 27. aliàs 2. vt sit sensus, Et ad decus regni mei decor meus [atque splẽdor meus] restituebatur mihi: quod satis indicat accentuum situs & consequutio.*

פְּקַרוּ. *Formationem Hebraicam omnibus pluralibus communem, nimirum* ו, *ita retinent omnes Aramæi, vt neque hîc neque in imperatiuo Kal accentus vnquam descendat, & proinde nunquam mutentur vocales thematis: nisi quòd Chaldaismi analogia contra Syrorum vsum postulare videtur, vt Tseri migret in Chirék. Ex his fit vt mendosa sint exemplaria quæ apud Danielem & Hezram habent Kaméts, etiam in maiore accentu, cùm emendatiora ex hac analogia habeant Patháh, nec tam constans sit vis maioris accentus in Chaldaismo quàm in Hebraismo. Genere etiam differt hæc vox ab Hebraita: nam communis quidem aliquando est vtrique generi, sed idioma prorsus postulat, vt masculina sit duntaxat, & per enallagen fœmininè vsurpetur. Conueniunt tamen in paragoge. Nã vt Hebraicè dicitur* יֵדְעוּן *Norunt, ita & Chald. aliquando* פְּקַרוּן.

פְּקַרְתּוּן. *Hæc, & quæ illi fœmininè est antistropha formantur Aramicè, vt Hebraicè, assumptis pronominum pluralium*

personæ secundæ posterioribus syllabis, ex quibus Talmudistæ vulgò Nun postremam literam resecant, פְּקַדְתּוּן *&* פְּקַדְתּוּ.

פְּקַדְנָא. *Formatur hæc vox, vt Hebraicè, aßumpta posteriore syllaba pronominis pluralis primæ personæ, & adiecta quibuslibet thematis formis. Quia verò Chaldaicè non solùm ea est* נָא, *sed etiam* נַן, *hæc vox posteriorem quoque illam habet terminationem apud Chaldæos, vnde ex analogia pronuntiare malim,* פְּקַדְנַן *quàm* פְּקַדְנָן. *Posset etiam istud paragogicum dici, vt in* פְּקַדָא *perstringemus. Syri vt sunt contractiores, à suo* חֲנַן *Nos, compendij gratia Pathách & Nun duntaxat assumunt. Atque Ierosolymitani & Talmudistæ videntur hanc cõtractionem sequuti, præsertim præeuntibus Hebræis in* שְׁמַעַן *pro* שְׁמַעְנָה *audite, Genes.4.23. Vnde apud hos malim legere* פְּקַדַן *quàm vel* פְּקַדָן, *quod malim esse paragogicum à tertia fœminina plurali, vel* פְּקַדָן, *quod videretur affixum à tertia singulari mascul.*

פִּקְדַת. *Vox ista sui formatiuam assumit notã fœminini singul. Aramicè, vt Hebraicè: nisi quòd hîc constructa est, nimirum Tau præcedente Pathách, Hebr. verò absoluta, si modò excipias duo, nempe* אָזְלַת *descendit, Deuter.32.36. &* וְשָׁבַת *& redibit, Iech.46.17. quæ habent formationẽ Chaldaicã. Ad quam descendente hîc accentu puncta eodem modo mutantur quo in prima singulari. Vnde vbi prima est gutturalis pro Chirék est etiam Pathách,* אַכְלַת *Edit, & si media, pro eo est Seghól. quod posterius habet etiam locum in quibusdam intransitiuis* נְחֶתֶת, *&* נְחֶתֶת *Descendit, &* נְפֶקֶת *exijt (promulgata est,) Dan.2.13. Quæ forma Syrorum est perpetua.*

Masóreth notat Daniel.cap.7.8. סִלְקַת *ascendit, scribendum esse cum Kaméts, cùm aliàs scriptum inueniatur cum Pathách, vers.20.* סִלְקָת, *etiam in Zakeph-katón.*

Quòd si vltima sit Resch, duplex Seghól præcedit Tau, vt אֲמֶרֶת *dixit, Daniel.5.10. Si verò gutturalis sit, pro duplici Seghól est duplex Pathách, vt constat ex analogia* הִשְׁתְּכַחַת *inuentâ est, Daniel.5.11. quomodo Hebraicè dicitur* וְנִשְׁכַּחַת *& obli-*

nioni

uioni tradetur, Ieschah 23.15. Quanuis verò auribus parum percipiatur discrimen huius formæ à postrema secundæ singul. scriptio tamen illud maximum exhibet. In Targhumín sæpius occurrit forma פְּקָדַת, *exacta ad deformationem* פְּקָדִית, *ita vt ex eadē analogia retentum dici possit vltimum thematis punctum, quod postea à Talmudisticis punctatoribus ex Hebraica analogia mutatum sit in Kaméts. Ergo vt de* פְּקָדִית *dictum est, vtendum putarim locis aliquot, forma Babylonica* פְּקָדַת, *quum ita etiam desinens apud Syros vsurpetur: nihilominus tamen aliquando retinendum censerem Kaméts, sed sæpius Pathách, quum etiam illud apud Arabes perpetuum sit, & apud Syros satis frequēs. Dicunt enim* אֲמַרַת *Dixit, fortasse pro* אֲמָרַת*: imò & ab eo deformant* אֲמַרָא *quasi detractum sit* ת, *& Aleph eius loco repositum.*

פְּקַדְתְּ. *De huius vocis formatione dictū est in masculina huic antistropha. Syri omnino vtranque distinguunt, quod genus in pronomine ex quo vltima litera vnà cum eius puncto ad vtriusque deformationem assumitur, distinguatur.*

פְּקָדָא. *Hac voce superant Hebræos Aramæi omnes in omnibus suis præteritis. In hoc etiam Aramæi omnes cōueniunt, vt eadem sit vocalium thematis mutatio quæ in plur. mascul. huic antistropha. Quòd ad peculiaria attinet, Chaldæi assumunt* א, *præcedente Kaméts, Syri* י *præcedente Pathách vel Chirék: quæ terminationes videntur deriuatæ à pronomine fœm. sing. vt* ן *à masculino. Aramæi omnes paragogen* ן *ascìscunt, Chaldæi ita vt* א *iam occultè quiescat,* פְּקַדָן. *Syri vt Iod non solùm expressè quiescat,* פְּקַדִין, *sed etiam moueatur* פְּקַדְיָן.

Atque prioris illius paragoges Syræ forma petita videtur ex imperatiuo: quòd vulgò Syri voces præteriti & imperatiui communes habeant. Vide præteritum Pahél in hoc ordine, & imperatiuum Kal in quiescentibus ל״י.

פְּקַדְתֵּן. *Vide quæ dicta sunt in* פְּקַדְתּוּן.

Daghés in ת,vt וְלָקַחַתְּ & accipies,1.Reg.14.3.שָׁמַעַתְּ audiuisti, Ruth 2.8.Mutata accentus qualitate, ita vt hæc vox accentum maioris distinctionis habeat, Pathách duarum priorum formarum sub secunda radicali transit in Kaméts, יָגַעַתְּ laborasti,Iesch.47.15.

9 פְּקַדְתֶּן.Quòd in masculino genere vsurpatur, עֲשִׂיתֶן fecistis,Iechez.33.26.enallage est.

Tempus præsens.

Hebræi Grammatici tempus præsens enuntiāt per participium,quod ea gratia vocant בינוני.i.intermedium.Nam intercedit inter præteritum & futurum.Duplex autem esse potest in formationibus actiuis, in passiuis vnicum. Vnicum istudBenoní appellatur:duorum illorū prius,Benoní, posterius,Pahúl.Illud in verbis agentibus est agentis significationis,in neutris neutrius:istud in agentibus patientis, in neutris etiam neutrius.

Benoní.

visitans.	masc ul.	פּוֹקֵד	1
visitantes.		פּוֹקְדִים	2
	fœmin.	פּוֹקְדָה	3
visitans.		vel	
		פּוֹקֶדֶת	4
visitantes.		פּוֹקְדוֹת	5

De participiorum vsu.

Participia Hebraica ita præsens tempus indicāt, vt pronomen ad illa expressum vel suppressum personas discriminet, vicémque subeat præsentis temporis illius verbi quod substantiuum vocamus, פּוֹקֵד אֲנִי visitans ego. i. sum, hoc est visito: פּוֹקֵד אַתָּה visitans tu. i. es, hoc est visitas. פּוֹקֵד הוּא visitans ipse.i.est, hoc est visitat: vel הוּא suppresso,פּוֹקֵד visi-

Participia.

Vt Hebraicè ita & Aramicè in coniugationibus actiuis duo ſunt participia, quibus iuxtà competunt omnia accidentia hîc quæ illic.

Benoní.

פָּקְרָן פָּקְרָא פָּקְרִין פָּקֵר

Ita videtur deformatum ab Hebraico Benoní, vt mutatum ſit de more ֹ in Kaméts, poſterior verò vocalis eadem eſſe hîc poßit, niſi quòd perpetuum eſt Pathách ante חַעְרָה : יָדַע (Cognoſcens: אָמַר dicens, Dan.2.8. Chirék verò quod hîc ad ſola intranſitiua adſcribi ſolet, ſine Iod legitur, præſertim apud Chaldæos, vt in ipſo præterito, נָחִת deſcendens, Dan.4.13, & 23. in emendatioribus exemplaribus, & 7.9. דָּלִק ardens. & 3.17. יָכִל. potis [eſt:] Fortaſſe vt diſtinguatur forma hæc Benoní à ſimili nominũ forma quæ ſemper Iod adſcriptũ habet. Syriacè ſæpe exprimũt.

Deſcendente accentu, Kaméts prioris ſyllabæ, vt aliàs ferè ſemper, in ea ſyllaba apud omnes Aramæos manere poteſt inuariatum, vel eo maximè nomine quòd fiat ab Hebraico Chólem (quod in hoc participio eſt immutabile) aliquando etiam mutari in Pathách, vt Dan.2.8. אַזְדָּא iens (profecta, ſub. eſt.) חַשְׁחִין egentes, Dan.3.16. & Hez.6.9. חַשְׁחָן, eodem prorſus ſignificatu. Frequentior enim eſt hîc generis enallage quàm Hebr. vt infrà fuſiùs dicemus. Huc pertinet & illud Dan.5.25. וּפַרְסִין & diuidunt: & illud Matth.5.6. כַּפְנִין eſuriunt. Atque Chaldaicè videtur hæc mutatio ad euphoniam vel gutturalis vel Reſch ſubſequentis facta. Sed apud Chaldæos paraphraſtas mutatio hæc vulgò habet locum. Nec certè multum intereſt an prima cum Kaméts an cum Pathách ſcribatur: cùm Scheuá neutro caſu legendum ſit.

Tſerí & Pathách poſterioris ſyllabæ in Scheuá (quod apud Syros non ſolet componi ſub gutturali) mutantur, niſi (vt quidam volunt) quando alterum Scheuá concurrit. Eo enim caſu Tſerí

visitans,sub.הוא ipse.i.est,hoc est visitat. Aliquando etiam præteritum imperfectum repræsentāt, vel cum verbo substantiuo expresso,פּוֹקֵד הָיָה visitans fuit [seu erat,] hoc est visitabat, vel suppresso הוא פּוֹקֵד ipse visitans sub. הָיָה fuit [seu erat,] hoc est visitabat. Imò vt Latinè, sic etiam Hebraicè cum genitiuo degenerant in nomina quæ participialia vocant,פּוֹקֵד שָׁאוּל visitans Schaulis.i.visitator Schaulis. Denique aliquando transeunt in nomina duntaxat verbalia, nimirum cum casu deficiuntur, פּוֹקֵד visitans, id est, visitator.

1 פּוֹקֵד.Puncta quæ sola hanc vocem deformant, vulgò sunt Chólem (sæpius defectum ipso ו) & Tserí, ita vt planè consentiat cum forma כּוֹרֵם,eiúsque inflexione. Ad illa adiicitur Pathách sub vltima radicali ה, נוֹגַהּ Emicans, ח, שׁוֹלֵחַ Mittens,& ע,נוֹטֵעַ Plantans. Quinetiam hoc casu aliquando fit crasis Tserí & Pathách in Pathách,הֲנֹטַע Nunquid plantās,Psalm.94.9. Quæ terminatio à verbis gutturalibus (vt etiam aliàs)in neutra deriuatur,אֹבַד Periēs [perditus,] Deut.32.8. Non raro loco Tserí substituitur Chirék longum תוֹמִיךְ sustentans, Psal.16.5. Ad paragogen spectat quod adiicitur ה præcedente solo Kaméts,בּוֹעֵרָה ardētem, Hosch.7.4. item & quòd י quiescens in Chirék cum deiecto accentu, vnde & Tserí migrat in Scheuá, שֹׁכְנִי inhabitantis,Deut.33.16.

2 פּוֹקְדִים.Ad formationem pertinet quòd vltima vocalis quæcunque illa sit, descendente accentu ad terminationem pluralem, migrat in Scheuá, aut Chateph-pathách sub gutturali פּוֹעֲלִים operantes,Psal.5.6. Atque hic casus, vt cæteri,vsurpatur ante casum verbi:at ante genitiuum, syntacticus casus nominum huius formæ פּוֹקְדֵי.

3 פּוֹקְדָה.Deducitur à voce sing.masculina adiecta ad finē ה,nota fœm.gen. ad quā descendente de more accentu, vt in superioribus & nominibus adiectis huius formæ osten-

ostendimus, migrat postrema vocalis primæ vocis in Scheuà: vel Chateph-pathách sub gutturali, פּוֹעֲלָה Operans, fœminini generis, exceptis paucis quæ Tseri retinent, בּוֹגֵדָה perfida, Iirm.3.7. Huius vocis præcipuus vsus est ante casum verbi.

4 פּוֹקֶדֶת. Omnia participia excepto solo passiuo huius coniugationis deformant vocem alteram fœmininam singul. per ת præcedente duplici Seghól, vt in paradigmate, vel duplici Pathách, quando vltima thematis est ה, vt נוֹגַהַת: vel ח, vt שׁוֹלַחַת: vel ע, vt נוֹטַעַת. Prius illorum duorum pūctorum semper habet Grammaticum accentum: qui si maioris distinctionis sit, prius illud punctū migrat in Kaméts, פּוֹקָדֶת, נוֹגָהַת, &c. paucis exceptis, הַמּוֹלֶכֶת quæ regnabat, 1. Paral.7.18, &c. Huius vocis vsus est quadruplex: primus vt absolutè ponatur, הַמּוֹלֶכֶת: deinde cum genitiuo, וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע & findens fissuram, Leu.11.3. tertius, cum paragoge י, vt אֹהַבְתִּי amás, Hosch.10.11. postremus, cū affixione, de qua suo loco.

5 פּוֹקְדוֹת. Formatio huius vocis pendet à tertiæ formatione, & ab analogia nominum formæ סוֹלְלָה.

Pahúl.

Hebræi Grammatici prisci loco vulgati paradigmatis פָּקַד habuerunt פָּעַל Operatus est, à cuius literis & vocibus denominarunt radicales omnium dictionum literas, ipsásque voces. Primam ergo literam radicalem cuiusque dictionis vocant פ, quæcunque tandem illa sit, secundam ע, tertiam ל. Radicem verò ipsam seu primariam vocem, פָּעַל, participium actiuum seu Benoní cuiuslibet coniugationis, פּוֹעֵל, participium passiuum פָּעוּל: quòd primitiuum illud, eiuscemodi formationes agnoscat in primis vocibus præteriti & vtriusque participij Kal.

Visitatus, qui adhuc visitatur.	masculine.	1 פָּקוּד
visitati, qui adhuc, &c.	masculine.	2 פְּקוּדִים

visitata,quæ,&c. } fœmin. { פְּקוּדָה 3
visitatæ,quæ,&c. } { פְּקוּדוֹת 4

Propriè enim participium istiusmodi perfectam passionem significat,quæ tamen adhuc duret.

1 Deformatur & inflectitur omnino vt בָּרוּךְ,vnde etiam aliquando habet Kibbúts loco Schurék, לְבֻשׁ vestita [domus,] Prou.31.21.בָּטֻחַ fretus,Psal.112.7. deinde in prima voce,Pathách post vtrunque illud punctum sub vltimis ח, ע,&c. שָׁלוּחַ,נָטוּעַ,ita vt nulla crasis admittatur: & in casu syntactico genitiui subsequentis Kaméts decrescat in Scheuá,לְבֻשׁ הַבַּדִּים indutus linorũ, Iechez.9.11. vel sub gutturali in Chateph-pathách,חֲבוּר cõsociatus idolorum, Hos. 4.17. aut Chateph-seghól, עֱרוּךְ, instructus belli, Ioel. 2. 5. quod postremum,vt & primum,competit in alias voces.

3 פְּקוּדָה.omnino est vt מְלוּכָה. Mutatur ergo ה in ת, in cõstructione genitiui,cum affixis, & paragoge,י, quæ huic etiam voci accidit,vt גְּנֻבְתִי furto ablatum,Genes.31.39. cum Scheuá sub ב,ne putetur affixũ,tũ enim ב haberet Kaméts.

Pleraque verba in quacunque forma Thematum præsertim verò in secunda & tertia carent vtroque participio: quæ sunt neutra, aut vtroque aut altero. verbi gratia, קָרַב Appropinquauit,& רָחַק Procul recesßit, vtroque carẽt, vtunturque,vt illa,adiectis nominibus pro participiis. הָלַךְ Ambulauit,pasßiuo duntaxat deficitur.

Infinitum.

Hebræi duo præcipuè in suis dictionibus spectant,formationem & significationem. In verbis formationis originem sumunt à tertia masc.sing.præteriti Kal,significationis verò ab infinito,quod & in aliis linguis obtinet.Ea de causa Hebræi infinitum vocant מָקוֹר. i. Scaturiginem, illíque tribuunt significationem quàm maximè nudam absque temporis,personæ, generis, & numeri connotatione. Vnde significatio istiusmodi penè informis quamlibet formá cuius-

mutandum videtur in Seghól, tum ex analogia Hebraicæ affixionis vocum eiuſcemodi, פּוֹקֶדְךָ *Viſitans te, tum ex vſu Chaldaicæ & Syræ linguæ quæ illam analogiam prorſus ſequuntur. Proinde in emphaſi fœminina ſingul. videtur potiùs dicendum* פָּקְדָתָא *quàm* פָּקְדְתָא*, ex analogia illius Danielis* 2.10. יַבֶּשְׁתָּא *aridam: & illius Hebr.* 12.29. אָכְלְתָא *conſumens, quod omnino eſt iſtiuſmodi Benoní. Chirék modò mutatur in Scheuá,* יָכְלִין *poterant, Daniel.* 6.4. *modò immutatũ permanet, cum Iod etiã adſcripto apud Syros.*

Atque hic locus poſtulare videretur vt caſus nõ ſolùm abſolutos, ſed etiam conſtructos & emphaticos participij huius proponeremus, niſi ſatis ex his conſtarent, & ex inflexione, בָּהֵן *&* יָקִירָא.

Illud non eſt prætereundum, aliquando apud Chaldæos inueniri formam Hebraicam huius participij, quæ tamen potiùs deſumpta à nominum forma dici poßit, רוֹכֵב *Inequitans, ſicut & illa* קָטוֹל *interficientis ſeu interfectoris, Hoſch.* 13.14, *apud Ionathán: quod citra controuerſiam Hebræi vſurpant in* עָשׁוֹק *opprimentis, Iirm.* 22.23. *Denique adiectiua variarum formarum atque adeò ipſius Pahúl, hîc vt & Hebraicè aſſumuntur, ad repræſentãdũ huiuſcemodi Benoní, ſed Syr. imprimis, vt Luc.* 11..24. *&* 14.35. אָזְלָא *abiens. Marci* 14.41. נְקִיפִין *adhærentes. &* 8.3. אָתְיָאִין *veniunt. Luc.* 22.63. דְאָחִידִין *qui apprehendentes, & Act.* 1.23. דַגְבָא אַנְתְּ *quem eligis.*

Pahúl:

פְּקִיד. פְּקִידִין פְּקִידָא פְּקִידָן

Quanuis à forma Aramæa participium iſtud paßiuum, Aramicè Pehil dici poßit, malumus tamen doctrinæ gratia nomen illud coniugationi ab eo deductæ reſeruare. Quod ad formationem verò attinet, ſola vltima (vt Hebraicè) à radice variat, quæ conſtanter Iod adſcriptum habet. A prima voce reliquæ omnes, earúmque caſus & ſtatus deformantur, eo prorſus modo

cuiuſlibet vocis ipſius verbi induere poteſt. Vide priorem partem Michlól Kimchí, ad affixionẽ infiniti, & Pagninũ Inſtit. Hebraicarum lib. 2. cap. 6. vbi hoc etiam adiicitur nõ

Verborum.			
		Non gutturalium.	
Primam,			
		פְּקוֹד	Abſoluta.
הֶחְע & aliquãdo א. חֲמוֹל Parcere.	אֱ & aliquando הֱ. אֱמוֹר	פְּקוֹד	Sæpius ſyntactica.
		ו iſtiuſmodi mutatur in Kametschatúph ſequente Makkáph פְּקָד־.	
aliquando vt חֶמְלָה mutato ו in Kibbúts reiiciendum ad primam.		ה פָּקְדָה ז אָבְדָן Perire, Eſt. 8. 6. mutato ו in ־ׄ reiiciendũ ad primã.	Paragogica.
		דְּרוֹשׁ Inquirere. Hez. 10. 16.	Epéthetica ו.

ſolùm infinitum ſumi pro nomine,ſed & nomen ſumi pro infinito, quod etiam factũ à Thucydide inter alia eius καινοπρεπῆ aliquando notaui.

Forma infiniti
Gutturalium
ad

Tertiam ה,ח & ע.
פְּקוֹחַ Aperire

Secundam,

פְּקוֹחַ,&
פְּקֹחַ, quá con
tractá formá
ſequuntur,vt
& aliàs,quæ-
dá neutra nõ
gutt.
שְׁכַב Iacere.

aliquando vt
רְאַב Dolere.

aliquando vt
non guttur.

& gutturalia
ad primam.
אֲשַׁם Delin-
quere.

In his & in רְאַב ad- maior.
accentum ⁻ in ⁻ migrat.

אַשְׁמָה פִּקְחָה
Mutant Pathách in Scheuá,
ante quod alterum Scheuá
mutatur de more
vel
in Pathách in Chirék,
ſub gutt.

aliquando vt

רַאֲבָה,mutato
Patháchin⁻:,
ex cuius vi ר
habet Pa-
thách.

רְחֲקָה Longè
abeſſe, mut.
ị in ⁻:, ex cui⁹
vi litera ר ha
bet Kaméts.

In maiore diſtinct.

רְאָבָה,reſtitu-
to accentu priſtinæ ſedi reſtituitur priſtinæ
vocalis quæ & producitur.

רְחָקָה cõmu-
tatis priori-
bus vocalib⁹.

cuiuslibet vocis ipsius verbi induere potest. Vide priorem partem Michlól Kimchí, ad affixionẽ infiniti, & Pagninũ Instit. Hebraicarum lib. 2. cap. 6. vbi hoc etiam adiicitur nõ

Verborum.			
		Non gutturalium.	
Primam,		פְּקוֹד	Absoluta.
הֶחְע & aliquãdo א. חֲמוֹל Parcere.	א & aliquando הֶ. אֱמוֹר	פְּקוֹד ו istiusmodi mutatur in Kamets-chatúph sequente Makkáph פְּקָד־.	Sæpius syntactica.
aliquando vt חֶמְלָה mutato ו in Kibbúts reiiciendum ad primam.		ה פָּקְדָה ן אָבְדָן Perire, Est. 8.6. mutato ו in ־: reiiciendũ ad primá.	Paragogica.
		דְּרִיּוֹשׁ Inquirere. Hez. 10.16.	Epéthetica ۰.

De Gerundijs.

Gerundia deformãtur ab infinito, præfixis literis בְּכְלַם reliquis illius formis ab absoluta, excepta vnica פְּקֹד.

In visitando, id est, quum visitem: vel post visitandum, id est, quum visitarim, seu visitassem.	בִּפְקוֹר	Præsens & præteritũ.
Secundum visitandum. i. quum visito seu visitem: vel, quum visitarim seu visitassem.	כִּפְקוֹר	Præsens & præteritũ.
Ad visitandum, vel vt, &c.	לִפְקוֹר	Futurũ.
A visitãdo, id est, à visitatione: vel, ne visitem, &c.	מִפְּקוֹר	Præt. & futurũ.

Igitur ב vt significat In, vel Post, pertinet tam ad præsens, quàm præteritum tempus. כ vt significat Secundum, vel Quum, seruit vtrique tempori. ל vt significat Ad, est futuri temporis. מ præterito & futuro accõmodatur: quia valet modò De, modò α στερητικὸν seu priuans, quod exponendum est per Ne.

Punctuationem literarum כְּלַב suprà docuimus, imò & crasin Seghól & Chateph-seghól in Tserí, in לֵאמוֹר Dicendo, passim obuio. מ verò, vt est à dictione consignificante מִן à, aut imperfecta retinet vbique suum Chirek, sequente Daghés, מִפְּקוֹר: aut loco Daghés assumit Méthegh, מִרְדוֹף à persequẽdo, 1. Schem. 23. 28. aut Tserí, מֵחֲדוֹל vt cessem, 1. Schemuel. 12. 23. Cæterùm literæ בְּכְלַם accentum non mutant. Postremò notandum, infinitum pro gerũdiis vsurpari, & contrá.

Imperatiuus.

Vsurpatur imperatiuus non tãtùm simpliciter, sed & ironicôs, בֹּאוּ בֵית־אֵל Ingredimini Bethél, Ham. 4. 4. Item indefinitè, vbi imperium non dirigitur ad certum aliquem

quo in Benoní, nisi quòd Chirék magnum manet inuariatum.

Vt aliquando assumitur ex nominibus, forma Benoní quæ ad Hebraicam quàm proximè accedit, ita & euenit in Pahúl, nisi quòd Chaldæorum festinatio postulare videtur Scheuá in prima, אֱנוּסִין vi coacti & oppressi, Hosch. 12. 11. apud Ion. Quin etiam Syri aliquando adiectorum nominũ formam vsurpãt, vt suum Pahúl repræsentent, vt 2 Tim. 3. 15. יַלִיף edoctus.

Infinitum.

מִפְקַד.

Infinitum Aramæum meliore de nota potest habere accidentia Hebraici quàm ipsum Hebraicum. Siue enim מָקוֹר Scaturiginẽ seu fontem, siue שֵׁם הַפּוֹעַל, id est, Nomẽ verbale voces, eorum ratio hîc meliùs constare videtur. Nam omnino deformatur instar nominum, & nominis verbalis significationem sæpius sustinet. Ad illud ergo deformandum videtur assumi litera Mem ex heemantiuis, quæ præfigitur radicibus Aramicis, exactis ad terminationem primæ formationis: Chaldæis verò etiam ad tertiæ, Iiób 29. 6. בְּמִשְׁזוֹג in lauando: in qua quibusdam placet mutandum ו in Kibbúts, לְמִפְרַק ad vindicandum, Ruth. 4. 4: assumpta hac terminatione ex imperatiuo.

Mem huiuscemodi, vt à frequentiori alia nominum forma infinitum aliquando distinguatur, Chaldaicè afficitur Chirék, nisi ante gutturalem, ante quam habet Seghól: atque hoc ante quamlibet literam, apud Syros perpetuum est. Chald. מִפְקַד & מֶעְבַּד Facere. *Syrè, מֵפְקַד.*

Habent *& Chaldæi vt Hebræi gerundia deformata per literas Bichlám, seruatis iisdem accidentibus, nisi quòd hîc Mem futurum tempus duntaxat cum sua negatione includit, non item & præteritum, quod vt meliùs designetur, atque etiam vt eiusdem literæ concursus vitetur,* ל *interponitur.*

Ne iubeat.

בְּמִפְקַד. כְּמִפְקַד לְמִפְקַד מִלְּמִפְקַד

Hebraicè certè inuenitur Hamós 6.14. מִלְּבוֹא*, ex quo ingreditur [quis] Chamáth: sed affirmatiuum est. Negatiuè sæpius vsurpant Rabbini,* מִלִּכְתּוֹב *Ne scribam, &c.*

Syri tertio gerundio duntaxat vtuntur: quòd si quarti significationem exprimere velint, assumũt מִן *A, & ד præfigũt tertio gerundio, Hebr.4.1.* מִן דְלְמֵעַל *ab ingrediendo: ex Def.'ע. Ab eo Chaldæi ad conciliandam euphoniam aliquando Mem detrahũt, vt Daniel semper in* לֶהֱוֵא *Vt sit, & Ezras in* לִבְנֵא *Ad ædificandum, 5.3. & 13. quanquam aliàs retineri potuerit Mem, ex vsitato infinito,* מִבְנֵא *&* מֶהֱוֵא*. Atque in his perpulchrè videtur obseruata Hebraica punctorum, atque adeò supplementi ipsius analogia: quod & faciendum censerem in illo* לְמְרוֹד *Ad rebellandum, quod quidem pro vsitato* לְמִמְרַד *aliquando inuenitur: nisi quis excipiat Daghés abijciendum esse, vt propiùs accedat ad Hebraicam formationem. Atque hoc affectasse videntur Talmudistæ, qui ad formam Hebraicam Iod quiescens in Tserí duntaxat asciscunt,* קְטוֹלֵי *Occidere,* לִקְטוֹלֵי *Ad occidendum.*

Quinetiam duas posteriores vocales huius formationis, omniũ coniugationum infinitis accommodare norunt.

Ad hanc formationem quidam exigunt illud Nech.13.29. עַל גָּאֳלֵי הַכְּהֻנָּה *quòd polluerint sacerdotiũ: ita vt Græcè verti possit* διὰ τὸ μιάναι*: sed alij malunt esse Tóar actiuæ aut paßiuæ significationis, vel etiam nomen substantiuũ, imò & alia significatione, quam sequuti videntur Græci quos habemus,* ἐπ' ἀγχιστείᾳ τῆς ἱερατείας *ob consanguinitatem sacerdotij. Addunt & illi ijdem illud Hezræ cap.7.26,* לִשְׁרֹשִׁי*, ad eradicandum: quasi Chirék sit loco Tserí: sed & eo sit vt potiùs nomen fœm. absolutũ censeam, vt suprà diximus.*

Et verò Chaldæi non solas masculinorum nominum formas assumunt ad sua infinita designanda, sed & fœmininorũ, qualis est illa in ו siue ות, פְּקָרוּ*,* פַּקְדוּת*, in omnibus infinitis omnium ferè coniugationum: tum verò vel maximè vbi affixa subiun-*

genda sunt, quæ tamen in hac coniugatione primæ illi crebriùs annecti solent.

Istas verò nominum formas masculinas & fœmininas, Chaldæi Hebræorum exemplum sequuti, suis infinitis accommodarunt. Siquidem Hebræi vulgò explicant masculina illa, Num. 10.2. לְמִקְרָא הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנוֹת *ad conuocandum cœtum, & ad faciendum proficisci (mouenda) castra. Quidam his annumerant illud Ester 9.19.* וּמִשְׁלֹחַ *& mittere (mittebant.)*

Fœminina verò frequentiùs vsurpant Hebræi, tum absoluta, quale est illud Deuteronomij 19.9. לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה *ad diligẽdum Dominum (nisi malis esse infinitum paragogicum:) tum syntactica, vt Ieschah. 13.19.* כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹום *sicut subuertit Deus Sodomam: tum etiam affixa, Iechez. 16.52.* בְּצַדֶּקְתֵּךְ *quum iustificaueris tu sororem tuam. Sed ad illam Chaldaicam propiùs accedunt illa Iechez. 24.26.* לְהַשְׁמָעוּת *ad faciendum audire aures: & Daniel. 11.23.* וּמִן־הִתְחַבְּרוּת *& ex eo quòd (postquam) coniunxerit se illi, &c.*

Postremò hoc addendum est, primam illam formam admittere paragogen א *satis frequentem, non solùm apud Chaldæos, Psal. 40.1.* מִסְבְּרָא *Sperando, & Hez. 5.9.* לְמִבְנְיָא *ad ædificandum: sed etiam apud Syros, qui tum resecant* מ*, reiecto eius puncto ad literam subsequentem, vt Matth. 13.14.* דְּשִׁמְעָא *quòd audiendo: quod etiam nomen videri potest ex Gal. 3.2. & 5.*

Imperatiuus.

Imperatiui vsus idem ferè omnibus Aramæis esse potest, qui est Hebræis. *Sed Syri &* Hebræis *& reliquis Aramæis hoc præstare videntur, quòd vt in præterito quasdam imperatiui voces vsurpant, sic contrà in imperatiuo quamplurimis præteriti vocibus vtantur. Quin etiã inde fit vt non solis secundis personis imperent, sed & primis & tertijs. Illud certè non passim obtinet nec in quibuslibet eorum verbis, sed disertissimum est in verbo* הֲוָא *Fuit: quòd quia propriè ad quiesc.* ל *pertinet, eorũ quæ hîc tradimus, exempla eò reijcimus.*

virũ, רְאֵה Vide (.i. Vide quiſquis es, ſeu, Videat quilibet) odorẽ filij mei, Gen.27.27. Habet & vim Aduerbij, tum exhortandi, חֲזַק וֶאֱמָץ valeto & robora te.i. Eja ſeu agedum, virum te præſta, Iehoſch.1.9. tũ qualitatis, הֵיטִיבִי נַגֵּן bonifa canere.i. bene cane, Ieſch.23.16. Vſitatiſsimum denique eſt, vt pro futuro ponatur, רַחֲקִי abeſto.i. aberis. Ieſchah.54.14.

Aperi.	פְּקַח	*Maſc.gen.*	Viſita.	פְּקוֹד	1
aperite.	פִּקְחוּ		viſitate.	פִּקְדוּ	2
aperi.	פִּקְחִי	*Fœm.gen.*	viſita.	פִּקְדִי	3
aperite.	פְּקַחְנָה		viſitate.	פְּקוֹדְנָה	4

1 Eædem ſunt huius vocis formæ quæ infinitiui conſtructi, excepta vnica פְּקוֹחַ, ídque in omnibus coniugationibus perfectorum, ac ferè etiam imperfectorum, vt ex ſola contextus ſententia diſcernantur. Omnes etiam infiniti paragogici formas admittere poteſt, excepta illa in qua prima gutturalis habet Patháćh, cuius loco hîc eſt Seghól, עֶרְכָה ordina, Ijob 33.5. Imò & aliquando hîc poſt Chirék ſub prima, eſt Daghés in media, נִצְּרָה cuſtodi, Pſal. 141.3. & Kaméts ſub prima cum Méthegh loco Kamets-chatúph, שָׁמְרָה cuſtodi, Pſal.86.2. Quinetiã ad primã aliquando eſt ו ſubſequente Chateph-patháćh ſub ſecũda gutturali, זוֹעֲמָה deteſtare, Num.23.7. aliàs 11. Denique non retroacto accentu, ad ſecundam aliquando collocatur Kaméts, רְפָאָה ſana, Pſal.41.5.

2 ו vtrique formæ ſingulari ad huius vocis formationem adiectum, ad ſe trahit accentum, vnde vocalis ſpoliata proprio accentu migrat in Scheuá, & Scheuá prius in Chirék, vt in paradigmate: niſi media ſit gutturalis, tum enim illa habet Chateph-patháćh, afficítque literam præcedentem ſimplici puncto Patháćh, רַאֲבוּ, רַחֲקוּ. niſi præcedẽs illa

Syrè, פְּקוֹר, *&c. Syr.* פְּקֻרוּ, *&c.*

פְּקֻרוּ	פְּקֻר	פְּקַרוּ	פְּקַד	פְּקֵרוּ	פְּקֵד.
פְּקֻרְנָא	פְּקֻרִי	פְּקַרְנָא	פְּקַרִי	פְּקֵרְנָא	פְּקֵרִי.
Syr. פְּקוּרִין		*Syr.* רִין		*Syr.* רִין.	

Duæ priores formæ à duabus prioribus præteriti sumptæ sunt, vnde & in secunda Chald. posset vbique esse Chirék, in quod in medijs eius vocibus Tserí semper abit, vbi à Syris perpetuò retinetur. Quo modo verò Hebraicè vulgò forma in Patháh locum habet, vbi gutturales secundum aut tertium locum radicis obtinẽt, ita & Aramicè: nisi quòd hîc ad ר *tertiã rad. extenditur,* אֱמַר *Dic, q vulgò belli illi punctatores in paraphrasibus Chaldaicis scripserunt* אֵימַר*, non aduertentes Iod indicare non solùm vtrunque Chirék sed etiã cuilibet e ex Grammaticæ analogia accommodandum esse. quæ hîc primam syllabam vult raptim pronuntiandam esse; nisi fulciatur accentu, vt Hez.5.15.* אֱזַל־ *abi: in qua voce obseruata etiam apparet alia analogia, quam Hebræi vsitatam habent in hac forma, qua vtuntur in imperfectis in prima, atque eiuscemodi est illud Genes.19.9.* גֶּשׁ־ *Accede.*

Postrema in ׃ *aut* ו *frequẽtissima est, & Aramæorũ maximè propria, nisi quòd Hebraicè in quiescentibus Pe Iod inuenitur* עֻצוּ *consilium inite, Ieschah.8.10. item & quædam perfecta quæ in futuro Kal loco* ו *habet* ו*, quale est illud perfectum,* תִּשְׁמוּרֵם *custodiet eos, Prouerb.cap.14.3. & imperfectum,* וָאָנוּשָׁה *& dolui, Psal.69.21.*

Unde hanc formam dicere possumus deductam à tertia forma præteriti, vt hæc puncta sunt permutabilia, assumptúmque à Chaldæis potiùs Kibbúts, quia contractiores & expeditiores sint: vel certè eam deriuatam dicere possis ab Hebraico imperatiuo, vt etiam Hebraicè fit in quiescentibus Hayn, in quibus est קוּם *pro* קְוֹם *Surge, &c.*

Chal-

illa sit א:tũc enim media gutturalis habet Chateph-seghól, א verò Seghól,אֶחֱזוּ apprehendite,Cant.2.15.Porrò restituto accentu pristinæ sedi restituuntur quoque pristinæ vocales,imò & Patháchdemutatur in Kaméts,פִּקְחוּ,פִּקְדוּ.

Pauca ad Chirék effectum ex Scheuá sub prima adiiciunt Méthegh,vnde media pronũtianda est per Cateph-pathách,שִׁחֲדוּ munerate,Ijób 6.22.

Pauca etiam sequũtur pũctuationem primæ formæ infiniti paragogici,מִשְׁכוּ trahite,Iechez.32.20.

3 Idem fit ob י quiescens in Chirék magno (nota fœminini generis in omnibus imperatiuis & futuris secundæ personæ,omnium coniugationum & ordinum)quod ob ו in superiore voce,cùm ad minorem accentum, vt in paradig.tum etiam ad maiorem,פִּקְחִי,פִּקְדִי. Imitatur in paucis paragogẽ ה,vt מַלְכִי regna,Iud.11.–חֶשְׂפִּי nuda,Ieschah 47.2: Vnum habet primam cum Seghól & Méthegh, sequente Chateph-kaméts,–אֶחֱזִי apprehẽde,Ruth 3.15. Quædam ad euphoniam ob maiorem accentum habent ad primã Kaméts-chatúph sequente Kaméts, צָעֳקִי clama, Iirm. 22. 20. חָרָבִי desolare, Ieschah.44.27. Vnũ habet ad primã Kaméts sequente Chateph-kaméts sub secunda ס,quasi & illa gutturalis esset,–קָסֳמִי diuina,1 Schem.28.8.

4 Additur syllaba נָה, ad primã vocem vtriusque formæ: quod etiam obtinet in aliis aliarum coniugationum imperatiuis,ídque in omnibus ferè ordinibus. Verùm ex eiuscemodi syllaba נה modò detrahitur ה, quód suppressum quiescit in præcedente Kaméts,vnde illud imperfectũ קְרֶאןָ vocate,Ruth.1.20.modò vnà etiam ipsum Kaméts, ita vt nudum Nun remaneat,vnde illud שְׁמַעְן audite,Genes.4. 23.modò etiam ex eadem syllaba נה ipsum נ detrahitur, ita vt eius vocalis Kaméts ad vltimam radicis reiiciatur,vnde illud חֲגוֹרָה accingite, Ieschah.32.11, pro חֲגוֹרְנָה. & ibidem רְגָזָה contremiscite, pro רְגֹזְנָה, in quo Patháchalterius for-

mæ

mæ in maiore diſtinctione migrat in Kaméts, vt & in integro fieret,פְּקֻחָה. Denique ibidem חִרְדוּ Expaueſcite, maſc. vſurpatur pro fœm. per enallagen.

Futurum.

Vnicum futurum Hebraicum omnes aliorum ſignificationes induit, cuiuſcunque linguæ & modi ſint. Imò & aliquando ponitur pro quolibet præterito, aut cùm præteritis in narratione ſubiicitur, aut præfixum habet ו cum Pathách ſequente Daghés, vel Kaméts loco vtriuſque: aut etiam ante ſe habet אָז Tunc: ponitur quoque pro infinito: ſumitur etiã pro præſenti (vt videre eſt apud Pagninum Inſtit. Heb. lib.3. cap.12.) præſertim vbi ſignificatur cõtinuus actus, vt in ſententiis generalibus qualis eſt Mal. 1.6. Filius יְכַבֵּר honorabit [.i. honorare ſolet] patrem. Atque huiuſcemodi ſententiæ non ineptè per præſens tempus aliquãdo exponuntur. accipitur & pro modo Optãdi, vt in illa vſitata phraſi, Quis יִתֵּן dabit, pro, Vtinam: pro modo quoque Potentiali, vt Ieſch.53.8. ætatem (durationem) eius quis יְשׂוֹחֵחַ enarrabit. i. enarrare poſsit. Denique interdicta per futurum concipiuntur loco imperatiui, vt לֹא תִרְצָח Ne occidito, Exod.20.13.

Aperiam.	אֶפְקַח	Comm. ge.	Viſitabo.	אֶפְקוֹד	1
aperiet.	יִפְקַח	Maſcul.	viſitabit.	יִפְקוֹד	2
aperies.	תִּפְקַח		viſitabis.	תִּפְקוֹד	3
aperiemus.	נִפְקַח	Commun.	viſitabimus.	נִפְקוֹד	4
aperient.	יִפְקְחוּ	Maſcul. &	viſitabunt,	יִפְקְדוּ	5
aperietis.	תִּפְקְחוּ		viſitabitis.	תִּפְקְדוּ	6

"A tertia, sola persona & genere differt.

7	"תִּפְקוֹד	visitabit.	Fæm. gen.	"תִּפְקַח	aperiet.
8	תִּפְקְדִי	visitabis.		תִּפְקְחִי	aperies.
9	תִּפְקוֹדְנָה	visitabitis, vel visitabunt.		תִּפְקַחְנָה	aperietis, vel aperient.

Omnes omnium futurorum voces deformantur à quatuor vocibus Imperatiui sumptis in primaria punctuatione, aut etiam maioris distinctionis, si modò illis præfigatur quatuor literæ אֵיתָן, à quibus etiam futurum aliquando vocatur AEthán. Quæ accidentia notet vnaquæque harum literarum, habes in diagrammate. Hæ verò literæ vt ministrantes sunt, notari deberēt Scheuá: verùm ob Scheuá subsequens sub prima radicis, tres posteriores י, ת & נ notantur Chirék breui: prima א, quia gutturalis est, notatur Seghól, vt in paradigma: nisi forte prima radicalis sit gutturalis, tum enim omnes notari possunt Seghól vel Pathách, siue gutturalis subsequens habeat punctum compositum, siue ad simplex vtrumlibet redierit, יֶחֱרַב siccabitur, Ijób 14. vers. 11. תֶּחֱרַב desolabitur, Iirmej. 26.9. יַעֲטוֹף obteget se, Iesch. 57.16. יַעְטֹף, Ijób 23.9. אַהַרְגָה interficiam, Genes. 27.41. אֶחְדְּלָה cessabo, Ijób 16.6. excepto תֶּהֱלַךְ spatiabitur, Psal. 73.9. Porrò א AEthán nunquàm hîc habet Pathách nisi in paragoge.

In 1,2,3,4, & 7, vtraque forma in i & in Pathách in eandem vocem hîc disertiùs competit quàm in imperatiuo, תִּשְׁבַּת requiescet, Leuit. 26.34. תִּשְׁבֹּת cessabis, Exod. 23.12. i etiam hîc, ad Makkáph sæpius sustentatur per Méthegh, יִגְבָּל־אוֹתוֹ terminabit eum, Iehosch. 18.20. יִגְנֹב־אִישׁ furatus fuerit vir [quispiam,] Exod. 22.1. quàm destitutum mutatur in Kamets-chatúph, יִתְמָךְ־דְּבָרַי sustētet verba mea, Prouer. 4.4. quod perpetuum est in imperatiuo, הֲרָס־שִׁנֵּימוֹ demolire dentes eorum. Psal. 58.7.

In paragoge rarò admodum prima radicalis gutturalis habet Seghól, vt in imperatiuo: aliquando quidē Pathách,

Chaldæi in duabus medijs vocibus paragogen Nun admittere possunt, vt in Psalmum 4.4. וִיהַעוֹן & scitote, vbi in alijs exemplaribus est וִידְעוּ. Reperiri etiam posset שְׁמַעִין Audi [fœmina,] sicut apud Talmudistas reperitur, אַנְהֲרִין Præluce, fœmininum in Afhél.

Chaldæi quod viderim in quarta, in hoc ordine, nunquam committunt apocopen literæ quiescentis ad finem, vt sæpe Hebræi, & semper Syri, qui dicunt פְּקוּדִין, &c. ו ita quiescēte, ne affixum existimetur.

Futurum.

Aramæis idem ferè est futuri vsus qui Hebræis: hoc duntaxat interest, quòd vulgò in præteritum conuerti non solet.

Syrè, נֶפְקוּר, *&c.*

תִּפְקְדוּן יִפְקְדוּן תִּפְקֹר יִפְקֹר

נִפְקֹר אֶפְקֹר. *Syr.*

תִּפְקְדָן יִפְקְדָן *Syrè*, נֶ, תִּפְקְדִין תִּפְקֹר אֶפְקוּר.

Syrè, תֶּפְקוּדִי.

Ut Hebraicè, sic & Aramicè futura deformantur ab imperatiuis, adiectis literis אֵיתָן, quæ Chaldaicè ferme eadem habent puncta pro primæ radicalis diuersitate: nisi quòd vix est Chirék ante gutturales, vt in Hebr. יִהְיֶה Erit, יְחִיֶה Viuet. sed sæpius occurrit forma יַעֲבֵד, vix יֶעְבַּד Faciet, vbi Hebræis frequentius est יַעֲמוֹד Stabit, quàm יַחְפּוֹץ Volet, vel Maturabit. Satis frequens est hîc יֶעְבַּר, frequentius tamen יַעֲבַר Transibit, vt etiã Hebraicè יֶעֱרַב temperatum erit, Psalmo 104.34, quàm יֶחְסַר deficiet, Prouerb. cap. 31.11. Hîc inuenitur תַּעַבְדוּן facietis, Hez. cap. 7.18. sed vsitatius est תַּעַבְדוּן, Hezræ cap. 6.8. Hebraicè quidem reperitur, וְיֶחְפְּרוּ & erubescant, Psalmo 35.4. sed vsitatius est יַעַמְדוּ Stabunt. Satis vtrobique est vsitata Hebraica forma יַעַבְרוּ Transibunt.

Syri perpetuò & constãter habent אֵיתָן cum Tserí: nisi quòd est Hebr. 2.10. יְגַמְּרִיוהִי perficeret eum: Act. 21.14. יְהֲוֵא fiat: & 1. Cor. 16.2. יְהֲוְיָן fiant.

Atque hæc de prioribus syllabis. quod ad posteriores attinet, formæ omnino eædem hîc sunt quæ in imperatiuo. Quæcunque autem sit vltima vocalis, siue Pathách, ·· , Chirék , ו, siue Kibbúts, migrat illa in Scheuá, vbi adyciuntur literæ aliquæ: siue paragogicæ, qualis est א, *quæ adyci rarò solet, ídque solis primis personis,* אִפְּקְרָא נִפְּקְרָא: *siue formatiua* ן *præcedente* ו, *Chirék longo, & Kaméts. nisi quòd inuenitur seruatum Kibbúts in* יְתֻובוּן *habitabunt,* Hosch.*9.3. apud Ionathán, item & Mich. cap. 4.4. vt* Hebraicè *etiam seruatur* ו *in* תִכְרוּתוּן *excindetis, Exodi 34. 13. & Kaméts in* תִּדְבָּקִין *adiunges te, Ruth 2.21. Et verò etiam scriptum* ו *retinere possemus loco Scheuá, vt fit in* Hebraicis, יִשְׁפּוּטוּ *indicabunt, Exodi 18.26. &* תַּעֲבוּרִי *transibis, Ruth. 2.8. Denique ad illud Mich. excipi potest,* וִיתוּבוּן *& reuertentur, legi posse, ita vt cum interpretatione allusio admissa sit. ad illud autem* Hosch. *vel admissum fuisse errorem ex altera voce non absimili,* וִיתוּבוּן *& reuertentur, quæ eodem versu subycitur: vel commissam dictionum combinationem, vt Rabbini nostri loquuntur, qualis omnino est illa Iirm. cap. 10.11. non* עֲבַדוּ יֵאבַדוּ *fecerunt, peribunt: quæ eò disertior est, quò amissum est* ן *formatiuum, fortasse etiam ob retroactum accentū, vt fit in* יְחִיטוּ, *cōponunt, apud* Hezrā *Chaldaicè scribentē, de quo infrà in Afhél quiesc.* ע. *Inuenitur certè Matth. 28.10.* דִּיאזְלוּן *vt proficiscantur, sed in eo potest mutasse locum Kibbúts, ita vt ad* ו *ipsius Lámed adscribendum potiùs fuerit. Denique & vidētur illa duo esse Chaldaicæ minùs emendatæ, in qua sæpius deperditur* ן *istiusmodi in 2. fœmin. singul. vt videre est in Targh. Ruth, detrito etiam apice. vnde & in Psalmum 27.10.* יִשְׁבְּקוּ *(vel* יִשְׁבְּקוּ*) relinquent, quidam legunt, vbi correctiora exemplaria habent,* שְׁבַקוּ *dereliquerunt.*

· *Syri ad 3. fœm. sing. Chaldaicam semper adyciunt Iod quiescens in Chirék, nulla variatione in eius vocis terminatione admissa: ídque in omnibus ordinibus, excepto quiescentium Lámed, in quo Babylonica terminatio etiam Syra est.*

In

ſed ſæpius Scheuá, אַחְרְלָה, אֲהַרְגָה: ſecunda ferè mutat hîc Chólem & Pathách in Scheuá, deſcendente videlicet accentu ad paragógē. Reſtituto enim eo priſtinæ ſedi, reſtituenda quoque eſt priſtina vocalis, ita vt etiā Pathách producendū ſit in Kaméts, prorſus vt & in imperatiuo, אֶפְקְדָה, אֶפְקְדָה, אֶפְקְחָה, אֶפְקוֹדָה. aliquando etiam mutatum in Kamets-chatúph proprium locum ipſius ו retinet, ſecusquàm in imperatiuo, אֶשְׁקוֹטָה quieſcam, Ieſch.18.4.

5, 6, & 8. Vt hæ voces à ſuperioribus formantur, ferè priora duo puncta eadem habent. Quæ primam habent gutturalē, aliquid habent difficultatis. Aliquādo enim ſub ea habebunt nudum Scheuá, præſertim ſi in ſuperioribus vocibus deſinant in Pathách, יַחְסְרוּ indigebunt, Pſal.34. 11. יֶחְרְדוּ commouebunt ſe, Iechez.26.18. etiam in maiore diſtinctione, יֶחְכָּמוּ ſapientes euadent, Ijób 32. 9. aliquando verò ſolum Seghól, יֶחֶרְדוּ commouebunt ſe, Hoſch. 11. 11. vel Pathách, præſertim ſi in ſuperioribus vocibus deſinant in i, תַּעַבְרוּ tranſibitis, Iehoſch.1.14. Atque ex his ferè omnia in maiore diſtinctione retinent Chateph-pathách, תַּעֲבֹרוּ trāſibitis, Hamos 5.5. ex illis pauca ־:, יֶחֱרָדוּ commouebūt ſe, Ieſch.41.5. ſicque poſteriora duo puncta eadem hîc ſunt quæ in imperatiuo: ſi duo exceperis, יִשְׁפּוֹטוּ iudicabunt, Exod.18.26. & תַּעֲבוּרִי tranſeas, Ruth 2.8. יַתְשַׁחֲרִי & muneribus afficiebas, Iechez.16.33, cum imperatiui punctis congruit. Litera ן paragogicōs his vocibus adiicitur ſecus quā in imperatiuo, תִּפְקְדִין, תִּפְקְדוּן, יִפְקְדוּן, &c. ita vt in maiore diſtinctione accentus ſemper ad vltimam conſiſtat, quanuis penultima eius vi longa remaneat, תִּכְרֹתוּן ſuccidetis, Exodi 34.13. תִּדְבָּקִין adhærebis, Ruth 2.21.

9. Ex hac etiam voce detrahi poteſt ה vt in imperatiuo, תִּלְבְּשֻׁן induebant ſe, 2.Schem.13.18. ſed nunquam Kaméts, nec ן, vt in imperatiuo. At eo præſtat hîc futurum imperatiuo, quòd creſcat ſyllaba mutato Pathách ſecundæ ra-

Q j.

cuiuſlibet vocis ipſius verbi induere poteſt. Vide priorem partem Michlól Kimchí, ad affixionẽ infiniti, & Pagninũ Inſtit. Hebraicarum lib. 2. cap. 6. vbi hoc etiam adiicitur nõ

Verborum.

Non gutturalium.

Primam,

פְּקוֹד Abſoluta.

הֶחְע & aliquãdo א. אֱ & aliquando הֶ.
חֲמוֹל Parcere. אֱמוֹר

פְּקוֹד Sæpius ſyntactica.
ו iſtiuſmodi mutatur in Kametschatúph ſequente Makkáph פְּקָר־.

aliquando vt חֶמְלָה mutato ו in Kibbúts reiiciendum ad primam.

ה פָּקְדָה Paragogica.
ן אֲבָדַן
Perire, Eſt. 8. 6.
mutato ו in ־: reiiciendũ ad primã.

י דְּרִיוֹשׁ Inquirere. Hez. 10. 16. Epétheticay.

solùm infinitum sumi pro nomine, sed & nomen sumi pro infinito, quod etiam factũ à Thucydide inter alia eius καινοπρεπῆ aliquando notaui.

Forma infiniti Gutturalium ad

Tertiam ח, ה & ע. | Secundam,

פְּקוֹחַ Aperire

aliquando vt non guttur. | aliquando vt רְאַב Dolere.

פְּקוֹחַ, & פְּקֹחַ, quá contractá formá sequuntur, vt & aliàs, quædá neutra nõ gutt. שְׁכַב Iacere.

& gutturalia ad primam. אֲשֹׁם Delinquere.

In his & in רְאַב ad maior. accentum ־ in ־ migrat.

aliquando vt

אַשְׁמָה פִּקְחָה Mutant Pathách in Scheuá, ante quod alterum Scheuá mutatur de more vel in Pathách sub gutt. in Chirék,

רַאֲבָה, mutato Pathách in ־ֲ, ex cuius vi ר habet Pathách.

רָחֳקָה Longè abesse, mut. ו in ־ֳ, ex cui· vi litera ר habet Kaméts.

In maiore distinct.

רַאֲבָה, restituto accentu pristinæ sedi restituitur pristinæ vocalis quæ & producitur.

רָחְקָה cómutatis prioribus vocalib·.

De Gerundijs.

Gerundia deformãtur ab infinito,præfixis literis בִּכְלָם reliquis illius formis ab abſoluta,excepta vnica פְּקַח.

In viſitando, id eſt,quum viſitem: vel poſt viſitandum, id eſt, quum viſitarim,ſeu viſitaſſem.	בִּפְקוֹד	Præſens & præteritũ.
Secundum viſitandum. i. quum viſito ſeu viſitem: vel,quum viſitarim ſeu viſitaſſem.	כִּפְקוֹד	Præſens & præteritũ.
Ad viſitandum,vel vt,&c.	לִפְקוֹד	Futurũ.
A viſitãdo,id eſt, à viſitatione: vel, ne viſitem,&c.	מִפְּקוֹד	Præt. & futurũ.

Igitur ב vt ſignificat In, vel Poſt, pertinet tam ad præſens,quàm præteritum tempus. כ vt ſignificat Secundum, vel Quum, ſeruit vtrique tempori. ל vt ſignificat Ad,eſt futuri temporis. מ præterito & futuro accõmodatur: quia valet modò De,modò α στερητικὸν ſeu priuans, quod exponendum eſt per Ne.

Punctuationem literarum כלב ſuprà docuimus, imò & craſin Seghól & Chateph-ſeghól in Tſerí,in לֵאמֹור Dicendo, paſsim obuio. מ verò, vt eſt à dictione conſignificante מִן à, aut imperfecta retinet vbique ſuum Chirek,ſequente Daghés,מִפְּקוֹד:aut loco Daghés aſſumit Méthegh, מִרְדֹף à perſequẽdo,1.Schem.23.28.aut Tſerí, מֵחֲדוֹל vt ceſſem,1.Schemuel.12.23. Cæterùm literæ בִּכְלָם accentum non mutant.Poſtremò notandum,infinitum pro gerũdiis vſurpari,& contrá.

Imperatiuus.

Vſurpatur imperatiuus non tãtùm ſimpliciter, ſed & ironicôs, בֹּאוּ בֵית-אֵל Ingredimini Bethél, Ham. 4.4. Item indefinitè,vbi imperium non dirigitur ad certum aliquem

quo in Benoni, nisi quòd Chirék magnum manet inuariatum.

Ut aliquando assumitur ex nominibus, forma Benoní quæ ad Hebraicam quàm proximè accedit, ita & euenit in Pahúl, nisi quòd Chaldæorum festinatio postulare videtur Scheuá in prima, אֲנוּסִין *vi coacti & oppreßi, Hosch.12.11. apud Ion. Quinetiam Syri aliquando adiectorum nominũ formam vsurpãt, vt suum Pahúl repræsentent, vt 2 Tim.3.15.,* יַלִּיף *edoctus.*

Infinitum.

מִפְקַד.

Infinitum Aramæum meliore de nota potest habere accidentia Hebraici quàm ipsum Hebraicum. Siue enim מָקוֹר *Scaturiginẽ seu fontem, siue* שֵׁם הַפּוֹעַל*, id est, Nomẽ verbale voces, eorum ratio hîc meliùs constare videtur. Nam omnino deformatur instar nominum, & nominis verbalis significationem sæpius sustinet. Ad illud ergo deformandum videtur assumi litera Mem ex heemantiuis, quæ præfigitur radicibus Aramicis, exactis ad terminationem primæ formationis: Chaldæis verò etiam ad tertia, Iiób 29.6.* בְּמִסְחֵי *in lauando: in qua quibusdam placet mutandum* ו *in Kibbúts,* לְמִפְרַק *ad vindicandum, Ruth.4.4: assumpta hac terminatione ex imperatiuo.*

Mem huiuscemodi, vt à frequentiori alia nominum forma infinitum aliquando distinguatur, Chaldaicè afficitur Chirék, nisi ante gutturalem, ante quam habet Seghól: atque hoc ante quamlibet literam, apud Syros perpetuum est. Chald. מִפְקַד *&* מֶעְבַּד *Facere.* *Syrè,* מֶפְקַד.

Habent *& Chaldæi vt Hebræi gerundia deformata per literas Bichlám, seruatis iisdem accidentibus, nisi quòd hîc Mem futurum tempus duntaxat cum sua negatione includit, non item & præteritum, quod vt meliùs designetur, atque etiam vt eiusdem literæ concursus vitetur,* ל *interponitur.*

Ne iubeat.

בְּמִפְקַד. כְּמִפְקַד לְמִפְקַד מִלְּמִפְקַד

Hebraicè certè inuenitur Hamôs 6.14.מִלְּבוֹא, *ex quo ingreditur [quis] Chamáth: sed affirmatiuum est. Negatiuè sæpius vsurpant Rabbini*, מִלִּכְתּוֹב *Ne scribam*, &c.

Syri tertio gerundio duntaxat vtuntur: quòd si quarti significationem exprimere velint, assumũt מִן *A*, & ד *præfigũt tertio gerundio, Hebr.*4.1.מִן דְּלְמֶעַל *ab ingrediendo: ex Def.* 'ע. *Ab eo Chaldæi ad conciliandam euphoniam aliquando Mem detrahũt, vt Daniel semper in* לֶהֱוֵא *Vt sit, & Ezras in* לִבְנֵא *Ad ædificandum*, 5.3. & 13. *quanquam aliàs retineri potuerit Mem, ex vsitato infinito*, מִבְנֵא & מֶהֱוֵא. *Atque in his perpulchrè videtur obseruata Hebraica punctorum, atque adeò supplementi ipsius analogia: quod & faciendum censerem in illo* לְמְרוֹד *Ad rebellandum, quod quidem pro vsitato* לְמִמְרַד *aliquando inuenitur: nisi quis excipiat Daghés abijciendum esse, vt propiùs accedat ad Hebraicam formationem. Atque hoc affectasse videntur Talmudistæ, qui ad formam Hebraicam Iod quiescens in Tserí duntaxat asciscunt*, קְטוֹלֵי *Occidere*, לִקְטוֹלֵי *Ad occidendum.*

Quinetiam duas posteriores vocales huius formationis, omniũ coniugationum infinitis accommodare norunt.

*Ad hanc formationem quidam exigunt illud Nech.*13.29. עַל גָּאֳלֵי הַכְּהֻנָּה *quòd polluerint sacerdotiũ: ita vt Græcè verti posset* διὰ τὸ μιάναι*: sed alij malunt esse Tóar actiuæ aut passiuæ significationis, vel etiam nomen substantiuũ, imò & alia significatione, quam sequuti videntur Græci quos habemus*, ἐπ' ἀγχιστείᾳ τῆς ἱερατείας *ob consanguinitatem sacerdotij. Addunt & illi ijdem illud Hezræ cap.*7.26, לִשְׁרֹשִׁי *ad eradicandum: quasi Chirék sit loco Tserí: sed & eo sit vt potiùs nomen fœm. absolutũ censeam, vt suprà diximus.*

Et verò Chaldæi non solas masculinorum nominum formas assumunt ad sua infinita designanda, sed & fœmininorũ, qualis est illa in ו *siue* ות, פְּקָרוּת, פְּקָרוּ, *in omnibus infinitis omnium ferè coniugationum: tum verò vel maximè vbi affixa subiun-*

genda sunt, quæ tamen in hac coniugatione primæ illi crebriùs annecti solent.

Istas verò nominum formas masculinas & fœmininas, Chaldæi Hebræorum exemplum sequuti, suis infinitis accommodarunt. Siquidem Hebræi vulgò explicant masculina illa, Num. 10.2. לְמִקְרָא הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנוֹת *ad conuocandum cœtum, & ad faciendum proficisci (mouenda) castra. Quidam his annumerant illud Ester* 9.19. וּמִשְׁלֹחַ *& mittere (mittebant.)*

Fœminina verò frequentiùs vsurpant Hebræi, tum absoluta, quale est illud Deuteronomij 19.9. לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה *ad diligēdum Dominum (nisi malis esse infinitum paragogicum:) tum syntactica, vt Ieschah.*13.19. כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹום *sicut subuertit Deus Sodomam: tum etiam affixa, Iechez.*16.52. בְּצַדֶּקְתֵּךְ *quum iustificaueris tu sororem tuam. Sed ad illam Chaldaicam propiùs accedunt illa Iechez.*24.26. לְהַשְׁמָעוּת *ad faciendum audire aures: & Daniel.*11.23. וּמִן־הִתְחַבְּרוּת *& ex eo quòd (postquam) coniunxerit se illi, &c.*

Postremò hoc addendum est, primam illam formam admittere paragogen א *satis frequentem, non solùm apud Chaldæos, Psal.*40.1. מִסְבַּרָא *Sperando, & Hez.*5.9. לְמִבְנֵיָא *ad ædificandum: sed etiam apud Syros, qui tum resecant* מ*, reiecto eius puncto ad literam subsequentem, vt Matth.*13.14. דְשִׁמְעָא *quòd audiendo: quod etiam nomen videri potest ex Cal.*3.2. *&* 5.

Imperatiuus.

Imperatiui vsus idem ferè omnibus Aramæis esse potest, qui est Hebræis. *Sed Syri &* Hebræis *& reliquis Aramæis hoc præstare videntur, quòd vt in præterito quasdam imperatiui voces vsurpant, sic contrà in imperatiuo quamplurimis præteriti vocibus vtantur. Quinetiā inde fit vt non solis secundis personis imperent, sed & primis & tertijs. Illud certè non passim obtinet nec in quibuslibet eorum verbis, sed disertissimum est in verbo* הֲוָא *Fuit: quòd quia propriè ad quiesc.* ל *pertinet, eorū quæ hîc tradimus, exempla eò reijcimus.*

virũ,רְאֵה Vide (.i. Vide quiſquis es, ſeu, Videat quilibet) odorẽ filij mei, Gen.27.27. Habet & vim Aduerbij, tum exhortandi, חֲזַק וֶאֱמָץ valeto & robora te.i. Eja ſeu agedum, virum te præſta, Iehoſch.1.9. tũ qualitatis, הֵטִיבִי נַגֵּן bonifa canere.i. bene cane, Ieſch.23.16. Vſitatiſsimum denique eſt, vt pro futuro ponatur, רַחֲקִי abeſto.i. aberis. Ieſchah.54.14.

Aperi.	פְּקַח	*Maſc. gen.*	Viſita.	פְּקוֹד	1
aperite.	פִּקְחוּ		viſitate.	פִּקְדוּ	2
aperi.	פִּקְחִי	*Fæm. gen.*	viſita.	פִּקְדִי	3
aperite.	פְּקַחְנָה		viſitate.	פְּקוֹדְנָה	4

1 Eædem ſunt huius vocis formæ quæ infinitiui conſtructi, excepta vnica פְּקוֹחַ, ídque in omnibus coniugationibus perfectorum, ac ferè etiam imperfectorum, vt ex ſola contextus ſententia diſcernantur. Omnes etiam infiniti paragogici formas admittere poteſt, excepta illa in qua prima gutturalis habet Pathách, cuius loco hîc eſt Seghól, עֶרְכָה ordina, Ijob 33.5. Imò & aliquando hîc poſt Chirék ſub prima, eſt Daghés in media, נִצְּרָה cuſtodi, Pſal. 141.3. & Kaméts ſub prima cum Méthegh loco Kamets-chatúph, שָׁמְרָה cuſtodi, Pſal.86.2. Quinetiã ad primã aliquando eſt ו ſubſequente Chateph-pathách ſub ſecũda gutturali, וְזֹעֲמָה deteſtare, Num.23.7. aliàs 11. Denique non retroacto accentu, ad ſecundam aliquando collocatur Kaméts, רְפָאָה ſana, Pſal.41.5.

2 ו vtrique formæ ſingulari ad huius vocis formationem adiectum, ad ſe trahit accentum, vnde vocalis ſpoliata proprio accentu migrat in Scheuá, & Scheuá prius in Chirék, vt in paradigmate: niſi media ſit gutturalis, tum enim illa habet Chateph-pathách, afficítque literam præcedentem ſimplici puncto Pathách, רַחֲקוּ, רַאֲבוּ. niſi præcedẽs

illa

Syrè, פְּקוֹר, *&c. Syr.* פְּקַדוּ, *&c.*

.פְּקַד פְּקַדוּ פְּקַד פְּקַדוּ פְּקֻד פְּקֻדוּ

.פְּקַדִי פְּקַדְנָא פְּקַדִי פְּקַדְנָא פְּקֻדִי פְּקֻדְנָא

Syr. דִין. *Syr.* דִין *Syr.* פְּקוּדִין

Duæ priores formæ à duabus prioribus præteriti sumptæ sunt, vnde & in secunda Chald. posset vbique esse Chirék, in quod in medijs eius vocibus Tserí semper abit, vbi à Syris perpetuò retinetur. Quo modo verò Hebraicè vulgò forma in Pathách locum habet, vbi gutturales secundum aut tertium locum radicis obtinẽt, ita & Aramicè: nisi quòd hîc ad ר *tertiã rad. extenditur,* אֱמַר *Dic, quod vulgò belli illi punctatores in paraphrasibus Chaldaicis scripserunt* אֵימַר*, non aduertentes Iod indicare non solùm vtrunque Chirék, sed etiã cuilibet e ex Grammaticæ analogia accommodandum esse. quæ hîc primam syllabam vult raptim pronuntiandam esse, nisi fulciatur accentu, vt Hez.* 5.15. אֱזַל־ *abi: in qua voce obseruata etiam apparet alia analogia, quam Hebræi vsitatam habent in hac forma, qua vtuntur in imperfectis in prima, atque eiuscemodi est illud Genes.* 19.9. גֶּשׁ־ *Accede.*

Postrema in ו *aut* ו *frequẽtissima est, & Aramæorũ maximè propria, nisi quòd Hebraicè in quiescentibus Pe Iod inuenitur* עֻצוּ *consilium inite, Ieschah.* 8.10. *item & quædam perfecta quæ in futuro Kal loco* וֹ *habet* וּ*, quale est illud perfectum,* תִּשְׁמוּרֵם*, custodiet eos, Prouerb. cap.* 14.3. *& imperfectum,* וָאָנוּשָׁה *& dolui, Psal.* 69.21.

Vnde hanc formam dicere possumus deductam à tertia forma præteriti, vt hæc puncta sunt permutabilia, assumptúmque à Chaldæis potiùs Kibbúts, quia contractiores & expeditiores sint: vel certè eam deriuatam dicere possis ab Hebraico imperatiuo, vt etiam Hebraicè fit in quiescentibus Hayn, in quibus est קוּם *pro* קְוֹם *Surge, &c.*

Chal-

illa ſit א:tũc enim media gutturalis habet Chateph-ſeghól, א verò Seghól,אֶחֱזוּ apprehendite,Cant.2.15.Porrò reſtituto accentu priſtinæ ſedi reſtituuntur quoque priſtinæ vocales,imò & Pathách demutatur in Kaméts,פְּקֹדוּ,פִּקְחוּ.

Pauca ad Chirék effectum ex Scheuá ſub prima adiiciunt Méthegh,vnde media pronũtianda eſt per Cateph-pathách,שִׁחֲדוּ munerate,Ijób 6.22.

Pauca etiam ſequũtur pũctuationem primæ formæ infiniti paragogici,מָשְׁכוּ trahite,Iechez.32.20.

3 Idem fit ob י quieſcens in Chirék magno (nota fœminini generis in omnibus imperatiuis & futuris ſecundæ perſonæ,omnium coniugationum & ordinum)quod ob י in ſuperiore voce,cùm ad minorem accentum, vt in paradig.tum etiam ad maiorem,פְּקֹדִי,פִּקְחִי. Imitatur in paucis paragogê ה,vt מָלְכִי regna,Iud.11.–חֶשְׂפִּי nuda,Ieſchah 47.2: Vnum habet primam cum Seghól & Méthegh, ſequente Chateph-kaméts,–אֶחֱזִי apprehẽde,Ruth 3.15. Quædam ad euphoniam ob maiorem accentum habent ad primã Kamets-chatúph ſequente Kaméts, צָעָקִי clama, Iirm. 22. 20. חָרָבִי deſolare, Ieſchah.44.27. Vnũ habet ad primã Kaméts ſequente Chateph-kaméts ſub ſecunda ס,quaſi & illa gutturalis eſſet,–קָסֳמִי diuina,1 Schem.28.8.

4 Additur ſyllaba נָה, ad primã vocem vtriuſque formæ: quod etiam obtinet in aliis aliarum coniugationum imperatiuis,ídque in omnibus ferè ordinibus. Verùm ex eiuſcemodi ſyllaba נָה modò detrahitur ה, quód ſuppreſſum quieſcit in præcedente Kaméts,vnde illud imperfectũ קְרֶאןָ vocate,Ruth.1.20.modò vnà etiam ipſum Kaméts, ita vt nudum Nun remaneat,vnde illud שְׁמַעְן audite,Geneſ.4.23.modò etiam ex eadem ſyllaba נָה ipſum נ detrahitur, ita vt eius vocalis Kaméts ad vltimam radicis reiiciatur,vnde illud חֲגֹרָה accingite, Ieſchah.32.11, pro חֲגֹרְנָה. & ibidem רְגָזָה contremiſcite, pro רְגַזְנָה, in quo Pathách alterius formæ

mæ in maiore distinctione migrat in Kaméts, vt & in integro fieret,פְּקַחְנָה. Denique ibidem חִרְדוּ Expauescite, masc. vsurpatur pro fœm. per enallagen.

Futurum.

Vnicum futurum Hebraicum omnes aliorum significationes induit, cuiuscunque linguæ & modi sint. Imò & aliquando ponitur pro quolibet præterito, aut cùm præteritis in narratione subiicitur, aut præfixum habet ו cum Pathách sequente Daghés, vel Kaméts loco vtriusque: aut etiam ante se habet אָז Tunc: ponitur quoque pro infinito: sumitur etiā pro præsenti (vt videre est apud Pagninum Instit. Heb. lib.3. cap.12.) præsertim vbi significatur cōtinuus actus, vt in sententiis generalibus qualis est Mal. 1.6. Filius יְכַבֵּד honorabit [.i. honorare solet] patrem. Atque huiuscemodi sententiæ non ineptè per præsens tempus aliquādo exponuntur. accipitur & pro modo Optādi, vt in illa vsitata phrasi, Quis יִתֵּן dabit, pro, Vtinam: pro modo quoque Potentiali, vt Iesch.53.8. ætatem (durationem) eius quis יְשׂוֹחֵחַ enarrabit. i. enarrare possit. Denique interdicta per futurum concipiuntur loco imperatiui, vt לֹא תִרְצָח Ne occidito, Exod.20.13.

Aperiam.	אֶפְקַח	Comm. ge.	Visitabo.	אֶפְקוֹד	1
aperiet.	יִפְקַח	Mascul.	visitabit.	יִפְקוֹד	2
aperies.	תִּפְקַח		visitabis.	תִּפְקוֹד	3
aperiemus.	נִפְקַח	Commun.	visitabimus.	נִפְקוֹד	4
aperient.	יִפְקְחוּ	Mascul.	visitabunt,	יִפְקְדוּ	5
aperietis.	תִּפְקְחוּ		visitabitis.	תִּפְקְדוּ	6

"A tertia, ſola perſona & genere differt.

7 תִּפְקוֹד"	viſitabit.	Fœm. gen. תִּפְקַח"	aperiet.
8 תִּפְקְדִי	viſitabis.	תִּפְקְחִי	aperies.
9 תִּפְקוֹדְנָה	viſitabitis, vel viſitabunt.	תִּפְקַחְנָה	aperietis, vel aperient.

Omnes omnium futurorum voces deformantur à quatuor vocibus Imperatiui ſumptis in primaria punctuatione, aut etiam maioris diſtinctionis, ſi modò illis præfigãtur quatuor literæ אֵיתָן, à quibus etiam futurum aliquando vocatur AEthán. Quæ accidentia notet vnaquæque harum literarum, habes in diagrammate. Hæ verò literæ vt miniſtrantes ſunt, notari deberẽt Scheuá: verùm ob Scheuá ſubſequens ſub prima radicis, tres poſteriores י, ת & נ notantur Chirék breui: prima א, quia gutturalis eſt, notatur Seghól, vt in paradigm. niſi forte prima radicalis ſit gutturalis, tum enim omnes notari poſſunt Seghól vel Pathách, ſiue gutturalis ſubſequens habeat punctum compoſitum, ſiue ad ſimplex vtrumlibet redierit, יֶחֱרַב ſiccabitur, Ijób 14. verſ. 11. תֶּחֱרַב deſolabitur, Iirmej. 26.9. יַעְטוֹף obteget ſe, Ieſch. 57.16. יַעְטֹף, Ijób 23.9. אַהַרְגָה interficiam, Geneſ. 27.41. אחדלה ceſſabo, Ijób 16.6. excepto תַּהֲלֹךְ ſpatiabitur, Pſal. 73. 9. Porrò א AEthán nunquàm hîc habet Patháchh niſi in paragoge.

In 1, 2, 3, 4, & 7, vtraque forma in ו & in Patháchh in eandem vocem hîc diſertiùs competit quàm in imperatiuo, תִּשְׁבַּת requieſcet, Leuit. 26.34. תִּשְׁבֹּת ceſſabis, Exod. 23.12. ו etiam hîc, ad Makkáph ſæpius ſuſtentatur per Méthegh, יִגְבָּל־אוֹתוֹ terminabit eum, Iehoſch. 18.20. יִגְנֹב־אִישׁ furatus fuerit vir [quiſpiam,] Exod. 22.1. quàm deſtitutum mutatur in Kamets-chatúph, יִתְמָךְ־דְּבָרַי ſuſtẽtet verba mea, Prouer. 4.4. quod perpetuum eſt in imperatiuo, הֲרָס־שִׁנֵּימוֹ demolire dentes eorum. Pſal. 58.7.

In paragoge ràrò admodum prima radicàlis gutturalis habet Seghól, vt in imperatiuo: aliquando quidẽ Patháchh,

 ſed

Chaldæi in duabus medijs vocibus paragogen Nun admittere possunt, vt in Psalmum 4.4. וִיהַעוֹן *& scitote, vbi in alijs exemplaribus est* וִידַעוּ*. Reperiri etiam posset* שְׁמַעִין *Audi [fœmina,] sicut apud Talmudistas reperitur,* אַנְהֲרִין *Præluce, fœmininum in Afhél.*

Chaldæi quod viderim in quarta, in hoc ordine, nunquam committunt apocopen literæ quiescentis ad finem, vt sæpe Hebræi, & semper Syri, qui dicunt פְּקוּדִין*, &c.* י *ita quiescēte, ne affixum existimetur.*

Futurum.

Aramæis idem ferè est futuri vsus qui Hebræis: hoc duntaxat interest, quòd vulgò in præteritum conuerti non solet.

Syrè, נֶפְקוּר*, &c.*

יִפְקַר תִּפְקַר יִפְקְרוּן תִּפְקְרוּן

אֶפְקַר. *Syr.* נִפְקַר

אֶפְקוּר. תִּפְקַר תִּפְקְרִין *Syrè,* נֵ, יִפְקְרָן תִּפְקְרָן -

Syrè, תֶּפְקוּדִי.

Ut Hebraicè, sic & Aramicè futura deformantur ab imperatiuis, adiectis literis אִיתָן*, quæ Chaldaicè ferme eadem habent puncta pro primæ radicalis diuersitate: nisi quòd vix est Chirék ante gutturales, vt in Hebr.* יִהְיֶה *Erit,* יִחְיֶה *Viuet. sed sæpius occurrit forma* יַעֲבֵד *vix,* יַעְבֵּד *Faciet, vbi Hebræis frequentius est* יַעֲמוֹד *Stabit, quàm* יַחְפּוֹץ *Volet, vel Maturabit. Satis frequens est hîc* יֶעֱבַר*, frequentius tamen* יִעְבַּר *Transibit, vt etiã Hebraicè* יֶעֱרַב *temperatum erit, Psalmo 104.34, quàm* יֶחְסַר *deficiet, Prouerb. cap. 31.11. Hîc inuenitur* תַּעַבְדוּן *facietis, Hez. cap. 7.18. sed vsitatius est* תַּעְבְּדוּן*, Hezræ cap. 6.8. Hebraicè quidem reperitur,* וְיַחְפְּרוּ*, & erubescant, Psalmo 35.4. sed vsitatius est* יַעַמְדוּ *Stabunt. Satis vtrobique est vsitata* Hebraica *forma* יַעַבְרוּ *Transibunt.*

Syri perpetuò & constãter habent אִיתָן *cum* ? *Serí: nisi quòd est* Hebr. 2.10. יְגַמְרִיוּהִי *perficeret eum: Act. 21.14.* יְהְוֵא *fiat: & 1. Cor. 16.2,* יֶהְוְיָן *fiant.*

Atque hæc de prioribus syllabis. quod ad posteriores attinet, formæ omnino eædem hîc sunt quæ in imperatiuo. Quæcunque autem sit vltima vocalis, siue Patháh, ·· , Chirék ,י, siue Kibbúts, migrat illa in Scheuá, vbi adijciuntur literæ aliquæ: siue paragogicæ, qualis est א, *quæ adijci rarò solet, ídque solis primis personis,* אִפְקְדָא נִפְקְדָא*: siue formatiua* ו *præcedente* י*, Chirék longo, & Kaméts. nisi quòd inuenitur seruatum Kibbúts in* יְחוּבוּן *habitabunt*, Hosch.9.3.*apud Ionathán, item & Mich.cap.4.4. vt* Hebraicè *etiam seruatur* ו *in* תִכְרוּתוּן *excindetis, Exodi* 34. 13.*& Kaméts in* תִדְבָקִין *adiunges te, Ruth* 2.21. *Et verò etiam scriptum* ו *retinere possemus loco Scheuá, vt fit in* Hebraicis, יִשְׁפּוּטוּ *iudicabunt, Exodi* 18.26.*&* תַעֲבוּרִי *transibis, Ruth*.2.8. *Denique ad illud Mich.excipi potest,* וִיתוּבוּן *& reuertentur, legi posse, ita vt cum interpretatione allusio admissa sit. ad illud autem* Hosch.*vel admissum fuisse errorem ex altera voce non absimili,* וִיתוּבוּן *& reuertentur, quæ eodem versu subijcitur: vel commissam dictionum combinationem, vt Rabbini nostri loquuntur, qualis omnino est illa Iirm.cap.*10.11. *non* עֲבַדוּ יֵאבַדוּ *fecerunt, peribunt: quæ eò disertior est, quò amissum est* ו *formatiuum, fortasse etiam ob retroactum accentū, vt fit in* יְחִיטוּ*, cōponunt, apud* Hezrā *Chaldaicè scribentē, de quo infrà in Afhél quiesc.'*י*. Inuenitur certè Matth.*28.10.דִיאזְלוּן *vt proficiscantur, sed in eo potest mutasse locum Kibbúts, ita vt ad* ו *ipsius Lámed adscribendum potiùs fuerit. Denique & videtur illa duo esse Chaldaicæ minùs emendatæ, in qua sæpius deperditur* ו *istiusmodi in* 2.*fœmin.singul. vt videre est in Targh.Ruth, detrito etiam apice. vnde & in Psalmum* 27.10. יִשְׁבְּקוּ *(vel* יְשַׁבְקוּ*) relinquent, quidam legunt, vbi correctiora exemplaria habent,* שְׁבָקוּ *dereliquerunt.*

Syri ad 3.*fœm.sing. Chaldaicam semper adijciunt Iod quiescens in Chirék, nulla variatione in eius vocis terminatione admissa: ídque in omnibus ordinibus, excepto quiescentium Lámed, in quo Babylonica terminatio etiam Syra est.*

In

ſed ſæpius Scheuá, אַחֲרִנָה, אחרלָה: ſecunda ferè mutat hîc Chólem & Pathách in Scheuá, deſcendente videlicet accentu ad paragógē. Reſtituto enim eo priſtinæ ſedi, reſtituenda quoque eſt priſtina vocalis, ita vt etiã Pathách producendũ ſit in Kaméts, prorſus vt & in imperatiuo, אֶפְקְדָה, אֶפְקֳדָה, אֶפְקְדָה, אפקורה. aliquando etiam mutatum in Kamets-chatúph proprium locum ipſius ו retinet, ſecusquàm in imperatiuo, אֶשְׁקוֹטָה quieſcam, Ieſch.18.4.

5, 6, & 8. Vt hæ voces à ſuperioribus formantur, ferè priora duo puncta eadem habent. Quæ primam habent gutturalẽ, aliquid habent difficultatis. Aliquãdo enim ſub ea habebunt nudum Scheuá, præſertim ſi in ſuperioribus vocibus deſinant in Pathách, יֶחְסְרוּ indigebunt, Pſal.34.11. יֶחְרְדוּ commouebunt ſe, Iechez.26.18. etiam in maiore diſtinctione, יֶחְכָּמוּ ſapientes euadent, Ijób 32. 9. aliquando verò ſolum Seghól, יֶחֶרְדוּ commouebunt ſe, Hoſch. 11. 11. vel Pathách, præſertim ſi in ſuperioribus vocibus deſinant in ו, תַּעַבְרוּ tranſibitis, Iehoſch.1.14. Atque ex his ferè omnia in maiore diſtinctione retinent Chateph-pathách, תַּעֲבֹרוּ trãſibitis, Hamos 5.5. ex illis pauca ֵ: ִ, יֶחֱרָדוּ commouebũt ſe, Ieſch.41.5. ſicque poſteriora duo puncta eadem hîc ſunt quæ in imperatiuo: ſi duo exceperis, יִשְׁפּוּטוּ iudicabunt, Exod.18.26. & תַּעֲבוּרִי tranſeas, Ruth 2.8. יְתַשְׁחֲרִי & muneribus afficiebas, Iechez.16.33, cum imperatiui punctis congruit. Litera ן paragogicũs his vocibus adiicitur ſecus quã in imperatiuo, תִּפְקְדִין, תִּפְקְדוּן, יִפְקְדוּן, &c. ita vt in maiore diſtinctione accentus ſemper ad vltimam conſiſtat, quanuis penultima eius vi longa remaneat, תִּכְרֹתוּן ſuccidetis, Exodi 34.13. תִּדְבָּקִין adhærebis, Ruth 2.21.

9. Ex hac etiam voce detrahi poteſt ה vt in imperatiuo, תִּלְבַּשְׁןָ induebant ſe, 2.Schem.13.18. ſed nunquam Kaméts, nec ן, vt in imperatiuo. At eo præſtat hîc futurum imperatiuo, quòd creſcat ſyllaba mutato Pathách ſecundæ ra-

In fœmininis pluralibus non ita insolens videtur Nun adiectum fuisse tanquam proprium earum characterem, quum id etiam Hebraicè *fiat. Sed hîc obseruanda sunt duo discrimina, prius est, quòd quanuis Chaldæi in imperatiuo fœmin. plur. habeant* נָא*, tamen in futuro eiusdem numeri & generis, sit solum Nun præcedente Kaméts, quòd nimirum Nun hîc formatiuum semper secum trahat accentum: posterius est, quòd personæ quæ ex regulis* Hebraicis *in vnam confunduntur, hîc per se distinctæ sunt. nisi fortè* Hebraicè *hanc distinctionem agnoscere velimus in tribus illis,* וַיֵּחַמְנָה *& incalescebant, Genes.30.38. &* וַיִּשַּׁרְנָה *& direxerũt sese, 1. Schem.6.12. &* יַעֲמֹדְנָה *stabũt, Dan.8.22. quæ Masoritæ androgyna vocant: quòd scilicet ad earũ formationem concurrat Iod* אֵיתָן*, solarum masculinarum character, &* נָה *solarum fœmininarum.*

Veruntamen reperitur Psalmo 65.13. תַּחְגֹּרְנָה *accingent se (fœminino genere:) quasi ibi confusio Hebraica admissa sit, vel certè personarum enallage, quemadmodum & generum hîc satis frequens (sicut & Hebraicè)* יִתַרְפּוּן *exanimabuntur (masc. genere) Nach.3.10. apud Ionath. (in alia coniug.)*

Imò Ierosolymitana dialectus ea in numeris vtitur, dum pro אֶפְקֹד *dicit* נִפְקֹד*: atque id vulgò in alijs linguis fit, vt quis de seipso pluraliter loquatur.*

Quinetiam Syri & Talmudici, cæterique posteriorum temporum Aramæi vulgò enallagen committunt in literis י *&* נ*, ita vt omnes illas personas forment per Nun, quæ per Iod analogicè formandæ essent. Nam pro* יִפְקְדוּן*, dicunt* נִפְקְדוּן*, &c. Horum exempla paßim occurrunt in paraphr. in Prouerbia, vbique verò in Nouo testamento Syrè conscripto: quod fortaßis eò confidentiùs factum est, quòd figura vtriusque literæ simillima sit, non solùm Syris, sed & Rabbinicè scribentibus. Hinc dicitur in illo prouerbio Talmudico,* כַּפָּא דְחָק נַגָּרָא בְּגַוֵּיהּ נִשְׁדֵּף חַרְדְּלָא *Cochlear quod exculpsit artifex, in medio eius vrit [vel os suũ, vel linguam eius, eiúsque fauces] sinapi, id est, per sinapi, vt explicant Hebræorum*

bræorum doctores. Vide Kimchí initio Abdiæ. Simplicior erit expositio, Quod ad cochlear attinet, quod exculpsit artifex, in eius medio vrit sinapi [ipsum artificẽ.] vrere autẽ est, admodũ pũgere, ita vt cutis etiam auellatur: vt solent quæ sunt nimis acria, piquer *vernaculè dicitur. quòd verò illud ibi significat* נִשְׂרַךְ*, omnino est pro* יִשָׂרֵךְ.

Hebraicè euenit vt in voce quadam anomala, Nun indicet tertiam personam, at non ex futuro sumptum illud volunt Hebræi, sed ex præterito Nifhál, quod compositum sit cum futuro. Illud est Iechez. 9. 8. וְנֶאֱשָׁאַר *i. & remansit [aliquis] ego [solus scilicet, & nemo præter me.]*

CAPVT III.

De Paßiua superioris coniugationis.

DVplex est paßiua actiuæ superioris, prior Babyloniorum propria, & quæ successisse videtur in locum Nifhál, Hebræorum etiam propriį: nisi quòd à quibusdam citatur ex Ion. in Maleach. 2. 10. נִשְׁקַר *perfidiosè fertur: sed æquè potest quadrare futuro tempori (vt & verbum Hebraicum) atque præterito paßiuo, vt sit sensus, Mentiemur, & perfidè nos geremus, vt exponit vulgus Hebræorum: vel eo maximè nomine, quòd verbum neutrum sit, tum etiam quòd eodem versu est* אֲבוֹתֵינוּ *maiorum nostrorum.*

Prior Paßiua quæ vocari potest Pehíl.

פְּקִיד· פְּקִידְתְּ פְּקִידוּ פְּקִידְתוּן
פְּקִידַת פְּקִידְנָא
פְּקִידַת פְּקִידְתְּ פְּקִידָא פְּקִידְתֵּן

Quanuis hæc coniugatio locum Nifhál Hebraici, Babylonicè subierit, non tamen illi vsquequaque respondet. Nam solum præteritum agnoscit, assumpta prima voce Pahúl superioris actiuæ, variata per personas, genera & numeros, cum י *expresso:*

dicalis in Scheuá, Scheuá verò tertiæ in Seghól, in quo י aliunde adſcitum, quieſcat, וְתִנְבָּהֶינָה & eleuatæ ſunt, Iechez. 16.50. pro וְתִגְבַּהְנָה. In tribus vocibus loco ה eſt י, cùm ex Chaldæorum vſu, tum etiam ex commixtione generis, vnde & à priſcis Hebræis androgynæ ſeu hermaphroditæ dicuntur, יַעֲמֹדְנָה ſtabunt, Dan. 8.22. duæ aliæ ſuo loco notabuntur.

CAPVT III.

De coniugatione Nifhál.

Præteritum.

M.	נִפְקַד	נִפְקַדְתָּ			נִפְקַדְתֶּם	
C.			נִפְקַדְתִּי	נִפְקְדוּ		נִפְקַדְנוּ
F.	נִפְקְדָה	נִפְקַדְתְּ			נִפְקַדְתֶּן	

COniugationis primæ poſterior formatio, dicitur נִפְעַל, à vulgato inter priſcos Grammaticos paradigmate פָּעַל, quod hîc in prima præteriti voce facit נִפְעַל. Sic ab eo denominantur & ſequentes cõiugationes in omnibus ordinibus. Vide Pahúl ſuperioris coniugationis. Huius coniugationis verba propriè ſunt patientia, ita vt rarò perſona agens exprimatur: vnde, vt & Latinè, hîc aliquando ex patientibus iſtiuſmodi, ſicut & ex aliis aliarum coniugationũ, ſumũtur imperſonalia, יֵאָמֵר dicetur, *on dira*, Hoſch. 1.10. Hinc etiam fit vt hîc crebra ſint reciproca, eiuſdem ſcilicet ſignificationis cum quarta coniugatione, in qua idem eſt qui agit & qui patitur, vt נִשְׁמַר cuſtodiuit ſe [cauit ſibi,] 2. Schem. 20.10, Gallicè, *il s'eſt gardé, il s'eſt donné (ou pris) garde*, Græcè, ἐφύλακται. Continet etiam agentia, נִשְׁבַּע iurauit, Gen. 24.7. cuiuſmodi verba, Deponẽtia ſeu potiùs Spoliata dici poſſunt. Hîc quoque verba vim habent Frequẽtationis, vt נִדְבַּר Frequenter loquutus eſt, dictitauit: vnde נִדְבְּרוּ dictitarunt, Maleach. 3.16. Porrò Nifhál non ſemper

ſigni-

vt sic differat à posteriore forma secundæ formationis radicum, in præterito Kal, quæ regulariter inflectitur sine י expresso. siquidem vix alterum inuenias cum Iod expresso præter עֲשִׁית cogitauit, Dan.5.3. Ex his efficitur vt à solis actiuis manet, & passiuè solùm non etiam absolutè, aut reciprocè, exponenda sit, ita tamen vt non designetur agens.

Cæterùm Babyloniorum propriam diximus, quòd Danieli & Hezræ familiarissima sit, non etiam ipsis paraphrastis, nisi quòd Ionathán semel eam vsurpasse dicitur, Hosch.8.6. גְּבִי exigendo collectus est: sed excipere aliquis possit ex pronomine הוא Ipse, quod proximè subsequitur, videri Pahúl, imò & posse retineri vsitatam lectionem, גַּבֵּי Apud, quum subsequatur, אוּמָן הוּא, עֲבָדֵהּ, quasi sit genuina eius loci interpretatio, ipse (i. est) apud artificem, ipse fecit illum.

Posterior passiua quæ vocatur Ithpehál.

אִתְפְּקֵר. אִתְפְּקַרְתְּ   אִתְפְּקַרוּ אִתְפְּקַרְתּוּן

אֵת, *Syrè*, תְ, *aliàs*,   אִתְפְּקַרַת   אִתְפְּקַרְנָא

אִתְפְּקֶרֶת. אִתְפְּקַרְתְּ   פַּ .*Syr*   אִתְפְּקַרָא אִתְפְּקַרְתֵּן קַרַן .*Syr*

פִּ .*Syr*   תִי .*Syr*   רִי, *vel* קַרִי .*Syr*

&c.

Posterior ista passiuæ coniugationis formatio, fit à radice cuiusuis terminationis (excepta postrema) hîc eodem modo varianda, adhibitis duntaxat literis את, quas Chaldæi promiscuè pronuntiant אֵת & אִת, Syri verò semper אֶת. Atque hæ assumptæ dici possunt ab Hebraico Hithpahél, *nisi quòd pro Heb. ה est א Aramæum, vt euenit in Hebraicis, אֶתְחַבַּר fœdere coniunxit se, 2. Paral.20.35. & אֶשְׁתּוֹלְלוּ spoliati sunt, Psal.76.6. in quibus etiam est Seghól: quod Chaldæi in imperatiuo quidem semper vsurpant, sed in præterito semel atque iterum apud Danielem inuenias, vt אֶתְכְּרִיַּת decurtatus est, Daniel.7.15. & 8. אֶתְעֲקַרָא euulsa sunt. illud quidem est ex quiescentibus Lámed, hoc autem ex perfectis: sed eadem est vbique ratio. Syri hîc vt in*

ſignificationem ſumit à Kal, quum ſit ſæpe abſolutum, ſed nonnunquam à verbis agentibus ſecundæ coniugationis, vt נֶהֱלַךְ Ambulare factus eſt, ab הִלֵּךְ Ambulare fecit: nonnũquam etiam ab agentibus tertiæ coniugationis, vt נִקְרַב, id eſt, Admotus fuit, ab הִקְרִיב Admouit. Atque hinc fit vt quædam verba nunquam vſitata in Kal, hîc ita vſitata eſſe incipiant, vt eorum ſignificatio prorſus congruat cum ea quam habet genuina paſsiua ipſius Hifhil. Eiuſcemodi eſt נִשְׁקָה Potare factus eſt, rigatus eſt, aquis immerſus eſt, ab הִשְׁקָה Potauit, rigauit: ex comm. Kimchí ad Ham. 8. 8.

נִפְקַד. Themati præfigitur נ characteriſtica coniugationis, quæ afficitur vel Chirek paruo, ſequente Scheuá muto, vt in paradigmate: vel Seghól aut Patháck, ſequẽte puncto rapto, vel gutturali (quemadmodum de כָּלֵב & אֵיתָן antè præcepimus:) נֶאֱסַף collectus eſt, Ieſchah. 57. 1. נֶעְדַּר־ defuit, 1. Schem. 30. 19. וְנַהֲפוֹךְ etiam conuerſum eſt, Eſter. 9. 1. וְנֶעְתּוֹר & exorabilis fuit, 1. Paral. 5. 20. Ac Kaméts thematis, (quò ſeruetur æqualitas ſyllabarũ quoad fieri poteſt) mutatur in Scheuá. Cæterùm Patháck in maiore pauſa, vt in Kal, hîc quoque in Kaméts vertitur per totum præteritum. imò & in tertiis reſtituto accentu priſtinæ ſedi, ita vocalis priſtina Patháck reſtituitur, vt mutetur in Kaméts, נֶחְפָּזוּ abripuerunt ſeſe, Pſalm. 48. 6. & 34. 21, נִשְׁבָּרָה contritum fuit. Quædam ex tertia forma retinent Chólem in vltima, vt illud וְנַהֲפוֹךְ etiam conuerſum eſt: quanuis in ea vſitata non ſint in Kal. Accentus vltimam occupat. Formatio reliquarum vocum & proſodiæ ratio ex præterito Kal petenda eſt: eadem enim eſt in omnibus coniugationibus. Vnde ſi tertia radicalis fuerit gutturalis, ad ſecundã ſingul. fœm. pro priore Scheuá habebit ־, vt נִשְׁכַּחַתְּ obliuioni tradita fuiſti, ת verò notã ſecũdæ perſonæ cũ Daghés & Scheuá: vt ſit diſcriminis ſignum inter ſecundã perſonam & tertiam: in qua nonnũquam hîc vt in Kal, ה mutatur in ת abſque Daghés & Scheuá, וְנִשְׁכַּחַת & obliuioni tradetur, Ieſch. 23. 15.

coniugatione Kal, lubentissimè amplectuntur terminationem in Tserí.

Insuper vt Hebræi grammatici Tau posteriorem characteristicam inseri tradunt literis radicalibus, si prima sit שׂס*, imò & vnà mutari in Teth, vbi prima est* צ*, & si Záin, in* ד*, ita & hîc obseruāda illa aiūt Chaldæi. At hoc postremo casu Babylonij Tau in prima omnino videntur per Daghés absorbere soliti, ex scriptione illius* הִזְּמִנְתּוּן *comparastis vos, Daniel. 2. 9. vt veteres Hebræos factitasse apparet, ex illo* הִזַּכּוּ *purificate vos, Ieschah. 1. 16. Posterioribus verò Aramæis maximè conuenit cum Hebræorum Grammaticorū regulis, vnde illa in Talmud,* נִזְדַּמַּן *Opportunè contigit,* נִזְדַּכֵּךְ *Iustificatus est, composito Nifhál cum Hithpahél, vt fit in illo merè Hebræo,* נִשְׁתָּוָה *exæquatur, Prouer. 27. 15. Unde eos sequuti Masoritæ reponendum censuerunt* הִזְדְּמִנְתּוּן*. fortasse eo consilio vt occurrerent errori qui etiam tandem inualuit, vt scilicet putaretur & legeretur, vt* Hifhíl *Hebr. Et certè Chaldaicè etiam aliàs, vt Hebraicè, absorbetur Tau per Daghés in simili Tau, & affinibus* רט*, imò & in alijs multis, Ierosolymitanè maximè & Talmudicè, vt in* אִכְּתֵב *pro* אִתְכְּתֵב *Scriptus est. Atque hinc illud Marci 7. 34.* אֶפַּתַּח *aperire (exoluere, expedire:) generale enim videtur ad omnia impedimenta, vnde fit vt aliquando vsurpetur, vbi significandus est ille qui opponitur ei qui captus est oculis. sed non illo loco: nam ibi agitur de muto & balbo. At verò hanc compensationem Marcus optimè expressit in Ephphatha, si credamus* Hieronymo *in* 11. *Danielis, qui vult Pe in Hebræo sermone, aut etiam Syriaco vsque ad posteriora tempora auditum non fuisse, sed semper Phe, quæ pronuntiatio Syris & Arabibus hodie vsitata est. Vide pag. 5. Scheuá verò mobile aliàs ab Apostolis vertitur in α, vt in γαϐϐαθᾶ,* גַּבְּתָא*, &* שְׁבַקְתַּנִי*, quod habent Euangelistæ Sabachthani: fortasse quòd Scheuá pronuntiandum tunc reboaret ad omnium sequentium consonantium vocalem.*

Porrò Syri non ita Tau characteristicum coniugationis ab-

Benoní.

נִפְקָד	נִפְקָדִים
נִפְקָדָה vel נִפְקֶדֶת	נִפְקָדוֹת

Prima vox puncto Kaméts distinguitur à prima voce præteriti extra pausam: sequente tamen genitiuo, ־ inmutatur, ac tum constructio discriminat Benoní à præterito, נִלְעַג subsannabilis linguæ (seu linguâ) Iesch.33.19. Quæ Cholé habent in præterito, hîc illud seruant immutatum, vt נַחְתּוֹם obsignatum, Ester 8. 8. Accidit & huic participio paragoge י, vt נֶאְדָּרִי inclytam se ostendit, Exod.15.6. De accentu dictum est in Benoní Kal.

2,3,& 5, retinent Kaméts, sicut & nomina quæ in eandem vocalem desinunt: nisi construantur cum genitiuo, vt נִפְקְדֵי visitati, &c. נִפְקָדָה solo accentus situ distinguitur à tertia fœm. præt.

נִפְקֶדֶת: aut cum duplici Patháh, ob tertiam gutturalem, vt נִלְקַחַת capta, quemadmodum & quibus legibus, in Kal explicatum est. Denique istius participij significatio à significatione Pahúl superioris coniugationis hoc differt, quòd illud perfectam significet passionem, & quæ adhuc duret, istud verò præsentem & durantem, sed non perfectam.

Infinitiuus.

הִפָּקֵד

Regularis formatio infinitiui retinet נ characteristicam, quæ in paucissimis tamen remansit, vt נִשְׁלוֹחַ mittendo, Ester 3. 13. נִשְׁאוֹל Petendo, 1.Schem. 20.28. נִלְחוֹם pugnando, Iud.11.25. In aliis loco נ imprimitur Daghés forte primæ radicali, præcedente ה, vel eius loco (si alterum præcedat ה) א cum Chirék: alioqui Daghés in litera initiali tantummodo lene esset, nec literam absentem supplere posset: הִנָּתֵן

traden-

ſorbere ſolēt, vt Rom.9.32. אִתְתְּקִלוּ *impegerunt: & Lucæ 6.48.* אִתְטְרִי *illiſus eſt (cū impetu irruit, in Ithpahél.) Quinimo aliquando ingeminãt, vt videbimus in quieſcentibus* פ *&* ע. *Eos aliquando ſequuti videntur poſteriores Aramæi, vt in paraphr. Prouer. 14.28.* מִתְחַבַּר *confringitur. Syri etiam ſub prima radicali loco Chaldaici Chirék & ſui Tſerí reponunt Pathách, vt Act. 10. 16.* אתרַבְּרֵת *memini: & Ioann.9.32.* אִשְׁתַּמְעַת *auditū eſt: niſi malimus iſta eſſe Ithpahél.*

Poſtremò huius coniugationis ſignificatio eadem omnino eſt quæ Hebraici Nifhál, paſsiua propriè, aliquando etiam reciproca, & abſoluta: eámque aliquando accipit à Pahél & Afhél, vbi Kal abſolutū eſt. aliquando etiam imperſonalis, vt אִתְפְּסַח *amputatum eſt, Rom.11.17. & 1.Cor.10.11.* ואִתְכְּתַב *& ſcriptum eſt: niſi quis excipiat illis locis admitti conſtructionem illam Hebraicam, qua fit vt pluralia ſingularibus adiuncta, per diſtributionem exponantur.*

Benoní.

מִתְפְּקֵד מִתְפַּקְדִין מִתְפַּקְדָא מִתְפַּקְדָן

Syr. מַ, *&c.*

Benoní eandem habet characterıcam ſyllabam, & eodem modo conflatam quo in Hithpahél *Hebræorum, niſi quòd aliquãdo ſolas præteriti characteriſticas habet* אִתְפְּקֵר, *ſed illud rariſſimum eſt. Syri ſub* מ *de more pro Chirék vſurpant ſuū Tſerí.*

Infinitum.

אִתְפַּקְּדָא בְּאִתְפַּקְּדָא כְּאִתְפַּקְּדָא לְאִתְפַּקְּדָא מִלְּאִתְפַּקְּדָא

Chaldaicè ita deformatur à præterito, vt ad calcem aſciſcat Aleph formatiuum, quod abÿcitur aliquãdo in אִתְפְּרַע *Vlciſci, &* אִתְכְּפַר *Expiari, quaſi nimio vſu detritus fuerit etiam ipſe apex. Illud enim ita*

Sine Daghés in ל, *ne creſcat numerus conſonãtium, quanuis etiam eſſe poſſit cum Daghés,* מִלּ.

tradendo, Iirme.38.3. הִדָּרֵשׁ inquirendóne, Iech. 14.3. cōpensatúrque Daghés, producto Chirék in Tserí, vt הֵאָכֹל comedendo, Leuit.7.18. Vltima est cum Chólem, vt in superioribus exemplis: frequentiùs tamen notatur Tserí, vt in paradigmate: ac subiicitur Pathách impropria vocalis sub tertia radicali ה, ח, & ע, vt הִפָּתֵחַ aperiri, Ieschah. 51. 14. ita vt aliquando etiam crasis admittatur Tserí & Pathách in solum Pathách, 1. Schem. 4.21. אֶל־הִלָּקַח ad captam Arcā. Abiecto autem accentu per Makkáph, vel retracto ob cōcursum alterius accentus, aut etiam ob Vau conuertens, decrescit Tserí in Seghól, aut in Pathách loco Seghól, tam hîc quàm in imperatiuo & futuro, vbi frequētiora sunt huius regulæ exempla. Perpetuus enim est canon, syllabā proprio accentu spoliatam, migrare in breuiorem, vel certè minùs latam. vide infrà ad imperatiuum Kal, deficientiū פ׳.

Gerundia.

בְּהִפָּקֵד כְּהִפָּקֵד לְהִפָּקֵד מֵהִפָּקֵד

Amissa in tribus prioribus gerundiis ה infiniti characteristica, transfertur eius punctum siue Chirék siue Tserí, ad בכל: quæ ad gerundiorum formationem superinductæ, facilè ה amissæ indicium sustinere possunt, ובכשלו & cùm impingendo corruerit, Prou.24.17. post מ verò, perpetuò seruatur ה, quòd Daghés aut eius supplementum Tserí, non possit simul supplere duas literas, Nun scilicet characteristicam, & Nun Præpositionis מִן à, abiectū. Porrò si prima fuerit gutturalis, accidit nonnunquam vt Tserí in Seghól ad euphoniam mutetur, vt בְּהֵרָג quum occisa fuerit, Iech.26.15. בְּעָטֵף quū linqueretur animo, Thren. 2.11.

Imperatiuus.

הִפָּקֵד הִפָּקְדוּ· הִפָּקְדִי הִפָּקַדְנָה

Imperatiuus regulariter retineret נ characteristicam,

vt נִקָּבְצוּ congregate vos, Ioel 3.16. sed vsitatius est ה sequête Daghés loco נ: ne commisceatur imperatiuus cum præterito plurali, tertiæ personæ. Cæterùm hæc coniugatio imperatiuũ nõ habet, quatenus passiua est, sicut nec Puhál, nec Hofhál, quia patienti, propriè non imperamus: sed tantùm quatenus actiua est, vel reciproca, vt הִשָּׁמֶר לְךָ Caue tibi, Genes.24.6. Puncta & accentum infinitiui retinet, vt in Kal.

הִפָּקֵדוּ הִפָּקֵדִי Hæ duæ voces in accentu maiore retinent Tserí, vt הִפָּקֵדוּ הִפָּקֵדִי: aliàs descendente accentu, illud mutant in Scheuà lectum, vt in paradigmate.

Futurum.

תִּפָּקְדוּ	יִפָּקְדוּ		תִּפָּקֵד	יִפָּקֵד	M.
		נִפָּקֵד		אֶפָּקֵד	C.
תִּפָּקַדְנָה			תִּפָּקְדִי	תִּפָּקֵד	F.

ita legitur sine א, *Hósch.5.13. vbi 10. 4. exprimitur. In posteriore Targhúm libri Ester cap.1. inuenitur* לְמִתְנַכְסָא *ad mactandum (passiuè .i. vt mactetur) quasi formatio adiecta fuerit ad Benoní non ad præteritũ, nisi fortè dicamus formã hanc ex infinito Kal defluxisse. siquidem & Syri ita omnia sua infinita deformant per* מ *vt hic,* כְּתִפָּקְדוּ, *& in Cerundio,* לְמִתְפַּקְדוּ.

Imperatiuus.

Syr. קְרִין אֶתְפַּקְדְנָא אֶתְפַּקְדִי אֶתְפַּקְדוּ אֶתְפְּקֵד

א *prior ex characteristicis coniugationis in imperatiuo videtur propriè & perpetuò afficiendum Seghól, in præterito verò Chirék, vt suprà notauimus in præteritum.*

Deinceps nõ monebimus Syros pro דְנָא *vltimæ vocis habere* דֵין.

Futurum. *Syr.* נֵ, *&c.*

תִּתְפַּקְדוּן	יִתְפַּקְדוּן		תִּתְפְּקֵד	יִתְפְּקֵד	*Syr.* א
		Syr. נֵ נִתְפְּקֵד		*Syr.* דִי	אֶתְפְּקֵד
תִּתְפַּקְדָן	יִתְפַּקְדָן		תִּתְפַּקְדִין	תִּתְפְּקֵד	

Literæ אֵיתָן idē habent punctū cum ה infinitiui & imperatiui, vnde futurū deformatur: aut idem etiā cum כַּלֵּב, atque eadē de causa, excidente sc. ה. vt תֵאָכֵל comedetur, Leuit. 11. 47. Hoc duntaxat interest quòd ה semper hîc expūgendum sit. Reliquum futurum imperatiuo simile est (vt in Kal docuimus) imò & infinito, vt & suprà notatum est. Recipit insuper futurum paragogen ה, vt אִמָּלְטָה euadam, Genes. 19. 20. mutato Tserí in Scheuá vocale, aut punctum raptum sub gutturali, accentu descendente: alioqui seruatur Tserí, vt in maiore pausa, אִכָּבְדָה glorificabor, 2. Schem. 6. 22. Recipit item iisdem legibus paragogen ן in 5, 6, & 8, voce, vt יִכָּרֵתוּן excidentur, Psal. 37. 9, &c. Vltima verò futuri in accentu maiore, mutat Tserí in Pathách latiorem vocalem, vt תִּפָּתַחְנָה aperientur, Ieschah. 35. 5. sicut & singulari numero, וַיִּגָּמַל ablactatus est, Genes. 21. 8. quorum verò in singulari vltima erat Pathách, hoc in pausa mutant in Kaméts etiam in vtroque numero, vt תִזָּכָר [quod] masculum erit, Exod. 34. 19. At תֵּאָמַנָּה educabuntur, Iesch. 60. 4. non solùm mutat Tserí in Pathách, sed & est cum defectu Daghés in Nun, adiiciendi alioqui ad indicandam Nun tertiam radicalem deficientem. Vide infrà in compositis ex quiescentibus Pe Aleph & Lamed Nun.

CAPVT IIII.

De coniugatione Pihél, & eius passiua Puhál.

Pihél.

Præteritum.

פִּקַּדְתֶּם		פִּקַּדְתָּ	פִּקֵּד	M.
פִּקַּדְנוּ	פִּקְּדוּ	פִּקַּדְתִּי		C.
פִּקַּדְתֶּן		פִּקַּדְתְּ	פִּקְּדָה	F.

QVemadmodum superioris coniugationis posterior formatio denominata est à פָּעַל, ita & hæc quæ secunda est Actiua, & sequentes omnes ab eodem verbo vocantur,

Usitata quidem est terminatio in Pathách, sed & aliquando, præsertim apud Syros, inuenitur in Tserí, aliquando etiam in Chirék, ex diuersis formis ipsius præteriti.

Rarissimum est quod nonnulli notant, tertiam singul. mascul. aliquando formari per Aleph loco י *, ita vt dicatur* Hamos 9.1. אִיתְקְטֵל *pro* יִתְקְטֵל *interficietur: sed videri posset Aleph ex superiore voce assumptum, adiunctúmque isti, quæ per Iod solum cum quo scribitur, legẽda est: quam lectionem etiam sequuntur quædam exemplaria. Illud idem dici possit de* אִתְרְטַשׁ *allidetur,* Hosch. *cap. 4.14, in Ithpahél. Nam & Kimchí legit* יִתְרְטַשׁ. אִיתְגְּלֵי *reuelabitur, Nachúm 1.6. posteriore loco, videtur instar superioris scriptum, vel potiùs ab isto ad illud Aleph transcriptũ fuisse ab his qui tam oscitanter, ne dicam ignorãter, puncta Chaldaica, vt vulgò legimus, descripserunt. Cæterùm vicissitudo Aleph pro* י *in futuro niti etiam ea ratione videtur, quòd Iod affectum Chirék, &* א *initio dictionis, à quibusdam eodem modo proferantur, qui pro* יִפַּקֵּר *,* אִפַּקֵּר *&, legunt* Ippakéd, *quum tamen hoc propriè* Iippakéd, *sed leniter ex palato, pronuntiandum sit.*

Non videtur repetendum deinceps Syros semper in futuris pro Chirék Chaldaico sub suis אִתָן *habere suum Tserí, & ad tertiam fœm. sing. adijcere Chirék longum.*

CAPVT IIII.

De coniugatione Pahél, & eius passiua Ithpahél.

Pahél.

Præteritum.

	פַּקֵּרְתּוּן	פַּקִּרוּ		פַּקֶּרְתָּ פַּקֵּר.
פַּקֶּרְנָא			פַּקְּרַה	*al.* תְ
Syr. דַן	פַּקַּרְתֵּן	פַּקַּרָא		פַּקֶּרְתְּ פַּקְּרַת.
		Syr. רִי, *vel* רִי		*Syr.* תִי

&c.

vocantur,ſicut priùs dictum eſt. Nota eius characteriſtica eſt Daghés forte in ſecunda radicali, quod adhibetur vel ad intendendam thematis ſignificationem, vel ad inuertendam. Itaque Kaméts primæ radicalis ipſius thematis, decreſcit in Chirék breue: quia longa vocalis ſine accentu,qui hîc ad primam collocari non ſolet, non cõſiſtit ante Daghés. Quòd ſi media fuerit ex אֶהֱחֶעֶר,compenſari ſolet Daghés productione Chirék in Tſeri ſub prima: plerũque tamen prorſus abſorbetur ab א,ה,ח, & ע, vt נִאֵץ Cõtemptim laceſsiuit,מִהֵר Feſtinauit, נִחַם Conſolatus eſt, בִעֵר Depaſtus eſt. הֵתֵל Illuſit,contrà,quãuis media non ſit gutturalis, compenſat Daghés ſub prima ad dilatandam eius pronuntiationem. Accidit etiam,vt Daghés ex media notata Scheuá perſæpe,& nonnunquam etiam aliàs excidat, tam hîc quàm in paſsiua coniugatione:ac tum ſola puncta vocalia coniugationem deſignant. Quod attinet ad vltimam,ferè ſemper ſcribitur cum Tſerí, ſubſequente etiam Pathách impropria vocali, quum tertia eſt ח, vel ע, vel ה Mappík,præſertim ad maiorem accentum,פִּתֵּחַ ſoluit,Ijób 12.18.aut cum ſolo Pathách pro vtroque puncto, פִּתַּח aperuit ſe,Cant.7.12.quomodo etiam ſcribitur, ſi tertia fuerit ר,vt שִׁבַּר perfregit, Thren.2.9. aut media gutturalis, vt נִחַם conſolatus eſt, Ieſch.49.13. וְלִהַט & inflammabit, Maleach. 4.1.& in quibuſdam aliis prætereа,vt אִבַּד perdidit, Thren. 2.9. לִמַּד Docuit, מִלַּט Eripuit. Tria ſunt cum Seghól loco Tſerí,præterquam in maiore pauſa vbi habent Tſerí, דִּבֶּר Loquutus eſt,כִּבֶּס Lauit,כִּפֶּר Expiauit: ſicut & omnia alia, ſequente Makkáph, ídque per totam coniugationem,vt בִּקֶּשׁ־לֵץ quærit irriſor, Prouerb.14.6. Formationes & accidentia reliquarum vocum tam huius præteriti quàm aliorum omnium in quouis ordine,explicata ſunt in Kal.

Penultima igitur & vltima, præterquam in prima voce, eædem ſunt quæ in ſuperioribus coniugationibus, tam in

punctis

punctis vocalibus, quàm in accentu: prima autem radicalis scribitur etiam cum Seghól, sequente Chatéph-seghól subiecto gutturali loco Scheuá simplicis, vt אֶחֱרוּ tardarũt, Iud. 5.27. יֶחֱמַתְנִי calefecit me, Psal.51.8. Secundæ personæ plurales, Tserí in locum Daghés suffectum, retinent immutatum, quòd sit coniugationis tanquam symbolum, vt בֵּרַכְתֶּם בֵּרַכְתֶּן Beastis. Tertia fœm. singul. in Zakeph-katón reperitur cum ־ loco Tserí, fortasse à Pathách in prima voce, קִבָּצָה congregauit, Mich.1.7. quod alij minùs rectè ad Puhál referunt, ac si esset Chirék loco Kibbúts. Deniq; hæc coniugatio sæpius est transitiuorum verborum, aliquando tamen & intransitiuorũ, vt ex superioribus exemplis constat.

Hæc coniugatio Aramæis dicenda est Pahél, vt Hebræis Pihél. Nam hîc Aramæi, vt mutationem illam Chirék Hebraici in præterito, in Pathách aliorum temporum missam faciant, sub prima radicali cùm per totam actiuam, tum per passiuam vocem retinent Pathách, sequente etiam Daghés in media, iisdem prorsus conditionibus quibus Hebraicé. Nam sequẽtibus gutturalibus & Resch, Chaldaicè non certè Syrè, compensatur per Kaméts, aliquando etiam ab illis absorbetur, בָּרֵךְ *Benedixit,* בָּהֵל *Perturbauit. Imò & ex literis scheuatis aliquando excidit, Dan.7.10.* יְשַׁמְשׁוּנֵהּ *ministrabant illi.*

Vltima vt Hebraicè desinit ferè in Tserí, non item in Seghól, sed illius loco in Chirék. Nam Tserí & Chirék hîc eodem modo, & ibidem, atque iisdem casibus inuicem permutanda sunt, atque in Kal. quinimo perpetuum est in prima sing. & tertia singulari fœmin. Tserí quòd Syrè retinetur, Chaldaicè mutari vel in Scheuá, vel in Chirék breue: ita vt æquè dicere possimus פַּקְּדַת *&* פַּקְדַת *(quæ sæpe occurrunt apud paraphrastas Chaldæos & Syros) atque dicit Daniel 4.34.* שַׁבְּחֵת *laudaui, &* הַדְּרֵת *honoraui. Hîc autem ante gutturales & Resch semper est Pa-*

Benoní.

מְפַקֵּר	מְפַקְּרִים
מְפַקְּרָה vel מְפַקֶּרֶת	מְפַקְּרוֹת

Vtrunque Participium aſciſcit מ. Ac ſicut in præterito Chirék ſub prima mutatur in Tſerí, quādo media reſpuit Daghés: ita hîc, in infinitiuo, imperatiuo & futuro, Pathách producitur in Kaméts, in compenſationem Daghés: niſi (vt in præterito attigimus) abſorbeatur à gutturali. Vltima ſyllaba hîc, vt in præteriti prima voce, ſæpius eſt cum Tſerí, quod etiam ob abiectum accentum aliquandō mutatur in Seghól: aliquando verò eſt cum Tſerí & Pathách impropria vocali ſub gutturali, prorſus vt in præterito: niſi quòd hîc nunquam eſt ſolum Pathách.

מְפַקְּרָה In pauſa ſeruatur Tſerí, מְרַקֵּדָה ſaltantis, Nach.3.2. Et nonnunquam etiam extra pauſam, מְשַׁכֵּלָה abortiens, Exodi 23.26.

Pahúl.

מְפֻקָּר מְפֻקָּרִים מְפֻקָּרָה vel מְפֻקֶּרֶת מְפֻקָּרוֹת

Pro Kibbúts ſub prima inuenitur etiam Kamets-chatúph: quòd hæc pūcta ſint commutabilia, vt מְאָדָּם rubro tinctus, Nach.2.3. Producitur autem, ſiue Kibbúts, ſiue Kamets-chatúph in Chólem, vbi cōpenſandum eſt Daghés, vt מְבֹורָךְ benedictus, Pſal.113.2. Fœmininum cum Tau, hîc eaſdem admittit leges, quas in participiis ſuperiorum cōiugationum, tum ob gutturales, tum ob maiorem accentum, מְסֻתֶּרֶת abſcondita, Prouerb.27.5.

Infinitiuus.

פַּקֵּר

Infinitiui forma eadem cum Benoní, ſublata modò litera מ, quæ illi præfixa videtur & ad formationem, & ad diſtinct-

thách, vt Hebraicè aliquando, eodem modo retinendum & variandum quo in Kal, si modò excipias infinitum. Vide secũdas singulares, & tertiam fœm. præteriti Kal.

Significatio eadem Aramicè quæ Hebraicé. Nam זְבַן *Emere, hîc in Pahél* זַבֵּן *significat Vendere.*

Ioann. 11.3. וְשַׁדַּרִין *& miserunt, videtur habere* ן *paragogicũ, vel certè ex imperatiuo huc translatum.*

Benoní.

מְפַקַּר. מְפַקְּרִין מְפַקְּרָא מְפַקְּרָן

Literam characteristicam eandem in vtroque participio habent Aramæi quam Hebræi. nam quòd quidam legũt in Psal. 22.5. סַבְרִי. *sperant, correctiora exemplaria habent* סַבַּרוּ *sperarũt. Terminationes in prima voce hîc promiscuè illæ eædẽ sunt quæ in præterito: sed omnes mutandæ in Scheuá, vbi quid adycitur.*

Pahúl.

מְפַקַּר מְפַקְּרִין מְפַקְּרָא מְפַקְּרָן

Vt apparet ex מְכַפְּתִין *ligati, Dan.* 3.23. *& plur. fœm. emphatico,* וּמְסַתְּרָתָא *& abstrusissima, Dan.* 2.22, *Pahúl in hac coniugatione & sequenti differt à Benoní, sola prima voce, si vltima sit alia quàm* חִירֶק*: tũ enim per omnia inter se cõsentiũt (vt Luc.* 16.1. מְפַרַּח *dissipans, &* 1. *Tim.* 3.4. מְדַבַּר *gubernans) nisi quòd in Benoní Chirék scribendum designatur ante Resch in aliquibus codicibus, apud Ion. Hosch.* 6.9. מְסַבִּיר. *expectat, vbi vulgò legitur* מְסַבַּר. *Prorsus videtur mendosum Pahúl illud* מְרַחַק *pollutus, Maleach.* 1.17. *apud Ion. cùm eodẽ illo versu in eandẽ significationem scribatur* מְרַחַק.

Infinitum.

פַּקָּרָא בְּפַקָּרָא *&c.*

Infinitum hîc, vt in superioris coniugationis posteriore formatione, Chaldaicè characteristicam habet א *præcedẽte duplici Kaméts, ita vt videatur habere formam nominis Hebraici* בַּקָּשָׁה *Petitio, quæ forma à Pihél deflexa est, vt* הַשְׁמָעוּת *de quo suprà, ab Hifhil. Inde fit vt* א *mutetur in cõstructione genitiui & affixione*

S. j.

ſtinctionem: niſi quum retinet formam præteriti, vt נָאֵץ aſpernando, 2.Schem.12.14. vel vltimam infinitiui Kal, vt יַסּוֹר caſtigando, Pſal. 118. 17. (quod & quieſcentibus He accidit ſæpius, vt ſuo loco dicemus) vel vtrunque admittit, יִסּוֹר erudire, Iob 39.35. Vide & infrà in quieſcentibus Pe Iod, ad infinitum Kal, & Pihél, quò duæ poſteriores voces propriè pertinent. Recipit paragogen ה, vt זַמְּרָה, & ת loco ה, cum affixis, vt בְּצַדֶּקְתֵךְ quum iuſtificaueris tu, Iech.16.52. Et cū paragoge ן, אַבְּדָן, deperdito Daghés (quod poteſt & eſſe nomen) id eſt, interitus, Eſtér 9.5. Porrò Tſerí vltimæ hîc eodem modo variari poſsit, quo in Præterito.

Gerundia.

בְּפַקֵּר כְּפַקֵּר לְפַקֵּר מִפַּקֵּר

Prima radicalis reperitur cum Seghól loco Pathách, vt לְחֶנְנָהּ commiſerandi eam, Pſal.102.14. Secunda aliquando cū nudo Pathách, ídq; ex craſi, לְשַׁלַּח amādare, Exod.7.14.

Imperatiuus.

פַּקֵּר פַּקְּרוּ פַּקְּרִי פַּקֵּרְנָה

Imperatiuus ſequitur infinitiuum, tam in pūctis quàm in accentu: in paragoge etiam & Makkáph. Attamen formam præteriti non admittit, neque Chólem in vltima, quemadmodum infinitiuus. E diuerſo ſæpius, & in aliis dictionibus recipit Pathách in vltima, quàm infinitiuus, vt פַּלַּג diuide, Pſal.55.10. præſertim ſi tertia fuerit gutturalis aut Reſch, vt in Præterito dictum eſt, כַּתַּר corona [expecta,] Iiób 36.3. שַׂמַּח lætifica [exhilara,] Prouerb.27.10.

Futurum.

M. יְפַקֵּר תְּפַקֵּר יְפַקְּרוּ תְּפַקְּרוּ
C. אֲפַקֵּר נְפַקֵּר
F. תְּפַקֵּר תְּפַקְּרִי תְּפַקֵּרְנָה

Futu-

in Tau, vt & Hebraicè euenit in ה *paragogico, adiecto huic infinito, vt dictum est de* בְּצַדְּקָתָךְ*, de quo etiam suprá. Posteriores Chaldæi hîc etiam vt in superioris coniugationis posteriore passiuo asciscunt Mem, vt Iiób.4.2.* וְלְמַעְכָּבָא *& ad retardandum. Syri hoc perpetuum habent, sed loco Aleph habent* מְפַקְּרוּ, *vt. Hebr.cap.6.14.* דַמְבָרְכוּ *siquidem benedicendo : vbi obiter notabis Dáleth non solùm designare initium sermonis, vt ὅτι Græcum, sed etiam exprimere vocem affirmantem ἠμὴν Profectó.*

Imperatiuus.

*Dan.*4.11. בָּרְכוּ	–	בָּרֵךְ	פַּקְּדוּ	פַּקֵּד
בָּרֵכְנָא		בָּרֵכִי	פַּקֵּדְנָא	פַּקֵּדִי
Syr. דֵין			*Syr.* דֵין	

Hanc *formam vsurpant Aramæi dũtaxat in* חֲעֵרָה *vltimis radicalibus: sed Hebræi neque ad illas omnes, neque ad illas solas hac vtuntur.*

Futurum.

			Syr. נֵ, *&c.*	
תְּפַקְּדוּן	יְפַקְּדוּן	תְּפַקֵּד	יְפַקֵּד	
	Syr. נֵ נְפַקֵּד			אֲפַקֵּד
תְּפַקְּדָן	יְפַקְּדָן	תְּפַקְּדִין	תְּפַקֵּד	*Syr.* אֵ
			Syr. דִי	

Eodem modo flectendæ aliæ terminationes in Chirék, & in Pathách.

Syri hîc Scheuá compositum cum Pathách sub Aleph apud Chaldæos, exprimunt per suum Tserí, quasi velint esse Chateph-seghól, aut certè merũ Scheuá, vt Luc.9.61. אֲשַׁלֵם *rogẽ, sub. salutẽ. i. valedicã. vnde Act.20.24.* דַאֲשַׁלֵם *vt expleam. Sic Rom.1.15.* אֲסַבַר *euangelizem. & 15.9.* אֲזַמַר *canam.*

S.ij.

Futurum ab imperatiuo prorsus dependet. Cæterùm in vltima voce, Tserí in Pathách nonnunquam conuertit in maiore pausa (vt in Nifhál obseruatum est) etiam vltima non gutturali vel ר, vt תְּעַכַּסְנָה crepitacula resonare faciebant, Iésch.3.16. Et cū paragoge ה, nō solum ante ipsum ה admittit Kaméts sed & Seghól, יְדַשְּׁנֶה in cinerem vertat, Psal.20.4. imò & ad mediam rad. habet Camets-chatúph loco Scheuá, ex forma futuri Kal cum Chólem, אֲלַקֳּטָה colligam, Ruth 2.27. nisi dicamus esse punctum raptum sub ק media, ad euphoniam, vt in passiua voce, לֻקְחָה accepta est, Genes.2.23.

PVHAL.

Præteritum.

	פֻּקַּדְתֶּם			פֻּקַּדְתָּ	פֻּקַּד	M.
פֻּקַּדְנוּ		פֻּקְּדוּ	פֻּקַּדְתִּי			C.
	פֻּקַּדְתֶּן			פֻּקַּדְתְּ	פֻּקְּדָה	F.

Differt hæc coniugatio à sua actiua, solis vocalibus punctis: à Pahúl verò eiusdem coniugationis, partim literis, partim punctis: caret enim litera ם, scribitúrque cum Pathách in vltima. Cæterùm prima radicalis iisdem punctis notatur, quibus insigniri antè ostendimus. Nam aut possidet Kibbúts, vt in paradigmate, aut Kamets-chatúph, vt כָּרַּת resectus est, Iech.16.4. aut Chólem in compensationem Daghés, טֹרַף raptus est, Gen.37.33. Aliquando ad id admittit ו (vt in Benoni huius coniug.) imò & aliquando ipsi ו superinducit Daghés. Vide quiesc. Pe Iod, & & Lamed He. Quin etiam in hac coniugatione nō solùm Resch admittit Daghés, sed etiā א. Vide quiesc. ל'ה'. אֻמְלַל infirmatus est, Hosch.4.3. ad euphoniam, loco Daghés geminat tertiam radicalem. Porrò Pathách vltimæ in accentu maiore producitur in Kaméts, vt עֻזָּב derelicta est, Iesch.

Iesch.32.14. sicut etiam in 4, & 7 voce, vt חוֹרְבוּ exsiccatæ fuerunt, Iud.16.7. נִחָמָה consolatione affecta est, Iesch.54.11. atque tum fœm. præteritum distinguitur à tertia voce Benoní, vt in Nifhál, accentu reuocato ad penultimam.

In secundis pluralibus Chólem loco Daghés positum, manet inuariatum, vt Tserí in actiua, quia formam coniugationis indicat: cōflatum est enim ex Kibbúts & Daghés. Exemplo sint חוֹרַבְתֶּם חוֹרַבְתֶּן Exsiccati estis, &c.

Benoní.

מְפֻקָּד מְפֻקָּדִים מְפֻקָּדָה vel מְפֻקֶּדֶת מְפֻקָּדוֹת

Vltima cum Kaméts ad differētiam præteriti, vt in Nifhál. מוּעֶדֶת nutare factus, Prouerb. 25, 19. non solùm habet ּ pro ֻ in compensationem Daghés, sed & Kaméts ob maiorem accentum.

ITHPAHEL.

Præteritum.

אִתְפַּקַּר אִתְפַּקַּרְתָּ *al.* רְתְּ. אִתְפַּקְּרֵת *Syr.* א. &c.

*אִתְפַּקַּרוּ אִתְפַּקַּרְתּוּן אִתְפַּקְּרְנָא *Syr.* קְרֵן

אִתְפַּקְּרַת אִתְפַּקַּרְתְּ *Syr.* רְתִּי.

אִתְפַּקַּרָא *Syr.* דִּי, & דֵּי. &c. אִתְפַּקַּרְתֵּן

*Heb.11.3. אִתְתַּקַּנוּ *constructa sunt. & Act.cap.4.31.* אִתְכַּשַּׁפוּ *obsecrassent.*

Hæc vt posterior formatio passiua primæ actiuæ iisdem conditionibus assumit ad actiuam proximam; literas אִת *, vnde meliore de nota conferri possit cum Hebraico* Hithpahél. *Differunt autem quòd propriè vox hæc sit significationis passiuæ, impropriè verò reciprocæ, Hebraica contrà. Punctorum certè maxima est affinitas. nam quemadmodum Hebraicè, hîc in vltima syllaba est Pathách, etiam ante literam aliam vltimam, quam* חֵיר, *quod eodem modo variandum est, quo suprà in actiua: à*

Infinitiuus.

פָּקוֹד

Chólem deformat infinitiuum: neque hîc vsitata sunt Gerundia. Imperatiuo etiam caret, sicut Hoſhál: quia merè est paſsiua.

Futurum.

M.	יִפָּקֵד	תִּפָּקֵד		יִפָּקְדוּ	תִּפָּקְדוּ
C.	אֶפָּקֵד			נִפָּקֵד	
F.	תִּפָּקֵד	תִּפָּקְדִי		תִּפָּקַדְנָה	

Punctis & accentu conuenit cum præterito: producitúrque Pathách in Kaméts in accentu maiore, vt יְבֹרָךְ benedicetur, Psal. 112. 2. In תְּרָצְּחוּ trucidemini, Psal. 62. 4. sub Resch, Occidentales sequuti lectionem Rab. Aharonis Aseritæ scribũt Kamets-chatúph loco Kibbúts, remouéntq; Daghés ex litera notata Scheuá, quemadmodum in Pihél fusius declaratum est. Orientales verò sequuti lectionem Rab. Iahacobi Nephtalitæ scribũt Patháh, quasi sit ex Pihél, תְּרַצְּחוּ trucidabitis. At יְסֹעֵר quasi turbine propellitur, præter normam scribitur cum Tserí in vltima, Hosch. 13. 3. Porrò vnũ reperitur cum Vau & Méthegh, in quo ad ornatum dilatatur Scheuá sub litera futuri, וְתְבֻקְשִׁי, & quærêris, Iech. 26. 21.

CAPVT V.

De Hifhil, & eius paſsiua Hoſhál.

Hifhíl.

Præteritum.

M.	הִפְקִיד	הִפְקַדְתָּ			הִפְקַדְתֶּם	
C.			הִפְקַדְתִּי	הִפְקִידוּ		הִפְקַדְנוּ
F.	הִפְקִידָה	הִפְקַדְתְּ			הִפְקַדְתֶּן	

Tertia

quæ etiam teminationes alias assumit, eodem modo variandas: vnde illud הזדמנתון *(de quo suprà in Ithpehál) exactū fortasse ad illa Iechez. 38.23.* והתגדלתי והתקדשתי *& magnificabo me, atque sanctificabo.*

Benoní.

מתפקד. מתפקדין מתפקדא מתפקדן

Quæ notata sunt in Benoní Ithpehál, etiam in hoc conueniūt omnia, vnde est in Psalmum 78.63. אשתבחן *laudantur: Item, quæ in infinitum, imperatiuum, & futurum, tum Chaldaicè, tum Syré.*

Infinitum.

אתפקדא באתפקדא כאתפקדא לאתפקדא מלאתפקדא

מתפקדו למתפקדו *Syrè* — *vel,* מלאת

vt Lucæ 6.19. למתקרבו *ad tangendum, Call.* pour s'approcher.

Imperatiuus.

אתפקד אתפקדו אתפקדי אתפקדנא

Syre דין

Futurum. *Syr.* נ, *&c.*

יתפקד תתפקד יתפקדון תתפקדון

אתפקד *Syr.* נ. נתפקד

תתפקד תתפקדין יתפקדן תתפקדן

Sy. די.

CAPUT V.

De coniugatione Afhél, & eius paßiua Ofhál.

Afhél.

Præteritum.

אפקד אפקדת *אפקדו אפקדתון

al. ת. אפקדת אפקדנא

*אפקדת אפקדת אפקדא אפקדתן

Syr. תי *Syr.* די, *vel* די, *&c.*

**Luc.1.2.* אשלמו *tradiderunt.* **1.Tim.5.10.* ארוחת *refrigeravit.*

TErtia actiua Hifhíl à ſuperioribus differt ſignificatione, quòd propriè actiones deſignet, quæ alio impellente, alio verò agente fiunt, vt האכיל Fecit comedere. Duplex actio ſignificatur, nempe facere, & comedere: quarum prior tranſit in eum qui comedit: poſterior verò in cibum qui comeditur. vnde ſimul intelligitur quæ ſit ſignificatio paſsiuæ coniugationis. quaſi præcipua paſsio in re quæ patitur, conſideranda ſit, האכל Factus eſt edi, cibus videlicet, hoc eſt, cibus ille, illo iubente, hoc verò faciente comeſtus eſt: quanquam aliquando, ſed minùs ſæpe, etiam in ſecundo agente præcipuè reſidere videatur, vt, quam הראית videre factus es, Exodi cap. 26. 30, & Deuteronomij cap. 4. 35. Continet etiam ſimpliciter actiua quæ in Kal ſunt abſoluta, vt הקריב fecit appropinquare, id eſt, admouit, ſub. caſtra ſua, Exodi cap. 14. 10. quemadmodum & Pihél. Poſtremò pauca hîc ſunt abſoluta, vt השכים diluculo ſurrexit, 2. Schem. 15. 2. Formatur autem addita ה ante radicales, ſignata Chirék, ſequente Scheuá, vt in paradigmate: vel Seghól, vel Páthach, aut denique Tſerí, ſequente gutturali, vt העמיד conſtituit, 2. Paral. 19. 8. האזנת auribus auſcultaueris, Exod. 15. 26. העברת traieciſti, Iehoſch. 7. 7. הראה videre fecit, Gen. 41. 28. & הכלמנום ignominia affecimus eos, 1. Schem. 25. 7. Vltima thematis ſyllaba notatur Chirék longo, tanquam altero huius coniugationis, auctæque in ea ſignificationis ſymbolo: quod & aſciſcit Pathách imprõprĩam vocalem ſub ה, ח, & ע. ſeruatur verò Chirék illud tãtùm in tertiis perſonis, accentu eandem ſedem retinente, præterquam in paucis quibuſdam, quæ accentum deiiciunt: nam aliarum vocum penultima & vltima eadem eſt quæ in ſuperioribus coniugationibus, tam in punctis quàm in accentu.

Porrò loco ה characteriſtici huius coniugationis aſciſcitur א, vt אגאיל, vnde אגאלתי pollui, Ieſchah. 63. 3. & ת, vt

תרגול

תרגיל, à quo תרגלתי incedere aſſueſeci, Hoſch.11.3: quòd hæ literæ ſæpe commutari ſoleant. ac ה & א etiam ſimul (quod rariſsimum eſt) aſſumuntur, vt האזניחו abſcedere facient, Ieſcah.19.6: partim cum nota coniugationis Hebræa ה, partim Chaldæa א.

הפקרתי De Chirék in penultima loco Pathách, dictum eſt in præterito Kal: cuiuſmodi eſt in השאלתיהו tranſtuli (commodaui) eum, 1.Schemuel.cap.1.28. De החדלתי, infrà in Hoſhál.

HAEc coniugatio ad ſui formationem mutat de more Hebraicũ *ה in א, quod aliquando reperitur in* Hebræo *ſermone, Ieſchah.63,3.* אגאלתי *inquinaui: & Geneſ.41.43.* אברך *Genu flecte: etiam ſuperaddito* Hebraico *He, Ieſchah.19.6.* והאזניחו *& abſcedere facient. Hoc autem maximè differunt Aramæi ab Hebræis, quòd ſub ſuo Aleph characteriſtico, aut litera in eius locum ſuccedente, ſemper collocent Pathách maius, aut certè minus ad euphoniam, vt Daniel. cap.7.12.* העדיו *remouerunt. Vide quieſcentia Lámed infrá. Quinimo Syri ex hac analogia ita ſub Aleph verbi* אשכח *Inuenit, Potuit, cõtinuant ſuum Tſerí, vt aliæ literæ quæ eius abiectæ punctum recipiunt, illud idem etiam admittant, vt* משכח *Inueniens,* תשכח *Poteris. Vltima hîc eadem quæ in Pahél, & iiſdem mutationis legibus, etiam ante* חערה*, niſi fortè dicamus hîc in tertia plur. maſcul. affixa, eſſe Scheuá ſub media ob deſcendentem accentum, Daniel.cap.7.13.* הקרבוהי *adduxerunt eum: ſed & ea forma locum habere poßit, in Pahél ex analogia. Ex his verò habeto Danielem & Hezram Hebraicè ſcribentes, ſæpius pro Aleph huius coniugationis ſubſtituere He.*

Hoc etiam notandum eſt, inueniri in præterito vtriuſque vocis, actiuæ ſcilicet & paßiuæ, formationem tertiæ ſingul. fœmin. accommodatam primæ ſingulari, cùm in perfectis, tum etiam in imperfectis: quòd vtraque vox formetur per Tau. Eſt

Benoní.

מַפְקִיד מַפְקִידִים מַפְקִידָה vel מַפְקֶדֶת מַפְקִידוֹת

Superueniente מ,altera litera seruili,character coniugationis ה eliditur: ita tamen vt ipse suo puncto tanquam vestigio relicto sub מ,indicetur. Itaque integrum esset מְהַפְקִיד. מ autem præfigitur vtrique participio, quò distinguantur partim ab infinitiuo actiuo, partim à præterito passiuo in pausa. Quidam huc referunt מַרְשַׁעַת improbæ (damnabilis) 2.Paral.24.6.item & alia eiusdem analogiæ. Vide Pahúl. Atque vltima reperitur nonnunquam cum Tserí, vt מוֹצֵא educens, Psal.135.7. Etenim Chirék & Tserí, vt sunt puncta cognata, per totã hãc coniugationẽ persæpe commutantur. Vide quiescent. ל׳א׳, item & cõposita ex quiesc. Pe ׳י & Lamed ׳ה.

מַפְקִידִים Quædam præter regulam loco Chirék habent Scheuá vocale, vt מַחְלְמִים.i.somniantes, Iesch.29.8.& מַעְזְרִים opitulantes, 2.Paral.28.23. מַחְצְּרִים clangentes. 1.Paral.15.4. in quo posterior litera geminata prorsus mutescit.

מַפְקֶדֶת Admodum quadrat analogiæ grammaticæ huius coniugationis illud quod legitur Psal. 19. 8. מַחְכִּימַת sapere faciens.

Pahúl.

מֻפְקָד מֻפְקָדִים מֻפְקָדָה vel מֻפְקֶדֶת מֻפְקָדוֹת

Hîc quoque vt in actiuo participio, He symbolum coniugationis excidit, reiicitque suam vocalem sub מ. Plenum est מְהֻקְצָעוֹת habẽtibus angulos, Iech.46.22, ad cuius instar reliqua formanda essent. Notatur verò litera מ,modò Kibbúts,modò Kamets-chatúph: quòd hæc puncta sint inter se commutabilia, vt מָשְׁחָת corruptus, Prouerb.25.26: at sequente Chateph-kamets,possidet affine pũctum Kaméts, vt מָעֳמָד cõstitutum, Psal.69.3. Kaméts denique vltimæ decrescit in Patháh in constructione genitiui, vt in Nisthál dictum est. Kimchí non malè pronuntiat מָרְשַׁעַת damnabilis

ergo Dan.cap.2.25.אַשְׁכַּחַת inueni, pro אַשְׁכַּחַת. Vide paßiuam vocem ſubſequentem, Afhél quoque deficientium Ayn, & Ofhál quieſcentium Lámed. Significatio Aramicè eadem quæ Hebraicé.

Benoní.

מַפְקֵד מַפְקְדִין מַפְקְדָא מַפְקְדָן

Utrunque participium deformatur per Mem, quod vt Hebraicè, ita & Aramicè habet punctum characteriſticæ totius coniugationis, vbi illa abeſt: nam quum exprimitur, Mem recuperat proprium Scheuá. Exprimitur verò à Babylonijs hîc, & in ſequentibus temporibus ſæpius quàm Hebraicé. vbi vix apparet extra illud Pahúl Iechez.46.22.מְהֻקְצָעוֹת angulatis, & futura quædam quieſcentium Pe Iod. Syllabæ poſteriores hic eædem ſunt quæ in ipſis participijs Pahél: niſi quòd aliquando Chirék quod hîc inuenitur in Benoní ante gutturalem cum auxiliari puncto in מַשְׁכַּח inuenit, Prouerb.20.6. in paraphr. retinetur in omnibus eius vocibus, ſed ſemper ſcribendum ſine Iod, vnde legendum eſt Hoſch.1.2. מוֹסְפִין addunt. Ex ſuperiore obſeruatione huic adiuncta, eſt illud Act.4.20. מַשְׁכְּחִינַן poſſumus nos: niſi quis cauſetur punctum ח ad כ adſcriptum fuiſſe..

Pahúl.

מַפְקַד. מַפְקְדִין מַפְקְדָא מַפְקְדָן

Ut in ſuperiore coniugatione ita & hic Benoní & Pahúl ſola prima voce differũt, quæ tamẽ eadem ſit vbi vltima eſt חַעְרָה. Priores certè ſyllabæ ſemper eædem ſunt, ita vt Mem etiam huius participij formatiuum, non Kamets-chatúph (ne Babylonicè quidem ex Babylonica formatione paßiuæ ſubſequentis) ſed Pathách Aleph characteriſticæ habeat, niſi ipſum א exprimatur, aut eius loco He, tum enim manet ſuum cuique punctum. Hanc deformationem deſignat illud Danielis 2.45.מְהֵימַן ad veritatem exacta (vera, fidelis:) quod eſt ex hoc Pahúl in quieſcentibus Pe, de quibus infrá. Confirmant verò ex Hebræorum interpretatione, illud Daniel.2.15. מְהַחְצְפָא accelerata (ſeu confirma-

bilis (malis delibutæ) 2.Par.24.6. à mascul. מִרְשַׁע, itē & alia eiusdē analogiæ potiùs esse Pahúl, vel certè nomina Toár quàm Benoni. Et verò vel sola significatio quæ in illis passiua est, hoc confirmet.

Infinitiuus.

הַפְקֵר (vel) הַפְקִיר

Fieri videtur à Benoní, restituto ה, & ablato ם. א, etiam hîc vt in Præterito, loco ה ponitur, vt אַשְׁכֵּים diluculo surgendo, Iirm.25.3. in quo & plerisque aliis quies adscribitur. Frequentiùs quidem est Pathách sub ה: non rarò tamen Chirék, sicut in Benoní, vt פָּסוֹחַ וְהִמְלִיט transiliendo & eripiendo, Ieschah.31.5. vel Seghól sequente Chateph-seghól, vt הֶחֱזִיקִי apprehendere me. i. quo apprehendi, Iirme.31.32. ac tum constructione sola infinitiuus à præterito discernitur. Vltima tam hîc quàm in imperatiuo & in futuro, præter Tserí & Chirék recipit Pathách, quum tertia est ר, vt הַפְצַר violare, 1.Schem.15.23. aut secunda vel tertia gutturalis, vt הַנְחַת descendere fac, Ioel 3.11. aliàs 16. & יַבְטַח confidētes reddat, Iesch.36.15. Admittit denique paragogen י. Vide quiesc. Pe י, ad gerundia Hifhíl.

Gerundia.

בְּהַפְקִיר כְּהַפְקִיר לְהַפְקִיר מֵהַפְקִיר

Cum כָּלֵב, modò seruatur ה, modò (vt in participiis) eliditur, ac per reiectā propriā vocalem indicatur, vt לַסְתִּיר, ad abscondendum, Ieschah.29.15. post מ verò perpetuò sequitur ה: quia propriam habet vocalem, quam abiicere nō potest vt alienam admittat. Porrò vltima gerundiorum semper est Chirék.

Imperatiuus.

הַפְקֵר . הַפְקִירוּ הַפְקִירִי הַפְקֵרְנָה

Imperatiuus conformis est infinitiuo, sed ה, perpetuò scri-

ta) & illud Hez.cap.6.1. גנזיא מהחתין *thesauri repositi: quanuis quidam contrà excipiant esse Benoní, præsertim posterius, quod exponunt, Gazas reponebant, nimirum, qui reponebant, hoc est, Gazæ reponebantur, ex vsitato Hebraismo & Chaldaismo: atque hanc interpretationem iuuat aliquo modo accentuum situs. Cæterùm in his tribus (in primo ex Aramæorum omnium consensu, in duobus alijs Babylonicè) exprimitur* He *pro Aleph, coniugationis charactere, cum proprio pūcto, vnde Mem habet Scheuá. postremū deniq; est ex deficiētibus* 'פ*, vt suo loco dicetur.*

In paraphrasi Onkelós, scriptio illius Deuter. 3.5. קִרְוִין מַקְּפָן *ciuitates circundatæ, hoc etiam verum comprobat: item & illius Hosch.*13.8. דּוֹב מַתְכַּל *vrsus orbatus, in quibus si Mem debuisset habere Kamets-chatúph, vel Kibbúts, proculdubio adscriptum fuisset* ו *ad ea indicanda.*

Et verò non ita mirum videri debet in hoc Pahúl esse punctum characteris in præterito, quum hoc Hebraicè fiat in מבדל *Separatus,* מַמְשָׁל *Assimilatus,* משחת *(Corruptus, &* מַרְשָׁע *Damnandus: quæ Kimchí ait esse Pahúl, vel certè nomina Toar.*

Porrò Syri totam hanc controuersiam dirimunt, qui disertè sub מ *vtriusque participij constanter reponunt Pathách, vt Luc.* 4.6. מַשְׁלַם *traditum.*

vel מַלְ *Infinitum.* *Syr.*

אַפְקָרָא בְּאַפְקָרָא כְּאַפְקָרָא לְאַפְקָרָא מִלְּאַפְקָרָא. מַפְּקָרוּ לְמַפְּקָרוּ.

Hic *pro vtroque* א *Daniel &* Hezras *scribunt* ה. *Est autem hîc ijsdem legibus* א *posterius, huius infiniti formatiuum, quibus* א *infinitorum superioris coniugationis: vnde sequente genitiuo mutatur in Tau, Hez.* 4. 22. לְהַנְזָקַת מַלְכִין *ad nocendum regibus. Aliàs satis frequens est terminatio in* ות*, in affixione. Nulla talis formatio cernitur in nudo* לְהוֹדַע *ad indicandum, Chabak. cap.*3.2. *&* 14. לְאוֹבָדְהוֹן *ad perdendum eos, cum affixo. in superiore detritus dici possit apex, qui* א *notaret.*

Syr. דֵין *Imper.*

אַפְקַר אַפְקָרוּ אַפְקָרִי אַפְקַרְנָא

ſcribitur cum Pathách : vltima etiam hîc cum Pathách , vt הַיְשַׁר dirige, Pſal.5.9. quod in pauſa etiam retinetur, vt הַמְעַד nutare fac, Pſal.69.24.& ſimiliter in futuro, וַיַּצְלַח & proſperè egit, 1.Paral.29.23. Denique Tſerí ſpoliatum proprio accentu migrat in Seghól, quòd in infinito & futuro locum habeat, 2.Schem. 24.10. הַעֲבֶר־נָא tranſire fac quæſo nunc. Penultima vocis vltimæ ſemper eſt cum Tſerí, ſicut duæ mediæ voces Chirék in penultima ſemper obtinent. cætera eadem eſt tam in puncto quàm in accentu, cum vltima maſc. ſingul. אַבְרֵךְ Genu flecte, Gen.41.43, habet א pro ה.

Futurum.

M.	יַפְקִיד	תַּפְקִיד	יַפְקִידוּ	תַּפְקִידוּ
C.	אַפְקִיד		נַפְקִיד	
F.	תַּפְקִיד	תַּפְקִידִי	תַּפְקֵדְנָה	

Non ſemel admonuimus futurum formari ab imperatiuo : vltima tamen hîc modò Tſerí, vt וַיַּשְׁכֵּם & diluculo ſurrexit, Geneſ.19.27. modò Chirék poſsidet, illúdque aliquádo mutat in Scheuá in plurali maſc. vt וַיַּדְבִּקוּ & conſectati ſunt, 1.Schem.31.2. quod iam priùs in Benoni obſeruatum eſt. De ה, & ן, quæ per paragogen adduntur futuris, ſatis ſit quod in Kal tradidimus. Neque repetendum eſt quod in participiis de eliſione ה characteriſticæ attigimus. Si vltimá fuerit gutturalis, pro Tſerí vel Chirék erit Pathách, nõ ſolùm in quinque primariis vocibus, vt ante attigimus: ſed & retineatur ad poſtremam vocẽ, תַּבַּעְנָה Proferent, Pſal.119.171.

HOFHAL.

Præteritum.

M.	הָפְקַד	הָפְקַדְתָּ	הָפְקַדְתֶּם	
C.		הָפְקַדְתִּי	הָפְקְדוּ	הָפְקַדְנוּ
F.	הָפְקְדָה	הָפְקַדְתְּ	הָפְקַדְתֶּן	

Punctis à ſua actiua diſtinguitur, quæ mutuatur ab eius

Pahúl:

Futurum. *Syr.* נְ,*&c.*

יִפְּקַר תְּפְּקַר יִפְּקְרוּן תִּפְּקְרוּן

אֶפְּקַר נִפְּקַר נְ *Syr.*

תִּפְּקַר תִּפְּקְרִין יִפְּקְרָן תִּפְּקְרָן

Syr. דְ.י

Terminationem etiam in Chirék, vt cæteras. alias præteriti, Chaldaicè habere potest, eodem modo mutandas in Scheuá vbi quid additur: vt & aliquando fit apud Hebræos, vt in וַיַּדְבִּקוּ *(pro* וַיַּדְבִּיקוּ*) & assequuti sunt, 1. Schem. 31. 2. Imò & hîc aliquando retinetur (vt in Benoní) character coniugationis, Daniel. 7. 24.* יְהַשְׁפִּל *deÿciet (deprimet.)*

PASSIVUM.

Paßiuum huius postremæ coniugationis duplex dici potest, sicut & primæ, atque iÿsdem ferè legibus. Siquidem illud quod sequitur formam Hofhál Hebraici, non mutato etiam Hebraico ה *in* א *apud Dan. & Hez. Hebraicè scribentes, Babilonicum est, víxque prætergreditur præteritum, vt nec Pehíl. Alterum Chaldaicum est & Syrum, formatúrque per literas* את *præpositas radici, vnde cum in perfectis discerni non poßit ab Ithpehál, in illis nullum tale ponemus, bene in imperfectis, quæ hanc formationem disertè comprobabunt, cùm apud Chaldæos, tum verò vel maximè apud Syros.*

Hofhál Babylonicum. *vel* אָפְ

הָפְקַד הָפְקְדְתְּ הָפְקְדוּ הָפְקַדְתּוּן

הָפְקְדַת הָפְקַדְנָא

הָפְקַדְת הָפְקְדָתְּ הָפְקְדָא הָפְקַדְתֵּן

Omnino videtur sequenda formatio Hebraica in effingendo hoc paßiuo, etiam vbi prima est gutturalis, Hez. 4. 15. הָחֳרְבַת *desolata est. Cæterùm ex vsu Aramæorum de quo modò in actiua voce, formatio tertiæ sing. fœmin. accommodatur primæ sing. Dan. 4. 33.* הָתְקְנַת *confirmatus (coaptatus) sum. Chaldæis enim*

Pahúl: niſi quòd vltima more præteritorum paſsiuorum, eſt cum Pathách extra pauſam. Itaque ſicut illic פ notatur modò Kamets-chatúph, modò Kibbúts loco Kamets-chatúph, modò etiam Kaméts, ſequente Chateph-kaméts ſub gutturali: ſic & hîc ה, vt הָכְרַת Exciſum eſt, Ioel 1.9. הָשְׁכַּב proiectus iacuit, Iech.32.32. הָחֳרַב Ad internecionẽ deſtructus eſt, vnde infinitiuus הָחֳרֵב occidendo, 2.Reg.3.verſ.23. Mira eſt cõpoſitio vocis הֶחֳדַלְתִּי אֶת־דִּשְׁנִי Priuérne pinguedine? Iud.9.9. quod cum eadem conſequutione reperitur verſ.11.& 13. Videtur enim habere ה interrogans affectum Seghól, non ſolùm ob gutturalem ſubſequentem cum Kamets-chatúph, ſed & ad deſignandum He Hifhíl, quod ita ante gutturalem punctuaretur, quaſi hoc indicio & articuli, caſúsque ſubſequentis ſignificetur coniugatio Hifhíl hîc latens. Reliqua habet ex Hofhál. Senſus autẽ huiuſcemodi cõpoſitionis hic eſt, Veſtríſne verbis perſuaſa ita miſſam faciam pinguedinem meã, vt ea ipſa quoq; priuer & deficiar, nihílque ampliùs habeam in me cõmendabile? Penultima & vltima in reliquis vocibus eædẽ quæ in Kal & Nifhál: eadem quoque eſt ſedes accentus.

Benoní.

הָפְקַד הָפְקָדִים הָפְקָדָה vel הָפְקֶדֶת הָפְקָדוֹת

Vltima cum Kaméts, quo diſcernitur à præterito, vt in Nifhál & Puhál.

Infinitiuus.

הָפְקֵד

Deſinit in Tſerí, atque ita diſtinguitur à præterito & Benoní. Prior autem ſyllaba eadem vbique permanet. Cũ paragoge, וְהָשְׁכְּבָה proiectus iacebis, Iech.32.19. Infinitiuus pro futuro. Benoní & gerundia hîc non ita ſunt obuia, nec etiam imperatiuus (quia merè eſt paſsiua) præſertim in ver-

verbis perfectis. In imperfectis habes Benoní ad quiesc.'ע, gerundia ad defic.'ע, & imperatiuum ad quiesc.'ל'ה.

Futurum.

M.	יָפְקַד	תָּפְקַד	יָפְקְדוּ	תָּפְקְדוּ
C.	אָפְקַד		נָפְקַד	
F.	תָּפְקַד	תָּפְקְדִי		תָּפְקַדְנָה

Futurum sequitur præteritũ, sicut & in Puhál: quandoquidem imperatiuum ita vsitatum non habet: & ה abiicit, quemadmodum dictum est in Nifhál, & participiis vocis actiuæ.

parum firma esset ratio mutatam dicere ob regium accentum minùs latam vocalem Tserí, in latiorem Pathách. Vulgata editio Græcorum videtur indicare eos impersonaliter illud interpretatos fuisse, ita vt esset, Concinnitas accessit: sed Complutensis legit non ἐκραταιώθη Robur accessit, sed ἐκραταιώθην Corroboratus sum.

Ex his alia tempora efformare licet ex Hebræorum vsu.

Benoní.

הָפְקַד הָפְקְדִין

&c. siquidem apud Hebr. *legitur* הוּכָן *paratur, Ieschah.* 30.33.

Infinitum.

הָפְקָדָא בְּהָפְקָדָא

&c. vt Hebraicè הָשַּׁמָּה *(pro* הָשַּׁמָּה*) desolari eam, Leuit. cap.* 26. 34: *&* 43, בָּהֳשַּׁמָּה *(pro* בְּהָשַּׁמָּה*) postquam in desolationem redacta fuerit ipsa.*

Imperatiuus.

הָפְקַד הָפְקְדוּ

&c. vt Hebraicè הָפְנוּ *conuertimini, Iirm.* 46.8.

Futurum.

אָפְקַד יָפְקַד

&c. ita vt etiam exprimi posset characterica. coiug. אֲהָפְקַד יְהָפְקַד *&c.*

CAPVT VI.

Hithpahél.

Præteritum.

M.	הִתְפַּקֵּר	הִתְפַּקַּרְתָּ	הִתְפַּקַּרְתֶּם
C.		הִתְפַּקַּרְתִּי הִתְפַּקְּדוּ	הִתְפַּקַּדְנוּ
F.	הִתְפַּקְּדָה הִתְפַּקַּרְתְּ		הִתְפַּקַּדְתֶּן

COniugationis huius tria sunt symbola:ה cum Chirék, quod habet commune cum Hifhíl & Hofhál:Daghés in media,aut eius valor Kaméts sub prima,ídque mutuatur à Pihél & Puhál: harum enim cōiugationum significationem participat. Tertium symbolum, illúdque proprium est ת,quod in literis eiusdem aut affinis pronuntiationis (vt ט ,ד ,& ת) compensari solet,vt הִתַּמֵּם pro הִתְתַּמֵּם Integrum se exhibuit: & הִתַּפֵּל pro הִתְתַּפֵּל Contorsit se. à quibus sunt illa 2.Schem.22.26.תִּתַּמָּם integrum te exhibes, & vers.27. תִּתַּפָּל cōtorques te.item הִדַּבֵּר pro הִתְדַּבֵּר, à quo מִדַּבֵּר (pro מִתְדַּבֵּר) loquentis,Numer.7.89.הִטַּהַר (pro הִתְטַהַר) Mundauit se, à quo הִטַּהֲרוּ pro הִתְטַהֲרוּ mundauerant se, Ezræ 6.20. & in aliis etiam,vt הִנַּשֵּׂא pro הִתְנַשֵּׂא,vnde תִּנַּשֵּׂא efferetur,Num.24. 7: & הִזַּכּוּ, purificate vos, Ieschah. 1.16, quod plenum esset הִזְדַּכּוּ.nec mirum videri debet Daghés in ז indicare defectum literæ sequentis, quum aliàs semper præcedentis literæ defectum soleat supplere. primùm quia id necessitate fit.nam litera sequens כ occupatur Daghés characteristico, vt alterum insuper non admittat: deinde si regularem collocationem obseruemus,debuit ד,loco ת positum, præcedere,non autem subsequi: nisi quòd euphonia cōmunem ordinem mutauit. Itaque in defectu notando partim necessitatis, partim legitimi ordinis ratio habetur. Atque in vniuersum statuendum videtur ת, addititium nonnisi in prima per Daghés absorberi. Ponitur autem nōnunquam

א loco ה (quemadmodum in Hifhíl notatum eſt)vt אֶתְחַבַּר fœdere coniunxit ſe,2.Paral.20.35. Porrò ſyllaba הִתְ, radici præfigitur:at ſi incipiat à זַסְצַשׁ, ad euphoniam prima radicalis ſeruilibus inſeritur,vt הִשְׁתַּמֵּר Cuſtodiuit ſe, à quo futurum, אֶשְׁתַּמֵּר ſeruabo me, Pſal. 18.24. excipitur vnum, הִתְשׁוֹטַטְנָה diſcurrite, Iirm.49.3. ob euphoniam quæ pluribus literis eiuſdem ferè pronuntiationis ſubinde repetitis interturbaretur. Eadem de cauſa, vbi prima radicis eſt צ,non ſolùm illa tranſponitur,ſed & ipſe character coniugationis ת mutatur in ט,quaſi tum leniùs fluat ipſa pronuntiatio,vt הִצְטַדֵּק Iuſtificauit ſe.Sic etiam vbi prima eſt ז, illa tranſpoſita ת mutatur in ד,vt הִזְדַּמֵּן Præparauit ſe, Chaldaicum & Rabbinicum. Radicales autem notãtur iiſdem pũctis, quibus ſcribitur infinitiuus Pihél. Quorum autem vltima eſt Pathách, in maiore accentu illud mutant in Kaméts,vt וְהִתְגַּלָּח Et radet ſe,Leuit.13.33. Significatio indicata eſt in Nifhál: tametſi enim actiuorum conſtructionem, aliquot locis admittere videatur hæc coniugatio,habet tamen ſignificationem immanentem, deſignátque agentis in ſeipſum actionem, ſiue veram, ſiue imaginariam, vt הִתְעַשֵּׁר Diuitem ſe fecit,à quo מִתְעַשֵּׁר qui diuitem ſe iactat, Prouer.13.7.Habet etiam vim Frequẽtatiuorum, vt וְהִתְהַלֵּךְ & itauerit,Exod.21.19.

Sed & prima radicalis mutat genuinum Pathách in Seghól,ſequẽte gutturali kametſata & daghesſáda (quod obiter expoſuimus ad punctuationem ה,in dictionibus cõſignif.) vt fit in pauſa,vt וְהִנֶּחָמְתִּי (pro וְהִתְנַחַמְתִּי) & conſolabor meipſum,Iech.5.13.& וְהִטֶּהָרוּ (pro וְהִתְטַהֲרוּ) & mundabuntur, Num.8.7.Secunda præterea radicalis, quẽadmodum in Kal notatum eſt,loco Pathách admittit Chirék, vt וְהִתְגַּדִּלְתִּי וְהִתְקַדִּשְׁתִּי Et magnificabo me, & ſanctificabo me, Iech.38.23.הִתְקַדִּשְׁתֶּם ſanctificauiſtis vos.Leu.11.43.

Benoní.

מִתְפַּקֵּד מִתְפַּקְּדִים מִתְפַּקְּדָה vel מִתְפַּקֶּדֶת מִתְפַּקְּדוֹת

מ nota eſt Benoní, ſicut in Pihél & Hiſhíl:atque ה ſimiliter deperditur,indicatúrque ſuo Chirék ſub מ : ne plures literæ ſeruiles coaceruentur. Eadem verò eſt formationis & variationis regula, quæ in Benoní Kal tradita eſt, & in reliquis coniugationibus comprobata. Inuenitur מִתְנַכֵּרָה aliam quàm erat,ſe exhibens:cum Tſerí in penultima ex vi accentus regij, quanuis ille in vltima remaneat: ne fortaſſe ה videatur paragogicum,1.Reg.14.5.& 6.

Infinitiuus.

הִתְפַּקֵּד

Eadem eſt in hac coniugatione forma præteriti, infinitiui & imperatiui.Itaque ſolo contextu diſtinguuntur.

Gerundia.

בְּהִתְפַּקֵּד כְּהִתְפַּקֵּד לְהִתְפַּקֵּד מֵהִתְפַּקֵּד

Seruatur ה, cum בִּכְלָם:ideo proprio puncto Scheuá notantur.

CAPUT VI.

De nexu pronominum.

NExus pronominum ſeparatorum cum verbis creberrimus eſt Arameis. Siquidem non modò cum participijs cuiuſuis numeri anneſtuntur,ſed & cum futuris : & proinde non ſolùm ad diſtinguendas & definiendas perſonas,ſed & ad emphaſin.

Nexus pronominis ſeparati cum Benoní.

Singul.

Ex	פָּקֵד אֲנָא	*fit Aram.*	פָּקֵדְנָא	*iubeo ego. Maſc.gen.*
	פָּקֵד אַתְּ		פָּקֵדְתְּ	*iubes tu. Cōm.*

Chald.

Imperatiuus.

הִתְפַּקֵּר הִתְפַּקְּרוּ הִתְפַּקְּרִי הִתְפַּקֵּרְנָה

Vltima notatur etiam Pathách, vt וְהִתְעַנַּג Et oblecta te, Psal. 37.4. Porrò Tserí eodem modo mutatur, abiecto vel retracto accentu, quo in Nisħál & Pihél mutari diximus. Sed & penultimam secundæ & tertiæ vocis, sæpius in Tserí, raròin Kaméts producit accentus maior: quæ ad futurum quoque extendenda sunt. Vnde (tametsi raró) tertia præteriti pluralis eadem est, vt extra pausam, sic aliquando & in pausa, cum plurali masculina imperatiui, vt apparet ex Iehosch. 3. 5. הִתְקַדָּשׁוּ sanctificate vos.

Futurum.

M.	יִתְפַּקֵּר תִּתְפַּקֵּר	יִתְפַּקְּרוּ תִּתְפַּקְּרוּ
C.	אֶתְפַּקֵּר	נִתְפַּקֵּר
F.	תִּתְפַּקֵּר תִּתְפַּקְּרִי	תִּתְפַּקֵּרְנָה

Hîc quoque eliditur ה characteristica, traiicitúrque eius punctum ad אֵיתָן: ne plures concurrant seruiles, vt iam sæpius explicatum est. Sed enim א scribitur cum Seghól, quia gutturales non delectantur Chirék.

Chaldaicè cuiusuis generis, sed Syrè masculini propriè, aliquando tamen etiam fæminini, Matth. 23.37. קָטְלַתְּ *occidis tu,* רָגְמַתְּ *lapidas tu. i. quæ occidis, quæ lapidas, seu, trucidatrix, lapidatrix. Aliàs ex*

פָּקְדָא אַנְתִּי *fit Syr.* פָּקְדַתִּי *iubes tu. Fæm.*

Prætermittimus nexum pronominis primæ personæ cum fæminino singulari in vtroque participio, & pronominum tertiæ cum Benoni: quia nondum occurrerunt huiuscemodi nexus.

Plur.

Ex פָּקְדִין { אֲנַן / חֲנַן } *Chald.* נַן / *Syr.* נַן } פָּקְדִי *Iubemus nos. Comm.*

פָּקְדִין אַתּוּן *Aram.* פָּקְדִיתוּן *iubetis vos. Masc. Fæmininũ nondũ occurrit.*

Cum Pahúl.

Sing.

אֲנָא .פְּקִיר פְּקִירְנָא *Iubeor ego.* *Masc.*
Aram.
אַתְּ .פְּקִיר פְּקִירַתְּ *Iuberis tu.* *Comm.*
etiam Syris, qui tamen sæpius & magis propriè di-
Ex *cunt in fœminino genere,*
אַנְתִּי .פְּקִירָא פְּקִירַתִּי *Fœm.*
הוּ .פְּקִיר *Syr.*פְּקִירוּ *Ille.*
Iubetur
הִי .פְּקִירָא פְּקִירָהִי *illa.*

Nexus istiusmodi disertissimus est in alijs Pahúl aliarum coniugationum in perfectis: Heb.13.4.מְיַקְּרוּ *honorabilis ipse: & 1. Pet.1.3.*מְבָרְכוּ *benedictus ipse. Imò & in adiectis nominibus, Galat.4.3.*חַיָּבוּ *debitor est.*

Plur.

אֲנַן *Chald.*נַן
.פְּקִירִין פְּקִירִי *Iubemur nos. Masc.*
Ex חְנַן *Syr.*נַן
אַתְּון .פְּקִירִין *Aram.*פְּקִירִיתְון *Iubemini vos. Masc.*
Cætera ex superiorum analogia formare potes, quamuis nondum occurrerint.

Cum futuro.

Ex אַתְּון תִּתְבְּעוּן *fit Chald.*תִּתְבְּעִיתְון *quæratis vos, Iesch.22.4. ad cuius analogiam & superiorum illorum, reliquum futurum exigere posses. Vide quiescentia* ל״.

Obseruata punctorum analogia, nexus istiusmodi idem est in omnibus coniugationibus.

Nexus pronominum affixorum cum verbis Aramicè suas quidem habet difficultates, sed non tot nec tantas, quot & quantas habet Hebraicé.

פְּקַר *Nexus äff. cum præter.*

CAPVT VII.

De nexu pronominum cum verbis.

APud paucos ex Hebræorum Grammaticis conſtat de pronominum ſeparatorum nexu cum verbis, omnes certè in affixorum nexu acquieſcunt. Pauca enim ab illis paucis ex veterum Hebræorum libris afferũtur, quæ illud confirment:& quæ alij ad aliud caput referãt, nimirum ad mutuam temporũ cõpoſitionem, de qua proximo capite.

In huiuſce modi pronominum affixorum nexu eædem obſeruandæ punctorum mutationes, eadem puncta affixorum ipſorum & literarum quæ ea præcedunt, & eorum viciſsitudines, quæ in nominibus. Hoc duntaxat intereſt, quòd affixa quædam verborum propria ſint, alia etiam illis familiariora.

פָּקַד. חָפֵץ. יָכוֹל. Nexus affix. cum præt.
1 פְּקָדוֹ. חֲפֵצוֹ. יְכוֹלוֹ. Affix. maſc. & comm.
vel פְּקָדָהוּ. חֲפֵצָהוּ. יְכוֹלֵהוּ.
2 פְּקָדְךָ. חֲפֵצְךָ. יְכוֹלְךָ.
ad maioré &c. obſeruata hac analogia.
accentum,
פְּקָדֶךָ. raro פְּקָדְךָ
3 פְּקָדַנִי. raro פְּקָדֵנִי. ad maiorem accentum, פְּקָדָנִי.
4 פְּקָדָם. Poeticè, פְּקָדָמוֹ
5 פְּקַדְכֶם: in quo vt ad כֶן, eſt Pathách ad ſecũdã rad. quòd
6 פְּקָדָנוּ affixum conſtet pluribus conſonantibus.

1 פַּקְדֵהּ *Aff. maſc. & comm.*
2 פַּקְדָךְ *Aram.*
3 פַּקְדַנִי
4 פַּקְדְהוֹן *Syrè ex analogia eſſet* פַּקְדֵנוּן, *ſed vſus conſtanter ha*
5 פַּקְדְכוֹן *vel* פַּקְדְכוֹן. *Syr.* כוּן *bet hæc ſeparata,* פְּקַד אִנוּן.
6 פַּקְדָנָא *vel* פַּקְדַן. *Syr.* פַּקְדַן

Affix.fœm.

7 פִּקְרָה. *Aram.*
8 פַּקְרֵךְ, *vel* רֵכִי. *Syr.* רֵכִי
9 פִּקְרִכֵּן. *Syr.ex analogia*, פַּקְרַכֵּן : *sed vsus constanter habet separata, vt in mas. antistropho.*
10 פַּקְרְכֵן, *vel* פְּקַרְכֵן. *Syr.* כֵין

פְּקַרְתְּ *seu* פְּקַרְתָּ

1 פְּקַרְתִּהּ. *Syr.* פְּקַרְתָּיהִי & פְּקַרְתִּיהִי
2 פְּקַרְתַּנִי *Aramicè.*
3 פְּקַרְתִּנוּן. *Syr.* תֵנוּן: *vel separatè, vt suprá.*
4 פַּקְרְתָּנָא, *vel* תָּן. *Syr.* תַן
5 פְּקַרְתֵּהּ
6 פִּקַרְתִּנֵּן. *Syr: vt in* פְּקַרְנֵן

פִּקְרֵת. *Syr.* פַּקְרֵת

Omnino affigitur in tertijs, vt פְּקַרְתְּ, & *loco primarum admittit secundas.*

פְּקַרְתֵּךְ
פְּקַרְתְּכוֹן. *Syr.* כוֹן *Chaldæi videntur admittere Hebraicam formationem,* תִיכוֹן & תִיכֵן
פַּקְרְתֵּךְ, *vel* תֵכִי. *Syr.* תֵכִי
פְּקַרְתְּכֵן. *Syr.* כֵין

פְּקַרוּ

פַּקְרוּהִי
פַּקְרוּךְ *Aram.*
פַּקְרוּנִי. *Syr. etiam* רוּנָנִי
פַּקְרוּנוּן. *Syrè etiam separatè.*
פַּקְרוּנְכוֹן, *inserto Nun per epenthesin.*
Syrè, פַּקְרוּכוֹן
פַּקְרוּנָא, *vel* רוּנָנָא, *vel* נָן, *vel etiam* רוּן.
Syrè, רוּן, & רוּנַן.
פַּקְרוּהָא. *Syr.* פַּקְרוּה
פַּקְרוּךְ, *vel* רוּכִי. *Syr.* רוּכִי

7 פְּקָדָהּ, vel פְּקָדָה Affix.fœm.
8 פְּקָדֵךְ
9 פְּקָדָן
10 פְּקַדְכֶן Atque ita tertiæ omnes personæ omniũ personarum, generum & numerorũ affixa, hoc est decem recipiunt. Primæ duntaxat octo. Nam primæ sing. & pluralis affixum exprimitur per coniugationem reciprocam. Secundæ sex duntaxat: tum hac de causa, tum etiam quòd affixa fœminina masculinæ voci non quadrarent, nec masculina fœmininæ.

פָּקַדְתָּ
1 פְּקַדְתּוֹ, vel פְּקַדְתָּהוּ
2 פְּקַדְתַּנִי. ad maiorẽ accentum, פְּקַדְתָּנִי.
3 פְּקַדְתָּם
4 פְּקַדְתָּנוּ, vel פְּקַדְתָּנוּ, ex analogia præteriti.
5 פְּקַדְתָּה
6 פְּקַדְתָּן

יָכוֹלְתָּ
יְכָלְתּוֹ, vel יְכָלְתָּהוּ
&c. hac ipsa analogia. Perpetuũ enim est vocalem secundæ radicalis breuẽ esse in affixione vocum quæ formantur litera nõ quiescente, in aliarum, longam.

פָּקַדְתִּי
1 פְּקַדְתִּיו: vel פְּקַדְתִּיהוּ,
2 פְּקַדְתִּיךָ imò & aliquando פְּקַדְתִּיו, ex analogia præteriti.
3 פְּקַדְתִּים
4 פְּקַדְתִּיכֶם
5 פְּקַדְתִּיהָ
6 פְּקַדְתִּיךְ
7 פְּקַדְתִּין
8 פְּקַדְתִּיכֶן

יָכוֹלְתִּי
יְכָלְתִּיו, vel יְכָלְתִּיהוּ
&c. hac ipsa analogia.

פָּקְדוּ
פְּקָדוּהוּ, vel פְּקָדֻהוּ. פְּקָדוּהָ.
פְּקָדוּךָ פְּקָדוּךְ
פְּקָדוּנִי
פְּקָדוּם פְּקָדוּן
פְּקָדוּכֶם פְּקָדוּכֶן

יָכְלוּ חָפְצוּ
יְכוֹלוּהוּ חֲפֵצוּהוּ
&c. obseruata hac pũctorum analogia.

פְּקְרוּנְן. *Syrè etiam ſeparatè.*
פַּקְרוּנְכֶן, *etiam inſerto Nun per epenteſin.*
Syrè, פַּקְרוּכִין.

פַּקְדָתְוּן

נֶיהִי.*Syr.*פְּקַדְתוּנֵה
דְתוּנִי.*vel certè Chald.*פַּקַדְתוּנָנִי
פְּקַדְתוּנוּן. *Syrè potiùs ſeparatè.*
תוּנַן,*Syrè*.תוּנֶן *vel*,תוּנַנָא *vel*,פְּקַדְתוּנָא
פְּקַדְתוּנֵה
פְּקַדְתוּנֵן. *Syrè potiùs ſeparatè.*

פְּקַדְנָא

פַּקְדָנֵיהִי.*Syr.* פְּקַדְנֵהִי *vel certè*,פְּקַדְנוּהִי
פְּקַדְנָךְ
פְּקַדְנָכוֹן
כוֹן.*Syr.*פְּקַדְנָכוֹן
פְּקַדְנָה.*Syr.*פְּקַדְנָהָא
נִיכִי.*Syr.*נִיכִי *vel*,פְּקַדְנָךְ
נֶנֶן *vel*,פְּקַדְנָנָא
כֵּין.*Syr.*פְּקַדְנָכֶן

פַּקְדַת.*Syr.*פְּקַדַת

Omnino vt פְּקַדְתְּ,*niſi quòd facit* פַּקְדַתְנִי,*vt Rom.7.11.*קַטְלַתְנִי, *occidit me, &c.* *proinde* פְּקַדְתָּנָא

פַּקְדִי.*Syr.*פְּקַדָא

דְיְהִי.*Syr.*פְּקַדָהִי *vel potiùs*,פַּקְדְוּהִי

Reliquæ voces videntur eædē quæ in פְּקַד *ex analogia* אַתְמְהָן *obſtupefecerunt nos, Luc.24.22. niſi quis ad differentiam aliquam malit* פַּקְדְוּהִי. *Syr.*פַּקְדְיְהִי
פַּקְדָךְ
פַּקְדָנִי
פַּקְדָנוּן.*Syrè potiùs ſeparatè.*
כוֹן.*Syr.*פַּקְדָכוֹן
פְּקַדָן.*Syr.*פְּקַדְנָא
פְּקַדָה *.Syr.*פְּקַדְהָא

פְּקָדְונוּ

פְּקַדְתֶּם — יְכָלְתֶּם

פְּקַדְתָּהוּ vel, פְּקַדְתִּוהוּ — פְּקַדְתּוּהָ — יְכָלְתּוּהוּ

תָּנִי vel פְּקַדְתּוּנִי — vel תָּהָ — &c.

פְּקַדְתּוּם — פְּקַדְתּוּן

פְּקַדְתּוּנוּ

פְּקָדְנוּ — יְכוֹלְנוּ

פְּקַדְנָהוּ vel, פְּקַדְנוּהוּ — יְכוֹלְנוּהוּ

&c. obseruata hac punctorum analogia, & affixorum numero qui in hanc vocem competit.

פְּקָדָה — חֲפֵצָה — יְכֹלָה

פְּקָדַתְהוּ, &ad maiorem accẽtum דָתְהוּ. — חֲפֵצַתְהוּ — יְכוֹלַתְהוּ &c. obseruata hac punctorum analogia.

Dicitur & פְּקָדַתּוּ, mutato ה affixi in ת, in quo ת effectum ex ה nota fœminina suppletur per Daghés.

פְּקָדַתְךָ. & ad maiorem accentum, פְּקָדָתְךָ

פְּקָדַתְנִי. & ad maiorem accentum, פְּקָדָתְנִי

פְּקָדָתַם

פְּקָדַתְכֶם

פְּקָדַתְנוּ. & ad maiorem accentum, פְּקָדָתְנוּ

פְּקָדַתָּה: & sæpius פְּקָדַתָּה, quod vt formes, omnino tibi re-

פְּקָדַתֶךְ præsentandum est integrum פְּקָדַתְהָה, ex quo

& accentu prius ה transeat in ת, in quo prius ת effectum

retroacto ex nota fœminina suppleatur per Daghés, vt

פְּקָדָתֶךְ in masculino affixo antistropho.

פְּקָדָתַן

פְּקָדַתְכֶן

פְּקָדְתְּ — יָכוֹלְתְּ

פְּקַדְתִּיו — יְכָלְתִּיו

&c. assumpta omnino affixione primæ sing. ad ea af-

fixa quæ ipsa admittere potest: & adiectis, פְּקַדְתִּינִי Visitasti me (pro quo aliquando reperitur פְּקַדְתַּנִי) & פְּקַדְתִּינוּ Visitasti nos, pro quo aliquando reperitur פְּקַדְתֵּנוּ, commutato Chiréck in Tserí: atque פְּקַדְתָּנוּ, fortasse commissa enallage generum.

פְּקַדְתֶּן

פְּקַדְתּוּהוּ, &c. omnino vt in פְּקַדְתֶּם, ita vt discrimen duarum harum vocum affixarum petendum sit ex sententia.

Benoní.

יָכוֹל. חָפֵץ. פֹּקֵד.

Hæ formæ à nominum analogia pendent: itaque duæ posteriores (vt propriè nomina sunt substituta pro participiis) inflectendæ sunt omnino vt אָבֵל, & גָּדוֹל, ita vt vlla alia affixa vix asciscant: vel eo maximè nomine quòd absolutis & immanentibus seu neutris verbis ferè accommodandæ sint. Prima eandem quidem habet affixionem quam כּוֹרֵם: sed & permulta ex affixione verborum mutuatur, verbalia videlicet affixa (præsertim vbi est verborũ agentium) & puncta quædam eorum propria.

פֹּקְדֵהוּ vel, פּוֹקְדוֹ	פֹּקְדָהּ, rarissimè, קְדָהּ
פֹּקֶדְךָ vel, פּוֹקֶדְךָ Media gutturali, אֹהַבְךָ diligenti te, 2. Paral. 20.7. vltima gutturali, בֹּרַאֲךָ creans te, Iesch. 43.1. & שֹׁלֵחֲךָ mitto te, 1. Schem. 21. 2. Denique ad maiorem accentum, פֹּקְדֶךָ.	פֹּקְדֵךְ
פֹּקְדִי, vel פֹּקְדֵנִי. Rarò פֹּקְדַנִי	
פֹּקְדָם (rarissimè, פֹּקְדֵם) vel פֹּקְדֵהֶם	פֹּקְדָן, vel פֹּקְדָהֶן
פֹּקֶדְכֶם. Media gutturali, גֹּאַלְכֶם redimens vos, Iesch, 43.14.	פֹּקֶדְכֶן
פֹּקְדֵנוּ	

Plurale masc. omnino inflectendum & affigendum vt כּוֹרֵם à כּוֹרְמִים.

Fœmi-

פִּקְדָךְ, *vel* דָּיִבִי. *Syr.* דָּיכִי

פִּקְדָנָן. *Syrè potiùs ſeparatè.*

פִּקְדְכֵן. *Syr.* דְּכֵין.

פִּקַדְתֵּן

omnino vt פְּקַדְתּוּן

Benoní & Pahúl omnino affiguntur inſtar nominum ſuæ formæ, vt &

Infinitum.

מְפַקֵּד. *Syr.* מְפַקֵּד

מְפַקְּדָה, *vel* דִּנָה, *vel* דּוּהִי. *Syr.* מְפַקְּדָה, דּוּהִי, *vel* דְּוְהִי.

Fœmininum פֹּקְדָה, vt non conſtruitur, nec etiam affigitur, ſed ſola forma פֹּקֶדֶת, ídque omnino inſtar כּוֹתֶרֶת. Plurale פֹּקְדוֹת prorſus affigitur, vt plurale nominis סוֹלְלָה.

Pahúl.

פָּקוּד omnino inflectitur & affigitur, vt בָּרוּךְ.

Infinitum.

Et ſi in infinito affigendo duplex illius forma duntaxat ſpectetur, nimirum פְּקֹד & פְּקוֹד, tamen poſterior tertiam creat affigendi infiniti rationem, quando mediam habet gutturalem affectam Pathách. In hac verò triplici affixione duplex affixorum acceptio conſideranda. Nam quandoq; agentem, quandoque patientem referunt, vt ſtatim ſubiiciemus.

פְּקוֹד

פָּקְדוֹ vel פָּקְדֵהוּ Viſitare illum. i. quum ille viſitat, aliũ videlicet: vt ſit agentis. vel,

פָּקְדָהּ, vel פָּקְדָהָ, imò & פָּקְדָנָּה, obſeruata maſculinæ vocis analogia. In prima affixi.

פְּקַח Aperire, פִּקְחוֹ פִּקְחֵךְ, &c. eandem omnino ſeruat analogiá quam nomẽ פֶּתַח (pag. 64.) ita vt aliquá-

פְּעַם Tũdere, פַּעֲמוֹ פַּעַמְךָ, &c. omnino eandem ſequitur affixioné quam נַעַר, pag. 71.

מִפְּקְדָךְ.*Chald.etiam* דִּנָךְ
מִפְּקְדִי.*Chald.etiam* דִּנִי & דְּנָנִי,
מִפְּקַדְהוֹן.*Syr.*הון. *Chald.etiam* דִּנוֹן
מִפְּקַדְכוֹן.*Syr.*כון. *Chald.etiam* דִּנְכוֹן
מִפְּקְדָנָא*vel*,דִּנָנָא.*Syr.*דַּן
מִפְּקְדָה.*Chad.etiam* דִּנָה
מִפְּקְדָךְ.*Chald.etiam* דִּנָךְ. *Aram.*דֵּכִי.*Syr.*דִּכִי
מִפְּקַדְהֵן*vel*,דִּנֵן.*Syr.*דְּהֵין
מִפְּקַדְכֵן.*Syr.*כֵין.*Chald.etiam* דִּנְכֵן

Imperatiuus. פְּקֻד.*Syr.* פְּקוֹר

פְּקְדָה.*Chald.etiam* דִּנָה.*Syr.etiam* פְּקוּדִיהִי
פְּקְדָנִי.*Syr.*פְּקוּדִינִי:*ex* פְּרוּקִינִי *serua me, Matth.*14.30. & שַׁבְּחִינִי
*glorifica me, Ioann.*17.5.
פְּקְדוֹן. *Syrè potiùs separatè.*
פְּקְדָנָא.*Syr.*פְּקוּדַן, & *aliquando* פְּקוּדִין
פְּקְדָה,*vel* דִּנָה.*Syr.*פְּקוּדִיה.*Ex* פְּסוּקִיה *abscinde illud, Matth.*18.
8. & *Luc.*13.7.
פְּקְדֵן.*Syrè potiùs separatè.*

פְּקְדוּ

פְּקְדוּהִי, *vel fortasse meliùs, vt Syrè,* פְּקְדוּהִי, & *sic in cæteris*
vocibus.
פְּקְדוּנִי.*Syr.*פּוּקְדוּנָנִי
פְּקְדוּכוֹן. *Syrè potiùs separatè.*
פְּקְדָנָא.*Syr.*פּוּקְדַן
פְּקְדוּהָא. *Syr.*פּוּקְדוּה
פְּקְדוּכֵן.*Syrè potiùs separatè.*

Quia nondum occurrit affixio duarum posteriorum vocum, imperatiui, malim illas separatè cum pronominibus enuntiare.

Formæ פְּקֻר & פְּקֻד *sequuntur præt.*

Futurum.

יִפְּקֻד.*Syr.*נֵפְקוּד

יִפְּקְדֵנָּה.*Syr.*נֵפְקְדִיוּהִי

יפקדנך

quum illũ visitat, alius videlicet: vt sit patiẽtis. Et ob secundam gutturalem in hac forma, כְּאַסּוֹ vel מְאַסְּהוּ Abominari eum.

forma ה aliquãdo caret Mappík, vt & in nominibus, עֲזָבָהּ dereliquit illa, 2. Reg. 8. 6.

do propter primam gutturalem habeat Seghól loco Chirék, בְּחֶטְאָה cùm peccauerit ipsa, Num. 15. 28. & præterea aliquando propter ר primam rad. loco Chirék, Pathách, וְרַקְעֲךָ & extendisti tu, Iechez. 25. 6.

פְּקָדְךָ vel פָּקְדְךָ. Et ob secundã guttur. כְּאָסְךָ.

פָּקְדֵךְ, obseruata item vocis masculinæ analogia ad primã & secundam rad. quæ in hanc competere potest.

& ob tertiam, לְמִשְׁחֲךָ vt vngueremte, 1. Schem. 15. 1. deiecto Kamets-chatúph à secunda ad gutturalem tertiam, ex cuius vi postea secunda afficiatur puncto simplici. Anomalũ omnino est שְׁאטְךָ contemnere te, Iechez. 36. 5. Aliquando loco Kamets-chatúph ad primam est Kibbúts, בְּקֻצְרְךָ cùm messueris tu, Leu. 23. 22. Denique ad maiorem accentũ dicitur מְאָסֶךָ, פְּקָדֶךָ, &c.

פָּקְדִי (quod vt plurimùm agentis est) vel, פָּקְדֵנִי (quòd sæpius patientis est.) In quibusdam Kamets-chatúph producitur in Kaméts interiecto Méthegh, רָֽדְפִי- prosequi me, Psal. 38. 21. Secunda gutturali, מָאֳסִי.

פָּקְדָם. פָּקְדָם. Raro פָּקְדָם ex analogia imperatiui & futuri. Secunda gutt. מָאֳסָם.

פָּקְדָן, פָּקְדָן, &c. vt in masc. ita vt hîc, vt in nominibus, accedat paragoge literæ ה, פָּקְדָנָה.

פָּקְדְכֶם vel פְּקָדְכֶם eadem prorsus analogia etiam extraordinaria qua in פָּקְדְךָ: ita vt præter omnes formas aliquando habeat ו reiectum ad primam, בְּמֹצַאֲכֶם cùm inueneritis vos, Gen. 32. 19. Secunda gutturali, מָאָסְכֶם: quam formam assumit aliquando ר media, בְּקָרְבְכֶם quum appropinquabitis vos, Deut. 20. 2.

פָּקְדְכֶן, פָּקְדְכֶן, &c. vt in masc.

פָּקְדֵנוּ Media gutt. מָאֳסֵנוּ

יפקרנך *Syr.* נפקרך
יפקרנני *Syr.* נפקרני
יפקרנון *Syrè potiùs separatè.*
°יפקרנכון *Syr.* נפקרכון, *vel* נפקרכון, *vel etiam* נפקורכון, *vt Hebr.*
13.21. נגמורכון *perficiat vos.*
יפקרננא *Syr.* נפקרן, *minùs sæpe* נפקרין
יפקרנה *Syr.* נפקריה, *vel* ריה
יפקרנך, *vel* רנכי *Syr.* נפקרכי
יפקרנן *Syrè potiùs separatè.*
°יפקרנכן *Syr.* נפקרכין, *vel* נפקרכין

° *Ut* Hez.7.21. ישאלנכון *rogabit vos, habet Seghól ante* נ *epentheticum: fortasse quia & illud sonantius est & concinnius quàm Chirék.*

Chaldaicam affixionis analogiam sequuntur in suis affixis אפקר, תפקר, נפקר, *&* תפקרין *Chaldaica: Syram verò, Syra* אפקור, תפקור, *&* תפקורי, *vt apparet ex Roman.*8.39. תפרשני *separabit me.*

יפקרון *Syrè* נפקרון

יפקרונה *Syr.* נפקרוניהי
יפקרונך *Syr.* נפקרונך
יפקרתני *Syr.* נפקרונני
יפקרונון *Syrè potiùs separatè.*
יפקרונכון, *vel ex Syr. analogia*, נכון. *Syr.* נפקרונכון
יפקרוננא *Syr.* נפקרונן
יפקרונה *Syr.* נפקרונה
יפקרונך, *vel* רונכי *Syr.* נפקרונכי
יפקרונן *Syrè potiùs separatè.*
יפקרונכן, *vel* נכין *Syr.* נפקרונכין.

Quia verò Chaldæi maximè gaudent נ *epenthetico, expresso Daghés loco* נ *formatiui, lubentiùs fortasse dicerent,* יפקרנה, *&c. ex Daniel. cap.*2.8. תהודענני *significaueritis mihi.* & 9. תהחונני *indicaueritis mihi.*

Atque hanc affixionis rationem sequuntur Chaldæum תפקרון

Prior forma imperatiui eandem omnino agnoscit affixionem, quam illa eadem in infinitiuo.

פְּקוֹד

פָּקְדֵהוּ פָּקְדוֹ, &c. nisi quòd sex dũtaxat admittit affixa, quippe quæ sit secundæ personæ: & ante ם & ן habet Tserí non Kaméts. quod rarò accidit in infinitiuo. Reperitur נִצְּרֶהָ serua illam, Prouer. 4. 13. cum Daghés ornatus, quod aliàs in imperatiuo paragogico huius verbi occurrit. pag. 114.

פְּקַח

Posterior forma, vndecunque illa sit, dũtaxat mutat Pathách in Kaméts, פְּקָחֵהוּ פְּקָחֵנִי פְּקָחָם פְּקָחֵנוּ פְּקָחָה אוֹ פְּקָחֶנָּה, פְּקָחֵן.

Plurale masc. & singul. fœm. in priore forma nihil prorsus immutant in affixione, nisi quòd aliquando pro ו est Kibbúts: פִּקְדֵי פִּקְדֵיהוּ פִּקְדֵינִי, &c. פִּקְדֵהוּ, פִּקְדוּ פִּקְדוּהוּ פִּקְדוּנִי: &c.

In posteriore verò forma inserunt duntaxat literas characteristicas affixioni singulari, פִּקְחוּהוּ פִּקְחוּנִי, &c. פִּקְחִיהוּ פִּקְחִינִי, &c.

Plur. fœmininum in vtraque forma, aut non affigitur, aut assumit affixionem masc. plur.

Prior futuri forma in vocibus desinentibus in literam non quiescentẽ, ferè mutat i in Scheuá, nisi ante ךָ כֶם כֶן, ad quæ illud mutat in Camets-chatúph inter duo Scheuá, ne tria Scheuá & scribenda & legẽda sint. Et verò cuique voci suus affixorum numerus accommodandus est.

יִפְקוֹד

יִפְקְדֵנָה, vel יִפְקְדֶהָ, vel יִפְקְדָה, יִפְקְדֵנוּ: vel יִפְקְדֵהוּ, vel יִפְקְדוֹ, atque aliquando יִפְקְדֶנּוּ. vel יִפְקְדֶנָּה.

יִפְקָדְךָ Poet. יִפְקְדֶכִּי & aliquãdo producto Kaméts-chatúph in Kaméts, ob superinductum Méthegh, יִפְגָּשְׁךָ occurret tibi, Gen. 32. 17.

Ad maiorem accentum retroactum reponitur Seghól, & proinde redit ferè Kamets-chatúph ad.

Y. j.

& Syrum תַּפְקְרִין*,in suis affixis.*

Quia nondum occurrit certa affixio Chaldaicorum יִפְקְרֵן *&* תִּפְקְרֵן*, satius erit illas separatè cū pronominibus enūtiare: nisi malimus vel ad* Hebraicam *analogiam exigere, vel ad* Syram *illius* נְמַשְׁחֻנָּיְהִי *vngerent eum, Marci* 16.1. *ex cuius analogia* Syri *affigerent*, תַּפְקְרִין *&* תִּפְקְרֵן, נִפְקְרֵן, *imò etiam suum* תַּפְקְרִין, *vt sequitur:*

נִיהִי		
נָךְ		
נָנִי		
נָנוּן		נִפְקְרָךְ
נָכוֹן		*vel*
נֵן		תַּפְקְרָךְ
נָה		*vel etiam*
נָכִי		תַּפְקְרִי
נָן		
נָכֵין		

Onkelos Exodi 1.16. וּתְקַיְּמְנָהּ *& viuam eam conseruabitis, videtur designare* תִּפְקְרֵן *affigēdum instar* תִּפְקְרִין*, præsertim ad affixum fœmininum.*

Vt Hebraicè, sic & Aramicè, coniugationes passiuæ non alibi affixa admittunt, quàm in infinito, idque assumpta terminatione in ו, *ex analogia nominum eiusdem formæ. Nam Chaldaica terminatio* א, *vix casum syntacticū prætergreditur.*

אִתְפַּקָּרָא ,אִתְפַּקָּרַת.

הִתְנַדָּבוּ *vt* .*&c.*,אִתְפַּקָּרוּתָךְ ,אִתְפַּקָּרוּתָהּ ,אִתְפַּקָּרוּת ,אִתְפַּקְּרוּ, *vel* אִתְכַּנָּעוּ,*pag.*73.*&* 75.

Imò & hanc analogiam sequuntur infinita reliquarum coniugationum, etiam actiuarum. Aliæ earum voces prorsus affiguntur, vt in prima coniugatione, quod ad posteriora puncta attinet. Priora enim ex ipsarum coniugationum analogia & affini illis nominum forma, definienda sunt.

&c.,מִפְקְרָה ,*&c.* מִפְקְרוֹן, *Syr.* מִפְקְרוֹן ,*&c.* ,אִפְקַר ,אִפְקָרָה ,*&c.* ,פָּקַר

CAPVT

Scheuá,יִפְקְדֵךְ, raró remanet, יִרְדֳּפֶךָ persequetur te, Iechez.35.6.

יִפְקְדֵנִי.Raró יִפְקְדֵנִי: rariùs atque ad solos maiores accentus יִפְקְדֵנִי:rarissimè יִפְקְדֵנִי.

יִפְקְדֶן יִפְקְדֵם.aliquádo יִפְקְדֵם. Raró יִפְקְדֵם:rariùs יִפְקְדֵם semel וַיֶּחָלְקֵם & diuisit eos, 1.Paral.24.3. pro וַיַּחְלְקֵם. Semel etiam תִּשְׁמוּרֵם custodiet eos, Prou.14.3.

יִפְקְדֶן יִפְקְדְכֶם

יִפְקְדֵנוּ.semel יַכִּירָנוּ agnoscet nos,Iesch.63.16.

Posterior forma, vt in imperatiuo, mutat Pathách in Kaméts,יִפְקְחֵךְ יִפְקָחֵהוּ יִפְקַח יִפְעָמֵךְ &c.,יִפְעָמֵהוּ יִפְעַם,&c..

In aliis vocibus desinétibus in ו,vel י,hæc posterior mutat Scheuá secūdæ radicalis in Kaméts,יִפְקָחוּהוּ,&c.תִּפְקָחִיהוּ, &c.prior forma nihil immutat. Commune est istiusmodi vocibus vtriusque formæ sæpe demutare Schurék in Kibbúts,vt in imperatiuo.

Plurale fœmininum in vtraque forma (hîc vt in Imperatiuo) aut non affigitur,aut assumit affixionē vocis תִּפְקְדוּ, תַּחְשְׁבֻנִי reputarunt me, Ijób 19.15. & תוֹכִיחֻךְ.coarguent te, Iirm.2.19.

Affixionis huius ratio vel ipsius coniugationis Kal analogiam respicit,vel affixorum punctuationem: eámque vel in proxima litera præcedentem, vel ipsi affixo hærentem. Hæc omnibus aliis coniugationibus cōmunis est:illa coniugationis Kal est propria. ita vt aliarum coniugationum analogia ab illis nominibus petenda sit quæ ad eorū punctuationem accedunt.

Porrò passiuæ coniugationes atque adeò ipsa coniugatio Hithpahél in solo infinito affiguntur,הִבָּרַאֲךָ qua creatus es,Iechez.28.13.

Affixio quæ ad verba neutra accedit per præpositionē Latinam resoluenda est,יְגֻרְךָ habitabit tecum,Psal.5.5.

Affixio coniugationis Pihél ferè eorum nominum ana-

logiam ſequitur quæ in Tſerí deſinunt, vt כּוֹרֵם, pag. 63. חֵלֶק pag. 68. & עִוֵּר pag. 69. & ſimilium: atq; adeò ipſius Benoní Kal. vnde & mutat aliquando Tſeri in Chirék, וּבְפָרִשְׂכֶם Et cùm extendetis vos, Ieſchah. 1. 15.

Præter.

פִּקֵּד

פִּקְּדָהוּ, vel פִּקְּדוֹ
פִּקֶּדְךָ, &c.

Eandem rationem reliqua cõiugatio agnoſcit: niſi quòd in Pahúl recurrendũ eſt ad nomina deſinentia in Kaméts.

Anomalum eſt illud Ieſch. 44. 13. יְתָאֳרֵהוּ efformabit ipſum: habet enim Kamets-chatúph pro Scheuá ſimplici, vt aliquando in nudo futuro euenire commonſtrauimus.

Affixio coniugationis Hifhíl (excepto Pahúl conformando ad nomina in Kaméts) omnino ſequitur analogiá nominum deſinentium in Chirék lõgum, vt שָׂכִיר, pag. 60.

CAPVT VIII.

De verbis perfectis quæ in eadem voce variam formã admittũt: déque thematis perfecti inueſtigatione.

ACcidit quibuſdam perfectis compoſita forma, ídque aut ex eadem coniugatione, aut ex diuerſis. Ex eadem coniugatione componuntur, modò commixtis diuerſis generibus, vt מַבְלִיגִתִי Confirmans [corroborans] me, Iirm. 8. verſ. 18. quod habet vim duorum participiorum Hifhil, maſc. ſcilicet & fœm. affixo vtrique pronomine: ac ſi eſſet מַבְלִיגִי roborans me [ego,] & מַבְלִיגָתִי roborans me anima mea. יַעֲמֹדְנָה ſtabunt, Daniel. 8. 22. partim cum nota maſculina י, in principio, partim cum fœminina נָה, in fine: cuiuſmodi ſunt imperfecta. וַיִּשַּׁרְנָה & rectà direxerũt ſe, 1. Schem. 6. 12. & וַיֵּחַמְנָה & incaleſcebãt, Gen. 30. 38. modò confuſis diuerſis tẽporibus, vt וְיוֹלַדְתְּ & paris [imò peperiſti,] Iud. 13. 5. & ſic יוֹשַׁבְתִּי habitas [& habitaſti,] Iirm. 22. 23. מִשְׁתַּחֲוִיתֶם procumbitis

cumbitis &[procubuiſtis,]Iech.8.16.quæ omnia partim in Kal,partim in Hithpahél,fiũt ex Benoní & præterito. Huc pertinet וְהִשְׁלַכְתֶּנָה,ex Hifhíl, ſecundum nonnullos qui volunt eſſe partim præteritum,partim futurum:magis tamen probatur vt ſit totum præteritum, addita (præter morem præteritorum)paragoge He in fine.ſimplex eſſet,וְהִשְׁלַכְתֶּן, & proiicietis,Amos 4.3. Poſtremò variatur forma in eadẽ coniugatione ex diuerſis perſonis, vt צִמְּתוּתֻנִי, Pſalm.88.17. quod fit partim à tertia perſona, partim à ſecunda plurali: niſi dicamus geminatam eſſe poſteriorem ſyllabam (vt fit) ad auxeſin.quod Rabb.Dauidi magis probatur:ac ſi dictũ eſſet,Penitus exciderunt me.

Componuntur autem ex diuerſis coniugationibus, vt יִרַדֹּף perſequatur [& perſequi faciat] me (ex Kal & Pihél) Pſal.7.6.ex Niſhál& Kal,נֵאשַׁאַר relictus ſum[& nemo quiſquam præter me,] Iechez.9.8. Ex Niſhál & Puhál, vt נְגֹאֲלוּ polluerũt ſe[& pollutæ ſunt aliunde,]Ieſch.59.3.Ex Niſhál & Hithpahél,vt וְנִכַּפֵּר & expiabitur, Deut.21.8. cuiuſmodi plura inueniuntur in Imperfectis,vt נִשְׁתָּוָה æquiparatur (ſiue referatur ad דֶּלֶף Stillicidium, ſiue ad אֵשֶׁת mulier) Prou. 27.15.נִוַּסְּרוּ caſtigabuntur,Iech.23.48. נִתָּעוּ oberrabunt (ſecundum nonnullos) Iiob 4.10. Ex Pihél cum Puhál, in diuerſis tẽporibus, vt מְקֻנַּנְתְּ nidificaſti [& nido muniris, efferris,]Iirme.22.23. Ex Hoſhál & Hithpahél, vt הֻכַּבֵּס facta fuerit lauari[& lota fuerit,]Leu.13.55.& 56.הֻדַּשְׁנָה impinguari factus fuerit[& impinguauerit ſe]Ieſch.34.6.הֻטַּמָּאָה pollui facta fuerit [& ipſa poſtea polluerit ſe,] Deut.24.4.quo loco ſatis conſtat quàm efficax ſit huiuſcemodi compoſitio, & quàm ſignificans.הָתְפָּקְדוּ recenſiti ſunt, Num.1.47, cõpoſitum videtur ex Hoſhál ob הָ, Hithpahél ob הת, & Kal ob פָּקְדוּ,adeò vt ſenſus eius vocis ita compoſitæ hic ſit, Nõ iuſsi aut facti ſunt recenſeri,nec ipſi ſe recenſuerunt, nec alij eos.Ex Hithpahél & Puhál, vt מִנֹּאָץ cõtemptim ipſum-

CAPUT VII.

De inuestigatione thematis perfecti.

Quia nullam adhuc diuersarum vocum eiusdē verbi compositionem in Aramæorum dialectis, deprehendimus, hîc duntaxat monemus eandem prorsus esse Aramæis inuestigādi thematis perfecti rationem, quæ Hebræis vsitata est.

TRACTATVS QVINTVS.

CAPUT I.

De Imperfectis verbis.

IN Imperfectis ea notanda maximè sunt in quibus à perfectorum regulis discedunt, quod iisdem locis & modis hîc fit quibus Hebraicé. Quod ergo attinet ad formationem coniugationum, modorum, personarum, generum & casuum: quæ in perfectis dicta sunt, in illis locum habent ferè omnia.

Imperfectorum verò quatuor facimus ordines, Deficientium, Quiescentium, Compositorum ex vtrisque, & Abundantium. Hi sua habent genera Aramicè, vt Hebraicé. Fingenda autem hîc videntur duo duntaxat deficientium genera, nimirum in prima & secunda. Non enim hîc ita obtinent deficientia in tertia, atque apud Hebræos: quū Aramæi, & præter cæteros Syri, literis abundantibus sæpius vtantur. Unde fit vt bis legatur apud Ionathán, 1. Schemuel. 17.28. נְחַתְּתָא *descendisti. Ergo est præter regulas Aramæas & Hebraicas, quòd Nun deficit in* יְהֵימִון *pro* יְהֵימְנוּן *Credent, vt in Hebraico* אֱמֶת *pro* אֱמֶנֶת *Veritas..*

Atque ex hoc apparet, hîc deficientes literas per reiectam vocalem eodem modo indicari quo apud Hebræos, à quibus etiā ad illud idem, assumitur Daghés in sequenti litera, nisi sit gutturalis, quæ illud semper absorbet.

CAP.

met ſe prouocat [& ab aliis prouocatur, aut etiam prouocari fit] Ieſchah.52.5.

Quod ſupereſt, thematis inueſtigatio in hoc ordine perfacilis eſt. Nam ſublatis literis characteriſticis, & redacto numero literarum ad ternarium (quo themata conſtare diximus) obuium erit thema. Verbi gratia, tollatur ex פָּקַדְתְּ, ſyllaba תְּ, & ex פָּקַדְתִּי, ſyllaba תִּי, redibit radix ipſa פָּקַד: ſic & in aliis vocibus: ſemper enim perfecta tres radicales ſeruant.

Variam diuerſarum vocum in verbis diuerſis compoſitionem vide ſub calcem huius Grammaticæ.

TRACTATVS QVINTVS.

De verbis Imperfectis.

CAPVT I.

De verbis Imperfectis, ac primùm de Defectiuis, in prima Iod vel Nun.

IMperfectas radices in verbis, atque adeò verba ipſa imperfecta ea ſuprà deſignauimus quæ iuſtum, hoc eſt ternarium literarum radicalium numerum aut minuunt, aut excedunt. Minuta iam ſubdiuidimus in Defectiua, Quieſcentia & Compoſita. Inde fit vt verborũ Imperfectorum quatuor ordines conficiamus, Defectiuorum, Quieſcentium, Compoſitorum & Abundantium. Defectiua vocamus in quibus litera qua aliquando minuuntur, nunquam quieſcit, ſed vnà & ex ſcriptione & ex pronuntiatione excidit.

Defectiuorum iſtiuſmodi tres ſunt claſſes. Quædã deficiuntur, פ׳, id eſt, prima, quædam ע׳, id eſt, ſecunda, quædam ל׳, id eſt, tertia. Defectiuorum פ׳.i. in prima, rurſum

CAPUT II.
De deficientibus 'פ.

Subdiuiditur prius deficientium genus in deficientia Pe Iod & Pe Nun, vt & Hebraicè, vbi postquam tria priora tempora Kal perfecta sunt, illud etiam hîc obtinet.

Kal.
Præteritum.

Defectiua Pe Nun.	Defectiua Pe Iod.
נְפַק *Exijt.*	יְקַף *Circundedit.*

Perfectè vsque ad Infinitum.

מִפַּק	מִקַּף
בְמִפַּק	בְמִקַּף
&c.	*&c.*

Syré,

מֵ

לְמֵ

Hîc *Aramicè litera deficiens non suppletur per* ת *calci affixum, sed per Daghés, quod duplicans esse potest post* מ *infiniti characterem. Familiare etiam & quasi peculiare Aramæis est Daghés supplementi istiusmodi resoluere in Nun quod epentheticôs præcedat literam daghessandam, vt* מִנְפַּק, *vbi Hebraicè subsequi videtur in* תַמְנוּ *consummarunt, Psal.*64.7, *& Thren.* 3.22. *vbi neutrum est, Consumptæ sunt, & in* מָעֻזְנֶיהָ *fortitudines (munitiones) eius, Iesch.*23. *versu* 11. *Absorpto omnino Daghés in gutturali dicitur,* מֵחַת *descendere, vt & Hebraicè,* נִחֲתוּ*, demissæ [defixæ] sunt, Psal.*38.3. *nisi fortè excipias Méthegh illud quodammodo supplere. Infinitum hîc posse assumere paragogen, & alias terminationes in imperfectis vsitatas non est repetendum.*

duo ſunt genera. Quædam enim primam illam habent י, quædā verò, נ. Illa defectiua פ״י, hæc defectiua פ״נ dicuntur. Quæ ergo primam habent נ, maiorem partem ad hanc claſſem pertinent, item & quæ primam י ſubſequente צ: ita tamen vt & ipſa aliquando in perfectis cenſenda ſint, etiam vbi imperfecta eſſe deberent: præſertim ſi ſecundam habeant gutturalem, vt נָעַר Excuſsit, נָאַץ Spreuit. Vulgò verò hoc defectiuorum genus ſolet ſua prima defici, in infinito, imperatiuo & futuro Kal, in duobus prioribus temporibus Nifhál, in toto Hifhíl & Hofhál.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

Defectiua Pe Nun.		Defectiua Pe Iod.
Acceſsit.		Stetit.
נָגַשׁ נָגְשָׁה נָגַשְׁתָּ		יָצַב יָצְבָה יָצַבְתָּ
	&c. vt in perfecto פָּקַד. Item	
	Benoní.	
נוֹגֵשׁ נוֹגְשִׁים		יוֹצֵב יוֹצְבִים
	&c. Item	
	Pahúl.	
נָגוּשׁ נְגוּשִׁים		יָצוּב יְצוּבִים
	&c. vt in perf.	

Hactenus Perfectá. Pahúl autē adſcripſimus verbis abſolutis, vt integrum paradigma extaret. Nō enim curæ fuit vſitatis quibuſque duntaxat inhærere.

Infinitiuus.

גֶּשֶׁת	צֶבֶת

Vnica eſt forma infinitiui defectiui pro vtroque ſtatu, abſoluto videlicet & conſtructo. Atque ה, ad calcem adiectum, videtur literam amiſſam compenſare. Hoc verò primum eſt abſentis literæ ſupplementum. Cæterùm pro duplici Seghól adſcribitur duplex Pathách in iis quorum ter-

Defectiua Pe Nun. Defectiua Pe Iod.

tia est gutturalis,vt נְטַע,טַעַת,à נָטַע Plantauit: producitúrque, vt plurimùm siue Seghól siue Pathách prius, in Kaméts longum,quum incidit in maiorem distinctioné, sicut in Benoní Kal, in verbis perfectis prius dictum est. Reperitur cum Scheuá קְחַת־כֶּסֶף accipere argentum, 2.Reg.12.8,à לָקַח Accepit (de quo infrà:) quò celeriùs fluat pronuntiatio ad sequentem vocem cum qua propter Makkáph cõmunem habet accentum.

Gerundia.

בְּצֶבֶת כְּצֶבֶת	בְּנֶשֶׁת כְּנֶשֶׁת
לָצֶבֶת מִצֶּבֶת	לָנֶשֶׁת מִנֶּשֶׁת

ל tertij gerundij cum Kaméts, quia præfigitur infinitiuo Milhél (vt vocant) id est, habenti accentum in priore: in constructione tamen genitiui subsequentis & affixione, Kaméts demigrat in Scheuá, vt quod primã syllabam occupat:sicut constat ex Genes.16.3.לְשֶׁבֶת אַבְרָם ad habitandũ [ipsius] Abrám. i. ex quo venerat Abrám ad commorandum, &c. quod propriè est eiusdem analogiæ cum his, licet sit ex alio ordine.

Imperatiuus.

צֵב צְבוּ צְבִי צֵבְנָה גַּשׁ גְּשׁוּ גְּשִׁי גַּשְׁנָה

Imperatiuus.

קֻף *pulsate.* קושו.*Matth.7.7.* פְּק

&c.

Ut nec Hebr. ita nec Chaldaicè vllum supplementũ apparet literæ deficientis. Caterùm omnes aliæ perfectorum formæ hîc etiam vsitatæ sunt, vt & in futuro: ita vt Syri mutent aliquando Pathách in Scheuá, quod de more repræsentant per suum Tserí, vt פְּצו *dispergite, Lucæ 9.5. nisi quis excipiat illud Tserí esse à forma in Tserí, quæ in perfectis etiam vsitata est. Aliàs enim*

Pathách

Defectiua Pe Nun.	*Defectiua Pe Iod.*

Pathách ipsum retinent, etiam vbi tertia radicalis gutturalis nō est, vt Rom.12.16.קִרבוּ adiungite vos.

Futurum.

אֶקַּח יִקַּח	אֵקַר יֵקַר

&c. vt in perfectis, quod ad posteriores syllabas attinet.

Defectiua primam amittunt in imperatiuo, absque vlla compensatione: quandoquidem litera initialis non recipit Daghés forte, secundum supplementum literæ absentis, de quo in futuro. Hinc fit vt hîc sit rarior defectus. Syllaba autem quæ remanet, imitatur perfectorum vltimam, tam in punctis quàm in prosodia: etiam cum paragoge, vt גשה, in pausa גשה, vel גשה. Accidit autem verbo נגש vtraque forma, Pathách videlicet & Chólem, tā in imperatiuo quàm in futuro, vt גש, &c. Sed & sequēte Makkáph, Pathách spoliatum proprio accentu mutatur in Seghól, minùs latā vocalem: גש־ Accede, Gen.19.9. quod Rab. Dauid Kimchí in Michlól mauult positum esse pro Tserí, ex forma פעל.

Futurum.

אגש יגש תגש	אצב יצב תצב
נגש יגשו תגשו	נצב יצבו תצבו
תגש תגשי תגשנה	תצב תצבי תצבנה

Futurum formatur ab imperatiuo, vt in perfectis. Itaq; vt in imperatiuo, duplex quoque forma reperitur in futuro: atque etiam perfectum est plerunque, vt תנגושו exigetis, Iesch.58.3. Formæ autem quæ defectum primæ admittunt, illam per Daghés in secunda & sarciunt & indicant: quasi tum ad decorem pronūtiationis vnà & scriptionis in vocibus quæ deformantur per י & נ, prior litera in subsequentem mutetur, quæ per Daghés in ea repræsentetur. Atque hoc est secundum supplementum literæ absentis. Euenit etiā vt abiecto Daghés ex media gutturali ad bre-

uem vocalem literarum AEthán componatur vocalis longa Tserí, יֵחַת descendet, Iirme. 21.13. quanuis & radix נחת sæpius perfecta reperiatur. Atque hoc est tertium supplementum literæ deficientis.

NIFHAL.

Præteritum.

נִצַּב נִצְּבַתְ נִצַּבְתִּי	נִגַּשׁ נִגְּשַׁתְ נִגַּשְׁתִּי
נִצְּבוּ נִצַּבְתֶּם נִצַּבְנוּ	נִגְּשׁוּ נִגַּשְׁתֶּם נִגַּשְׁנוּ
נִצְּבָה נִצַּבְתְּ נִצַּבְתֶּן	נִגְּשָׁה נִגַּשְׁתְּ נִגַּשְׁתֶּן

Et cum Chólem, vt in perfectis נִמּוֹל (circuncisus est, Genes.17.26.) נִמּוֹלְתָּ, &c.

Benoní.

נִצָּב נִצָּבִים נִצָּבָה vel נִצֶּבֶת נִצָּבוֹת נִגָּשׁ נִגָּשִׁים נִגָּשָׁה vel נִגֶּשֶׁת נִגָּשׁוֹת

Et prima & vltima conuenit cum perfectis. Nam quædam etiam desinunt in Chólem, vt נִמּוֹל Circuncisus.plur. נִמּוֹלִים circuncisi, Genes.34.22. Tantùm hoc interest, quòd defectiua secundæ radicali, Daghés forte imprimunt, loco primæ cum Scheuá, eadem etiam de causa, qua in futuro Kal. Integrum enim esset נִיְצַב, &c. נִנְגַּשׁ, &c. Porrò est quando secūda gutturalis absorbet Daghés absque vllo supple-

Pehil.

Præt.

יְקִיף	נְפִיק

&c.

Ithpehál.

Præt.

אִתְיְקִף	אִתְנְפֵק,

&c. vt in perfectis, vt constat ex יִתְנְסַח *dimouebitur (euelletur) Hez.6.11. Quæ verò imperfecta hîc quidam faciunt, ea ad Hofhál Chaldaicum reiicimus. Vide ibi.*

mento

Defectiua Pe Nun. Defectiua Pe Iod.

mento,נִחַם Consolatus est sese,seu Pœnitudine ductus est. Est & quando secunda gutturalis reiicit Daghés ad Nun coniugationis characteré, qui tũ scribitur cũ ‥, vt נֵאַר Repulsus, à נָאַר Repulit, à quo est נֵאָרִים repulsi, Maleach.3.9. נִפְלַל Prostratus est,vide in Abundantibus.

נִגַּשְׁתְּ Et cum duplici Pathách, si tertia fuerit gutturalis, הַנִּדַּחַת depulsam,Iech.34.4.quod quandoque in pausa seruatur,vt נִצַּחַת præualida,Iirm.8.5.

Infinitiuus.

הִנָּגֵשׁ הִוָּצֵב

In hac vsitata infinitiui forma, sicut nec in imperatiuo & futuro huius coniugationis,deperdi non solet prima radicis: tum quòd Daghés aut eius supplementum Tserí,literam coniugationis characteristicam in his temporibus & modis deficere solitam,& necessariò repræsentandam,vnà & primam illam indicare non posit (quale aliquid habes in gerundiis Nifhál perfect.) tum quòd vni literæ geminum Daghés inscribi non solet.

At in regulari forma in qua Nun coniugationis character relinquitur,vt Nun radicale commodè suppleri potest,ita & aliquando deperditur:נִגּוֹף נִגָּף cædendo cæditur, Iud.20.39.

Gerundia.

בְּהִנָּגֵשׁ כְּהִנָּגֵשׁ בְּהִוָּצֵב כְּהִוָּצֵב

&c. vt in perfecto. Item

Imperatiuus.

הִנָּגֵשׁ הִנָּגְשׁוּ הִוָּצֵב הִוָּצְבוּ

&c. Item &

Futurum.

אֶנָּגֵשׁ יִנָּגֵשׁ תִּנָּגֵשׁ אִוָּצֵב יִוָּצֵב תִּוָּצֵב

&c.vt in perf.

Defectiua Pe Nun. Defectiua Pe Iod.

PIHEL.

Coniugationes quæ Daghés insigniũtur, perfectæ sunt: quoniam Daghés coniugationem simul formare, & amissam literam indicare liquidò non potest. Hinc fit vt verba illa quæ pasſiuè vſurpantur in hoc imperfectorum genere, ex huius coniugationis analogia, ad Nifhál pertineant. Eiuſcemodi eſt נִכַּר agnitus eſt, Ijób.34.19. quod aliàs in hac coniugatione agente reperitur, 1.Schem.23.7. נִכֵּר alienauit[tradidit.]

Præteritum.

נִגַּשׁ נִגַּשְׁתָּ נִגַּשְׁתִּי — יִצַּב יִצַּבְתָּ יִצַּבְתִּי

&c. vt in perfecto.

Pahél & Ithpahél Aramicè perfecta ſunt, vt & Hebraicé.

Item perfectum eſt

Benoní.

מְנַגֵּשׁ מְנַגְּשִׁים — מְיַצֵּב מְיַצְּבִים

&c. Item &

Pahúl.

מְנֻגָּשׁ מְנֻגָּשִׁים — מְיֻצָּב מְיֻצָּבִים

&c. Item

Infinitiuus.

נַגֵּשׁ — יַצֵּב

Gerundia.

בְּנַגֵּשׁ כְּנַגֵּשׁ — בְּיַצֵּב כְּיַצֵּב

&c. Item

Imperatiuus.

נַגֵּשׁ נַגְּשׁוּ — יַצֵּב יַצְּבוּ

&c. Item &c.

Defectiua Pe Nun.	Defectiua Pe Iod.
Futurum.	
אֲנַגֵּשׁ יְנַגֵּשׁ תְּנַגֵּשׁ	אֲיַצֵּב יְיַצֵּב תְּיַצֵּב

&c. vt in perfecto.

P V H A L.

Præteritum.

נֻגַּשׁ נֻגַּשְׁתָּ נֻגַּשְׁתִּי	יֻצַּב יֻצַּבְתָּ יֻצַּבְתִּי

&c. vt in perf. Item

Benoní.

נֻגָּשׁ נֻגָּשִׁים	יֻצָּב יֻצָּבִים

&c. Item

Infinitiuus.

נֻגֹּשׁ	יֻצֹּב

Futurum.

אֲנֻגַּשׁ יְנֻגַּשׁ תְּנֻגַּשׁ	אֲיֻצַּב יְיֻצַּב תְּיֻצַּב

&c.vt in perfecto.

H I F H I L.

Hifhíl & eius pasſiua Hofhál non deflectunt à perfectis, ſiue puncta ſiue accentum ſpectes: præterquam quòd loco primæ radicalis cum Scheuá, ſubſtituunt Daghés in ſecunda.

Præteritum.

הִגִּישׁ הִגַּשְׁתָּ הִגַּשְׁתִּי	הִצִּיב הִצַּבְתָּ הִצַּבְתִּי
הִגִּישׁוּ הִגַּשְׁתֶּם הִגַּשְׁנוּ	הִצִּיבוּ הִצַּבְתֶּם הִצַּבְנוּ
הִגִּישָׁה הִגַּשְׁתְּ הִגַּשְׁתֶּן	הִצִּיבָה הִצַּבְתְּ הִצַּבְתֶּן

Afhél.

Præteritum.

אַפֵּק	אַקֵּף

&c.

Huc pertinet illud Luc.6.12, &c. אַנְהַר *illuceſcere fecit.i.ad lucem protraxit, pernoctauit. Nā & nox Talmudicè dicitur* נַגְהֵי.

Reſoluitur quoque hîc, vt in paſſiuo ſequēte, Daghés in Nun epentheticum, vnde Daniel & Ezras dicerent, הַנְפֵּק.

Defectiua Pe Nun. Defectiua Pe Iod.

Benoní.

מַגִּישׁ מַגִּישִׁים מַצִּיב מַצִּיבִים

מַגִּישָׁה)vel(מַגֶּשֶׁת מַגִּישׁוֹת מַצִּיבָה)vel(מַצֶּבֶת מַצִּיבוֹת

Pahúl.

מֻצָּב מֻצָּבִים מֻצָּבָה מֻצֶּבֶת מֻצָּבוֹת מֻגָּשׁ מֻגָּשִׁים מֻגָּשָׁה מֻגֶּשֶׁת מֻגָּשׁוֹת

Infinitiuus.

הַגֵּשׁ vel הַגִּישׁ הַצֵּב vel הַצִּיב

Gerundia.

בְּהַגִּישׁ כְּהַגִּישׁ לְהַגִּישׁ מֵהַגִּישׁ בְּהַצִּיב כְּהַצִּיב לְהַצִּיב מֵהַצִּיב

Perfectum est לַנְפִּיל vt cadere faciat, Num.5.22. expressa prima radicali. Indicatur autem He coniugationis signum per suam vocalem Pathách sub Lámed. Vide pag. 148.

Imperatiuus.

הַגֵּשׁ הַגִּישׁוּ הַגִּישִׁי הַגֵּשְׁנָה הַצֵּב הַצִּיבוּ הַצִּיבִי הַצֵּבְנָה

Benoní.

מֵפֵק מֵקֵף

&c.

Huc pertinet illud מֵחֵת *demittens, Act.14.17.*

Pahúl.

מֻפָּק מֻקָּף

&c.

Huc pertinēt illa מַקְפֵּן *&* מְהַחֲתִין*, de quibus in perfectis.*

Infinitum.

אַפָּקָא אַקָּפָא

&c. vt in perfectis.

Imperatiuus.

אַפֵּק אַקֵּף

&c.

אַחֵת *descendere fac, Hez.5.15, est cum aliquo literæ deficientis indicio, Scheuá nimirum, quod sub* א *præcedens reiectū est. quod supplementi genus non etiā alibi obtinet. Propter tertiā Resch est Dan.3.43. aliàs 4.11.* אַחֲרוּ *defluere facite (emouete.)* Fut.

Defectiua Pe Nun.	Defectiua Pe Iod.
	Futurum.
אַגִּישׁ יַגִּישׁ תַּגִּישׁ	אַצִּיב יַצִּיב תַּצִּיב
נַגִּישׁ יַגִּישׁוּ תַּגִּישׁוּ	נַצִּיב יַצִּיבוּ תַּצִּיבוּ
תַּגִּישׁ תַּגִּישִׁי תַּגֵּשְׁנָה	תַּצִּיב תַּצִּיבִי תַּצֵּבְנָה

Quædam in futuro, more quiescentium, supplent literam deficientem per longam vocalem, quáuis media gutturalis non sit, vt וַיָּזֶר Et pulmentum coxit, Genes.25.29.& cũ Pathách loco Seghól ante Resch, וַיָּשַׂר & secuit, 1.Paral. 20.3.& secundum sententiam nonnullorum, וַנָּבֶל & defluximus (à נָבַל Defluxit) Iesch.44.6.quod & est tertium supplementum literæ deficientis: quod appellare posis compositionem vocalis breuis,& Daghés reiecti ex litera satis difficilis pronuntiationis per se,in vocalem longam.

Huc pertinet תַּבְעֶנָה, quod in perfectis explicatum est pag.150. Quæ enim de postremarum literarum punctuatione dicta sunt in perfectis, hîc omnia obtinent.

Hofhál.

Futurum.

אֻפַּק	אֻקַּף

&c.

A gutturalibus hîc quoque Daghés absorbetur, vt Hezræ cap.6.5. וְתַחֵת *& descendere facies. Syri loco Daghés exprimũt* א, *vt Act.23.20* דְתַאחֵת *vt descendere faceres: quasi Daghés resoluatur vel potiùs componatur in quietem, vt vulgò loquuntur Hebræorum Grammatici, quod frequentiùs euenire videbimus in subsequenti ordine: vel appareat apud Syros vt & apud Chaldæos, characteristica coniugationis. Huc pertinet illud Ioan.19. 31.* יַחְתוּן *deponerent..*

Paßiuum.

H*î*c *incipiemus proferre duplex* Hofh*á*l,*Babylonicum nimirum & Chaldaicum.*

Defectiua Pe Nun.	Defectiua Pe Iod.

Præteritum.

הגש הגשת הגשתי	הצב הצבת הצבתי
הגשו הגשתם הגשנו	הצבו הצבתם הצבנו
הגשה הגשת הגשתן	הצבה הצבת הצבתן

Kibbúts ſub ה, loco Kamets-chatúph: ſunt enim hæc puncta commutabilia. Compoſitum eſt ex hac coniugatione & Hifhíl והניחה & collocabitur (vel reſidebit) Zechar.5.11.à ינח.

Benoní.

הגש הגשים　　הצב הצבים

&c. vt in perf.

Infinitiuus.

הגש	הצב

Futurum.

אגש יגש תגש	אצב יצב תצב
נגש יגשו תגשו	נצב יצבו תצבו
תגש תגשי תגשנה	תצב תצבי תצבנה

HITHPAHEL

Præteritum.

התנגש התנגשת התנגשתי	התיצב התיצבת התיצבתי

Hofhál Babylonicum.

Præteritum.

הפק	הקף

&c. vt in perfectis.

Poteſt enim etiam habere, interiecto Nun per epėtheſin, הנחת, *deiectus eſt, Dan.5.20.*

Hofhál Chaldaicum.

Præteritum.

אתפק	אתקף

&c.

Defectiua Pe Nun. *Defectiua Pe Iod.*

&c. vt in Ithpahél perfecto, quod ad terminationem pertinet. Et verò sæpe occurrit apud Talmudicos, אִתְּצַל Defendit se, seu liberatus est: & אִתְּחַת demissus est, Cen. 39.1, & aliquoties Ieschah. 14. quæ omnia sunt huius coniugationis. Quòd ergo suprà attigimus talē aliquam coniugationē apparere in imperfectis, iam ex huius formatione manifestissimè deprehēditur. Si enim addas literas את ad vocem actiuam, absorbenda erit duntaxat litera illius characteristica, alijs superuenientibus: & assumēda terminatio in Pathách. Quòd verò attinet ad ח, vt est ex בֶּגֶר כְּפַּת, habet Daghés post Chirék breue: quò etiam sit aliquod vestigiū Scheuá eius ipsius literæ quod euanescit. quasi fingamus Scheuá illud vnà cum puncto literæ præcedentis mutatum fuisse in longam vocalem (vt sit in Hebraico אָקְבוֹב ab אָקוֹב Maledicā, & וַתֵּתַצַּב & substitit, Exodi 2.4. pro וַתִּתְיַצַּב) quæ postea resoluta sit in vocalē breuem & Daghés, vt fit in אָקוֹב, ab illo אָקוֹב, & in תִּתַּבָּר, vel potiùs תִּתַּבָּר, mundus eris, 2. Schemuel. 22.27. pro תִּתְבָּרֵר. ab actiua præcedēte, assūptū ita esse Pathách apparebit in quiescent. פ. Omnino autem adscribitur in תֵּתַחְתִין deprimèris (deijcièris) Mat. 11.23, & Luc. 10.15. Quòd si quis vellet hanc formam ad aliquā ex superioribus pass. exigere, potiùs pertinere videretur ad Ithpahél quàm ad Ithpehál, si obseruare velis analogiam Hebraicam, qualis est in superioribus illis, וַתֵּתַצַּב & תִּתַּבֵּר.

Benoní.

מִתַּפֵּק מִתַּקֵּף

&c. vt in perfectis, quod ad calcem attinet.

&c. vt in perfectis. Item &

Benoní.

מִתְנַגֵּשׁ מִתְנַגְּשִׁים מִתְיַצֵּב מִתְיַצְּבִים.

&c. Item

Defectiua Pe Nun.	Defectiua Pe Iod.
Infinitiuus.	
הִתְנַגֵּשׁ	הִתְיַצֵּב
Gerundia.	
בְּהִתְנַגֵּשׁ כְּהִתְנַגֵּשׁ	בְּהִתְיַצֵּב כְּהִתְיַצֵּב
&c. Item Imperatiuus.	
הִתְנַגֵּשׁ הִתְנַגְּשׁוּ	הִתְיַצֵּב הִתְיַצְּבוּ
&c. Item & Futurum	
אֶתְנַגֵּשׁ יִתְנַגֵּשׁ תִּתְנַגֵּשׁ	אֶתְיַצֵּב יִתְיַצֵּב תִּתְיַצֵּב
&c. vt in perf.	

Conſtat ex ſuperioribus duo hæc defectiuorum genera ſimillima eſſe. Sed & nota diſcriminis quæ vulgò affertur, admodum dubia eſt & incerta. Siquidē totidē defectiua ſimplicia reperias, vno duntaxat minùs, defectiua Nun, quæ habent צ, ſecundam radicalem, quot inuenias defectiua Iod. videlicet quatuor in defectiuis נ׳, נָצַב, vnde נְצִיב Præfectus, נָצַח Vicit, נָצַל Eripuit, נָצַר Seruauit: & quinque quæ vulgò tribuūtur defect. Iod, יָצַב יָצַג Stetit, יָצַע Strauit, יָצַק Fudit, יָצַר Formauit: ex quibus duo poſtrema aliquādo quieſcentium פ״י (de quibus ſuo loco) analogiam ſequuntur. Etenim יָצַת Combuſtus eſt, ad compoſita pertinet. Item & יָצָא Egreſſus eſt. יָנַח Poſuit, potiùs ad Pe Iod pertinet, quāuis integrū nō legatur: vix. n. in verbis duæ primæ radicis ſolent eſſe eædem. יָקַף pro Circundedit, etſi etiā imperfectū dūtaxat reperiatur, tamē ex Aramæorum vſu ad defectiua Pe Iod referendum eſt. Porrò in וַתֵּתַצַּב (pro וַתִּתְיַצֵּב) & ſtetit, Exod. 2. 4. defectus indicatur per reiectam vocalem Pathách, quemadmodum in ſequenti ordine pluribus exemplis comprobabitur: ex Scheuá autem literæ ת, quod ſimul cum Pathách ſupplementi nequit conſiſtere, & Chirék

Defectiua Pe Nun. Defectiua Pe Iod.

& Chirék literæ futuri, conflatur Tserí longa vocalis, de more. Postremò לָקַח Accepit, deficit etiam in prima ל, præter normam: fortasse quòd pasſim obuium sit, vt non sit facile de themate ambigere. Hinc etiam fit vt aliquando in ipso themate deficiat, Iech. 17. 5. קָח accepit: & vt quidam volunt, Hosch. 11. 13. quod aliis defectiuis in prima nō accidit. Scribitur autem cum Kaméts קָח accepit, ad discrimē imperatiui קַח Accipe. Huic alterum nōnulli adiungunt לָתַע Euulsit, vnde deductum volunt נִתָּעוּ Ijób 4. 10. de quo dictum est suprà, pag. 173.

De pronominum nexu.

Denique hic ordo eodem modo affigitur pronominibus quo verba perfecta, & iisdem mutandorum punctorum legibus: si vnum infinitum Kal exceperis, quod modò sequitur affixionem בֵּגֶר, modò affixionem קֶצֶף, modò & רַחַץ (pag. 70. & 71.) צֶבֶת צִבְתּוֹ vel צֶבְתּוֹ, &c. & קַחַת קַחְתּוֹ, &c.

Ad futurum huius coniugationis referendū est illud תַּחְתִּין, de quo in præterito, quū sit à radice communi, נְחַת Descendit.

Etiam ad hunc simplicem ordinem referēdum est Chald. נְתַן Dedit, siquidem ex analogia Aramæa ex altera duntaxat extremitate imperfectum reperitur, vt etiam Syrum נְתַל, ab eo deductum.

De pronominum nexu.

In toto ordine deficientium, & in quiescētibus 'פ & 'ע ad pronominum nexum adhibenda est duntaxat analogia paſsionis ipsius claſsis in vnoquoque ordine: nisi quòd Chaldaicè quædam habent הִי pro הּ, vt סַבְהִי Accipe eum, à נְסַב.

CAPVT II.

De Defectiuis Háyn, hoc est in secunda, quæ vulgò Duplicantia Háyn vocantur.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

						Circuiuit.
	סַבּוֹתֶם			סַבּוֹתָ	סַב	M.
סַבּוֹנוּ		סַבּוּ	סַבּוֹתִי			C.
	סַבּוֹתֶן			סַבּוֹת	סַבָּה	F.

סַב A perfecto סָבַב circuibat, 1. Schem. 7. 16. quæ enim geminant radicalem secundam, hoc est, eandem habent secundam & tertiam thematis, plerasque voces perfectorum more formant: ita vt modò ipsas omnes primarias literas exprimant, quod in Kal, Pihél, Puhál, Hithíl & Hithpahél satis frequens est: modò verò alteram ex geminatis, priorē videlicet aut posteriorem, ad vitandam κακοφωνίαν, mutent in א, vt יִמָּאֲסוּ liquefiant, Psal. 58. 8. pro יִמָּסְסוּ. בָּזְאוּ diripuerūt, Iesch. 18. 2. pro בָּזְזוּ, quod legitur eodem capite, vers. 7, quāquam potest referri ad בָּזָה, vt sit א loco ה tertiæ radicalis: nisi quòd hoc potiùs Cōtemnere & Despicere, quàm Diripere significat. imò & aliquando posteriorem in נ cōuertant, vt תַּמְנוּ consummauerunt, Psal. 64. 7. (pro תַּמְמוּ.) quæ forma proximè ad imperfectorum analogiam accedit. Cuiuscemodi omnino dicenda sunt, quæ mediam ex geminatis abiiciunt: quam sex præcipuè modis supplent & indicant. Aliquando igitur indicatur secunda litera deperdita, reiecta propria eius vocali ad primam radicalem: vt in ipso themate Patháchּ quod conspicitur sub prima ס, est punctum literæ ב secundæ rad. deficientis.

Porrò aliquando Pathách istiusmodi ex more quiescētium ע, in Kaméts producitur, vt מָךְ attenuatus est, Leu. 25. 47. In

CAPUT III.

Deficientia Háýn.

CONIUGATIO KAL.

Præteritum.

דַּק	
דַּקְתָּ	*Bab. & Syrè,* דַּקְתְּ
דַּקֵּת	*Syrè,* רֵקֵת, *vt* עֲלֵת *ingressus sum, Luc.7.44.*
דַּקוּ	*Act.3.7.* שָׁרוּ *confirmarunt se.*
דַּקְתּוּן	*Gal.4.14.* נְדַרְתּוּן *refugistis (repulistis.)*
דַּקְנָא	*Syrè,* רַקְן. *Act.21.8.* וְעַלַן *& ingressi sumus.*
דַּקַּת	*Syrè* רֵקַת. *Luc.1.40. & 6.45.* עֲלַת *ingressa est.*
דַּקְתְּ	
דַּקָא	*Syrè,* רַקִי, *vel* דַּקִי, *&c. Luc.24.5.* וְכַפַּי *& declinarũt.*
דַּקְתֶּן	*& Marc.16.4.* וְעַלֵין *& ingressæ sunt.*

Ordo deficientium Háýn ferè omnia variationis genera & supplementi hîc agnoscit quæ Hebraicé. Perfectè igitur verba hîc coniugari possent, vbi imperfectè inflectenda essent, vt apparebit in futuro Afhél. Reiectio vocalis præteritũ Kal indicat, quinetiam vt Hebraicè ita & hîc accedit Daghés, vbi ex analogia breuitatis Chaldaicæ ferri potest. Siquidem illa postulare videtur vel etiam accuratiùs quàm Hebraicè, vt ex literis scheuatis Daghés explodatur. Inde fit vt cùm sit Dan. 6.18. נַדַּת *fugit: & 5.10.* עַלַּת *(sic enim reponit Masóreth quod scribitur* עֲלְלַת*) ingressa est, putarim quod est 2.35.* דָּקוּ *comminuta sunt, assumi à Daniele in quiescentibus Háýn, sicuti ponitur Hebraicè in quibusdam exemplaribus, 2. Schem.22.43.* אֲדִיקֵם *comminuam eos.*

Atque hæc confusio vtriusque huius ordinis satis crebra est, etiam in Hebraismo, vt in rad. מוט *&* מָטַט *Nutauit,* רום *&* רָמַם *Extulit se, &* רקק *&* רִיק *Tenuis fuit: apud Talmudistas passim occurrit, vt disertiùs explicabitur in Benoni. Quinetiam con-*

47.In reliquo præterito compenſatur litera deficiens partim per Daghés inuſtum tertiæ radicali (vt illud perpetuum eſt in hoc ordine, vbi ſecũda abſente aliquid ad tertiam accedit) partim per illius vocalem ſubſcriptam primæ radicali: qui eſt alter modus ſupplendæ literæ deficientis in hoc ordine. ex quo alius quidam manat, cùm videlicet Daghés reiectum ex tertia radicali ad Pathách primæ, vocalem lõgam efficit, וְאָרוֹתִי & maledicam, Malcach. 2.2. Penultima ſyllaba præteriti (præterquam in tertiis perſonis) obtinet Chólem cum accentu: propterea quòd non poteſt conſiſtere accentus cum Scheuá, præſertim muto. Quod attinet ad ſecũdas perſonas plurales generis vtriuſque, quanuis accentum gerant in vltima, ſeruatur tamen ex aliis vocibus Chólem in penultima, quòd hanc ſemper cõmunem cum illis habeant, tam in verbis perfectis quàm in imperfectis. Atque illud obſeruandum, in tertia ſingulari fœminina, & tertia plurali accentũ in hoc ordine priorem ferè occupare. aliàs eãdem ſedem retinet, quam in perfectis. Eadem in Niſhál, Hiſhíl, & Hoſhál licebit obſeruare.

סַבּוּ Ex forma פָּעוֹל dicimus רֹובּוּ iaculati ſunt, Gen. 49. 23. reſtituto Chólem, non ſolùm, vt in perfectis, ad maiorem accentum, ſed & ob genuinam accentus ſedem in hac voce, & tertia fœm. ſing. Quia enim accentus Grammaticus nunquam patitur ſecum Scheuá, nec ipſum Scheuá tolerat ante ſe Daghés forte: inde fit vt in his vocibus, primæ radicalis loco Scheuá puncti ſecundæ rad. deficientis, retineat vel Pathách vel Chólem, pro diuerſa thematis terminatione. imò & ad maiorem accentum mutet Pathách in Kamétz, vt & in perfectis, רַבּוּ multiplicata ſunt, Pſal. 4. 8.

סַבּוֹנוּ. תַּמְנוּ conſumpti fuimus, Iirm. 44. 18, & Num. 17. 13, & alibi, omnino videtur eſſe primæ pluralis, ſed quæ exacta ſit ad analogiam quieſcentium ע, cum quo & iſte ordo aliquando confunditur, vt modo admonebamus. Vnde &

de & illud חָמְנוּ Pſal.64. de quo paulò antè, per Mimeſin in prima perſona exponi poteſt. Et verò vna & eadem radix in hoc & illo ordine ſæpe reperitur.

Benoní.

סוֹבֵב סוֹבְבִים סוֹבְבָה vel סוֹבֶבֶת סוֹבְבוֹת

Hic enim ordo duo participia Kal ita perfecta agnoſcit, vt in nullá imperfectam formá hîc degenerare poſsint: ne

fuſioni huiuſcemodi addunt deriuationem quieſcentium Lámed. Nã à חוט *Filum Hebr. à quo habent* חַיָּט *Sutor, efficiũt* חֲטָא*, mutata & trãſpoſita litera quieſcẽte, quod Hebraicè vulgò fit, deinde ea mutata in geminatam* חֲטַט*, & imperfectè* חַט *Compegit: quemadmodum Babylonij ab* Hebraico עֲלָה *Aſcendit, deducunt* עַל. *Atque hoc* Hebraicè *etiam factum dici poteſt in* רְבָה *&* רְבַב *Auctus eſt, & alijs multis. Conſtat certè in* בָּזָאוּ *diripuerũt, Ieſch.18.2. &* יִמָּאֲסוּ *liquefiant, Pſal.58.8. literam geminandam* *in* א *(quæ litera eſt ex quieſcentibus) mutatam fuiſſe.*

Ceterùm hîc non eſt repetendum Syros non compenſare Daghès reiectum à חֲעָרָה.

Benoní.

רָק רָקִין רָקָא רָקָן

Quanuis hæc forma nominum propria dici poßit, tamen propter antiquitatis & analogiæ veſtigia, Benoní appellare etiam poßis.

Videtur enim vbique habere Kaméts in prima ſyllaba ex perfectorum forma, atque ita punctum illud aſſumendum fuit ad iſtius temporis indicium. tum quòd videatur eius characteriſticum & quidem in ſingulari perpetuum: tum quòd tolerabilius ſit ante Daghes duplicans, quàm Tſerí, præſertim nullo modo intercedente accentu, vt Hebraicum exemplũ vocis בָּתִּים *Domus, declarat. Ita verò deformandum eſſe huiuſcemodi Benoní demoſtrant exempla aliquot apud Danielem, quale eſt illud ſæpe obuium,* עָלִּין *Ingreßi, quod vulgò ſcribũt* עָלְלִין*: quaſi legi etiam*

incidant in quiescentia ʹע. Verba certè huius ordinis, vt & perfecta, aliquando quasdam nominum adiectorum formas pro genuinis Benoní vsurpant. Eiuscemodi est

סָב סַבִּים סַבָּה סַבּוֹת

in qua Kaméts primæ radicalis in reliquis vocibus demutatur in breuem vocalem Pathách, quia deiicitur accẽtus: & sequenti literæ inuritur Daghés, qui est & alius modus supplendæ literæ absentis. Vide infrà formas nominũ huius ordinis.

Pahúl.

סָבוּב סְבוּבִים סְבוּבָה סְבוּבוֹת

Pahúl in verbo neutro exempli gratia fingimus.

Infinitiuus.

סוֹב

Formatur reiecta vocali vt præteritũ, modò cum Chólem, vt in paradigmate, ex forma פְּקוֹד: modò cum Pathách, רַד expandere, Iesch. 45. 1. ex forma שְׁכַב Iacere. Atq; in priore illa forma ponitur etiam ו pro ו, more quiescentium ʹע, לָבוּר ad elucidandum, Eccles. 8. 18, à בָּרַר. Ad posteriorem verò additur litera ת, præcedente ו, vnde tertia rad. afficitur Daghés, חַלּוֹת vulnerare, Psal. 77. 11. חַנּוֹת misereri, Psal. 17. 10. & שַׁמּוֹת deuastare, Iech. 36. 3. quasi alius quidam modus supplendæ literæ ad secundum accedat, ex superiore ordine, nimirum ת.

Gerundia.

בְּסוֹב כְּסוֹב לָסוֹב מִסּוֹב

Literæ בכלב cum Scheuá: quia prima radicalis proprium Scheuá abiicit. Declaratum autem est in superiore ordine, atque adeò in vocibus cõsignificantibus, Lámed præpositum dictioni habenti accentum in priore, affici vocali longa Kaméts. Et verò dictiones monosyllabæ eo iure censentur.

Impe-

possit עַלְלִין. *Siquidem videtur legendum in hoc Benoní, perfectum illud Hosch.*14.8. עָלֵל *(vel* עָלֵל*) subiens.*

Talmudistæ mutant priorem ex geminandis in Iod (quæ litera est ex quiescentibus) ita vt ordines hoc modo confundant, & dicant עָיֵל *pro* עָלֵל*: quod etiam faciunt Syri, qui tamen lubentiùs ad hanc rem assumũt* א, *vt Act.*10.11. וְטָאֵב *& demittẽs se. &* 16.29. רָאֵת *tremens: & Luc.*18.30, *&* 9.4. רְעָאלִין *qui ingressi. & Ioann.*19.41. עָאֲלָא *ingrediens. Prima forma videtur esse* מַשׁ *in illo, Rom.*11.33. לָא מָשׁ דִּינוֹהִי *non contrectat iudicia eius: nisi nomen esse malis.*

Pahúl.

דְּקִיק,

*&c. perfectè vt Hebraicé. Sic Matth.*11.20. רְעִיעָא *quassatam.*

Infinitiuus.

מִדַק בְּמִדַק, *&c.*

Syr. מִ

לְמֵעַל, *vt Marc.*10.25. לְמֵעַל *ad ingrediendum.* מִן דִּלְמֵעַל *vide in perf.*

Eadem omnino hîc est forma quæ in deficientibus Pe. Commune enim hoc habet vterque ordo, vt literæ defectum suppleat per Daghés in litera subsequente, hîc in tertia, illic in media. Quinetiam in hoc ordine resoluitur Daghés in Nun epentheticum, vt in Afhél apparebit. Cæterum Daghés in hoc infinito videtur conflatum ex reiectione vocalium (de qua in posteriore forma Hofhál *deficientium Pe) & proinde sola reiecta vocalis mediam deficientem indicat, quod etiam in futuro euenit. Vide & ibi. Dan.*6.14. מֵעָלֵי שִׁמְשָׁא *ingressus (.i. occasum) solis, videri possit huius infinitiui, ita tamen vt habeat formam regiminis pluralis masculini (vt formæ Talmudicæ de quibus in infinito Kal in perfectis) subsequente videlicet genitiuo: Mem verò affecta sit Seghól loco Chirék, ob gutturalem cùm Kaméts, quæ afficienda erat Daghés: sed cùm illa regula* Hebraicè *habeat tantùm locum vbi Pathách occupare debet literam quæ præce-*

Imperatiuus.

סוֹב סֹובוּ סֹובִי סֹבֶינָה

Imperatiuus ſequitur infinitiuum, vt in perfectis. Itaque in prima voce ſæpius deſinit in Chólem (vt in paradigmate:) quod etiam migrat in ו accedente paragoge ה, עוּזָּה (vel vt alij emendatiùs, עוּזָה) corrobora, Pſal. 68.28. quod alij legunt cum Kibbúts, ac malunt eſſe nomen formæ חֻקָּה Cóſtitutum. qui eſt & alius modus ſupplendæ literæ, ex ſuperioribus mixtus, nimirum per vocalem lõgam, eámque reiectã, & ipſum Daghés. Aliquando etiam nobis repræſentandus eſt cum Pathách. Nam אָרָה־לִּי diris voueto mihi, Num. 22, 6. & 11. קָבָה־לִּי diſertè maledicito mihi, omnino habent Kaméts, effectum ex Pathách, tum propter reiectum Daghés ex ſubſequente litera, tum etiam quia ſuſtẽtandũ fuit Pathách propter Makkáph. Duæ mediæ voces vel ſeruant Chólem vnà cũ accentu, vt in paradigmate: vel loco Chólem habent Kamets-chatúph, vt רָנּוּ canite, Ieſch. 44.23. & 54.1. רָנִּי cane, deſcendente videlicet accentu: qua de cauſa vel illud ipſum punctum obtinet ad primam ſyllabam quartæ vocis, סָבֶּינָה, vel Kibbúts vt in parad. Iod verò inſeritur hîc & in futuro etiam in aliis huius ordinis coniugationibus, ne נָה putetur affixum. Vide fut. Kal perfecti פָּקַד.

Futurum.

M. יָסוֹב תָּסוֹב יָסֹובוּ תָּסֹובוּ
C. אָסוֹב נָסוֹב
F. תָּסוֹב תָּסֹובִי תְּסֻבֶּינָה

Kaméts ſub אֵיתָן conflatur ex vocali earum literarum, & Scheuá primæ radicalis. Tranſlatum verò Chólem ſecundæ radicalis ad primam, indicat illius defectum. Nam ab integro אֶפְקוֹד, vt אֶסְבּוֹב, fit defectiuum אָסוֹב. Porrò longa ſub אֵיתָן nonnunquam reſoluitur in breuem & Daghés, vt אקוב

dit gutturalem daghessandam & kametzatam, vt apparet in וְהִטֶּהָרוּ *& mundabunt se, Numer.*8.7. *&* מִבְטָחָם *fiducia eorū, Irm.*48.13.*& alijs permultis, fortasse conuenientius erit analogia Grammaticæ vtriusque linguæ, vt sit nomen ex forma Hebraica,* מִשְׁתָּק *Crurum diuaricatio, retento Kaméts, de more Chaldæorum, vt & fit in Hebr.*הֲמָסִים *liquefactiones,* Ieschah.64 2. *Atque Græci sic ferè exprimunt occasum solis (de quo agit Daniel) in plurali numero,* δυσμαί. *Sic etiam ipsi Syri, vt Marci* 1.32.בְּמֶעְרָבֵי.*& Luc.* 4.40.בְּמֶעְרָבֵי *in occasibus (id est, occasu) solis: imò & sic alij Chaldæi, vt Iehosch.*1.4.מֶעָלֵי שִׁמְשָׁא *occasus solis, & Zech. cap.*8.7. *Quidam referre malunt ad formam Syram infiniti Kal quiescentium Lámed, ita vt Kaméts sit sub gutturali loco Scheuá. Vide illud suo loco. Genuinum certè huius vocis infinitum reperitur Ruth* 2.10.לְמֶעָל *ad ingrediēdum (quod alij malunt scribere* לְמֵעָל*) fortasse ex forma Syra: sed & quum Chaldaicè semper ferè absorbeatur Daghés à gutturali, ferri etiam posset* לְמִעַל*, vt legitur Daniel. cap.*4.24. *aliàs* 27. בְּמִחַן *miserescendo.*

Imperatiuus.

דּוּק דּוּקוּ דּוּקִי דּוּקְנָא

*Daniel non solet exprimere Vau cum Chólem hic neque in futuro, vnde habet cap.*4.14. גֹּדּוּ *excindite. Vltima vox ex breuitate Chaldaica (de qua in præterito) facilè caret Daghés. Syri ignorantes Chólem, habent Schurék, vt Luc.*18.13.חוּנַּינִי *miserere mei: idque ad differentiam quiescentium Háyn. habent & aliquando Patháh, vt* טַנוּ *ambite,* 1.*Cor.*14.1.

Futurum.

	*Syr.*נְ	
יִדְקוּן תִּדְקוּן	יְדוּק תְּדוּק	*Syr.*אֱרוּק
*Syr.*נְ נְדוּק		אֱדוּק
יִדְקָן תִּדְקָן	תְּדוּק תְּדְקִין	
	*Syrè,*תְּדוּקִי	

אָקּוֹב maledicam, Numer. 23. 12. Itaque aliquando ſola conſtructione & ſignificatione diſtinguitur à futuro Nifhál: de quo ſuo loco. Vltima etiam in quibuſdam eſt Schurék, ſicut in infinitiuo & imperatiuo, atque in ipſis quoque perfectis notatum eſt, יָשׁוּד vaſtabit, Pſalmo 91. 6. Præfixa autem nota conuerſionis ו, retractóque per eam accentu, & Chólem & Schurék mutantur in Kamets-chatúph, vt וַנָּסָב & circuiuimus, Deut. 2. 1. aut in Kibbúts, vt וַיָּרֻם & produxit vermes, Exodi 16. 20. diſtinctionis (vt videtur) cauſa, ne confundatur cum radice רום Exaltare, ex quieſcentibus Hájin. In maiore tamē pauſa, reſtituto accētu priſtinæ ſedi, reſtituēda quoque eſt priſtina vocalis, וַיָּהֹם & contriuit, 2. Schem. 22. 15. Recipit paragogen ה, vt imperatiuus, impreſſo Daghés in tertia radicali, in compenſationem literæ deficientis, vt תָּרֹנָּה clamabit (pro clamat) Prouerb. 1. 20. & nonnunquam abſque Daghés, vt נָבֹזָה prædabimur, 1. Schem. 14. 36. In vltima voce, quando accentus demigrat ad tertiam ſyllabam, vertitur Kaméts אֵיתָן in Scheuá vocale, vt תְּסֻבֶּינָה. Eſt igitur in futuro duplex genus ſupplementi: ſimplex videlicet in quinque vocibus nudis, nempe reiecta vocalis mediæ excidentis ad primam radicalem. in reliquo autem futuro & quinque etiam illis paragoge auctis, geminum: nam præter reiectam vocalem, Daghés etiā indicat amiſſam literam.

NIFHAL.

Præteritum.

M.	נָסַב נְסַבּוֹתָ		נְסַבּוֹתֶם
C.		נְסַבּוֹתִי נָסַבּוּ	נְסַבּוֹנוּ
F.	נָסַבָּה נְסַבּוֹת		נְסַבּוֹתֶן

נ ſymbolum coniugationis eandem prorſus ſequitur analogiam, quam literæ אֵיתָן in futuro ſuperioris coniugationis. Integrū ergo eſſet נִסְבַּב. inde reiecto ad ſui indiciū,

Pathách

Sola reiecta vocalis hîc vt in infinito & imperatiuo literam deficientē indicat. hîc verò & in imperatiuo Chaldæi habēt Chólem, vt aliquo modo hic ordo distinguatur à deficientibus Pe, quæ vtrobique habent omnes perfectorum terminationes. Daghés etiã hîc, vt in infinito aliter conflatum est quàm in illo ordine. Nam videtur ita compositum vt fingamus primùm ex vocali primæ radicalis (quæ excipit punctum mediæ deficientis) & puncto literæ אִיתָן*, coaluisse vocalem longã, quæ deinde resoluta fit in vocalem breuem & Daghés, sicut fit in Hebraicis* אַבּוֹת *Contundam, &* אַקּוֹב *Maledicã, pro* אֶבְוֹת*, &* אֶקּוֹב*. Vide Hofhál Chaldaicum in deficientibus Pe:*

Dan. 2. 40. תַּרַע *confringet, est sine Vau, & ob Resch componuntur vocalis breuis & Daghés in longam Tseri. Syri tres perfectorum terminationes hîc retinent, vt Rom. 11. 2.* דְּנֵעוּל *vt ingrediatur. & 14. 11.* תֵּכוּף *incuruabit se. & Ioann. 12. 32.* אֵגַר *attraham: & Matth. 13. 32.* יְקַקֵּן *niduletur. & Luc. 9. 22.* נַחֵשׁ *patietur. Habent enim & hîc easdem terminationes quas in imperatiuo. Vbi ad simplices voces accedit Nun, sola reiecta vocalis Scheuá ad literæ indicium etiam Chaldæis, nedum Syris sufficit, quum post illud non possit consistere Daghés duplicans, vt Marci 10. 34.* יִרְקוּן *conspuent: & Matth. 5. 20.* תֵּעֲלוּן *ingrediemini: & Act. 20. 29.* נֵעֲלוּן *ingredientur. Aliàs adiecto solo* י*, etiã apud Chaldæos posteriores (de more Syrorum) retinenda videtur pristina vocalis Chólem, subsequente Daghés, vt euenit Ruth 3. 4.* וְתֵעוּלִי *(vel absorpto Daghés* וְתֵעוּלִי*) & ingredieris. nisi quis illud vel ad formam Syram, vel potius ad Hebraicam cuius significationē retinet, exigere malit. Marci 9. 25.* תֵּעֲלִינִי *ingrediaris, habet Iód paragogicum.*

Pehil.

רַקִּיק*, &c. perfectè, postquam formatur à Pahúl perfecto.*

Ithpehál.

אִתְרַק &c.

Pathách mediæ abeuntis,ad primam,ex vocali breui &ſemibreui componitur ſub Nun,vocalis longa, quæ ferè eſt Kaméts, vt in paradig.rarò Tſerí,נִחַנְתְּ gratioſa fuiſti, Iirm. 22.23. Semel atque iterum ad deſignandam ſignificationis diuerſitatem,aliquando etiã in eadem radice, Scheuá primæ nullo modo compenſatur.נִחַל enim Pollutus eſt, dicimus,non נִחַל Hæreditariò poſſedit,ne vtraque ſignificatio confundatur.item & נִחַר Arefactus eſt, nõ נִחַר Exuſtus eſt: quáuis eandem agnoſcant radicem,nimirum חָרַר Arſit. At verò prima iſta vocalis lõga accentu retinente ſuã ſedẽ,immutata etiã retinetur,vt aliis tertiis euenit:alioqui deſcendente accentu migrat in Scheuá,vt ferè in aliis vocibus accidit. Quod ad vltimam attinet,aut effertur cum Pathách, vt in paradigmate,quod aliquando euadit Kaméts,ad maiorem accentum,vt נִחָל pollutum fuerat,Iechez.25.3:aut cũ Chólem,vt נָגוֹז,vnde נָגוֹזּוּ detonſi ſunt, Nach.1.12(quæ varietas in perfectis quoq; notata eſt pag.126.) aut cum Tſerí,vt נָמֵס liquefactum eſt, Pſal. 22.15.ita vt in hunc vnum ordinem incidant tres terminationes,à tribus thematum formationibus deriuandæ. Porrò vltima iſtiuſmodi etiã, vt & prima,accẽtu retinente genuinam ſedem, ſuum etiã locum conſtanter tuetur,vt in tertiis accidit:deſcendente verò accentu,Pathách quidem remanet, longæ verò in breues mutandæ videntur, i. in Kamets-chatúph, & Tſerí in Chirék breue,ex analogia,de qua in præterito Kal in verbis perfectis,& mox in Benoni. Atque ex his liquet vnicum eſſe indicium literæ abſentis in prima voce,in aliis ad reiectionem vocalis Daghés ipſum accedere:niſi accentus genuinam eã ſedem quam habet in verbo perfecto, recuperet.nam tum poſtrema puncta eadem hîc omnino ſunt, quæ & illic:& iã ea ſola reiecta ad primam,mediam abſentem indicant,vt נִחַנְתְּ gratioſa fuiſti,Iirm.22.23.וְנָסַבָּה & circunducebatur,Iech.41.7.וְנִחֲלוּ & polluentur,Iech.7.23.De

Chólem

Chólem cum accentu in penultima, ſufficiat quod in præterito Kal ſemel tradidimus: quod etiã extendi debet ad Hifhíl & Hofhál. נִפְלַל Proſtratus eſt, vel Iudicio damnatus eſt, vide in Abundantibus.

נָסַבּוּ Quæ pertinẽt ad formam פָּעוֹל, ſuum Chólem retinent, vt נָגוֹזוּ, cuius paulò antè facta eſt mentio. Sed & in tertia fœminina Tſerí primæ vocis ſeruatur, vt נָסֵבָּה conuertit ſe, Iechez.26.2. quaſi etiam reperiatur נָסֵב, vt & נָסֵב. Quando autem excutitur Daghés ex tertia radicali, prima notatur Scheuá, genuino literæ deficientis puncto. Nam accentu proiecto ad vltimã, nihil impedit quominus Scheuá locum ſuum retineat: quemadmodum exempla paulò antè commemorata declarant.

נְסַבּוֹנוּ Et cum Kibbúts loco i, נְשַׁדֻּנוּ vaſtati ſumus, Mich.2.4. quod alii reſoluũt, נְשַׁדּוּ מִמֶּנּוּ vaſtati ſunt à nobis.

Benoní.

נָסֵב נְסַבִּים נְסַבָּה נְסַבּוֹת.

&c. aſſumptis terminationibus ex coniugatione Kal, etiã ad Syram dialectum. Ita verò formandum fuit ex analogia Ithpehál quieſcentium Háyn (quod ſæpe occurrit apud Danielem) vt ſola poſtrema vocali hîc breui, illic longa, duo hi ordines diſtinguãtur. In vtroque autem ת *habet Daghés confectum ex reſolutione vocalis longæ, quæ componi debuit ſub priore characterica ex punctis vtriuſque: quòd poſterior excipiat punctum primæ radicalis, ad quam reijcitur punctum mediæ, proprium literæ deficientis indicium. Ab* אִתְרֵקַק *deberet fieri* אִתְרֵק, *ſed fit reſolutio Tſerí in Chirék & Daghés, vnde dicimus* אִתְּרֵק.

Porrò ex analogia quieſcentium ע *videtur hîc notandũ literas ſeruiles nunquã inſeri radicalibus, quòd fortaſſe radices monoſyllabæ ſint, &* ת *habeat Daghés eo cõpoſitũ modo quo diximus.*

Benoní.

מִתְּרֵק מִתְּרְקִין &c.

De Kaméts ſub Nun coniugationis ſigno, dictum eſt in præterito: atque eodem modo hîc quoque mutatur in Scheuá, accentu longiùs recedente, vt in poſterioribus vocibus apparet. Eadem manet vltima ex forma Chólem, vt נגוֹן Detóſus: & ex forma Tſerí, נָמֵס Liquefactus. Itaque quæ ſunt eiuſdem formæ præterita & participia, ſola ſyntaxi diſtinguuntur. Quæ verò in præterito vltimam efferunt per Pathách, illud more perfectorum, mutát in Kaméts notam characteriſticam Benoní. In reliquo tamen participio longa vocalis, quæcunque illa ſit, quum accentu non fulciatur, ſequente videlicet Daghés forti, decreſcit in ſuã breuem: niſi quòd Tſerí in Chirék breue mutatur, vt נִסִבָּה occaſione effectũ, 2. Paralip. 10. 15. quaſi ſit à ſingulari נָסֵב, quod & in ipſo præterito reperiri diximus. Alii malunt Pathách eſſe conuerſum in Chirék: quam mutationem in nominibus huius claſsis aliquando experiemur. Suppletur igitur litera deficiens in prima voce per ſuam vocalem reiectã ad primã radicalem, quæcunque illa ſit, ſiue Kaméts, ſiue Chólem, ſiue Tſerí. Accedit Daghés in aliis vocibus, quo præter vocalem réiectã, amiſſa litera compenſatur. Poſtremò fœmininum ſingulare diſtinguitur à tertia ſing. fœm. præteriti, quòd vltimam ſyllabã acuat, habeátque Scheuá ſub נ.

Infinitiuus.

הִסּוֹב

Abſconditur נ characteriſtica in Daghés primæ radicali inuſto, non aliter quàm in perfectis. Quòd ſi prima non admittat Daghés, Chirék ſub ה, producitur in Tſerí, vt הֵחַל pollui, Iechez. 20. 9. quemadmodum & in perfectis fieri ſolet. Quod ſupereſt, frequentior eſt Tſerí in vltima, vt הִמֵּס liquefieri, Pſalmo 68. 3. ab integro הִמָּסֵס. Vtrunque tamen & Chólem & Tſerí, duplicantia Hájin, ſumunt à perfectis: ac per ea, ablatam literam indicant ſub prima radicali.

Ge-

Gerundia.

בְּהִסּוֹב   כְּהִסּוֹב   לְהִסּוֹב   מֵהִסּוֹב

Seruatur ה cum literis בְּכְלֶם, ne gerundia confundantur cum nominibus formæ גִּבּוֹר, pag.69. Non citra analogiæ rationem quidam huc referunt לְהֵדַק comminuendo, 2. Paralip.34.7. quasi in infinito, vt in futuro, componi poſsit vocalis longa ex breui, & Daghés, etiã ante alias literas quàm gutturales. Vide Hifhíl.

Imperatiuus.

הִסּוֹב	
vel	הִסַּבּוּ
הִסַּב	
הִסַּבִּי	הִסַּבֶּינָה

Imperatiuus ſequitur infinitiuum: itaque vltima etiam notari poſsit Chólem, aut Tſerí, vt הִתָּם Integrũ te geras. Quòd autem ſæpius ſcribatur cum Pathách, id accidit differentiæ cauſa, vt dignoſcatur à quieſcentibus Hájin, quæ ferè habent Chólem. Producitur autem in tribus poſtremis vocibus Pathách in Kaméts, quum tertia reſpuit Daghés, quod ſolet inuri tertiæ, vbi aliquid ad eam accedit, vt הִבָּרוּ mundate vos, Ieſch.52.10. cum accentu in penultima: quo etiam diſtinguitur à quieſcentibus ל״ה, quorum vltima accentum ſibi vendicat, vt הִגָּלוּ patefacite vos, Ieſchah. 49.9. Numer.16.45. הֵרֹמּוּ Efferte (auferte) vos: omnino huic imperatiuo tribuendum eſt, vt apparet ex Daghés literæ מ.

Infinitiuus.

אִתְּדַקָּא   בְּאִתְּדַקָּא

&c. aſſumptis perfectorum terminationibus & dialectis.

Imperatiuus.

אִתְּדַק   אִתְּדַקּוּ   &c.

Futurum.

M.	יִסֹּב	תִּסֹּב		יִסֹּבוּ	תִּסֹּבוּ
C.	אָסוֹב vel (אָסֹּב)			נִסֹּב	
F.		תִּסֹּב	תִּסֹּבִי	תִּסֻּבֶּינָה	

Sublata ה imperatiui, vocalem eius excipiunt literæ איתן, sequente Daghés, vt in perfectis: ita vt hîc quoque א promiscuè habeat Seghól & Chirék, vnde est illud אִכַּף incuruabo me, Mich. 6.6. Imò & hîc regulare est, vt prima non admittente Daghés, ex eo & breui vocali literarum איתן, sub illis componatur Tserí, יֵחַת percelletur, Ieschah. 7 8. quod ita ad alia quædam verba non gutturalia deriuatur, vt ex illis quædã adscriptum etiã habeãt י quod ad vocalẽ longã subintelligebatur, וָאֵקַל & vilis habita sum, Genes. 16.5. אֵיתָם integer ero, Psal. 19.14. Ex interpretatione Aben-Ezræ & Iarchí huc referendum est יֵחַל pollucrit sese, Leu. 21. 9. ex infiniti & imperatiui analogia. Kimchí exponens, cœperit, refert ad Hifhíl. Eadem quoque est vltima futuri quæ imperatiui. Nam Pathách in maiore accentu producitur in Kaméts, vt יִמָּס liquefiet, Iesch. 16.6. Kibbúts autem nonnunquam vsurpatur loco Chólem, vt תֻּתַּם consumetur, Iechez. 24.11. Ad has terminationes siquid accedat, de more huius ordinis inferitur Daghés tertiæ radicali quã accentus præcedit, vt אֵחַתָּה percellar, Iirm. cap. 17.18. & 48.2. תֵּרֹמִּי tacitam te exhibebis: vel, exciderîs. Vnde & huc pertinet illud וַיֵּרֹמּוּ Et efferebantur, Iechez. 10.15. Quòd si in hac accessione accentus genuinã perfectorum verboruum sedem recuperet, recuperantur & vnà postrema eorum puncta, abiecto Daghés, quod vulgò forte esse non potest post Scheuá: יִדְּמוּ: excidentur, Psalmo 31.18. Denique in hoc futuro verba huius ordinis sæpe priorem aut posteriorem ex geminatis repræsentant per Aleph, eo modo quo diximus in præteritum Kal.

PIHEL

PIHEL.

Pihél huius ordinis, vt & superioris defectiuorum, & quæ ab eo deformantur coniugationes iisdem de causis tres radicales semper exhibent. Quia verò molesta quibusdam videri posit eiusdem literæ ter continuò repetitæ pronuntiatio, duplex harum coniugationum forma constituitur. vna perfectorum analogiam per omnia sequitur, altera vocalem breuem primæ radicalis & Daghés componit in vocalem longam Chólem, vt hîc pro סִבֵּב, &c. dicitur etiam סוֹבֵב, &c. ita vt reliquæ syllabæ à prima, neque punctis neque accentu differant à perfectis. Atque posterior hæc formatio in actiua voce obtinet in aliquot verbis perfectis, לוֹשֵׁן Lingua proscidit, שׁוֹפֵט Iudicauit (ad euphoniam) & שׁוֹרֵשׁ Radices egit, ad discrimen significationis שֵׁרֵשׁ Eradicauit. Item & in quibusdam imperfectis, vt suo loco monebimus.

Præteritum.

סִבֵּב סִבַּבְתָּ סִבַּבְתִּי   סוֹבֵב סוֹבַבְתָּ סוֹבַבְתִּי

&c. vt in perfectis.

חִתַּתַּנִי cõsternas me, Ijób 7.14. propriè pertinet ad defectiua ל׳ה׳.

Futurum.

&c. יְתָרְקוּן,   *&c.* אֲתָרֵק,

Pahél.

Coniugatio hæc hîc, vt Hebraicè, & perfecta & imperfecta inueniri poßet, vt apparet ex אֶשְׁתּוֹמֵם *attonitus fuit, Dan. 4.9. sed formam imperfectam magis proprio loco reseruamus, nimirum vbi de verbis Abundantibus agemus. vbi etiam tertiam eius formam proponemus, in qua prima radicalibus inseretur* דַּקְדֵּק.

Præteritum.

דַּקֵּק

&c. vt in perfectis.

Benoní.

מְסַבֵּב מְסַבְּבִים מְסַבְּבָה   מְסוֹבֵב מְסוֹבְבִים

&c.

Ex altera hac forma est מְקוֹשֵׁשׁ colligens quisquilias, Num.15.32.

Pahúl.

מְסֻבָּב מְסֻבָּבִים מְסֻבָּבָה   מְסוֹבָב מְסוֹבָבִים

&c.

vt מְגוֹלָלָה volutata, Iesch.9.5.

Infinitiuus.

סַבֵּב בְּסַבֵּב   סוֹבֵב בְּסוֹבֵב

&c.

vt עוֹלֵל racemádo, Iirm.6.9. Huc pertinet לְחֶנְנָה cómiserandi eam. Vide gerundia Pihél verborũ perfect. pag. 138.

Imperatiuus.

סַבֵּב סַבְּבוּ   סוֹבֵב סוֹבְבוּ

&c.

sicut עוֹלֵל fac, Thren.1.22.

Futurum.

אֲסַבֵּב יְסַבֵּב   אסוֹבֵב יְסוֹבֵב

&c.

Non malè quadraret huius coniugationis analogiæ & significationi illud Psal. 94. 20, הַיְחָבְרְךָ Num socium te [sibi] adiungat: quod alij malunt esse Puhál.

P V H A L.

Præteritum.

סֻבַּב סֻבְּבָה   סוֹבַב סוֹבְבָה

&c.

vt עוֹלַל factus est (ex authoritate Aben-Hezræ & Kimchí) Thren.1.12.

Prima cum Kibbúts vel Kamets-chatúph, vt שֹׁרְדָה [illegible]-stata est, Nach.3.7.

Benoní.

סֹבֵב סְבָבִים   סוֹבֵב סוֹבָבִים

&c.

Infinitiuus.

סָבוֹב   סוֹבוֹב

Futurum.

אֶסֹבֵב יְסֹבֵב   אֲסוֹבֵב יְסוֹבֵב

&c.

Ad merũ Tifchá eſt Kaméts in יְרֹנֵן cãtabitur, Ieſch.16.10.

H I F H I L.

Præteritum.

M. הֵסֵב הֲסִבּוֹתָ   הֲסִבּוֹתֶם

C. הֲסִבּוֹתִי הֵסֵבּוּ   הֲסִבּוֹנוּ

F. הֵסֵבָּה הֲסִבּוֹת   הֲסִבּוֹתֶן

Benoní.

מְדַקֵּק

&c. vt in perf. vnde eſt Daniel.2.40. מְרָעַע *confringit, quod habet Kaméts & Pathách ob gutturales.*

Pahúl.	*Infin.*	*Imper.*
מְדַקַּק	דַקָּקָא	דַקֵּק
&c.	*&c.*	*&c. vnde Dan.4.11.*
		וְקַצִּצוּ *& frangite.*

Futurum & Ithpahél omnino, vt ſuperiora, perfectorum morem ſequuntur. Siquidem inuenias Roman.11.30. אֶתְחַנַּנְתּוּן *miſericordiam conſequuti eſtis. & 1.11.* תֶשְׁתַּרְרוּן *confirmemini.*

Afhél.

Præteritum.

אַדֵּק אַדֶּקְתָּ   אַדֶּקוּ אַדֶּקְתּוּן קְתוּן *Syr.*

תְּ *vel* אַדֶּקְתְּ   אַדֶּקְנָא

אַדֶּקְתְּ אַדֶּקְתִּי   אַדֶּקָא אַדֶּקְתֵּין

Syr. תִי   *Syr.* קִי, *vel* קֵי, *&c.*

Tſerí ſub ה characteriſtica, ex eius Chirék & Scheuá primæ radicalis conficitur:ſeruatúrque in tertiis præteriti, accentu ſcilicet reſidente in proxima ſyllaba. In reliquis perſonis mutatur in Chateph-pathách, vt in paradigmate: aut in merũ Pathách ante gutturalem, vt הַחִלּוֹתָ cœpiſti, Deut. 3.24. Nam Chateph-pathách ſub He ſequente quauis gutturali ſemper mutatur in Pathách ſimplex. Vltima eſt Tſerí per totam ferè coniugationem, vt hac tãquam nota diſcernantur geminata à quieſcentibus Hájin, in quibus eſt ferè Chirék, vt in perfectis, quemadmodũ ſuo loco docebimus. Seruatur auté Tſerí vltimæ in cæteris etiam tertiis, & cum Daghés, vt הֵחֵלּוּ cœperant, 1. Schem. 3. 2. & ſine Daghés, vt הֵעֵזָה obfirmauit, Prouer. 7. 13. In reliquo verò præterito vertitur illud in Chirék breue, ſubſequente Daghés & accentu, ex analogia de qua in Niſhál, atque vt appareat poſitum eſſe pro Chirék longo: alioqui demutaretur ſecundum normam, in Seghól. Quod ſupereſt, vltima recipit etiam Pathách, potiſsimùm ante gutturales & Reſch, vt הֵשַׁח Depreſsit, הֵמַר Exacerbauit, & הֵרַע Comminuit: quod tamen ſeruatur aut mutatur, perinde vt Tſerí: niſi quòd in tertia fœminina eius loco reponitur Tſerí ad euphoniam, propter ſubſequens Kamécs: הֵשֵׁחָה enim dicendum, non הֵשַׁחָה.

Benoni.

מֵסֵב (vel) מְסִבִּים מְסִבָּה מְסִבּוֹת
מֵסַב

Eadem puncta quæ in præterito: aç eodem modo mutantur, niſi quòd Chateph-pathách locum non habet ſub litera מ, quæ in locum ה ſuccedit, quoniam gutturalis non eſt. Porrò etiam quæ habent Pathách illud in Chirék mutant in reliqui vo ibus: ne confundatur hiç ordo cum quieſcẽtibus Lámed He in Pihél, vt מְגַלִּים Reuelantes, &c.

Pahúl.

Pahúl.

מוּסָב מוּסַבִּים מוּסַבָּה מוּסַבּוֹת

ו conflatur ex Kibbúts & Scheuá primæ radicalis: Kaméts autem defectum mediæ indicat de more sub prima: decrescítque in Pathách in reliquis vocibus, sequente scilicet Daghés & accentu. Integrum esset מְסֻבָּב, vt מְפֻקָּד.

Vbi prima radicalis gutturalis est, sæpe apud Chald: vt semper apud Syros absorbetur Daghés, vt אֻעַל*, de quo infrà in imperatiuo, quod idē legitur Act.21.28. aliquādo tamen resoluitur in* נ *epentheticum, vt* הֻנְעַל *introduxit, Dan.2.25. Vbi est Resch, omnino compensandum est per Kaméts apud Chaldæos.*

Tertia fœminina sing. hîc omnino deformanda fuit vt proposuimus, vnde præterregularem deformationem videtur esse illud Dan.2.34.& 45. הַדֶּקֶת *contriuit: quod tamen analogia non caret. Nam vt iam attigimus in perfectis huius coniugationis, cum prima sing. & tertia fœmin. eiusdem numeri formentur per* ת*, facillimum est vnam in alteram transire. Iam verò ex confusione huius ordinis cum ordine quiescentium* י*, prima singularis hoc modo potest desinere, vt apparebit vbi ventum erit ad illum ordinē. Quidā codices habent duplex Seghól, quasi vltima sit* ר*: sed superiorem illam lectionem maior pars codicum probat. Luc. 13.19.* אַקֵּנַת *nidulata est, analogiam perfectorum sequitur.*

Benoni.

מַדֵּק

&c. vt in perfectis, vndè & Dan.2.40. מְהַדֵּק *conterit, habet coniugationis characterem expressum. Ioann.8.46.* מַכֵּס *arguens, est cum Tserí, sed Marc.16.22.* מַשַּׁר *confirmans, est cum Pathách ob* ר*. Rom.8.28.* מַחְבִּין *amant, plurale est.*

Pahúl.

מַדַּק

&c. Act.2.29. מַפַּס *permissum: item & 22.25, est omnino huius participij.*

Infinitiuus.

הָסֵב

Gerundia.

בְּהָסֵב בְּהָסֵב לְהָסֵב מֵהָסֵב

Kaméts ſub ה, efficitur ex Pathách & Scheuá primæ radicalis. Integrum enim eſſet הַסְבֵב. Atque remanet Tſerí in gerundiis, vt ſæpius etiam in futuris, quò diſtinguantur à quieſcentibus ע, quemadmodum in præterito dictum eſt. Iirm.4.11. לְהָבַר ad purgandum, habet Pathách loco Tſerí, vel propter ר vltimam, vel ob maiorem accentum, quod & notat Kimchí. qui etiam huc refert לְהָדַק comminuendo, 2.Par.34.7. quaſi habeat Kaméts minus pro maiore: vel etiam formam & puncta præteriti admittat, quod in perfectis vſuuenire diximus. Vide Niſhál huius ordinis. בְּהִלּוֹ dũ ſplendeſcere faciebat, Ijób 29.3, huius loci meritò cenſetur: cùm etiam in perfectis ſæpe ה coniugationis amittatur. quod vel eo ſolo nomine hîc faciendum fuit, quòd ſimilis litera occurreret.

Imperatiuus.

הָסֵב הָסֵבּוּ הָסֵבִּי הֲסִבֶּינָה

Hîc, vt in infinito, Tſerí aliquando ob maiorem accentum mutatur in Pathách, הַשַּׁמּוּ & obſtupeſcite, Ijób 21.5. quòd in quibuſdam codicibus habet ש cum Daghés quaſi ſit Hoſhál: quod & quibuſdam videtur, præſertim quia eſt intranſitiuè exponendum. ſed & huius verbi voces quædam in Hiſhíl huiuſcemodi ſignificationis reperiuntur. In poſtrema voce ſolet eſſe Chirék ad primam rad.

Futurum.

M. יָסֵב תָּסֵב יָסֵבּוּ תְּסִבּוּ
C. אָסֵב נָסֵב
F. תָּסֵב תָּסֵבִּי תְּסִבֶּינָה

אֵיתָן de more excipit vocalem ה characteriſticæ. atque non raró reſoluitur Kaméts in Pathách & Daghés, vt יַסֵּב diuer-

diuertere fecit, 2.Schem.20.12. Ex Kimchí admittit etiam Tſerí loco Kaméts ad חֵחֵל cœperit, Leuit. 21.9. quod prius obſeruatum eſt in infinitiuo,& in gerundiis. Vide & Niſhál. Nam quòd אַחֵל polluam, ſcribitur cum ſolo Pathách, abſorpto Daghés, accidit vt ita ſignificatio diuerſa note-

Infinitiuus.

אַדְקָא

Gerundia.

בְּאַדְקָא · כְּאַדְקָא

&c.

Cōpenſatur Chal. Daghés per Kaméts ante ר*, indicatur verò per Seghól ante gutturalem quæ eo affici debuerit, & ſcribitur cum Kaméts, Dan.5.7.* לְהֶעָלָה *ad introducendum. Aliàs etiam hoc caſu compenſatur per Nun epentheticum, Dan. 4.3.* לְהַנְעָלָה *ad introducendum. Syri ex analogia habent* מַטְנִו *ad zelotypiā prouocando, 1.Cor.10.22. &* וְלְמַכָּסוּ *& ad redarguendū, Tit.1.9.*

Gerundium ergo eſt לְמַרְקו*, quod videtur habere* א*, Rom.3. 8.* לְמַאחָבו *amare, vel ex coniugatione, vel ex reſolutione Daghés in quietem. Vide Afhel Defic. Pe.*

Imperatiuus.

אַדֵּק · אַדְּקו

&c. Quidam codices habent Dan. 2. 24. הַעֲלְנִי *introducito me, abſorpto omnino Daghés, & rectiùs: alij compenſato,* הָעֲלְנִי.

Futurum.

אַרֵק *vel* אֲרֵק*, etiā Syrè, vide Rom.11.14.* אַטֵן *ad zelotypiā ꝓuocē.*
יַדֵּק *& Lucæ 1.3.* נַגֵן *obteget, quod Actorum 2.26.* נַאגֵן *ad*
&c. *locum tutum ſe recipiet, & 2.Cor.12.9, habet* א *de quo in infinito huius coniugationis. Rom.15.8.* נַשֵׁר *confirmabit, habet Pathách ob* ר*. Luc.10.19.* נַהֲרְכוּן *lædet vos, & 11.7.* תַהַרִינִי *moleſtus ſis mihi (offendas me) ſunt prorſus huius ordinis, vt apparet ex Pathách ante* ר*.*
יַדְּקוּן; *&c. vt Epheſ.5.28.* דְּנַחְבוּן *vt ament.*

tur. אָחֵל enim cum Kamėts significat Incipiam, Deut.2.25. quanuis vtrunque ab eodem fonte deriuatum fit. Vltima tametsi rariùs, recipit etiam Chirėk, more perfectorum & quiescentium ע״ע, vt יַשִּׁים desolare fecerit, Iirm. 49.20. atque tam Tserí quàm Chirėk, retracto accentu ad priorem per ו, notam futuri in præteritum cōuersi, decrescunt in Seghól, vt וַיָּסֶךְ & obsepiuit, Ijób 38.8. Siquid accedat ad tertiam, de more illa afficitur Daghés, nisi accentus sedem eam recuperet, quam genuinam habet in perfectis: tum enim vnà etiam postremas perfectorum vocales recipit, וְנָבְלָה & cōfundamus, Gen.11.7. ex interpretatione Abė-Hezræ. Vulgò Grammatici istud referunt ad Nifhál.

HOFHAL

Præteritum.

M.	הוּסַב הוּסַבּוֹתָ		הוּסַבּוֹתֶם
C.		הוּסַבּוֹתִי הוּסַבּוּ	הוּסַבּוֹנוּ
F.	הוּסַבָּה הוּסַבּוֹת		הוּסַבּוֹתֶן

ו ad ה, conflatum est ex Kibbúts & Scheuá primæ radicalis. Pathách enim secundæ deficientis transfertur ad primam, ad notādum defectum: itaque perfectum esset הֻסְבַּב. Grammatici volunt reliquum præteritum sequi analogiam præteritorum Kal, Hifhíl, & Nifhál, etsi solas eius tertias proferant ita formatas. videretur enim aliquo modo imminuendum Schurėk in aliis descendente accentu: sed & illud aliquando in breuem vocalem degenerat.

הוּסַבּוּ Accentu recuperante sedem eam quam genuinā habet in perfectis, eorum quoque postrema puncta recuperat, quæ literam absentem denotent: & tum ו resoluitur in vocalem breuem & Daghés, וְהֻמְּכוּ & attenuantur, Ijób 24.24. Vide præteritum Nifhál.

Infinitiuus.

הוּסַב

Formatur

Formatur tranſlato Tſerí mediæ deficientis ad primam radicalem. Et Leuit. 26. 34. 35, in infinitiuo affixo, הָשַּׁמָּה deſolari eam, id eſt, quibus deſolata iacebit, reſoluitur Schurék in Kamets-chatúph & Daghés: aut certè Scheuá primæ per Daghés ſuppletur. He autem affixi fœm. nota caret Mappik, ſicut & in gerundio בָּהְשַׁמָּה poſtquam in deſo lationem redacta fuerit ipſa, Leuit. cap. 26. 43. in quo etiam obſeruandum, puncta He & Beth eſſe commutata ad euphoniam.

Futurum.

M.	יוּסַב . תּוּסַב		יוּסַבוּ תּוּסַבוּ
C.	אוּסַב	נוּסַב	
F.	תּוּסַב תּוּסַבִי		תּוּסַבֶּינָה

Sunt quæ admittunt Daghés ſimul cum Schurék, vt יוּשַׁד vaſtabitur (pro vaſtabunt, vel Gallico, *On gaſtera*) Hoſch. cap. 10. 14. Nonnulla hîc, vt & in Kal, reſoluunt vocalẽ longã in breuem & Daghés, atque ita cõpẽſant Scheuá primæ radicalis, inuſto in ipſa Daghés, vt יֻכַּת contundetur, Ieſch. 24. 12, quod integrè diceres יוּכַּת. Nonnulla etiã prorſus abſorbent, vt יֻחַן gratioſè acceptabitur (vel miſericordia & gratia fiet) Ieſch. 26. 10. Pathách autem mediæ

De יְחִיטוּ *Concinnant, vide quieſcẽtia Háyn in Aſhél. Perfectum omnino eſt* הֻטַּלַּל *vmbram captabat, Dan. 4. 9.*

Paßiuum.

Hoſhál Babylonicum.

הֻדַּק

&c. ex analogia illius הֻעַל *introductus eſt, Daniel. 5. 13. in quo non compenſatur Daghés, vt nec in* הֻעַלוּ *introducti ſunt, ver. 15. quod in quibuſdam exemplaribus legitur cum Daghés in* ל, *quandoquidem proximè accedit ad analogiam Hebraicam, ſed & fortaſſe non ita Chaldaicum eſt.*

translatum ad primam radicalem, tanquam eius vestigium & indicium, producitur in Kaméts in maiore distinctione, vt in perfectis.

יוסבו In יֻחְקוּ sculpétur, Ijób 19.23. nullum apparet Daghés in tertia accedente ו, sed solo vocalis reiectæ indicio media deficiens suppletur. Habet autem Kaméts ob Soph-pasúk.

Hic ordo eadem habet postrema puncta in nexu pronominum quæ ordo verborum perfectorum: prima duntaxat variat. Postquam ergo aliquid accedit ad tertiam illi (paucis exceptis) Daghés imprimendum est, & accentus deiiciendus. vnde si breuis vocalis illam præcedat, remanebit: at si longa, omnino in breuem antistropham, vel certè affinem migrabit, vt suprà de Kibbúts ad Chólem & Chirék ad Tserí diximus, סַב סַבְּהוּ, סוֹב סֻבֵּהוּ, &c. vel etiam סְבָהוּ, &c. Sub ministrátibus literis vocalis longa migrat in Scheuá simplex aut cōpositū sub gutturalibus: מְסַבּוּ מֵסֵב, הֵסֵב הֲסִבָּהוּ, &c. &c. Gen 11.6. הַחִלָּם incipere eorum, ה habet nudū propter gutturalem subsequentē. Chab. 2.17. יְחִיתַן terrebit ea, non solùm habet vocalem longam loco breuis & Daghés, sed & Patháchpro Tserí, minùs lata vocali, ob Athnách. כהִלּוֹ vide ad gerundia Hithil.

HITHPAHEL.

Hithpahél vt dependet à Pihél, modò insignitur Daghés, vt perfecta, modò (quod vsitatius est) Chólem loco Daghés, הִסְתַּבֵּב, & הִסְתּוֹבֵב. Nam in vtraque forma Sámech permiscetur seruilibus, vt explicatum est in perfectis: nisi Tau per Daghés compensetur, vt תִּשּׁוֹמֵם desolaberis, Ecclesiast. 7.17. Vide pag. 154.

Præter-

Infinitiuus.	Benoní.	Præteritum.
הִסְתַּבֵּב הִסְתּוֹבֵב	מִסְתַּבֵּב מִסְתּוֹבֵב	הִסְתַּבֵּב ˚הִסְתּוֹבֵב
&c.	&c.	&c.

˚Vnde הִתְרֹצְצוּ conterebant ſeſe, Gen.25.22.

Futurum.	Imperatiuus.	Gerundia.
אֶסְתַּבֵּב אֶסְתּוֹבֵב	הִסְתַּבֵּב הִסְתּוֹבֵב	בְּהִסְתַּבֵּב בְּהִסְתּוֹבֵב
&c.	&c.	&c.

Et cum defectu תִּתַּבָּר, pro תִּתְבָּרֵר mundus eris, 2.Schem. 22.27. retrocedentibus vocalibus pũctis, ita vt Daghés cõponatur eo modo quo diximus pag.187, 199, & 201.

Ofhál Chaldaicum.

Chaldaicum Ofhál omnino deformandum inſtar illius quod in deficientibus præſcripſimus, ita vt illa Leuit.16.27. וְאֹחֳעַל *qui illatus eſt. & Geneſ.43.18.* אֹחֳעֲלוּ *introducti ſunt, & ibidẽ,* מְחָעֲלִין*, introducti. & Leuit.11.32.* יְחָעַל *inferetur, & alia multa, huius ſint coniugationis.*

CAPVT III.

De Defectiuis Lámed Nun, & Láme d Tau.

ADdi poteſt tertius ordo defectiuorum, eorum videlicet quorum vltima eſt Nun, vel Tau. Hæc enim in tertia quoque deficiunt, defectúmque ſarciunt & indicãt per Daghés in ſeruili litera poteſtatis eiuſdem, quæ ad perſonæ alicuius deformationem adiecta eſt.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

Defectiua Lámed Tau.	Defectiua Lámed Nun.
כָּרַת כָּרַתָּ כָּרַתִּי. &c.	שָׁמַן. &c. שָׁמַנּוּ. &c.
כְּרַתֶּם. &c. כְּרַתֶּן. &c.	

Imperatiuus.

שְׁמֹן, &c, שְׁמֹנָּה. &c.

Et ſic הַאֲזֵנָּה auribus percipite, Gen.4.23.

Futurum.

אֶטְמֹון.&c. תִּטְמֹון,&c. תִּטְמֹונָה

ſicut תִּשְׁכֹּנָּה habitabunt, Iechez. 17.23. Nonnunquã deperditur Nun ſeruile, ſuppletúrque reiecta eius vocali, vt fieri ſolet, ad radicale Nun, vt תֵּעָגֵנָה retardabimini, Ruth 1.13, quod eſſet perfectum תֵּעָגֵנְנָה, ex Niſhál. Neque verò probatur quod Kimchí tradit, deperdi Nun radicale abſque vllo ſupplemento. Ita enim nulla relinqueretur via inueſtigandi thema. Vide ſuprà pag. 175. De תֵּאָמַנָּה, ſuprà pag. 132. & de חִתַּתְנִי, pag. 205.

Deficiunt igitur in omnibus coniugationibus, quãdo tertiã radicalem Nun ſiue Tau, ſimilis ſeruilis excipit, ne ſimiles literæ collidãtur: quæ etiã cauſa ſuperiorem ordinem peperit. Cæterùm quemadmodum gemellæ radicales perſæpe exprimũtur, ita in his quorum poſtrema eſt Nun, radicalis & ſeruilis ſimiles interdum adſcribuntur. Exempla in Kal ſolummodo proponere viſum eſt, ex quibus facile ſit cuiuis in aliis coniugationibus cõſimilia obſeruare.

Pronominum nexus nihil hîc variat à perfectis, ſi modò analogiam ſupplementi literæ deficientis obſerues.

CAPVT IIII.

De verbis Quieſcentibus Pe Aleph.

DE Defectiuis hactenus: nunc ordine ſequuntur Quieſcentia. Sic verò in genere vocantur ea quorum litera radicalis qua minuũtur, quum ſit ex יָהוּא, non ſolùm ex ipſa ſcriptione excidit, ſed & aliquando ſcripta ex ipſa pronũtiatione: hoc eſt, aliquãdo quieſcit ſuppreſſa, aliquãdo verò expreſſa. Nam quæ plures habent quieſcentes, inter compoſita numeranda ſunt, quæ ſuo ordine ſubiicientur. Literarum porrò quieſcentium aliæ in primo & vltimo loco muteſcunt, vt א: aliæ in principio & medio, vt Iod: aliæ

in

in medio tantùm, vt ו: aliæ denique in fine, vt ה. Ex qua diuersitate tres præcipuæ Quiescentium classes ortæ sunt. Postulat autem ordo vt incipiamus à Quiescentibus Pe, id est, in prima. Eius autem classis duo sunt genera, vnum quiescentiũ Pe Aleph, alterũ Pe Iod. Quia verò vtrunque hoc genus non pauca etiam communia habet Hebraicè, vtrunque ita seorsim trademus, vt vnum alteri è regione oppositum simul comparemus.

CAPVT IIII.

De quiescentibus Pe.

Secundum imperfectorum genus, quod est Quiescentium, hîc tres etiam classes disertè exprimit. At verò quanuis Aramicè, vt Hebraicè, duo sint genera quiescentium Pe, ea tamen propter affinitatem & frequentem vtriusque generis communicationem in vnum caput contrahemus. Illa autem affinitas & participatio in hac classe, vt in duabus alÿs pendet à facili literarum יְהוא vicißitudine, quæ in hac classe Syris procliuior videtur quàm reliquis Aramæis. Aramæi enim reliqui א quidem in ו & י mutare poterunt, vt Hebræi, sed Iod in א in hac classe vix mutent, vt fit Hebraicè in illo Iesch.30.21. תַאֲמִינוּ ad dextrã ieritis, à תֵימִינוּ. id verò à Syris passim fieri videamus. Atque vt hæc communicatio meliùs appareat vtrunque genus eo vsque simul comparabimus, & socium adiungemus, quoad ventum fuerit ad plenam coniunctionem quæ committitur in Aphél.

Ee.ij.

Kal.

Præteritum.

Quiescentia

Pe Aleph.			Pe Iod.		
Chaldaicé.		*Syré.*	*Chaldaicé.*		*Syré.*
אֲכַל	*Edit.*	[a]אֲכַל	יְתֵב	*Sedit.*	[e]יְתֵב
אֲכַלְתְּ *vel* תְ		אֲכַלְתְּ	יְתֵבְתְּ *vel* תְ		יְתֵבְתְּ
	[b]אַכְלַת		יִתְבַת		יְתֵבַת
אֲכַלוּ		אֲכַלוּ	יְתֵבוּ		[f]יְתֵבוּ
אֲכַלְתּוּן		אֲכַלְתּוּן	יְתֵבְתּוּן		יְתֵבְתּוּן
אֲכַלְנָא		אֲכַלַן	יְתֵבְנָא		יְתֵבַן
אַכְלַת		[c]אֲכַלַת	יִתְבַת		[g]יְתֵבַת
אֲכַלְתְּ		אֲכַלְתִּי			
אֲכַלָא		[d]אֲכַלִי			
אֲכַלְתֵּן		אֲכַלְתֵּן			

Denique obseruata perfectorum terminatione Syri habent יִ, *vbi Chaldæi* יְ: *vnde cũ* ו *&* ד *dicitur* וִיתֵב, וִיתֵב, *&c.*

[a] *Actor.* 1.4. *vnde vulgò* וַאֲמַר *Et dixit, &* דַאֲמַר *Qui dixit.*

[b] *Tamen Gal.* 1.17. אֱזַלֵת. *profectus sum, legẽdũ videtur.*

[c] *vt Marci* 16. 10. אֱזַלַת *abijt. Vide & in Kal ad hanc vocem.*

[d] *vt* אֲחַדִי *apprehenderunt, Matthæi* 28.9. *&* 11. אֱזַלֵין *profectæ sunt. & Mar.* 16. 8. אֲמַרִין *dixerunt.*

[e] *vt Act.* 22.29. *& Mar.* 15. 45. יְלֵף *didicit.*

[f] *vt Actorum* 23.27. *& Roman.* 7.7. יְלֶפֶת *didici.*

[g] *Lucæ capite* 2. *versu* 43. יְדַעוּ *norunt.*

*Benoni vtrobique perfectum est, nisi quòd in Pe'*א, *adiectiuorũ formæ vsitatissimæ sunt, quales multas habes suprà in hoc Benoni, in perf. illisque adijcere potes illud Marci* 6.33. אָזְלִין *ascendentes. Item & Matth.* 7.13. דָאזְלִין *qui ascendunt: siquidẽ hoc differt Benoni à præterito, quòd Syrè post* ו *&* ד *primam habeat quiescentem in proprio eius Kaméts, præteritum verò, in proprio eius Tsери.*

Pahúl

Atque quod attinet ad quiesc.׳א ׳פ. Omnino perfectorum variationem sequũtur, excepto futuro cõiugationis Kal,&aliarũ perpaucis vocibus, vt superuacaneum sit paradigma, vltra primarias terminationes deformare.

CAPVT V.

De Quiescentibus Pe Iod.

PRiora tria tempora Kal nihil variãt à perfectis, excepto רד descenderat, Iudicum 19.11: quod primam abiicit absque vllo indice, de more imperatiui, vt dicturi sumus. & צָקוּן effuderunt (cum paragoge Nun pro יָצְקוּ) Iesch.26.16. in quo litera absens repræsentari videtur per reiectã vocalem, aut certè verbum ipsum esse ex quiescentibus Hájin.

Quiescentia Pe Aleph. Quiescentia Pe Iod.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

Comedit.	Sedit.
אָכַל אָכַלְתָּ. &c.	יָשַׁב יָשַׁבְתָּ. &c.

Benoní.

אוֹכֵל. &c., אוֹכְלָה. &c.	יוֹשֵׁב יוֹשְׁבִים. &c.

Pahúl.

אָכוּל. &c., אֲכוּלָה. &c.	יָשׁוּב יְשׁוּבִים. &c.

Pahúl.

Chald. Syr.	*Chald. Syr.*
אֲכִיל אֲכִיל	יְתִיב יְתִיב
&c.	*&c.*

vt in perfectis, seruato duntaxat Syro Pathách sub Aleph, quod videtur succedere in locũ Chateph-patháci Chal.

vt in perfectis, seruato duntaxat Syro י, quod tamen post ו & ר quiescit in Chirék longo. Sic Rom.11.2. יְדִיעַ notus.

daici, quod ita solent repræsentare Syri. Atque hinc fit vt præcedentibus ו *&* ד, *ipsum Aleph in proprio Pathách quiescat, Matthæi 3. 3.* דַאמִיר *de quo dictum [fuerat,] & Luc.15.6.* דַאבִיר *quæ perierat.*

Infinitum.

Aram. Syr.

מְאזַל מֵאכַל

בְּמֵאכַל *&c.*

Babylonij & Syri hîc, vt in futuro, semper exprimunt א. *hi promiscuè quiescens in Tseri & in Chirék, vt Matth.14.16.* לְמֵאכַל *ire, &* לְמִאזַל *comedere. illi in Tseri: quam etiã quietis rationem retinent Chaldæi, mutato tamen* א *in* י *quod etiã aliquando supprimitur, vt Hez.5.11.* לְמֵמַר *dicere. Contrà in illo gerundio Talmudistæ retinent* י, *characteristicũ autem* מ *omnino abijciunt, eiusq; punctum in indicium sub* ל *reijciunt, Resch verò (vt suprà attigimus) in* א *quiescens in Kaméts mutant, dicúntque* לֵימָא. *nisi quis malit illud deformari à futuro quod ita desinere videbimus, præfixa videlicet illi litera* כָּלֵב, *quòd Syris vulgò fit. Atque hanc deformationem sequuti viden-*

Aram. Chald. Syr.

מִארַת מֵדַע מִנְדָע *vel* מִדָּע, מֵיתַב

בְּמֵיתַב *&c.*

Chaldæi י *radicale ex analogia aliquando exprimunt quiescens in Tseri, Syri sæpius mutant in* א *quiescens in Chirék, 1.Cor.15.50.* לְמִארַת *possidere. Utrisque etiam degenerant vt plurimùm quiescentia* 'י'פ *hîc & in futuro in defectiua Pe: quasi resoluta longa vocali in breuem & Daghés. vnde huc refero illud Act.21.34.* לְמֵדַע *cognoscere, quod Chaldaicè dicitur* מִדָּע, *& resoluto Daghés in* נ *epentheticũ* מִנְדָע. *Ex illa forma daghessata detractum dicere potes* מ *in gerundio* לִידַּע *ad discernendum, Ruth 4.21. nisi quis malit effectum à futuro ex vsitato illo more Talmudistarum & Rabbinorum, quo fit vt tertiæ fut. sing. mascul. præfigatur* ל *gerundij vt efficiatur etiam gerundium,*

Quiescentia Pe Aleph.

tur Rabbini in suo לוֹמַר *Dicere, effecto à* לְיאמַר, *& in* לוֹכַח *Arguere, deriuato à* לְיוֹכַח *in Hifhíl. nisi quis excipiat* לוֹמַר *à* לֵאמוֹר *deducendum esse, permutatis literis & punctis, &* לוֹכַח *à* לְהוֹכַח *per syncopen. Sunt etiam qui* א *in* ו *demutátum hîc volunt (vt in futuro) in paragogico* לְמוֹבְרָא *Ad pereundum, in posteriore Targhúm Estér. Vide & Afhél. Videtur denique Elias in suo Methurghemán cōfuso vtroque genere huius ordinis,*

Quiescentia Pe Iod.

rundium, cuiusmodi est illud לְיִפְקַד *Ad visitandum, in perfectis, & in hoc ordine,* לְיִלֵּךְ *Ad eundum,* לְיִשֵּׁב *Ad sedēdum, & in quiescentibus* ע׳, לְיִדוּן *ad iudicandum, apud Rabb. Schel. in Daniel. 3. &* לְיִצוּד *ad venandum, apud Rambam, in Ijób 40.25. Atque in huiuscemodi formis, ante Daghés retinendum censuerim* י, *vt primaria earum origo agnoscatur: quemadmodum seruatur in ipso Hebræo* לְיִסּוֹר *fundare, 2. Paral. 31. 7. quòd*

Infinitiuus.

שֶׁבֶת | אָכוֹל (אֱכוֹל) vel

Septem reperiuntur formæ infiniti istius in hoc genere quiesc. quædā enim verba primá excidentem cōpensant adiecto ת ad calcē thematis, iisdem prorsus legibus quibus in infinito Kal defectiuorum פ׳. Alia Iod prorsus abiiciunt, & eorum quædam nudam seruant vsitatissimam perfectorum terminationem, vt כוֹל Possendo (ad verbum) Ijób. 42. 2. quædam ad minùs vsitatā (in Tserí videlicet, de qua in imperat. def. פ׳) paragogē ה adiiciunt quiescētis in Kaméts, דֵּעָה cognoscere, Exodi 2. 4. quædam ad satis vsitatam in Pathách adiiciunt paragogen ה quiescētis in Seghól, דְּעֶה scire, Prouerb. 24. 14. quod quidam ad imperatiuum referunt. Alia partim formam perfectorum, partim quiescentium recipiunt, vt יְכוֹלֶת pos-

Quiescentia Pe Aleph.

deinde quiescentibus cum deficientibus, aut certè resoluta vocali lõga in breuem & Daghés, legisse apud Onkelon Genes. 30.16. מִגַּר *mercede conducendo, vbi vulgò legitur* מֵיגַר*: fortasse quia & in Ofhál Chaldaico huiuscemodi confusio euenit. Eiusdem farinæ videtur esse* אֱלַף *Didicit à quo quidam formant infinitum* מֵלַף *alij* מֵילַף*. Vide & futurum, & Afhél.*

Quiescentia Pe Iod.

quod si quis nolit Daghés adscribere, præsertim in his quæ Hebraicam terminationẽ habent, habet etiam eius rei exemplum in בִּיבוֹשׁ *quum aruerit, Ieschah. 27.11. Cæterùm dissimulare nolo formam illã Talmudisticam seu Rabbinicam aliquo modo niti defectu, literæ* ה *in gerundijs Nifhál & Hifhil: & postea Chaldæorum posteriorum atque adeò Syrorum vsu cõfirmatam. Et verò Syri rarò gerundijs germanis vtuntur, sed eorum loco futuris, quibus ita præfigunt modò literam Lámed, modò etiam literam* ד*, vt generis, personæ & numeri rationem habeant: quod multas amphibologias Græcas & Latinas tollit, vt apparet ex illo, Act. cap. 3.21.* דְלֵהוָלֵא לַשְׁמַיָּא דְנִקַבְּלוּן *Quem quidem necesse est cælis vt capiant. i. cæli capiant.*

Imperatiuus.

Perfectus.	*Imperfectus.*
	Aram.
[b] אֱכֹל	זֵל [i] *Matth. 2.20.*
אֱכֻלוּ	זֵלוּ. *Actor. 23.23,* זֵלוּ
אֱכֻלִי	זֵלִי. *Luc. 7.50,* זֵלִי
אֱכֻלְנָא	זֵלְנָא. *Marc. 16.7,* זֵלִין *Syr.* לֵין

[b] *Possunt & aliæ verbi perfecti terminationes & inflexiones*

Perfectus.	*Imperfectus.*
Syr.	*Aram.*
יְלַף. *Luc. 10.35,* יְצַף *cura.*	תִּב [c]
יְלַפוּ, *Marc. 13.28. &* *Mat. 25.34.* יְרַתוּ *possidete.*	תְּבוּ
יְלַפִי	תְּבִי
יְלַפִין. *ex form. præt.*	תְּבְנָא בִּין. *Syr.*

[c] *Chal. vt Syri in medijs vocibus. (quales sunt* תִּבוּ *sedete, Matth.*

Quiescentia Pe Aleph. | Quiescentia Pe Iod.

se Numer.14.16. יְבֹשֶׁת arescere, Genes.8.7. quæ non malè ad verbalia referuntur. Figuratum est, aut potiùs compositum לֵלֶת ad vlulandum, 1.Schemuel.4.19, à יָלַל. Nám ad vitandam κακοφωνίαν, media Lámed suppressa est. Integrum ergo esset לְלֶלֶת: vel certè לֵלֶלֶת, quod compositũ dici posset ex secunda forma infiniti defectiuorum Hájin, & ex illa istius infiniti, quæ ת ad radicem adiicit. Denique quædã sunt quæ retinent Iod absque additione Tau: sed ea lege vt accedentibus literis וְכָלֵב, Iod illud quiescat sub illis in Chirék longo: quia est accidentaria quies ob concursum duorum Scheuá in principio dictionis בִּיבֹשׁ Quum aruerit (à יָבַשׁ) Ieschah.cap.27.11. & לִיסּוֹר fundare, 2.Paralip.31.7. in quo Daghés tanquam alterum supplementum additur, nullo etiam interiecto accentu, vt & aliàs fit, pag.19.

Gerundia.

בֶּאֱכוֹל &c. מֵאֱכוֹל

*Post solum Lámed ex literis כָּלֵב quiescit א, contractis Seghól & Chateph-seghól in Tserí, in לֵאמֹר Dicẽdo, quod passim obuium est: non item in aliis gerundiis. Vide pag.45.&.110.

בְּשֶׁבֶת כְּשֶׁבֶת לָשֶׁבֶת מִשֶּׁבֶת

De ל & לָשֶׁבֶת vide pag.178.

Imperatiuus.

אֱכוֹל אִכְלוּ &c.

*שֵׁב שְׁבוּ, שְׁבִי שֵׁבְנָה

*Secunda radicalis frequentius cum Tseri: quò disertiùs hæc distinguãtur à defectiuis in prima. Aliquando tamen scribitur cum Cholé, vt אוֹת Acquiesce: vnde futurum אֵאוֹת Acquiescã, יֵאוֹת Acquiescet, &c. quò pertinet illud עֻצוּ consilia inite, Iesch.8.10. pro עוּצוּ, cum Kibbúts loco Cholem. Porrò Tseri sequente Makkaph decrescit in Seghol, vt לֶךְ־לְךָ Vade tibi, Gen.12,1. Quæ verò habent gutturalem secundam vel tertiam, Pa-

thách latiorem vocalem requirunt,vt הַב da,Prouerb.30.15. & דַע scito, Genes. 20.7. At cum paragoge ה, descendente accentu,mutatur & Tserí & Pathách in Scheuá, vt רְדָה descende,Genes.45.9. accentu verò restituto pristinæ sedi,vt in maioribus distinctionibus, pristina quoque vocalis restituitur,videlicet Tserí,רֵדָה descende, 2.Reg.1.9. Excipitur הָבָה Da [agedum,] Genes. 11.3. in quo etiam extra maiorem distinctionem, accentus sæpius retroagitur, rarò in postrema syllaba cõsistit, & Kaméts primæ subiicitur, quia ad eam gutturalis est. רְאֵה vide ad infinitum.

שְׁבוּ sicut & defectiua in prima, גְּשׁוּ Accedite: & quiescentia in ה,vt גְּלוּ Reuelate. Distinguuntur tamen hi ordines in maiore distinctione. Nam quiescentia Iod retinent Tserí,penultima acuta,vt שֵׁבוּ sedete, Ierm.13. 18: sicut & in paragoge, שֵׁבָה Sede. Defectiua autem penultimã quidem acuunt, sed notãtur aut Chólé, vt גֹּשׁוּ accedite,Iehosch.3. 9. aut Kaméts,vt שָׁלוּ Soluite. Postremò quiescentia ה, neque accentus sedem,neque etiam Scheuá demutant,vt suo loco docebimus. Idem statuendum de secunda singulari fœminina. A singulari הַב Da, vulgò fit הָבוּ Date,modò Milhiél, modò Milráh, ad dilatationem ה gutt. Hosch. 4. 18. הֵבוּ date,habet Tserí non modò ad dilatationem gutturalis,sed & quia deriuandum videtur à forma שֵׁב. Fœm. singulare הָבִי Da, Ruth 3.15. habet formam masc. plur.

In שֵׁבְנָה seruatur Tserí: aliquando etiam abscondito ה,in Kaméts לֵכְןָ abite, Ruth 1.12. At quæ in singulari possident Pathách ante gutturalem,vt דַע Scito, illud retinent,vt דַעְנָה Scitote [fœminæ.] Nam masculinum singulare perpetuò format fœmininum plurale, addita tantùm syllaba נָה. Idem sentiendum de vltima futuri quæ ab hac dependet.

Quiescentia Pe Aleph.

xiones hîc locum habere. Imò & prima aliquando pro puncto rapto etiam apud Chaldæos habet Tserí, vt habes in verbis perfectis, & apud Syros aliquando Pathách, vnde est Luc. 14.23. וַאלוּץ *& coge: & Matth.* 26.26. אֲכוּלוּ *comedite: ex quo legendum videtur Luc.* 12. 19. אֲכוּלִי *comede. Atque à plurali mascul. affixus casus deformatur hîc vt in perf. transposito videlicet* ו *à secunda ad primam, vt Marc.* 14. 44. אוּחְדוּהִי *apprehendite eum. vnde legendum videretur Matth.* 10. 27. אוּמְרוּהִי *dicite illud: nisi quis malit* ו *Syrũ posse etiam in* וֵ *diphthongum mutari, & proinde legendum* אֱומְרוּהִי. *Transpositionem istiusmodi ad affixionem imperatiui, vide pag.* 166. *Verum enimuerò hæc transpositionis analogia etiam locum habeat vbi imperatiui prima vox in aliam vocalem desinit quam in* ו, *vt deprehenditur ex superiore illo* אוּמְרוּהִי, *quod propriè est ab* אֱמַר אֱמַרוּ, *&c..*

Quiescentia Pe Iod.

Matth. 26.36. *&* דְעוּ *cognoscite, Actor.* 23.38. *&* הַבִין *date, Matth.* 25.8.*) retinere possunt & Tserí, & Pathách, quod in gratiam vel mediarũ vel vltimarum gutturalium &* ר *ascis̄citur.*

Porrò quomodo aliæ omnes quæ in perfectis vsitatæ sunt, hîc etiam vsurpari & mutari possint, vide ad hunc illorum imperatiuum pagina 115. *vbi etiam satis fusè, atque adeò ad præteritũ Kal, pag.* 101. *de vsurpatione vocum præteriti in imperatiuo.*

[b] *Ex analogia compositorum ex quiescentibus ad vtrunque extremum, & vsu posteriorum Chaldæorum, & maximè Talmudistarum, hæc forma Aramica dici potest: Syris certè maximè familiaris est. In ea verò ita terminatio in Tserí, ad primam vocem obtinet, vt etiam altera in Chirék locum habere posit, atque adeò perseuerare in reliquis vocibus, præsertim in secunda & tertia: nisi quòd in his Tserí vsitatius esse videtur Syris.*

Ff. j:.

Quiescentia Pe Aleph. *Quiescentia Pe Iod.*

Futurum.

Prima vocalis hîc omnino eadem esse potest quæ in infinito.

Quiescentia Pe Aleph.

Chal.		*Syr.*	
אֵכֻל '	אֵימַר	אֲכוּל	אִזַל '
יֵאכֻל	יֵימַר	נֵאכוּל	נֵאזַל
&c.			

נֵאזְלוּן נֵאכְלוּן
&c.

תֵאזְלִי תֵאכוּלִי
&c.

Sic quorum prima quiescit in Tseri. in Chirék: imò & aliquando vt נֵאבֵד *pereat, Ioã.6.12.*

'*Ut Hebræi Chaldaicas formas vsurpant in* וָאֵחַר*, & tardaui, Genes.32.4. ab* אָחַר*, & in* תֵּזְלִי *abibis, Irme. 2.36. ab* אָזַל*, ita & Chaldæi in* נוֹבֵד *pereamus, Ionæ 1.6. vt supra in* לְמוֹבְרָא*, Hebraicam formam illius* יוֹכְלוֹ *absumunt, Iechez. 42.5. A Chaldaico* אֵלֵף *quidam futurum deformãt* אֵילַף*,* יֵילַף*, &c. alij* אָלַף*,* יֵלַף*, &c. quasi*

Quiescentia Pe Iod.

Chal.		*Syr.*	
אֵיסַב	אֶתַב	אִלַף	אֵתֵב
יֵיטַב	יִתַב	נֵאלַף	נֵתֵב
Hez.7.18.	*Dan.7.26.*	תֵאלַף	תֵתֵב
	&c.		*Act.8.31.*
			Act.24.8.
			&c.

נֵאלְפוּן
תֵאלְפוּן
1.Cor.4.6.

תֵתֵבִי תֵלַאפִי
&c.

Forma hæc respondet Chaldaicæ kametsata, mutato י *in* א*, quod tamẽ suppleat Daghés.*

hæc vero da ghessata.

Iam monuimus futurum hoc aliquando degenerare in deficientia פ״ו*, resolũta videlicet vocali longa in breuem & Daghés, vt in Hebraico* אֶסֳּרֵם *castigabo eos, Hosch. 10.10. Huc ergo referendum est illud Daniel. 3.29.* יֻכַּל *poßit: pro quo etiam vsurpatur Hebraicum* יוּכַל *poßit, Daniel. 2.10. & Tseph. 1.18. vt sic disertiùs distin-*

Futurum.

Quiescentia Pe Aleph.

אֹכַל	יֹאכַל	תֹּאכַל
נֹאכַל	יֹאכְלוּ	תֹּאכְלוּ
תֹּאכַל	תֹּאכְלִי	תֹּאכַלְנָה

Occultatur א in Chólé in prima quidem voce propter concursum א seruilis: in reliquis verò ferè adscriptũ quiescit. Præter hanc quietis speciem delitescit sæpissime in Tserí, instar י primo loco quiescentis, vt אֵהַב diligo, Prou. 8. 17. (quanuis etiam reperiatur וָאֹהַב & dilexi, Male. 1. 2.) & אֵזֵל Proficiscar, vnde תֵּזְלִי abibis, Iirm. 2. 37. quasi Hebraicè hîc vtrunque hoc genus quiescentium confundatur, vt vulgò Aramicè fit. Postremò abscõditur in Kaméts, vt וָאָנוּשָׁה, & dolui, Psal. 69. 21. in quo Schurék ponitur loco Chólé (quod & in hoc perfectorum futuro aliquãdo fieri obseruauimus) additúrque paragoge. Thema est אָנַשׁ. Voces futuri verborũ אָמַר Dixit, & אָחַז Apprehendit, quæ desinunt in Pathách, retroacto accentu.

Quiescentia Pe Iod.

אֵשֵׁב	יֵשֵׁב	תֵּשֵׁב
נֵשֵׁב	יֵשְׁבוּ	תֵּשְׁבוּ
תֵּשֵׁב	תֵּשְׁבִי	תֵּשַׁבְנָה

Iod sub אֵיתָן sæpius occultatur in Tserí, vt in paradigmate: rariùs adscribitur, vt אֵילְכָה incedam, Mich. 1. 8. cum paragoge. Cõtrà, cum Chirek sæpius expressum quiescit, vt אִינַק sugerẽ, Ijób 3. 12. rariùs supprimitur, vt וְיִרַשׁ & hæreditate obtinebit, Genes. 22. 17. יִחַם calescebat, 1. Reg. 1. 1. In יָקַד Vsit competit vtraq; quietis forma, יֵקַד vret, Ieschah. 10. 16. וַתִּיקַד & ardebit, Deuter. 32. 22. At יָכוֹל, mutat Iod in Vau quiescens in Schurék, vt אוּכַל potero, Genes. 19. 19. ne si diceremus אֵכַל, &c. retroacto accentu, אֵכֶל confunderetur cũ futuro verbi כָּלָה Consumptus est: aut si אֹכַל, cum futuro אָכַל Comedit: quæ ad diuersos ordines pertinent. Porrò vocalis quietis index, quæcũque tandem illa fuerit, remanet immutata, excepto

ob ו conuertens, non etiam alia de cauſa, mutant illud Pathách in Seghól, וַיֹּאמֶר Et dixit. Et verò illæ eædem ad maiorem accentum, vt Pathách ipſum nunquam mutant, ita nec genuinam accentus ſedem, ſi modò vnicam poeſin libri Ijób eximas, in qua conſtanter ad Soph-paſúk eſt וַיֹּאמַר. Denique illæ ipſæ extra ו conuertens, atque adeò reliquæ omnes voces huius futuri, deformati cum Chólem, ad maximos accentus producunt Pathách, imò & Scheuá ab eo effectum in Tſerí, vt תֹּאבֵד peribit, Pſalmo 1.6. יֹאמֵרוּ dicant, Iirm. 5.2. Imperfecta ab אָחַז Apprehendit, & אָסַף Collegit, etiã extra maximum accẽtum habent Tſerí, יֹאחֵז apprehendet, Ijób 18.9. תֹּסֵף colliges, (id eſt auferes:) mutántque illud in Seghól, vbi accentu ſpoliatur, וַיֹּסֶף & collegit, 2. Schem. 6.1. Pleraque imitantur perfecta, vt אֶאֱהַב inſtar אֶשְׁכַּב: vnde & plurale

וַיֵּחַמְנָה & incaleſcebant, Gen. 30.38. in quo Tſerí mutatur in ּ ſequente ֵ. Poſtremò, quod Chaldæis familiare eſt, י more defectiuorũ per Daghés compenſatur, & indicatur in ſecunda radicali, vt אֵסוֹר: vnde אֶסֳּרֵם caſtigabo eos, Hoſch. 10. 10. inſtar אֶפּוֹל Cadam. Quod attinet ad vltimam, modò effertur cũ Tſerí, vt אֵשֵׁב Sedebo, paradigma: modò cũ Chólem, vt נֵאוֹת acquieſcemus, Geneſ. 34.15, quod etiã immutatum perſeuerat, vbi quid illi ſuperinducitur אֵבוֹשָׁה Erubeſcã: modò cũ Pathách, vt וְיִיטַב & bene erit, Iirm. 38.20: præſertim ſi ſecunda vel tertia fuerit gutturalis, vt יֵחַם Incaleſcet, יֵרַע, Malum erit, vel Reſch, vt יִרַשׁ hæreditate obtinebit, Pſalmo 25.13. & יִישַׁר placuerit, Numer. 23.27. Poſteriores duæ terminationes communes ſunt perfectis, prima huius ordinis propria. Mutatur autẽ Tſerí in Seghól, quacunque de cauſa deſtituatur

Quiescentia Pe Aleph. *Quiescentia Pe Iod.*

quasi in hoc verbo vocalis longa in breuem & Daghés hîc resoluatur, vt suprà in infinito fieri posse monuimus, & in Afhél prorsus fieri videbimus. Vide ibi. Porrò iam monuimus in infinito hîc א aliquando omnino supprimi, futurísque Talmudicis & Chaldaicis literas כְּלַב præfigi. Huc ergo pertinet illud tam frequens apud Hezram כְּנִמָּא Quasi dicamus, in quo etiam ר vltima rad. vt in infin. per א suppletur, quomodo & in Talmudico נֵימָא Dicemus.

distinguatur ab יֵיכַל אֵיכַל Comedam, &c.

Inde fit sicut diximus in infinito, vt Daghés resoluatur in נ epentheticū: vt pro וְאֵירַע & וְאֶנְדַע est וְאֵדַע & sciam, Dan. 2.9. Cætera vide in perfectis.

[1] *Inuenitur tamen תְּאמַן cunctatio esset (pigeret) Act. 9. 37. quod aliàs ferme semper legitur תְּאמַן: & Cal. 6.9. תְּאמַאן cunctatio fuerit (piguerit.) fortasse quòd duæ radices Hebraicæ אָמַן & כָּאַן in hac vna confusæ fuerint (quasi אָמַן sit Constanter renuit) & proinde duorum ordinum esse poßit, huius videlicet & subsequentis. Porrò in hac voce retinetur ea Hebraica phrasis & formatio quæ elucet in וַתֵּצַר & angustia fuit, Iud. 10. 9. & alibi. nam præter quàm quòd verbum ipsum vsurpatur in fœminino genere ad significationem impersonalem exprimendam, etiam omittitur in eo terminatio Syra in י. Propriè enim dicendum esset תְּאמַנִי.*

תֶּאֱהָבוּ diligetis, Prouerb. 1. 22. cum Tserí sub prima radicali, quòd nō poßint duæ gutturales continuæ cum Scheuá efferri: & vt sit indicium aliquod huius ordinis. litera autem futuri retuatur accentu, vt יֵלֶךְ־נָא veniat quæso, Exodi 34.9, accentu abiecto propter Makkaph: & וַיֵּשֶׁב & habitauit, Genes. 4.17. יֵלֶד יוֹם paritura sit dies, Prou. 27.1. retracto illic accētu ad penultimam

Quiescentia Pe Aleph.

cuperat Scheuá, genuinum pũctum, quum alterũ Scheuá non concurrat.

Quiescentia Pe Iod.

propter Vau conuertens, præfixum: hîc verò ob accentum in propinquo astantem. Illo casu etiam aliquando Pathách in Seghól demutatur, וַיִּיקֶץ & expergefactus est, Gen. 9. 24. Sic וַתֵּצֶר & coarctatio fuit, Iudicum 10. 9. Cæterùm in pausa loco Tserí restituitur Pathách, vt וַיֵּלַךְ & abijt, Ijób. 7. 9.

NIFHAL.

Præteritum.

נֶאֱכַל נֶאֱכַלְתָּ &c.

Nifhál totũ vulgò perfectũ est, dilatatúrq; Scheuá sub א per ֱ, more gutturaliũ. Ad Nũ. 30. 32. וְנֵאחֲזוּ & possessioné quærẽt, prima quiescit, vt in fut. & in altero genere.

נוֹשַׁב נוֹשַׁבְתָּ נוֹשַׁבְתִּי
נוֹשְׁבוּ נוֹשַׁבְתֶּם נוֹשַׁבְנוּ
נוֹשְׁבָה נוֹשַׁבְתְּ נוֹשַׁבְתֶּן

Iod non modò quiescit in Nifhál, sed etiam vt plurimùm transit in Vau. Quæ retinent Iod, illud abscondunt in Tserí sub Nun coniugationis signo, vt נֵחַם Calefecit se: sed forma ista rarior est, quandoquidem incidit in primam personam pluralem futuri Kal. At quæ Iod demutant in Vau, vulgò illud in Chólem quiescens habẽt, ídque expressè: propterea quòd radicalis literæ locum obtinet. nonnunquam etiam Vau loco Iod positum, quiescit in Schurék, vt נוּלַּד, vnde נוּלְּדוּ nati sunt, 1. Paralip. 3. 5. cum duplici supplemẽto, nẽpe quiete & Daghés. Cæterùm vltima hîc & in aliis coniugationibus eadem est quæ in perfectis..

Benoní.

נוֹשָׁב נוֹשָׁבִים נוֹשָׁבָה נוֹשָׁבוֹת נֶאֱכָל נֶאֱכָלִים &c.

Differt

Quiescentia Pe Aleph. *Quiescentia Pe Iod.*

Pehil Bab.
Præteritum.

אֲכִיל יְתִיב

&c. vt in perf.

Ithpehál.
Præteritum.

Perfectum.

Chald. *Syr.*

פ׳א׳ פ׳י׳ . פ׳י׳

אִתְאֲכַל אִתְיְתַב [a]אֶתְיְהֵב

&c. omnino per totam coniugationem, vt in perfectis.

[a] *Unde Matth. cap. 25.29.* נֶתְיְהֵב *dabitur. Sæpius tamen Syris iste ordo quiescens habet Iod in Chirék, & Aleph in Tserí, quod vtrunque punctũ conflatur ex duplici Scheuá, ita vt poßis dicere* אֶתִיְהֵב*, vt mox subsequetur.*

Imperfectum.

פ׳א׳ פ׳י׳

[b]אֶתְאֲכֵל אֶתִיתֵב

&c.

[b] *Unde Luc. 16.1.* וְאֶתְאֲכֵל *& comestum est ei excidia eius, id est, delatus est. Sic Actor. 10.22.* אֶתְאֲמַר *dictum est. De* אֶתְאֲבֵשׁ*, vide ordinem sequentem.*

ex terminatione & formatione perfectorum.

אֶתְאֲכֵלוּ
Iacobi cap. 5.2.

&c.

אֶתְאֲכֵלֵן
vt אֶתְאֲלֵצַן *afflicti sumus, 2. Corinth. 1.8.*

אֶתְאֲכְלַת *vt* אֶתְאֲלְצַת *afflicta fuerat, Marci 5.26.*

&c.

Benoní.

מֶתְאֲכֵל, *vnde Ioann. 21.2.* דְמֶתְאֲמַר *qui dicitur.* מֶתִיתֵב

&c.

Quiescentia Pe Aleph. | Quiescentia Pe Iod.

Differt à præterito solo Kaméts in vltima, eo prorsus modo quo in perfectis.

Infinitiuus.

הֵאָכֵל

He cum Tserí, ob gutturalem hîc, in gerundiis & futuro. Vide perfecta.

הוּשַׁב

Character coniugationis absc̄oditur per Daghés in Vau, perfectorum more. Itaque hîc, sicut in gerundiis, imperatiuo & futúro pronuntiatur Vau: nam litera affecta Daghés haudquaquam quiescit.

Gerundia.

בְּהֵאָכֵל כְּהֵאָכֵל &c. Vide & perfecta.

בְּהוּשֵׁב כְּהוּשֵׁב לְהוּשֵׁב מֵהוּשֵׁב

Imperatiuus.

הֵאָכֵל הֵאָכְלוּ &c.

הוּשֵׁב הוּשְׁבוּ הוּשְׁבִי הוּשַׁבְנָה

Futurum.

אֵאָכֵל יֵאָכֵל &c.

אוּשַׁב	יוּשַׁב	תוּשַׁב
נוּשַׁב	יוּשְׁבוּ	תוּשְׁבוּ
תוּשַׁב	תוּשְׁבִי	תוּשַׁבְנָה

Perfectum etiam reperitur, seruato ac pronuntiato Iod, vt וַיְּיַחֶל & expectauit, Gen.8.11: quod tamen vulgò pertinere putant ad Hithpahél: sicut & alia quæ retinent Iod.

P I H E L.

Præteritum.

אִכֵּל אִכַּלְתָּ &c.

יִשֵּׁב יִשַּׁבְתָּ יִשַּׁבְתִּי &c.

Pihél & Puhál perfectorum legem obseruāt: quoniam Daghés harum coniugationum character quiescentes, neque expressas neque delitescentes in lōga vocali absque accentu, admittere solet ante se. Primarias igitur voces adscripsisse satis fuerit.

Benoní.

Ithpehál Syrum imperfectum.

פ׳ א׳	פ׳ י׳
מִתְאַכְּלִין, *vnde Luca* 6.18. מִתְאַלְּצִין *afflicti.* &c.	
Infinitiuus.	
מִתְאַכָּלוּ, &c. *vnde* 1. *Thessal.* 3.4. לְמִתְאַלָּצוּ *vt affligeremur.*	מִתִיתָבוּ &c.
Imperatiuus.	
אֶתְאַכַּל	אֶתִיתַב
אֶתְאַכְּלוּ, *vnde Iacob.* 3.9. וְאֶתְאַלְּצוּ *& lugete, & Col.* 4.2. אֶתְאַמְּנוּ *constantes sitis.* &c.	&c.
Futurum.	
אֶתְאַכַּל &c.	אֶתִיתַב &c.
תִתְאַכְּלוּן, *vt* תִתְאַלְּצוּן *lugebitis (affligetis vos) Luc.* 6.2. &c.	*vnde Act.* 4.10. תִתִידַע *notum sit, sine* י.

Pahél.

Videtur hæc coniugatio hîc ea ipsa de causa esse perfecta qua apud Hebræos. Unde quamuis apud Chaldæos אַלֵּף, *vt & apud Hebræos hîc imperfectum censeri possit, tamen quia integrum inuenitur Psalmo* 51.15. אֲאַלֵּף *docebo, & Syrum* יַלֵּף *ibi eodem modo imperfectum est, malo illud imperfectum ad Afhél reijcere. Quia verò ex linguæ Hebraicæ vsu illud* וְאֶתְוַכְּחָה *& iudicio contendam,* 1. *Schemuel.* 12.7. *legitur in Ithpahél, videri possit Iod in Vau mobile hîc mutandum vt Hebraicè aliquando fit in quiescentibus Pe Iod, sed quum illud cum vnico Vau scribatur, & nec Hebraicè nec Chaldaicè inueniatur eius verbi actiua huius coniugationis formatio, bene Afhél, malo illud ad Ofhál Chaldaicum reuocare,* וְאֶתוֹכְחָה.

Quiescentia Pe Aleph.

Benoní.

בְּאַכֵּל מְאַכְּלִים.&c.

Tametsi hæc coniugatio ferè semper sit perfecta, non tamen citra analogiæ rationem Dauid Kimchí huc refert illud Ijób 35.11. מַלְּפֵנוּ Qui docet nos: à nudo מַלֵּף, quasi א, facta contractione, indicetur per suam vocalé sub Mem seruili. Plenum esset מְאַלֵּף, ab אַלֵּף. Cæterùm dubium nō est illud & similia quæ huic coniugationi tribuuntur, Chaldaismum (de quo suo loco) resipere: vt & ab illis vsurpātur, qui eo delectantur.

Pahúl.

מְאֻכָּל מְאֻכָּלִים.&c.

Infinitiuus.

אַכֵּל

Gerundia.

בְּאַכֵּל כְּאַכֵּל &c.

Imperatiuus.

אַכֵּל אַכְּלוּ &c.

Futurum.

אֲאַכֵּל יְאַכֵּל *תְּאַכֵּל &c.

*Et ex forma altera de qua in deficiétibus Hájin, תְּאַכֵּל: vnde תְּאַכְּלֵהוּ deuorabit eum, Ijób 20.26. Hîc quoque, vt in Benoní, Kimchí monet, nonnunquam excidere Aleph, reiecta propria vocali ad אֵיתָן, itá vt dicere posśis אַזֵּן, pro אֲאַזֵּן Auribus percipiam, & אַבֵּד Perdam, ex analogia illius וָאַבֶּדְךָ & perdam te, Iechez. 28.16. Nam Aleph quod exprimitur, pertinet ad אֵיתָן. Ad eundem modum תְּזַר, pro תְּאַזֵּר Accinges, vnde 2. Schem. 22.40. וַתְּזְרֵנִי Et accinxisti me: pro וַתְּאַזְּרֵנִי, Psal. 18.40. excidítque Daghés ob Scheuá.

PVHAL.

Futurum.	Infinitiuus.	Benoní.	Præteritum.
אֲאֻכַּל &c.	אֻכֹּל	אֻכַּל.&c.	אֻכַּל.&c.

Quiescentia Pe Iod.

Benoní.

מְיַשֵּׁב מְיַשְּׁבִים .&c.

Pahúl.

מְיֻשָּׁב מְיֻשָּׁבִים .&c.

Infinitiuus.

יַשֵּׁב

יַסֵּר, & יַסּוֹר, vide pag.138. & לְיַסּוֹר, suprà in Kal.

Gerundia.

בְּיַשֵּׁב כְּיַשֵּׁב .&c.

Imperatiuus.

יַשֵּׁב יַשְּׁבוּ .&c.

Futurum.

אֲיַשֵּׁב .&c.

Imperfectum est וַיַּבְּשֵׁהוּ & arefecit eum, Nachum 1.4. in quo Iod radicale more defectiuorum indicatur per suã vocalem sub אֵיתָן, fortasse ne duo Iod concurrant. Integrum & nudum esset יְיַבֵּשׁ. Eiusemodi est וַיְיַשְּׁרֵם & direxit eas, 2. Paralip.32. vers.30. item & וַיְיַחֵל & expectauit, Genes.8. vers.10..

P·V H A L.

Præteritum.

יֻשַּׁב .&c.

Aliquando concurrunt ו & Daghés, nullo interiecto accentu, ad rad. יָלַד, in hac coniugatione, vt Iud.18.29: יוּלַּד natus est, & aliás.

Benoní.

מְיֻשָּׁב .&c.

Infinitiuus.

יֻשּׁוֹב .&c.

Futurum.

אֲיֻשַּׁב .&c.

Afhél.

Chald.		*Syr.*	
*Pe'*א	*Pe'*י	*Pe'*א	*Pe'*י
הֵימַן *Credidit.*	אֵיבֵל *Deportauit.*	הֵימֵן	אֵינֵק
אֵיכֵל *Cibauit.*	אֵינֵק *Lactauit.*	אוֹכֵל	אוֹתֵב
אוֹבֵד *Perdidit.*	אוֹרַע *Significauit.*		
אַלֵּף *Docuit.*	*"vsitatissimum in passiua voce.* אַנַּח"		אַלֵּף

*Hìc ergo tandem aliquando confluit & confunditur vtrũque genus, ita vt voces ipsæ ad Hebræum sermonem, vel vsum reuocandæ sint, vt radices secernas. Omnes certè hæ formæ videntur propriæ quiescentium Pe'*י*, & inde in quiescẽtia Pe'*א *deriuatæ. Chaldæis non rarum est vt Iod radicale ipsum, vel vicarium ipsius* א *primæ radicalis, quiescat in Tserí. Satis vsitatum Aramæis omnibus vt* י *exaudiatur post Pathách. Chaldæis vsitatissimum vt mutetur in* ו *quiescens in Chólem, Syris verò in* ו *exaudiendum post Pathách. Parũ vsitatum est vt Chaldæus* א*, Syrus* א *&* י*, per Daghés, quasi resoluta longa vocali in breuem & Daghés, repræsentet. Vterque soli radici* אָמַן *hoc priuilegium irrogauit, vt hîc* ה *Hifhil Hebraici retineat. Imò & aliæ formæ Hebraismum redolent. Nam ex Chaldaicis prima apparet in* הֵיטִיב *Benefecit, à* יָטַב*, &* הֵילִיל *Vlulauit, à* יָלַל*, &* מֵיִין *audiens; Prouerb. cap. 17. vers. 4. Secunda in* מֵימִינִים *dextra iacientes, 1. Paral. cap. 12. vers. 2. &* הֵוְשַׁר *dirige, Psal. 5. vers. 9. &* הֵוְצֵא *exire fac, Genes. cap. 8. 16. quæ Masoreth legenda quidem per* י *præscribit, sed tamen vt veterem scripturam retinendam censet, quodammodo formam Syram in qua* ו *post Pathách exauditur, adumbrat. Tertia forma sæpe exprimitur Hebraicè etiã in פ״א, vt Hirm. 46. 8.* אֹבִידָה *perdam. Quarta niti posset* מַלְּפֵנוּ *docet nos, Ijób. 35. 11. &* וָאַבֶּדְךָ *& perdidi te, Iechez. 28. 16. nisi illa videretur habere vocalem indicium primæ deficientis etiam in Pihél.*

Præteritum.

In hoc tempore & reliqua coniugatione vnicam duntaxat formam ex vtraque dialecto assumemus in vtroque genere ad quam alias facilè accommodare possis.

Quiescentia Pe Aleph. Quiescentia Pe Iod.

HIFHIL.

Totum Hifhíl regulariter imperfectum est. Nã aut Iod seruatur, & expressum quiescit in Tserí, vt הֵיטִיב הֵיטַבְתָּ, &c. aut mutatur in ו quiescens in Chólem, vt in Nifhál. Cæterùm terminationum & accentus eadem est ratio quæ in perfectis.

Præteritum.

הוֹשִׁיב	הוֹשַׁבְתָּ	הוֹשַׁבְתִּי	הֶאֱכִיל הֶאֱכַלְתָּ &c.
הוֹשִׁיבוּ	הוֹשַׁבְתֶּם	הוֹשַׁבְנוּ	Ad instar הֶעֱמִיר, perfecti.
הוֹשִׁיבָה	הוֹשַׁבְתְּ	הוֹשַׁבְתֶּן	

הוֹשַׁבְתִּי Duo sunt composita וְהוֹשְׁבוֹתִים & habitare faciã eos, Zech. 10.6, & יוֹדַעְתִּי notũ feci, 1. Schemuel. 21.2: illud ex diuersis radicibus, nempe יָשַׁב, huius ordinis, & שׁוּב, ex quiescentibus Hájin. Hoc verò ex diuersis coniugationibus, nimirum ex Hifhíl & Pihél, aut potiùs ex forma altera coniugationis Pihél defectiuorum Hájin. Sunt etiam qui י loco He characteristicæ positum volunt, quia יְהוּא, inter se facilè commutantur.

Benoní.

מוֹשִׁיב מוֹשִׁיבִים מוֹשִׁיבָה מוֹשִׁיבוֹת
Vel מֵיטִיב מֵיטִיבִים &c.

מַאֲכִיל מַאֲכִילִים
&c.

Syr.

פ׳ י׳	פ׳ א׳
אַוְתֵב	אַוְכֵל

&c.

Huc pertinet illud Luc. 11.27. *lactarunt te:* אַוְנִיקוּךְ & 16.22. וְאַוְבְלוּהִי & *deportarunt eum.*

Chald.

פ׳ י׳	פ׳ א׳
אוֹתֵב	אֵיכֵל

&c.

Benoní.

מַוְתֵב מַוְכֵל &c.

מוֹתֵב מֵיכֵל &c.

Quiescentia Pe Aleph.

Aleph occultè quiescente in Tserí, fit מֵזִין auribus audiens, Prouerb.17.4. Confusionem vtriusque generis quiesc. atque adeò Chaldaismum omnino resipit, vt & futuri Kal altera forma. Possis tamen etiam deriuare ab integro מַאֲזִין. Videri enim posit ⸗ conflatũ ex Seghól & Chateph-seghól, quemadmodum de כָּלֵב in Kal scripsimus. Et verò in perfectis ostendimus puncta ה præteriti, sub alias characteristicas illius coniugationis reijci. Quemadmodum igitur in præterito dicitur הֶאֱזִין, ita Benoní ab eo deformatum dicas מַאֲזִין, & cum quiete א, מֵאזִין.

Quiescentia Pe Iod.

secundùm alteram formam seruato Iod quiescēte, vt in præterito. Et verò hîc, vt in imperatiuo & futuro, prima radicalis ita aliquando retinetur, vt puncta perfectorũ sustineat, מֵימִנִים dextra iacientes, 1.Par.12.2. quod Aramæorum vsum maximè resipit.

Pahúl.

מָאֳכָל מָאֳכָלִים מָאֳכָלָה &c.

Similiter ab עָמַר fit מָעֳמָר: ם cum Kaméts, quia sequẽs gutturalis dilatatur per Chateph-kaméts.

מוּשָׁב מוּשָׁבִים מוּשָׁבָה מוּשָׁבוֹת

ו in vtraque forma loco י positũ, quiescit in Schurék potiùs quàm in Chólē: quia מ character Pahúl, notari solet pũcto Kibbúts: מֻוּשָׁב, &c.

Infinitiuus.

הַאֲכִיל (הָאֲכֵל) vel

הוֹשִׁיב (הוֹשֵׁב) vel

Et expressa quiete in vltima, הוֹלִיד gignere, Iesch.59.4. sicut in perfectis obseruauimus, pag.148.

Altera illa forma cum י, ... eadem

Quiescentia Pe Aleph.

Quiescentia Pe Iod. eadem manet in præterito, infinitiuo, & aliquando in imperatiuo. Benoní tantùm gerũdia, & futurũ suis symbolis distinguũtur: הֵיטֵב vel הֵיטִיב.

Gerundia.

בְּהַאֲכִיל כְּהַאֲכִיל &c. א more quiescentiũ absconditur in Kaméts in gerũdio לְהָכִיל (pro לְהַאֲכִיל) ad consumendũ, Iechez. 21. 28.

בְּהוֹשִׁיב כְּהוֹשִׁיב לְהוֹשִׁיב מֵהוֹשִׁיב &c. Vel בְּהֵיטִיב &c. לְהוֹשִׁיבִי ad collocandũ, Psal. 113. 8. habet י paragogicũ.

Chald.

פ׳ א׳ פ׳ י׳

Huc referendum Chaldæum מְהֵימַן *Credẽs, quod Syrè dicitur* מְהַיְמַן, *Marc. 9. 24. & aliás.*

Syr.

פ׳ א׳ פ׳ י׳

Huc pertinet ut dif דְּמוֹחַר *ferã, 1. Tim. 3. 15.*

Huc etiam וּמַיְלְלִין *& eiulãtes, Mar. 5. 38. &* מַוְרְבָא *Magnificat, Luc. 1. 46. &* מַיְנְקִן *lactantes, Marc. 13. 17.*

Pahúl.

מוּתָב מֵיכַל *&c.*

מַוְתַב מַוְכַל *&c.*

Huc pertinet מְהֵימַן *Fidelis, tam crebrũ Danieli.*

Infinitiuus.

אוֹתָבָא אֵיכָלָא *&c.*

Quidam huc reuocãt illud 2. Targh. lib. Estér, de quo in Kal, legúntque לְמוֹבָרָא *ad perdendum. De* ם *præfixo vide perfecta.*

מַוְתָבוּ מַוְבָלוּ *&c.*

Hinc est Luc. 4. 34. לְמַוְבָרוּ *ad perdendũ.*

Quiescentia Pe Aleph. | Quiescentia Pe Iod.

Imperatiuus.

הָאֱכֹל
&c.

הוֹשֵׁב הוֹשִׁיבוּ הוֹשִׁיבִי הוֹשֵׁבְנָה
Vel הֵיטֵב vel הֵיטִיב הֵיטִיבוּ &c.
ex וְהֵילִיל (vel וְהֵילֵל) & vlula,

Iirm.47.2.vt quidam volunt.

Duo reperiuntur scripta cum ו, sed pronuntianda per י mobile,vt הוֹשַׁר dirige,Psal.5.9.& הוֹצֵא exire fac,Genes.8.16. ex Compositis. Quorum illud notatur Pathách in vltima propter ר,sicut ea quorum postrema est ה,vel ע, vt הוֹדַע significa,Iechez.16.2.

Futurum.

אֶאֱכִיל יֶאֱכִיל
&c.

אוֹשִׁיב יוֹשִׁיב תּוֹשִׁיב
נוֹשִׁיב יוֹשִׁיבוּ תּוֹשִׁיבוּ
תּוֹשִׁיב תּוֹשִׁיבִי תּוֹשֵׁבְנָה
Vel אֵיטִיב יֵיטִיב
&c.

Quiescit & hîc א,tum in Chólem ex forma Chaldaica, & proinde confuso vtroque genere quiesc.'פ,vt אוֹבִיד , vnde paragogicum אֹבִידָה perdam,Iirmej.46. 8. fortasse ne concurrant duo א:tum in Kaméts ex analogia infiniti: expressum, vt וַיָּאצֶל & sepofuit, Nũ.11.25. aut occultum,vt וַיָּרֶב & insidiari fecit, 1. Schem. 15. 5. אָזִין auribus audiam, Ijób 32.12. Præterea א per propriã vocalem indicatur sub אִיתַן, vt יָהֵל tentoria figet, Iesch.13.20,ab אָהַל: fortasse vt discernatur à יָהֵל splenderet,

More Chaldæorum ה coniugationis symbolum, nonnunquam exprimitur, יְהוֹשִׁיעַ seruabit,Psal.116.6.Et in altera forma, יְהֵילִילוּ vlulare faciẽt,Iesch.52.5. In quibus autem י seruatur, quiescit illud modò in Tserí, vt יֵיטִיב benefaciet,Tseph.1.12. modò profertur cum Tserí vocali literæ ה , vt litera quiescens cum ipsa quietis nota exprimatur , vt יְיֵטִיב benefacit,Ijób 24.21.& יְיֵדַע notum faciet , Psal. 138. 7. Etenim quũ eliditur ה, vocalem

Quiescentia Pe Aleph.

deret, Ijób 31.26, quod pertinet ad defectiua Hájin. Ad primum genus repræsentati א Kimchí refert illud Nechem. 13.13. וָאוֹצְרָה Et præfeci thesauris, quia transitiuum est: quasi habeat Scheuá effectum eo modo quo in perfectis dictum est.

Quiescentia Pe Iod.

calem suam nonnunquam remittit ad אֵיתַן, nonnunquam subiicit radicali primæ, quæ fit mobilis, ac tum אֵיתָן recuperat propriũ punctum, nempe Scheuá. Vltima effertur cum Tserí, vel Chirék, & sequente gutturali aut Resch, sæpius cum Pathách, vt יֵירַע in quo Pathách degenerat in Kaméts ob maiorem accentum eo loco quo suprà citabamus, & וְהוֹתִר & reliquum fecit, Ruth 2.14. Huc etiã pertinet אַל־תּוֹסַף ne addas, Ijób 40.27. quod post monosyllabum אַל Ne, suũ Pathách retinet: quia est ad maiorem accentum, vbi accẽtus genuinam sedem tuetur. aliàs enim mutari solet Pathách istiusmodi ad אַל, in Scheuá, אַל־תּוֹסְףְ Ne addas, Prouer. 30.6. Alioqui accentu ad priorẽ retracto per Vau Hippúch, Tserí & Chirék demigrãt in Seghól, vt וַיּוֹשֶׁב & habitare fecit, 2.Reg. 17. 6: &

Chald.		*Syr.*	
פ׳א	פ׳ו	פ׳א	פ׳ו
Imperatiuus.			
אֵיכַל	אוֹתֵב	אַוֹכֵל	אַוְתֵב
&c.		*&c.*	
Futurum.			
אֵיכַל	אוֹתֵב	אַוְכֵל	אַוְתֵב
&c.		*&c.*	

Hinc Heb.10.37. נוֹחֵר *tardabit.*

Hinc Luc.15.8. תְּוֹבֵד *perdiderit, pro* תְּוֹבְדִי.

וַתֵּיטֶב & adornauit, 2.Reg.9.30. Perfectum est אֵיסִירֵם castigabo eos, Hosch.7.12.

יוֹשִׁיבוּ Cum Iod mobili, יַיְשִׁירוּ dirigant, Prouerb.4.25. ita vt perfectum videatur, & quod ad literas, & quod ad puncta attinet. Porrò mixtum videtur illud תַאֲמִינוּ ad dextram iueritis, Iesch.30.21. pro תֵימִינוּ. Nam si puncta spectes, perfectum videatur: at si literas, omnino imperfectum est, vt ex confusione quiesc.'פ, habet א loco י.

תוֹשִׁיבִי Duo præter normam acuunt vltimam, תוֹסִיפִי (secundum lectionem Kimchí) addes, Iesch.47.vers.1, & 5.

HOFHAL.

Hofhál mutuatur formam suam à Pahúl actiuæ, mutato ־ vltimæ in Pathách, vt in superioribus ordinibus vbique. Itaque Iod transit in Vau quiescens in Schurék per totam coniugationem: aut in Chólem, vt הוֹרַע notum fuerit, Leuit.4.23. quemadmodũ diximus in Nifhál, ו loco י quiescere modò in Cholẽ, modò in Schurék: & iam sæpius dictum est, hæc inter se pũcta commutari. sed & illud impersonaliter in Hifhíl exponas.

Præteritum.

&c. הָאֳכַלְתָּ	הָאֳכַל	הוּשַׁבְתִּי	הוּשַׁבְתָּ	הוּשַׁב
ex analogia perfectorum.		הוּשַׁבְנוּ	הוּשַׁבְתֶּם	הוּשְׁבוּ
		הוּשַׁבְתֶּן	הוּשַׁבְתְּ	הוּשְׁבָה

Infinitiuus.

הָאֳכַל	הוּשַׁב

Kimchí huc refert הוּלֶּדֶת nasci (vel obstetricari) Iechez. 16.4. quod & legitur הֻלֶּדֶת, Genes.40.20.

Futurum.

&c. יָאֳכַל	אָאֳכַל	תוּשַׁב	יוּשַׁב	אוּשַׁב
		תוּשְׁבוּ	יוּשְׁבוּ	נוּשַׁב
		תוּשַׁבְנָה	תוּשְׁבִי	תוּשַׁב

Ofhál Babylonicum.

Præteritum.

Pe' א	*Pe'* י
אוּכַל	אוּתַב

&c.

Hinc illud Dan. 7.11. הוּבַד *perditum est.* *Huc referendum illud* הוּסְפַת *addita est, Daniel. 4.36. vbi propter retroactũ accentum ad priorem: quasi eo illa sustentetur, Scheuá mediæ radicalis est conuersum in Chateph-patháck.*

Ofhál Chaldaicum.

Hic rursum quasi diuortium facere videtur vtrunque genus. Nam vt apparebit etiam ex Compositis, paßiuum huiuscemodi in quiescentibus Pe' א *deformandum videtur (excepto vno aut altero quæ etiam alio referri possunt.) à postrema forma actiuæ superioris in vtraque dialecto, confusis eodem prorsus modo quiescentibus cum deficientibus. Paßiuum autem in quiescentibus Pe'* י *apud Chaldæos à tertia, apud Syros sæpius à secunda, aliquando etiam à prima. Cæterùm quia* ת *syllabæ* אַת *excipit punctum literæ* א *figuratiuæ Afhél, apud Chaldæos afficitur Daghés. Syri verò qui non ita lubenter exprimunt Daghés, excidente figuratiua Afhél,* ת *repræsentandum per Daghés, adscribunt, & aliquando prius* ת *in* ט *mutant. excepto vnico* אִתְהֵימַן, *in quo* ה *seruatur vt in actiuo: quod & hanc coniugationis à superiore actiua deformatæ analogiã maximè cõfirmat.*

Pe'Aleph. HITHPAHEL Pe Iod.

Postrema cõiugatio tota ferè perfecta est. Coniugatio postrema non variat à perfectis, præterquàm quòd substituitur nonnunquam Vau loco Iod, vt in Hifhil & Nifhál, sed hîc semper mobile, הִתְוַדַּע Notificauit se, cum Patháck ob gutturalem. Terminationes & accentus perfectorum leges sequuntur.

Præteritum.

Chal.		Syr.		
Pe 'א	*Pe* 'י	*Pe* 'א		*Pe* 'י
אִתְּכֵל	אִתּוֹתַב	°אֶתְתְּנַח	אֶתְהֵימַן	אֶתְתּוֹתַב
&c.		°ingemuit, Mar. 7. 34.	&c.	

Hinc est Num. 5. 13. אִתְּחֲרַת (cõpẽsato Daghés, vel absorpto אִתְאַחֲרַת) capta est: ab אֲחַר.

Hinc est אֶתְתַּחֲדוּ *clausi sunt, Luc. 4. 25. & Actor. 21.30.* Hinc etiã *videri potest* אֶשְׁתַּחֲרֵת *relictus sum, Rom. 11. 3. ab* אֲחַר*, ita vt* ש *sit loco* ת*: nisi quis malit ascitũ ad efficiendum Pahél verborum Abundantium.*

Hinc 1. Tim. 1. 11. הַו דַאנָא אֶתְהֵימְנֵת *ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ, quod concreditũ est mihi.*

Hinc Gal. 3.19. אֶתְתּוֹסַף *addita est.*

Iam si conferantur hæ passiuæ voces cum actiuis formationibus, liquidò constabit à nulla alia coniugatione quàm à superiore deducendas, & nulli alij tribuendas, ipsique Kal suum Ithpehál solum accommodandũ. Quod si quis aliquid aduersus Chaldæos excipiat, nihil certè aduersus Syros promouebit.

Benoni.

מִתְּכֵל	מִתּוֹתַב	מֶתְתְּנַח	מֶתְהֵימַן	מֶתְתּוֹתַב
		&c.		

Hinc Chagh. 1. 6. וּדְמִתַּגַּר *& qui* מִתַּגַּר *mercede se cõducit, mercede se conducit.*

Hinc Iacob. 4. 13. וּמֶתְתַּגְּרִינַן *& negotiabimur. & 1. Thess. 4. vers. 15.* דְמֶשְׁתַּחְרִינַן *qui differimur. vbi* ש *pro* ת*. Vide præt.*

Hinc מֶשְׁתּוֹשַׁט *extendo me, Phil. 3. 14. vbi* ש *pro* ת*. Vide præteritum. Vnũ* מֶשְׁתּוֹחַר *cunctans videtur habere etiã* ש *pro* ת*, & præterea esse ex quiescent. 'א'פ. Vide Abũdantia.*

Chald.		*Infinitiuus.*	*Syr.*	
Pe א'	*Pe* י'		*Pe* א'	*Pe* י'
אִתְכְּלָא'	אִתּוֹתָבָא	מִתְתְּנָחוּ	מִתְהַיְמְנוּ	מִתְתּוֹתָבוּ
	&c.		*&c.*	

' Hinc 1. *Schem.* 2.15. לְאִתְּגָרָא *ad conducendum se mercede.*

Imperatiuus.

אִתְּכֵל	אִתּוֹתַב	אִתְתְּנַח '	אִתְהַיְמַן	אִתְתּוֹתַב
&c.			*&c.*	

' *Hinc Luc.*19.13. אִתְתַּגַּרוּ *negotiamini.*

Futurum.

אֶתְּכֵל	אֶתּוֹתַב	אֶתְתְּנַח	אֶתְהַיְמַן	אֶתְתּוֹתַב
	&c.			*&c.*
	*Hinc Ierm.*27. 20. יִתּוֹבְלוּן *deducentur.*	*Hinc Act.*2. 24. דְּנֶתְתְּחַד *vt clausus detineretur.*		*Hinc* נִתְתּוֹסַף *addetur, Matth.* 25.29.
		תֶּתְנַח		תֶּתְּוֹתַב

&c.

ita vt vocibus deformatis per Tau

Quiescentia Pe Aleph.		Quiescentiā Pe Iod.	
	Præteritum.		
&c. הִתְאַכַל הִתְאַכַלְתְּ		&c. הִתִּיתַבְתְּ	הִתִּיתַב
	Benoní.		
&c. מִתְאַכַל		&c. מִתִּיתְּבִים	מִתִּיתַב
	Infinitiuus.		
הִתְאַכַל			הִתִּיתַב
	Gerundia.		
&c. בְּהִתְאַכַל בְּהִתְאַכַל		&c. בְּהִתִּיתַב	בְּהִתִּיתַב
	Imperatiuus.		
&c. הִתְאַכַל הִתְאַכְלוּ		&c. הִתִּיתְּבוּ	הִתִּיתַב
	Futurum.		
&c. אֶתְאַכַל יִתְאַכַל		&c. יִתִּיתַב	אֶתִּיתַב

Quiescentia Pe Aleph.

Huc quidam referunt, תִּתְיַמָּרוּ iactabitis vos, Iesch. 61.6. confuso ita vtroque genere quiesc. פ, vt Aleph mutatum fuerit in י mobile.

Nexus pronominum in hoc ordine non differt à perfectis, si modò quietem obserues.

Quiescentia Pe Iod.

Affixio huius ordinis omnino sequitur affixionem deficientium in prima, nisi quòd hîc quietis, illic defectus habenda est ratio.

CAPVT VI.

De Quiescentibus Hájin, hoc est, in secunda, siue Vau, siue Iod.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

Quiescentia Hájin Iod.

Surrexit:

קָם	קָמְתָּ	קַמְתִּי
קָמוּ	קַמְתֶּם	קַמְנוּ
קָמָה	קַמְתְּ	קַמְתֶּן

Quiescentia Hájin Vau.

Effudit se.

פָּץ	פַּצְתָּ	פַּצְתִּי
פָּצוּ	פַּצְתֶּם	פַּצְנוּ
פָּצָה	פַּצְתְּ	פַּצְתֶּן

THemata in hoc ordine triplicem admittunt perfectorum terminationem. Nam alia mediam quiescentem habent in Kaméts, vtplurimum suppressam, vt in paradigmate: interdum etiám per aliá aliquo modo expressam, vt וְקָאם & surget, Hosch.10.14. Alia in Tserí desinunt, vt מֵת Mortuus est: instar קָצַב Succîsus est. Alia in Chólem, vt טוֹב Bonus [vel pulcher] fuit: formæ קָטֹן Minor fuit. Quædam præterea mediam indicant, reiecta modò eius nudá vocali ad primam, more defectiuorum Hájin, vt שַׁח óbli-

tus

vnum ex duobus ת *coniugationis detrahatur, quo eiusdem literæ triplicatio vitetur.*

CAPVT V.

Quiescentia Háyn.

Chaldæi in hoc ordine ea duo duntaxat agnoscunt genera nimirum Háyn Vau & Háyn Iod, quæ Hebræi: Syri tertium addunt, nempe Háyn Aleph, in quo ׳א quiescens ita indicatur per propriam vocalem reiectam ad literam præcedentem, vt in ea quiescat. Eius vnica videtur esse formatio: aliorum duæ, in Kaméts, & in Chirék, quod Babylonicè ex perfectorum vsu caret Iod, Daniel.5.20. רָם לִבְבֵהּ *extulit cor suum: fortasse ne putetur Pahúl, aut Pehíl quod tamen aliter formari dicemus. Chaldaicè verò retineri potest Iod, ex perpetuo Syrorum vsu, apud quos nullum est Pehíl, & literæ quiescentes sæpius exprimi solent. Cæterùm in hoc ordine hîc, vt & Hebraicè, verba quædam perfecta sunt, vt* רְוַח *Exultauit, vt videre est ex Mat.5.11. Act. 2.26. & Lucæ 2.17. &* שְׁוַר *exilyt, Act.3.8. Frequentiora sunt huius generis in ׳א ׳ע, vt illud Act.9.2.* וְשְׁאֵל *& petyt.*

KAL.

Aram.	*Præteritum.*	*Syr.*
Quiescentia ׳ו ׳ע & ׳י.		*Quiescentia* ׳א ׳ע.
קָם		שְׁאֵל
קָמֶתְּ *Bab. & Syrè* קָמְתְּ	Hinc *Ioann.21.18.* דְסַאבְתְּ	שְׁאֵלְתְּ
קָמַתְ	*quum consenuisti.*	שְׁאֵלַת
קָמוּ. *Hinc* תָבוּ *conuersi fuissent, Luc.10.13.*		שְׁאֵלוּ
קָמְתוּן. *1. Cor.6.7.* חֲבְתוּן *peccastis, &*	*Ioann.16.24.*	שְׁאֵלְתוּן
קָמְנָא *Syr.* קָמַן *Ioann.21.10.* צְדְתוּן	*1. Ioann.5.15.*	שְׁאֵלַן
קָמַת, *Ioann.11.29.*	*piscati estis.*	שְׁאֵלַת
קָמְתְ *Syr.* קָמְתִי		שְׁאֵלְתִי
קָמָא *Syr.* קָמַי *vel* קָמִי, *&c.*		שְׁאֵלִי או שְׁאֵלַי
קָמְתָן		שְׁאֵלְתֵן

Quiescentia Hájin Iod. Quiescentia Hájin Vau.

tus est, Ieschah. 44. 18. Reliquà sunt perfecta, vt גָּוַע expirauit, Numer. 20. 29. vel certè perfectè inflectenda, vt וְרָאֲמָה & exaltabitur, Zech. 14. 10. Quæcunque habent He tertiam quiescentem, mediam Vau nunquam occultant, vt אָוָה Concupiuit, &c. Quorum verò א, est tertia quiescens, pertinent ad composita, de quibus suo loco.

Per totum præteritum, exceptis tertiis, media quiescens per suam vocalem ostenditur, quam absens resignat primæ radicali: ita vt Kaméts & Tseri thematis transeant in Pathách, ob incrementum consonantium: alioquin seruantur immutata, vt in tertiis personis. At tertia forma retinet suum Chólem, vt אוֹר luxit, Genes. 44. 3. אוֹרְתָ אוֹרְתִי אוֹרוּ, &c. Accentus vocalem quietis indicem comitatur, nisi per Vau Hippúch, id est, commutati temporis notam, depellatur ad vltimam, vt vulgò solet, וְשַׁבְתִּי Et reuersus fuero, Genes. 28. 21.

קָמוּ Tertia pluralis penultimam acuit, paucis quibusdã duntaxat exceptis. Atque ita distinguitur à quiescentibus He, quæ vltimam attollunt, vt גָּלוּ Migrarunt. Tertia quoque fœminina, quia ferè accentum gerit in priore, discernitur tum à suo Benoní fœminino, tum à quiescentibus ה, quorum themata acuunt vltimam. שָׂתוּ posuerunt, resoluit Kaméts in Pathách & Daghés, Psal. 49. 15.

קַמְתֶּם Et cũ Chirék, loco Pathách, וּפִשְׁתֶּם & dilatabimini, Maleach. 4. vers. 2. Perfectum esset פִּישְׁתֶּם. Nam in perfectis etiam penultima quandoque afficitur Chirék, vt notatum est pag. 98.

קָמָה Aliquãdo loco Kaméts He quiescentis, est Seghól, וְלָנֶה & morabitur, Zech. 5. 4.

Benoní.

קָם קָמִים קָמָה. קָמוֹת　　　פָּץ פָּצִים פָּצָה פָּצוֹת

Ea

Aram.
Quiescentia ו׳ ע׳ & י׳.

Syr.
Quiescentia א׳ ע׳.

[a] *Quidam ob gutturalē huc referunt* וְעָתִי *turbata es, Act.* 12.15. *Sed malo esse Benoní, seu adiectiuum iunctum cum pronomine, Insana tu [es,] insanis.*

[b] *Lucæ* 1.40. *Sic Hebr.*3.11. מְאֵנַת *piguit. Vide quiesc.*׳פ.

Eadem est prorsus terminatio alterius formæ in Chirék, tum Babylonicæ tū Chaldaicæ, vt רְם רְמְתָא, *&c. &* מִיתוּ, מִיתֵת: מִיתְתָ, מִית*, Rō.*7.10. מִיתְתוּן*, Rom.*7.4. *Lucæ* 20.31. מִיתֵת *et* מִיתֵן*, Luc.*8.49, *&* 6.1, *&c. atque semper media quiescit, hîc expreßè, illic suppressé. Quies huiuscemodi efficit vt accentus in priore consistat, exceptis secundis pluralibus. Nam legitur Danielis* 4.33. סְפֵת *completa est, nisi quis excipiat ibi subsequi dictionem monosyllabam, sed illa caret accentu. Caterùm accentu ita retroacto, Tserí prima mutatur in Seghól, Hezræ* 6.12. שָׂמֶת *posui.*

*Sic ferè semper Aleph in præterito quiescit in Tserí, quod aliquando sub Aleph exprimitur, vt suprà monuimus, minùs sæpe in Pathách, vt Ioann.*18.7. שְׁאֵל *interrogauit. quasi hoc modo diuersa aliquantulùm significatio designetur & distinguatur. Imò tunc verbum* שְׁאֵל*, vt significat Interrogare, & proinde magis apparet actiuum, censeri posset Pahél, ita vt Aleph per Tserí legendum esset: quod exprimitur Act.*10.17. וְשָׁאֲלוּ *& interrogabant.*

Benoní.

קָאֵם קָיְמִין קָיְמָא קָיְמָן

שָׁאֵל שָׁאֲלִין ׳,

Ut Aleph vicarium in priore forma præteriti suppressè quiescens, in vtraque hîc apparet mobile in prima voce, ita

&c. omnino perfectè, apud Chaldæos vtentes punctis raptis. Syris א׳ *quiescat, Rom.*16.21. שָׁאלִין *rogant. &* 16. שָׁאלָן.

Quiescentia Hájin Iod. Quiescentia Hájin Vau.

Ea tantùm participia propriè censenda sunt, quorum thema notatur Kaméts aut Pathách, ac ipsa afficiuntur Tserí, vt לֵץ à לָץ Irrisor fuit, & עֵר, ab עָר Euigilauit. Siquidem hæc sola analogiam perfectorum seruant. Nam eductis omnibus radicalibus, instar פּוֹקֵר, diceres לוֹוֵץ, & עוֹוֵר. Vnde silente media, relictóque Tserí tanquam vestigio sub prima, quiescentium more deformantur. Cætera omnia quorum themata desinunt in Chólem aut Tserí, adiectiua sunt, quæ participiorum loco vsurpantur. Atque multiplex est eorum forma: alia enim notantur Tserí, vt מֵת Mortuus, formæ זָקֵן Senex: alia cum Chólem, vt טוֹב Bonus, instar גָּדוֹל Magnus: alia cum Kaméts, vt פָּץ Effundens se, ad similitudinem יָשָׁר Rectus, formæ דָּבָר. Postremò nonnulla formam Pahúl præ se ferunt, vt סוּר Recedens, cum Vau producente Schurék. Sed absoluta significatio satis ostendit non pertinere ad Pahúl. Quod verò imprimis obseruandum hîc est, in omnibus quæ commemorauimus, siue participia siue adiectiua sint, media quiescēs indicatur per suam vocalem sub prima radicali.

Pahúl.

פּוּץ פּוּצִים פּוּצָה פּוּצוֹת קוּם קוּמִים קוּמָה קוּמוֹת

Hîc quoque media quiescens ostenditur per suam vocalem Schurék sub prima radicali. Eadem enim est terminatio huius participii in omnibus ordinibus, nempe Schurék. Errant ergo qui existimant Vau esse radicale, quum tantùm sit מֵשֵׁךְ, id est, protrahens, vt in perfecto פָּקוּר, ad cuius instar prolatis omnibus radicalibus, dicendum esset פָּווּץ, & קָיוּם. Quædam assumunt Chólem loco Schurék, vt לוֹט Opertus, vnde הַלּוֹט (posteriore loco) operti, Iesch. 25.7: sicut contrà modò diximus Benóní (vt aliis placet) vsurpare formam Pahúl. Illud præterea addendum est, fœmininum

Aram.	Syr.
Quiescentia 'י 'ו 'ע & 'י.	Quiescentia 'א 'ע.

in reliquis, Iod posterioris forma expressè, vt plurimum quiescens, pronuntiatum exauditur. Unde Masoritæ si quando in Daniele & Hezra occurrãt cum Aleph affecto simplici Scheuá, Iod eius loco restituunt, vt pro דָאֲרִי habitantes, Daniel. 4.35. bis legunt דָיְרֵי. & 5.19. זָיְעִין commoti, pro זָאֲעִין. At vbi Aleph per punctum compositum pronuntiandum est, fixum manet, vt Daniel. 7.16. קָאֲמַיָּא stantes. Talmudistæ hoc etiam in prima voce experiuntur, vnde dicunt עָיֵיל Ingrediens, quod postea transferunt ad deficientia Háyn: quod à Syris videntur sumpsisse, apud quos hæc vsitata etiam sunt: vnde est עָאֵל ingrediens, Matth. 7.21: imò & hoc reliquis præstant, quòd aliquando habeant Uau mobile vice Iod, vt Matth. 19.9. גָּוְרָא adulterans. in quo etiam illud notare possumus Kaméts apud illos in omnibus vocibus conuerti in Pathách, vt in מַיִית mortuus, Hebr. 11.4. quæ forma non solùm adiectiuorum dici potest, sed quodammodo etiam deformata ab ipso Pahúl cuius significationem habet, mutato videlicet Chirék in diphthongum. Et certè plurale מַיְתָא sæpe occurrit, quòd scriptum cum vnico Iod meliùs cum מִיתָא conuenire potest. Quòd autem vltima in prima voce desinat in Chirék, Aramæis omnibus commune dici potest, vt suprà in perfectis docuimus.

Pahúl.

קִים קִימִין	שְׂאִיל
&c.	&c. vt in perfectis.

Sic דִּין indicatus, Ioann. 16.11.
& ita sæpius occurrit apud Danielem & Hezram, & Syros ipsos, cum Iod: vt hoc modo saltem Babylonicè distinguatur à præterito Kal.

Quiescentia Hájin Iod. Quiescentia Hájin Vau.

Ea tantùm participia propriè censenda sunt, quorum thema notatur Kaméts aut Pathách, ac ipsa afficiuntur Tserí, vt לֵץ à לָץ Irrisor fuit, & עֵר, ab עָר Euigilauit. Siquidem hæc sola analogiam perfectorum seruant. Nam eductis omnibus radicalibus, instar פּוֹקֵד, diceres לוֹיֵץ, & עוֹיֵר. Vnde silente media, relictóque Tserí tanquam vestigio sub prima, quiescentium more deformantur. Cætera omnia quorum themata desinunt in Chólem aut Tserí, adiectiua sunt, quæ participiorum loco vsurpantur. Atque multiplex est eorum forma: alia enim notantur Tserí, vt מֵת Mortuus, formæ זָקֵן Senex: alia cum Chólem, vt טוֹב Bonus, instar גָּדוֹל Magnus: alia cum Kaméts, vt פָּץ Effundens se, ad similitudinem יָשָׁר Rectus, formæ דָּבָר. Postremò nonnulla formam Pahúl præ se ferunt, vt סוּר Recedens, cum Vau producente Schurék. Sed absoluta significatio satis ostendit non pertinere ad Pahúl. Quod verò imprimis obseruandum hîc est, in omnibus quæ commemorauimus, siue participia siue adiectiua sint, media quiescēs indicatur per suam vocalem sub prima radicali.

Pahúl.

פּוּץ פּוּצִים פּוּצָה פּוּצוֹת קוּם קוּמִים קוּמָה קוּמוֹת

Hîc quoque media quiescens ostenditur per suam vocalem Schurék sub prima radicali. Eadem enim est terminatio huius participii in omnibus ordinibus, nempe Schurék. Errant ergo qui existimant Vau esse radicale, quum tantùm sit מֵשֵׁךְ, id est, protrahens, vt in perfecto פָּקוּד, ad cuius instar prolatis omnibus radicalibus, dicendum esset פָּווּץ, & קָווּם. Quædam assumunt Chólem loco Schurék, vt לוֹט Opertus, vnde הַלּוֹט (posteriore loco) operti, Iesch. 25.7: sicut contrà modò diximus Benòní (vt aliis placet) vsurpare formam Pahúl. Illud præterea addendum est, fœmininum

Aram.	*Syr.*
Quiescentia 'ע 'ו & 'י.	*Quiescentia 'ע 'א.*

in reliquis, Iod posterioris forma expressè, vtplurimum quiescens, pronuntiatum exauditur. Unde Masoritæ si quando in Daniele & Hezra occurrãt cum Aleph affecto simplici Scheuá, Iod eius loco restituunt, vt pro דָּאְרִי *habitantes, Daniel. 4.35. bis legunt* דָּיְרֵי. *&* 5.19. זָיְעִין *commoti, pro* זָאְעִין. *At vbi Aleph per punctum compositum pronuntiandum est, fixum manet, vt Daniel. 7.16.* קָאֲמַיָּא *stantes. Talmudistæ hoc etiam in prima voce experiuntur, vnde dicunt* עָיֵל *Ingrediens, quod postea transferunt ad deficientia Háyn: quod à Syris videntur sumpsisse, apud quos hæc vsitata etiam sunt: vnde est* עָאֵל *ingrediens, Matth. 7.21: imò & hoc reliquis præstant, quòd aliquando habeant Vau mobile vice Iod, vt Matth. 19.9.* גָּוֵרָא *adulterans. in quo etiam illud notare possumus Kaméts apud illos in omnibus vocibus conuerti in Pathách, vt in* מַיִּית *mortuus, Hebr. 11.4. quæ forma non solùm adiectiuorum dici potest, sed quodammodo etiam deformata ab ipso Pahúl cuius significationem habet, mutato videlicet Chirék in diphthongum. Et certè plurale* מַיְתָא *sæpe occurrit, quòd scriptum cum vnico Iod meliùs cum* מַיְתָא *conuenire potest. Quòd autem vltima in prima voce desinat in Chirék, Aramæis omnibus commune dici potest, vt suprà in perfectis docuimus.*

Pahúl.

קִים קִימִין	שאיל
&c.	*&c. vt in perfectis.*

Sic דִּין *indicatus, Ioann. 16.11.*
& ita sæpius occurrit apud Danielem & Hezram, & Syros ipsos; cum Iod: vt hoc modo saltem Babylonicè distinguatur à præterito Kal.

Quiescentia Hájin Iod. Quiescntia Hájin Vau.

mininũ reperiri cũ Seghól loco Kaméts, vt וְהֽוּרָה fractũ, Iesch.59,5. pro וְהַזּוּרֶה: sicut in præter. וְלָנָה pro וְלָנֶה & morabitur, Zech.5.4. Quod etiam in paragoge euenire diximus, pag.140.

Infinitiuus.

קום פוץ

Regularis terminatio esset cum Chólem, ab integro קִיום, instar פְּקוֹר. Sed vsurpatur Schurék pro Chólem, ne commisceantur hæc quiescentia cum defectiuis Háiin: quanquam pleraque etiam seruant Chólem, vt שׁוֹב reuertendo, Genes.18.10. Assumit infinitiuus Aleph ante radicem, vt אָרוֹשׁ triturando, Iesch.28.28, cum Chólem ad differentiam primæ personæ futuri, in qua Chólem non ita frequens est. Recipit etiam paragogen He, vt רוֹעָה confringendo, Iesch.24.19.

Gerundia.

בְּקוּם בְּקוּם ˚לָקוּם מִקּוּם בְּפוּץ בְּפוּץ ˚לָפוּץ מִפּוּץ

˚Lámed cum Kaméts, quia infinitiuus est monosyllabus, & proinde Milhél. Cæterùm Schurék vsitatius est in gerundiis. Pro eo aliquando vsurpatur Kibbúts, כֻּרֻם, dum euehuntur, Psal.12.9.

Imperatiuus.

קוּם קוּמוּ קוּמִי קוּמְנָה פּוּץ פּוּצוּ פּוּצִי פּוּצְנָה

Imperatiui eadem forma quæ infinitiui, vt in perfectis: vnde & hîc est וָגוֹחִי & ingemisce, Mich.4. vers.10. & שֹׁבְנָה reuertimini, Ruth 1.12. Sed & hîc cum paragoge prior sæpius acuitur, vt שׁוּבָה reuertere, Iirmej.3. vers.12. Fœmininum etiam sing. accentum nonnunquam gerit in vltima, vt עוּרִי surge, Iesch.52.1. Imò & per omnes imperatiui voces reperitur Kibbúts pro ו, שֻׁב reuertere, Exodi 4.19.

Futurum.

Aram. *Syr.*

Quiescentia 'ע ו' *&* 'י. *Quiescentia* 'ע א'.

Infinitum.

בְּמִקַם בְּמָקַם *&c.* מִשְׁאַל, לְמִשְׁאַל, *Mar.* 15. 8.

Hanc formam videtur delineare scriptura Targhúm, quæ vt plurimum habet Iod post מ, *quodquidem significare videtur Tserí effectum ex puncto literæ seruilis & primæ radicalis, quæ excipit punctum mediæ quiescentis, quod produci potest in Kaméts, vt faciliùs agnoscatur litera quiescẽs.*

מ *ita cum Tserí legitur, quasi hîc quoque compensetur vocalis primæ radicalis quæ excipit punctum mediæ.* לְמִשְׁאָלוּתֵהּ *interrogare eum, Matth.* 22. 46. *& Luc.* 20. 40. *posset videri istius coniugationis, sed malo esse vel Pahél vel Afhél.*

Solum verò hoc posterius supplementum Babylonijs & Syris sufficit, Hezr. 7. 13. לְמְהָךְ *ad proficiscendum. Act.* 12. 15. מִזָע *insaniendo (vel perturbando te.) Rom.* 14. 4. מִקַם *stando.* 2. *Cor.* 3. 7. לְמְחָר *intueri: & Luc.* 20. 36. לְמִמַת *mori.*

Cæterùm posteriores Chaldæi retinent ita terminationem perfectorum in Kibbúts, vt hîc ob quietẽ meliùs quadrare videatur ו, לְמִתוּב *ad reuertendum, Ruth.* 1. 16.

Videris ad quam huius ordinis speciem referas Talmudicum לְשִׁיוּלֵי *Ad quærendum. malim ego ad quiescentia* 'ע א' *referre.*

Imperatiuus.

קוּם קוּמוּ קוּמִי *&c. Hinc* תובו *conuertite vos, Matth.* 3. 2.

Vsitatè retinetur forma Hebraica, facta tamen à Chaldaica perfecta in Kibbúts, vt media faciliùs quiescat, vt habes Dan. 7. 5. קוּמִי *surge. Ea-*

שְׁאַל שְׁאַלוּ שְׁאַלִי שְׁאַלֵין *Mar.* 6. 22. *Ioã.* 16. 24.

Sæpius ita legitur perfectũ, vt & in וְסָאֲנוּ *& calceate, Ephes.* 6. 5. *aliquando tamẽ imperfectum inuenitur,* שְׁאַל *pete, Tit.* 3. 15. שאלו *petite, Luc.* 11. 9. *sæpius cũ reiectâ vocali, ad diffe-*

Quiescentia Hájin Iod.	Quiescentia Hájin Vau.
	Futurum.
אָקוּם יָקוּם תָּקוּם	אָפוּץ יָפוּץ תָּפוּץ
נָקוּם יָקוּמוּ תָּקוּמוּ	נָפוּץ יָפוּצוּ תָּפוּצוּ
תָּקוּם תָּקוּמִי תְּקוּמֶנָת	תָּפוּץ תָּפוּצִי תְּפוּצֶנָה
vel תָּקוּמְנָה vel תְּקוּמֶינָה	vel תְּפוּצְנָה vel תְּפוּצֶינָה

אֵיתָן notatur Kaméts, quia præter suam vocalem excipit Scheuá reiectum à prima radicali. Quum enim hæc assumat Schurék mediæ quiescentis, proprium Scheuá cogitur abiicere, quemadmodum in infinitiuo, & iam antea in defectiuis Hájin copiosè demonstrauimus. Porrò Kaméts immutatũ manet, nisi sequatur paragoge ן, vt יְקוּמוּן resurgant, Deut.33.11. descendẽte accẽtu: sicut & in vltima voce futuri, vt וַתְּפוּצֶינָה Et dispersæ sunt, &c. Iechez. 34.5. Definit verò futurũ in Schurék loco Chólem, vt imperatiuus vnde deformatur. Hac enim veluti nota dignoscitur à defectiuis Hájin, vt ante attigi. Sed & Chólem quoque recipit, tametsi rariùs: atque spoliatum accentu siue ob præfixum ו Hippúch seu conuertens futurum in præt. aut ob consequens Makkáph, aut denique ob concurrentẽ alium accentum, & Schurék, & Chólem mutatur in Kamets-chatúph, vt וַתָּקָם Et surrexit, Genes. 24.61. Quorum autem prima radic. vel tertia, gutturalis est aut Resch, pro Kaméts-chatúph postulant Pathách, vt eo latiùs proferátur, vt וַיָּעַף & lassitudine oppressus erat, Iud. 4.21. וַתָּנַח & educebas, Iechez.32.2. וַיָּצַר & obsedit, 2.Reg. 17.5. & ad euphoniã cum duplici Pathách, וַתָּחַשׁ & properauit, Ijób 31.5. Quòd si accentus pristinæ sedi restituatur, vt fieri solet in maiore distinctione, pristina quoque vocalis Chólem restituitur, vt וַיָּמֹת & mortuus est, Genes.5.8. &c. Postremò prima radicalis per totum futurũ, vt & per totum imperat. non rarò effertur cum Kibbúts loco Schurék: quia hæ vocales inter se commutantur. quemadmodum in defectiuis Hájin exemplo comprobauimus, וָאָשֻׁב & reuersus sum, Zechár.6.1.

Aram.
Quiescentia ע״ו & ע״י

dem de causa adscribitur י *ad formã in Chirék, hîc vsitatissimã, vt Luc.15.22.* וְסִימוּ & *ponite: præsertim in secunda formatione,* מִית מִיתוּ &c. *quæ forma Hebraicè tribueretur coniugationi Hifhîl perfectorum. etiam tertia forma in Pathách, hîc, vt in futuro hinc deformando, eo ipso nomine illud mutaret in Kaméts. Atque huc referri potest illud* חַס *Parce, tam obuium in paraphrastis vtriusque Testamenti, quanquam videri possit Benoní Hebraicum propter vocem* וְשָׁלוֹם *Et pax, planè Hebraicã, quam comitem aliquando habet in paraphrastis Chaldæis, nisi quòd ista ab antiquioribus & purioribus illi non adiungitur. Posset etiam censeri adiectiuum, imò & præteritum Kal.*

Denique sunt qui notent etiam formam perfectorum in Tserí hîc apud Chaldæos seu Syros locum habere, sed sub interiecto א, *ante quod sub prima radicali sit Kaméts,* רָאֵן רָאֵנוּ &c. *mallem ex perfectorum more dicere,* רְאֵן רְאֵנוּ &c. *siquidem Chaldaicè vbi verba* א *loco mediæ admittunt, perfectorum more inflectenda sunt, vt apud Ionath. in Iech.31.10.* דְּרְאֵמְתָּא *quia extulisti te: alioqui superior illa forma videatur potiùs Pahél quàm Kal.*

Futurum.

יְקוּם &c. יְקוּמוּן &c. *vt Rom.13.8.* אֲקוּם תְּחוּבוּן *debeatis. Hinc Ioã. 21.3.* אֵצוּד *piscabor: & 12.47.* דְּאֵדוּן *vt iudicẽ.*

Hîc creberrimum indicium mediæ quiescentis, est reiecta vocalis & producta, quæ ex imperatiui formis vsitatè est ו, *raro Kaméts,* Hez.5.5. יְהָךְ *p-*

Syr.
Quiescentia ע״א.

differentiam præteriti in quo א *quiescit in* ·· , *qđ tamẽ hîc inueniatur, vt Marc.9.15.* שְׁאֵלוּ.

נִשְׁאַל
אֶשְׁאַל *1.Ioã.5.16.*
&c. *promiscue in petendi & & interrogandi significatione, etiam vbi quid ad priores voces adÿcitur, vt 1.Corinth.14. 35.* נִשְׁאֲלָן *interrogent. & Mar. 6. 24.* אֶשְׁאֲלִיוּהִי *petam ab eo. & Ioã. 21.12.* דְּנִשְׁאֲלִיוּהִי *interrogare eum. & 16.30.* נִשְׁאֲלָךְ *te*

Aram.
Quiescentia 'ו 'ע & 'י.

ficiscetur. & 6.5. ויהך & *eat.* *rarißimè Chirék, Matth.* 12. 18. אסים *ponam,* & *Matth.* 12. 36. ראסים *vt ponam: quæ videri possunt ad Afhél reÿcienda. Vide ibi. Aliquando etiã absens litera hîc per solam reiectã vocalem indicatur, Dan.* 4.14. תנד *profuga vagetur.* & *vers.* 12. ידרון *manebant,* & *Dan.* 7.24. יקמון *surgent. nam aliàs etiam descendente accentu retinetur vocalis lõga, Dan.* 7.17. יקומון *surgent, quod & in Chirék & in Kaméts obtinere posset ex analogia coniugationum subsequentium. Sunt tamen qui illam ob causam malint dicere* יהכון, &c.

Syr.
Quiescentia 'א 'ע.

interroget: hoc tamẽ casu magis analogum est vt א *in Tserí quiescat, vt Luc.* 11.12. נשאליוהי. *petierit ab eo.* & *Actor.* 25.13. דנשאלון *vt rogaret:* & *Marc.* 6.9. נסאנון *calcearent.* & *Ioã.* 15.16, & *Luc.* 10.4. תשאלון *salutaueritis. Perfectum videtur esse Marc.* 6. 23. דתשאליני *vt peteres à me.* & 1. *Pet.* 4.13. ותרווזון & *exultetis, perfectè etiam legendum videretur, cùm ex eo quod hæc radix aliàs perfecta esse solet, tũ ex eo quòd Kibbúts adscribitur quasi legẽdum sit* ותרוזון: *nisi quis excipiat hîc aliqua verba esse & perfecta & imperfecta, vt euenire videbimus in quiescentibus* 'ל. *Denique ad hoc futurum, saltem aliquam partem, pertinent illa* תאמאן &, תאמן, תאמן, *de quibus suprà pag.* 229, *pluribus egimus: quibus etiam addes* י *formatiuum tertiæ singul. fœm. in futuris Syris, desiderari solitum in verbis istiusmodi quæ impersonaliter vsurpantur, quòd assumatur phrasis* Hebraica *de qua ibidem. Vide idẽ in* תחירע, *pag.* 133. *In personalibus raro. vnum habes pag.* 241.

P E H I L Babyl.

קם
קמת
קמת *vel* קמת &c.

Sic

Sic formari potest Pehíl istiusmodi ex analogia vocis שְׂמַת *posita est, Dan.6.17. quam quidam habere volunt formam Pahúl etiam* Hebraici, *&* ת *constructionis pro* א *status absoluti: sed ex præterito præcedente videtur esse illius ipsius temporis, vt exponunt vulgò* Hebræi interpretes. Habet verò *huiuscemodi Pehíl de industria Kibbúts, ne si haberet vel* ו *vel Chirék longum, putaretur præteritum Kal. Denique cùm non sit necesse Tserí primæ personæ sing. spoliari accentu, potest retineri.*

ITHPEHAL.

Quiescent. ע׳ו׳ *&* ע׳י׳. *Chald.*	*Syr.*	*Quiescent.* ע׳א׳.
אִתְקָם *&c. Chaldaicè duntaxat.*	אִתְתְּקִים *&c. Syrè duntaxat.*	אֶשְׁתְּאֵל
	Hinc *Luc.* 23.53. אֶתְתְּסִים *positus fuerat. &* 2. *Cor.* 7.11. דְאֶתְתְּעִיקְתּוּן *quòd contristati fuistis.*	Hinc *Actorū* 20. 27. אֶשְׁתְּאֵלֶת *excusaui me: subterfugi, detrectaui. &* Heb. 12. 19. אֶשְׁתְּאֵלוּ *detrectarunt.*

Quiescentia Hájin Iod.	Quiescentia Hájin Vau.

NIFHAL.

Præteritum.

נָקוֹם נְקוּמוֹתָ נְקוּמוֹתִי	נָפוֹץ נְפוּצוֹתָ נְפוּצוֹתִי
נָקוֹמוּ נְקוּמוֹתֶם נְקוּמוֹנוּ	נָפוֹצוּ נופּצוֹתֶם נְפוּצוֹנוּ
נָקוֹמָה נְקוּמוֹת נְקוּמוֹתֶן	נָפוֹצָה נְפוּצוֹת נפוּצוֹתֶן

Kaméts sub Nun symbolo coniugationis, vt in paradigmate, aut Tserí, vt ad נֵעוֹר excitatus est, Zechar.2.13. ponitur loco Chirék נ symboli coniug. & Scheuá primæ radicalis, vt sub אִיתַן, in Kal. Seruatur autē & Kaméts & Tserí

in tertiis duntaxat personis, accentu in propinquo considente. In reliquo autem præterito vtrunque punctum demigrat in Scheuá vocale, migrante longius accentu. Quod superest, vltima semper est cum Chólem, secundum formam פָּעוֹל. Ita enim hic ordo separatur tam à defectiuis Pe Nun, in Kal & Nifhál, quàm à defectiuis Hájin, in hac quidem coniugatione. Etenim נָפַץ cum Pathách, esset vt נָאַר Abiecit, thema: itē & נָסַב Circūdatus est, à סָבַב. Rursus נָעַר Excitatus est, cum Pathách, huius ordinis, incideret in formam נָאַר Maledictus est, paßiui à נָאַר: propterea dicitur cum Chólem perpetuò נָפוֹץ, & נָעוֹר. Perfectè dicendum esset נִפְוֹץ, & נִקְוֹם, instar נֶחְתּוֹם Obsignatum fuit. Perdurat autem Chólem vnà cum accentu, in aliis quoque tertiis. At in cæteris personis, concurrente altero Chólem mutatur in Schurék, ad vitandā κακοφωνίαν. Excipiuntur perpauca, vt נְפוֹצֹתֶם dispersi fuistis, Iechez.11.17. Quòd verò tertia radicalis obtinet Chólem loco Scheuá, accidit (quemadmodum explicatum est in defectiuis Hájin) quia fulcitur accentu, qui cum Scheuá non consistit. Seruatur etiam in secundis personis pluralibus, quia eandem habent cum reliquis penultimam, vt in Kal monuimus.

Benoní.

נָפוֹץ נְפוֹצִים	נָקוֹם נְקוֹמִים
נְפוֹצָה נְפוֹצוֹת	נְקוֹמָה נְקוֹמוֹת

Benoní simile est præterito, quemadmodum in perfectis quorum vltima est Chólem, vt נֶחְתּוֹם pag.128. quædam tamen loco Chólem assumunt Schurék, imò & quòd hæc puncta sint inter se commutabilia, Kibbúts loco Schurék, vt à נָבוּךְ, est נְבֻכִים perplexi, Exod.14.3. In cōstructione genitiui, Kaméts sub Nū mutatur in Scheuá, sicut in reliquo Benoní, vt וּנְבוֹן דָּבָר & peritū rei, 1.Schem.16.18. Fœmininū

Chald.

Quiescent.'ו 'ע & 'י.

Ut ex futuro apparebit videri possunt Chaldæi habere tres huius coniugationis formas, vnam in Kaméts passim vsitatam, alteram in Chirék longum, tertiam in ו. *Syri media duntaxat vtuntur. Chaldæi puriores* ת *characteristicū per Daghés ingeminant (ex illa cōpositione & resolutione, de qua iam toties in deficientibus, & alijs quiescentibus) minùs puri aliquando ipsum disertè exprimunt, vt Prou.*21.16. נִתְתְּנַח *quiescet (vbi* י *&* נ *pro* ו*) Syri ferè semper. Unde quidam eiusce modi formam ad Afhél transcribunt. Sed cùm multa eius coniugationis nullum agnoscant Afhél, Kal verò vsitatissimum habeāt, & contrà, vtrique accommodandum censeo: cùm etiam ipsum Kalin perfectis desinere possit in Chirék, quod hîc est cum* י *ob quietem. Porrò literæ seruiles inseri radicalibus non solent hîc sicut nec in deficientibus* 'ע, *& ijsdem de causis.*

Syr.

Quiescent.'א 'ע.

Porrò hîc aliquando ordo iste cum superiore confunditur, ita vt א *non solùm ante primā transponatur, sed etiam post primā repetatur.* Hinc *Mat.* 26.8. וְאֶתְּבְּאֵשׁ *& displicuit. &* 21. 15. אֶתְּאֵבֵשׁ *displicuit. & Marc.* 14. 14. רְאֶתְאַבְּאֵשׁ *quibus displicuit.*

Benoní.

מִתְּקָם *&c.*

Hinc Hezr. 5. 8: מִתְּשָׂם *collocatur.*

מִתְּתְקִים *&c.*

מִשְׁתְּאֵל *Luc.*14.18. *&c. & Actor.* 25.11.

Hinc *Roman.*13.7: *nō* לָא מִתְּטְפִּיסִין *debitum. &* 11.30. מִתְּתְחִיב *obedientes. i. contumaces. vbi* ת *alterum in* ט *mutatum est, vt meliùs apparebit ex futuro. & Actor.* 19.27. מִתְּתְשִׁיטָא *despectui habetur.* ת *etiam non transposito.*

Quiescentia Hájin Iod.	Quiescentia Hájin Vau.

reperitur etiam cum ה præcedente Seghól, vt נְפוֹצָה dispersum [bellum,] 2. Schem. 18. 8, seruato Kaméts, quia accẽtus proximum locum retinet.

Infinitiuus.

הִקּוֹם	הִפּוֹץ

He cum Chirék breui, vt in perfectis: non enim potest excipere Kaméts aut Scheuá primæ radicalis, quum sequatur Daghés forte, & accentus. Attamen si prima radicalis respuat Daghés, ה obtinet Tserí, vt הֵאוֹר Illuminari. Idem quoque vsuuenit literis בַּלֵּב & אֵיתָן, sublato ה, vt לֵאוֹר vt illuminetur, Ijób 33.30. & וַיֵּאוֹר & illuxit, 2. Schem. 2. vlt.

Gerundia.

בְּהִקּוֹם ״כְּהִקּוֹם	בְּהִפּוֹץ ״כְּהִפּוֹץ
לְהִקּוֹם מֵהִקּוֹם	לְהִפּוֹץ מֵהִפּוֹץ

*Vltima nonnunquam est cum Schurék loco Cholem, quòd hæc puncta sint permutabilia: כְּהִדּוּשׁ sicut trituratur, Iesch. 25. 10.

Imperatiuus.

הִקּוֹם הִקּוֹמוּ	הִפּוֹץ הִפּוֹצוּ
הִקּוֹמִי הִקּוֹמְנָה	הִפּוֹצִי הִפּוֹצְנָה

Futurum.

אֶקּוֹם יִקּוֹם תִּקּוֹם	אֶפּוֹץ יִפּוֹץ תִּפּוֹץ
נִקּוֹם יִקּוֹמוּ תִּקּוֹמוּ	נִפּוֹץ יִפּוֹצוּ תִּפּוֹצוּ
תִּקּוֹם תִּקּוֹמִי תִּקּוֹמְנָה	תִּפּוֹץ תִּפּוֹצִי תִּפּוֹצְנָה

Et cum Tserí sub אֵיתָן in compensationem Daghés, vt in Infin. prorsus vt in perfectis.

PIHEL perfectum.

Præteritum.

קִיֵּם קִיַּמְתָּ	פִּוֵּץ פִּוַּצְתָּ

&c. vt in perfectis.

PIHEL

Chald. *Syr.*

Quiescent. 'ו 'ע & 'י. *Quiescent.* 'א 'ע.

Infinitiuus.

אִתְקָמָא "מִתְתְקָמוּ מִשְׁתָאלוּ

&c. לְמֶשְׁתָאלוּ, *Luc.* 14.18.

"*Hinc* לְמִתְתְרָנוּ *iudicari, Act.* 25.10.

Imperatiuus.

אִתְקָם "אֶתְתְקִים אֶשְׁתַאל, 1. *Tim.* 4.7.

&c.

"*Hinc* אֶתְתְעִירוּ *Vigilate,* 1. *Cor.* 16.13.

Futurum.

אִתְקָם אֶתְתְקִים אֶשְׁתַאל

&c. &c. *vt in Afhél* &c.

יִתְקָמוּן *quiescentium* 'פ *quod*

&c. *ad prius* ת *coniugationis quod hîc etiam*

Hinc illa Hezr. 4. *eodem modo detrahitur, vt Matth.* 5.13.

21. יִתְשָׂם *ponatur.* תֶּתְדִּישׁ *trituretur. vbi deest* 'י: *vnde imperso-*

& *Dan.* 2. *vers.* 9. *naliter sumendum, conculcatio fit.*

יִתְשָׂמוּן *redigentur:*

remanente semper quietis nota, vt etiam fit in alijs formis. Inde Dan. 4.12. יִתְזִין *alebatur (victus subministrabatur.)* & *Hosch.* 9.2. יִתְזוּנוּן *alentur, ad quam vocem excipiat quis* י *decreuisse in* ו, *quòd proximè subsequeretur.*

PAHEL.

Ut Hebraicè, ita &

Aramicè verba quiescentia Háyn Vau vel 'י, *hîc perfectè & imperfectè coniugantur. Quomodo Aramæi Hebræis præstent in forma imperfecta, dicetur in Abundantibus. Vbi autem perfectorum formam induunt, modò habent Vau mobile, modò Iod. Vnde Syri habent Col.* 2.16. נְדוּרְכוּן *iudicet vos: vel potiùs, turbet vos; ex Matth.* 24.6. תֶתְדַּוְרוּן *turbemini: ex quorum locorum collatione videtur legendum Ioann.* 14.1. נֶתְדַוַר *tur-*

Quiescentia Hájin Iod.	Quiescentia Hájin Vau.

P I H E L imperfectum.
Præteritum.

קוֹמֵם קוֹמַמְתָּ קוֹמַמְתִּי	פּוֹצֵץ פּוֹצַצְתָּ פּוֹצַצְתִּי
קוֹמְמוּ קוֹמַמְתֶּם קוֹמַמְנוּ	פּוֹצְצוּ פּוֹצַצְתֶּם פּוֹצַצְנוּ
קוֹמְמָה קוֹמַמְתְּ קוֹמַמְתֶּן	פּוֹצְצָה פּוֹצַצְתְּ פּוֹצַצְתֶּן

Hîc enim, vt in defectiuis Hájin, duplex huius coniugationis in actiua & passiua voce, forma statuenda est: vna videlicet quæ perfectorum analogiã eodẽ prorsus modo sequatur, altera quæ Chirék & Daghés similiter in Chólẽ componat. Hoc duntaxat interest inter hæc & defectiua ע, quòd quæ propriè quiescentia censenda sunt, rarò admodum apud veteres Hebræos (bene apud neotericos, Aramæos videlicet & Rabbinos) perfectorum formã admittunt. Creberrimè verò & ferè semper illam alteram, in qua tursum inter se differunt. Hæc enim eò præcipuè breuem vocalem & Daghés componunt in Chólem, vt in eo ad euphoniam secunda radicalis, vel ipsa, vel demutata in Vau, quiescat: Daghés verò coniugationis characterem compensant ingeminata tertia radicali. Inde fit vt postquã quatuor literæ cernuntur, eæque omnes radicales, Hebræi grammatici formam hanc alterã in hoc ordine, Quadratam vocent, in aliis Similem quadratæ duntaxat. Ad priorem formam, perfectorum videlicet, pertinet paradigma ex quiescentibus Iod desumptum, vt apparet ex Estér 9. vers. 31. 32, & aliis aliquot locis eius capitis & libri, atque aliorum. Pertinere etiam eò videtur, quod ad quiescentia Vau attinet, עִוֵּר Excæcauit, quod Kimchí ob contrariam fortasse significationem ponit in radice עור: item & שִׁוַּע Vociferatus est, quod etiam apud Kimchí agnoscit radicem שׁוע, ex Iesch. 29. 9. וָשֹׁעוּ & vociferamini. Mixtũ videtur ex vtraque forma, imò & transpositum, עִלְּעוּ Absorpsit: primum

Aram. | *Syr.*
Quiescentia ׳י ׳ו ׳ע & . | *Quiescentia* ׳א ׳ע.

betur. & Ioannis 18.28.נִחְטוֹשׁוּן *polluerentur: ex quo loco legendum censerim, 1. Corinth.* 8.7.מְחַטוֹשָׁא *polluta est. Et Philip.* 4.13. דְּמַחֵיל *qui fortificat. & Act.* 2.13.מְסַיְקִין *deridentes (nisi hoc malis esse pro* מְמַיקִין.*) & Luca* 11.21.מְזַיַּן *armatus. & Matth.* 5.21. מְחַיַּב *condemnabilis (reus.) & Hebr,* 7.26.וּמְרַיַּם *& exaltatus. & 2. Thessal.* 2.8. נְסַיפִיוּהִי *gladio confodiat eum. Posteriore hac forma sæpissimè vtuntur Aramæi omnes, atque adeò Rabbini ipsi.*

Præteritum.

קַיֵּם

&c. omnino & actiuè & passiuè, vt in perfectis, vnde voces omnes peti possunt.

שַׁאֵל

&c. etiam vt in perfectis. Perfectè enim hîc videntur inflectenda hæc verba, ex Act. 10.17.וְשַׁאֵלוּ *& interrogabant.*

& 25.26.דְּמָא דְאֶשְׁתְּאַל *vt quum inquisita fuerit: nisi quòd Aleph alioqui rapiendum per Scheuá, quiescere dici potest in præcedente vocali, quæ aliquando ad eam rem producatur, vt Lucæ* 14.21.וַלְמְכָאבֵא *& dolore affectos. Porrò quædam sunt quæ Aleph in primaria radice hîc in Iod mutant, vt à* שְׁאַן *hîc fit* שַׁיֵּן *pacificauit, Coloss.* 1.20. *& à* סְאַב *fit* סַיֵּב *polluit. & à* טְאֵב, *quod in hoc ordine vsitatissimum est in Afhél cum* ׳א *pro Benefacere, fit* טַיֵּב *Præparare.*

mùm enim fingendum videtur לַעֲעַ, quod puncta habeat formæ perfectæ, deinde ad Vau secundam radicalem (לוּעַ enim radix est) hinc absentem, supplendam, tertiam, Hájin reduplicatam. Mixtum quoque & transpositum videtur עוֹעֵר Suspirando conclamauit. primùm enim repræsentandum nobis est רוֹעַע, quod habeat formam imperfectam, ex quo transpositis postea literis, istud euaserit. Porrò sunt qui huius radicem malint esse עור, à qua ingenu-

nata prima non poftrema,hæc vox manarit: quæ analogia apud Aramæos vulgò obtinet. Vide & futurum. Porrò hoc præteritum in folis tertiis diftinguitur à præterito paffiuo,nec tamen in his femper. Ergo tertia fingularis mafculina hîc definit in Tferí,quod duabus aliis ad maiorem accentum reftituitur, קוֹמְמָה, קוֹמְמוּ: in pafsiuo verò tertia illa mafc.fing.definit in Pathách,quod in tertiis aliis ad maiorem accentum ita reftituitur, vt de more producatur in Kaméts. Vide infrá.

Benoní.

מְקוֹמְמִים	מְקוֹמֵם	מְפוֹצְצִים	מְפוֹצֵץ
מְקוֹמְמוֹת) vel	(מְקוֹמְמָה מְקוֹמֶמֶת	מְפוֹצְצוֹת) vel	(מְפוֹצְצָה מְפוֹצֶצֶת

Pahúl.

מְקוֹמָם מְקוֹמָמִים	מְפוֹצָץ מְפוֹצָצִים
מְקוֹמָמָה מְקוֹמָמוֹת	מְפוֹצָצָה מְפוֹצָצוֹת

Terminatione,vt fignificatione,diftinguitur à Benoní.

Infinitiuus.

קוֹמֵם	פוֹצֵץ

Infinitiuus fimilis eft præterito,quemad modum & imperatiuus,vt fola conftructione diftingui pofsint.

Gerundia.

בְּקוֹמֵם כְּקוֹמֵם	בְּפוֹצֵץ כְּפוֹצֵץ
לְקוֹמֵם מִקוֹמֵם	לְפוֹצֵץ מִפוֹצֵץ

Imperatiuus.

קוֹמֵם קוֹמְמוּ	פוֹצֵץ פוֹצְצוּ
קוֹמְמִי קוֹמֵמְנָה	פוֹצְצִי פוֹצֵצְנָה

Præte-

Quiescentia Hájin Iod.	Quiescentia Hájin Vau.

Præteritum, infinitum & imperatiuus ex ſolo ſenſu diſtinguuntur.

Futurum.

אֲקוֹמֵם יְקוֹמֵם תְּקוֹמֵם	אֲפוֹצֵץ יְפוֹצֵץ תְּפוֹצֵץ
נְקוֹמֵם יְקוֹמְמוּ תְקוֹמְמוּ	נְפוֹצֵץ יְפוֹצְצוּ תְּפוֹצְצוּ
תְּקוֹמֵם תְּקוֹמְמִי תְּקוֹמֵמְנָה	תְּפוֹצֵץ תְּפוֹצְצִי תְּפוֹצֵצְנָה

A formis illis mixtis & tranſpoſitis, de quibus in præterito, occurrunt יְעוֹעֵרוּ pro יְרוֹעֲעוּ ſuſpirando concident [& conclamabunt,] Ieſchah.15.5. à רֹעַ: vel, ſuſcitabunt, ab עור, geminata prima: & יְעַלְעוּ abſorbebunt, Ijób 39.37. In illo ad maiorem accentum, atque adeò ob gutturalem, eſt Tſerí reſtitutum ex forma ſingulari: quod hîc, eodẽ modo quo in præterito diſtinguit vocem actiuam à paſsiua. Vnde huc pertinet illud יְקוֹמֵמוּ erigent, Ieſch.61.4. item & יְרוֹצֲצוּ diſcurrent, Nach.2.4.

P V H A L imperfectum.

Præteritum.

קוֹמַם קוֹמַמְתָּ קוֹמַמְתִּי	פוֹצַץ פוֹצַצְתָּ פוֹצַצְתִּי
קוֹמְמוּ קוֹמַמְתֶּם קוֹמַמְנוּ	פוֹצְצוּ פוֹצַצְתֶּם פוֹצַצְנוּ
קוֹמְמָה קוֹמַמְתְּ קוֹמַמְתֶּן	פוֹצְצָה פוֹצַצְתְּ פוֹצַצְתֶּן

Quia nulla vox adhuc occurrit ex analogia paſsiuæ perfectæ, eius etiam paradigma facilè prætermittimus.

Ad imperfectam pertinet וְרוֹמַם & exaltabitur (vel, emergere ſolet) Pſalmo 66.17. ex authoritate Rabbi Schelomóh, & Aben-Ezræ, quẽ ſequi videtur Kimchí in Comm. ad priorem interpretationem. Quinetiam noſtram hanc analogiæ rationẽ maximè confirmant illa exemplaria quæ eam vocem legunt cum Kaméts, quaſi ſit in Benoní. Huc pertinet etiam כּוֹנָנוּ ſtabilitæ fuerunt, Iechezk.28.13. & alia huiuſcemodi in quibus apparet illud diſcrimen de quo in præterito actiuo.

Quiescentia Hájin Iod.	Quiescentia Háijn Vau.

Benoní.

קוֹמֵם קוֹמְמִים קוֹמְמָה קוֹמֶמֶת קוֹמְמוֹת	פּוֹצֵץ פּוֹצְצִים פּוֹצְצָה פּוֹצֶצֶת פּוֹצְצוֹת

Infinitiuus.

קוֹמוֹם	פּוֹצוֹץ

Futurum.

אֲקוֹמֵם יְקוֹמֵם תְּקוֹמֵם	אֲפוֹצֵץ יְפוֹצֵץ תְּפוֹצֵץ
נְקוֹמֵם יְקוֹמְמוּ תְּקוֹמְמוּ	נְפוֹצֵץ יְפוֹצְצוּ תְּפוֹצְצוּ
תְּקוֹמֵם תְּקוֹמְמִי תְּקוֹמֵמְנָה	תְּפוֹצֵץ תְּפוֹצְצִי תְּפוֹצֵצְנָה

Huc pertinet יְחוֹלָלוּ formătur, Ijób.26.5. ex obseruatione de qua in præterito vtriusque vocis.

HIFHIL.

Præteritum.

הֵקִים הֲקִימוֹתָ הֲקִימוֹתִי	הֵפִיץ הֲפִיצוֹתָ הֲפִיצוֹתִי
הֵקִימוּ הֲקִימוֹתֶם הֲקִימוֹנוּ	הֵפִיצוּ הֲפִיצוֹתֶם הֲפִיצוֹנוּ
הֵקִימָה הֲקִימוֹת הֲקִימוֹתֶן	הֵפִיצָה הֲפִיצוֹת הֲפִיצוֹתֶן

Hifhíl formatur reiectione vocalis literæ quiescentis, sub primam radicalem. vnde & prima Scheuá suum reiicit ad literam characteristicam: ita vt ex eo & vocali literæ characteristicæ, de more, conфletur longa vocalis, videlicet in præterito Tserí. Integrum ergo esset הִקְיִם, à quo obseruata analogia superiore fit הֵקִים, &c. Porrò hîc, vt & in deficientibus Hájin posterior syllaba primæ vocis præteriti habeat Tserí, ad quod, vt & ad Chirék longum sub vltimis חָעָה ascifcatur Pathách, imò & aliquando merum Pathách, הֵפַר irritum fecit, Iechez.17.16. הֵרַע malefecit, Psal.74.3. וְהֵצַר Et obsidebit, Deuteron.28.52. In tertiis aliis retinetur constanter Tserí, ad primam syllabam, & ad secundam Chirék, vbi desiit in Chirék: vbi verò in alias, solum Tserí pro illis omnibus substituitur. quia videlicet accentus prope astat. In aliis vocibus descendente accentu, Tserí ה characteristicæ migrat in Chateph-pathách, Chateph-seghól,

&

& Pathách simplex, vbi prima quæ subsequi debet, fuerit gutturalis. vt הֶקִיצוֹתִי euigilaui, Iirmejah.31. vers.26. הֲרֵעוֹתִי malefeci, Numer.16.15. הַעִידֹתִי testatus sum, Deuter.4.26. הֵרֵעוּ malefecerunt, Iirm.8.26. quòd Chiréк & Tserí promiscuè vsurpētur in hac coniugatione etiā in perfectis.

Quædam primam vocalem longam in tertiis resoluunt in breuem & Daghés, vt הִזִּילוּהָ spreuerunt eam, Thren.1.8. & Iirmej.38.22. הִסִּיתוּךְ impulerūnt te: imò & secundam, vt הַסִּתָה impulit, 1.Regum 21.25. eo prórsus modo quo in שַׂתּוּ. Vide præt. Kal. Denique sunt quæ per omnes voces primā vocalem longam Tserí retinent, & posteriores syllabas eodē modo desormant quo perfecta ipsa: ita vt quàm proximè accedant ad alteram formam quiescentium Pe Iod, in hac coniugatione, וְהֵטַלְתִּי & tollam, Iirmej.16.13, & 22.26. & וְהֵפַרְתָּה & dissipabis, 2.Schem.15.34. Porrò illud peculiare est huic ordini, vt ה characteristicā amittat tā in præ-

AFHEL.

Aram.	*Præteritum.*	*Syr.*
Quiescentia ע׳ ו׳ *&* י׳.		*Quiescentia* ע׳ א׳.
Dan.6.1. אֲקִים	*vel* אֲקִים: *quæ terminatio vul-*	אַשֵּׁאל
	gò Syris vsitata est.	*&c. semp quie*
Dan.3.18. אֲקִימְתָּ	*Bab. & Syr.* אֲקִימְתְּ: *vnde*	*scente Aleph*
Dan.3.14. אֲקִימְתְּ	*Act.21.38.* אַוְיעְתְּ *cōcitasti.*	*in .. . Hinc*
אֲקִימוּ		*Actor.7.19.*
אֲקִימְתּוּן		וְאַבְאֵשׁ *& ma*
אֲקִימְנָא	*Syr.* אַקִימַן.	*lè tractauit:*
אֲקִימַת	*Ioan.20.11.* אַדִיקַת *inspexit.*	*&* Hebr.8.13.
אֲקִימְתְּ	*Syr.* אַקִימְתִי	וְאַסְאֵב *& sene-*
אֲקִימָא	*Syr.* אַקִימִי, *vel* אַקִימִי, *&c.*	*scere fecit.*
אֲקִימְתֵּן		

terito (licet rariùs) vt רִיבוֹתָ litigasti, Ijób. 33.13. & וְדִיגוּם & piscabũtur eos, Iirm. 16.16, pro וְהִדִיגוּם: quàm in imperatiuo, vt בִּינָה intellige, Psal. 5.2.

Compositum est וְהֵטִיבֹותִי & benefaciam, Iechez. 36.11: partim ex quiescenttibus Pe Iod, partim ex quiescentibus Hájin: nam יָטַב & טוֹב sunt eiusdem significationis. De penultima cum Chólem, sæpius iam dictum est. Huc referendum est בַּהֵכִין in eo [loco quem] destinarat, 2. Par. 1.4. quod ad præteritum præfixam habet literam ב.

Benoní.

מֵפִיץ מְפִיצִים מֵקִים מְקִימִים
מְפִיצָה מְפִיצוֹת מְקִימָה מְקִימוֹת

Mem notatur Tserí, composito ex Chirék (quod litera ה, vt in aliis temporibus retinere, ita & sub literas superuenientes illud reiicere potest) & Scheuá primæ radicalis, vt in præterito explicatum est. Vltima etiam eadem quæ in præterito, nimirum Chirék, vt in paradigmate: aliquando etiã Tserí, vt מֵפֵר dissoluens, Iesch. 44.24. aliquando etiam Pathách, vt מֵצַר obsidens: מֵרַע malefaciens, Iesch. 9.17. quod & contrahitur à מֵרֵעַ, vt plurale מְרֵעִים malefacientes, Psal. 37.19. satis ostendit. מַלִּין verò resoluit longam vocalem sub Mem, in Pathách & Daghés, quò ita fortasse diuersa significatio in eodem themate distinguatur. Nam in regulari & vsitata forma declarat Diuersari: quum verò fit illa resolutio, significat Murmurare: vnde מַלִּינִם murmurantes, Exod. 16.8, abscondito Iod pluralis numeri nota. Simile est quod de חָלָל antè notauimus in defectiuis Hájin. Sed & hæc resolutio citra significationis diuersitatẽ accidit, מַסִּית impellit, Iirm. 43.3. hîc vt & in futuro.

Aram.	Syr.
Quiescentia ע״ו & י״.	Quiescentia ע״א.

Ex Dan.5.11. הֲקִימֵהּ constituit eum, possemus dicere præteritum in prima voce posse desinere in Chirék etiam Chaldaicè, vt Syrè, vt & Benoni. Cæterum Daniel ferè semper illam in præterito vsurpat, reseruans Chirék suo Hofhál. Posteriores ex paraphrastis Chaldaicis habent & aliam formam huius Afhél quam confusis ordinibus assumunt ex quiescentibus פ״י, vt Prou. 17.19. ומוֹרִים & attollens. sic vsurpatur אוֹקִים statuit, Psal.78. 13. à quo Talmudici efficiunt אוֹקֵי, resecto ם.

Benoní.

מְקִימִין , *מְקִים	מַשְׁאלִין ,מַשְׁאל
&c.	&c.
*Rom.3.5.	vt Luc.6.33.
	מַטְאבִין benefacientes.

Tres videntur esse formationes participiorũ & futuri, quarũ vna, vt quæ hîc paradigma est, Aramæis omnibus cõmunis est, duæ Babyloniorũ propriæ. Duarum istarum vna sub literis seruilibus, expresso He cum Kaméts, habet proprium punctum Scheuá, vel affine punctũ decrescente Kaméts ipsius He in Chateph-pathách ob descendẽtem accentum, vt Dan.2.21. מְהָקִים suscitans. & 6.15. יְהָקִים eriget. et Hezr.6.5. יַהֲתִיבוּן reuerti faciant (restituant:) altera suppresso ה eius punctum Kaméts sub literas seruiles reijcit, quod etiam descendente accentu in Scheuá decrescit, vt Dan.5.19. מָרִים extollẽs. et 7.2. מְנִיחָן educebant. מְפַסְּין profanantes, Tseph.3.4. lego מַפְּסִין in deficientibus ע״י, in quo ordine semper inflectitur apud Syros, vbi ad illam significationem accedit, et Permittere ac Licitum esse significat. Et verò Permittendi significatio ex trito posteriorum Hebræorum vsu Profanationem includit.

Quiescentia Hájin Vau.	Quiescentia Hájin Iod.

Pahúl.

מוּקָם מוּקָמִים	מוּפָץ מוּפָצִים
מוּקָמָה מוּקָמוֹת	מוּפָצָה מוּפָצוֹת

Schurék sub ם loco Kibbúts & Scheuá primæ radicalis. Secunda enim Kaméts suum reiicit ad primam, vt eo tanquam vestigio notetur. Ergo integra essent מְפֻוָּץ מְקֻוָּם, ex quibus media silente, fiunt מוּפָץ מוּקָם. Formatio pluralis numeri & fœminini generis, eadem quæ in perfectis.

Infinitiuus.

הָקֵם) vel (הָקִים	הָפֵץ) vel (הָפִיץ

Gerundia.

בְּהָקִים כְּהָקִים	בְּהָפִיץ כְּהָפִיץ
לְהָקִים מֵהָקִים	לְהָפִיץ מֵהָפִיץ

Kaméts primæ syllabæ in infinito, imperatiuo & futuro conflatur ex Pathách literæ He seruilis, & Scheuá primæ radicalis. Adscribitúrque primæ radicali, vocalis secūdæ quiescentis, vt in præterito & participiis. הְפוִּיץ integrè diceres, vnde הָפֵץ imperfectum. Post כְּלֵב non rarò excidit, ה, vt לָרִיב ad disceptandum, Iesch. 3.13. Illud לַהֲנָפָה ad exagitandum, Iesch. 30.28, est cum paragoge ה, & Kaméts loco Chirék in penultima, quia accētus ad paragogen descēdit.

Imperatiuus.

הָקֵם הָקִימוּ	הָפֵץ הָפִיצוּ
הָקִימִי הָקֵמְנָה	הָפִיצִי הָפֵצְנָה

Admonuimus in præteritum, ה notam coniugationis sæpius deperdi, remanente tantùm altera, Chirek videlicet producto, vt שִׂים pone, Genes. 24.2. בִּינוּ intelligite, Psal. 94. 8. Quod ad terminationem primæ vocis attinet, explicata est in infinitiuo. Ac reperitur etiam vltima cum Pathách ante gutturalem, vt הָשַׁע claude, Iesch. 6.6. & absque gutturali, הָשֵׁב conuerte, Iech. 21.35. in quo fortasse ob Tifchá minùs lata vocalis in latiorem migrat.

Futu-

Aram.
Quieſcentia 'ע 'ו *&* 'י.

Syr.
Quieſcentia 'א 'ע.

Pahúl.

מְקַם מְקָמִין
&c.

מְשַׁאל מְשַׁאלִין
&c.

Sic מְעַר *aſſuetus, Mat.* 27. 15. מְסַם *impoſitus, Actor.* 22. 5. *&* 18. 24. וּמְרַק *& argutus. Sic etiam* מְעָרין *ſoliti, Luc.* 2. 42. *& Matth.* 15. 20. מְשַׁנַן *lotis.* 1. *Pet.* 3. 21, מְשִׁינִין *lauantes, malo ex collatione loci eſſe Benoní, vt etiam fert vſus. Iſtud participium poſſet admittere formationes Babylonicas Benoní, ſed illis ſuperſedimus quia nullibi inuenimus. Porrò meritò prima radicis mutauit Pathách perfectorum in Kaméts ob quietem ſecundæ.*

Infinitiuus.

אֲקָמָא, בַּאֲקָמָא. *Syr.* לַמְקָמוּ, מְקָמוּ
&c. *Matth.* 3. 9. *& Hebr.* 11. 19.

vnde Dan. 5. 20. לַהֲזָרָה *ad ſuperbiendum. Aliàs in affixione aſſumitur forma in* ות, *vt Dan.* 3. 16. לַהֲתָבוּתָךְ *reſpondere tibi. et* 6. 3. *aliàs* 4. לַהֲקָמוּתֵהּ *erigere (conſtituere) eum.*

Sic Col. 4. 6. לַמְתָבוּ *reſpondere. & Ioan.* 13. 5. לַמְשָׁנוּ *lauare.*

לְמַשָׁאלוּ, מַשָׁאלוּ

Imperatiuus.

אֲקִים, *vel* אֲקִים. אֲקִימוּ, *&c. nisi quòd Ieſch.* 32. 9. אֲצִיתָא *auſcultate, nō habet* נ, *ſicut nec Heb.* רְגָזָה *cōmouete vos: ibidem verſ.* 11.

Et ſic ferè ſemper Syri, vt אַשִׁיג *laua, Matth.* 6. 17. *& Ioan.* 9. *aliquoties.*

אַשֵׁאל, אַשֵׁאלוּ
&c.

vnde Luc. 11. 5. אַשֵׁאלַיְנִי *cōmoda mihi.*

Hinc Luc. 15. 22. וַאסַאנוּהִי *& calceate eum.*

Quiescentia Hájin Iod.	Quiescentia Hájin Vau.

Futurum.

אָקִים יָקִים תָּקִים	אָפִיץ יָפִיץ תָּפִיץ
נָקִים יָקִימוּ תָּקִימוּ	נָפִיץ יָפִיצוּ תָּפִיצוּ
תָּקִים תָּקִימִי תָּקֵמְנָה	תָּפִיץ תָּפִיצִי תָּפֵצְנָה

Priores & posteriores syllabæ eædem quæ in imperatiuo. Porrò in quinque nudis vocibus retracto accentu ad penultimam per Vau Hippúch, vltima est vel Seghòl, vt וַיָּגֶל & exultauit gloria mea, Psal.16.9. vel Pathách, si tertia fuerit gutturalis aut Resch, vt וַיָּסַר & amouit, Genes.38.14. וַתָּרַע & malefecisti, 1.Reg.14.9. vel Chirék breue loco Seghól, vt וַיָּרִץ & confregit, Iud.9.53. Denique non retracto accentu dicitur etiam יָלַן commorabitur, Ijób 17.2. cum Pathách, ídque sub litera non gutturali, quòd & in imperatiuo obseruatū est. Porrò hîc etiā sicut in præterito Kal, Aleph loco mediæ adscriptum quiescit in יָנֵאץ florebit, Eccles.12.5. Denique hîc, vt in præterito & Benoní, resoluitur vocalis longa in breuem & Daghés, יַסִּית impellat, Iesch.36.18. יַלִּיזוּ recedant, Prouer.4.21. etiam citra significationis diuersitatem, vt in Benoní. Denique in vltima voce futuri reperitur תְּקִימֶנָה rata habebitis, Iirmej. 44. 25. imò & תְּהִימֶנָה tumultum edent, Mich.2.13.

HOFHAL.

Præteritum.

הוּקַם הוּקַמְתָּ הוּקַמְתִּי	הוּפַץ הוּפַצְתָּ הוּפַצְתִּי
הוּקְמוּ הוּקַמְתֶּם הוּקַמְנוּ	הוּפְצוּ הוּפַצְתֶּם הוּפַצְנוּ
הוּקְמָה הוּקַמְתְּ הוּקַמְתֶּן	הוּפְצָה הוּפַצְתְּ הוּפַצְתֶּן

Ab integro הֻפְוַץ, contracto Kibbúts & Scheuá primæ radicalis in Vau Schurék: ac Pathách primæ vocis præteriti in tertiis aliis duntaxat migrat in Scheuá, ex analogia הוּטְלוּ (vel vt alij legunt הוּטָלוּ) eiecti sunt, Iirmej.22.28. ita vt hæc forma deducenda videatur à quiesc. Pe Iod, vt & altera illa forma

Chald.

Quiescent. 'ו'ע *&* 'י.

Syr.

Quiescent. 'א'ע.

Futurum.

אֲקִים. *Hinc Ioā.6.39.* אֲקִימִוּהִי *suscitabo eū: quasi* א *apud Syros hîc habeat Pathách pro Chateph-pathách,*
יְקִים, *Dan.2.44. & 4.14.*
חָקִים, *Dan.6.8.*
&c.

נִשְׁאַל, אֲשַׁאַל *&c. Hinc* דְנַבְאֵשׁ *vt male tractaret, Act.12.1. & 7.6.* וְנַבְאֵשׁוּן *& male tractabunt. & 14.2.* דְנַבְאֵשׁוּן *vt male tractarent.*

in Kal verò Tserí pro Chateph-seghól: & sic aliquod constituatur discrimen inter tertiam formam futuri Kal & istius in prima duntaxat voce. Rom.13.12. נְנִיח *missa faciamus.*

De duabus formis Babylonicis, vide notam in Benoní, cui etiam adde illud Dan.2.44. תָסֵף *consumet, & illud Hezr.4.12.* יַחִיטוּ *ad perpendiculum exigunt, in quo nō descendente accentu, Kaméts ad* י *futuri retinetur, imò & forma ipsa merè Hebraica. Mendosa videntur exemplaria quæ sub* י *habent Pathách: nam si ex deficientibus* 'ע *esset,* ט *habuisset Daghés.*

O F H A L.

Bab.

אֻקִים
אֻקִימַת
&c.

Syr.

אֶתְתְקִים *&c. vt suprà in Ithpehal. Vide ibi.*

In quiescētibus 'א'ע *nulla occurrit certa huius coniugationis deformandæ analogia, nisi quis mallet legere, Mar.14.4.* דְאִתְאַבְאֵשׁ *quibus displicuit, & ab eo reliquam coniugationem perficere. Vide suprà in Ithpehál.*

Hinc est Daniel.7.4. הֳקִימַת *consistere facta est. Kamets-chatúph sub characteristica est ex perfectis, sed Chirék retentum videtur ex superiore coniugatione: tum quòd ibi Babyloniis vsitatius sit quàm Tserí, vixque inueniatur Chirék extra affixionem aut obliquum casum, quæ coniugationes actiuas à passiuis satis distinguunt: tū quòd vtrius-*

forma præteriti Hifhíl. ו resoluitur nonnunquam in Kibbúts & Daghés in prima radicali, vt הֻסַּג retroactum est, Iesch.59.14.

Benoní.

Iod	Vau
הוּקָם הוּקָמִים	הוּפָץ הוּפָצִים

&c.

ex authoritate Kimchí ad Iesch.30.33. הוּכָן paratur.

Infinitiuus.

Iod	Vau
הוּקֵם	הוּפֵץ

Fit traiecto Tserí mediæ quiescentis ad primam radicalem. Ad eundem modum in futuro transfertur Patháchi,quo notetur litera absens.

Futurum.

Iod	Vau
אוּקַם יוּקַם תוּקַם	אוּפַץ יוּפַץ תוּפַץ
נוּקַם יוּקְמוּ תוּקְמוּ	נוּפַץ יוּפְצוּ תוּפְצוּ
תוּקַם תוּקְמִי תוּקַמְנָה	תוּפַץ תוּפְצִי תוּפַצְנָה

In maiore pausa producitur Pathách in Kaméts, sicut in perfectis. Inde omnino fit vt reperiatur תוּשָׁב reuerti fies (in pristinum locum & statum restituêris) Ieschah.44.26. cum Kaméts ob maiorem accentum. Aliquando etiam est Kibbúts loco ו, חֻפַּר disipabitur, Iirm.33.21.

HITHPAHEL.

Præteritum.

Iod	Vau
הִתְקוֹמֵם הִתְקוֹמַמְתָּ הִתְקוֹמַמְתִּי	הִתְפוֹצֵץ הִתְפוֹצַצְתָּ הִתְפוֹצַצְתִּי
הִתְקוֹמְמוּ הִתְקוֹמַמְתֶּם	הִתְפוֹצְצוּ הִתְפוֹצַצְתֶּם
הִתְקוֹמַמְנוּ הִתְקוֹמְמָה	הִתְפוֹצַצְנוּ הִתְפוֹצְצָה
הִתְקוֹמַמְתְּ הִתְקוֹמַמְתֶּן	הִתְפוֹצַצְתְּ הִתְפוֹצַצְתֶּן

Benoní.

Iod	Vau
מִתְקוֹמֵם מִתְקוֹמְמִים	מִתְפוֹצֵץ מִתְפוֹצְצִים

&c.

Infini-

Quiescentia Hájin Iod.		Quiescentia Hájin Vau.
	Infinitiuus.	
הִתְקוֹמֵם		הִתְפּוֹצֵץ
	Gerundia.	
בְּהִתְקוֹמֵם כְּהִתְקוֹמֵם		בְּהִתְפּוֹצֵץ כְּהִתְפּוֹצֵץ
	&c.	
	Imperatiuus.	
הִתְקוֹמֵם הִתְקוֹמְמוּ		הִתְפּוֹצֵץ הִתְפּוֹצְצוּ
	&c.	
	Futurum.	
אֶתְקוֹמֵם יִתְקוֹמֵם תִּתְקוֹמֵם		אֶתְפּוֹצֵץ יִתְפּוֹצֵץ תִּתְפּוֹצֵץ
	&c.	

Omnino huc pertinet יִתְכּוֹנָן ſtabilitur, Prouerb. 24.3. Kaméts enim eſt ex Pathách ad maiorem accentum. Reperitur ex illa ipſa forma תִּכּוֹנָנִי ſtabiliêris, Ieſch.54.14. quod & habet Kaméts ob maiorem accentum, abſcondito ת per Daghés in prima, vt in præterito monuimus. Huius analogiæ prorſus eſt אֵרוֹמָם exaltabor, Ieſch.33.10. pro אֶתְרוֹמָם.

Pronominum nexus in hoc ordine eadem agnoſcit po-

Aram.	*Syr.*
Quieſcentia 'ע' ו & 'י'.	*Quieſcentia 'א' ע.*

que cõiugationis, actiua videlicet ſuperioris & paſſiua iſtius puncta aliàs ſint cõmunia, vt experiemur in Cõpoſitorum ordine, & confirmatur ab Heb. *ex Iud. 9.9.* הֶחֳדַלְתִּי *Dereliqui (vel, derelinquam) ne? Hinc fit vt etiam legatur Dan. 7.5.* הֳקְמַת *conſiſtere facta eſt, cum Chatéph-ſeghól ſub characteriſtica, quaſi ſufficere poßit conſtructio ad diſtinguendas coniugationes. Denique et illud Chirék hîc retinendum eſſe confirmat, quòd in Hofhál Syro etiam à ſuperiore actiua aſcitũ dici poßit.*

Cætera iſtius coniugationis tempora et modos ex horum collatione cum ſuperioribus per te adÿcere potes.

strema puncta, quæ perfectorum ordo. Quod attinet ad prima, si ad primam radicis longa sint, immutata manent, nisi in vno aut altero, cuiusmodi est illud Ijób 31.15. וַיְכוּנֶנּוּ (quod alij legunt וַיְכֻנֶנּוּ) & concinnauit nos: item & Leuit. 26.15. לְהַפְרְכֶם vt violetis vos. In illo resoluta videtur vocalis longa in breuem & Daghés. In isto verò transpositæ ita fuerunt vocales, vt Chirék coniugationis Hifhíl migrarit in Scheuá, quod & in perfectis locum habere diximus pag. 146, & 150. Chateph-pathách verò redit ad simplex Scheuá reiectum sub ל. integrum esset לַהֲפִירְכֶם. Sin verò longa vocalis sit ad literas ministrátes, migrat illa in Scheuá aut punctum raptum sub gutturali, מֵפִיץ מְפִיצוֹ, &c. item & הֵפִיץ הֱפִיצָהוּ, &c.

CAPUT VI.

De quiescentibus Lámed.

TErtia classis Quiescentium, quæ est tertiæ quiescentis, Hebraicè duo duntaxat habet genera לא *&* לה. *Aramæi tertium addunt* לי. *Hebræi sua duo genera seorsim & diuersè inflectunt, Aramæi in inflectendis suis tribus, vnam & eandem sequuntur rationem in omnibus coniugationibus: nisi quòd in quibusdam vocibus præteriti Kal tertium genus peculiarem habet formationem: Quin etiam vna & eadem radix tres has terminationes habere potest,* חָרָה חָרָא *&* חֲרִי *Lætatus est.* Hæc triū *horum generum confusio videtur niti non solùm facili literarum comutatione, sed etiam vsu Hebraicæ linguæ. in qua vulgò* יְהוּא *ו quiescens, aliquando etiam mobile, subit vicem ה: & quiescentia* לא *in quiescentia* לה *degenerant, & contrá. Atque hanc confusionem passim vsurpant Rabbini: vt quum inflectunt* מָצָא *Inuenit, &* קָרָא *Vocauit; quasi essent* מָצָה *&* קָרָה: *& affigunt tertias masculinas & communes præteritorum Kal, ex quiescentibus*

bus instar לא *lo* לה*, scribentes* עֲשָׂאוֹ *Fecit illum, pro* עֲשָׂהוּ, & עֲשָׂאָהּ *Fecit eam, pro* עֲשָׂהָ, & עֲשָׂאוּהָ *Fecerunt eã, pro* עֲשׂוּהָ, &c. & *formãt* נִבְנֵית *AEdificata, &* נַעֲשִׂית *Facta, instar* נִפְלֵאת *abscondita [res,] Deut. 30.11. Denique tertiũ genus huius classis, quod est Iod quiescentis in Chirék, facilè hîc obrepere potuit ab altera terminatione secunda formationis thematum, quæ est in Chirék, quum & alterum eius formationis punctum nimirum Tserí, hîc etiã locũ habeat, Dan. 5.25.* מְנֵא מְנֵא *Numerauit, numerauit: quæ forma etiam Hebraicè locũ habet in* לא*. Hoc denique commune habent Aramæi cum Hebræis, vt tertiam radicalem, quæ hîc deberet aut silere, aut in aliam mutari, semper sonent: sed Syri reliquis Aramæis & Hebræis eo præstant, & quòd non solùm hoc vsurpent in He, sed & in Aleph, & quòd plura huius generis verba habeant, imò & quædam quæ modò perfectè modò imperfectè inflectenda sunt. Ergo* אֶשְׁתִּי *Bibit, sæpius imperfectum, perfectè inflectunt, Actor. 23.21.* נֶשְׁתְּחוּן *bibent: item &* סְמָה *in Pahél habent imperfectè inflexum,* וּשְׁמִי *& nominauit, Marci 3.16. perfectè verò* דְּמֶשְׁתַּמְּהָ *quod nominatur, Eph. 1.21.* מֶשְׁתַּמְּהָא *nominata, 1. Corinth. 5.1. At* בְּיָא *Consolatus est, sæpius perfectè inflecterent in Pahél, & ad illud, duplex Aleph aliquando adscriberẽt, vt 2. Corinth. 1.4.* נְבַיְאא *consolaremur, etiam in nominibus,* בויאא *consolatione, 2. Corin. 7.4. rarissimè verò permiscerent cum forma imperfectorum,* וְאֶתְבַּיְאוּ *& consolationem acceperunt, Act. 27.27.36. & sæpe aliàs in affixione. Perfectè etiam inflecterent* פְּכָה *Infatuatus est,* כְּרָה*, Infirmus fuit,* תְּוָה*, Obstupefactus est,* תְּמַה*, Admiratus est,* נְגַה*, si He spectes, à quo* אֲגָה *Pernoctauit, de quo suprà in deficientibus Pe Nun, pagina 183. Chaldæi tribus posterioribus addunt* נְבָה *elatus est, ex Psal. 131.1. addunt &* שְׁוָה *Obstupefactus immoratus est, vt quibusdã placet, reclamante tamẽ Elia Leuita, qui legit Chab. 1.5.* וּשְׁהוֹ *& obstupefacti consistite, non vt vulgò* וּשְׁוּהוּ.

Quiescentia Lamed Aleph.

CAPVT VII.

De Quiescentibus, quorũ tertia est Aleph.

Quiescentia Lamed He.

CAPVT VIII.

De Quiescentibus, quorum tertia est He.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

		Inuenit.
מָצָאתִי	מָצָאתָ	מָצָא
מָצָאנוּ	מְצָאתֶם	מָצְאוּ
מְצָאתֶן	מָצָאת	מָצְאָה

ALeph solet in ipso quidem themate quiescere, modò in Kaméts, vt in paradigmate: modò in Tserí, vt מָלֵא impleuit, Exod. 40. 34. perdurátque quies in vocali thematis per totũ præteritum, exceptis aliis tertiis, quæ perfectæ sunt. Vix enim in hoc quiesc. genere si post א sequatur proximè litera quiescens, א quiescat: si vnicam infiniti formã excipias, de qua suo loco, & voces quasdam affixas, de quibus in futuro Pihél: in quibus omnibus analogia alterius generis quiescentiũ Lámed, potiùs quàm huius seruatur. In cæteris prætere-

ca.

		Reuelauit.
גָּלִיתִי	גָּלִיתָ	גָּלָה
גָּלִינוּ	גְּלִיתֶם	גָּלוּ
גְּלִיתֶן	גָּלִית	גָּלְתָה

QVatuor duntaxat reperias, גָּבַהּ Elatus est, כָּמַהּ Deperiit, נָגַהּ Splenduit, תָּמַהּ Admiratus est, in quibus ה seruatur & profertur, vt constat tum ex Mappík tum ex Pathách: in verbis enim He nunquam quiescat in Pathách. In reliquis quiescit ה expressum in Kaméts, Tserí, & Seghól: aut cõfuso vtroq; genere quiescentium Lámed, mutatur in Aleph, vt in altero genere monemus: aut in Iod & Vau, literas modò quiescẽtes, modò prolãtas: aut in Tau semper mobile: aut denique penitus excidit, suppletúrque per propriã vocalem

lem

Porrò omittendum non videtur hîc tertium genus in Iod, apud Aramæos tum in præterito Kal, tum in imperatiuo admittere Aleph per prothesin, Syris quidem semper affectum Tserí: at alijs Aramæis affectum Chirék in præterito. Hinc Act.9.9. אִשְׁתִּי *bibit, &* אִשְׁתִּיו *biberunt, Dan.5.aliquoties, quod est* אֲשְׁתִּיו, *1.Cor.10.4. Vide & infrá.*

Kal.

Præteritum.

	Aram.	*Syr.*
1	גְּלָא	
2	גְּלִיתָא *Babylonicè* גְּלֵיתָ, *vt apparet ex Dan.2.31.41.43.& 45.*	*Syrè* גְּלִיתְ *Luc.10.21.*
3	גְּלֵיתִי *Bab.* גְּלֵית. *vt apparet ex Dan.4.& 7.*	*Syr.* גְּלִית.
4	גְּלוֹ	*Syr.* גְּלוּ & גְּלַו.
5	גְּלֵיתוּן *etiam Bab. vt Dan.2.8.* חֲזֵיתוּן *vidistis.*	*Syr.* גְּלַיְתוּן.
6	גְּלֵינָא *etiam Bab.*	*Syr.* גְּלַין.
7	גְּלָת *etiam Bab.& Syr.*	
8	גְּלֵית *Bab.* גְּלִיַת.	*Syr.* גְּלִיתִי.
9	גְּלָאָה *etiam Bab.*	*Syr.* גְּלַי.
10	גְּלֵיתֵן *etiam Bab.*	*Syr.* גְּלַיְתֵן.

1. *De triplici primæ vocis terminatione modò diximus.*

2. 8. *Chaldaicè Iod loco tertiæ succedens in vtraque voce quiescit in Tserí.*

De expressa litera quiescente ad תָ, *vide verba perfecta, ex quorum comparatione & Hebræorum Grammaticorum vsu, ad Tau fœmininum adscribendum videretur Scheuá: sed illud omisimus, quòd & in contextu Hebraico non ita constanter adscriptum reperiatur, nec Chaldæis timenda sit istius vocis confusio cum prima singulari, etiam in omnibus coniugationibus. Vtraque vox Babylonicè & Syrè ex perfectorum more tertiam habet*

Quiescentia Lámed Aleph.

ea tēporibus, modis & con iugationibus, quiescit Aleph aut in Tserí, vel Chirék longo, aut in Chólem, aut in Seghól, aut etiam in Kibbúts. Illud deniq; semel monendum est, quòd quemadmodum Aleph & He inter se facilè commutantur, ita vtrunque genus crebrò confunditur: quod fit aut mutatis tantùm radicalibus literis, vocalibus iisdem manentibus: aut contrà, commutatis solis punctis, seruatísque genuinis literis: aut denique permutatis & literis simul & vocalibus. vt suis locis exempla commonstrabunt.

Quiescentia Lámed He.

lem reiectam ad secundam radicalem, more quiescentium Hájin, Iod autē quiescens loco ה, sequitur aut Chirék longum, aut Tserí, aut Seghól, sicut Vau quiescit in Chólem: א verò, vt in altero genere. Porrò prima syllaba eadē vbique manet in omnibus vocibus omnium cōiugationum, quæ in perfectis.

מָצָאתִי Interdum Aleph penitus occultatur, vt מָצָתִי inueni, Numer.11.11. & מָלֵתִי plenus sum, Ijób 32.18. Atque more quiescentium ה, quiescit in Chirék, vt כָּלִאתִי inhibui, Psal.119.101. mutata duntaxat vocali. Sic in tertia plurali, מָלוּ plena sunt, Iechez.28.16, à מָלֵא: & וְנָשְׂו & ferent, Iechez.39.26, à נָשָׂא: & cum paragoge א, נָשׂוּא assum pserunt, Psal.139.20. quiescē tia ה imitantur.

Deni-

גָּלָה Quiescit He in Kaméts tum in themate, tum in omnibus primis vocibus præteritorum omniū. Accentus vltimā obtinet, quò discernantur hæc verba, in themate, à fœminina tertia quiescentiū Hájin, in præterito, quæ accentum gerit in penultima, pag.148.

גָּלִיתָ Mutatur ה in י, quiescentem in Chirék, vel expressè, vt in paradigmate, vel abscondité, vt בָּנִתָה ædificasti, 1.Reg.9.3. Mutatur

etiam

habet mobilem per Iod pronuntiandũ quàm lenissimè per Scheuá, vnde Tau subsequens lene etiam est apud Danielem, apud quem Iod reperitur abũdans (si credamus Masoritis) ante Tau non scheuatum, Daniel.4.19. aliàs 22. רְבַית *creuisti: sed tamen quod omnino otiosum non sit, & si velis ex Syrorum consuetudine in diphthongum cum Pathách præcedente coalescere possit. Syri enim legunt, vt quidam citat, Psalmo 3.8.* מְחַית *percussisti. In forma* 'י *verisimile est ex aliarum vocum & coniugationum comparatione dici posse* גְלִיתָ, *&* גלית.

3. *Chaldaicè Iod personæ characteristicum quiescens in Chirék exprimitur more Hebraico. Talmudistæ ab hac forma pro more Tau auferunt, & quia eo sublato duo Iod concurrunt, quibus diphthongum* ־ַי *aliquando designant, in huiuscemodi diphthongum personam hanc terminant, dicúntque* גְלַי, *quod sine punctis scribunt pro more,* גלאי, *vel* גליי. *Babylonicè Iod loco tertiæ succedens, in prima & secunda forma expressè quiescit in propria vocali, in tertia verò in Chirék vnà cum Iod characteristico, quod hîc etiam, vt in perfectis, supprimitur. Ergo pro* גְלִית *dicitur* גְלִית: *at Dan.7.19.* צְבִית *volui, quasi huius radix sit* צְבִי. *Syri postremam hanc retinent, vt Rom.9.13.* סְנִית *odi. & 7.7.* הְוִית *fui.*

4. *Tertia masculina pluralis à duabus prioribus formis siue generibus Babylonicè, vt Chaldaicè desinit in* ו. *Nam illud in vniuersum verum est, omnes eas personas quæ Hebraicè in quiescẽtibus* ל'ה *desinunt in* ו, *Chaldaicè & Babylonicè per* ו *efferẽdas esse. Vnde in quibusdam codicibus emẽdatè legitur, Dan.6.4.* הֲוֹו *fuerunt, vbi corruptè vulgò legitur* הוו: *itẽ & 5.2.* וישתון *& bibebant, vbi nonnulla exemplaria habẽt* וְיִשְׁתּוֹן. *Atque ex horum & aliorum omnium quæ apud Danielẽ huiuscemodi sunt, videtur emendandum illud (in nullis codicibus quos videre licuit, correctũ) Dan.3.15.* תִּתְרְמוֹן *proijciemini, in* תִּתְרְמוֹן. *Ex hac analogia Elias opportunè corrigit illud tam vsitatum Hebræorũ doctoribus,* תָּנוּ *in* תְּנוֹ *Sæpius repetierunt, aut inculcarunt, aut*

etiam, iterando notarunt.

Ad tertij generis terminationem additur hîc ab omnibus Aramæis ו *au nudum, vt in diphthongum coalescat* גְּלִיו, *quod vulgò in Targhum inscribitur* גליאו, *vt Aleph diphthongum hîc sicut & suprà delineet, & nō legēdum sit* גליאו Gheliū *trisyllabum, sed dissyllabū,* Gheliv, *vel* Ggeliú: *nam & sic quidam ex ipsissimet Iudæis* ו *au coalescens in diphthongum hanc & in alias pronuntiant per u vocale, vt vulgò Latini in Euge, Eubœa. Atque hæc pronuntiatio non omnino noua videtur, saltem apud ipsos Aramæos. Nam Elias notat voces huius terminationis apud Sacros scriptores habere pūctū in* ו *au: quod nisi sit Mappík (quo tum* ו *affici dicitur à Grammaticis) videri possit esse Schurék, sed & hoc per errorē obrepsisse ille autumat. Hanc autem terminationem agnoscunt etiam ipsi Hebræi, Iehosch.*14.8. הִמְסִיו *liquefecerunt, dissoluerunt. Syrorum & aliorum Aramæorum terminationem ad hoc genus, vide suprà. Ad alia Syri, vt ignorant Chólē, etiam* ו *coalescens in diphthongū adijciunt, vt Rom.*1.22. סְטו *declinarunt: &* 2.12. חְטו *peccarūt. Ex affixione, de qua iam suprà in pronuntiandi ratione, et fusiùs adhuc infrà, videri potest confirmari pronuntiatio* ו *au per u vocale in diphthongo, de qua modò: nam semper disertè exprimendum videtur Kibbúts.*

§. 10. 6. *In secundis pluralibus, atque etiam in prima plurali, Iod loco tertiæ succedēs in omnibus generibus Chaldaicè et Babylonicè quiescit in Tsérí, ferè semper expressum, vt Dan.*2.8. חֲזֵיתוּן *vidistis. et* 3.24. רְמֵינָא *proiecimus: aliquando tamē suppressum, vt Dan.*4.23. בְּעֵנָא *postulauimus, quod videtur imitari Heb.* מִלֵּתִי *impleui, Iiób* 32.19. *Syri Iod illud semper expressum habēt et mobile per diphthongum, vt Mar.*12.36. קְרֵיתוּן *vocastis: et Act.*16.10. צְבֵין *voluimus. et* 27.5. הְוֵין *fuimus. Quidā ex collatione subsequentium coniugationum volunt mutari diphthongum primæ pluralis in Chirék, vt dicant* גְּלִין.

7 *Aramæi omnes in hac voce habere possunt tertiam quiescentem*

ſcentem in Kaméts ante ח, vtplurimum abſentem, vt הֲוָת fuit, Hez.5.5.in correctioribus exẽplaribus: & Rom.7.13. & 1.Tim. 2.11.cum Scheuá ſub ה. aliquando tamẽ etiam expreſſam, præſertim vbi eſt א, vt Dan.2.35.וּמְלָאת & repleuit. Quæ formatio videtur deſumpta ab illa Hebraica quieſcentium לא, וְקָרָאת & vocabit, Ieſch.7.14. à qua etiam manauit illa quieſcentium לה, וְעָשָׂת & faciet, Leuit.25.21. & Rabbinis frequẽtata eſt etiam in alijs vtriuſque ordinis coniugationibus, in quibus ex hac deformationis ratione ſecundam fœmininam pro tertia ſæpius vſurpant. Atque hæc analogia facit vt valde ſuſpectum ſit illud Dan.4.19.aliàs,21.וּמְטָת & pertigit: ita vt vel reſtituendum ſit in eo טָ, vt faciunt correctiora exemplaria in permultis iſtius vocis apud Dan.et Hez.quæ vulgò leguntur per Pathách, vel ſit ſecundæ ſingularis maſc.quæ illo eodem verſu legitur cum Pa-

etiam in א, vt וְרָצֵאתִי, & beneuolentia complectar, Iechez. 43.27: ſeruatis propriis punctis. Porrò in hac voce & proxima, accẽtus non deiicitur de ſede ſua per Vau Hippúch, vt in perfectis: ſicut nec in altero genere quieſc. ל׳.

גָּלוּ Deperditur ה, ſequẽte Schurék & Iod: itẽ & ſequente He, præterquam in præteritis. Deperdita autem ſuppletur, reiecta propria vocali ad præcedentem ac radicalem, haud aliter quàm in quieſcentibus & defectiuis Hájin. Itaque גָּלוּ Migrarunt, גּוֹלָה Migrans, גְּלִי Migra, fiunt à גָּלְהוּ גּוֹלְהָה גָּלְתִי. Porrò tertia pluralis vltimam acuit, exceptis paucíſsimis: vt ita diſtinguantur quieſcẽtia ה׳, à quieſcentibus Hájin. pag.248. Quædam retinent Iod loco He, & ad illud diſertiùs pronuntiandum, literæ præcedenti ſubſternunt Kaméts, more perfectorum in maiore accentu, vt חָסָיוּ recеperunt ſe, Deut.32.37.

גָּלִינוּ Formatur etiã prima, vt in altero genere quieſc. ל׳, vt אָתָנוּ venimus, Iirm.3.22: ſicut מָצָאנוּ, in altero genere, ſuppreſſa litera quieſcente.

thách, sed sequēte י abundante, de quo suprà: vel certè litera absens ex subsequēte forma per propriam vocalē repræsentetur, ita vt מְטֵה sit, vel á מְטִיָה, vel à מְטִיאַה, vel à כְּטִיאֵה. Ita enim aliquando tertia apud Aramæos vel ipsa pronuntiatur, vt Luc.1.8. סְנִיאַת aucta (vel prouecta) est: vel mutata in Iod, apud Syros ferè semper pronūtiandū leniter ad Scheua quiescēs, vt monuimus suprà pag.15. vt 1.Tim.1.14. et Rom.5.20. סְגִית auctū est, et מְטִית peruenit, 1.Cor.10.11. et כְּרִית dolor fuit, Mat.18.31. & 14.9. apud alios autem Aramæos, pronuntiandum paulò duriùs per Mappík post Chirék, ex analogia illius, Dan.7.15. אֶתְכְּרִיַת decurtatus (decisus) est. Illud Heb.6.7. רַאשְׁתִּיַת quæ imbibere fecit, ob Patháchrefero ad Afhél. Vide ibi.

9 Hæc vox quando exprimit א radicale, apud Chaldæos א formatiuum, si exprimatur, migrat in ה, vnde & vulgò legitur, Ioel.1.18. עֶדְרֵי עָנָא צְדִיאָה greges ouium desolati sunt. Sed quum ibi masculinū sit nomē, malo à correctore minùs attento pro apice ad א, repositum esse ה pro ו, & legēdū esse צְדִיאוּ, aut potiùs צְדִיו, quàm aut admissam enallagē, aut habitam rationem significati, aut deniq; nomē esse loco verbi. Ad hanc formam videtur adiecta paragoge ן, Ruth 1.14. וּבְכִיאָן & plorarunt. Denique hæc forma videtur deducta à forma in Iod, sicut & subsequens, in qua י ipsum tertiæ formæ remanet pronuntiandū per Mappík, vt Gen.27.1. כְּהִיָא caligarunt.

Syri tertiam radicalē hîc omnino deperdunt adueniēte formatiua י, quā coalescere faciunt in diphthongū cum præcedēte Pathách. Hinc Luc.23.vers.vlt. שְׁלַיו quieuerunt: & Act.4.25. רְגַשׁ tumultuatæ sunt: & Ioann.6.24. הְוַי fuerunt.

Benoní.

גָּלֵא, Dan.2.22. tam Babylonicè quàm Syrè: vel גָּלֵה, vt דָּמֵה similis, Dan.3.25. Chaldaicè גָּלֵי.

גָּלַיִן. Chald. aliquando גָּלָן. Syr. גָּלֵין, גָּלַיִן, & גָּלֵא.

גָּלְיָא. Hinc Dan.7.9. שָׁנְיָא varians. & Marc.4.32. הָוְיָא est (fit.) & 8.12, בָּעְיָא quærens.

גָּלְיָן. Hinc Mar.14.41. חָזְיָן videntes. & 1.Cor.15.35. צָבְיָן volentes.

Quiescentia Lámed Aleph.

Deniq; & in fœminino, sing. dicimus etiam וְקָרָאת & eueniet, Deuter.31.29. & וְחָטָאת & peccabit, Exo.5.16. quasi in his ת succedat in locum ה characteristicæ fœm. gen.vt in perf. ex Pathách verò hîc effectũ fuerit ־, vt א faciliùs quiesceret. Hoc verò casu præcipuè ex sententia ipsa, hæc vox à secunda fœminina distinguenda est. Sæpe enim Scheuá ad illam omittitur, cùm hîc tũ in altero genere quiesc. ל״, idq; in omnibus cõiugationib᷑. Accentus ratio eadem hîc quæ in perfectis, nisi præfixo Vau Hippúch: etenim constanter adhæret penultimæ propter quietem, tam hîc quàm in altero genere quiesc. ל״.

Quiescentia Lámed He.

גָּלְתָה Mutatur ה in ת, mobilem literam, in præteritis omnium coniugationum, adueniente altero ה, signo fœminino: ne aut duo He concurrant, aut deperdito radicali fœmininũ hoc cum masculino antistropho confundatur. Hinc ergo fit, vt vbi penitus deperditur He radicale, He fœmininum migret in Tau, vt עָשַׂת fecit, Leuit. 25.21. fœminini generis: pro עָשְׂתָה, Estér 1. 9. Imò & hæc forma ita comparáda videtur cum וְקָרָאת & וְחָטָאת, vt in hac tertiam suppressam quiescere dicamus: quòd ה nunquam in media litera exprimatur quiescens. Vide alterum genus. Nonnunquã verò mutatur He in Iod mobile, sicut in tertia plurali, præcedẽte Kaméts, vt חָסָיָה recepit se, Psal.57.2. eadem prorsus de causa, qua in tertia plurali paulò antè obseruatum est.

Benoní.

מוֹצֵא מוֹצְאִים

מוֹצְאָה vel מוֹצֵאת (מוֹצְאוֹת)

Differt tantùm à perfe-

גּוֹלֶה גּוֹלִים גּוֹלָה גּוֹלוֹת

Ad hunc modum participia reliqua (excepto Pahúl huius Coniugationis)

Quiescentia Lámed Aleph.

ctis, quòd Aleph non vbique pronuntiatur. Puncta alioquin eadem, nisi in fœminino cum Tau, vbi est Tserí loco gemini Seghól, vt in paradigmate, aut Scheuá sub secunda radicali, descendente eius Tserí ad א, vt מוצאת inueniens, Cant.8.10. Præterea Benoní induit formam quiescentium He in vtroque numero, vt חוטא peccás, Eccles.8.12. מוצא inueniens, Eccles.7.vers.27.& קוראים clamantes, Psal.99.6. seruato Aleph radicali, mutatísque solummodo punctis. Ad hác commutationem pertinet שיוצא qui egreditur, Eccles.10.5. nisi quis malit א fœmin. genus notare ex Aramæorum vsu. Aliàs etiam si ob concursum accétus acuatur prior, remanet tamen Tserí immutatum, vt בורא רע creans malum, Iesch.45.7.

Quiescétia Lámed He.

sicut futura desinunt in ה quiescentem in Seghól: vel in Tserí, sequente scilicet genitiuo. quanuis degenerant in quiescentia alterius generis, vt רואה בם videns eos, Psal.64.9. Sunt tamen etiam quæ mutát He in Iod quiescentem in Chirék longo, vt רועי pastoris, Iesch.38.12. פורי, vnde פוריה ferens fructum, Psal.128.3. quæ à nonnullis referuntur ad Nomina. Cæterùm, in reliquo Benoní excidit He, relinquítque propriam vocalem, tánquam sui ipsius indicium, sub secunda radicali. integra essent גולהים גולהה גולהות. Ad fœmininam vocem sing. asciscí etiam possit ת loco ה, פורת ferens fructum, Genes. 49. 22. quod medium quédam gradum obtinet inter statum Syntacticum (propter ת) & absolutum, propter Kaméts. Sed quæ assumunt Iod loco He in masculino, formant fœmininum, vt dictum est, modò seruato Chirék, vt בוכיה flens, Thren.1.16. modò mutato in Scheuà, more perfectorum, vt עוטיה diuertens, Cát. 1.8.

Vt plurale maſculinum huius participij & ſubſequentium Babylonicè & Chaldaicè propriè deſinit inſtar dualis, vt appareret Hezr.4.12. בָּנַיִן ædificantes, & alijs locis apud Dan. videtur deducta ea terminatio ab illa Hebraica nominum huius ordinis in י, vt à פְּתִי Simplex, fit פְּתָאִים, פְּתָיִים, פְּתָיִים atque etiã פְּתָאִים ſi credamus quibuſdam exemplaribus) quamuis iſta propriè dualis non ſit, & eius Kaméts Chaldæis, quia contractiores ſunt, mutatum ſit in Pathách. Syri huius terminationis diphthongũ pro more mutant vel in Tſerí, vt Luc.11.48. צָבֵין vultis. & 21.6. חָזֵין videntes: vel in Chirék, vt Ioann.15.6. רָמִין proijciunt: & Actor. 20.19. רָעְרִין quæ tranſeunt. At 13.46. שָׁוֵא digni, retinet omnino formam ſingularem, vt etiam fit in nominibus iſtiuſmodi. Dan.4.16. aliàs 19. לְשָׂנְאָיךְ oſoribus tuis, retinet א, fortaſſe ob affixionem, vel quia Babylonicè participia verbi שְׂנָא perfectè inflectantur, vt & aliquando Syrè. Vide Pahúl. Chaldæi etiam aliquando huiuſcemodi maſculinam terminationem ין mutant in fœmininam ן, quæ tamen à verè fœminina diſtinguitur, quòd careat י. Talmudiſtæ pro ין aſſumũt ו ex ipſius præteriti maſculino plurali, vt קָרוֹ vocantes ſeu clamantes.

In maſculina ſyntaxi pluralis numeri Syri poteſt eſſe גָּלֵי: & גָּלְיֵי ex סָנְיֵי, oſores. 2.Tim.3.3.

Quieſcentia Lámed Aleph. Quieſcentia Lámed He.

1.8. At דּוּמִיָּה ſilens, Pſal.22.3. ſcribitur cum Schurék loco Chólem: alij malunt eſſe Nomen. Seruatur etiam Iod (licet rariùs) in plurali, אוֹתִיּוֹת ventura, Ieſch.45.11. Porrò hîc accentus retrocedit ad primam, ſi concurrat alter accentus in ſequenti dictione: quia nulla ſunt ex hoc ordine nomina cum Chólem & Seghól, vt in perfectis, & in verbis alterius generis reperiuntur: עֹשֵׂה חָיִל faciens fortitudinem [fortiter agens,] Num.24.18.

Pahúl

Pahúl.

גְּלֵי. *Bab.* גְּלֵה. *Bab.simul & Syrè* גְּלֵא *discooperto*, 1.*Cor.* 11.5. & שְׁרֵא *habitans (eadem prorsus ratione qua* שָׁכֵן, *Heb.) Daniel.* 2.22. & *Actor.* 10.6.& 18.*Inde* בְּנֵה *ædificata, Hez.*5.10.

גְּלֵין. *Sic* שְׁרֵין *soluti, Dan.*3.25.*Cald.etiam* גְּלַן.*Syr.vt in superiore participio*, גְּלֵין גְּלִין & גְּלֵא.

גְּלַיָּא, *Rom.*1.19.Hinc בְּנַיָּא *ædificata, Luc.*5.24.

גְּלַיִן. Hinc *Matth.*10.30. מְנַיָן *numerati.*

Prima vox Syrè etiam aliquãdo desinit in Pathách, vt וְטַמְא *& pollutũ, Act.*10.14.& *Rom.*14.14.*bis,quasi* א *nõ sit quiesces: vnde in plurali est* טַמְאִין *polluti.* 1.*Corinth.* 7. 14. & טַמְאָתָא *(vel* טַמְאתָא*) pollutus, Marc.*1.23. *Habere etiam videtur* א *per se mobile illud Luc.*21.17. סְנִיאִין *exosi. Tertia autem aliquando etiam mouetur per* י, *vt Ioann.*13.10. דְּכַיָא *mundi*, & *Rom.*8.33. גְּבַיָא *electi. Regulariter autem quiescit sicut in Benoní. vt Luc.* 14. 24. דְקְרַיִן *qui vocati:* & 1.*Thess.*4.11. שְׁלַיִן *quieti. Cæterùm ex Syrorum scriptura malo Pathách sub prima syllaba subsequentium vocum quàm Chirék.*

Infinitiuus.

מִגְלֵי. *Bab.* מִגְלָא. *Syr.* מְגַלֵא, *vnde Matth.*16.23. מְכָאָא *increpare. Philem.*9. מְבָעֵא הוּ *petendo sum, scribitur Pathách ob* הוּ. *Vide suprà pronuntiandi rationem, pag.*13.

בְּמִגְלֵי. *Bab.* בְּמִגְלָא, &c. *Syr.* לְמִגְלָא: *vnde* 1.*Cor.*15.37. לְמֶהְוָא *vt sit, item & Luc.*17.27.

Tertium gerundium triplicem agnoscit formam, vnam paragogicam & communem ipsi infinitiuo, qualis est illa Hez.5.9. לְמִבְנְיָא *ad ædificandum, in qua aduenienté* א *paragogico tertia radicalis mutatur in* י, *vt vulgò fit apud Chaldæos. Secunda* מ *infinitiui characteristicum compensat per Daghés in prima radicali, vt* לְבְּנָא *ad ædificandum, Hez.*5.3. & 13. *Vide perfecta. Tertia omnino regularis in eadem radice extat* Hez.5.2. לְמִבְנָא *ædifi-*

Quiescentia Lamed Aleph. | Quiescentia Lamed He.

Pahúl.

מָצוּא מְצוּאִים מְצוּאָה מְצוּאוֹת

Perfectum est tam in accentu quàm in punctis vocalibus, nisi quòd in voce masculina singulari quiescit א in Schurck. נָשׂוּי vide ad compos. ex defect. Pe Nun, & quiescent. ל׳א׳.

גָּלוּי גְּלוּיִם גְּלוּיָה גְּלוּיוֹת

Perfectum est, nisi quòd mutatur He in Iod prolatum. Excipitur תְּלוּאִים suspensi, Hos.11.7. quod degenerat in Quiescentia Lamed Aleph.

Infinitiuus.

מְצוֹאת) vel (מְצוֹא) vel (מָצוֹא

Punctis similia sunt perfectis in infinitiuo: Aleph dũtaxat quiescit. Porrò postrema forma, quanuis in hoc genere quiescentiũ vsitatissima sit, propria tamẽ est quiescentium Lamed ה׳: vnde & ת desumitur, proprium supplementum literæ He: א autem, vt ex aliarũ coniugationũ analogia cõstat, ita demum in hac forma quiescit, si Chólem proximè pertineat ad secundã radicalẽ: vt tũ א ipsum, atq; adeò ו etiam vnà aliquando quiescat. Quod si Chólem proximè ad א pertineat, tũ א pronuntiatur. vnde extat in coniugatione Nifhál il-

גָּלֹה) vel (גְּלֹה גָּלוֹת) vel (גְּלוֹת

Infinitiuus simplex punctis non differt à פְּקֹד: duntaxat more quiescentium, ה mutescit post Chólem: nõnũquam etiam mutatur in Vau, vt רָאוֹ videndo, Gen. 26. 28. & addita paragoge, חֲרוֹן excandescendo, Psal.85. 4. & secundum formã perfectorum, רְאוֹת videre, Iech. 22. 17. instar אַהֲבָה amare, Deut.19.9. aut in א loco ה, vt רָצוֹא currendo, Iechez. 1.14. Præterea quiescit in Tserí ex Chaldæorum vsu, vt הֱיֵה esse, Iechez.21.10. & רְאֵה videre, Psal.142.5. hanc formam sequitur imperatiuus. Ex confusione vtriusque generis est illud מַחֵאךָ (vel מְחָאֲךָ)

 lud plau-

ædificare.De מַעֲלֵי *vide defectiua Háyn.*
Talmudisticè,גַּלוּיֵי*,&c.*

Imperatiuus.

גְּלִי. *Aram.Unde tam sæpe apud Dan.*חֲיִי *viue. & Ioann.7.*
*52.*בְּצִי וַחֲזִי *scrutare & vide.*
גְּלוֹ. *Syr.*גְּלוֹ*,vt Matth.5.48.*הֲוּוּ*:& vt* הֲוו *Gal.4.12.estote.*
גְּלָא. *Syrè & vt* הֲוִי *esto,Mat.2.13: & sæpius vt Gal.4.27.* גְּעֵי
*remugi.& Ioann.4.16.*קְרִי *voca.*
גְּלֵינָא *vel* גְּלֵן *Syrè vt Luc.15.9.*חֲדַיִין *gaudete. & 23.28.*בְּכַיִין *flete.*
Primæ vocis & tertiæ, literæ finales aliquando commutantur,ita vt fœminina vox possit habere י *in fine quiescens in Chirék, masculina autem tum habeat* א*.quod quidam ex subsequētium coniugationum analogia quiescere volunt in Kamets, vt & vulgò legitur* Hosch.1.4.קְרָא *voca: quidam verò ex* Hebraica *analogia, et infiniti atque adeò futuri(quod hinc deformari solet) terminatione,in Tserí,*קְרֵא*.quo modo & quidam volunt Chaldaicè* י *quiescere in masculina voce* גְּלִי *emigra, Iechez.12.3. ita vt etiam quarta vox possit effingi* גְּלֵינָא*.Certè Exod.2.20.* קְרֶן *(vel* קְרֵין *vt legit Elias) vocate, admittit apocopen literæ* א*, hîc etiam* Hebræis *vsitatam eodē illo Exodi loco vbi habent* קְרָאֶן*. Ruth 1.*
20. קְרֶן *vocate,per enallagē tribuitur fœminino generi. Psal.46.*
*9.*חֲזוֹן *videte,videtur habere* ן *paragogicum. Denique Aramæi omnes ad radicem* שְׁתָא *hîc sicut et in præterito admittūt* א *adiectum per prothesin cum Tserí,vt* אֶשְׁתְּ *bibe,Genes.24. aliquot locis (in quo per apocopen detrahitur tertia radicalis) et* אִשְׁתּוּ *bibite, Matth.26.27.et* אִשְׁתַּי *bibe,vbi contra analogiā imperatiui scribitur Pathách loco Kaméts, fortasse ex præteriti deformatione ad tertiam fœmininam pluralem.In hoc verò ordine et audaciùs & vsitatiùs transferuntur præteriti voces in imperatiuum: vnde est Matth.5.25.*הֲוַיְתְּ *sis.& Tit.2.9.*הֲוַו *sint.&* הֲוַיְתוּן *estote, passim: &* הֲוֵין *simus, 1.Corinth.4. vers.1. &* וֶהֱוַיְתִּי *& esto, Marc. 5.vers.34.*

Futu-

Quiescentia Lamed Aleph.

lud apud Rabbinos, הִבָּרְאוֹת Creari, & כְּהִנָּבְאוֹתוֹ quum ipse fuerit vaticinatus, Zechar. 13. 4.

Quiescentia Lamed He.

plaudere tuum, Iechez. 25. 6. mutato ה in א, & assumptis punctis imperatiui illius generis, vel tertiæ formæ infinitorum terminatione, mutatóque Pathách in Kaméts ob literam quiescentem.

Gerundia.

בִּמְצוֹא כִּמְצוֹא לִמְצוֹא מִמְּצוֹא
vel
בִּמְצוֹאת כִּמְצוֹאת
לִמְצוֹאת מִמְּצוֹאת

בִּגְלוֹת כִּגְלוֹת לִגְלוֹת מִגְּלוֹת

Gerundia enim ista satis crebrò desinunt in ות, ex forma illa postrema infiniti, desumpta ex quiescentibus He: hîc tamen Aleph radicale ferè seruatur, quò ita diuersi ordines dignoscantur. מֵחֲטוֹ à peccando, Genes. 20. 6. cum solo Vau Chólem, prorsum imitatur quiescentia He.

Imperatiuus.

מְצָא מִצְאוּ מִצְאִי מְצֶאנָה

Sequitur perfecta quorũ vltima est Pathách, producitúrque Pathách in Kaméts propter quietem Aleph. Mutato א in ה, seruatis iisdem punctis, fit רְפָה sana, Psal. 60. 4. vt נְסָה attolle, Psal. 4. 6. à נָשָׂא, in quo etiam ס est loco שׂ. Ex voce vltima nonnunquam excidit ה, vt in perfectis, מְצֶאןָ: qua forma extat illud קְרֶאןָ vocare,

גְּלֵה גְּלוּ גְּלִי גְּלֶינָה

Quiescit He in Tseri in omnibus imperatiuis, ac nõnunquam commutatur in Aleph, הֱוֵא esto, Ijob 37. 6. Masculinum plurale in accentu distinguente non variatur: sic enim distinguitur à quiescentibus Pe Iod, & defectiuis in prima, quæ in maiore pausa producunt priorẽ, pag. 179, & 224. Nam אֵפוּ coquite, Exod. 16. 23, referen-

Quiescentia Lamed Aleph.	Quiescentia Lamed He.
Ruth 1.20. nonnunquã etiã ־ & ה, vt קְרָאֶן vocate, Exod. 2.20, pũctis deorsũ deiectis.	ferendum est ad Composita quiescẽtia. Ex eodem ordine est אֲתַיו venite, Ies. 21.11.

Futurum.

אֶגְלֵי. *Bab. promiscuè* אֶגְלֵא *&* אֶגְלֶה. *Syr.* אֶגְלָא.
יִגְלֵי. *Babyl. vt suprà cum* א *&* ה. *Syr.* נֶגְלֵא. *& sic in reliquis*
תִּגְלֵי *primarijs. Inuenitur tamẽ Act.* 21.14. יְהֲוֵא *fiat: for-*
נִגְלֵי *tasse ex analogia Hebraica & Chaldaica.*
יִגְלוֹן, *etiam Bab. vt Dan.* 5.15. יִקְרוֹן *legerent. Syrè cum* ו *vt Ioã.* 11.19. דְנִמְלוֹן *vt implerent.*
תִּגְלוֹן. *Syrè* תֶגְלוֹן.
תִּגְלֵי. *Bab.* תִּגְלֵא. *Syri retinent etiam hanc terminationẽ. Rom.* 5.20. תֶסְגֵא *augeretur. Vide pag.* 120.
תִּגְלַיִן. *Etiam Bab. & Syrè. vnde Ioan.* 11.40. תֶחְזַין *videbis, & Luc.* 1.31. תֶקְרִין *vocabis.*
יִגְלְיָן. *Etiam Bab. & Syr. vt* 1. *Corinth.* 16.14. נֶהְוְיָן *fiant. minùs vsitatum est quod est* 14.34. נֶהְוְיָן *sint. Regulare & vsitatũ est illud* נֶהְוְיָן.
תִּגְלְיָן. *Etiam Bab. & Syr. si modò* ת *habet Tseri.*

In secunda fœminina singulari duplex est forma, propter duplicem terminationem vocis imperatiui à qua hæc deformatur. Igitur à גְּלִי *fit* תִּגְלַיִן, *&* à גְּלָא *fit* תִּגְלֵן, *cuiusmodi est* תִּבְעֵן *quæres, Nach.* 3.11. *Porrò non ita vulgò hîc decurtatur futurum vt Hebraicé. Inuenitur tamen* תִּשְׁתְּ *bibes, Chab.* 2.16. *resecta tertia. item & Chaldaicè,* אֶהֱא יְהֵא, *&c. vel* אֶהֱי יְהֵי, *&c. &* יְהוֹן תְּחוֹן, *resecta non tertia vt Hebraicè, sed secũda. De futuro decurtato radicis* חֲיָא *Vixit, in Compositis suo loco agemus.*

Videtur esse mendum Ham. 6.7. יִגְלֵן *migrabunt, non pro* יִגְלְיָן, *sed pro* יִגְלוֹן. *Atque falsus videtur punctator ob participij masculini fœmininam terminationem.*

Pehil

Quiescentia Lamed Aleph. Quiescentia Lamed He.

Propriè autem huc pertinet בְּעָיוּ quærite, Ieschah.21.11. quod more perfectorum, in maiore pausa, habet Kaméts ad dilatationem Iod, vt in præterito dictum est: nam à שְׁכַב, fit שְׁכָבוּ cubate. At in גְּלִי fit traiectio vocalis literæ He deperditæ, pro גְּלְהִי, vt in aliis imperatiuis. Vltima vox tam in imperatiuis quàm in futuris, Iod loco He positum, exhibet quiescens in Seghól, eodem prorsus modo quo Aleph in altero genere quiescentium Lámed: nisi quòd quædam exemplaria ad רְאֶינָה videte, Cant.3.11. habent Tserí loco Seghól.

Futurum.

תִּמְצֶא	יִמְצֶא	אֶמְצֶא	תִּגְלֶה	יִגְלֶה	אֶגְלֶה
תִּמְצְאוּ	יִמְצְאוּ	נִמְצָא	תִּגְלוּ	יִגְלוּ	נִגְלֶה
תִּמְצֶאנָה	תִּמְצְאִי	תִּמְצֶא	תִּגְלֶינָה	תִּגְלִי	תִּגְלֶה

Totum futurum ab imperatiuo dependet. Itaque mutatur & hîc Aleph in ה, seruatis tamen punctis, vt אֶרְפָּה sanabo, Iirm.3.22. imò & in י, ex eadem analogia confusionis ordinũ, תְּרַפֶּינָה sanabunt, Ijób.5.18.

Retinetur aliquãdo He quiescens in Tserí ex forma imperatiui, secundum normam, vel ex Chaldaismo, vt תַּעֲשֵׂה facies, Iehosch.7.9. ferè tamen (vt in Benoni dictum est) He quiescit in Seghól, vt in paradigmate: aut mutatur in Aleph, seruato eodem puncto, vt וַיֶּחֱלֶא Et ægrotauit, 2.Paralip.16.12. vel mutuatis punctis à quiescentibus Aleph, quiescit in Kaméts, vt אֶשְׁעָה delectabor, Psalmo 119.117. Sæpius autem excidit He, præsertim si præfigatur Vau conuertens: ac tunc Seghól quod sub finali litera consistere non potest, retrahitur ad primam radicalem: atque deperditum He, quod in eo quiescebat, ostendit. Primæ autem radicalis Scheuá & punctum אֵיחַן, conflantur in Tserí, non autem in Kaméts

méts: ne commisceatur hoc futurum cum futuro Milhél seu penacuto quiescentium & defectiuorum Hájin in Hifhil, vt וַיִּפֶן &vertit se, 1. Regum 10.13. In aliis Scheuá primæ suppletur solo grammatico accentu, posito loco Méthegh, sub איתן, vt וַיִּפֶן & respexit, Exodi 2.12. Sed quum prima vel secunda est gutturalis, excidente He, vltima syllaba effertur cum Pathách latiore vocali loco Seghól, vt וַיִּחַר & ira fuit, Genes. 4.5. תַּחַת Abripiat (transuersum agat) Prouerb. 17.10. atque tum euphoniæ gratia, איתן quoque aliquando notari solét Pathách, vt וַיַּעַל & ascendit, Exodi 2.23: producitúrque prius (exceptis paucis) in Kaméts, vt in participiis & nominibus, ob maiorem distinctionem, vt אָחַז videbo, Ijób 23.9. Recedũt à regula duo, יְחִי viuet (pro יִחְיֶה) Deut. 33.6. יְהִי erit (loco יִהְיֶה) Genes. 1.3. in quibus Iod media quiescit. Quoniam autem Iod quiescere nunquã potest in Pathách: neque in Seghól (vltimo quidem loco) aut etiã moueri, propterea ante se postulat Chirék longum loco Seghól: ac Scheuá cùm simplex, tum compositum, subiicitur literis איתן, tanquam proprium illarum punctum. Quod enim alii de metathesi vocalium tradunt, minùs simplex est. Simili quoque modo quiescit ו media in Schurék in יְהוּא erit [manebit,] Eccles. 11.13. cum Aleph paragogico, quod alii putant esse pro יִהְיוּא Erunt, plurali, ab הָיָה. Insuper, quorum secunda est ex בגד כפת, aut earum affinis, vt ט & p, illa He penitus absque vocalis indicio amittunt, ac mediam radicalem notãt Scheuá muto, vt וַיֵּשְׁבְּ & captiuas duxit, Iirmejah. 41.10. cum Chirék sub litera futuri: aut cum Tserí, vt וַיֵּשְׁתְּ & bibit, Genes. 9.21. Atque huic formæ accedit aliquãdo paragoge Iod, vt וַתִּזְנִי & scortata est, Iirmej. 3.6. quod meliùs apparebit ex futuro Hifhíl huius generis, & compositorum ex Pe Nun, & Lámed He. Illo modo etiam

tiam ה & Seghól excidunt in אֶאת, vel certè, אֶת Veniā, &c. vnde Iesch.41.25.וַיֵּאת & venit, ab אָתָה quod est ex ordine compositorū, quādoquidem Aleph prima radicalis quiescit in Kaméts sub אֵיתָן. Irregulare quoque est וַיַּרְא & vidit, Gen.1.4.& aliàs:sed quod sua analogia non careat. Ergo ascito ו conuertente, quod afficitur Pathách, ita א priuilegio literarum בגד כפת donatur, vt propterea quòd quiescere potest & lubentissimè in Pathách, & certè remoto (pagina 12.& 13) quo etiam præcedente, atque (vt Hebræi Grammatici loquuntur) combinato, Resch maximè delectatur, non item Chiréck aut Tseri, Iod ipsum afficiciatur Pathách: aliàs occurrit יֵרָא videbit, Genes.41.23. item וַיֵּרָא, item & תֵּרֶא וְתֵרָא, & וַתֵּרֶא, nunquam וַתֵּרְא. In illis aliquando reperitur יֵרֶא & תֵּרֶא, Milráh. Recipit quoque futurum huius ordinis paragogen He, ac tum ה radicale mutatur in Iod mobile præcedente Kaméts, eadē de causa cuius suprà meminimus, vt אֶהֱמָיָה infremam, Psalmo 77.4. ne duo ה inter se collidantur.

Tertia & secunda masculinæ plurales, formātur per reiectionem vocalis literæ deperditæ: aliàs accedente Nun paragogico mutari solet ה in Iod mobile, modò præcedente Kaméts, propriè ex vi maioris accentus, vt יֶחֱסָיוּן recipient se, Psal. trigesimo sexto, vers.8: modò præcedente Scheuá extra distinctionem, & proinde ob concitatiorem pronuntiationem & ipsius intellectus comprehensionem, prorsus perfectorum more, vt יִרְוְיֻן irrigabuntur, Psalmo 36.9. Nam in vtroque exemplo Nun paragogicum est: atque in posteriore Kibbúts ponitur loco Schurek, quòd hæc puncta vulgò cōmutentur. Secunda sing. fœminina in תְּהִי esto (vel eris) Nachum 3.11. amittit alterum Iod, ne similes literæ concurrant. Vltima vox occurrit

PEHIL.

Præteritum.

גְּלִי	*Aliàs etiã* גֲּלִי *reuelatum est, Dan.* 2.19, *dilatato Scheuá per Pathách: dilatato etiam per Seghól dicitur, vers.* 30. גֱּלִי, *vt & Hez.* 4.18. קֱרִי *lectum est.*
גְּלִיתָ	
גְּלִית	*Ita ex analogia* צְבִית, *de quo suprá.*
גְּלִיו	*Hinc Dan.* 3.21. רְמִיו *proiecti sunt.*
גְּלִיתוּן	*Aliàs posset ex subsequentium coniugationum analogia Iod hîc & in fœminina antistropha, & in prima plurali quiescere in Tserí.*
גְּלִינָא	
גְּלִיַת	
גְּלִית	
גְּלִיָא	
גְּלִיתֵן	

ITHPEHAL.

Præteritum.

אִתְגְּלִי	*Bab.* אִתְגְּלִי	*vt Dan.* 3.19. הִתְמְלִי *repletus est.*	אֶתְמְלִי *Syrè repletus est, Luca* 1.67. *&c. ex analogia superiorum.*
אִתְגְּלִיתָא	אִתְגְּלִיתָ		
אִתְגְּלִיתִי	אִתְגְּלִית		
אִתְגְּלוֹ	אִתְגְּלִיו		
אִתְגְּלִיתוּן	אִתְגְּלִיתוּן		
אִתְגְּלֵינָא	אִתְגְּלִינָא		[a] אֶתְגְּלִין *Syrè*
אִתְגְּלַת	אִתְגְּלִיַת	*Vt Daniel.* 7.15.	[b] אֶתְגַּלְיַת *Syrè*
אִתְגְּלִית	אִתְגְּלִית	אִתְכְּרִיַת *decisus est: de quo bis suprá.*	אֶתְגְּלִיתִי *Syrè*
אִתְגְּלִיאָה	אִתְגְּלִיָא		[c] אֶתְגְּלִי *Syrè*
אִתְגְּלִיתֵן	אִתְגְּלִיתֵן		

[a] *Sic sæpius, vt Ephes.* 1.11. אֶתְגְּבִין *delecti fuimus.*

[b] *Rom.* 3.21. *& Tit.* 2.11. *Sic Mar.* 2.27. אֶתְבְּרִיַת *creatum est. & Ioann.* 20.14. אֶתְפְּנִיַת *conuertit se.*

[c] 1. *Pet.* 1.12. *Sic Luc.* 24.11. וְאֶתְחְזִי *& visæ sunt. Caterùm hæ voces vsurpatæ dici possunt impersonaliter. Vide pag.* 129.

Benoní.

cum Daghés, præter normam, in תֵּרְאֶינָּה videbunt, Mich.7.10: & ſecundum quoſdã in תַּעֲנֶנָּה reſpondebant, Iud.5.29.

NIFHAL.

Præteritum.

Quieſcentia Lámed Aleph:

נִמְצָא	נִמְצֵאתָ	נִמְצֵאתִי
נִמְצְאוּ	*נִמְצֵאתֶם	נִמְצֵאנוּ
*נִמְצְאָה	נִמְצֵאת	נִמְצֵאתֶן

* Nonnunquam verò abſconditur א, vt וְנַחְבֵּתֶם & abſcõdetis vos, Iehoſch. 2.verſ.16.

* Et in fœminina tertia נִפְלָאת mirabile fuit, Pſalmo 118.23, cum Tau, vt in Kal. Inuenitur etiã cum duplici ſigno fœmin. vt נִפְלְאַתָה mirus fuit, 2.Schemuel.1.26. quod correctiùs Kimchí ſcribit, נִפְלָאֲתָה. Nã cùm ת hîc vſurpetur, vt in perfectis, pro He, & iam Aleph non quieſcat, meritò habet ante ſe Pathách. Et ſecundum quieſcentia ה, נִרְפָּתָה ſanata eſt, Irmejah.51.9. Atque à פָּלָא formatur totum præteritum ad quieſcentia He, נִפְלָא נִפְלֵיתָ, &c. Illud verò eò fit, quòd radix iſtiuſmodi reperiatur in hoc & altero genere, ita affinis ſignificationis, vt aliquando vtraque in vnam eandémque vocem competat. פָּלָא ergo ſignificat, Mirificus ſeu mirus fuit, פָּלָה verò Tanquã mirum & eximium ſegregauit.

Quieſcentia Lámed He:

נִגְלָה	נִגְלֵיתָ	נִגְלֵיתִי
נִגְלוּ	נִגְלֵיתֶם	נִגְלֵינוּ
נִגְלְתָה	נִגְלֵית	נִגְלֵיתֶן

Prima vox omniũ præteritorum ſubſequentium, retinet He quieſcens in Kaméts: reliquæ aut amittunt ac ſupplent per reiectã vocalem, vt נִגְלוּ pro נִגְלְהוּ: aut mutant in Tau, vt נִגְלְתָה: aut in Iod quieſcentem in Tſerí, vt in paradigmate, & quãdoque in Chirék longum, vt וְנִגְלִינוּ & apparebimus, 1. Schem.14.8. נִגְלִיתֶם, &c.

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

Benoní.

נִמְצָאִים	נִמְצָא	נִגְלִים	נִגְלֶה
נִמְצָאוֹת	נִמְצָאָה	נִגְלוֹת	נִגְלָה

Plurale masculinum sæpius cum Scheuá in penultima, quàm cũ Kaméts, vt הַנִּמְצְאִים qui inuenti [fuerunt] 1. Schemuel. 13. 15. & נֶחְבְּאִים absconditi, Iehosch. 10.17. alioquin non differt à perfectis. נִפְלֵאת mirabile (arduum) Deuter.30.11. agnoscit alteram formam fœmininam, cuius deformationem vide in Kal.

Terminatio ת, vt נִבְנֵית Aedificata, ad quiescẽtia Aleph pertinet: alterum fœminin. cũ ה, sola syntaxi distingui potest à prima voce præteriti נִגְלָה Reuelatus fuit.

Infinitiuus.

(הִמָּצֵא) vel (הִמָּצוֹאת)

Seruato etiam Nun, & cum Chólem, more perfectorum, נִקְרֹא, Fortuitò deferendo, &c. 2.Schemuel. 1. 6. quod magis propriè tribuitur alteri generi. נֵחְבֹּה abscondere se, Iirm. 49.10, habet integrã formã præteriti. Quomodo in terminatione Tau, modò א post Chólem quiescat, vt in paradigmate, quæ forma ad quiescẽtia He pertinet: modò verò subiiciatur, ac proferatur Aleph, quod proprium est huic ordini, vide ad

הִגָּלֵה

Quòd ad vocales attinet, forma infinitiui perfecta est, vnde vltima etiã est cũ Cholẽ, לְהֵרָאֹת, vt appareret, Iud.13.20. ac seruata נ characteristica, הֲנִגְלֹה, Nónne apparendo? 1.Schem.2. 27: & נִקְרֹא Fortuitò deferendo, 2.Schemuel.1.6. cum Aleph, ac si esset ex altero genere, quum tamen Aleph positum sit loco He: éstque instar perfecti, נִלְחוֹם Pugnando, pagina 128. Et cum Tau, הֵרָאוֹת apparere, Leuitici 13.14.

Benoní.

מִתְגְּלֵי *Bab.*מִתְגְּלֵה*,vel*מִתְגְּלֵא*, quod & Syrè,vt Act.*3. 2. מִתְקְרֵא *vocatur.*

מִתְגְּלֵין *vel*לֵין*.Syrè,vt Act.*15.19.מִתְפְּנִין *conuertunt se.*

מִתְגְּלְיָא *Hinc Act.*6.9.דְּמִתְקַרְיָא *qua vocatur.*

&c.

Infinitiuus.

אִתְגְּלָאָה *Syrè* מִתְגְּלָיו *Talm.*אִתְגְּלוּיֵי*,&c.*

בְּהִתְגְּלָאָה לְמִתְגְּלָיו

&c.

Imperatiuus.

אִתְגְּלֵי*,vel Chald.*אִתְגְּלֵא*, vel* לֵא*,quod maximè Syrum est.*

אִתְגְּלָיו *vel* לִוּ *Syrè vt Actor.* 3.19. וְאִתְפְּנוּ *& cōuertimini.*

אִתְגְּלָא*,vel Chald.*אִתְגְּלֵי*, vel etiam* לְיָא *Syr.etiam vt* לֵי

אִתְגְּלֵנָא*,vel* לֵין *, vel* לֵינָא *Syr.*אִתְגְּלֵין *vel* אִתְגְּלְיֵין

Quiescentia Lámed Aleph.

ad Kal. Quinetiam He ponitur loco א,vt לְהַחְבֵּה vt latitarent, 2.Regum 7.12.seruauatis tamen propriis punctis.

Gerundia.

בְּהִמָּצֵא כְּהִמָּצֵא &c.

vel

בְּהִמָּצְאוֹת כְּהִמָּצְאוֹת

&c.

Imperatiuus.

הִמָּצֵא הִמָּצְאוּ הִמָּצְאִי הִמָּצֶאנָה

Perfectè, nisi quòd in prima & vltima voce Aleph quiescit.

Quiescentia Lámed He.

בְּהִגָּלוֹת כְּהִגָּלוֹת

לְהִגָּלוֹת מֵהִגָּלוֹת

Cum בִּכְלֵם vsitatum est, ni,vt in paradigmate.

הִגָּלֵה הִגָּלוּ הִגָּלִי הִגָּלֶינָה

Excidente ה, simul excidit Tserí: quia non soleat consistere cum finali litera. Itaque fit disyllabum, vt הגל

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

תִּגַּל : atque Daghés in prima radicali est instar Nun symboli coniugationis: in quibusdam tamen seruatur Nun, sicut & in paucis perfectis, vt נִלְווּ adiungamini, Iirme. 50.5. à לָוָה. Vide pag.130.

Futurum.

אֶמְצָא	יִמְצָא	תִּמְצָא	אֶגְלֶה	יִגְלֶה	תִּגְלֶה
נִמְצָא	יִמְצְאוּ	תִּמְצְאוּ	נִגְלֶה	יִגְלוּ	תִּגְלוּ
תִּמְצָא	תִּמְצְאִי	תִּמְצֶאנָה	תִּגְלֶה	תִּגְלִי	תִּגְלֶינָה

Perfectum est vbi tertiæ radicali proximè subijcitur litera quiescens: vt cum paragoge ה, vt אִמָּלְאָה replebor, Iesch.26.2. & in 5,6, & 8, voce, in quibus etiam restituto maiore accentu pristinæ sedi, pristina quoque vocalis restituẽda est. Deperditur autem Aleph in יִנָּשׂוּא portari solent, Iirme. 10. 5. fortasse ne concurrant duo Aleph, radicale nimirum, & paragogicũ quale est istud: aut quia imitatur quiescentia ה, vt וַיֵּרָפוּ Et curatæ (vel salubres redditæ) sunt, 2. Reg.2.22.

Quiescit He in Seghól, vt in omnibus futuris. Si quæ enim sunt cum Tserí, illud mutuantur à quiescentibus Lámed Aleph, vt תִּבָּנֵה ædificabitur, Numer.21.28. secundum Dauid Kimchí. Atque excidente He, excidit simul Seghól, vt in imperatiuo, seruatis tantùm prioribus syllabis, vt תִּגַּל Reuelabitur, Ieschah. 47.3. Quòd si secunda sit ח, loco Kaméts scribitur Pathách, vt יִמַּח deleatur, Psal. 109. 13. & יִדַּחוּ impellentur, Iirm.23. 12. quod præter normã gerit accentum in penultima.

P I H E L.

Præteritum.

מִצֵּא	מִצֵּאתָ	מִצֵּאתִי	גִּלָּה	גִּלִּיתָ	גִּלֵּיתִי
מִצְּאוּ	מִצֵּאתֶם	מִצֵּאנוּ	גִּלּוּ	גִּלִּיתֶם	גִּלִּינוּ
מִצְּאָה	מִצֵּאת	מִצֵּאתֶן	גִּלְּתָה	גִּלִּית	גִּלִּיתֶן

Quæ Vt

Futurum.

אִתְגַּלֵי, *vel* לֵה*: vnde Daniel.*5.12.יִתְקְרֵי *vocetur. & Hezra* 4.16. תִּתְבְּנֵה *ædificetur: vel etiam* לֵא*, præsertim Bab. & Syr. vt Dan.*3.11.יִתְרְמֵא *proÿcietur.*

יִתְגַּלֵי, *vel* לֵה*, vel* לֵא*, prorsus, vt suprà. Syr.*נִתְגְּלֵא*,&c.*

תִּתְגַּלֵי

נִתְגַּלֵי

יִתְגַּלּוֹן *Syr.*נִתְגְּלוֹן

תִּתְגַּלּוֹן *Syr.*תִּתְגְּלוֹן

תִּתְגַּלְיָן

תִּתְגַּלֵי

יִתְגַּלְיָן *Syr.*נִתְגַּלְיָן

תִּתְגַּלְיָן

PAHEL.

Præteritum.

גַּלִּי*.vel* גַּלִּי*, vt Dan.*2.48.רַבִּי *magnificauit.* *Sic Syrè.*

גַּלִּיתָ*.vel* גַּלֵּיתָ*. Dan.* 3. 12.מַנִּיתָ *præfecisti.* *Syrè vt Mat.* 11.25. *&* *Luc.*10.21.כַּסִּית *celasti.*

גַּלִּיתִי*,vel* גַּלֵּיתִי*. Bab.*גַּלִּית*, ex analogia* צַבִּית *de quo suprà. Prou.* 7.14.שַׁוִּיתִי *exæquaui, habet* י *mobile: vel ad differentiam alterius significationis huius radicis quæ est Posuit, cùm & in nomine ita etiam sit mobile: vel pro* ו *mobili indicando,* י *mobile indicatum est.* *Sic Actor.*22.6. וְשָׁרִית *& cœpi, &* 17. וְצַלִּית *& oraui.*

גַּלִּיו*, vt Hezr.*5.2.וְשָׁרִיו *& incœperunt.* *Sic* 1. *Cor.* 10.8. זַנִּיו *scortati sunt. &* 16. 17.מַלִּיו *impleuerunt.*

גַּלִּיתוּן

גַּלִּינָא *Syrè vt Act.*21.4. *&* 28.12.קַוִּין *mansimus: &* 27.5. וּמַטִּין *& peruenimus.*

גַּלִּית *Syr.vt Act.*14.3.וְלַוִּית *& deduxit.*

גַּלִּית *Syr.*גַּלִּיתִי*,vel etiam* גַּלִּיתִי.

גַּלִּיאָה*.vel* גַּלִּיָא *Syr.*גַּלִּיאִי *vel potiùs* גַּלִּי*, aut etiam* גַּלִּי.

גַּלִּיתָן

Quiescentia Lámed Aleph.

Quæ terminantur in Kaméts, vt מָלָא repleuit, Iirme. 51.34. spectant ad quiescentia He: quod ad puncta attinet. Quæcunque tamẽ sit vltima, siue Tserí siue Kaméts, quiescit א in Tserí, in vocibus imperfectis, vt in paradigmate: aut in Chirék more quiescentium ה, vt רִפֵּאתִי Sanaui (vel, salubres reddidi) 2.Reg.2.21. רִפֵּאנוּ Curauimus, Iirm.51.9,&c.

Quiescentia Lámed He.

Vt suprà monuimus, etiam hîc י quiescat in Tserí, vnde כִּסֵּיתִי feci operire, Iechez.31.15. קִוֵּיתִי expectaui, Iesch.5.4.

Benoní.

מְמַצֵּא מְמַצְּאִים

מְמַצְּאָה / מְמַצֵּאת vel (מְמַצְּאוֹת)

Perfectè, nisi in masculino singulari, & fœminino cum ת. Sic quoque accidere posit ipsi Pahúl.

מְגַלֶּה מְגַלִּים מְגַלָּה מְגַלּוֹת

Sequente genitiuo, Seghól vertitur in Tserí tam in participiis quàm in nominib' huius ordinis, quẽadmodum priùs dictũ est, pag. 286. At מְחַכֶּה expectanti, Ieschah.64.4. formam sequitur quiescentium Lámed Aleph. Nam ה, punctatur perinde vt א radicale. Illud verò כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת quantum arcu iaculantes, &c. Genes.21.16. perfectum est, nisi quòd Vau ponitur loco ה: alij malunt esse nomen. Vide Abundantia.

Pahúl.

מְמֻצָּא מְמֻצָּאִים

מְמֻצָּאָה vel צֵאת מְמֻצָּאוֹת

מְגֻלֶּה מְגֻלִּים מְגֻלָּה מְגֻלּוֹת

Infinitiuus.

מַצֵּא

גַּלֵּה vel (גַּלּוֹת)

ה quiescit modò in Tserí, more quiescentium Lámed Aleph, vt עַנֵּה affligendo, Exod.22.23. vt etiã sit י loco ה, ad וְחַכֵּי Et sicut expectare. i. expe-

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

expectant, Hosch. 6. 9: modò in Chólem, vt קַוֹּה Expectando, Psal. 40.2. quemadmodum facit יַסּוֹר, pag. 138.

Gerundia.

Quiescentia Lámed Aleph	Quiescentia Lámed He
בַּמַּצָּא כְּמַצָּא &c. vel בְּמַצְּוֹאת כְּמַצְּוֹאת &c.	בַּגַּלּוֹת כְּגַלּוֹת לְגַלּוֹת מִגַּלּוֹת Gerundia (vt ant è dictũ est) desinũt in ות. Dan. 9. 24. לְכַלֵּא ad cõsumendum, sequitur analogiam alterius generis.

Benoní.

לֵין vel מְגַלֵּי *Bab. & Syr.* מְגַלֵּא, *vt Dan.* 5. 12. מְשָׁרֵא *soluentis: & Act.* 14.12. מְשַׁרֵא *principatum habens.*

לֵין vel מְגַלֵּין *Syrè vt Luc.* 22.63. מְחַפֵּין *tegebant. &* מְנַסֵּין *tentantes, Matth.* 16.1.

מְגַלְיָא

מְגַלְיָן

Pahúl.

מְגַלָּא, *vel potiùs vt Chab.* 2.14. מְחַפֵּי *tectus.*

מְגַלְּיָן *&c. omnino vt in superiore participio. vnde Syrè est* 1. *Corinth.* 2.7. מְכַסְיָא *recondita; vt. & Bab.* מְשַׁנְיָא *variare facta (diuersificata, diuersa) Dan.* 7.7.

Syrè vt Matth. 10. 26. דִּמְטַשֵּׁי *quod occultũ. & sic ferè semper vt Matth.* 27.24. מְחַסֵּי *expiat*[9] *(innoxius.) & Luc.* 16. 20. מְמַחֵי *percussus: & Rom.* 16. 25. מְכַסֵּי *occultatus. Cum emphasi est vt* מְשַׁרְיָא *paralyticus, Luc.* 5.18. *Atque haec faciunt vt illud Ioann.* 19.38. וּמְטַשֵּׁא *et occultus, sit potiùs Benoní quã Pahúl, vel certè mendosum.*

Infinitiuus.

גַּלָּאָה. *Bab.* גַּלָּיָא. *Tal.* גַּלּוּיֵי, *&c.* *Syr.* לְמַגַּלְיוּ מְגַלָּיוּ. *vt Act.* 5. 9. לְמְנַסָּיוּ *ad tentandum. Cum affixo asciscitur* ת. *Luc.* 15.12. לְמְרַבָּיוּתִי *mundare me.*

Quiescentia Lámed Aleph. | Quiescentia Lámed He.

Imperatiuus.

מְצָא מִצְאוּ מִצְאִי מְצֶאנָה

גְּלֵה גְּלוּ גְּלִי גְּלֶינָה

Vltima etiam cum Seghól, instar futuri, vt רְבֵה multiplica, Iud.9.29. Excidente autem ה, remanet sola prima syllaba, גַּל Reuela, Psal.119. 18. eo modo quo notauimus in Nifhál. imò & cum Tserí, vnà etiam Daghés excidit: quòd ad finem vocum passim adscribi non soleat. Perfectorum more dicitur דַּלְיוּ Eleuate, Prouerb.26.7. Nam quòd non apparet Daghés, commune quoque est perfectis, quādo media radicalis afficitur Schewá, pag. 134. Concurrente accentu, & in maiore pausa, vt עָרוּ עָרוּ Discooperite, discooperite, Psal.137.7, accētus præter normam nonnunquam priorem acuit.

Futurum.

תִּמְצָא	יִמְצָא	אֶמְצָא	תִּגְלֶה	יִגְלֶה	אֶגְלֶה
תִּמְצְאוּ	יִמְצְאוּ	נִמְצָא	תִּגְלוּ	יִגְלוּ	נִגְלֶה
תִּמְצֶאנָה	תִּמְצְאִי	תִּמְצָא	תִּגְלֶינָה	תִּגְלִי	תִּגְלֶה

Trāsit Aleph in He, seruata propria vocali Tserí, vt יְמַלֶּה impleat, Ijób 8. 21. ac penitus excidit more quiescentium He, vt וַיְרַפּוּ Et curabant, Iirme.8.vers.11. vt & וּתְדַכְּאוּנַנִי & conteretis (obtundetis) me, Ijób 19.2. eam analogiam sequitur: vnde & habet א quiescens ante ו.

Vsurpatur & Iod loco He, vt אֲרַיָּוֶךְ rigabo te, Iesch. 16.9. Siquidē cùm sit à rad. רָוָה, Iod loco He positum, per metathesin occupat locum Vau, radicalis secūdæ, alioquin esset, vt תְּדַמְּיוּן assimilabitis, Iesch.40.25. Quæ admittunt Tserí ante He, pertinēt ad alterum genus, vt לֹא־תְגַלֵּה nō reteges, Leuit.18, per totum caput: aut fortasse id accidit propter pausam. Deperdita ה, remanent tantùm priores syllabæ, vt תְּכַס operias, Nechem.4.5. & cum Kaméts, vt וַיְתָו & delineabat,

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

neabat, 1.Schem.21.13. quasi י participet naturam gutturalium, & ex eo Daghés ad præcedētem vocalem reijciatur: vt etiam infrà ad Hithpahél notabimus: vel certè iuuetur eius pronuntiatio, vt & ipsius י. Postremò Aleph ex אִיתַן reperitur hîc cū Chateph-seghól loco Chateph-pathách, vt אֱזָרֶה dispergam, Leuit.26.33, & Iech.12.14. Plurale perfectum וְיחַפְּאוּ Et occultarunt, 2.Reg.17.9. habet Aleph loco He, à חָפָּה.

Imperatiuus.

גַּלִּי. *Babyl. aliquādo est minus Patháchpro maiore, vt Hez.7.25.* קַנִּי *præfice: Milhél. Alias Chaldæi detrahunt vltimam, vt Genes.37.16.* חֵו *nuncia, & 44.1.* שַׂו *pone.*
Syrè, vt חַוָּא *ostende, Matth. 8.4. & 17.20.* שַׁנָּא *discede.*

גַּלִּין *vel* גַּלּוֹ *Syr. vt* מַרו *imitamini. Hebr.13.7. & 1.Corin. 5.7.* דַכּו *expurgate.*

גַּלָּא. *Aliarum formarum terminationes, & permutationis analogiam pete ex superioribus coniugationibus.* *Syr.* גַּלִּי *vel* גַּלִי.

גַּלָּן *Syr.* גַּלִּין *vel* גַּלָּיִין.

Futurum.

אֲגַלִּי *vel* לִי. *Bab. & Syrè* לָא, *tum ex analogia futuri subsequentis coniugationis, tum ex 1. Cor.10.8.* נִזְנֵא *scortemur, & Tit.2.14.* נְדַכֵּין *purificaret nos. Vide & infrá.*

יְגַלִּי

תְּגַלִּי

נְגַלִּי

יְגַלּוֹן

תְּגַלּוֹן

תְּגַלְּיִן

תְּגַלִּי *Ruth 3.4.* תְּגַלִּיאִי *deteges.* *Syr. vt .Cor.7.11.* תְּקְוָא *maneat, & 11.6.* תְּצַלֵּא *oret. Vide suprà in Kal.*

יְגַלְּיָן

תְּגַלְּיָן

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

PVHAL.

Præteritum.

מֻצֵּאתִי	מֻצֵּאתָ	מֻצָּא	גֻּלֵּיתִי	גֻּלֵּיתָ	גֻּלָּה
מֻצֵּאנוּ	מֻצֵּאתֶם	מֻצְּאוּ	גֻּלֵּינוּ	גֻּלֵּיתֶם	גֻּלּוּ
מֻצֵּאתֶן	מֻצֵּאת	מֻצְּאָה	גֻּלֵּיתֶן	גֻּלֵּית	גֻּלְּתָה

Aleph in medio quiescit Tserí.

Prima scribitur etiã cum Kamets-chatúph, sicut in perfectis, vt כֻּלּוּ Finitæ sunt, Psal.72.20:& cum Chólem, quum media respuit Daghés, vt הוֹרָה Cõceptus fuit, Ijób 3.2. זוּנָּה fornicatum est, Iech. 16.34. præter normam Schurék simul & Daghés admittit, sequente etiam accentu. Simile habes in quiesc. פ״י pag. 235. Cæterùm שׁוֹסֵיתִי diripui, Ieschahjah 10.13. potiùs pertinet ad formam פּוֹצֵץ, pag. 262. in quo etiam Sin posterius est loco ס. Vide & Abundantia verba. In reliquo præterito, quiescit ה, vt plurimùm in Tserí: in Chirék autem rariùs, vt

גֻּלִּיתֶם גֻּלִּינוּ &c.

Grammatici Hebræi notant ad רֻאּוּ visa sunt, Ijób 33.21. א præter morem habere Daghés.

Benoní.

מֻצָּא מֻצָּאִים מֻצָּאָה מֻצָּאוֹת — גֻּלֶּה גֻּלִּים גֻּלָּה גֻּלּוֹת

Participij & præteriti prima vox discerni nõ potest, nisi ex ipso orationis contextu.

Quòd si media non admittat, aut certè non absorbeat Daghés, prima erit cũ Chólem vt in præterito dictum est, זוֹרֶה ventilatum, Iesch.30.24.

Infinitiuus.

מֻצָּא (מֻצֹּאת) vel — גֻּלֹּה (גֻּלּוֹת) vel

Futu-

ITHPAHEL.

Præteritum.

אִתְגְּלִי. *Sic Bab. Daniel.*3.19. אֶשְׁתַּנִּי *mutatus est.* אִתְגְּלִיתָ, *&c. omnino vt in actiua cõiugatione: vnde illud* *Act.*22.3. אֶתְרַבִּית *educatus sum. Lucæ* 19.42. אֶתְכַּסִי *abscondita sunt, videtur esse plurale, sed et singulare impersonale esse potest. Vide Ithpehal. Cæterùm vt suprà pag.*277*, monuimus imperfectum videri* וְאֶתְבַּיְאוּ *& consolationẽ acceperunt (seu cõsolati sunt se)* *Act.* 27.36. *sic etiam perfectum videatur* וְאֶתְבַּיַאוּ *& consolati sunt se,* *Act.*15.31. *nisi quis hîc malit legere* וְאֶתְבַּיַאוּ, *& illic* וְאֶתְבַּיְאוּ.

Sic etiam Syr. vt *Actor.*10.15. אֶתְעַלִי *receptum est. et* 1. *Pet.*2. 22. דְּאֶתְעַלִי *qui sublatus est.*

Benoni.

מִתְגְּלֵי, *vel* לֵי. *Bab.* לֵה *vel* לֵא. מִתְגְּלַיִן, *vel* לָן. *Illo modo deformatur illud Danielis* 5. 6. מִשְׁתָּרַיִן *soluti.*

Syr. לֵא. *vt* *Mat.* 16. 23. מַתְרַעֵא *cogitans. Callicè,* se pensant. *Syr.* לַין. *vt* *Matth.*16.7. מַתְרַעַין *cogitantes.*

מִתְגְּלְיָא. *Babyl: aliquando vt* *Hezr.*4.19. מִתְנַשְּׂאָה *efferens se.*
מִתְגְּלְיָן. *Vel ex superiore forma* לְאָן.

Infinitiuus.

אִתְגְּלָאָה. *Bab.* לָיָא *&c.*

Syrè מַתְגַּלָיוּ, *&c. vt* *Phil.* 1. 7. לְמַתְרַעָיוּ *sentire. Callicè* s'en penser.

Imperatiuus.

אִתְגְּלִי
אִתְגְּלוֹ *&c. vt in actiua voce: vnde Syrè est* *Mat.* 5. 24. אֶתְרַעָא *reconciliare. & compẽsato Daghés,* *Luc.*8.39. וְאֶשְׁתָּעָא *& narra, non item* *Ioann.*21.12. אֶשְׁתַּרוּ *vescimini: vt nec de more.*

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

Futurum.

תִּמְצָא	יִמְצָא	אֶמְצָא	תִּגְלֶה	יִגְלֶה	אֶגְלֶה
תִּמְצְאוּ	יִמְצְאוּ	נִמְצָא	תִּגְלוּ	יִגְלוּ	נִגְלֶה
תִּמְצֶאנָה	תִּמְצְאִי	תִּמְצָא	תִּגְלֶינָה	תִּגְלִי	תִּגְלֶה

Hoc futurum non patitur defectum He, ne incidat in formã nominum יְבֻל Prouentus,&c. atque huc pertinet יְשֻׁנֶּא mutabitur, Eccles.8.1. quod quidem ad vocales attinet. א autem ab altero genere mutuatur.

HIFHIL.

Præteritum.

הִמְצֵאתִי	הִמְצֵאתָ	הִמְצִיא	הִגְלֵיתִי	הִגְלֵיתָ	הִגְלָה
הִמְצֵאנוּ	הִמְצֵאתֶם	הִמְצִיאוּ	הִגְלֵינוּ	הִגְלֵיתֶם	הִגְלוּ
הִמְצֵאתֶן	הִמְצֵאת	הִמְצִיאָה	הִגְלֵיתֶן	הִגְלֵית	הִגְלְתָה

Quiescit Aleph in Chirék expressè: aliquando tamen abscõditur, vt הֶחְטִי peccare fecit, 2.Reg.13.6. Huc (confuso vtroque genere quiescentium ל׳) pertinet הֶחֱלִי ægrotare fecit, Iesch.53.10. quanuis sit à חָלָה. Nam alioquin scriberetur cũ Kaméts, vt הִגְלָה Migrare fecit, de quo in altero genere: quomodo etiam ex hoc ordine punctis tantùm mutatis, seruato א, formatur הִפְלָא mirificè asseruit, Psal.4.4. quod ad פָּלָה etiam refertur, vt

He formatiua hîc scribitur eodem prorsus modo, quo in perfectis, pag. 144. vnde & illud הִגְלָה migrare fecit, Iirme.29.1. הֶעֱלָה, ascẽdere fecit [extraxit,] Chab. 1.15. הֶעֱלְתָה afferebat, 1.Schemuel.2.19. quinimo ante ר hîc quoque Pathách toleratur, וְהִרְאִיתִי & ostendam, Nach.3.5. Porrò quæ desinunt in Chirek, formam superioris ordinis assumunt, vt הֶחֱלִי, de quo in altero genere.

הִגְלוּ Illud Iehosch.14.8. הִמְסִיו ([illegible]).

Futurum.

אֶתְגַּלֵּי, *vel* לֵי. *Babylonicè & Syrè* לֵא, *obseruata analogia, & sic in reliquis.*

יִתְגַּלֵּי. *Dan.*2.9. יִשְׁתַּנֵּא *mutetur. &* 3.29. יִשְׁתַּוֵּה *ponetur.*

תִתְגַּלֵּי

נִתְגַּלֵּי

יִתְגַּלּוֹן *Vt Dan.*7.28. יִשְׁתַּנּוֹן *mutabantur: at aliquãdo detrahitur* ן, *vt Dan.*5.10. יִשְׁתַּנּוֹ *mutẽtur.* — *Syrè* נִתְגַּלוֹן

תִתְגַּלּוֹן — *Syr.* לוֹן

תִתְגַּלְּיָן

תִתְגַּלֵּי — *Syr.* לֵא. *vt* 1.*Cor.*7.11. תֵּתְרַעַא *reconciliet se. &* 11.6. תֵּתְכַּסֵּא *operiatur.*

יִתְגַּלְּיָן — *Syr.* נֵת.

תִתְגַּלְּיָן — *Syr.* תֵּת.

AFHEL.

Præteritum.

אַגְלִי, *vel* אַגְלֵי. *Ad Hez.*4.10. הַגְלִי *deportauit, est He de more pro* א. — *Syr. Act.*16.33. אַסְחִי. *lauit.*

אַגְלִיתָ, *vel* אַגְלֵיתָ — *Syrè* אַגְלִית, *vt Matthæi* 20.12. אַשְׁוִית *exæquasti.*

אַגְלִיתִי, *vel* אַגְלֵיתִי. *Babyl. & Syrè* אַגְלִית, *vt* 2.*Cor.*2.2. אַכְרִית *mæstitia affeci.*

אַגְלִיו. *Dan.*5.20. הֶעְדִּיו *remouerunt, habet* הָ *pro* אַ.

אַגְלֵיתוֹן

אַגְלֵינָא — *Syr.* אַגְלִין.

אַגְלִיַת — *Syr. vt Act.*28.11. דַאסְתִּיַת *quæ hyemauerat. & Matthæi* 26.12. דַארְמִיַת *quod misit.*

אַגְלִית, *vel* לִית, *vt Bab. & Syré.*

אַגְלִיאָה *vel* לְיָא — *Syrè* לִיאַי, *vel potiùs* לִי, *vel etiam* אַגְלִי.

אַגְלִיתָן

Quiescentia Lámed Aleph.

vt sit, Segregauit, posito Aleph pro He: ac mutatis & punctis & litera radicali, secundum normam quiescentium He, vt הִפְלֵיתָ, &c. In voce fœminina geminatur nónnunquã & hîc, signum fœmininũ, sicut & in Nifhál, הַחְבְּאַתָה abscondit, Iehosch. 6.16. Aleph tertia radicali cum Pathách, vt fit in ipsis perfectis, quando Tau ponitur loco He, in formanda hac voce, vide pag. 98. Atq; in eo multiplicatis syllabis, decrescit Chirék longum in Scheuá vocale.

Quiescentia Lámed He.

הִמְּסִיו liquefecerũt, omnino exhibet formam Chaldæi illius, אִשְׁתִּיו biberunt, Daniel. 5.4.

הַגְלֵתָה Hîc quoque excidente He, vt in Kal & Nifhál notatum est, seruile He transit in Tau, vt וְהִרְצָת & perficiet, Leuitici 26.34: pro וְהִרְצָתָה.

Benoní.

מַמְצִיאִים	מַמְצִיא	מְגַלִּים	מְגַלֶּה
מַמְצִיאוֹת	מַמְצִיאָה	מְגַלּוֹת	מְגַלָּה

Quæ vltimã habent notatã Seghól vel Tserí, quiescentia He imitantur. Hæc enim Seghól mutãt in Tserí in constructione, vt suo loco explicatur. Itaque mutatis punctis, immutatóque א, dicitur מוֹצֵא רוּחַ proferens ventum, Psal. 135.7. à forma absoluta מוֹצֶא Educens, ex composito יָצָא Egressus est.

De mutatione Seghól in Tserí ob syntaxin, ante dictum est satis, pag. 286.

Pahúl.

מֻמְצָאִים	מֻמְצָא	מְגֻלִּים	מְגֻלֶּה
מֻמְצָאוֹת	מֻמְצָאת	מְגֻלּוֹת	מְגֻלָּה

Perfectum, nisi quòd Aleph quiescit in prima voce.

Mem characteristicum eadem recipit puncta quæ

in

Benoni.

מַגְלֵי,*vel*.לִי *Bab*.לֵהּ:*vel* לָא,*vt Syr. vnde Dan.*2.21. מְהַעְדֵּה *re-mouens*,מְהַשְׁנֵא *mutans*. *&* 2. *Cor*.2.1. מַכְרֵא *contristans*. *& Act*.20.31.מַרְתֵּא *admonens (protestans:) quasi literæ primariæ radicis* תְּרָא *inuersæ sint*.

מַגְלְיָן,*vel* לָן — *Syrè* מַרְתִּין *vt*, לִין *commonefacientes*, 2.*Thess*. 3.15. *& Tit*.3.10.

מַגְלְיָא

מַגְלְיָן

Pahúl.

מַגְלָא,*vel* מַגְלֵי — *Syr.vt Heb*.10.23.מַסְחֵי *abluto*.

מַגְלְיָן,*vel* לָן — 2.*Cor*.13.5. *&* 7. מַסְלְיָא *reprobati, facit vt* 6.*versu* מַסְלְיָן *reprobi, legam: quanquam &* מַסְלְיָן *legi potest ex superiorum coniugationum analogia. vnde Hebr*.6.8. מַסְלְיָתָא *reprobata, emphaticè habet Kaméts*.

&c.vt suprà in Benoni.

Infinitiuus.

אַגְלָאָה.אַגְלָיָא.*Bab*. *Syr.*מַגְלְיוּ.*Heb*.6.14.מַסְגְיוּ *augendo,&c. &c. Atque hæc forma construitur, Dan*.5.12. וַאַחֲוָיַת,*&c.& renuntiatio.Talm*.אַגְלוּיֵי,*&c.*

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

in perfectis, nimirum Kibbúts, vt in paradigmate, aut Chateph-kaméts, vt סֻפְּנָה obuersus, Nach.2.8. Et cum Chólem loco Kamets-chatúph, מוֹרְאָה fœdatæ, Tsephan.3.1.

Infinitiuus.

(הַמְצָא) vel — הַגְלֵה) vel (הַגְלוֹת

(הַמְצִיא vel etiam (הַמְצוֹאת

Abs- Quæ

Quiescentia Lámed Aleph.

Abscondito Aleph, הַחֲטִי, peccare facere, Iirmejah.32. versu 35. Idem in præterito obseruauimus.

Quiescentia Lámed He.

Quæ desinunt in Tserí, illud sumunt ex altero genere, vt הַזְנֵה scortando, Hoscheah 4.18. Desinit etiam infinitiuus in Kaméts, vt הַרְבָּה multiplicando, Genes.3.16. denique & in וֹת, vt in paradigmate, quæ forma communis est. Quod attinet ad He coniugationis signum, retinet nonnunquam Chirék præteriti, vt הִקְצוֹת abradere, Leuitici 14.vers.43. sicut & in perfectis, pag.148.

Gerundia.

בְּהַמְצִיא כְּהַמְצִיא &c. vel,
בְּהַמְצוֹאת כְּהַמְצוֹאת &c.

Eccles.5.5. לַחֲטִיא vt peccare facias, amisit ה characterē coniugationis.

בְּהַגְלוֹת כְּהַגְלוֹת
לְהַגְלוֹת מֵהַגְלוֹת

Post כְּלֵב quandoque eliditur He, sicut & in perfectis, vt לְמְחוֹת ad delendum, Prouerb.31.3. & כַּנְלוֹת pro כְּהַנְלוֹת consummare, Iesch.33.1. in quo Daghés ascitū videri posit ad supplendam aliquo modo literam characteristicam coniugationis: vel certè ornatus (postquam He suo puncto satis indicatur) quale omnino apparet in לְהַשְּׁאוֹת ad deuastandum, Ieschah.37.26, in quibusdam exemplaribus: licet vulgò in nostris omittatur, לְהַשְׁאוֹת. Ab hoc per metathesin vocalium fit לַהְשׁוֹת, 2.Regum 19.25, eiusdem omnino significationis & sententiæ. radix est שָׁאָה Deuastauit. Vide infrà ad composita ex deficientibus Pe Nun, & Lámed Aleph.

Imperatiuus.

הַמְצֵא הַמְצִיאוּ
הַמְצִיאִי הַמְצֶאנָה

Vel cum ה loco א, vt הַפְלֵה miras

הַגְלֵה הַגְלוּ
הַגְלִי הַגְלֶינָה

Deperdita He radicis, scribitur

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

Miras (vel eximias) ostende, Psal.17.7. quod quidam ad quiescentia He referunt, vt sit, Segrega.

scribitur cũ duplici Seghól, vt הֶרֶב Multiplica, Psal.51.4. vel cum duplici Pathách, si prima fuerit gutturalis, vt הַעַל Ascendere fac, Exod.33.12. aut cum Seghól & Pathách, ob secundam gutturalem, הֶתַע errare fac: pro הַתְעֵה.

Futurum.

תַּמְצִיא	יַמְצִיא	אַמְצִיא	תַּגְלֶה	יַגְלֶה	אַגְלֶה
תַּמְצִיאוּ	יַמְצִיאוּ	נַמְצִיא	תַּגְלוּ	יַגְלוּ	נַגְלֶה
תַּמְצֶאנָה	תַּמְצִיאִי	תַּמְצִיא	תַּגְלֶינָה	תַּגְלִי	תַּגְלֶה

Imperatiuus.

אַגְלִי *Syr. vt* אַפְנָא *obuerte, Matth. 5.39. & 17.27.* אַרְמָא *proyce:*

אַגְלוֹ, *vel* לְיו. *vnde Syrè Ioann. 21. vers. 6.* אַרְמַו *proycite.*

אַגְלֶא, *vnde Nach. 3.14.* אַסְנָא *multiplica.* *Syr.* אַגְלַי.

אַגְלֶינָא *Syr.* אַגְלֵין, *vel* אַגְלָיֵין.

Futurum.

אַגְלִי, *vel* לֵי. *Bab.* לֵה. *Item &* לֵא *vt Syrè. Inde Dan. 2.7.* נְהַחֲוֵה *indicabimus, expressa characteristica cõiugationis.*

יַגְלֵי

תַּגְלֵי

נַגְלֵי

יַגְלוֹן *Syrè,* נַגְלוּן

תַּגְלוֹן *Dan. 2.6.* תְּהַחֲוֹן *indicaueritis, habet characterem coniugationis expressum.* *Syrè,* לוּן

תַּגְלִין

תַּגְלִי *Syrè,* תַּגְלַא

יַגְלְיָן

תַּגְלְיָן

Quiescentia Lámed He.

Literæ אֵיתָן excipiunt vocalem literæ ה characteristicæ, in imperatiuo, sicut in perfectis. siue seruetur He rad. vt in paradigmate: siue excidat, וַיֶּרֶב & multiplicauit, 2. Schem. 18.9. וַיַּעַל & ascendere fecit (obtulit) Numer. 23.6. תֶּמַח deleas, Nechem. 13.14. à quo posteà fit תֶּמְחִי deleas, Iirme. 18.23. adiecto י paragogico, vt non solùm deprehenditur ex ipsa vocali Seghól, sed ex ipso accentu ad eandem syllabam remanente. Vide pag. 294. & infrà ad fut. Hifhíl Compos. ex defect. Pe Nun, & Lámed He. Postremò, in iis quorum secunda est בגד כפת (si modò excipias ב & פ) aut affinis, vt ט, & ק, seruato Pathách sub אֵיתָן, vtraque radicalis scribitur cum Scheuá, vt יַרְדְּ dominari faciet, Ieschah. 41.2. וַיַּשְׁקְ & potum dedit, Genes. 29.10. יַפְתְּ Dilatet, Gen. 9. 27, &c. Itaque per - distinguitur Hifhíl à Kal, cuius אֵיתָן notatur Tserí, aut Chirék, pag. 294, &c. Excepimus ב & פ quòd verba quæ illas medias habent, sequantur primam formam huius apocopes, vt apparet ex primo exemplo, & תֶּרֶף remittas, Iehosch. 10.6. Psal. 138.8. & Prouer. 4.13. Eadem est forma וַיַּרְא, hîc & in Kal, vt discrimen ex constructione sola petendum sit: nam si geminum habeat obliquũ post se, constat geminam transitionem notari, & ideo pertinere ad hanc coniugationem, vt וַיַּרְא אוֹתָם אֶת־בֶּן הַמֶּלֶךְ & videre fecit eos filium regis, 2. Reg. 11.4. aliàs est coniugationis Kal. Idem sentiendum est de iis quorum prima est gutturalis, vt וַיַּעַל Et obtulit: quòd in Kal significaret, Et ascendit. Sũt qui velint illud וַהֲפִתִּיתָ & an labiis tuis pellicias, aut pellicere facias, sub. alios, vt sint falsi testes contra proximum tuũ? Prouerb. 24.28. compositum esse ex Pihél & Hifhíl, atque He characteristicum notari Chateph-pathách, multiplicatis syllabis: sed malim cum Aben-Hezrá ה esse admirantis, & reliqua ex solo Pihél.

HOF-

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

HOFHAL.

Præteritum.

הָמְצֵאתִי	הָמְצֵאתָ	הָמְצָא	הָגְלֵיתִי	הָגְלֵיתָ	הָגְלָה
הָמְצֵאנוּ	הָמְצֵאתֶם.	הָמְצְאוּ	הָגְלֵינוּ	הָגְלֵיתֶם	הָגְלוּ
הָמְצֵאתֶן	הָמְצֵאת	הָמְצְאָה	הָגְלֵיתֶן	הָגְלֵית	הָגְלְתָה

Prima syllaba eadẽ quæ in perfectis: etenim si sequatur raptum Kaméts, notari debet He affini puncto, nempe Kaméts: exempli gratia dicetur, הָחֳלָה Aegrotare factus est, ab הֶחֱלָה Aegrotare fecit: vnde הָחֳלֵיתִי ægrotare factus sum, 1.Reg.22.34. Quinetiam ad dilatandam pronuntiationem Hájin, effertur ה characteristicum per Chólem, vt הוֹעֲלָה oblatus fuit, Iud.6.28.

הָגְלְתָה Hîc quoque, vt in Kal, Nifhál, & Hifhîl, accidit vt excidente ה radicali, mutetur ה fœminini generis. signũ in Tau, ad differẽtiam tertiæ masculinæ singularis, vt הָגְלַת migrare facta est, Iirm.13.19. Vide pag. 285.

OFHAL BAB.

Præteritum.

אָנְלָא
אָנְלֵיתָ
אָנְלֵית, *vel potiùs* אָנְלֵית
אָנְלִיו
אָנְלֵיתוֹן
אָנְלֵינָא
אָנְלֵית
אָנְלֵיתִ
אָנְלִיא
אָנְלֵיתֵן

Sic videtur deformanda hæc coniugatio ex analogia & perfectorum ipsorum & duarum vocum quas habet Daniel, quæ ad hanc coniugationem eiusque in hoc ordine terminationem pertinet. Una est Dan.3.13. הֵיתָיו *adducti sunt, altera 6.17.* הֵיתָית *adducta (aduecta) est. De earum duarum vocum prima syllaba iã non agimus, sed eã suo loco reseruamus. Primam enim huius nostri paradigmatis à perfectis sumimus, imò & secundã illorũ breuẽ Pathách, in Kaméts meritò cõmutamus in prima voce, vt vltima quiescat, & in his in quibus* י *per regiam vocalem sonandũ est, ad eius dilatationẽ, vt in* חָסִיד & חֲסִיָה*, Hebræis. pag.283. etc..*

Quiescentia Lámed Aleph. Quiescentia Lámed He.

Infinitiuus.

הַמְצוֹאת) vel (הַמְצֵא) vel (הַגְלוֹת) vel (הַגְלֵה)

Infinitiuus etiam terminatur in Tserí, de more alterius generis quiescētium Lámed, vt הַפְדֵּה redimendo, Leuit. 19. 20.

Imperatiuus.

הַגְלֶינָה הַגְלִי הַגְלוּ הַגְלֵה

Ex illo Iirme. 49. 8. הָפְנוּ vertite (seu auertite) vos: quod tamen alij malũt esse præteriti.

Futurum.

תֻּמְצֵא	יֻמְצֵא	אֻמְצֵא	תָּגְלֶה	יָגְלֶה	אָגְלֶה
תֻּמְצְאוּ	יֻמְצְאוּ	נֻמְצֵא	תָּגְלוּ	יָגְלוּ	נָגְלֶה
תֻּמְצֶאנָה	תֻּמְצְאִי	תֻּמְצֵא	תָּגְלֶינָה	תָּגְלִי	תָּגְלֶה

Kibbúts loco Kamets-chatúph promiscuè subiicitur literis אֵיתָן, quemadmodum & in perfectis, אָגְלֶה Migrare fiam, &c.

HITHPAHEL.

Præteritum.

הִתְמַצֵּאתִי	הִתְמַצֵּאתָ	הִתְמַצֵּא	הִתְגַּלֵּיתִי	הִתְגַּלֵּיתָ	הִתְגַּלָּה
הִתְמַצֵּאנוּ	הִתְמַצֵּאתֶם	הִתְמַצְּאוּ	הִתְגַּלֵּינוּ	הִתְגַּלֵּיתֶם	הִתְגַּלּוּ
הִתְמַצֵּאתֶן	הִתְמַצֵּאתְ	הִתְמַצְּאָה	הִתְגַּלֵּיתֶן	הִתְגַּלֵּית	הִתְגַּלְּתָה

Huc propriè pertinent quæ suprà pag. 154. diximus de הִזַּכּוּ purificate vos. נִשְׁתָּוָה Exæquatus est, componitur ex Nifhál & hac coniugatione: cuiusmodi compositio familiaris est Rabbinis, eiúsque videtur ratio, quòd illarum coniugationum significatio sit cōsimilis. Vide suprà pag. 173. Non est omittendum Daghés ita reiici à ו ad Pathách præcedens, vt ipsum ו priuilegio gutturalium donatum videatur: vel eius pronuntiationem ta adiutam, vt diximus in Iod fieri. Vide suprà pag. 283.

Benoní.

Porrò tertia singularis fœminina ita debuit desinere in Chirék: tum propterea quòd hæc vox quæ debuit, vt aliæ, retinere vltimam vocalem characteristicam, si desÿsset in Pathách tertia expressa per י, potuisset existimari infinitum constructum huius coniugationis אגלית*: tum etiam quòd possit assumere Chirék ex communicatione primæ singularis quæ ita formari potuerit.*

Benoní.

אגלא
אגלין
&c. ex superiorum analogia.

Infinitiuus.

אגליא
&c.

Imperatiuus.

אגלי
&c.

Futurum.

אגלא
&c. ex superiorum analogia.

Aliorum Aramæorum Ofhál nullum proprium adhuc obseruare licuit.

Quiescentia Lámed Aleph.		Quiescentia Lámed He.	
	Benoní.		
מתמצאים	מתמצא	מתגלים	מתגלה
מתמצאות	מתמצאה	מתגלות	מתגלה

Quæ desinunt in Tserí, initantur alterum genus, vt משתאה obstupefactus, Genes. 24. vers. 21.

Infinitiuus.

התמצא (vel) התמצואת — התגלה (vel) התגלות

Cum Tserí, more quiescentium א. At terminatio ות familiaris est gerundiis.

Quiescentia Lámed Aleph.			Quiescentia Lámed He.

Gerundia.

כְּהִתְמַצְּאוֹת	בְּהִתְמַצְּאוֹת	כְּהִתְגַּלּוֹת	בְּהִתְגַּלּוֹת
מֵהִתְמַצְּאוֹת	לְהִתְמַצְּאוֹת	מֵהִתְגַּלּוֹת	לְהִתְגַּלּוֹת

Imperatiuus.

הִתְמַצְּאוּ	הִתְמַצֵּא	הִתְגַּלּוּ	הִתְגַּלֵּה
הִתְמַצֶּאנָה	הִתְמַצְּאִי	הִתְגַּלֶּינָה	הִתְגַּלִּי

Excidente ה rad. & Tseri, remanet הִתְגַּל Retege te. atque in maiore pausa Kaméts est loco Pathách, vt הִתְחָל simula te ægrotum, 2.Schem.13.5.

Futurum.

תִּתְמַצֵּא	יִתְמַצֵּא	אֶתְמַצֵּא	תִּתְגַּלֶּה	יִתְגַּלֶּה	אֶתְגַּלֶּה
תִּתְמַצְּאוּ	יִתְמַצְּאוּ	נִתְמַצֵּא	תִּתְגַּלּוּ	יִתְגַּלּוּ	נִתְגַּלֶּה
תִּתְמַצֶּאנָה	תִּתְמַצְּאִי	תִּתְמַצֵּא	תִּתְגַּלֶּינָה	תִּתְגַּלִּי	תִּתְגַּלֶּה

Cum defectu He rad. vt in imperatiuo, וַיִּתְגַּל & retexit se, Gen.9.21. Et cum Kaméts si media non capiat Daghés, תִּתְגָּר contendas, Deuter.2.19. Atque in maiore distinctione, וַיִּתְחָל & simulauit se ægrotum, 2.Schem.13.6, cum Kaméts: atque extra distinctioně, וְיִתְאָו Et cõcupiscet, Psal.45.12. & Prou.23.3. תִּתְאָו concupiscas. Vide præteritum huius cõiugationis. Quiescit & ה in Kaméts, vt נִשְׁתָּעָה narrabimus, Iesch.41.23. quemadmodum in futuro Kal antè obseruatum est.

Hîc ordo in pronominum nexu, eo solo variat à perfectis, quòd vocalem in qua litera quiescit, nũquam mutet, מִצְּאֵתְ מִצְּאֵתוֹ, &c. De בְּמוֹצַאֲכֶם vide pag.167. Porrò in hoc ordine crebra est epenthesis literæ נ ad affixionem vocum futuri in ו,

præ-

Nexus pronominum in hoc genere in primis syllabis nihil variat à perfectis, in postremis, ה tertia radicalis expungitur, vbi voces affigendæ in eam desinunt, etiam aliquando absque vllo indicio, גִּלָּה גִּלְּךָ, &c. ita vt nunquam י agnoscant, sed

הו

Nexus pronominum separatorum.

CAPUT VII.

Cum Benoni sing.

Bab. *Syr.* גָּלֵאנָא *Reuelo ego: & non raro Syris,* גָּלֵנָא.

Chal. גָּלֵינָא

גָּלֵת *Reuelas tu. Syrè nondum occurrit pronomẽ secundæ sing. annexum.*

Plur.

Chal. נַן

גָּלֵי

Syr. נַן *Syrè sæpius* גָּלֵינַן, *aliquando* גָּלֵינַן.

Arã. גָּלֵיתוֹן *Syrè sæpius* גָּלֵיתוֹן.

Cum Pahúl sing.

Masculinè non videtur vsurpari, ne incidat in præteritum Kal. Bene fœmininè apud Syros.

גְּלִיתִי *Luc.* 13. 12, שְׁרִיתִי *soluta es. Aliquando detrahitur* י, גְּלִית. *Luc.* 1.28. מְלִית *plena es tu (vel, quæ plena es.)*

גְּלִיְהִי *Gal.* 3.11.

Cum futuro.

Ex וְאֶסְכֵּינָא *& intentè speculabor, Chab.* 2.1. *& superiorum analogia, agnoscere potes reliquas voces futuri annexi.*

Nexus pronominum affixorum.

גְּלָא

גְּלָהִי *Syrè,* גְּלָיְהִי,

גְּלָךְ

גְּלָנִי

גְּלָנוּן *Syrè potiùs separatè,* גְּלָא אֵנוּן.

גְּלָכוּן

גְּלָנָא *Syrè,* גְּלָן,

גְּלָה

גְּלָךְ *Syrè,* גְּלַכִי,

Quiescentia Lámed Aleph.

præsertim apud poetas: vt יִקְרָאֻנְנִי Clamátes me aduocabunt, Prouerb. 1. 28. vbi & ad Soph-pasúk est יִמְצָאֻנְנִי inuenient me. & יִמְצָאוּנְהָ inuenient eá, Iirme. 2. 24. imò & aliquádo istiusmodi נ ad nónullas voces ingeminatũ per Daghés scribitur ĩ quibusdá exemplaribus. In illis reponitur illud וַתִּרְכָאוּנְנִי de quo pa. 304. Alij נ istiusmodi tribuũt paragogæ, vt & illud quod est in יְשָׁרְתוּנֶךְ ministrabunt tibi, Ieschah. 60. 7. (in quo Tserí spoliatum proprio accẽtu migrat in Seghól) & aliis, sed præter cætera illud quod scribitur in יִלְכְּדֻנְנוּ comprehendent eum, præsertim ob affixũ ו (quod est in הו in יַעַבְרֻנְהוּ transibunt eum, Iirm. 5. 22.) & quòd ad se trahit accentum: cùm aliàs accentus ad penultimam consistat in istiusmodi epenthesi, vt ex superioribus constat.

Quiescentia Lámed He.

מְפַתֶּיהָ. Vnum גִּלָּהוּ, non solum הו pellicio illam, Hosch. 2. 14. habet י loco tertiæ radicalis. Hîc certè non solùm dicitur ad maiorem accentum נֵלֵךְ, sed & נֵלֵךְ: quinimò & istud extra maiorem accentum aliquando locum habet. ם quoque hîc in Benoní promiscuè habet ante se Tserí, & Kaméts, vt רוֹדָם dominans eis, Psalm. 68. 28. & רוֹצָם acquiesco in illis, Iirm. 14. 12. Quòd si voces affigendæ, in alias literas desinant, illæ seruari solent vel mutari eodem prorsus modo quo in perfectis: nisi quòd quædam gerũdia habentia vnicum pluralis fœminini indicium, nimirum ni, alterum, י, videlicet, aliquando superinducunt, vt in nominibus etiam euenire admonebimus: vt Iechez. 16. 31. בִּבְנוֹתַיִךְ cùm ædificaueris tu. Insuper hîc aliquando He æquè mutatur in Iod, vt in nudis formis & paragogicis, וַיְאֵתָיֵנִי & euenit mihi, Ijób 3. vers. 25. In יְכַסְיֻמוּ operuerunt eum, Exod. 15. vers. 5. ob multiplica-

tas

גְּלָנָן *Syrè ſeparaté.*

כֵין, גְּלָכֶן *Syrè,*

Dicatur & גְּלַיְה, *&c. mutata ſemper tertia in* י.

Bab. & Syr. גְּלַיְתֵי *&* גְּלֵית, גְּלַיְתְ, גְּלַיְתְ. *Chald.* גְּלַיְתָא *&* גְּלֵית.

תֵיהִי. *Syr.* גְּלַיְתָהִי *vel* גְּלַיְתֵה • תְהִי *vel* הֵה,

גְּלַיְתָנִי תָנִי

גְּלַיְתְנוּן *Syr. ſeparaté.* תְנוּן גְּלַ

חֵן. *Syr.* תֵּן *vel* גְּלַיְתָנָא, תֵּן *vel* תֵנָא,

גְּלַיְתָה תָה

גְּלַיְתָנֵן *Syr. ſeparaté.* תְּנֵן

Babylonicum גְּלֵית *ex* בְּנִיתָה *ædificaui eam, Dan. 4.27. affigendum eſt inſtar* גְּלֵית, *Chaldaicū etiā* גְּלַיְתֵי *inſtar* גְּלַיְתָא, *ita vt quatuor affixa adiūgātur.*

תָךְ תָךְ

תְכוֹן גְּלַיְ תְכוֹן גְּלַי

תֵךְ *vel* תְכִי, תֵךְ *vel* תְכִי,

תְכֵן תְכֵן

Syrum גְּלֵית *aliter.*

תֵה

תָךְ

תֵנִי

ſeparaté.

תְכוֹן גְּלִי

תֵן

תָה

תֵכִי

ſeparaté.

תְכֵין

Chald. גְּלוֹ. *Syr.* גְּלוּ.

הִי הִי

ךְ ךְ

נִי גְּלוֹ נִי *vel* נֵנִי • גְּלָאוּו

נוֹן *vel* נוּן, *ſeparaté.*

Sſ. j.

tas syllabas Daghés excidit ex media ', & י pro ו habet Kibbúts, ad cuius combinationem ו affixi poetici מו, mutatum est in ו. Mutatur & ex confuso vtroque genere, in א, ad מַחֲאֵךְ plaudere tuum, Iechez. 25.6. de quo pag. 289. quod omnino est à nudo מְחָא, quod, vt diximus, vel habet puncta imperatiui alterius generis, vel potiùs puncta infiniti פְּקַח, mutato Pathách in Kaméts ob א quiescens: ita vt etiam induat affixionem פָּעֳם, pag. 165. Correctior autem videtur lectio Pagnini in suo Thesauro, ita vt prius Pathách sit ex vi Chateph-pathách, quod subsequi intelligẽdum est ad secundam radicalem, prorsus vt in פַּעֲמְךָ, pag. 165. detracto videlicet Scheuá (quod legẽdum fuisset) ob alterum Scheuá subsequens, quod sub gutturali א degenerat in Chateph-pathách. Vulgò nostra exẽplaria habẽt מְחָאֵךְ, sed & sic duo Scheuá continuè legerentur: inde & insolens est duplex punctum raptum continuè scribi. Posset emendari in מַחֲאֵךְ ex analogia combinationis cum voce וְרַקְעֵךְ extẽdere tuũ, eodem versu, nisi concurreret א ad ח. Postremò hîc aliquãdo asciscitur Daghés ornatus ad primam, vt 1. Schem. 28.10. יִקְּרֵךְ accidat tibi, & Hosch. 3.2. וָאֶכְּרֶהָ. Et comparaui eam: si credamus Kimchí.

Chald.		*Syr.*	
נִכְּוֹן		כּוֹן	
נְנָא, *vel* נַן, *vel* נֵא		ון	
הָא	גלו	ה	גְלַאוּו
כִּי, *vel* ךְ		כִּי	
נַן, *vel* נֵן		*separatè.*	
כֵּן		בֵּין	

Quæ sunt formæ גְּלִיו *ante affixa habent Chald.* גְּלִיאוּ, *vel vt alijs placet* גְּלַיאוּ: *Syrè verò* גְּלִיו.

Chald.

Chald. גְּלַתְהוֹן   *Syr.* גְּלַיְתְהוֹן

נֵהּ *Syrè*, נַיְהִי, *vel* נִיהִי
נִי *Syrè*, נַנִי,
נֵּון *Syrè, separ.*   *Chald.*
נַא, *vel* נַן, *vel* נַנָא   גְּלֵיתוּ
Syrè, נַן   *Syr.*
נַהּ   גְּלַיְתוּ
נַן *vel* נַן   *Syrè, separatè.*

Chald. גְּלֵינָא   *Syr.* גְּלַין

נָהִי   נַיְהִי
נָךְ   נָךְ
נָנוֹן   *separ.*
נָכוֹן   גְּלֵי   נָכוֹן   גַּלִי
נָהָא   נָה
נֵיכִי, *vel* נָךְ   נַכִי, *vel* נֵיכִי
נָנָא, *vel* נָנָן.   נַן
נָכֵן   נָכִין

גְּלֵת

תֵהּ
תָךְ
תַנִי
תְנוֹן *Syr. separ.*   גְּלָ
תְכוֹן *Syr.* תְכוֹן
תֵן, *vel* תֵנָא. *Syr.* תַן
תָהּ
תֵכִי, *vel* תֵךְ. *Syr.* תֵכִי
תַנֵן *Syr. separ.*
תְכֵן *Syr.* תְכֵין

Quæ desinunt in יַת *vel* אַת, *illud retinēt etiam ante affixa, saltem apud Syros,* גְּלִיאַתְהָה *&* גְּלִיַתְהָ גְּלִיַתְהָ. *&c.*

Chald. גְּלָאָה   *Syr.* גְּלִי.

אֲהִי   יְיהִי
אָךְ   גְּל   יָךְ   גְּלַ
אֲנִי   יַנִי
אֲנוֹן   *separ.*

אֶכּוֹן יִכּוֹן

אֶנָּא יִן

אֶהָא גֵּל יֵה גַּל

אֶךְ vel ,אֶכִי vel ,אֵיכִי יְכִי

אֶנֶּן *separ.*

אֶכֶּן יְכֵּין

Infinitiuus.

Chal. מִגְלֵי vel מִגְלֵא *Syr.* מֵגְלָא

לֵיהּ לֵיה

לֵיךְ לֵיךְ

לִי vel ,לֵי לִי

"לֵיהוֹן "*Dan.*2.43.*& aliás* לְהוֹן

לֵיכוֹן מִנִּ *est* לְהֶוֵיהוֹן *pro* לְהֶוֹן לְכוֹן מֵנ

לֵינָא *sint ipsi.* לִין

לֵיהָ לֵיהּ vel ,לֵיה

לֵיךְ vel ,לֵיכִי לֵיכִי vel ,לֵיכִי

"לֵיהֶן "לֶהֱוְיָן *sint ipsa,Dan.* לָהֵן

לֵיכֶן 5.17,*habet solum* ן *affixum fœm.more Hebraico.* לָכֵין

Imperatiuus.

Aram. גְּלִי *Chald.* גְּלָא, vel גְּלֵי

לִיהּ יָהּ

לִינִי יְנִי

לִינוֹן vel ,לִינוּן. *Syr.separ.* בּ יְנוֹן גַּל

לִינָא. *Syr.* לִין יְנָא

לִיהָ. *Syr. etiam* לִיה יְהָ

לִינֶן vel ,לִינֶן. *Syr.separ.* יְנֶן

Chald. גְּלוֹ *item & Syrum* גְּלוֹ *& fortasse etiã* גְּלָא*, vt in præterito. Syrum* גְּלִי *vix admittat affixionem* גְּלָה *præteriti. Nullã admittit quarta vox imperatiui.*

Futurum.

Chald. יִגְלֵא *Syr.*

לנח.

לֵיוהִי vel לֵיוהִי				לְנֵה
לֵיךְ vel לֵךְ				לְנַךְ
לֵינִי				לְנַנִי
separ.				לְנוֹן
לֵיכוֹן vel לֵכוֹן				לְנְכוֹן
לֵין	נֵג	יְגִ		לְנַנָא
לֵיהּ vel לֵיה				לְנָה
לֵיכִי				לְנַךְ vel לְנְכִי
separ.				לְנַן
לֵיכֵין				לְנְכֵן

Sic תְּגְלֵא & אַגְלֵא.   *Sic* תְּגְלֵא, אַגְלֵא & נִגְלֵא.

Syr.   יִגְלוֹן   *Chald.*

נֵיהִי			לְנֵה
נָךְ			לְנַךְ
נַנִי			לְנַנִי
separ.			לְנוֹן
נָכוֹן	נגלו	יִגְ	לְנְכוֹן vel לְנְכוֹן
נַן			לְנַנָא
נָה			לְנָה
נֵכִי			לְנַךְ vel לְנְכִי
separ.			לְנַן
נָכֵין			לְנְכֵן vel לְנָכֵן

Sic תִּגְלוֹן   *Sic* תִּגְלוֹן

Syra תְּגְלִין & תֶּגְלְיָן, נִגְלְיָן *affigi possent instar* בְּפִקְדָן. *Vide perfecta.*

Eadem hîc esse videtur affixio infinitorum cuiuslibet coniugationis, quæ in perfectis, אִתְגַּלְיוּתָהּ, אִתְגַּלְיוּת, אִתְגַּלְיוּ, *&c. ex* כְּאִתְבְּנָיוּתָהּ *dum ædificaretur ipsa, 1.Reg.6.7.*

Præteritum Pahél.

גַּלִּי.

	לֵיהּ
זַ	לֵיךְ
	לֵינִי

CAPVT IX.

DeCompoſitis, ac primùm de Compoſitis ex Defectiuis Pe Nun & Lámed Nun.

EX imperfectis fiunt Compoſita. Compoſita autẽ ſunt, quæ non vno duntaxat modo, ſed diuerſis modis ſunt imperfecta. Alia enim ſunt ex diuerſis ordinibus defectiuorum: alia ex diuerſis ordinibus quieſcentium: alia rurſus pertinent ad defectiua & quieſcentia: alia denique ad quieſcentia & defectiua ſpectant, vt ſequentia paradigmata declarabunt. Porrò in Compoſitis paſsio, ſiue defectus ſiue quies, exigenda eſt ad canones ordinum ſimplicium. Verbi gratia, נָגַן Pulſauit canens, quod compoſitum eſt ex defectiuis, quod attinet ad primam radicalem referendum eſt ad נָגַשׁ: quod verò pertinet ad vltimam, ſpectat ad שָׁכַן. hoc eſt, partim metiendum eſt ex defectiuis Pe Nun, pag. 177. partim ex defectiuis Lámed Nun, pag. 215.

CONIVGATIO KAL.

Pahúl.	Benoní.	Præt.
נָגוּן	נוֹגֵן	נָגַן
		&c.
	&c.	נָגְנוּ
Futurum.	**Imper.**	**Infinit.**
אֶגֵּן &c.	גֵּן &c.	גֶּנֶת &c.
תִּגֵּנָּה	גֵּנָּה	

Sic & in aliis coniugationibus ex ſimplicium ordinum analogia, quam in hac propoſuimus.

Vnum נָתַן admodum anomalum eſt: & ea de cauſa peculiarem quendam locum hîc illi deſtinauimus, vbi quæ ab illo vſitata ſunt, paucis perſtringemus.

CON-

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

Dedit.

נָתַן נָתַתָּ נָתַתִּי

נָתְנוּ נְתַתֶּם נָתַנּוּ Thren.5.6.

נָתְנָה נָתַתְּ נְתַתֶּן &alias.

Præter communem analogiam defectiuorum ל'ן', qua.

לְנוּן, vel לִינוֹן. Syr.separ.
לִיכוֹן Syr.לִיכוֹן
לְנָנָא. Syr. לִין
לֵיהּ ב
לִיבִי, vel לִיךְ. Syr.לִיכִי
לְכֶן, vel לִינֶן. Syr.separ.
לִיכֶן. Syr.לִיכֵין

Atque hæc ratio annectendi pronomina, communis est alijs vocibus eiusdem deformationis vel terminationis, quæ pronominum nexum admittere possunt, cuiuscunque coniugationis sint: vnde בַּלְיוּ & אַגְלְיוּ propriè affigẽda sunt instar גְּלִיוּ, ita vt Chaldaicè dicendum sit גַּלִיאוּהִי,&c.& Syr.גַּלִיוּהִי,&c.& Syrus imper.גְּלָא seu אַגְלָא,instar גְּלָא:& גְּלוּ seu אַגְלוּ, instar גְּלוּ, nisi quòd lubẽtius recipiãt י quã או, vt Hebr.3.9.דְנַסִּיוּנִי vbi tentauerũt me.

CAPUT VIII.

De Compositis.

TErtium imperfectorum genus est verborum Compositorum ex simplicibus ordinibus, ad quorum canones horum passio, siue defectus siue quies, exigenda est. Horum tres hîc duntaxat sunt classes. Prima est Compositorum ex defectiuis Pe & quiescẽtibus Lámed. Secunda Compositorum ex quiescentibus Pe & Lámed: Tertia ex quiescentibus Háyn & Lámed.

De נְתַן Chald.& נְחַל Syro, vide pag. 189.

fit vt Nun tertia radicalis in simili seruili suppleatur per Daghés, etiã illa ipsa hîc ab altera consonante seruili excepta, eodem modo suppletur. Imò & alterum est huius vocis priuilegium (neque tamen ita regulare) vt Nun initiale deperdatur in præterito absque vllo indicio, vt תַּתָּה dedisti, 2.Schem.22.41.

Benoní.

נוֹתֵן נוֹתְנִים נוֹתְנָה (vel נוֹתֶנֶת) נוֹתְנוֹת

Perfectè, vt simplices ordines: sic

Pahúl.

נָתוּן נְתוּנִים נְתוּנָה נְתוּנוֹת

Infinitiuus.

נָתוֹן vel (נְתוֹן)

Aut prima duntaxat excidente, תֵּן, vt in imperatiuo: & cum paragoge He, תְּנָה Dare (inf. pro præterito, Quippe qui dederis) Psal. 8.2. Vtrinque verò deperdita Nun, תֵּת, cum Tserí, atque additur ת in fine, vt in reliquis defectiuis פ׳.

Gerundia.

בְּתֵת כְּתֵת לָתֵת מִתֵּת

Porrò abiecto omnino accentu ad Makkáph, aut retroacto, Tserí vertitur in Seghól, vt לָתֶת לְךָ vt dem tibi, Gen.15.7. Recipit etiam Nun paragogicum לְתִתֶּן ad reponendum. 1.Reg.6.19.

Imperatiuus.

תֵּן תְּנוּ תְּנִי תֵּנָּה

Prima vox ad accentum in proxima syllaba adstantem etiam intercedẽte Makkáph, vertit Tserí in Seghól: sin minùs, etiam ad Makkáph non adstante accentu ad proximam syllabã perstat ipsum Tserí: vt תֶּן־לִי da mihi, Genes. 14.20. תֶּן־לָהֶם da illis, Hosch. 9.13. & תֵּן־עָלֶיהָ pone in illo, Numer.16.44. In distinctione seruatur Tserí, vt תְּנוּ תֵּנִי: imitatur enim quiescentia Pe Iod.

Futu-

Futurum.

אֶתֵּן יִתֵּן תִּתֵּן
נִתֵּן יִתְּנוּ תִּתְּנוּ
תִּתֵּן תִּתְּנִי תִּתֵּנָּה

Futurum imperatiui legibus tenetur.

NIFHAL.

Præteritum.

נִתַּן נִתַּתְּ נִתַּתִּי
נִתְּנוּ נִתַּתֶּם נִתַּנּוּ
נִתְּנָה נִתַּתְּ נִתַּתֶּן

Sequitur ordinem ſimplicium, præter quàm in illis vocibus quæ formantur per Tau aut Nũ, vt in Kal attigimus.

Benoní.

נִתָּן נִתָּנִים נִתָּנָה) vel (נִתֶּנֶת נִתָּנוֹת
vt נִגָּשׁ

Infinitiuus.

הִנָּתֵן
vt הִנָּגֵשׁ: & cũ Chólé, הִנָּתוֹן tradẽdo, vt in perfectis, pag. 128.

Gerundia.

בְּהִנָּתֵן &c.

HOFHAL.

Futurum.

אֻתַּן יֻתַּן תֻּתַּן
נֻתַּן יֻתְּנוּ תֻּתְּנוּ
תֻּתַּן תֻּתְּנִי תֻּתַּנָּה

Ex Hofhál futurum duntaxat aliquot locis reperitur. reliqua coniugatio vſitata non eſt: quanquam integra fingi poſsit.

CAPVT X.

INuenitur & alterum genus compoſitorum ex defectiuis, nimirum eorum quæ habẽt primam Iod & tertiam Tau, iiſdem legibus deficientiũ, quibus in ſimplicibus ordinibus.

NIFHAL. KAL.

Præteritum.

נִצְּתִי נִצַּת נִצַּת נִצַּת יָצְתִי יָצַת יָצַת Vſsit ſe יָצַת
&c. &c. vt in יָצַב & בָּרַת, pag.177. & 215.

Præteritum. HIFHIL.

*הִצַּתִי הִצַּת הִצִּית

*Ex Iirmej.17.27. &c.

CAPVT XI.

Compoſita ex Defectiuis Pe Nun, & Quieſcentibus Lámed Aleph.

VErbum נָשָׂא Tulit, variatur partim vt נָגַשׁ, partim vt מָצָא: quare primarias tãtùm voces adſcripſimus, quòd reliquarum, cuiuis facilis ſit collatio cum ſimplicibus ordinibus, de quibus pag.177, & 278.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

נָשָׂא נָשָׂאתָ &c.

נ ſeruatur in præterito, & vtroq; participio, vt in defectiuis Pe: atque א, more ſuo hîc quieſcit in Kaméts, niſi ſequatur Vau Schurék, aut He. Imò & hîc aliquando cõfunduntur ſimplicia genera quieſcentium Lámed. Vide ſuprà pag.280, נָשׂוּא & וְנָשׂוֹ, & infrà ad Compoſ. Pe 'א & 'ל' ה.

Benoní.

נוֹשֵׂא &c.

Perinde vt מוֹצֵא, tam in maſculino quàm in fœminino genere, vtroque numero.

Pahúl.

נָשׂוּא &c.

Inſtar מָצוּא ſimplicis. Ex forma autem quieſcentium 'ה, נְשׂוּי ſupportatus, Pſal.32.1.

Infi-

Infinitiuus.

(נְשׂוֹא) vel (נְשׂוֹא) vel (שֵׂאת) vel (שְׂאֵת)

Priores formæ ſunt ex מְצֹא, pagina 289. tertia imitatur גֶּשֶׁת, conflato vtroque Seghól in Tſerí, vt in gerundiis clarius apparet. In poſtrema ad dilatationẽ Aleph, depellitur Tſeri à ſecunda radicali. Huc pertinent quæ annotauimus in Benoní fœmininum מוֹצֵאת, ſuprà pag. 286.

Gerundia.

בִּשְׂאֵת כִּשְׂאֵת לִשְׂאֵת מִשְּׂאֵת

Forma Tau conuenit gerundiis, tametſi in hoc nõ præcedat Chólem, vt in ſimplici quieſcentium ordine. Sine Tau, בְּשָׂא quum attollit, Pſal. 99. 10, ſecundum ſimplices ordines. Denique & א aliquando abſconditum quieſcit, Ijób 41.16. מִשֵּׂתוֹ Ab eleuatione eius.

Imperatiuus.

שָׂא שְׂאוּ שְׂאִי שְׂאֶינָה

Imperatiuus plerunque ſimplex eſt, ad inſtar מְצָא. Quò pertinet etiam נְסָה attolle, Pſal. 4.6, tametſi Sin in Sámech, & Aleph in He commutata ſint. Vide pag. 291.

Futurum.

אֶשָּׂא יִשָּׂא &c.

Fœmininum plurale triplex: תִּשֶּׂאינָה feretis, Iech. 23.49. א prolato: quaſi ſola priore extremitate ſit imperfectum: at etiam poſteriore, תִּשֶּׂאנָה eleuarunt, Ruth. 1.9, ſecundum ordines ſimplices: & תִּשֶּׂנָה leuabunt, Iirme. 9.18, occultato Aleph in Seghól.

N I F H A L.

Infinitiuus.	Benoní.	Præteritum.
הִנָּשֵׂא &c.	נִשָּׂא &c.	נִשָּׂא נִשֵּׂאת &c.

Huc pertinet illud Zech. 5.7. נִשֵּׂאת portabatur.

Futurum.	Imperatiuus.	Gerundia.
אֶנָּשֵׂא &c.	הִנָּשֵׂא &c.	בְּהִנָּשֵׂא &c.

In futuro plurali, יִנָּשְׂאוּ, pro יִנָּשְׂאוּ, ſuprà pag. 300.

PIHEL.

Præteritum.

נִשֵּׂא &c.

Reliqua vt מִצֵּא: quia נ non deficit ob characteristicum Daghés. נִשָּׂא autem cum Kaméts, donauerat, 1. Reg. 9. 11. est ex forma quiescentium He. Vide pag. 302.

Infinitiuus.	Pahúl.	Benoní.
נַשֵּׂא &c.	מְנֻשָּׂא &c.	מְנַשֵּׂא &c.
Futurum.	**Imperatiuus.**	**Gerundia.**
אֲנַשֵּׂא &c.	נַשֵּׂא &c.	בְּנַשְּׂאוֹת &c.

PVHAL.

Futurum.	Infinitiuus.	Benoní.	Præteritum.
אֲנֻשָּׂא &c.	נֻשּׂוֹא &c.	נֻשָּׂא &c.	נֻשָּׂא &c.

HIFHIL.

Præteritum.

הִשִּׂיא &c.

Tota coniugatio & eius pasiua compositæ sunt, sequuntúrque simplices ordines.

Infinitiuus.	Pahúl.	Benoní.
הַשֵּׂא &c.	מֻשָּׂא &c.	מַשִּׂיא &c.
Futurum.	**Imperatiuus.***	**Gerundia.**
אַשִּׂיא &c.	הַשֵּׂא &c.	*בְּהַשְּׂאוֹת &c.

*Kimchí huc refert illud לְהַשּׂוֹת (de quo suprà pag. 312.) dum legit illud scriptum cum Daghés. Vide & ibi magis probatam lectionem, etiam iuxta ipsum Kimchí.

HOFHAL.

Futurum.	Infinitiuus.	Præteritum.
אֻשָּׂא &c.	הֻשּׂוֹאת &c.	הֻשָּׂא &c.

HITHPAHEL.

Infinitiuus.	Benoní.	Præteritum.
הִתְנַשֵּׂא &c.	מִתְנַשֵּׂא &c.	הִתְנַשֵּׂא &c.

Ge-

Futurum.	Imperatiuus.	Gerundia.
&c. אֶתְנַשֵּׂא	&c. הִתְנַשֵּׂא	&c. בְּהִתְנַשְּׂאוּת

תִּנַּשֵּׂא efferetur, Num. 24.7, vide suprà pag. 154.

CAPVT XII.

Composita ex Defectiuis Pe Nun, & Quiescentibus Lámed He.

EA quæ primam habent נ, & postremam ה, numero sunt tredecim. Eorum vnum נָגַהּ Splenduit, est simpliciter deficiens: sex ex reliquis inueniũtur simpliciter quiescentia, נָדָה Separauit, נָהָה Lamentatus est, נָוָה Habitauit, נָחָה Deduxit, נָלָה Cõsummauit, נָסָה Probauit. Sex alia huc pertinent, quòd in his tam Nun deficiat, quàm He quiescat, vt נָקָה Immunis fuit, in Nifhál: נָזָה Aspersit, in Kal & Hifhíl: item נָטָה Inclinauit, נָצָה Rixatus est, נָכָה Percussit, & נָשָׁה Foeneratus est, in Kal, Hifhíl & Hofhál.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

&c. נָטִיתִי	נָטִיתָ	נָטָה

Benoní.

&c. נוֹטֶה

Et cum Aleph loco He, vt נוֹשֵׁא mutuo dans, 1. Schem. 22.2. seruato tamen Seghól huius ordinis propria vocali.

Pahúl.

&c. נָטוּי

sicut גָּלוּי.

Gerundia.	Infinitiuus.
&c. בִּנְטוֹת	&c. נְטוֹת (vel) נְטֹה*

*Sic נָצֹא auolando, Iirm. 48.9. à נָצָה. Nam in infinitiuo & imperatiuo rarò Nun amittunt: ne nimiùm deforme sit thema.

Futurum.		Imperatiuus.
&c. יִטֶּה ״אֶטֶּה		&c. נְטֵה

״A נָצָה verò fit תֵּצֵא auolabit, Iirm. 48.9. Aleph loco He, & Tserí sub אֵיתָן, vice Daghés. Nam quum Tsadí sit grauioris pronuntiationis ob compositam literæ potestatem, compensatur commodiùs Daghés per Tserí. Vide & infrà vbi agemus de varia diuersarum radicum compositione.

Amissa verò ה, scribitur futurum, modò cum Tserí, vt וַיֵּט & tetendit, Gen.12.8. modò accentu demigrante, cũ ֶ, וַיֶּט־שָׁם & extendit ibi, Genes. 26.25. nonnunquam etiam cum Chirék breui, vt וַיִּז & aspersit, 2.Reg.9.33. תֶּשִׁי oblitus es, Deut.32.18, si sit Kal, est formæ וַתִּבְז־, pag.294. habétq; י paragogicum ad imminutum futurum, quod apparet ex puncto & accẽtu. Cæterùm Nun prorsus deperditur absque vlla compensatione. Vide & in Hifhíl.

NIFHAL.

Præteritum.

&c. נִטֵּיתִי	נִטֵּית	נִטָּה

Benoní.

&c. נִטֶּה

Præteritum & Benoní composita: reliqua coniugatio, vt נִגְלָה, pag.297.

Imperatiuus.	Gerundia.	Infinitiuus.
&c. ״הִנָּטֵה	&c. בְּהִנָּטוֹת	&c. הִנָּטֵה

״Excidente ה, הִנָּט, quemadmodum & in futuro.

Futurum.

&c. אֶנָּטֶה

Amissa He, אִנָּט יִנָּט, &c.

PIHEL.

Præteritum.

&c. נִטָּה

Instar

Instar גִּלָּה. Hîc enim & in pafsiua, Nun feruatur, vt in defectiuis in prima.

Infinitiuus.	Pahúl.	Benoní.
נַטֵּה &c.	מְנֻטֶּה &c.	מְנַטֶּה &c.
Futurum.	**Imperatiuus.**	**Gerundia.**
אֲנַטֶּה &c.	נַטֵּה &c.	בְּנַטּוֹת &c.

PVHAL.

Benoní.	Preteritum.
נֻטֶּה &c.	נֻטָּה &c.
Futurum.	**Infinitiuus.**
אֲנֻטֶּה &c.	נֻטֹּה

CAPUT IX.

Composita ex defectiuis Pe & quiescentibus Lámed.

CONIUGATIO KAL.

Pahúl.	*Benoní.*	*Præteritum.*
נְדִי	נָדֵי	נְרָא *Afperfit* נְרָא *vel* נְדֵי *vel* נְדִי
&c.	*&c.*	גְּלָא *vt* *&c.*
Futurum.	*Imperatiuus.*	*Infinitiuus.*
אֶדֵי *vel* אֶנְדֵי	נְדִי *vel* דִּי *vel* דֵּא	מְדֵי *vel* מִנְדֵי
אֶרֵא *vel* אֶנְרֵא	*Unde Bab.* שֵׂא *aufer, Hezr.* 5. 15.	מְדָא *vel* מִנְרָא
Syr. אֶרֵא, *&c.*		*Syr.* מֵרָא, *&c.*

ITHPEHAL. PEHIL.

Futurum.	*Infinitiuus.*	*Benoní.*	*Præteritum.*	
אֶתְנְדֵי	אִתְנְדָאָה	מִתְנְדֵי	אִתְנְדִי	נְדִי
&c.	*Syr.* מֵתְנְדְיוּ, *&c.*	*&c.*	*&c.*	*&c.*

Sic Pahél & Ithpahél nihil habēt quo differāt à fimplici quiefcentium ל׳, *vt declarant illa Luc.* 1. 67: אֶתְנַבִּי *prophetauit: & Matth.* 7. 22. אֶתְנַבִּיו *prophetauimus. & proinde illis defcribendis fuperfedemus.*

HIPHIL.

Præteritum.

&c. הִטֵּיתִי	הִטֵּית	הִטָּה

Totum Hifhil & Hofhál composita, secundum diuersas formas simplicium ordinum variantur, vt הִגִּישׁ הִגַּשׁ, & הִגְלָה הִגְלָה.

Infinitiuus.	Pahúl.	Benoní.
הַטֵּה) vel (הַטּוֹת)	&c. מֻטֶּה	&c. מַטֶּה
Futurum.	Imperatiuus.	Gerundia
&c. אַטֶּה	&c. הַטֵּה	&c. בְּהַטּוֹת

Imperatiuus excidente He, הַט: futurum, אַט,&c. etiam in maiore pausa, excepto אַט declinare faciam, Ijób 33.11. ne confundatur cum אַט particula, Sensim, quæ ex affixione agnoscitur ex deficientibus Hájin. Vt suprà monuimus ad futurum Kal, si תֶּשִׁי oblitus es, Deuter.32.18. sumatur in Kal, omnino sequitur formam וַתְּחִי, pag.294. sin verò sumamus ex Hifhil, formam הֶחֱטִי, pag.314. quam analogiam præmonstrat Seghól: quod tamen & in Kal locum habere possit loco Tseri, præsertim cum accentu.

HOFHAL.

Futurum.	Infinitiuus.	Præteritum.
&c. אֻטֶּה	הֻטֵּה) vel (הֻטּוֹת)	&c. הֻטָּה

Huc pertinet הוּכָּה Percussum est, Psal.102.5.

HITHPAHEL.

Præteritum.

		&c. הִתְנַטָּה

Simpliciter quiescit vt & Pihél.

Imperatiuus.	Gerundia.	Infinitiuus.	Benoní.
&c. הִתְנַטֵּה	&c. בְּהִתְנַטּוֹת	&c. הִתְנַטֵּה	&c. מִתְנַטֶּה

Futurum.

&c. אֶתְנַטֶּה

CAP.

AFHEL.

Pahúl.	*Benoní.*	*Præteritum.*
מַרְאָ.&c.	מַרְי.&c.	אַרְי.&c.
*Syr.*מַרְי.	*Bab.& Syr.*מַרְאָ,*etc.*	*Bab.& Syr.*אַרְאָ,*etc.*
Futurum.	*Imperatiuus.*	*Infinitiuus.*
אַרְי.&c.	אַרְי.&c.	אַרָאָה.&c.
Bab. & Syr. אַרְאָ, &c.	*Syr.* אַרָא: *vnde* אַסֵּו *tentate, 2.Cor. 13.5.*	*Syr.*מַרָיו,&c.

OFHAL.

Chald.	*Babyl.*
Præteritum.	
אִתְּרִי. &c.	אִרָא *vel* אִנְדְּרָא. &c.

Pronominum nexus in hac classe & sequentibus, à simplicibus ordinibus petendus est.

CAPVT XIII.

HIc non interserimus Composita ex quiescentibus Pe Aleph & Pe Iod, & ex deficientibus Lámed Nun & Tau: quia nondum occurrerunt exempla illorū generum.

CAP. XIIII.

Composita ex quiescentibus tantùm: ac primùm ex quiescentibus Pe Aleph, & Lámed He.

SEptem sunt, quorum prima est Aleph, & He postrema: quorū tria אָלָה Execrando iurauit, אָנָה Occurrit, אָרָה Decerpsit, simpliciter sunt quiescentia He: reliqua quatuor sunt composita

CAP. XV.

De quiescentibus in prima Iod, & tertia Aleph.

DVo reperiuntur huius ordinis, יָצָא Egressus est, & יָרֵא Timuit. quorum illud Compositum est in Kal, Hifhíl & Hofhál: hoc verò in Kal & Nifhál.

Composita ex quiesc.

ל׳ה׳ & פ׳א׳ — ל׳א׳ & פ׳י׳

sita ex quiescentibus Pe Aleph, & Lámed He: tria in Kal, אָבָה Acquieuit, אָפָה Coxit, אָתָה Venit: vnum in Nifhál, אָוָה Concupiuit.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

יָצָא יָצָאתָ יָצָאתִי &c. Altera parte imitatur יָשַׁב, pag. 219. altera מָצָא, pag. 278. Itaque occultatur hic etiã Aleph in Kaméts, יָצָתִי egressus sum, Ijób 1.20. Vide pag. 280. Obseruandum

אָבָה אָבִיתָ אָבִיתִי &c. Refertur ad אָכַל, pag. 219. & גָּלָה, pag. 278. Atque huc pertinet אָבוּא acquieuerunt (voluerunt) Iesch. 28.12. cũ א paragogico.

tamen illud est, quòd à יָרֵא, reperitur יְרָאתֶם timeatis, Iehos. 4.24, cum Kaméts: ac si thema desineret in Kaméts.

Benoní.

יוֹצֵא &c. Præter normam dicitur יוֹצֵא egrediens, Eccles. 10.5. pro יוֹצְאָה, ex forma quiescẽt. Lamed He. Vide pag. 286. Ante Tau verò alteram fœminini generis notam, quiescit א modò expresse, vt יוֹצֵאת egrediẽs, ex Gen.

אוֹבֶה &c.

CAPUT X.

De Quiescentibus Pe & Lámed.

HUius classis duo quidem sunt genera, sed quæ simul comparanda sint, vt in simplici ordine quiescentium Pe iam fecimus.

פ׳א׳

Composita ex quiescent. פ׳י׳ & ל׳ה׳.

CAPVT XVI.

De quiescentibus in prima Iod, & tertia He.

SEx sunt huius generis. Eorum duo, nempe יָפָה Pulcher fuit, & יָעָה Scopis purgauit, inueniũtur cõposita in Kal: יָרָה Eiaculatus est, in Kal, Nifhál, & Hifhíl: יָנָה Oppresit, in Kal & Hifhíl: יָגָה Afflixit, in Nifhál, Hifhíl, & eius pasiua: יָדָה Proiecit, in Pihél, Hifhíl & Hithpahél.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

יָפָה יָפִיתָ. &c.

Hac parte spectat ad יָשַׁב, pag. 219. illa ad גָּלָה, pag. 278.

Benoní.

יוֹפֶה &c.

Pahúl.

פ׳א׳

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

Chald. אֲתָא *Venit &c. omnino vt* גְּלָא: *Item &*

Syr. אֶתָא, *Matth. 3. 1. & Mar. 10. 13.* אֶתִית, אֶתִית, *&c. nisi quòd sub* א *est semper Tserí.*

Benoní.

אָתֵא אָתְיָ *&c. vt in* גָּלֵא, *nisi quòd Syri vsurpant hîc quoque vt in a-*

פ׳י׳

Chald. יְמָא *Iurauit &c. omnino vt* גְּלָא: *Item &*

Syr. יְמָא, *Hebr. 6. 13. Sic* יְעָא *creuit, Luc. 8. 5.* יְמִית, יְמִית, *&c. nisi quòd sub* י *est semper Chirék.*

Benoní.

יָמֵא יָמְיָ *&c. vt in* גָּלֵא. *Vnde Heb. 6. 16.* יָמַיִן *iurant.*

Composita ex quiescent.

ל״ה & פ״א   ל״א & פ״י

ex Gen.24.43.modò occultè,vt יוֹצֵאת,ex Deut.28.57.

Pahúl.

&c. אָבוּי   &c. יָצוּא

Infinitiuus.

&c. אָבֹה   &c. יָצוֹא

Altera forma cum Tau, צֵאת,pro צְאֵת,.est secundum formã simplicem quiescentiũ Pe Iod.Fit enim contractio duorum Seghól in Tserí, sicut in שֵׂאת & שְׂאֵת,de quibus suprà pag.331.

Gerundia.

&c. בְּאֲבוֹת   &c. בְּצֵאת

Absque Tau vltima est Chólem. Atq; Iod interdum adscriptum quiescit in Chirék sub בִּכְלַם,vt in simplici ordine,pag.223.בִּירְוֹא in timendo:interdum occultatur in Tserí,vt לֵרְוֹא timere, 1. Schem. 18.29. non secus quàm sub אֵיתַן huius coniugationis: nisi quòd hîc est accidentaria quies , ob concursum videlicet duorum Scheuá:solet enim Iod suũ Scheuá & literæ præcedentis conflare in Chirék longum. aliàs si Iod aliud habeat punctum quàm Scheuá, quieti nullus est locus , vt לְיִרְאָה vt timeant,Deut.4.10.cum ה paragogico. At in futuro quies est perpetua,etiam cum paragoge.

Imperatiuus.

&c. אֵבֹה   &c.צֵא

Per   Vltima

lijs ordinibus adiectiuum pro Benoni, vt Ioann.6.17.אָתִי veniens.& 11.19.אָתִיאִין venientes.

Huc pertinet emphaticũ אָסְיָא medicus, Prou.13.17. & 14.30. & Matth.9.12.& אָסֵךְ sanans te, Exod.15. 26. & 21.19. אָסַיָּא medicorum.   פ״א

Composita ex quiescent. פ' י' & ל' ה'.

Imperatiuus.	Gerundia.	Infinitiuus.	Pahúl.
&c. יְפֵה	&c. בִּיפוֹת"	&c. יְפוֹת	&c. יָפוּי

"Seruatur Iod, vt ferè vsuuenit in cōpositis ex quiescentibus פ' י'. לִירְוֹא, 2. Paral. 26.15, huc referri potest, vt sit sicut לִירוֹת ad eiaculandum, Psal. 11.2: à יָרָה, commutato ה in א. De quiete sub literis כָּלֵב. Vide suprà pag. 223.

Futu-

Pahúl.

פ'א Chald.	Syr.	פ'י Chald.	Syr.
אֲחִי &c. vt in גְלֵי, sic quoque	*אַחֵה: nisi quòd א, habet Pathách. Sic etiã*	*יְמִי &*	*יְמֵא nisi quòd י habet Chirék.*

Analogia vocis אֲזֵה succensus, Dan. 3.22, postulare videretur vt saltem Babylonicè diceremus אֲתֵה, cum Tseri sub א loco Chateph-seghól, quo dilatetur eius pronuntiatio, vt vulgò fit apud Syros in præterito Kal, & quidam fieri contendunt in Hebr. אֲסָעֲרֵם turbine propulsabo eos, Zech. 7.14. ex Pihél.

Infinitiuus.

מֵיתֵי *& Bab.* מֵאתֵא *vel &* מִתֵא, *&c.* *Tal.* אֶתוּיֵי, *&c.*	מֵאתָא, לְמֵאתָא, *Mat. 11.14.*	מִימֵי *& Bab.* מֵימָא, *&c.*	מַאמָא לְמֵאמָא *Mat. 26.74.*

Imperatiuus.

אֱתִי *&c. vt* גְלֵי *seruato* א, *quod posteriores paraphrastæ & Talmudistæ resecant vt Syri.*	תָא, *Matth. 5. 24. & Ioan. 11.34.* תַו, *Mat. 21. 8. & 25.34.* תָי תָאיֵין	יְמִי *&c. vt* גְלֵי *vel etiam resecto* י, מִי *vel* מִי.	יְמָא *vel* מָא *obseruatis desinentijs* תָא.

Composita ex quiescent.

ל׳ה׳ & פ׳א׳

Per totum imperatiuum est ·· sub א prima radicali, vt eo latiùs pronuntietur: reliqua sunt ex simplici genere quiesc. Lámed He: vnde אֵפוּ coquite, Exod.16.23. אֵתָיוּ venite: & cum Iod prolato, אֵתָיוּ venite, Iesch.56.9. Et cũ ה loco א, הֵתָיוּ, Iesch.21. 14. & Iirm.12.9.

ל׳א׳ & פ׳י׳

Vltima cum Tserí, vt in simplici ordine quiescentiũ Pe Iod. At יְרֵא contrà imitatur quiescentia ל׳ א׳, nisi quòd in plurali facit יִרְאוּ timete, Psal.34. 10. silente א, præter normam, ex procliui confusione ordinum. videlicet ne incidat in יִרְאוּ videbunt, futurum à רָאָה. Plurale fœmininũ est, צְאֶנָה Exite, cũ א mobili, Cant.3.11.

Futurum.

אֹכַה &c.

Et abscondito Aleph radicali, mutatur ה finale in א, seruato tamen Seghól, חוֹבֶא velis, Prouerb.1. 10. Aliàs quiescit א in Tserí conflato ex Seghól & Chateph-seghól, aut expressum, vt תֵאתֶה veniet, Mich.4.8. aut absconditum, vt וַיֵּתֵא & venit, Deuter. 33. 21. conuerso rursum ה in א. Postremò, amissa He, quiescit א in Kaméts, vt אָאת vel אָת, vnde וַיֵּאת & veniet, Iesch. 41. 35. pag.295. Aliàs imitatur simplicem

אֵצֵא &c.

Aleph quiescit in Tserí, vt in quiescentibus Pe Iod: quò ita soni similitudo seruetur ad euphoniam. אִירָא auté imitatur formá quiescentium Pe Iod cum Pathách: nisi quòd Aleph iure suo obtinet Kaméts loco Pathách, vt in אֶמְצָא, pagina 293. Et aliquando apparet tantùm Iod futuri, וַיִּרָא & timuit, 1.Schem. 18.12. prorsus vt in simplici ordine quiescentium Pe Iod.

Composita ex quiescent. 'פ' י & 'ל' ה.

Futurum.

אֵיפֶּה &c.

י expressè quiescit in Chirék, vt in gerundiis. Deperdita ה, prima syllaba seruatur immutata, vt אֵיף, יֵיף, תֵּיף, &c.

NIF-

חֵא *vt quidam legunt, Prouerb. 7.18. vbi tamen vulgò est* חָא.

חִיו *vt quidam etiam legunt, Prouer. 9.4. vbi etiam* חִיו
חִיִי *legi posset, imò & ob* חֲיוּ *י. itáq; Imperat. istiusmo-*
חֱיוֹנָא או חַיִין *di Syrus videatur apud illos authores qui multa ex illa lingua retinuerunt.*

Futurum,

in quo iam vtrunque genus confluit & confunditur saltem Syrè & Chaldaicé.

'פ א' 'פ י'	'פ א' 'פ י'
Chald.	*Syré.*
אֵתֵי. *Bab.* אֵתֵא, *Sic* אֵימֵי *vel* אֵימֵא, *etc.*	אֶתֵא, *Ioã.14.3. Sic* אֶמֵא.
יֵיתֵי יֵאתֵא, *&c.*	נֶאתֵא, *Matth.10.13. Sic Hebr.*
vt יֵיבֵי *volet, Deut.29.20.*	*6.13.* נֶאמֵא *iuraret.*
תֵּיתֵי *At Leuit. 24. 5.* תֵּפֵי *co-*	תֶאתֵא. *Mat.5.36.* תֶאמֵא *iurabis.*
נֵיתֵי *ques, vulgò est sine* י,	נֶאתֵא
יֵיתוֹן *quod exprimitur in*	נֶאתוֹן, *Marc.13.6.*
תֵּיתוֹן יֵיפוֹן *coquent, Iechez.*	תֶאתוֹן. *Mat.5.34.* תֶאמוֹן
תֵּיתֵין *46.20.*	תֶאתֵין
תֵּיתֵי. *Gen.24.8.* תֵּיבֵי *volet.* י	תֶאתֵא
יֵיתְיָן	נֶאתְיָן
תֵּיתְיָן	תֶאתְיָן.

Composita ex quiesc.

ל׳ה׳ & פ׳א׳ ל׳א׳ & פ׳ו׳

plicem ordinem quiescentium He, יאתה veniet, Prou.1.27.

NIFHAL.

Præteritum.

&c. נאבה &c. נוצא

He solummodo quiescente: sed אוה format plurale, נאוו pulchræ sunt, Cant.1.10. &

Benoní.

נאוה Decorus, &c. &c. נוצא

quiescente quoque א in Kamés. Conferantur reliqua cum simplicibus ordinibus.

Gerundia.	Infinitiuus.
&c. בהוצאות	&c. הוצא
Futurum.	Imperatiuus.
&c. אוצא	&c. הוצא

PIHEL.

ITHPEHAL.

Benoní.		Præteritum.	פ׳א׳
מתאתי		אתאתי	*Chald.*
מתאתא		אתאתי	*Syr.*
&c.		*&c.*	
Futurum.	*Imperatiuus.*	*Infinitiuus.*	
אתאתי	אתאתי	אתאתאה	*Chald.*
אתאתא	אתאתא	מתאתיו	*Syr.*
&c.	*&c.*	*&c.*	

Unde Leu. 6.17. & 39, aliàs 7.9. יתאפי coquetur. & 23.17. יתאפין coquentur. *omnino vt in אתגלי, obseruata quiete Syra, vt & in*

פ׳ו׳

Composita ex quiescent. פ׳ו׳ & ל׳ה׳.

NIFHAL.

Præteritum.

נוּפֶּה נוּפֵּיתָ. &c.

Benoní.

נוּפֶּה. &c.

ו loco Iod positum, interdum notatur Schurék, vt נוּגָה, à quo נוּגֵי dolore affectos, Tseph. 3.18: sicut & in simplici ordine, pag. 230. notauimus. nisi quòd ibi Daghés adiunctum habuimus.

Infinitiuus.

הִוָּפֵה. &c.

Gerundia.

בְּהִוָּפוֹת. &c.

Imperatiuus.

הִוָּפֵה. &c.

Futurum.

אִוָּפֶה. &c.

Formatur etiam futurum seruato ac prolato Iod, vt יִיָּרֶה, iaculis transfigetur, Exod. 19.13. simile יִגָּלֶה, pag. 300. & יִיָּחֵל, pag. 232.

PIHEL

	Benoní.		Præteritum.	פ׳ו׳
	מְתַיְמֵי		אַתְיְמֵי	*Chald.*
	מְתַיְמֵא		אַתִּימֵי	*Syr.*
	&c.		&c.	
Futurum.		*Imperatiuus.*	*Infinitiuus.*	
אֲתַיְמֵי		אַתְיְמֵי	אַתְיְמָאָה	*Chald.*
אֲתַיְמֵא.		אַתַּיְמָא	מְתַיְמָיוּ	*Syr.*
&c.		&c.	&c.	

Composita ex quiesc.

ל׳א׳ & פ׳י׳ ל׳ה׳ & פ׳י׳

PIHEL.

Præteritum.

&c. יִצֵּאתִי יִצְּאָה יִצֵּא &c. יִפָּה

Pihél, Puhál, & Hithpahél, quietem in sola vltima de more admittunt.

Benoní.

&c. מְיַצֵּא	&c. מְיַפֶּה

Pahúl.

&c. מְיֻצָּא	&c. מְיֻפֶּה

Infinitiuus.

&c. יַצֵּא	&c. יַפֵּה

Gerundia.

&c. בְּיַצְּאוֹת	&c. בְּיַפּוֹת

Imperatiuus.

&c. יַצֵּא	&c. יַפֵּה

Futurum.

&c. אֲיַצֵּא	&c. אֲיַפֶּה

In futuro nonnunquam excidit י rad. indicatúrque per suam vocalem Pathách, reiectam ad איתן, vt וַיַּדּוּ & proiecerunt, Thren. 3.53, pro וַיְיַדּוּ. fortasse quò vitetur similis literæ concursus. Huc referri potest מֹנָה, pro וַיְּיַגֶּה, & dolore affecit, Thren. 3.33. Alij vtrúque adscribunt Hifhíl.

PVHAL.

Præteritum.

&c. יֻצָּא	&c. יֻפָּה יֻפֵּית

Benoní.

&c. יֻצָּא	&c. יֻפֶּה

Infini-

Compoſita ex quieſc.

ל'א' & פ'י'	ל'ה' & פ'י'
Infinitiuus.	
יְצָא	יְפָה (יְפוֹת) vel
Futurum.	
אֵיצָא &c.	אֵיפֵּה &c.

HIFHIL.

PAHEL.

Benoní.		*Præteritum.* 'פ'א
מְאַתֵּי*	אַתִּי	*Chald.*
מְאַתֵּא	אַתִּי	*Syr.*
&c.	*&c.*	

*Eò fortaſſe ſpectat illud Ijób 13.4. בִּמְאַסֵּי inſtar medicantiũ. Vide & Afhél.

Futurum.	*Imper.*	*Infin.*	*Pahúl.*	
אֲאַתֵּי	אַתִּי	אַתָּאָה	מְאַתָּא	*Chald.*
אֲאַתֵּא	אַתָּא	מְאַתָּיוּ	מאַתַּי	*Syr.*
etc.	*etc.*	*etc.*	*etc.*	

ex ſuperiore analogia vt & in

Benoní.		*Præteritum.* 'פ'י
מְיַמֵּי	יַמִּי	*Chald.*
מְיַמֵּא	יַמִּי	*Syr.*
etc.	*etc.*	

Fut.	*Imper.*	*Infin.*	*Pahúl.*	
אֵימֵּי	יַמִּי	אַמָּאָה	מְיַמָּא	*Chald.*
אֵימֵּא	יַמָּא	מְיַמָּיוּ	מְיַמַּי	*Syr.*
etc.	*etc.*	*etc.*	*etc.*	

Hinc facillimum eſt formare Ithpahél vtriuſque generis, præfixa ſyllaba את.

AFHEL.

PRAE- פ׳ א׳
Chaldaicè.

	Curauit.
אַיְתֵי. *Bab.& Syr.* אֵיתִי	אַסֵּי. *Bab.& Syr.* אָסִי
TE-	*Cen.*20.17. *Mat.*4.24.
אַיְתִיתָ	אַסִּיתָ
אַיְתִיתִי	אַסִּיתִי, 2.*Reg.*2.21.
אַיְתִיו. *Dan.*5.3. הַיְתִיו	אַסִּיו, *Iirm.*6.14.
אַיְתִיתוּן	*etc.*
אַיְתִינָא	
אַיְתִית	
אַיְתִית	
אַיְתִיאָה	
אַיְתִיתֵן *Aramai*	

vlli hîc in hac actiua formatione non mutant א *in Iod quiescens in Tseri, aut in* ו *quiescens in Chólem, sed hac paßiuæ subsequenti reseruant.*

RI- פ׳ ו׳

	Chald.	*Syr.*
TUM.	אוֹמֵי, *Exod.*13.19. *Bab.* אוֹמִי	אַוְמִי
	אוֹמִיתָ	אוֹמִית
	אוֹמִיתִי	*etc.*
	etc.	

*Huc pertinet illud Iechez.*18.7. אוֹנֵי *circumuenerit.* וְאוֹחֵי *& festinauit, Cen.*18.6. *quod paßim inuenitur per totam coniugationẽ.*

Cæterarum vocum terminationem adijcere potes ex אַגְלִי, *ita vt huc pertineant illa Matth.*14.11. וַאיְתִי *& attulit (vel, venire fecit.) et Marc.*10.17. אַיְתִית *induxi: et Hebr.*6.7. וַאוּעִית *et gramen produxit: et Luc.*24.1. וַאיְתִי *et attulerunt.*

Ut non ita paßim occurrunt verba huius generis in hac coniugatione, vnicam adhuc eius formam in quaque dialecto inuenire licuit.

BE-

BE- 'פ 'א

Chaldaicé.

מַאסְא.*Syr.* מְסָא.*Bab.* מַסֵי. מִיתְא *Syr.* & *Bab.* מַיתִי.

*Act.*9.33.& alibi sæpe. huc verò illa 2. *Reg.*20.5. מַסֵי medicans. & *Ijób* 5.18. מַסְיָן medicantur. & *Deuter.*32.39. מַסֵינָא medicor ego. Imò & etiã

*Rom.*3.5. etc. ita vt huc pertineant illa *Act.*4.34. וּמַיְתֵין & afferebant: & *Rom.* 2.4. מַיְתְיָא inducit.

illa in quibus א *exprimitur, ex Syrorum more quem vſurpant aliquando poſteriores paraphraſtæ. Eiuſmodi eſt illud Ijób* 13.4. כִּמְאַסֵי *inſtar medicantiũ, quod & nomen eſſe poteſt, vt illa Prou.* 4.22. מַאסֵי. *ſanitas: et* 12.18. מַאסְיָה. *ſanitas eius. Porrò apud Syros in reliquis temporibus à præterito,* א *exprimitur, tum in indicium, tum verò vel maximè in compenſationem Daghés. Unde Luc.*9.6. וּמַאסֵין *et ſanabant.*

NO- 'פ 'י

Chald. *Syr.*

NI. מוֹמִי. *Bab.* מוֹמְא מַוְמָא, *Matth.*26.63.

*Huc autem illud Act.*19.13. וּמַוְמֵין *et adiurabant. et,* מְהוֹדֵא, *profiteor (prædico, vel etiam, gratias ago) Dan.* 2.23. *expreſſo* ה *pro*

Compoſita ex quieſc.

'ל'א & 'פ'י — 'ל'ה & 'פ'י

HIFHIL.

Præteritum.

הוֹצִיא הוֹצֵאתָ &c. — הוֹפָה &c.

Benoní.

מוֹצִיא &c. — מוֹפֶה &c.

Benoní conſtructum more nominũ reperitur cum Tſerí, vt מוֹצֵא רוּחַ, de quo pag.310.

pro א *characteristico coniugationis.*

*Prouer.22.vlt.*דְּמוּחֵי *qui festinat, scribitur cum duplici* ו*.vnde mobile legendum est ex vsu Syrorum quos posteriores paraphrastæ sæpius imitantur: cùm tamen priores vulgò habeant quiescẽs, vt Iesch.8.1.*מוּחֵי *festinat: et Genes.41.32.*וּמוּחֵי *et festinans.*

Pa- פ׳ א׳

*Chald.*מַיְתָא, *vel* תֵי. *Syr.* מַיְתֵי   *Chal.*מַסָּא, *vel* סֵי. *Syr.*מַאסֵי

húl. פ׳ ו׳

Chald. מוֹמָא, *vel* מֵי   *Syr.* מַוְמֵי

&c.

In- פ׳א׳

fi- *Chald.* *Syr.* *Chald.* *Syr.*

ni- אַיְתָאָה. *Bab.*אַיְתָיָא. מַיְתָיו   אַסָּאָה. *Bab.*יָא. מַאסָיו

&c. ita vt

huc pertineant illa Dan.5.2. לְהַיְתָיָה *vt adferrent.& Ioann.10.16.*לְמַיְתָיו *adducere.*

huc verò, illa Eccles.3.vers.3. לְאַסָּאָה *curãdi: & Hosch.5.13.* &, וּלְמַאסָיו, & *ad sanandum, Luc.9.2.et,*לְמַאסָיוּתְהוֹן *ad sanandum eos, Luc.5.17.*

ti- פ׳ ו׳

nus. *Chald*מוֹמָאָה. *Bab.* יָא   *Syr.*מַוְמָיו

&c. ita vt

huc pertineant illa 1.Schem.14.28. אוֹמָאָה *adiurando.& 1.Reg.8.31.*לְאוֹמָיוּתֵה *ad faciendum iurare eum.et Exod.12.33.* לְאוֹחָאָה *ad festinandum.et Ephes.1.16.*לְמַוְדָיו *gratias agere.*

Im- פ׳ א׳

pe- *Chald.*אַיְתֵי   *Syr.*אַיְתָא   *Chald.*אַסֵי   *Syr.*אַסָא

ra-   *Ioan.20.27.*   *Num.12.13.et*

*Hinc*אַיְתַו *adducite, Mat.21.2.*   *Psal.6.3. etc.*

ti- פ׳ ו׳

nus. *Chald.*אוֹמֵי   *Syr.*אַוְמָא

etc.

Fu-

פ׳א׳

Fu- *Chal.*אִיתַי.*Bab.et Syr.*אִיתָא *Chal.*אַסֵי.*Bab.et Syr.*אַסָּא

Act.22.3.

etc.ita vt

huc pertineat illud דְנַיְתוּן *vt adducerent, Act.5.21.*

huc verò יַסִּי *sanet, Iesch.19.23. et 30.26. et 2.Reg.20.vers.8.et Matth.13.15.*וְאַסֵּא *et sanem. et* נַאסוּן *curabunt. Marc.13.15.*

tu- פ׳י׳

rum. *Chald.*אוּמְּא. *Bab.*מֵא. *Syr.*אַוְמֵא

etc. ita vt

huc pertineant illa וְיוֹמֵי *et adiurabit, Num.5.19.et* תוֹנֵנָה *circumuenies*

Composita ex quiescent.

ל׳א׳ & פ׳י׳ ל׳ה׳ & פ׳י׳

Pahúl.

מוּצָא &c. מוּפֶה &c.

Infinitiuus.

הוֹצִא (הוֹצִיא vel) הוֹפֵה &c.

Neque infinitiuus, neque gerundia assumũt Tau. Semel occurrit imperatiuus cum Vau pronuntiato, vt הַוְצֵא exire fac, Genes.8. 17. formæ הַוְסֵר, pag.240.

Et perfectè cum Kibbúts sub He loco Chólem, הֻיְּדוֹת confiteri, Neche.12.8. quod potiùs videtur ad nomina pertinere.

Gerundia.

בְהוֹצִיא &c. בְהוֹפוֹת &c.

Imperatiuus.

הוֹצֵא &c. הוֹפֵה &c.

Futurum.

אוֹצִיא &c. אוֹפֶה &c.

Seruato

uenies eum. et תונון *circumuenietis, Exod.* 22. 19. *et,* יותי *festinet, Iesch.* 5. 19. *et alia ab isto quamplurima.*

O F H A L.

Præteritum.

פ׳א׳

Babylon.	*Chald.*	*Syr.*	פ׳י׳
איתתא, *vel* היתתא.	אתיתי *&* אתותי	אתסי	אתאסי *Act.* 4. 9.

De postremis syllabis totius istius præteriti dictum est fusiùs in simplici ordine cùm in omnibus præteritis, tum in Ofhál Babylonico, à quo petas necesse est duas voces quæ huc pertinent. Prima verò, vt ex illis apparet, in hoc Ofhál Babylonico habet י *quiescens in Tserí, vbi in Afhél mouebatur: fortassè discriminis gratia. Quiescit autem in Tserí, quòd aliquando in hac coniugatione characteristica litera habeat Chateph-seghól pro Chateph-kaméts, vt in quiescentibus Háyn dictũ est: vnde & in quibusdam codicibus, Dan.* 6. 17. היתית *adducta est, scribitur cum Seghól*

In prima forma Chal. seruatur & analogia Ofhál Babylonici: in postrema, simplicis ordinis sui generis. i. פ׳א׳*: in media verò obseruatur analogia eiusdem simplicis ordinis, sed in quiescentibus* פ׳י׳*. Cæterùm in Syra forma Tau non reduplicatur, quia videtur apparere Aleph characteristicum Afhél: quod vel hoc maximè facit, quod in Benoní Afhél iam monuimus.*

In פ׳י׳ *nullũ adscripsimus Ofhál, quòd nullum adhuc inuenire licuit. Analogum esset Chaldaicũ* אתומי*, Syr.* אתתומי*, &c.*

Huc pertinet illud Genes. 33. *vers.* 11. אתותיאת *adducta est.*

Huc verò illa אתסי *curatum est, Leuitici* 13. 18. *&* 3. *item &* 14. 3. *&* 48. *item &* 2. *Regũ* 2. 22. ואתסאו *& cu-*

ghól sub He pro Tserí: quasi indicetur Tserí huiuscemodi esse à Chateph-seghól.

& curatæ sunt. & אֶתְאַסְיַת sanata esset, Matthæi 15.28. & Lucæ 8.47.

Benoní.

מִתְאַסֵּא מִתַּסֵּי מִתּוֹתֵי מִתֵּיתֵי אִיתֵא

&c. ita vt

huc huc

pertineat illud verò

Ie- il-

Composita ex quiescent.

ל'א' & פ'י' ל'ה' & פ'א'.

Seruato He coniugationis symbolo, אֲהוֹרֶה יְהוֹרֶה, &c. ex Nech. 11.17. pag. 240. Cum defectu ה radicalis, יוֹף אוֹף, &c. וַיּוֹר & proiecit, 2. Reg. 13.17.

HOFHAL.

Præteritum.

הוּפָה הוּפֵית. &c. הוּצָא. &c.

Et He cum Cholem loco Schurék, vt הוֹגָה remotus est, 2. Schemuel. 20. versu 13. Secundum alios est Puhál, ab הָגָה Remouit.

Infinitiuus.

הוּפָה vel (הוּפוֹת) חוּצָא. &c.

Futurum.

אוּפָה. &c. אוּצָא. &c.

HITHPAHEL.

Præteritum.

הִתְיַפָּה הִתְיַפֵּית. &c. הִתְיַצָּא הִתְיַצֵּאת. &c.

Benoni.

מִתְיַפָּה. &c. מִתְיַצָּא. &c.

Iechez. 47.8. & 9. מִתַּסַּן *sanantur:* & *Iirm.* 51.9. מִתַּסְּיָא *curata.* — *illud* מֵתַאוֵא *beneuolus, Matth.* 5.25.

Infinitiuus.

Babyl.	Chald.			Syr.
אֵיתָיֵא	אִתֵיתָאָה	אִתּוֹתָאָה	אִתַּסָּאָה	מֵתַאסָיו

&c. ita vt

huc pertineat לְאִתַּסָּאָה *vt sanetur, Deut.* 28. 27. & 35. & 2. *Reg.* 8.29. & 9. *versu* 15.

huc verò illud Lucæ 5.15. לְמֵתַאסָיו *vt sanarētur.*

Imperatiuus.

אִיתִי	אָתֵיתִי	אָתּוֹתִי	אָתַּסִּי	אֵתַאסָא

&c.

Futurum.

אַיתְא	אִתֵיתִי	אִתּוֹתִי	אִתַּסִּי	אִתַאסֵא

&c. ita vt

huc pertineant illa וְיִתֵיתִי & *afferetur, Leu.* 13.2. & 14.2.

huc verò illud 1. *Schem.* 6.3. תִּתַּסּוֹן *curabimini.*

huc autē illud Hebr. 12. *versu* 13. נִתַאסֵא *sanetur.* & *Lucæ* 7. 7. וְנִתַאסֵא & *sanabitur.*

CAPUT XI.

Composita ex quiescentibus Háyn א, & י, & *quiescentibus Lámed.*

HUius ordinis Compositorū duo sunt genera. quæ in hoc conueniunt, vt tertiam quiescentem eandem habeant: in hoc autem dißident, quòd eorum vnum mediam quiescentem habeat Iod, alterum verò Aleph. Quæ habeant mediam י, non ita occurrunt, ita vt Iechez. 40.4. אִתְיוּבָא adductus es, quum prorsus analogia careat, corrigēdū sit in אִתּוֹבְלְתָּא, aut אִתֵיתִיתָא: vel certè

in

in אֲיתִיוּךָ *adduxerunt te.*

KAL.

Præteritum.

ע׳ י׳	ע׳ א׳
Vixit.	Laborauit.
חָיָא	לְאֵי *vel* ,לְאָה
&c.omnino vt ,גְּלָא *nisi quòd Cen.*	*&c.omnino etiam vt in* ,גְּלָא *nisi*

Composita ex quiesc..

ל׳א׳ & פ׳י׳	ל׳ה׳ & פ׳י׳
	Infinitiuus.
הִתִיצָא.&c.	הִתִיפָה.&c.
	Gerundia.
בְּהִתִיצָא.&c.	בְּהִתִיפוֹת.&c.
	Imperatiuus.
הִתִיצָא.&c.	הִתִיפָה.&c.
	Futurum.
אֶתִיצָא.&c.	אֶתִיפָה.&c.

CAPVT XVII.

De Compositis ex quiescentibus in media Vau,& in tertia Aleph.

TRia partim,vt פָּץ,pagina 246, partim vt מָצָא, pag.278. variantur. בָּא Ingressus est,Compositum reperitur in Kal, Hifhíl, & Hofhál: נָא Fregit,in Hifhíl: קָא Euomuit, tantùm in Kal.

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

בָּא בָּאתָ בָּאתִי &c.

Ex forma Chólem, בּוֹאוּ ingrediantur, Iirmej.27.18. Et

Composita ex quiescent. ע
י & א,
& ex quiescentibus Lámed.

Gen. 5.5. וְחַי *quibus vixit, videtur habere formam vocis Hebraicæ.*

nisi quòd Ioannis 4.38. לְאִיתוּן *laborastis, &* לְאִיו *laborarunt, habent Iod quiescens in Chirék, quod in secunda plurali non ita euenit in simplici ordine. Imò &* לְאִית *laborauit, Rom.*16. 6. & 12. דְלְאִין (*nisi legas* דְלְאַיִן) *quæ laborarunt, designant* א *in propria vocali, hîc quiescere posse, vbi nulla alia quiescens superuenit. Philip.*4.3. לְאִי *laborarunt, simplicis ordinis est. item & 1.Corinth.*15.10. *ac Calat.*4.16. לְאִית *laboraui. item & Lucæ* 5.5. לְאִין *laborauimus.*

Benoní.

חָיֵא, *Matth.*24.22: & *Rom.*10.10. חָיֵן *vel* חָיִין, & *Chald. etiā* חָיִן. *Syr.* חָאֵין. 1. *Cor.*15.22. *At* חַיִּין, *Luc.*20.38. *videtur esse adiectiuum. vtrūque cum pronomine* ן *legitur Rom.*

לָאֵה. *Syr. potiùs* לָאֵא, 1.*Cor.*16. 16. *vt* כָּאֵא *obiurgās, Luc.*4.41. לָאֵין *vel* לָאֵן. *Syr.* לָאֵין, *Mat.* 6.28. *vt* כָּאֵין *obiurgantes, Luc.*18.39. & לְאיֵא *lassi, Matth.*11.28.

14.8. חָיֵינָן & חָאֵינַן, *eodem prorsus sensu. Cæterùm hîc incipit istius ordinis istud genus vel mediam amittere, vel eam in Aleph mutare.*

חָיְיָא, *vel potiùs* חָיָא, *vt Luc.*8. 50. & 1.*Tim.*2.15.

לְאָיָא. *Syr.* לְאָיָא.

חָיֵן, *vel potiùs* חָיִין

לְאֵין. *Syr.* לָאֵין, *Luc.*12.27.

Pahúl.

חֲיָה, &c. *vt* גְּלֵה: *sicut &*

לְאֵה. *Syr. etiam* לְאֵא, *Ioan.*4.6. *Unde* דְלְאֵין *qui laborant (fatigant se)* 1.*Thess.*5.12. & 1.*Tim.*5.17.

Infinitiuus.

מַחְיֵו *Syr.* מַחָא, 2.*Corin.*7.3. *etc. vt* מִגְלֵי לְמַחָא, *Mar.*10.26. &

מִלְאָא. *Syr.* מִלְאֵי *etc.* לְמִלְאָא *Act.*20.35.

Composita ex quiescent. 'ע *&* 'א, *& ex quiescentibus Lámed.*

'*Actor.*4.12. *Hîc media absens propriam punctum reÿcit ad primã.*

Imperatiuus.

חיו — לְאִי. *vt Luc.*19.39. בְּאִי *increpa.*
חיו — *Syr.*חִיו *seruate vos, Act.*2.40. *etc.*
חיא — *Syr.*חִיו.
חין — *Cætera vide in* גְּלִי, *sicut & in*

Futurum.

אחיו *&* אחיו. *Aut* אחא *&* אחיא	*Syr.* אחא *Act.*16.30.	אֶלְאֵי	*Syr.*אלאא *etc. vt in* אגלי.
יחיו *& sic in re-*	נחא, *Mat.*24.13.		*Hinc illud*
תחיו *liquis voci-*	תחא, *Act.*11.14.		נלאא *laboret,*
נחיו *bus prima-*	נחא, 1.*Ioann.*4.9.		*Ephes.*4.28.
יחיון *rÿs.*	נחון, *Ioann.*5.25.		
תחיון	תחון, *&* 34.		
תחיין	תחין		
תחיו	תחא, *Mat.*9.18.		
יחיין, *vel potiùs* יחין	נחין *vel* נחן,		
תחיין, *vel potiùs* תחין	תחין *vel* תחן,		

occultato א, fit prima pluralis, בָּנוּ venimus, 1.Schem.25.8, vt fit in simplici ordine, pag.283.

Benoní.

בָּא &c.

Regularis formatio Benoní esset cum Tserí, vt in quiescentibus Hájin explicatum est. Itaque cum Kaméts potiùs est nomen quàm participium. Caret Pahúl, quia absolutum est.

'Futurum.	'Imperatiuus.	Gerundia.	Infinitiuus.
אָבוֹא &c.	בוא &c.	בְּבוֹא &c.	בוא &c.

Retinetur tàm in imperatiuo quàm in futuro, vbique terminatio infinitiui מְצֹא,cum Chólem.

ˇImperat.plural.קִיוּ,aut קְיוּ,vomite, degenerat in quiescentia He, Iirm.25.27. nam & in eo ordine aliquando reperitur.

ˇFuturum fœminini pluralis,תְּבוֹאנָה quiescente Aleph in Chólem, aut pronuntiato cum Seghól,תְּבֹאֶינָה Venient. At וַתָּבֹאתִי & venisti,1.Schem.25.34.composita vox est,tum si scriptionem ipsam spectes,tum etiã si lectionem. Vt ergo scripta est תָּבֹאתִי, composita videtur ex præterito בָּאתְ Venisti,& תָּבֹאִי: si lectionem, ex illo בָּאתְ quidem, sed ex תָּבוֹא.quod si fœmininum sit,referetur ad מִנְחָה Munus: sin masculinum vel referetur ad virilem animum ipsius Abigáil,vel ad seruum. quo modo exponẽdum est masculinũ הֵבִיא attulit, vers 27,eodem illo cap. תָּבוֹאתָה veniet,Deut. 33.16. præter superiorem compositionem & priorem lectionem habet & ה paragogicum. Ijób 22.21,תְּבוֹאַתְךָ adueniet tibi,dicitur etiam à quibusdã, cõflatum ex תָּבוֹא futuri, & בָּאָה præteriti: quasi ob affixionem, ה præteriti mutatum fuerit in ת, & futurum integrum manserit: vt sensus sit, Vt iam aduenit, sic eueniet tibi. alij malunt esse à paragogico תָּבוֹאָה,ad quod ה paragogicum mutetur in ת, vt suprà in perfectis pag.138.

Non habet Nifhál, vt nec alia absoluta.

Præterea Pihél & Hithpahél non tantùm in hoc verbo sed in toto etiam ordine desiderantur: propterea quòd litera א quiescens, geminata vicem Daghés characteristici supplere non potest, quo modo suppleri solet in simplici ordine quiescentium Hájin, repetita tertia radicali.

HIFHIL.

Benoní.			Præteritum.
&c. ˇמֵבִיא	&c. הֵבֵאתִי	הֵבֵאתָ	ˇהֵבִיא

ˇEt se-

Composita ex quiescent.'ע

'א, & 'י

& ex quiescentibus Lámed.

In quibusdam huius futuri vocibus (qualis est illa Rom.10.9. תֵאחֵא *salvus eris) inuenire licet* א *post literas futuri, vel in supplementum seu indicium Daghés suppleturi vocalem literæ reiectæ: vel quasi eodem modo indicetur absens ex medio, quo absens ex principio: imò etiam Iod ipsum è medio ad initium translatum censeatur, vt disertè transferri videbimus in Benoní Afhél. Nam & illa altera forma futuri videtur desumpta ex quiescentibus Pe. De* תֵאחֵא *&* תֵאחֵינִי*, 1. Corinth.7.16. vide Afhél.*

Quia nullum huius verbi Ithpehál nec Pahél nec etiam Ithpahél adhuc occurrit, nullum etiam adscripsimus. Pahél certè & Ithpahél ad simplicem ordinem quiescentium 'ל exigi poterit.

AFHEL.

Præteritum.

אַחִי*, etiam Syr. vt Matth.27.42.* אַחִית*, &c. omnino vt* אַגְלִי*, nisi quòd media reijcit propriū punctum ad primam. Huc autem pertinent illa* אַחְיַת *seruauit (fœminini affixi) Mat.9.22. Marc.5.34. & alibi sæpius.*

אַלְאִי *per totam hanc coniugationem perfectè inflectendum est.*

Benoní.

מַחֵי*. Bab.*מַחֵא*, Dan.5.19. itē & Syr. Ioan.5.21. & Rom.4.17.*

מַחֵין *Syr.* מַחֲיִן *vel* מַחְיָן

מַחְיָא*, Ioann. 6.63. Constructum est* מַחְיַת*, Tit.2.11. Inuersum autem seu cum* י *translato à medio ad initium,* מַיְחֵא*, 2. Cor.3.6.*

Atque huc pertinet illud Luc.18.5. מַלְאֵיָא *fatigat.*

Composita ex quiescent. 'ע

'י *&* 'א,

& ex quiescentibus Lámed.

Pahúl.

מְחֵי *vel* ,מַחֵא	*Syr.* מַחֵי

&c. vt in Benoní.

Infinitiuus.

אַחָיָא. *Bab.* אַחָאָה.	*Syr.* מַחָיוּ.
&c.	לְמַחָיוּ, *Gal.* 3. 21. *& cum* א *vel coniugationis vel supplementi,* לְמַאַחָיוּ, *Heb.* 7.25.

Imperatiuus.

אַחֵי	*Syr.* אַחָא, *Luc.* 23.37.
אַחוֹ	אַחַו
אַחָא	אַחָי
אַחֶן	אַחָיֵין

Futurum.

אַחֵי. *Bab.* אַחָא, *&c. Syrè etiam* אַחֵא, 1. *Cor.* 9.22.

יְחֵי	נַחֵא, *Rom.* 8.11.
תַּחֵי	תַּחֵא, 1. *Tim.* 4.16.
נַחֵי	נַחֵא
יְחוֹן	נַחוּן
תַּחוֹן	תַּחוּן
תַּחֵין	תַּחִין
תַּחֵי	תַּחֵא
יְחֶן	נַחָן
תַּחֶן	תַּחָן

Hoc futurum posset etiam habere א *post* אַחֶן, *vt infinitum. Unde illa* 1. *Cor.* 7.16. תַאחֵא *seruaturus sis, &* תַאחֵיתִי *seruatura sis (cum* י *paragogico) huius coiugationis censeri possunt, quemadmodũ significatio postulat, & quidã etiam legunt, Austriaco tamen exẽplari repugnante,* quod

quod vtrobique legit ה cum Chirék: quasi vel neutrum verbum pro agente sumat, vt aliquando in alijs linguis euenit: vel etiam exponendum indicet, Vita futurus sis vxori, Vita futura sis marito.

Ofhál adhuc nullum occurrit.

"Et secundum alteram formam quiescentium Hájin, prolato Aleph, הֲבִיאֹותִ֫י הֲבִיאֹותָ, &c.

"Et abscondito Aleph הֵבִי adduco, Ierm. 19.15.

Pahúl.

מוּבָא &c.

Futurum.	Imperatiuus.	Gerundia.	Infinitiuus.
אָבִיא" &c.	הָבֵא &c.	בְּהָבִיא &c.	הָבֵא &c.

"In אָבִי adducam, Mich. 1.15, & יָנִי frangat, Psal. 141.5, excidit א, vt in Benoní modò obseruatum est, & præterito הֶחֱטִי, ordinis simplicis, pag. 308.

HOFHAL.

Futurum.	Infinitiuus.	Præteritum.
אוּבָא &c.	הוּבָא &c.	הוּבָא" &c.

"Fœminina tertia הֻבָאת adducta est, Genes. 33.11. sub He scribitur cum Kibbúts simplici, loco Schurék, & in fine cum Tau loco He, vt in simplici ordine חֻטָּאת, pag. 285.

CAPVT XVIII.

De Compositis ex Quiescentibus Hájin, & Defectiuis in tertia, siue Tau, siue Nun.

Composita ex quiescent. 'ע, & defect.

'ל 'ן　　　　'ל 'ת

CONIVGATIO KAL.

Præteritum.

Intellexit.			Mortuus est.	
בָּן	בַּנְתָּ	&c.	מֵת　מַתָּה	מַתִּי &c.
בָּנוּ	בַּנְתֶּם	&c.	מַתֶּם &c.	מַתֶּן &c.

Composita ex quiescent. 'ע,& defect.

ל' ן'   ל' ת'

Imperatiuus.

בּוֹנָה   &c. בּוֹן

Futurum.

תְּבוֹנֶה   &c. אָבוֹן

Ad eundem modum in præteritis imperatiuis, & futuris reliquarum coniugationum, voces quæ fiunt additione נ, in בֵּן, & ת in מֵת, excepta ea forma præteritorũ Nifhál & Hifhíl quæ ascíscit Chólem proximè ante נ vel ת, ad varios ordines referuntur: media videlicet quiescente ad קָם, pag.246.& tertia deficiente, ad כָּרַת, & שָׁמֵן, pag.215.

P I H E L.

Præteritum.

&c. בּוֹנַנּוּ   &c. בּוֹנֵן   &c. מוֹתַתִּי   מוֹתַתְּ   מוֹתֵת

&c.

H I F H I L.

Præteritum.

&c. הֵבַנּוּ   &c. הֵבִין   &c. הֵמַתָּ   הֵמִית

&c.

H O F H A L.

Præteritum.

&c. הוּבַנּוּ   &c. הוּבַן   &c. הוּמַתָּ   הוּמַת

&c.

H I T H P A H E L.

Præteritum.

&c. הִתְבּוֹנַנּוּ   &c. הִתְבּוֹנֵן   &c. הִתְמוֹתַתָּ   הִתְמוֹתֵת

&c.

C A P V T   X I X.

De verbis Abundantibus seu quatuor & quinque literarum.

ABundantia verba in postrema imperfectorum verborum

rum classe posuimus, eáq; esse subindicauimus quæ præter iustum literarũ radicalium numerũ (qui ternarius est) literã vnam & aliquando etiam alteram asciscunt. Illa verò expressa coniugationem Pihél eiúsque accuratam & vehementẽ significandi rationem designat, sicut & illa quæ in ea coniugatione per Daghés subintelligitur. Illam autem literam verba istiusmodi habent, vel ex ipsa origine, כִּלְכֵּל Sustentauit: vel ad ipsam originem ascitam, כִּרְסֵם Ventrem impleuit. כָּרֵשׂ enim ventrem significat. Et verò illa ipsa abundãs litera, vel ad dictionis initium asciscitur, רִטְפֵּשׁ Pinguis / & proinde

CAPVT XII.

De Abundantibus verbis.

ABundantia verba hîc quoq; sunt quæ præter iustũ literarũ radicalium numerũ (qui ternarius est) aliquã asciscũt, quæ etiã expressa coniugationẽ Pahél eiusque accuratã & vehemẽtem significandi rationem designat, quemadmodum & illa quæ in ea cõiugatione per Daghés subintelligitur. Illam etiam literã, vel habent ex ipsa origine Aramæi, בַּלְבֵּל *Cõfudit: vel ad originem ascitã,* שַׁחְלֵף *Immutauit. Rursum quæ ex ipsa origine est, vel repetitur ex radicalibus, vt* בַּלְבֵּל*: vel ab alijs diuersa omnino est,* קַטְרֵג *Accusauit, à Græco* κατηγορῶ *: hæc enim ferè omnia sunt peregrina. Denique quæ hanc vel ex radice repetunt, vel aliunde asciscu:•ˉ, quædam ad initium* שַׁחְלֵף*, quædam ad medium* שֵׁיזֵב *Eripuit, quædam ad finem asciscunt* שַׁלְשֵׁל *Ligauit. Perfectæ radices & quiescẽtes* פ' *&* ל' *ferè semper asciscunt ad initium* ס*,* ש*, vel aliquam ex Heemantiuis,* סְגַרְגֵּר *Granificauit,* שַׁחְלֵף*,* תַּלְמֵד *Discipulos fecit: ad medium, Vau vel Iod,* סוֹבֵר *Tolerauit,* שֵׁיזֵב*: ad finem, vel mediam suam, vel tertiam,* שַׁלְשֵׁל*.*

Deficientes Háyn aliquando ad medium adsciscunt Vau, שׁוֹמֵם *Obstupefecit, aliquando ante suam penultimam primam*

 ipsam

proin de mollis] effecta est:vel ad medium,vt חַרְחַר Succēdit:vel ad calcem,vt כַּרְסֵם.Porrò horum omnium quatuor facere possumus genera. Quædam enim habent omnes literas pronuntiandas,כִּלְכֵּל:quædam mediam quandam, vt פוֹצֵץ Dispersit.huc enim verba illius inflexionis tam in deficientibus quàm in quiescentibus Hájin,pertinent. quædam vltimam duntaxat,חֲמַרְמַר Permiscuit se.quædam vtráque, שׁוֹשֵׂה Diripuit, de quo pag.306. itē & טֵאטֵא Scopauit. Hæc enim formantur partim ex perfectis, כַּרְסֵם, & רִטְפֵּשׁ: partim ex defectiuis in secunda,hoc est,geminatis,vt סִלְסֵל Exaltauit, repetita prima & tertia: partim ex defectiuis in tertia, שַׁאֲנַן Pacatus fuit, cum Patháh loco Tserí, repetita tertia radicali:partim à quiescentibus in media, vt כִּלְכֵּל: partim ex quiescentibus Lámed He, repetita prima & secunda radicali, vt שִׁעֲשַׁע Oblectauit: partim etiam ex Cōpositis, vt טֵאטֵא, à טוּא, Scopauit,repetita item prima & tertia. Vnum est à quiescente in prima, אָמַל, quod repetita tertia loco Daghés, ad euphoniam, facit אֻמְלַל Infirmatus fuit. Vide & suprà,pag.140. Notant verò Hebræorū doctissimi ingeminationē priorum ex radicalibus ad incremētum pertinere, posteriorum verò,ad imminutionem. Postremò vt ex superioribus apparet, non vna eadémque est hæc inflectendi ratio. Ea verò præcipuè ex postrema litera accipienda est. Alia ergo insequuntur inflexionem perfectorum vt כִּלְכֵּל:alia deficientium Lámed Nun, שַׁאֲנַן:alia quiescentium Lámed Aleph,טֵאטֵא: alia denique quiescentium Lámed He,שׁוֹשֵׂה. In hoc omnia conueniunt,vt in Pihél aut Puhál aut Hithpahél inflectantur. Pihél, Puhál & Hithpahél agnoscunt,quæ quatuor literis constant. Puhál duntaxat quæ constant quinque. Malim enim cum Elia & aliis quibusdam viris doctis, סְחַרְחַר Circumiens, adiectiuum nomen esse,quàm verbum. Cæterùm ne prolixiores simus solo perfectorum paradigmate contenti erimus.

CON-

ipsam repetunt, בִּלְבֵּל *Confudit.*

Quiescentes Háyn aliquando ad finem, solam tertiam reduplicant, רוֹמֵם *Exaltauit: aliquando vtranque pronuntiatam, sicut & quiescentes Lámed, vt* רַמְרֵם *Exaltauit,* רַבְרֵב *Magnificauit. A quibus posterioribus formis aliquando sublata secunda litera dicitur* רוֹרֵם *&* רְרֵם, *& in Ithpahél* אִתְרְרֵם *&* אִתְרְרֵב, אִתְרוֹרֵם. *Atque hinc Syri dicunt* רַוְרֵב, *pro* רַבְרֵב.

Eorum autem omnium quatuor sunt genera. Quadā enim habent omnes literas pronuntiandas, vt בִּלְבֵּל*: quædam mediam quandam quiescentem,* שֵׁיזֵב*: quædam vltimam,* שַׁלְהִי, *Fatigauit: quædam vtranque,* שֵׁיצִי *Consummauit. Media autem illa Chaldæis est vel* ו*,* סוֹפֵּק *Suppeditauit, vel* י*,* שֵׁיזֵב*, Syris Aleph, quod quidem modo apparet,* יַאִיב *Cupiuit, modò delitescit,* שַׁחַר *Reliquit. Vltima verò Iod,* שַׁלְהִי. *Atque hîc notandum est Syros adiectum* ו *vel* י *per epenthesin, semper per diphthongum pronuntiare* נַוֵּל *Dissecuit,* סַיְבַר *Tolerauit: vbi alij Aramæi illud habent quiescens in Chólem, istud verò in Tseri. Imò & illi horum* ו *mutant in* ־ְי*, vt à* סוֹבַר *faciunt* סַיְבַר. *& contrà* ־ְי *in* ־ְו*, vt à* שֵׁיזֵב *faciunt* שַׁוְזֵב. *ita vt apud illos in verbis quatuor literarum prima propriè pronuntiāda sit per Pathách, vbi apud alios Aramæos modò per* ו*, modo per* ־ֵי*, videlicet secundis illis quiescentibus, modò per Pathách secunda pronuntiata. Omnes certè Aramæi in dictionibus quinque literarum primam per Scheuá pronuntiant, vt & ipsi Hebræi,* שְׁמוֹדַע*, à quo* אִשְׁתְּמוֹדַע *Agnouit,* סַנְרֵגַר *Cranificauit. In his omnibus vt prima semel assumpta nunquam immutatur, ex sola vltima coniugationes metiri visum est. Itaque alia instar Pahél perfectorum inflectenda sunt, alia instar Pahél quiescentium Lámed.*

Præteritum.

Chald.	Syr.	Aram.
סוּבַר	סַיְבַר	שַׁלְהֵי

&c. omnino ex præscriptis Pahél, ad פַּקֵּר *: vnde hîc est Patháh ante* ר *, aliàs esset Tserí, vt ex superioribus apparet. Inde et Dan. 3.28.* וְשֵׁיזִב *& eripuit, & Hez. 4.12.* שַׁכְלִלוּ *absolue runt. & Hosch. 13.15.* סוּפְּקָת *suppeditaui. & Act. 14.21.* תַּלְמֵדוּ *discipulos fecerũt. & 1. Thessalon. 3.1.* חַכְסֵנַן *sustinuimus.*

&c. omnino vt in גַּלִּי*. Unde Hez. 5.15.* וְשֵׁיצִיא *& perfecit, habet Aleph abũdãs, vt notat Masoreth. Huc pertinet illud Iacobi 5.5.* וְתַרְסִיתוּן *& enutriuistis.*

Benoní.

מְסוּבַר	מְסַיְבַר	מְשַׁלְהֵי

&c. vt in מְפַקֵּר*, nam extra* ר *esset Tserí. &c.*

Huc pertinent illa Danielis 4.34. aliàs 37. מְרוֹמֵם *exaltans. & 6.27.* מְשֵׁיזִב *liberans.*

Hinc Rom. 15.14. מְשַׁמְלַיְתוּן *expleti estis: vel à Pahúl.*

Pahúl.

		Chald.	Syr.
מְסוּבַר	מְסַיְבַר	מְשַׁלְהָא	מְשַׁלְהַי
&c.		&c.	

Hinc Hezræ 6.3. מְסוּבְלִין *onerabilia. i. apta oneribus ferendis, vt Psal. 144.14.* מְסֻבָּלִים *onerabiles, id est, apti oneribus ferendis.*

Infinitiuus.

		Chald.	Syr.
סוּבָרָא	מְסַיְבָרוּ	שַׁלְהָאָה	מְשַׁלְהָיוּ
&c.			&c.

Hinc Hez. 5.3. לְשַׁכְלָלָה *ad absoluendum. Iób 6.9.* לְמַמְסְכָן *ad depauperandum, habet Mem characteristicum à Syris.*

Imperatiuus.

סוּבַר	סַיְבַר	שַׁלְהַי
&c.		&c.

Fu-

Verba quatuor literarum.

CONIVGATIO PIHEL.

Præteritum.

Sustentauit.

כִּלְכֵּל כִּלְכַּלְתָּ כִּלְכַּלְתִּי
כִּלְכְּלוּ כִּלְכַּלְתֶּם כִּלְכַּלְנוּ
כִּלְכְּלָה כִּלְכַּלְתְּ כִּלְכַּלְתֶּן

Benoní.

מְכַלְכֵּל מְכַלְכְּלִים מְכַלְכְּלָה) vel (מְכַלְכֶּלֶת מְכַלְכְּלוֹת

Ad hoc Benoni pertinere videatur בְּמִטַּחֲוֵי, de quo pag. 302. radix enim primaria est טָחָה, ita vt reduplicata tertia, He migrarit in ו, vt in הִשְׁתַּחֲוָה de quo mox in Hithpahél.

Pahúl.

מְכֻלְכָּל מְכֻלְכָּלִים מְכֻלְכָּלָה) vel (מְכֻלְכֶּלֶת מְכֻלְכָּלוֹת

Infinitiuus.

כַּלְכֵּל

Gerundia.

כְּכַלְכֵּל בְּכַלְכֵּל. &c.

Imperatiuus.

כַּלְכֵּל כַּלְכְּלוּ. &c.

Futurum.

אֲכַלְכֵּל יְכַלְכֵּל תְּכַלְכֵּל נְכַלְכֵּל יְכַלְכְּלוּ. &c.

P V H A L.

Præteritum. כֻּלְכַּל. &c. Benoní. מְכֻלְכָּל. &c. Infinitiuus. כֻּלְכּוֹל &c. Futurum. אֲכֻלְכַּל. &c.

Futurum.

Aram. אֲשַׁלְהֵי *&c.*

Syr. אֲסַיְבַר

Chald. אֲסוֹבַר *&c.*

Hinc. 2. Thessal. 3.3. נְשַׁוְזְבְכוֹן *eripiet vos.*

HITHPAHEL.

Præteritum.

הִתְכַּלְכֵּל הִתְכַּלְכַּלְתְּ הִתְכַּלְכַּלְתִּי &c.

Benoni. Infinitiuus. Gerundia.

מִתְכַּלְכֵּל מִתְכַּלְכְּלִים &c. הִתְכַּלְכֵּל בְּהִתְכַּלְכֵּל &c.

Imperatiuus. Futurum.

הִתְכַּלְכֵּל הִתְכַּלְכְּלוּ &c. אֶתְכַּלְכֵּל יִתְכַּלְכֵּל &c.

Atque ad hanc coniugationem pertinet הִשְׁתַּחֲוָה Procubuit. שָׁחָה enim quod eſt Depreſsit, eſt primaria eius radix: ita vt ו ante ה deductum ſit, vel ab ה reduplicato & commutato cum Vau, vel à radice affini שׁוּחַ Inclinauit. De eius Benoní מִשְׁתַּחֲוִיתֶם, vide pagin. 172. In futuro pro יִשְׁתַּחֲוֶה & תִּשְׁתַּחֲוֶה reperitur per Vau, יִשְׁתַּחוּ & תִּשְׁתַּחוּ, retroacto accentu, & detracto He: vt pro יִהְוֶה dicitur יְהוּא. Vide pagina 294.

Verba quinque literarum.

CONIVGATIO PVHAL.

Præteritum. Conturbatus eſt.

חֳמַרְמַר	חֳמַרְמַרְתָּ	חֳמַרְמַרְתִּי
חֳמַרְמְרוּ	חֳמַרְמַרְתֶּם	חֳמַרְמַרְנוּ
חֳמַרְמְרָה	חֳמַרְמַרְתְּ .	חֳמַרְמַרְתֶּן

Prima radicalis eſt cum Kamets-chatúph, quod vulgò cum Kibbúts commutari ſolet. Terminationes & accentus, vt in verbis perfectis trium literarum.

Benoní.

מְחֳמַרְמָר מְחֳמַרְמָרִים מְחֳמַרְמָרָה מְחֳמַרְמָרוֹת

Infinitiuus.

חֳמַרְמוֹר

Futurum.

אֲחֳמַרְמַר	יְחֳמַרְמַר	תְּחֳמַרְמַר
נְחֳמַרְמַר	יְחֳמַרְמְרוּ	תְּחֳמַרְמְרוּ &c.

Ad

ITHPAHEL.

Literarum Quatuor. Chald.	*Quatuor. Syr.*	*Quinque. Aram.*	*Quatuor.*

Præteritum.

אסתוכר	אסתיכר	אשתמודע	אשתלהי

אתפקר *&c. vt in* :

אתגלי *&c. vt in* .

Hinc. Dan. 4.16. aliàs 19. אשתומם *obstupefactus est. & Iirmej. 8.21.* אזדעזעת *commotui me.*

Hinc Matth. 27. 25. אתתלמד *discipulũ se gesserat. & Phil. 4.14.* דאשתותפתון *quod cõmunicastis. & 15.* אשתותפו *communicarunt. Hinc etiam videri potest illud* אשתחרת, *& ex Benoní huius coniugationis illa* משתושט, משתוחר, *&* משתחרינן, *de quibus in Ofhál quiescent. Pe.*

Hinc 1. Ioannis 2.25. ואשתודי *quam pollicitus est: & mutata diphthõgo* ו *in* י, דאשתודי *quod pollicitus est, Luca 22.29.*

Benoní.

מסתוכר	מסתיכר	משתמודע	משתלהי

&c.

Hinc Luc. 16.21. מתיאיב *cupiebat, seu cupientem se exhibebat.*

Hinc Luca 22. vers. 29. משתודא *pollicens: & Iac. 3.5.* משתעלא *extollens se. & 2.6.* משתעלין *extollunt se. Act. 19. versu 27.* מתפרסיא *innotescit.*

Infinitiuus.

אסתוכרא	מסתיכרו	אשתמודעא	אשתלהאה

&c.

Imperatiuus.

אסתוכר	אסתיכר	אשתמודע	אשתלהי

&c.

Futurum.

[a] אסתוכר	[b] אסתיכר	אשתמודע	אשתלהי

[a] *Hinc Heb. 4.16.* ישתבקון *absoluãtur. &c.*

[b] Hinc *Rom. 13.1.* תשתעבדי *subdita sit*

Ad hanc coniugationem pertinet יְפֵיפָה Pulcher fuit, nisi quòd sequitur terminationem quiescentium ל״ה.

CAPVT XX.

De affixione verborum Compositorum & Abundantium.

QVod attinet ad affixionem omnium horum tum Compositorum, tum Abũdantium, simplicium ordinum analogiam sequuntur, siue primas siue secundas, siue etiam postremas literas spectes. Quòd si quæ sint anomaliæ, eas suo loco attigimus.

CAPVT XXI.

De composita diuersa forma, atque etiam ordine, in eadem voce verbi imperfecti: & inuestigatione thematis.

QVòd in perfectis verbis compositas aliquot formas deprehendi suprà diximus, pag. 172, illud quoque in imperfectis obtinet. Nam הָרְשָׁנָה, de quo eo loco, est ex deficientibus Lámed Nun: item & צִמְּתוּתְנִי, ex deficientibus Lámed Tau: item & יוֹשַׁבְתְּ, וְיוֹלַדְתְּ, וַיִּתְחַמְנָה, וַיִּשַּׁרְנָה, & נִוַּסְּרוּ, de quibus illo loco, sunt ex quiescentibus Pe Iod: item & נִתְעוּ, & נִשְׁתָּוָה, כְּמִשְׁתַּחֲוִיתֶם, ex quiescentibus Lámed He. De הֲנִיחָה, vide pagin. 186. item & de לָלֶת, pagina 223. item & de וַהֲבֵאתִי, pag. 237. item de וַהֲפִתִּיתָ, pag. 314. item & de וְתָבְאתִי, יוֹדַעְתִּי, תְבוֹאָתְךָ & תְבוֹאָתָה, pagina 358. Sed & ex his quæ diximus ad וְהוֹשְׁבוֹתִים, pagina 237, & וְהֵטִיבֹתִי, pagina 266, & לָלֶת, pagina 223, concludendum est in verbis imperfectis varios ordines extra ordinẽ, id est, extra illos de quibus in Compositis, inter se aliquando committi. Atque ad hoc caput pertinet illud Exodi 1. versu 16. וָחָיָה etiam viuat: quod ex accentus situ, & ו conuertente, constat esse præteriti:

ex

ex vocalibus verò,præſertim ex ea quæ præcedit ipſum י, eſſe ex quieſcēt.'י 'ע:& quia י rurſum exprimitur,participare quoque ordinem deficientium 'ל,ita vt eius genuina radix meritò dicatur à Kimchí חיי. Ab eadem illa radice duntaxat in ordine deficientium 'ע imperfecta,fit חַי vixit, Geneſ.5.5.& יְחִי & viuet,Exod.33.20. mixta verò rurſum ex vtroque ordine,וָחַי & vixerit,Leu.25.36.

Ex hac ordinum confuſione euenit etiam in quibuſdā verbis,diuerſarum ſignificationum in diuerſis illis ordinibus permixtio. Nam illud וְהוֹשְׁבוֹתִים,vt compoſitum eſt ex שוב Reuerſus eſt, & יָשַׁב Habitauit, videtur exponendum, Et reduces habitare faciam eos. Ad hoc caput pertinere videtur illud יֵחַתּוּ,Iiób 21.13.nā vt compoſitum eſt ex futuro Kal verbi נָחַת Deſcendit, & futuro Kal vel etiā Niſhál. verbi חתת Perculit, exponendum etiam videtur, Perculſa deſcendent. נָצֹא תֵּצֵא auolādo auolabit, de quibus pagina 333,& 334,compoſita ita etiā ſunt ex infinitis & futuris Kal יצא Exiit, compoſiti ex quieſcentibus 'פ 'י & 'ל 'א, pagina 338. & נצה Volauit,cōpoſiti ex deficientibus 'פ 'נ & quieſcent.'ל 'ה, pagina 333. vt exponenda ſint, Volando abibit,& loco proprio quàm citiſsimè cedet.Denique hinc fit vt vna eadémque radix in diuerſis ordinibus & ordinum generibus reperiatur: imò & diuerſæ eius ſignificationes in diuerſis ordinibus,in vnam vnius ordinis vocem competant, vt Pſalmo 123.3,בוז non ſolùm contemptum ſignificat,ſed & expilationem & direptionem: vt apparet ex po ſtrema vóce illius Pſalmi quæ ſignificat, Oppreſſores & expilatores ſuperbos ac faſtuoſos. מְקַלְלוֹנִי. Iirm.15.10, huc ferè ab omnibus Grammaticis refertur, quaſi ſit Benoní Pihél compoſitum ex rad.קָלַל, quæ ſignificat Maledicere, præſertim in Pihél, & קָלָה Ignominia afficere, ita vt huius tertia radicalis ה mutetur in ו:ſenſúſque ſit,Quotuſquiſque mihi maledicit, & deſpectum ignominioſúmque velut

digito monſtrat. Sed & multa huiuſcemodi etiã in ipſis perfectis, nec in verbis ſolùm, ſed & in nominibus obſeruauimus: ſed quia ea ſunt reiicienda ad commentarios aut dictionaria, illis ſuperſedemus.

Denique inueſtigatio thematum imperfectorum tam ſimplicium quàm compoſitorum, non ſolùm in eo ſita eſt, vt aduentitiæ literæ ſummoueantur, ſed & in eo etiam vt obſeruentur indicia literarum, tam deficientium quàm quieſcentium.

TRACTATVS SEXTVS.

CAPVT I.

De formis nominum imperfectorum.

NVnc certè explicatis verbis imperfectis, eorúmque paſsionibus, facilè intelligetur comparatio formarum nominum imperfectorum & declinationis eorum, cũ formis nominum perfectorum, & eorum inflexione. Atque in hac comparatione eundem prorſus ſequemur ordinem quem in verbis & nominibus deſignauimus: ſolas eas formas proſequuturi quæ imperfectæ ſunt.

CAPVT II.

De formis nominum deficientium

Pe Nun. Pe Iod.

Nuda.

שִׂיג Aſſequutio, inſequitur declinationem צַדִּיק, pàg.69.

Heemantica. ה ad initium.

הִתּוּךְ Liquefactio, accedit ad formam הִגְּדוּף, pag.72.

ה ad initium, ה ad calcem.

הַצָּלָה Liberatio, ad אַזְכָּרָה, pag.80. ה enim eſt loco א.

מ

מַפָּל Quiſquiliæ, ad מַלְאָךְ, pag.80. Sic מַצָּע Stratum.

מפץ

TRACTATVS SEXTVS.

CAPUT I.

De nominibus imperfectis.

NUnc quoque explicatis verbis imperfectis, facile erit nominum imperfectorum formas, earumque rationem intelligere. Hîc ergo eosdem nominum imperfectorum ordines faciemus, quos in verbis obseruauimus, & in eorum vnoquoque imperfectas formas eo prorsus modo subiiciemus, quē in perfectis adhibuimus.

CAPUT II.

Deficientia Pe.

NUda imperfecta hîc nulla adhuc occurrerunt.

Heemantiua. ו א

Aram. אַפָּקוּ, *Eductio*, קוּת, קוּתָא, *&c.*

מ

Chald. מַתָּן, *Donum*, מַתְּנָא, *etc. Imò & ab hac forma masculina fœminina deducēda est*, מַתָּנָא *Donū*, מַתַּנְתָּא, מַתְּנָן, *&c. vnde Luca 19. 37.* מַחְתְּתָא *descensum.*

ן מ

מַחְתָּן *Descensus*, מַחְתְּנָא, *&c.*

י מ

מַחְתִּי, מַחְתְּיוֹת, *&c.*

Pe Nun.

מַפָּץ Malleus, ad מַרְבֵּץ, pag. 80.

מַשּׂוֹר Serra, ad מַכְאוֹב, ibidem.

מַבּוּל Diluuium, ad מַלְבּוּשׁ, ibidem. sic מַפַּח Flabellum.

מַסַּע Profectio, ad מַחְמָר, pag. 81.

ח מ

מַפָּלָה Ruina, ad מַמְלָכָה, ibidem.

מַגֵּפָה Plaga, ad מַכְשֵׁלָה, ibidem.

Pe Iod.

מַצָּב Statio, ad מִשְׁחָת, pag. 81.

Sic מַצָּבָה Statio.

Sic מַצֵּבָה Statua.

פ׳ נ׳ מ ת פ׳ י׳

מַקֶּבֶת Perforatio, ad מַחְבֶּרֶת, pag. 82. Sic מַצֶּבֶת Statua.
Sic quoque מוּצֶקֶת vel מוּצָקֶת Infundibulum.

ת ad calcem.

נַחַת Depositio, ad מִשְׁפַּחַת, pag. 81.

CAPVT III.

De Defect. Hájin.

Nuda.

חַם Integer, חַם חַמִּים חַמֵּי חַמּוֹ, &c. ad גָּמָל, pag. 54, & 58: nisi quòd Daghés in hoc ordine, nō ad formationem propriè asciscitur, sed ad cōpensationem literæ absentis: ita vt etiam ea de causa Kaméts mutetur in Patháeh, in hac forma & reliquis ferè huius ordinis, vbi occurrit sub prima radicis: non solùm in syntaxi, sed & in reliqua inflexione. Ad ה motus aliquando Kaméts mutatur in Seghól, הֶרָה in montem, Genes. 14. 10.

קֵן Nidus קֵן קִנִּים קִנֵּי קִנּוֹ, &c. Tserí mutatur ex superiore analogia in affiné breuem Chirék, vbi aliquid radici adiicitur. Porrò קַן־ nidus, Deut. 22. 6. tum propter Makkáph, habet Patháeh, tum etiā quia in forma זָקֵן, pag. 58, in syntaxi singulari est ־. Alij addunt videri alterius formæ.

עֵת Tempus עִתִּים עִתֵּי עִתּוֹ, &c. est formæ אֵבֶל, ibid. Superior illa analogia obtinet quoque in

עֹז Robur, עֻזִּים עֻזֵּי עֻזּוֹ, &c. ita vt accedat ad אָדֹם, pagina 60. Hîc ergo promiscuè vsurpantur Kamets-chatúph & Kibbúts, עֻזִּים, &c. propter affinitatem. Sic

דַּל Tenuis, דַּלִּים דַּלֵּי דַּלּוֹ, &c. licet accedat ad מְעַט, pag. 72. Sic

צַר Latus, צְדִּים צִדֵּי צִדּוֹ, &c. aliàs habet Daghes post Chirék effectum ex Patháeh, ob affinitatem.

De חַי & חֵי vide ad Composita ex quiesc. י & Lámed He.

Heemantica.

ה ad initium.

הֲמַס Liquefactio, הֲמַס הֲמָסִים הֲמָסֵי הֲמָסוֹ, videtur sequi formā

CAPVT III.

Deficientia Háyn.

Nuda.

Chald. צַר *Latus*, צִדָּא, *&c. quanquam & Danielis* 7. *inuenitur* צַד: *pro hac*

Syri שֵׁן *Dens*, שֵׁנָּא, *&c.* אֵם *Mater, Chald. facit* אִמָּא, אִמָּהָן, אֵם, אִמָּהָת *&c. Syr.* אֵמָהָת, אֲמָהָן, אֵמָּא: *Rabbinicè* איסהות, *vt dignoſcant ab* אֲמָהוֹת *Ancillæ. Huc pertinet Chal.* אֵב *Fructus*, אִבָּא, *et reſoluto Daghés in* נ *epentheticum* אִנְבָּא, *&c.*

Chald. חֵר *Liber*, חֵרִין, *cõpenſato Daghés per Tſerí, &c. vbi Syri compenſant per* א *quieſcens in Chirék*:

Syr. חִאר חִארִין, *&c.*

Atque hîc obiter notandum eſt literam emphaſeos facile in plurali tranſire in alteram יְהוא. *Unde & Syri in* לֵב *Cor, à* לֵבָּא *formant etiam* לֵבַּוָן, לֵבַּוָת, לֵבַּוָתָא, *& לֵבוּתָא*, *ſæpiùs quàm* לֵבִין, *&c. Vide quieſcentia Háyn. Ad hanc formam pertinere videtur Syr.* אֶשָּׁתָא *Febris, emphaticum, ab* אֵשָּׁא, *quod ita habet Kaméts vt differre agnoſcatur à Chald.* אֶשָּׁתָא *Ignis. Huc etiam pertinet Chaldaicum* אִתָּא *Mulier*, אִתְּתָא, *&* אִנְתְּתָא, אִנְתָּא : אִתּוֹ *& in maiore accentu* אִנְתּוֹ, *plurali Chaldaico* נְשִׁין, *&c. Talmud.* נְשׁוֹת. *Syr. eſt* אַנְתְּתָא, אַנְתָּא, *&c. plur.* נֵשֵׁא. *Huc etiam Chald.* מִלָּא *Verbum, &c. plur.* מִלִּין, *etc. & Syr.* מֵלָא, *etc. plur.* מֵלִין, *etc.*

Chal. גּוֹב *Foſſa*, גֻּבָּא, *&c. Huc pertinet Bab.* אֻמָּה *Populus*, אֻמְתָּא: *plural. item Babyl.* אֻמַּיָא, אֻמִּין. *at Chald.* אֻמִּין, אֻמַּיָא, *vnde Syrum* אֵמֵוָן, אֵמֵוָת, אֵמֵוָתָא, אֵמֵוָתָא *&* אֵמוּתָא. *Vide formã* שֵׁן. *Pro hoc Syri reponunt.*

פּוּם *Os*, פּוּמָא, *etc. niſi* ꝙ *eſt Rõ.* 3. 14. פּוּמְהוֹן *os eorũ, reduplicato* ה.

Aram. עַם *Populus*, עַמָּא, *etc. habet plurale perfectũ Aramicè vt* עַמְמַיָא, עַמְמִין: *& aliquando Hebraicè*, *Syr.* עַמְמָא, *etc.*

Chald. פֻּם *Os*, פֻּמָּא, *etc. Syri vt ſuprà* פּוּם.

דָּבָר,p.54.etiã in reliqua inflexione, ita vt nõ compenſet tertiam: vnde & videri poſsit radicem per ſe cõſtituere.

ה ad calcem.

שַׁמָּה Solitudo,שַׁמַּת שַׁמּוֹת שַׁמָּתוֹ,&c.שַׁמּוֹתָיו,&c. accedit ad formam אַרְוָה,pag.76.Sic קָרָה Frigus.Nam Kaméts efficitur ex Daghés reiecto à ר.

רִנָּה Ouatio,רִנַּת רִנּוֹת רִנָּתוֹ,&c.רִנּוֹתָיו,&c.ad שִׁפְחָה,pag.76.

מָרָה Amaritudo,ad חָכְמָה,ibidem. Sic quoq; סֻכָּה Tuguriũ.

אִשֶּׁה Ignita oblatio,ad לְבֵנָה,ibid.

ה ad initium,ה ad calcem.

הֶמְלָה Loquela,הֶמְלַת הֶמְלוֹת הֶמְלָתוֹ,&c.

א ad calcem.

חָגָא Commotio,חָגַּת חָגּוֹת חָגָּתוֹ,&c.vt מָרָה.Nam א eſt loco ה.

רִבּוֹא Myrias,רִבּוֹאת רִבּוֹאוֹת רִבּוֹאוֹ,&c.רִבּוֹאוֹתָיו,&c. In ſingulari reperitur etiam רִבּוֹ,ſine א: in plurali רִבּוֹת, quod & tribui poſſet voci ſingulari רְבָבָה, ab integro רְבָבוֹת.Duale eſt רִבּוֹתַיִם.

ם

מָסָךְ Aulæum,מָסַךְ מְסָכִים מְסָכֵי מְסָכוֹ, &c. accedit ad formam מַחְשָׁךְ pag.80. nam Kaméts effectum videtur ex vocali breui & ſemibreui: eóque fit vt nunquam mutetur ſub ſeruili ם,bene ſub prima radicali,vt ſuprà notatũ eſt.Sic

מָגֵן Clypeus,מָגֵן מְגִנִּים מָגִנֵּי מָגִנּוֹ,&c.ex analogia קֵן, & מַרְבֵּץ,pag. 80.Sic

מָעוֹז Robur, מָעוֹז מְעוּזִּים מָעוּזֵּי מָעוּזּוֹ, &c.. vel מָעֻזִּים, &c. ex analogia עֹז.Ab hoc Grammatici Heb. deducunt מָעוּזְנֶיהָ robora eius,Ieſch.23.11. volúntq; literã geminandam reſolui in נ in nominibus,prorſus vt in verbis,pag.190.

מֵמַר Menſura, מֵמַר מְמָרִים מְמָרֵי מְמָרוֹ, &c. Sic מֵצַר Anguſtia: niſi quòd ob ר,Kaméts perſeuerat vbi quid adiicitur.

מוֹרָד Extenſio, מוֹרַד מוֹרָדִים מוֹרָדֵי מוֹרָדוֹ,&c. ex analogia de qua in מָסָךְ. Sic &

מוּסָךְ Operimentum , מוּסַךְ מוּסָכִים מוּסָכֵי מוּסָכוֹ, &c. ita vt vtrunque

que accedat ad formam מִשְׁחָה,pag.81.

מֵסַב Circuitus,מְסִבִּים מְסִבֵּי מְסִבּוֹ,&c. ita vt accedat ad analogiam Benoní Hifhíl huius ordinis,pag.208.

מֹרֶךְ Teneritudo,מָרְכִּים מָרְכֵּי מָרְכּוֹ,&c. omnino vt קֹדֶשׁ, pag. 64.Vnde

מַעַל Exaltatio,accedit ad formam תֹּאַר,ibid.

מִשֶּׂק Crurum diductio, Discursatio, מַשֶּׂק מַשְּׂקִים מַשְּׂקֵי מַשְּׂקוֹ, &c.accedit ad formam מַחְשָׁךְ,pag.80.

מֶשֶׁק Discursatio, מְשָׁקִים מִשְׁקֵי מִשְׁקוֹ, &c. omnino vt בֶּגֶד,p.70.

מְתוֹם Integritas,מְתָמִים מְתָמֵי מְתָמוֹ,&c.si sit huius ordinis. Vide quiesc.Lámed He.

מ ad calcem.

חִנָּם Gratis, non inflectitur, & pertinet ad dictiones consignificantes.

מ ad initium,ה ad calcem.

מְחוֹלָה Chorus , מְחוֹלַת מְחוֹלוֹת מְחוֹלָתוֹ, &c. accedit ad זְמוֹרָה, pag.78.

מִכְסָה Supputatio,accedit quidem ad מִלְחָמָה,pag. 81. sed est inflectendum,vt שִׁפְחָה,pag.76.

מְגִלָּה Volumen,מְגִלַּת מְגִלּוֹת מְגִלָּתוֹ,&c. Sic

מְגֵרָה Serra, quia ר non capit Daghés.

ן ad calcem.

סִלּוֹן Spina, סִלּוֹנִים סִלּוֹנֵי סִלּוֹנוֹ, &c. accedit ad חִרָּיוֹן,pag.83.

סִלּוֹן autem eadem analogia ad חִסָּרוֹן,ibid.

ת ad initium.

תְּמֶס Liquefactio,תְּמָסִים תְּמָסֵי תְּמָסוֹ,&c vt מֶשֶׁק.

ת ad

מ

Aram. מְטַל *Tectum seu Tectoriũ*,מְטַלְלָא:*plur.*מְטַלְּין *et* מְטַלָּן,*etc.*

מ א

*Chald.*מְגִלְּתָא *Volumen*,מְגִלְתָא,*etc.*

ה ad initium, ה ad calcem.

תַּהֲלָה Stultitia, תַּהֲלָתוֹ תַּהֲלוֹת תַּהֲלַת, &c. תַּהֲלוֹתָיו, &c. accedit ad תַּעֲלוּמָה, pag. 86.

תְּפִלָּה Supplicatio, תְּפִלָּתוֹ תְּפִלּוֹת תְּפִלַּת, &c. תְּפִלּוֹתָיו, &c. accedit ad תִּפְאֶרֶת, ibidem.

ת ad calcem.

גְּזִית Excisio, vulgò ad hunc ordinem refertur, sed malim esse quiescentium Hájin. tum quòd nullum habeat huius ordinis regulare indicium: tum etiam quòd inueniatur radix גז Euulsit, Extraxit, eiusdem ferè significationis cum גזז Totondit, quasi אַבְנֵי גָזִית Lapides excisionis, illi sint qui ex lapidicinis extracti, dedolantur & quasi tondentur, *Pierres de taille.*

בּוֹרִית Sapo, omnino est formæ גָּפְרִית, pag. 84. nam propter ר mutauit Kamets-chatúph, & Daghés supplementum mediæ, in ו.

חִתִּית Confractio, est formæ חֲמִשִּׁית, pag. 86.

זֻלּוּת vel זְלוּת Vilitas, accedit ad formam בְּכֵרוֹת & אַשְׁמוּת, pag. 84.

CAPVT IIII.

Deficientia Lámed.

ת ad calcem.

אֱמֶת Veritas, pro אֱמֶנֶת, formæ גְּבֶרֶת, pag. 86. אֲמִתּוֹ, &c. in singulari. Nam plurale vsitatum non est.

שַׁבָּת Sabbatũ (pro שַׁבֶּתֶת) שַׁבָּתוֹ שַׁבָּתוֹת שַׁבְּתוֹת שַׁבַּת, &c. שַׁבְּתוֹתָיו, &c. videtur accedere ad formã אַדֶּרֶת, pag. 84. vt analogia pluralis demonstrat: in qua inter duo ת intercedit ו. quod efficit ne ita ingrata sit eorum ingeminatorum scriptio.

CAPVT V.

Quiescentia Pe Aleph.

מ ad initium.

מָסֹרֶת Vinculum, est formæ מִשְׁמֶרֶת, & מַחֲלֹקֶת, pag. 82. duntaxat

taxat prima quiescit etiam suppressè in Kaméts creato ex Pathách & Chateph-pathách. Vocalis longa istiusmodi resoluitur in breuem & Daghés, hoc est in sua principia, ad

מַכְּלֶת Cibus, deducto à מַאֲכֹלֶת etiam vsitato.

CAP.

ן מ

Aram. מַעְלָן *Ingreßus*, מַעֲלָנָא, *&c.*

ן

Chald. רַבָּן / רִבּוֹן *Dominus*, ־נָא, *etc.*

טְלָן *Spectrum nocturnum*, טְלָנָא, *&c.*

ני

Syr. טַלְנִי *Umbra*, טַלְנִית, *etc. vt* מַשְׁרוֹקִי, *pag.* 77.

Chald. חִלּוֹנִי *Profanus*, חִלּוֹנָאָה, *etc. vt* יְהוּדִי, *p.* 85.

י

Syr. בַּרִי *Exterior*, בַּרָיָא, *etc. vt* יְהוּדִי, *ibid.*

ו

Chald. רִבְּוּ *Amplitudo*, ־וּתָא, ־וּת, *etc.*

Chald. חֵירוּ / *Syr.* חִארוּ *Libertas*, ־רוּת, *etc.* *Sic Syrè* רַבּוּ *Myrias, pro quo Chald.* רִבּוֹ, רִבּוֹת, רִבּוֹתָא, רִבְּוָן, *&c.*

CAPUT IIII.

Quiescentia Pe Aleph.

Syr. חֲרָא, *vel* חַרָא *Finis*, חַרְתָּא, *etc.*

ו ה

Chald. הֵימָנוּ, / *Syr.* הַיְמָנוּ, *Fides*, ־נוּת, ־וּתָא, *&c.*

ם

Chald. מֵיכַל *Cibus, Esus*, מֵיכְלָא, *&c.*

מֹאזְנַיִן *Bilances*, מֹאזַנְיָא. *Vel*, מאזְנַיִן, מֹאזְנָוָת, *&c.*

CAPVT VI.

Quiescentia Pe Iod.

Nuda.

דֵּעַ Cognitio, est formæ זָקֵן, pag. 58. ita tamen vt magis accedat ad inflexionem & affixionem אָבֵל, ibidem. Hoc duntaxat curandum vt syllabæ quæ restát, respondeát syllabis formæ cum qua comparantur.

בּוּל Fructus, est formæ בָּרוּךְ, pag. 60.

Heemantica.

ה ad initium.

הֵיכָל Palatiũ, accedit ad לֵבָב, pag. 62. nisi quòd seruat Tserí.

ה ad calcem.

זֵעָה Sudor, accedit ad formam בְּרֵכָה, pag. 78.

שֵׁנָה Somnus, ad בְּהֵמָה, ibid.

מ ad initium.

מֵישָׁר Rectitudo, ad formam מִשְׁפָּט, pag. 80.

מִיכַל Riuus, etiam.

מִישׁוֹר Planities, ad מִזְמוֹר, pag. 81.

מוֹשָׁב Sedes, ad מִשְׁחַת, ibid.

מוֹרָשׁ Possessio, retinet Kaméts inuariatum in inflexione, vt & מַעֲבָר, pag. 80.

מוּסָר Eruditio, etiam.

מוֹעֵד Stata solennitas, assumit inflexionem כּוֹרֵם, pag. 63. ita tamen vt propter gutturalem aliquando admittat Pathách pro Seghól.

מוֹדַע Cognatus, ad מַחְמָד, pag. 81. Vide paulò infrá.

מ ad initium, ה ad calcem.

מוֹרָשָׁה Possessio, ad מַמְלָכָה, pag. 81.

מוֹעֵצָה Consilium, ad מַכְפֵּלָה, ibid.

מוּסָדָה Fundamentum, ad מוֹרָשָׁה.

מ ad initium, ת ad calcem.

מוֹלֶדֶת Cognatio, ad מַמְלֶכֶת, pag. 81.

מודעת

א מ

*Syr.*מַאכוּלָא. מַאכוּלְתָא, *Cibus, etc.*

ת *ad initium.*

*Aram.*תַגָּר. תַּגָּרָא, *Mercator, &c. confuso ordine hoc cum deficient.* 'פ.

א ת

*Aram.*תַּנְחָא. תַּנְחֲתָא, *Gemitus, &c.*

*Syr.*תַּאגוּרָא. תַּאגוּרְתָא, *Negotiatio, &c.*

ו ת

*Chald.*תַּגְרוּ. *vel certè,* תִּגְרוּ, תֵּינְרוּת, *Negotiatio, &c.*

CAPUT V.

Quiesc. 'פ' י.

QVia nuda imperfecta hîc nulla iam succurrunt, præponenda sunt heemantiua, atque in illis ea quæ desinũt in א.

Heemantiua. א *ad calcem.*

Bab. עֵטָא *Consilium,* עֵטְתָא, *vel* עֵטָתָא, *&c.*

*Chald.*זֵיעָא *Sudor,* זֵיעֲתָא, *&c.*

דֵּעָא *Scientia,* דֵּעְתָא. *sic* חֵמָא *Excandescentia,* חֶמְתָא, *&c.*

שֵׁנָא *Somnus,* שִׁנְתָא, *&c. nisi quis malit legere apud Chald.* שֵׁינָא, שֵׁינְתָא, *&c. nam Syri dicunt* שֵׁנָא, שֶׁנְתָא, *&c.*

ו א

*Chald.*אוֹשָׁטָא. *Porrectio,* אוֹשָׁטוּת, *&c.*

מ

Syr. מֵארִית *Vinum optimum, Prodromum,* מֵארִיתָא, *&c.*

*Chald.*מוֹעֵד. *Solennitas,* מוֹעֲדָא, *&c.*

מֵישַׁר *Planities.* מֵישְׁרָא, *&c. Atque huc refero Chald.*בֵּרַת *ex superioris formæ analogia & collatione* תִּירוֹשׁ *Hebraici.*

*Chald.*מוֹתַב. *Sedes,* מוֹתְבָא, *&c. Syr.* מוֹתַב *Thronus.*

Aram. מַדַּע *Scientia,* מַדְּעָא. *&c. confuso hoc ordine cum deficientium* 'פ. *Pro Mente, Syrè retinet posterius Pathách in v-*

מוֹרַעַת Cognatio,ad מִשְׁפַּחַת,ibid. Sed & ad iſtud notádum videtur, Ruth.3.2. מוֹרַעְתָּנוּ cognatio noſtra, habere תָ pro ה.Addit & Aben-Hezra ſub terminatione fœminina genus maſculinum etiam continere,Cognatus noſter: vt contrà מוֹרָע cognatum, Prou.7.4.ſub maſculino fœmininum. Sed & emphaſis maioris videtur, ſi in abſtracto ſumatur.

ת ad initium.

תֵּימָן Meridies,ad תִּדְהָר,pag.84.
תֵּבֵל Continens,ad תַּשְׁבֵּץ.pag.83.
תִּירוֹשׁ Prodromum vinum,ad תַּמְרוּר,ibid.
תּוֹשָׁב Inquilinus,ad תַּחְמָס.pag. 84.

ת ad calcem.

שֶׁבֶת Seſsio,ad גְּבֶרֶת,pag.84.
דַּעַת Cognitio,ad גַּבַּחַת,ibid.

ת ad initium,ה ad calcem.

תּוֹעָפֹת Robur,ad תִּפְאָרָה,pag.86.
תּוֹכֵחָה Coargutio, ad תַּרְדֵּמָה,ibid.
תְּשׁוּעָה Salus,ad תַּלְאוּבָה,pag.86.

ת ad initium, ת ad calcem.

תּוֹלֶדֶת Generatio,ad תִּפְאֶרֶת,ibidem.
תּוֹכַחַת Coargutio,ad מִשְׁלַחַת,pag.82.

CAPVT VII.

Quieſcentia Hájin.

Nomina Quieſcentia 'ע,triplicem agnoſcunt differentiam.Quædam enim in inflexione vtriuſque numeri perfecta ſunt.

עָיֵף Feſſus,formæ אָבֵל,pag.58.
דָּוִיד Dauid,formæ שָׂבִיר, pag.60.
אָיֹם Terribilis,formæ אָרוֹם,ibid.

troque numero, מַרְעִי *mens mea,1.Cor.14.14.15.& 19.*

*Chald.*מוֹהֲבָא *Donum,* מוֹהַבְתָא, *&c.Syr.*מוֹהְבָא,מוֹהַבְתָא, *&c.*

ו מ

*Chald.*מוֹהֲבִי *Donum,* מוֹהֲבִית, *&c.*

ח

*Chald.*חֲבֵל *Continens terra,*חֲבָלָא, *&c.Syr.*חֲבִיל,חֲבִילָא, *&c.*

חוֹתֵב *Incola,*חוֹתָבָא, *&c.Syr.*חוֹתָב, *&c.*

CAPUT VI.

Quiescentia 'y.

Absol. Synt.

*Aram.*עַיִן *Oculus,*עַיִן,עַיְנָא,עַיְנַיִן, *&c. Siquidē dualem ignorat Aramicè ex Dan.7.8.& 20. Huc pertinet Hebr. & Aram.*בַּיִת *Domus,*בַּיִת,בַּיְתָא *(Chaldaicè posset reperiri* בַּיְתָא ,בָּתִּין,בָּתַּיָא, *Syrè* בָּתָּא. *Affigitur vulgo* בַּיְתָה, *&c.Chaldaicè posset reperiri* בַּיְתָה, *&c.ex Daniel.4.1.*בְּבַיְתִי *in domo mea. huc referendum est*

*Chald.*לֵיל *Nox,vel* לֵיל *etiā extra syntaxin,à quo & postea reduplicato* י *fit* לֵילֵי, *vel* לֵילֵי, *à quo deinde fit emphaticum* לֵילְיָא*: à quo postremo fit plurale* לֵילָוָן, *&c. quasi iam* י *fit quarto loco quiescens in* לֵילֵי, *&* א *fœmininum genus indicet. Sy-*

מַעְיָן Fons,formæ מַלְאָךְ,pag.80.

זְוָעָה Commotio,formæ צְדָקָה,pag.76.

עֲיֵפָה Sitibunda,formæ בְּרֵכָה,pag.78.

עַוְלָה Iniquitas,formæ אַרְזָה,pag.76.

אֱיָלוּת Fortitudo,formæ גְּבוּרוֹת,pag.84.

Alia in statu aliquo præ se ferunt formam perfectam, in aliis formam imperfectam.

מָוֶת Mors,ferè formæ בֶּבֶל,pag.63.מוֹתוֹ,מוֹתֵי,מוֹתִים,מוֹת,&c.

זַיִת Olea,זֵיתוֹ,זֵיתֵי,זֵיתִים,זֵית, &c.

עַיִר Pullus, etiam syntacticum, vt quibusdã placet, ad. Ijób 11.12. עִירוֹ עִירֵי עֲיָרִים,&c. שַׁיִת Spina, huius affixionem sequitur.

עַיִן Fons, עֵינוֹ עֵינוֹת עֲיָנוֹת,&c. עֵינוֹתָיו,&c. Notant & quidam, Prouerb. 8.28. עִינוֹת fontes, scribi per Chirek. Atque alia quædam huius formæ sunt eiuscemodi. Vnum

בַּיִת Domus, facit בֵּיתוֹ בָּתֵּי בָּתִּים בֵּית,&c. בָּתָּיו,&c.

שׁוֹר Bos, שׁוֹרוֹ שׁוֹרֵי שְׁוָרִים,&c.

שׁוּק Platea, שׁוּקוֹ שׁוּקֵי שְׁוָקִים, &c.

Tertii generis sunt quæ semper & vsquequaque quiescentia sunt. Eorum quædam etiam nuda, vt in perfectis, quædam etiam heemantica, quædam etiã in vtroque hoc genere abundantia.

Nuda mera.

שַׂר Princeps, formæ quidem דָּבָר, pag. 54. sed inflexionis מִעְבָּר, pag. 80. שָׂרוֹ שָׂרֵי שָׂרִים שַׂר,&c. Pauca quædam retinent vbique Kamét̃s, etiam in syntaxi singulari, vt עָב Nubes, vel Trabs.

גֵּר Inquilinus, formæ אֵבֶל. pag. 58. vnde & in quibusdam apparet י, imò & א, vt רִישׁ & רֵאשׁ Paupertas.

צִיר Legatus, formæ שָׂכִיר, pag. 60.

צִיץ Flos, resoluit aliquando in plurali Chirék longum in breue & Daghés, צִצִּים.

שׁוֹט Flagellum, formæ גָּדוֹל, pag. 60. Atque in hac forma aliquando est א loco ו, ראשׁ Caput, צאן Grex.

טוּר Ordo, formæ בָּרוּךְ, pag. 60.

Atque postremæ hæ duæ formæ sæpe commutãtur. quinetiam occurrit aliquando Kibbúts, loco ו aut י, vt חֻר Foramen.

פַּח Lamina, Laqueus, formæ אַחַר, pag. 70. פַּחוֹ פַּחֵי פַּחִים, &c.

Nuda abundantia.

נִיחוֹחַ Quies, formæ קִיטוֹר, pag. 62.

שׁוֹרֵר Hostis, formæ כּוֹרֵם, pag. 63.

Hee-

Syri in singulari videntur omittere vel certè abscondere ׳ mediã rad.לֵלְיָא: quã in plurali postea exprimunt לֵילְוָן. *Aramicè vox ista masculina est.*

Aram. טַב. *Bonus* טָבָא,*&c. Atq; in hac forma aliquando litera quiescens exprimitur,* מָאן *Vas: etiam in fœminino Syro* מָאנָא *Molestia, Tædium. Quinetiam* א *emphaticum, nedum fœmininum, in plurali aliquando mutatur in* ו, אָת, אָתָא *Signũ, Chal. facit* אָתִין *&* אָתְוָן. *Syrè* אָתָא *fœmin.*אָתְוָן. *Atque sic Hebræi ab* עֵדָה *Testimoniũ, non solùm dici volũt* עֵדוֹת, *sed &* עֵדְוֹת: *à* שׁוֹר *Bos,* שְׁוָרִים, *& à* דוּר *Canistrũ, Ahenũ,* דוּרִים, *&* דְוָרִים.

Chald. כֵּף *Petra,* כֵּפָא, *&c. Atque in hac etiam forma litera quiescens aliquando exprimitur* רֵאשׁ *Caput, Babyl. &* רֵישׁ *Chald. Syri lubentiùs formam subsequentem huius loco vsurpant. dicunt enim* כאף *&* רֵישׁ. *Unde & pro Hebraico* שֵׁדִים *Dæmonia, dicũt* שֵׁארָא. *Ab Hebr.* אֵיבָה *Inimicitia, factum videtur* אֵבְתָא, *Matth.5. vers.23. fortasse ob gutturalem. Pro Chald.* רֵיחַ *Odor, Syri dicunt* רִיח. *De* לֵיל *vide ad* עַיִן.

Aram. טִין *Lutum,* טִינָא, *&c. Atque hîc etiam aliquãdo exprimitur apud Babylonios* א *vnà cum* ׳ בְּאִישׁ, *Malus, apud reliquos Aramæos aliquando solum* א, *vt Syrè* בְּאשׁ, *aliquando solum* ׳, *vt Chald.* בִּישׁ.

Chald. יוֹם *Dies,* יוֹמָא, *&c. ita vt in plurali præter masculinam formam habeat etiam fœmininam,* יוֹמִין, *&c. imò & formatione Hebraica vtatur,* יָמִים, יְמֵי, *&c. vt apparet ex Ionath. in Hos.1.1. Syri vt omnia huius formæ reÿciunt ad formam sequentem, dicunt* יוֹם, יוֹמָא, *vel* יוֹמָן, יוֹמָתָא, *ita tamen vt semper masculinum appareat.*

Heemantica.

ה ad initium,ה ad calcem.

הֲנָפָה Cribratio,formæ אֻזְכָּרָה,pag.80.

הֲפוּגָה Requies,formæ אַשְׁמוּרָה,ibid.

ה ad calcem.

קָמָה Seges, accedit ad צְדָקָה, pag.76. ita tamen vt Kaméts prius seruet inuariatum: sicut & in aliis heemanticis ה finalis,penultima vocalis manet inuariata,קָמַת קָמוֹת קָמָתוֹ &c.קָמוֹתָיו,&c. Sic ergo

צֵדָה Esca,in qua forma י aliquando scribitur

שֵׂיבָה Canities,ad בְּרֵכָה,pag.78. Sic quoque

שִׁירָה Canticum,formæ נְדִיבָה, ibid..Sic

טוֹבָה Bonitas,formæ זְמוּרָה.ibid. Sic

פּוּרָה Torcular,formæ מְלוּכָה,ibid: Sic

צֹאנָה Grex,formæ חֲפִתָּה,p.76.

מ ad initium.

מָצוֹר Rete,ad מוּסְפּוֹר,pag.81.ita tamen vt Kaméts sub initiali heemantica mutetur in Scheuá in inflexione , מְצוֹר Prou.12.12,מְצוֹרִים מְצוֹרֵי מְצוֹרוֹ,&c. Sic

מָצוּר Rete, ad מַלְבּוּשׁ,pag.80.

מֵרוֹץ Cursus,ad מִסְפּוֹר quidē,pag.81. sed ita vt nunquā mutet Tseri:quasi habeat conflatum ex Chirék & Daghés, in quæ resolutum fuerit Kaméts,vt resoluitur in

מָשׁוֹט Remex,eiusdem etiam formæ. Quidam huc referunt

מוּעָף Obscuritas,formæ מִשְׁחַת,ibidem:item

מוּצָק Angustia. quæ etiam vel Pahúl Hiphíl videantur, atque adeò ex quiescent.פ׳ י׳.

מְצַד Arx, מְצָדִים מְצָדֵי מְצָדוֹ,&c.

מ ad initium,ה ad calcem.

מְצָדָה Munitio,ad מַמְלָכָה,pag.81. nisi quòd de more huius ordinis retinet Kaméts sub prima radicis, מְצֻדַת מְצָדוֹת, מְצֻדָתוֹ, &c.

מְלָאכָה Opus,omnino est formæ מִלְחָמָה,ibid.

מליצה

מְלִיצָה Eloquentia, ad מְצִעִירָה, ibid.

מְנוֹרָה Candelabrum, מְנוֹרַת מְנוֹרוֹת מְנוֹרָתוֹ, &c. Sic quoque

מְנוּחָה Quies, מְנוּחַת מְנוּחוֹת מְנוּחָתוֹ, &c.

מ מ ad initium, ה ad calcem.

מַמְּגוּרָה, Horreum, vt מְנוּחָה.

מ ad initium, ת ad calcem.

מְלָאכָה Opus, ad מִלְחָמָה, pag. 82.

מ ad calcem.

רֵיקָם Vacuitas, ad סֻלְּעָם, pag. 82.

Aram. נון *Piscis*, נוּנָא, *&c.* *à* סוס *Equus*, סוּסָא, *non solùm fit* סוּסִין, *&c. sed etiam* סוּסְוָן, *&c. Apud Syros aliquando mutatur* ו *in* ו. *Vide superiorē formam.*

תּוֹר *Taurus.*

Heemantiua.

א *initio.*

Syr. אַרָז *Mysterium, Arcanum*, אַרָזָא, *&c.*

א *ad calcem.*

Chald. קְמָא *Statua*, קְמְחָא, *&c. Huc pertinet* שָׁעָא *Hora, quod vt anomalum est, facit Chald.* שַׁעֲתָא *(ob gutturalem)* שָׁעִין, *&c. Syr.* שָׁעֵא, שָׁעִין, שַׁעְתָא, *&c.*

א א

Bab. אֲחִירָא *AEnigma*, אֲחִירְתָא, *&c. nisi fortè sit Pahúl Kal, Dan. 6.12. ab* אֲחַר *Clausit.*

מ *à fronte.*

Chald. מָזוֹן *Cibus*, מְזוֹנָא, *&c. decrescente Kamérs in Scheuá, ex analogia Benoní Aphél, vt* מְדָרָךְ *habitatio tua, Dan. 4.25.*

Bab. מְדָר *Habitatio*, מְדָרָא, *&c. Huc pertinet*

Syr. מְסָן *Calceamentum*, מְסָנָא, *&c quamuis sit ex quiesc.* ע'א'.

א מ

Aram. מְדִינָא *Prouincia, Regio, Vrbs*, מְדִינְתָא, *&c.*

ן ad calcem.

שָׂשׂוֹן Gaudium, ad שִׁבָּתוֹן, pag.83. ita vt Kaméts etiã ſub prima rad. mutetur in Scheuá in inflexione, שְׂשׂוֹן, &c.

אֵיתָן Fortis, ad אַלְמָן, p.82. non mutato Tſerí. Sic quoque

זֵידוֹן Superbia, ad חֶסְרוֹן, pag.83. niſi quòd in hac forma י aliquando omittitur. Sic quoque

אִישׁוֹן Pupilla, ad שִׁלְטוֹן, ibid.

אֱשׁוֹן Nigredo, אֱשׁוּנִים אֱשׁוּנֵי אֱשׁוּנוֹ, &c.

נ ה ad calcem.

בָּשְׁנָה Pudor, בָּשְׁנַת בָּשְׁנוֹת בָּשְׁנָתוֹ, &c. בָּשְׁנוֹתָיו, &c.

יוֹן ad calcem.

קִיקָיוֹן Kicinum, ad אִישׁוֹן.

ת ad initium.

תְקוֹמֵם Inſurgens, תְקוֹמְמִים תְקוֹמְמֵי תְקוֹמְמוֹ, &c. Atque in hoc videtur ם potiùs eſſe ם à radice repetitũ, quàm ex literis Heemanti.

ת ad initium, ה ad calcem.

תְּלוּנָה Murmuratio, ad תַּלְאוּבָה, pag.86.

Atque huc pertinet תְּפוּצוֹתֵיכֶם, pag.74, in quo ad combinationem ו prius, eſt pro י.

ת ad calcem.

רֵאשִׁית Initium, ad חֲמִישִׁית, pag.86.

עֵדוּת Teſtimonium, ad אַשְׁפּוֹת, pag.84. niſi quòd pluralem numerum agnoſcit, עֵדוֹת עֵדוֹתָיו, &c. pronũtiato ו, quod in ſing. quieſcit, quod Chaldæis maximè familiare eſt.

עֵדְוֹת Teſtimonium, ad בְּבֵרוֹת, ibid. vnde & aliquando reperitur עֵדֹת.

אֵשֶׁת Vxor ad תִּכְלֶת, pag.86. aliquando enim etiam vſurpatur in ſtatu abſoluto. In affixione promiſcuè habet Chirék & Tſerí ſub א. Vide & infrà vbi agemus de mixtis nominum ordinibus.

נֹפֶת Stillatio, ad קֹדֶשׁ, pag.64.

רַחַת Pala, ad נַבַּחַת, pag.84.

י ad

י ad initium.

יָקוּם Subſtantia,ad יַלְקוּט,pag.86.

ות ad calcem.

קוֹמְמִיוּת Erectio,ad אַכְזְרִיוּת,pag.80.

CAPVT VIII.

Quieſcentia Lámed Aleph.

Nuda.

צָבָא Exercitus,ad דָּבָר,pag.54. niſi quòd Kaméts poſterius perſeuerat per totum pluralem numerum.

טָמֵא Immundus, ad אָבֵל, pag.58. niſi quòd ſemper ſeruat Tſerí: ſic &

נָבִיא Propheta,ad שָׂכִיר,pag.60.

פֶּלֶא Miraculum,ad סֵפֶר,pag.63.

גֹּמֶא Iuncus,ad קֹדֶשׁ,pag.64. In hac forma reperitur עֳפָאיִם frondes,Pſal.104.12. pro עֳפָאִים.

קַנָּא Zelotes,ad גַּנָּב,pag.66.non mutato Kaméts.

קַנּוֹא Zelotes,ad בִּטָּחוֹן,pag.69.

כִּסֵּא Solium,ad עִוֵּר,ibid.

חַטָּא Peccatum,ad גַּרְדִּי,pag.66.

ת ן

Chal. אֵימְתָן *Terribilis,*חַנָּא,*&c.vt* סַכְלְתָן,*pag.79.nã formãdũ eſt ab* אֵימָא *Terror,* אֵימְתָא*:vnde vulgò in Targhum in ſcribitur* אֵימְתָן*. Cæterùm Daniel.7.7.* אֵימְתָנִי *in fœminino genere,ſcribitur per Seghól.*

ו

טָבוּ *Bonitas,*טָבוּת,טָבְוָן,טָבוּתָא,טָבוּת,*etc.duo poſteriora aliquando adiectè ſumi diximus.Syri hanc vocẽ & ſubſequentem perfectè exprimunt,*י *inter vtranque radicalem interpoſito,*טִיבוּ,*&c.*

סֵיבוּ *Senectus,*סֵיבוּת,*&c.Syr.*סֵיבוּ,*&c.*

פֶּלֶא Miraculum,ad בֶּגֶד,pag.70.
פֶּלֶיא Mirabilis,ad רְבִיר,pag.71. Ad maiorem accentum eſt פָּלִיא.
מְלוֹא Plenitudo,ad תְּהוֹם,ibid.

Heemantica. מ ad initium.

מִקְרָא Concio,ad מִשְׁפָּט,pag.80.
מַחֲבֵא Abſconſio,ad מַרְבֵּץ,ibid.

ני.ad calcem.

פְּלוֹנִי Quiſpiam , ad אַלְמוֹנִי, pag.83. cũ quo cõpoſitum creat פַּלְמוֹנִי eiuſdem ſignificationis & inflexionis.

ת ad calcem.

חַטָּאת Peccatum,חַטָּאתוֹ חַטַּאת חַטָּאוֹת חַטֹּאת.&c.חַטֹּאתָיו,&c.
מְלֵאת Plenitudo,מְלֵאתוֹ מְלֵאת מְלָאוֹת,&c.מְלֵאתָיו,&c.
קְרַאת Occurſus,ad חַטָּאת.

CAPVT IX.

Quieſcentia Lámed He.

PRæter illam nominum diuiſionem quam in ſuperioribus ordinibus adhibuimus, in nuda & heemantica: hîc etiam obſeruandum eſt in vtroque illo genere, quædam eſſe quæ tres ipſas literas radicales exhibeant , alia verò non item. Quæ ipſas radicales non exhibent, quædam radicalem abſentem vicaria alia ſupplent, quædã verò eam omnino ſupprimunt.

Nuda quæ tres radicales exhibent.

שָׂדֶה Ager,שְׂדֵה שָׂדוֹת שָׂדַי

	Maſc.	שָׂדָם שְׂדֵכֶם	שָׂדֵהוּ שָׂדְךָ
Sing.	Cõm.	שָׂדִי	
	Fœm.	שָׂדָן שְׂדֵכֶן	שָׂדָהּ שָׂדֵךְ
	Maſc.	שְׂדֵיהֶם שְׂדֵיכֶם	שָׂדָיו שָׂדֶיךָ
Plur.	Cõm.	שָׂדַי	
	Fœm.	שְׂדֵיהֶן שְׂדֵיכֶן	שָׂדֶיהָ שָׂדַיִךְ

ita vt in nominibus iſtiuſmodi ita deſinentibus,ה vt in verbis

verbis deperdatur ante quodcunque affixum, & præterea loco י asciscatur הו: Kaméts verò primæ syllabæ mutetur aut seruetur vt in דְּבַר: Seghól autem mutetur in Tserí, vt in syntaxi participiorum huius ordinis obseruauimus.

נְאֵה Superbus, ad superiorem analogiam accõmodari potest, גְּאֵה גֵּאִים גְּאֵי, ex obseruatione Masóreth ad Psal. 123. 4, לִגְאֵי יוֹנִים superborum opprimentiũ. גֵּאֲךְ, גֵּאֲהוּ, &c. גְּאֵהֶם, &c. גֵּאָיו, &c. גְּאֵיהֶם, &c.

רֵעֶה Familiaris, videtur ita accommodandum superiori analogiæ, vt Tserí maneat inuariatum, quod videatur conflatum ex Chirék & Daghés formæ עִוֵּר, & פִּאֵן, pag. 69.

Caput VII.

Quiescentia Lámed.

Nuda.

Bab. מָרֵא

Chal. מָרֵי *Dominus,* מָרְיָא, *& aliquando*

Syr. מָרֵא מָרֵא

מָרָן, *etc. nisi quòd in affixione sing.* מָרְאִי, מָרְיָךְ, מָרְיֵהּ. *Vide nomina quatuor literarum.*

מָרַן, *etc. nisi quòd videtur formari posse* מָרִין *vnde* מָרַי, *2. Cor. 1. 24. &* מָרַיָא, *Ephes. 6. 9. Affixio sing.* מָרִי, מָרָךְ, מָרֵהּ, *&c. Plur.* מָרַי, מָרַיךְ, מָרוֹהִי, מָרַיהוֹן, *etc.* מָרֵהּ, *vel* מָרֵיה *ex analogia* דְּמֵיה *pretiũ eius, Act. 4. 37. & 5. 3, & 4. 2,* טִימֵיה *pretio eius, etc.*

Syr. רָעַן

Bab. רָעֵא

Chal. רָעֵי *Pastor,* רָעְיָא, רָעָן, *&c. quasi in istis pluralibus mutetur tertia quiescens in* ו, *vel certè formatio abstractorum assumatur ad designanda concreta. nam &* מרותא *videtur apud omnes Aramæos aliquando in abstracto sumi, Ies. 10. 27. &*

69. רֵעֶךָ רֵעֵהוּ רֵעַי רֵעִים רֵעָה, &c. רֵעֲכֶם, &c. רֵעָיו, &c. רֵעֵיהֶם,
&c. In syntaxi sing. est aliquando רְעַת, non mutato etiam Seghól. Eodem illo modo
חוֹזֶה Visio (non mutato tamen i) variandum est, חוֹזֶה חוֹזִים חוֹזֵהוּ, &c. חוֹזָיו, &c. Forma
בֶּכֶה Fletus, nondum inflexa occurrit: ita vt si coniectura valeat, omnino inflectenda sit vt פֶּלֶא in superiore ordine, commutatis ordinibus, & substituto א pro ה, בְּכָאִים בְּכָאוֹ בְּכָאֵי, &c. vel certè, בְּכִים בִּכְיוֹ בְּכָיו. Forma etiam
בְּזֹה Contemptibilis, nōdum inflexa occurrit, atque ex superioris formæ analogia, vel accedit ad formam מְלוֹא, in superiore ordine, בְּזוֹאִים בְּזוֹאֵי בְּזוֹאוֹ, &c. vel certè, בְּזוּיִם בְּזוּיֵי בְּזוּיוֹ, &c.
סְנֶה Rubus, videtur sequi formam בֶּכֶה.
Nuda quæ radicalem absentem vicaria alia supplent, vel vicariam illam habent pronuntiatam, vel mutescētem. Pronuntiatam habet
שָׁלֵו Pacificus, quod accedit prorsus ad אָבֵל, pag. 58. Item &
דַּכָּא Contritus, ad גָּנָב, pag. 68. Item &
דַּוָּי Mœrens. At
שִׁקּוּי Potus, שִׁקּוּיִים שִׁקּוּיֵי שִׁקּוּיוֹ, &c. ad שִׁלּוּם, pag. 70.
רָוֶה Exundans, est formæ כָּתֵב, pag. 71. item
דָּוֶה Dolens, formæ דְּבַשׁ, pag. 72.
הָגִיג Meditatio, huc referri possit: ita tamen vt accedat ad שָׂכִיר, pag. 60. Quiescentem habent
עָנִי Afflictus, quod accedit ad שָׂכִיר, pag. 60. pronuntiato etiam י in inflexione, vt in hoc ordine euenit, עֲנִיִּים עֲנִיֵּי עֲנִיּוֹ, &c.
אָחוּ Pratum, nondum inflexum occurrit, nec etiam שָׂחוּ Natatio.
חֲצִי Media pars est maioris accētus. Vide infrà ad פְּרִי. Itē &
חֳלִי Morbus. Vide ad חֵלִי.
תֹּהוּ Vastitas, nondum occurrit inflexum.

Syr. נְעָא *Mugitus*,נְעַת(*ob* ה *ad plurale*)נְעַתָּא,*&c.*נְעָהָן,*&c.*
חַטָּא *Peccatum, masculinum, vide suprà.*
Chald. שְׁתָא, שַׁתָּה, שְׁנִין,*&c.*
שְׁנָא *Annus*, שְׁנַת, שְׁנַיָּא, שְׁנִין,*&c.*
Syr. שַׁנְתָּא, שַׁנְתָּה,
Chald. עֲלָא *Holocaustum*,עֲלַת,עֲלָתָא,*&c.*עֲלָוָן,*&c.*
Aram. אַמָּא *Ancilla*,אַמְתָא,אַמְהָן,אַמְהָת,*&c.*
Chald. רְעוּא *Lubentia*,רְעוּתָא,רְעוּן,*&c.*
חֶדְוָא *Gaudium*,חֶדְוְתָא,חֶדְוָן,*&c.*
Chald. עֲוָיָא *Peruersitas*,עֲוָיַת,עֲוָיָן,עֲוָיָת,*&c.*
בִּרְיָא *Creatura*,בִּרְיְתָא,בִּרְיָן,*&c.* *Huius formæ videtur esse Chald.* קִרְיָא *Vrbs, nisi quòd pro* קִרְיְתָא *aliquando habet, præsertim Chaldaicè*, קַרְתָּא*, atque adeò in affixione. Plurale omnino anomalum est* קִרְוִין, קִרְוַיָּא.
Syr. בִּרְיָא, בִּרְיְתָא, בִּרְיָן,*&c.*
סְאָה & סְאִין,*vide in Compositis.*
אַרְיֵה,*vide in nominibus quatuor literarum.*

ה radicale in ו transeat,in hac forma,sicut in קְצָה.Denique & illud irregulare est,quòd ה quod exhibet,fœmininum sit,ה verò radicale omnino suppressum.

צִיָּה Ariditas,צִיַּת צִיּוֹת צִיָּתוֹ,&c. צִיּוֹתָיו,&c.

סְאָה Satum, admodum est irregulare , vide ad anomalias nominum.

ה ad initium,ה ad calcem.

הֵידָה Gratiarum actio,vt טֻמְאָה,pag.76.ex quorundam præscripto , qui volunt huc pertinere illud הֻיְּדוֹת, de qua pagina 351.

א ad initium,ה ad calcem.

אַחְוָה Renuntiatio,vt אַרְוָה,pag.76.

אֶתְנָה Merces,vt חֶרְפָּה, ibid.

א ad initium,ן ad calcem.

אֶתְנַן Merces,vt בִּבְשָׁן,pag.83.

EE.j.

מ ad initium.

מַעַר Nuditas,vt נַעַר,pag.71.

מ ad initium,ה ad calcem.

מְשׁוּגָה Error,מְשׁוּגַת מְשׁוּגוֹת מְשׁוּגָתוֹ, &c.

מַרְאָה Visio,מַרְאַת מַרְאוֹת מַרְאָתוֹ,&c. מַרְאוֹתָיו, &c. Sic

מֶחֱצָה Dimidium. Sic quoque

מִקְוָה Aggregatio. Sic quoque ad

מה ad initium,& ה ad calcem.

מַתְלָאָה Labor.

מ ad initium,ת ad calcem.

מַרְבִּית Exundantia,מַרְבִּיּוֹת מַרְבִּיתוֹ,&c. מַרְבִּיּוֹתָיו,&c.

נמ ad initium,ה ad calcem.

נִמְבְּזָה Contemptibilis res, vt מַרְאָה.

מ à fronte, י ad calcem.

מִשְׁעִי Linimen, מִשְׁעִיִּים מִשְׁעִיֵי מִשְׁעִיוֹ, &c. Posſit etiam dici מִשְׁעִים ad vitandum concurſum י.

ם ad calcem.

מְתוֹם Hominis forma,accedit ad שִׁלְשׁוֹם,pag.82.quaſi etiam ſit indeclinabile. Vide & ſuprà,pag.377.

ן ad calcem.

רָצוֹן Voluntas,ad פִּדְיוֹן,pag.83. Sic

הֵרוֹן Conceptus,ad מִגְרוֹן,ibid.

זְנוּן Scortatio,זְנוּנִים זְנוּנֵי זְנוּנוֹ,&c.

ת à fronte,ה ad calcem.

תּוֹאֲנָה Occurſus,eſt formæ תַּעֲלוּבָה,pag.86.

תַּאֲוָה Deſiderium, תַּאֲוַת תַּאֲוֹת תַּאֲוָתוֹ,&c. תַּאֲוֹתָיו,&c. Sic

תִּקְוָה Spes,תִּקְוַת תִּקְוֹת תִּקְוָתוֹ, &c. Sic &

תַּרְמָה Dolus,תַּרְמַת, &c. Sic

תְּעָלָה Aquæductus, תְּעָלַת תְּעָלוֹת תְּעָלָתוֹ, &c. תְּעָלוֹתָיו,&c.

ת à fronte,ת ad calcem.

תַּכְלִית Cōſumptio,תַּכְלִיתוֹ תַּכְלִיתֵי תַּכְלִיתִים,&c. תַּכְלִיתָיו,&c.Ex analogia שְׁחִית poſsis adiicere duplex plurale תַּכְלִיתוֹת,& תַּכְלִיּוֹת

תכליות,&c. Sic quoque
תחנות Manſio,תחנותו תחנותי תחנותים,&c. & aliàs in plurali, תחניות,&c. dũtaxat duas deformationes plurales agnoſcat. Eas etiam ſolas agnoſcit
תרבות Incrementum , תרבותו תרבותי תרבותים , &c. תרביות,&c.

ת ad calcem.

דלית Pergula,דליתו דליות,&c.דליותיו, &c.
אחות Soror,אחותו אחות אחיות אחיות אחיותיו, &c. אחיותיו, &c. Irregulare eſt, & huic voci proprium, quòd hæc vox in terminatione ſingulari admittat affixionem pluralem, vno aut altero loco: quódq; aliquãdo in affixione ſing.

מ

Chald. משתי *Conuiuium*,משתיא,משתין, *&c.*

מ א

Chald. vel משריא *Exercitus*, *Caſtra* משרין ,משריתא, *&c.*
משריא משרין,משריתא,

מ י

Aram. משרי *Caſtra*, *Arx*,משרית,משריתא,משרין ,משרית, *&c.*

מ ו

Syr. משתו *Conuiuium*,משתות,משתותא, *&c.*

נת

Aram. נשתון *Exemplar*,ונא,ונין, *&c.*

.l.

Syr. אחין *Cognatus*,ינא, *&c.*
Aram. חזון *Viſio*,חזונא, *&c.*
Chald. תנין *Secundus*,תנינא, *&c. tam maſc. quàm fœm.*
Bab. עליון *Excelſus*,עליונא, *&c.*
Syr. גלין *Reuelatio*,גלינא, *&c. quæ forma manat ab illa Aram.* חזון, *vnde Syri habent* גלין *&* קרין *Vocatio.*
Chald. קלן *Ignominia*,קלנא, *&c.*

induat formam nominis dagheſſati.

גָּלוּת Captiuitas, גָּלוּתוֹ גָּלֻיּוֹת, &c. גָּלֻיּוֹתָיו, &c.

גַּאֲוַת Superbia, גַּאֲוָתוֹ גַּאֲוֹת, &c. גַּאֲוֹתָיו, &c.

שֹׁקֶת Canalis aquatorius, שִׁקְתוֹ שׁוֹקְתוֹת שׁוֹקְתוֹת, vel שִׁקְתוֹ, &c. שׁוֹקְתוֹתָיו, &c. Huius analogiæ eſt

שֹׁקֶת Vas aquatorium, שִׁקְתוֹ שִׁקְתוֹת שִׁקְתוֹת, &c. שִׁקְתוֹתָיו, &c. In ſyntaxi plurali propter Methégh ad Chirek, Scheuá degenerat in Chateph-pathách, Geneſ.30.38. בְּשִׁקֲתוֹת in canalibus aquarum.

Ad formam hanc omnino referendum eſt anomalum בַּת Filia, quod prorſus dicendum fuit בֶּנֶת, à בֵּן Filius, vt diſertiſsimè commonſtrat plurale, בָּנוֹת. Affixio ſingularis compenſat נ ſecundam abſentem, vt euenit in אָמָה, pag.378. בִּתִּי בִּתְּךָ, בִּתּוֹ, &c. בִּתְּכֶם, &c. בָּנוֹת בְּנוֹת בְּנוֹתָיו, &c.

שַׁחִית Rete, שְׁחִיתוֹ שְׁחִיתֵי שְׁחִיתִים, &c. Hæc forma admittit & plurale fœmininum, שְׁחִיתוֹת שְׁחִיתוֹתָיו, &c. Addunt & quidam formam aliam fœmininam, שְׁחִיוֹת שְׁחִיוֹתָיו, &c.

Ad hanc formam pertinet חֲנִית Lancea.

שְׁבוּת Captiuitas, שְׁבוּתוֹ שְׁבוּתֵי שְׁבוּתִים, &c. vel certè שְׁבִיוֹת, שְׁבִיוֹתָיו, &c. ita vt videatur poſſe ſequi analogiam גָּלוּת.

דָּוֶה Mēſtruum, דְּוֹתוֹ דְּוֹתֵי דְּוֹתִים, &c. poſſet etiam pluraliter inflecti, דְּוָיוֹת דְּוָיוֹתָיו, &c.

י & ית ad calcem.

שֵׁנִי Secundus, pro שְׁנָיִי. nā & reperitur plur. שְׁנַיִּים. Ab eo fit שֵׁנִית pro שְׁנַיִּית, ita vt accedat ad שְׁלִישִׁי pagina 88. Ab hac analogia

שָׁנִי Coccus, videatur dici pro שְׁנַיִי, & in plur. שָׁנִים pro שְׁנַיִים. Cætera in eo deſiderantur.

עֶלְיוֹן Superior, עֶלְיוֹנוֹ עֶלְיוֹנֵי עֶלְיוֹנִים, &c. vnde fœmininum, עֶלְיוֹנָה, עֶלְיוֹנָתוֹ עֶלְיוֹנוֹת, &c. עֶלְיוֹנוֹתָיו, &c.

CAPVT

ת ן

חַרְבָּן חַרְבָּנָא,&c.
Chald. *Alumnus, Educator,*
חַרְבִּין חַרְבִּינָא

ת י

Chald, תַּעֲנִי *Ieiunium,*תַּעֲנִית,תַּעֲנִיתָא*,&c.*
*Syr.*תַּחְוִי *Indicium,* תַּחְוִית,תַּחְוִיתָא*,& aliquando* תַּחְוִיתָא*,&c.*

ת *ad calcem.*

*Chald.*אֲחָת *Soror,*אֲחָתָא,אַחְוָן,אֲחָוָת*,etc. Syrum* חָת*,vide in Compositis.*

*Chald.*חֲמוֹת
Syr. חֲמָת *Socrus,*תָא,חֲמָוָן,חֲמָוָת*,&c.*

*Chald.*רִבִּי *Usura,* רִבִּית רִבִּיתָא*,etc.*
Syr. רֵבִּי רֵבִּית רֵבִּיתָא*,etc.*

חֲטִי*,vide suprà in Nudis.*

*Arã.*גָּלוּ *Deportatio,*גָּלוּת,גָּלוּתָא*,etc.*

Syr. שָׁרוּ *Concœnatio,* שָׁרוּת*,etc.*
Chal. שֵׁרוּ שֵׁרוּת*,etc.*

שְׁרָיוּ *Initium,*שְׁרָיוּת*,etc.*

סַמְיוּ *Cacitas,*סַמְיוּת*,etc.*

עֲנָיוּ *Paupertas, Afflictio,*עֲנָיוּת*,etc.*

Syr. חַרוּ *Gaudium,*חַרוּת*,etc.*

Chal. רְבוּ *Amplitudo,*רְבוּת*,etc.*

Chal. צְלוֹ *Precatio* צְלוֹת,צְלוּתָא*. Regularis forma pluralis numeri esset* צְלָוָן *vel* צְלָוָן*,etc. sed eius loco inuenitur* צְלוֹתִין *&c. ita vt genuina forma dici posset* צְלוֹת*, qua admittat formam masculinam in plurali, vt Hebraicum* שְׁבוּת*. Loco huius forma Syri vtuntur superiore* צְלוֹ,צְלוֹת,צְלוֹתָא,צְלָוָן*,etc.*

CAPVT X.

Compoſita ex deficientibus 'פ & 'ל.

מ à fronte, ת ad calcem.

מַתָּת Donum, מַתַּת מַתְּתִים מַתְּתֵי מַתְּתוֹ, &c.

Compoſita ex deficientibus 'נ 'פ & 'א 'ל.

Nudum.

שִׂיא, Eleuatio, accedit ad שִׂיג, pag. 372. שִׂיאִים שִׂיאֵי שִׂיאוֹ, &c.

Heemantica.

ה à fronte, ת ad calcem.

הַשָּׁאת Deſolatio, accedit ad ſimplex מְלָאת, pag. 390.

מ ad initium.

מַשָּׂא Onus, מַשָּׂאִים מַשְּׂאֵי מַשָּׂאוֹ, &c.

מ ad initium, ה ad calcem.

מַשָּׂאָה Onus, מַשְּׂאַת מַשְּׂאוֹת מַשְּׂאֹת מַשְּׂאָתוֹ, &c.

מְשׁוֹאָה Deſolatio, מְשׁוֹאַת מְשׁוֹאוֹת מְשׁוֹאָתוֹ, &c.

מ ad initium, ן ad calcem.

מַשָּׁאוֹן Deſtructio, מַשְּׁאוֹן מַשְּׁאוֹנִים מַשְּׁאוֹנֵי מַשְּׁאוֹנוֹ, &c.

מ ת

מַשְׂאֵת Eleuatio, מַשְׂאוֹת מַשְׂאֵתוֹ, &c.

ת ad calcem.

שְׂאֵת Elatio, & aliquando שֵׂת, שְׂאוֹת שֵׂאתוֹ, &c.

Compoſ. ex def. 'נ 'פ, & quieſc. 'ה 'ל.

מ à fronte.

מַטֶּה Virga, eſt formæ מַשְׁקֶה, pag. 398.

מ à fronte, ה ad calcem.

מַכָּה Plaga, מַכַּת מַכּוֹת מַכָּתוֹ, &c.

מִטָּה Lectus, מִטַּת מִטּוֹת מִטָּתוֹ, &c.

מ à fronte, ת ad calcem.

מַצּוּת Lis, accedit ad inflexionem תַּרְבּוּת, pag. 403.

Compoſ. ex quieſcent. 'י 'פ & 'א 'ל.

Nuda.

צֵא Exitus, צֵאִים צְאֵי צֵאוֹ, &c.

צא Sordes,צְאִים צְאֵי צְאָיו,&c.

Heemantica. ה ad calcem.

צֵאָה Sordes,est formæ שֵׁנָה,pag.380.

צוֹאָה, צוֹאַת צוֹאוֹת צוֹאָתוֹ,&c.

מ à fronte.

מִיצִיא Exitus,מִיצִיאִים מִיצִיאֵי מִיצִיאָיו,&c.

מוֹצָא, מוֹצָאִים מוֹצָאֵי מוֹצָאָיו,&c.

ה מ

מוֹצָאָה, מוֹצְאַת מוֹצָאוֹת מוֹצְאוֹת מוֹצְאָתוֹ, &c.

Sic in ה ת ad

תוֹצָאָה.

Compos. ex quiesc. 'פ'א & 'ל'ה.

ן ת

תְּפִין Coctio,תְּפִינִים תְּפִינֵי תְּפִינָיו,&c.

Compos.

CAPUT VIII.

Composita ex quiescentibus Pe & Lámed.

Heemantiua.

א ה

הוֹרָאָה הוֹרָיָן,הוֹרָיְתָא,

Cratiarum actio, א א

אוֹרָאָה אוֹרָיָן , אוֹרָיְתָא *sic* אוֹרָאָה *Lex,* אוֹרָיְתָא,*etc. nisi quis hæc malit formare ab* אוֹרָיָא*, Babylonica forma infiniti Afhél.*

את *à fronte.*

אִתוֹדָאָה *Confeßio* אִתוֹדָיָן,אִתוֹדָיְתָא,*etc.*

א מ

Chald. סוֹמָא.
Syr. מוֹמָא *Iusiurandum,*מָן,מְתָא,*etc.*

י ם

Chald. סוֹמִי. *Iusiurandum* מוֹמִית,מוֹמִיתָא,*etc.*

א ת

Compoſ.ex quieſcent. פ׳י׳ & ל׳ה׳.

ת ה

תּוּשִׁיָּה Ratio, תּוּשִׁיַּת תּוּשִׁיּוֹת תּוּשִׁיָּתוֹ,&c. Sic

תּוֹדָה Gratiarum actio, תּוֹדַת תּוֹדוֹת תּוֹדָתוֹ,&c. Sic

תּוּגָה Fatigatio.

Compoſita ex quieſcent. ע׳ו׳ & ל׳א׳.

Nuda.

שָׁוְא Mendacium, inflexum non reperitur. Accedit autem ad formam לֶחֶם & כֶּבֶל, pag. 63. Ab hoc aliquando detrahitur א, שָׁו.

בּוֹא Aduentus, videatur potiùs infinitum Kal quàm nomen. Inflectatur tamen ſaltem in ſingulari, בּוֹאִים בּוֹאֵי בּוֹאוֹ,&c.

קִיא Vomitus, קִיאִים קִיאֵי קִיאוֹ,&c. Sic

קֵא facit קֵאִים קֵאֵי קֵאוֹ,&c.

Heemantica. ה ad calcem.

בִּיאָה Aduentus & מְבוֹאָה pertinent ad ſimplicem ordinem quieſcentium Hájin.

מ ad initium.

מָבוֹא Ingreſſus, מְבוֹאִים מְבוֹאֵי מְבוֹאוֹ,&c. Ad combinationem dictionum inuenitur, אֶת־מוֹצָאֲךָ וְאֶת־מוֹבָאֶךָ exitum tuũ & introitum tuum, 2.Schem.3.25.

מֵבִיא Ingreſſus, omnino ſequitur inflexionem Benoní Hifhíl, pag. 358.

Compoſita ex quieſc. ע׳ו׳ & ל׳א׳.

גַּיְא & aliquando גַּי Vallis, in ſingulari ſyntactico propriè facit גֵּיא, quod tamen aliquando vſurpatur pro abſoluto. At

גֵּיא videtur propriè abſolutum. Plurale analogum eſt גֵּיאוֹת vel etiam ſine י. Commutatis locis י & א aliquádo dicitur גֵּאָיוֹת. Affixio ſingularis ſumenda videtur à ſyntaxi ſingulari, גֵּיאוֹ,&c. גֵּיאֲכֶם,&c. Pluralis affixio à priore forma ſumenda eſt.

Compoſ.

Compoſ.ex quieſcent.י׳ ע׳ & ל׳ ה׳.

Nuda.

צי Nauis,צִיוֹ,צִיֵּי צִיִּים צִיִּים,&c. Pro צִיִּים reperitur & צים ad vitandum concurſum duorum י.

די Sufficientia,דַיוֹ,דֵי דַיִּים דֵּי,&c. ſic

חי Viuus, & Vitale, Genius, חַיֵּי חַיִּים חַי, niſi quòd affixionē ſingularem nondum videre licuit. Sic quoq; inflectere

שַׁי Munus,שַׁיוֹ,שַׁיֵּי שַׁיִּים שַׁי,&c. Sunt qui malũt illa חַי & דַי eſſe pluralia conſtructa:ſed cùm reperiatur חַיִי, & ſatis bene cõſtet analogia ſingularis, illud magis probo.Huc pertinet duale

מַיִם Aquæ,מֵי,& reduplicato מֵימֵי,מֵי. vnde affixio,מֵימָיו, &c.

פֶּה Os, פִּיהֶם פִּי פִּיךָ פִּיהוּ פִּיו או פִּי, Poeticè פִּימוֹ, &c. ita vt omnino confundantur ſyntaxis ſingularis & affixio primæ ſingularis. Plurale formas quàm plurimas habet

פִּים & פִּיוֹת & פֵּיוֹת & פִּיפִיּוֹת. Nulla harũ affixa adhuc occurrit.Prima ita formatur ad vitandum cõcurſum duorũ י.

שֶׂה quod Pecudem ſignificat,aliam inflexionem ſequitur: dicendum enim videatur שֶׂה, שֵׂיוֹ vel שֵׂיהוּ,שֵׂיךָ,שֵׂיִי, שֵׂיִם ,שֵׂיכֶם,&c.Plurale eſſet שֵׂיוֹת, ſi reperiretur,שֵׂיוֹתָיו,&c.

א ת

Chald. תּוֹרָא *Cratiarum actio*,תּוֹרְתָא,תּוֹרָן,תּוֹרְתָא,*etc.*

ת *ad calcem.*

Syr. חַת *Soror*,אַחְתָא,אַחְוָן,אַחְוָת,*etc.recuperato* א *rad.in plurali.*

Compoſita ex quieſcentibus Háyn & Lámed.

א *ad calcem.*

Chal. סְאָה סְאַת,סָאתָא,סָאִין,סָאתָא, *etc. & in duali forma*,סָאתָן.

Satum,

Syr. סָאא סָאת,סָאתָא,סָאִין,סָאוֹן *vel*,*etc.* *Huc pertinet*

Chal. סְאָה מְאַת ,מְאָוָן,*etc.* מָאתָן *ſeu* מָאתַיִן.

Centum, *etc.* *dualiter*

Syr. מָאא מְאַת מָאתַין.

FF. j.

Heemanticum.

מ ad initium.

מְעִי Aceruus lapidum, מְעִיִּים מְעִיֵּי מְעִיָּו, &c. Posſit etiã in plurali abſoluto dici מְעִים ad vitandũ concurſum duplicis י.

CAPVT XI.

De nominibus Abundantibus.

VT iam ſuprà, hîc quoque abundantia nomina eodem prorſus modo definimus, deſignamus & diuidimus quo verba. Imò & duplicem eorũ inflexionem ſtatuimus, perfectam videlicet & imperfectam.

Nomina quatuor literarum perfectæ inflexionis.

Nuda.

פִּילֶגֶשׁ Vxor ſecundaria, פִּילַגְשִׁים פִּילַגְשֵׁי פִּילַגְשׁוֹ, &c. accedit ad בֶּגֶר. pag. 70.

חַלָּמִישׁ Silex, חַלְמִישׁ חַלְמִישִׁים חַלְמִישֵׁי חַלְמִישׁוֹ, ad צַדִּיק, pag. 69. etc.

שַׂרְעַף Cogitatio, vt גַּנָּב, pag. 68. & מַחְשָׁךְ, pag. 80. Sic

גַּלְגַּל Sphæra: niſi quòd plurale aliquando habet גַּלְגַּלִּים, &c. vt alia huius formæ. In his autẽ litera adiecta ſupplere videtur Daghés formæ perfectæ. Sic & in

אַבְנֵט Baltheus, אַבְנֵטִים אַבְנֵטֵי אַבְנֵטוֹ, &c. vt אֶבֶל, pag. 58. & חֵלֶק, pag. 68. Sic

שַׁרְבִיט Sceptrum, vt צַדִּיק, pag. 69. Nam (vt dictum eſt) hæc videntur, vt & verba, habere adiectam literam ad ſupplementum Daghés. ſic

פַּרְעוֹשׁ Pulex, vt כַּמּוֹן, pag. 69. ſic

גַּלְמוּד Solitarius, vt עִמּוּר, ibid.

פַּעְנֵחַ Reuelator, omnino AEgyptiacum eſt.

חֶרְמֵשׁ Falx, ad עִוֵּר, pag. 69.

פִּתְגָּם Verbũ, פִּתְגָּמִים פִּתְגָּמֵי פִּתְגָּמוֹ, &c. accedit ad אִכָּר, pag. 69. ſed ita vt ex Chaldæorum more nunquam mutet Kaméts, nec in ſyntaxi ſingulari, nec in reliqua inflexione.

illud

illud certè mutat

צִלְצַל Naſſa, צִלְצְלוֹ צִלְצְלִי צִלְצְלִים צִלְצַל, &c. ex analogia כִּכַּר, pag. 69.

פַּרְדֵּס Paradiſus, פַּרְדֵּסוֹ, פַּרְדֵּסִי, פַּרְדֵּסִים, &c. ad אֵבֶל, pag. 58.

כִּסְלֵו Nouember, vix inflectatur.

Syr. כָּאא *Obiurgatio*, כָּאת, כָּאתָא, כָּאוֹן, כָּאוֹתָא, *etc.*

Syr. מַחְיָן, *Seruator*, מַחְיָנָא, *etc. ſed ſæpius* מְחַיָּן. מְחַיְּנָא, *&c.*

CAPUT IX.

De nominibus Abundantibus.

ABundantia nomina hîc quoque eodem modo definimus, deſignamus & diuidimus, quo verba. Imò & duplicem eorum inflexionem conſtituimus, vt & verborum. Ergo quædam hîc inflectuntur vt agnoſcant inflexionem perfectam, quædam vt imperfectam.

Perfectæ inflexionis.

Quatuor literarum.

Nuda.

Syr. שׁוּעְבָּר *Subiectio*, רָא, *&c.*

Chal. סַרְבָּל *Subligaculum*, בְּלָא, *&c.*

פַּלְגִּים *Agnus menſium tredecim*, גִּיסָא, *&c.*

קַטְרוֹס *Cythara*, וֹסָא, *etc.*

קַדְרוֹס *vel* קַדְרוֹס *Cedrus*, סָא, *etc.*

פִּתְגָם *Verbum*, גָמָא, *etc.*

שִׁעְבּוּד *Subiectio*, וּרָא, *etc.*

כַּרְפַּס *Carbaſinus color*, פַּסָא, *etc.*

פַּרְזֶל *vel* בַּרְזֶל *Ferrum*, פַּרְזְלָא, *etc.* *Sic*

Syr. עַרְטֵל *Nudus.*

גִּבְעוֹל Calamus,vt גִּבּוֹר,pag.69.
צְלָצַל Locusta,צְלָצַל צְלָצְלִים צִלְצְלֵי צִלְצְלוֹ,&c.
גִּנְזָךְ Thesaurarius,ad פַּדָּן, pag.70. ita tamen vt asciscat Daghés ad postremam,vbi quid adiicitur,vt in מְעַט,p.72.
פְּתִיגִיל Fascia,פְּתִיגִילִים פְּתִיגִילֵי פְּתִיגִילוֹ,&c.
קְלוֹקֵל Vilis,ad כּוֹרֵם,pag.63.קְלוֹקְלִים קְלוֹקְלֵי קְלוֹקְלוֹ,&c.
סְמָדַר Vua minuta, legitur à Kimchí cum Patház,סְמָדָרִים סְמָדְרֵי סְמָדְרוֹ,&c.
בְּדֹלַח Bdellium,בְּדוֹלָחִים בְּדָלְחֵי בְּדָלְחוֹ,&c.
עֲרָפֶל Caligo,nondum occurrit inflexum.
סַנְפִּיר Pinnula,ad צַדִּיק,pag.69.
עֲטַלֵּף Vespertilio,עֲטַלֵּפִים עֲטַלְּפֵי עֲטַלְּפוֹ,&c.ad חֵלֶק,pag.68.
בְּלִיַּעַל Nequitia,nondum occurrit inflexum.
בַּרְזֶל Ferrū,vix inflectatur. analogia postularet בַּרְזְלִים בַּרְזְלֵי בַּרְזְלוֹ,&c.vt כַּרְמֶל Spica recens.
קַרְדֹּם Securis,קַרְדֻּמִּים קַרְדֻּמֵּי קַרְדֻּמּוֹ,&c.
אֲרָאֵל Fanum, אֲרָאֵלִים אֲרָאֵלֵי אֲרָאֵלוֹ,&c.

Heemantica.

ה ad calcem.

זַלְעָפָה AEstus,זַלְעֲפוֹת זַלְעֲפַת זַלְעֲפוֹת (& aliquando זִלְעֲפוֹת) זִלְעֲפוֹת זַלְעֲפָתוֹ,&c.
חֲצוֹצְרָה Tuba,accedit ad סוֹלְלָה & חֲבוּרָה,pag.76.
שַׁעֲרוּרָה Turpitudo,ad חֲבוּרָה,ibidem.

ן ad calcem.

דַּרְכְּמוֹן Drachma,ad שִׁבְּתוֹן,pag.83.item & אֲדַרְכֹּן

ת ad calcem.

חַכְלִילוּת Rubedo,ad מַלְכוּת,pag.84.
קַשְׂקֶשֶׂת Squama,ad אַדֶּרֶת,ibidem. Item
צִנְצֶנֶת Sinus. Item &
חֲבַצֶּלֶת Rosa.

י ad calcem.

חַכְלִילִי Rubicundus,ad מִצְרִי,pag.86.

Nomina

Heemantica.

ה à fronte.

שְׁקַעֲרוּרָה Nigra,ad פְּקֻדָּה, pag.78.
יְרַקְרַקָּה Subuiridis,ad פְּלֻגָּה,ibid.

ת ad calcem.

שְׁחַרְחֹרֶת Subnigra,ad כַּפֹּרֶת,pag.84.
אֲדַמְדֶּמֶת Subrubra,ad אַדֶּרֶת,ibid.

Imperfectæ inflexionis heemantica ſunt:

Quatuor literarum.

סַאסְאָה Menſura, סַאסְאַת סַאסְאוֹת סַאסְאָתוֹ, &c. סַאסְאוֹתָיו &c.
Porrò ſunt qui malint vocem hanc eſſe infiniti Pihél.

Quinque literarum.

הִשְׁתַּחֲוָיָה Adoratio,הִשְׁתַּחֲוָיַת הִשְׁתַּחֲוָיוֹת הִשְׁתַּחֲוָיָתוֹ,&c.
הִשְׁתַּחֲוָיוֹתָיו,&c.

CAPVT XII.

De compoſita varia forma,atque etiam ordine in eadem voce nominis, aliiſque quibuſdam nominum anomaliis, atque adeò nominum Numeralium.

QVòd in verbis perfectis & imperfectis diuerſas formas etiam in diuerſis ordinibus inter ſe committi diximus, illud quoque in nominibus obtinet. Ergo Hebræi Grammatici notant in vocem אַחֵר Alius, formam dagheſſatam & kametſatam concurrere. Nam in ſingulari tam maſculino quàm fœminino, אַחֵר Alius, אַחֶרֶת Alia, eſt ex dagheſſatis, in plurali verò vtriuſque generis, eſt ex kametſatis, אֲחֵרִים,אֲחֵרוֹת. Sic quoque אֶחָד Vnus, in ſingulari vtriuſque generis, eſt ex dagheſſatis, in plurali verò eſt ex kametſatis. אֶחָד enim habet Seghól pro Patháh ante gutturalem kametſatam & dagheſſandam: vnde & aliàs dicitur

שְׁפַרְפַר *Aurora*, פַּרָא, &c.

זְמַרְנַד *Smaragdus*, נְרָא,

Heemantiuum.

א *à fronte.*

Syr. אֶסְפּוּקְלָטַר *Spiculator*, טְרָא, &c.

Imperfectæ terminationis quatuor literarum.

Nuda.

Chald. אַרְיָא. אַרְיָוָת, אַרְיָוָן

Leo,

Syr. אַרְיָא, אַרְיָת, אַרְיָתָא, אַרְיָוָן, אַרְיָוָת, &c.

Babyl. כָּרְסְאָ, כָּרְסָוָן,

Chald. כָּרְסֵי *Solium*, סְיָא, וָת, &c.

Syr. כּוּרְסְאָ, כּוּרְסָוָן,

Heemantiua.

נ א

נְבִזְבָּא,

Babyl. *Congiarium.* כְּיָא, בְּיָן, &c.

נְבְזָבְּא,

Heemantiuum quinque literarum.

ה

סוּמְפּוֹנְיָה *Symphoniaci*, יָתָא, &c.

Quamplurima sunt istius generis peregrina, quæ ad aliquã analogiam exigere poßis. Perpetua videtur illa esse apud Syros, vt nomina propria quæ Græcis in ος, Latinis in us desinunt, in וס *terminentur, & quæ in ia, in* יא, פּוֹלוֹס *Paulus*, קִילִיקִיָא *Cilicia.*

CAPUT X.

De varijs nominum Aramæorum, atque adeò numeralium anomalijs.

DUbium non est apud Aramæos diuersas formas nominum, & quamplurimas inter se committi, præsertim in his

tur אַחֵר. ſic & אחת Vna:à quo ad maiorē accētum אַחַת habet Seghól ex eadem illa analogia qua ſuprá. In plurali dicitur אֲחָדִים Vni, Pauci. Quinetiam ad ſingulare illud fœmininum Dáleth deperditum videtur, quaſi ſit אחת pro אַחֶדֶת: vel certè fœmininum hoc deformatum eſt ab אַח, quod aliquando Vnum ſignificat. Imò etiam vox iſtiuſmodi אַח, quando Fratrem ſignificat, plurale aliquādo habet ex dagheſſatis, aliquando verò ex kametſatis, vt notauimus ſuprà pagina 395. Ordines in nominibus inter ſe committi manifeſtò commonſtrant quæ notauimus ad בֶּכֶה & בְּזָה, pag. 392. item & ad הַרְבֵּה pagina 397. item & ad מְרִי & חֲלִי, pag. 393. & 394. Atque huc referendum eſt quòd יום Dies, in ſingulari eſt ex quieſcentibus ע׳ו, in plurali verò יָמִים יְמֵי יָמָיו, &c. יְמֵיהֶם, &c. ex quieſcentibus ל׳ה. Ad דּוּדָאִים Caniſtra, à דוּד, aſſumptū videtur א ex ordine quieſcentiū ל׳א, vt & in לוּלָאוֹת Laqueoli, à לוּל, & aliis quibuſdam. Quinetiam ad inflexionem vocis אִשָּׁה Vxor, de qua pagina 388, concurrunt varii ordines. Nam quanuis aliquando abſolutum reperiatur, tamen propriè ſyntacticum eſt abſoluti אִשָּׁה, cuius radix primaria ex Daghes indicatur, nimirum אָשַׁשׁ, ex deficiētibus ע׳ע, ad אֵשׁ Ignis: à quo ſecūdaria radix poſtea creata eſt, איש Vir, ex quieſcent. ע׳ו, à quo אשה rediens ad deficientia ע׳ע: ab hoc deinde אִשָּׁה, ita rediens ad quieſcent. ע׳ו, vt ſi affixionem ſpectes, nonnihil habeat ex quieſcentibus Lámed, à quibus pluralem numerum aſſumit, נָשִׁים נְשֵׁי נָשָׁיו, &c.

Vox quoque קְוֻצּוֹת Cincinni, hanc ordinum confuſionem arguit. Quòd enim pronuntiat ו ad medium, videtur pertinere ad quieſcentia ע׳ו: quòd verò habet Daghés in צ, ad deficientia ע׳ע. Quinetiam in ea admixtus videatur ordo quieſcentium ל׳ה: quaſi ו fuerit aſſumptum ex קְצָוֹת plurali vocis קָצָה Extremitas, de qua pagina 400. Huius enim vocis ſignificatio potiùs petenda videtur à קָצָה, vel

turali,vel ſecunda ר. Pro מְרִיִם & מְרִיִן analogia patiatur מְרִיהֶם & מְרִיהֶן, eo prorſus modo quo dicitur מְרִיכֶם & מְרִיכֶן.Si media ſit gutturalis, לֶחְיוֹ Maxilla eius,לֶחְיְךָ, &c. Pluralis affixio aliquátulùm variat,ita tamẽ vt deſumatur à poſtrema forma,מְרָיָו מְרָיֶיךָ מְרָיַי מְרֵיהֶם מְרֵיכֶם מְרָיֵינוּ, &c. ita vt & in affixis affinibus admittatur apocope Kaméts ad ſecundam radicalem:quia accentus ad proximá ſyllabam ampliùs non conſiſtat.

כְּלִי Vas, ſingularẽ inflexionem prorſus eandem agnoſcat, pluralem non item. Dicimus enim כֵּלִים, quaſi pro כְּלָיִים aut כֵּלָיִים,vt pro שְׁנִיִּי vel שְׁנִיִּי dicitur שֵׁנִי Secundus. In reliqua inflexione dicimus כְּלִי כֵּלָיו כֵּלֶיךָ כְּלִי כְּלֵיהֶם כְּלֵיכֶם כֵּלֵינוּ,&c. ex hac analogia. Ad poſtremam hanc analogiam referendum eſt מְעִי Inteſtinum, quod in Sacris authoribus nunquam reperitur niſi plurale ſyntacticũ & affixum,מְעֵי מֵעָיו מֵעֶיךָ מֵעַי מְעֵיהֶם,&c.

חֳלִי Morbus, ſequitur omnino analogiam מְרִי. Ergo & ad maiorem accentum ferè eſt חוֹלִי. Ex eadem illa analogia in ſyntaxi ſingulari raròadimitur Kaméts ex Kametschatúph,קְשִׁי הָעָם duritiem cordis, Deut.9.27.& Iechez. 28.7.יְפִי pulchritudine ſapientiæ tuæ. Kimchí contendit illud idem euenire in abſoluto וּצְרִי & reſinam, Geneſ. 37.25. Plurale habet ex illa ipſa analogia, חֳלָאִים & חֳלָיִים,in ſyntaxi חָלְיֵי.Affixionem ſumere videtur à perfecta forma קֹדֶשׁ,pag.64. aliquando etiam admixta ſuperiore illa analogia,חֳלִיִם חָלְיֵי חָלְיְךָ חָלְיוֹ (vel חֳלִיהֶם) חָלְיְכֶם (vel חֳלִיכֶם)חָלְיֵנוּ,&c.חֳלָיֵיהֶם חֳלָיֵי חֳלָיֶיךָ חֳלָיָיו, &c.Ex analogia ſuperiore dicatur etiam חֳלֵיהֶם, &c.

בְּלוֹ Veteramentum , בְּלוֹיוֹ בְּלוֹיֵ בְּלוֹיִם , &c. vel,בְּלוֹאַי בְּלוֹאִים בְּלוֹאוֹ,&c.

Nuda quæ abſentem omnino ſupprimunt.

דָּם Sanguis,דָּמִינוּ דְּמְכֶם דָּמָם דְּמִי דָּמְךָ דָּמוֹ דְּמֵי דָּמִים דַּם,&c. דָּמָיו, &c. דְּמֵיכֶם,&c. "A יָד Manus,dicitur יֶדְכֶם & יֶדְכֶן.

Quæ

Quæ habent primam gutturalem qualia ſunt אָב Pater, אָח Frater, חָם Socer, in ſyntaxi ſingul. ferè mutant Kaméts in Chateph-pathách, & י ad calcem aſciſcunt: quam formam affixis affinibus adiungunt, reliquis ſolum י reſeruantes, אֲבִיו אֲבִי אָב (vel אֲבִיהוּ) אֲבִיהֶם אָבִי אָבִיךָ) nunquam enim אָבִים (אֲבִיכֶם, &c.

אֲב Syntacticum reperitur bis eod. cap. Gen. 17.4. & 5. Plurale huius vocis eſt anomalum, אֲבוֹתָיו אֲבוֹת אָבוֹת, &c. vt in perfectis, pag. 74.

אָח omnino inflectitur in ſing. אָחִיו אֲחִי, vel אֲחִיהוּ, &c. In plurali aliquando inflectitur quaſi ſit ex daghesſatis, אַחִים אַחֵי אָחָיו (nam ante gutturalem kametſatam & daghes-

Bab. רֵו *Aſpectus*, רֵוָא, *&c. quaſi ſit à compoſito ex quieſcentib. Háyn & Lámed.*

Syr. דֵם *Sanguis*, דְמָה, דְמָא, *&c.* דַמְכוֹן, דְמַיִן, *&c. quod etiam ſumi-*

Chal. דַם. דַמְכוֹן, *tur pro Pretio vt Hebraicum* דָמִים,

ſed Syrè in emphaſi præſertim, דְמַיָא, *etc. Syra illius formæ eſt Syris anomalum* שֵׁם *Nomē,* שְׁמָא, שְׁמָהִין, שְׁמָהָא, *Act. 18.15. Chaldaicè verò regulare* יַד *Manus, etc. & anomalum.*

Chal. אֲבוּנָא, אֲבוּכוֹן, אֲבוּהוֹן, אֲבִי, אֲבוּךְ, אֲבוּהִי, אֲבָא,

אַב *Pater,* *Dan. 5.11. vulgò eſt* אַבִי. *etc.*

Syr. אַבוּן, אַבוּכוּן, אַבוּהוּן, אָבִי, אַבוּךְ, אַבוּהִי, אַבָא,

Plurale Syr.

Maſc. אַבָהִין, אַבָהָא, אַבָהַוהִי, אַבָהָיךְ, *etc.*

Aram.

Fæm. אֲבָהָתָן, אֲבָהָת, אֲבָהָתָה, אֲבָהָתָךְ, *&c. ſed Syrè* א *habet ſemper Pathách.*

אַח *Frater, &* חַם *Socer ſequuntur inflexionem & affixionem* אַב *exactam ad ſingularem formam,* אַח, אַחָא, אחוהי

gheſſandam Pathách mutetur in Seghól) אַחִי אַחִיךָ, &c. præſertim vbi media kametſanda eſt (ne duo Kaméts occurrant) vnde ad maiorem accentum pro אָחִי eſt אֲחִי. Aliquando verò inflectitur quaſi ſit ex kametſatis, אַחִים אֲחֵי אַחָיו (vel potius אֶחָיו, ne duplex Kaméts concurrat, vt diximus) אַחִיךָ, &c.

חָם nullam talem admittit differentiam, חָמִיהוּ vel חָמִיו חֲמִי, &c. חָמִים חֲמֵי חָמָיו, &c.

Ad hanc formam Kimchí ita refert מָן Manna, vt per totã inflexionem dagheſſandũ iudicet ex Nech. 9. 20. מַן מַנִּים מַנֵּי מַנּוֹ מַנְּךָ, &c. Quidã addunt & גַּג Tectũ, גַּג גַּגּוֹ גַּגְּךָ, &c. גַּגּוֹת גַּגּוֹתָיו, &c.

Binaria cum Tſerí duplicem agnoſcunt inflexionem. vnã in qua Tſerí ex analogia perfectorum atque adeò huius ordinis, mutatur in Scheuá in ſyntaxi plurali & tota affixione, ita tamen vt ſequẽte altero Scheuá prius migret in Chirék: alteram in qua Tſerí in ſolo plurali ſyntactico & affixis affinibus demutatur in Scheuá.

Illam inflexionem ſequuntur duo בֵּן Filius, & שֵׁם Nomen: ita vt & quaſdã anomalias habeãt. Illud enim in ſyntaxi ſingulari ſemper mutat Tſerí in Seghól, ſiue extra Makkáph ſiue ad Makkáph, ad quod habet aliquando Chirék breue pro Seghól: ſemper verò in ſing. ſtatu abſoluto retinet Tſerí, etiam ad Makkáph. Denique & in plurali abſoluto & affixis ab eo deformandis habet Kaméts pro Tſerí. In ſyntaxi plurali & affixis affinibus redit ad Scheuá:

בֵּן בֶּן בְּנוֹ בִּנְךָ בְּנִי בְּנָם &c.

בָּנִים בְּנֵי בָּנָיו &c. בְּנֵיהֶם, &c.

שֵׁם pluralem numerum aſſumit à formatione fœminina, vnde in eius affixione perpetuò mutat Tſerí in Scheuá:

שֵׁם שְׁמוֹ שִׁמְךָ &c.

שֵׁמוֹת שְׁמוֹת שְׁמוֹתָיו &c.

Ad

Ad aliam inflexionem referuntur זֵר Corona, כֵּס Sedes, עֵט Stilus, עֵץ Lignũ, &c. זֵר זֵרִים זֵרֵי זֵרוֹ זֵרְךָ. itẽ & גֵּו Dorsum, nisi quòd aliquando resoluit Tserí in Pathách & Daghés, גַּוּוֹ גַּוְּךָ, &c.

צִי Nauis, שַׁי Munus, חַי Viuus, & פֶּה Os, vide ad composita ex quiesc. ע׳ & ל׳.

Heemantica quæ literas tres radicales exprimunt.

ה ad initium.

הַרְבֵּה Multum, vel est infinitum Hifhíl, vel est nomẽ prorsus indeclinabile, quod tamẽ accedat ad מַחְבֵּא, pag. 390.

Porrò ex obseruatione Masoritarum mẽdosi sunt codices qui hoc nomen scriptum habent per Seghól.

&c. חֲמוּהִי, חֲמָא, חֲם *&c.* אֲחוּהִי, אֲחָיא אֲחִין *&c.* אֲחוּךְ, אֲחֻוהִי *&c.*
Syri pro Chateph-pathách habẽt Pathách: sicut etiã אַח *Babylonicè habere potest, vt apparet ex Hez. 7.18.* אֶחָיךְ *fratres tuos, vbi mutatum est Pathách in Seghól ante Kaméts subsequens. His verò affigendis ita interijcitur* י *Aramicè, vt interijcitur* י *Hebraicé. Huc etiam pertinet Aramicum*

בַּר *Filius,* בְּרָא, בְּרָךְ *&c.* בְּרְכוֹן, *Chald. sed Syrè* בְּרְכוֹן *&c. Ierosolymitani pro* בַּר *scribunt* בִּיר. *Plur. Aram.* בְּנִין, בְּנַיָּא, *etiã Syrè, &c. Fœmininum singulare est* בְּרָא, בְּרְתָּא *&c. nisi quòd Syrè inuenitur* בְּרַתִּי *pro* בְּרְתִּי. *Aliquando, sed extra affixionem, inuenitur Hebræum* בַּת *&* בְּתָּא *apud Chaldæos, qui etiam lubentiùs ferant* בְּרְתָּא *quàm* בְּרַתָּא, *Syris magis vsitatum. Plurale Aram.* בְּנָן *&c.*

Chald. שֻׁם *nomen,* שְׁמָא, שְׁמֵהּ *&c. plur.* שְׁמָהָן שְׁמָהַת *&c. Atque in hoc non solùm mutatur Kibbúts in Scheuá, sed & א mutatur in plurali in ה, & præterea existimatur fœmininum.*

א ad initium.

אַרְבֶּה Locuſta, ad שָׂדֶה.

מ ad initium.

מִזְוֶה Angulus, ad שָׂדֶה. Item

מְכַסֶּה Operimentum. Item &

מְקָרֶה Contignatio. Item &

מַשְׁקֶה Potus. Item & מַעֲשֶׂה Opus. Item &

מִקְנֶה Pecus.

Heemantica quæ literam radicalem absentem ſupplent.

ה ad calcem.

אֻרְוָה Præſepe, Hara, אֻרְוַת אֻרְוֹת אֻרְוֹתָיו, &c. אֻרְווֹתָיו, &c.

Sic &

אֻרְיָה Hara, אֻרְיַת אֻרְיוֹת אֻרְיֹתָיו, &c. אֻרְיוֹתָיו, &c.

דּוּמִיָּה Silentium, דּוּמִיַּת דּוּמִיּוֹת דּוּמִיֹּתָיו, &c. דּוּמִיּוֹתָיו, &c.

צִפִּיָּה Spes, צִפִּיַּת צִפִּיּוֹת צִפִּיֹּתָיו, &c. צִפִּיּוֹתָיו, &c.

אֳנִיָּה Nauis, eandem ſequitur analogiam.

עֲנָוָה Manſuetudo, עַנְוַת עֲנָוֹת עַנְוֹתָיו, &c. עַנְווֹתָיו, &c.

טְרִיָּה Vireſcens, Flaueſcens, ſequitur צִפִּיָּה.

שַׁלְוָה Pax, accedit ad אַרְוָה, pag. 76. Sic etiam

אַלְיָה Cauda. Sic etiam

עֶרְוָה Nuditas.

קִרְיָה Vrbs, ad שִׁפְחָה, ibid. niſi quòd in plurali facit קְרִיּוֹת pro קְרָיוֹת, vt dicitur כְּלָיוֹת Renes, ab hac prorſus forma, כִּלְיוֹת כִּלְיוֹתָיו, &c. quaſi fingatur ſing. כִּלְיָה.

אַרְיֵה Leo, aſſumit inflexionem אֲרִי, formæ פְּרִי.

מ ad initium, ה ad calcem.

מֵרֵעֶה Familiaris, ad רֵעֶה. Item &

מֵרֵעַ.

מַאֲוַיָּה Deſiderium, ad שָׂדֶה: vt & מִשְׁתֶּה, de quo pag. 302.

ם ad calcem.

פִּדְיוֹם Redemptio, פִּדְיוֹמִים פִּדְיוֹמֵי פִּדְיוֹמוֹ, &c.

ן ad calcem.

כִּלָּיוֹן Conſumptio, accedit ad קִנָּמוֹן, pag. 83.

הריון

הֵרָיוֹן Conceptus,ad יֵרָקוֹן,ibid.
עִנְיָן Occupatio,ad כִּבְשָׁן,ibid. Sic &
שִׁנְאָן Ingeminatio.
עֶלְיוֹן Excelsus, ad חֶסְרוֹן,ibid.

ת ad initium.

תַּחֲלוּא Morbus,תַּחֲלוּאוֹ תַּחֲלוּאֵי תַּחֲלוּאִים,&c.

ת ad calcem.

פְּתַיּוּת Simplicitas,ad בְּכֵרוּת,pag.84.

תָן ad calcem.

לִוְיָתָן Leuiathan ad נְחֻשְׁתָּן,pag.86.

י ad calcem.

שֶׂכְוִי Contemplandi vis,ad מִצְרִי,ibid.

Heemantica quæ radicalem omnino supprimunt.

ה ad initium,ה ad finem.

הַרְבֵּה Multiplicatio,ad אַרְוָה. Alii malunt esse infinitũ constructum Hiphíl,de quo pag.312.tum verò vel maximè quòd actiuam habere videatur significationem: sed & hoc aliquando nominibus verbalibus accidere notauimus suprà pag.109, & 113.

Heemantiua.

א *initio.*

Chald. אֲיַר *Manus*, אִידְרָא, אִידְיָא,אִידְרִין, *&c. pro* יַד, יְדָא, *&c. Syri*
Syr. *aliquando pro* אַי *habent* אִי. *Sic Chaldæi aliquando vtuntur*

אִדְמָא *Sanguis,pro* דְּמָא.

א *ad calcem.*

Chald. חֵיוִין *&* חֵיוָון,חֵיוָון, *&c.* חֵיוְיָא, *&c.*
חִיוָא *Serpens,*
raro Bestia,

Syr. חִוְיָא, *&c.*חִוְון, *&c.*

Aram. חֵיָא *Bestia,*חֵיוְתָא, *&c.*חֵיוָן, *Chald. &* חֵיוָן *Syrè: vel vtrobique* חֵיוָן, *&c.*

ה ad calcem.

שָׁנָה Annus, שְׁנָתוֹ שָׁנוֹת שְׁנַת, &c. שְׁנוֹתָיו, &c.

אָלָה Adiuratio execratoria, אָלָתוֹ אָלוֹת אָלַת, &c. אָלוֹתָיו, &c. non mutatum seruat Kaméts.

A מָנָה Portio, syntacticum aliquando reperitur מְנָת cum Kaméts, plurale item absolutum מְנָאוֹת, & in affixione מְנוֹת, ita vt participet vtranque formam.

In hac forma quædam reponunt ה ipsum radicale in plurâli, quod in singulari latebat:

אָמָה Ancilla, אֲמָתוֹ אֲמַת, &c. אַמְהוֹתָיו אַמְהוֹת אֲמָהוֹת, &c.

Alia eius loco reponunt ו in plurali absoluto:

קָצָה Extremitas, קָצָתוֹ קְצַת, &c. קְצוֹת, & aliàs קְצָווֹת, in solo absoluto, קְצוֹת קְצוֹתָיו, &c.

Denique Grammatici addunt in hoc formarum genere quasdam etiam daghessatas vocari posse:

פָּרָה Iuuenca, פָּרָתוֹ פָּרוֹת פָּרַת, &c. פָּרוֹתָיו, &c.

פֵּאָה Angulus, פֵּאָתוֹ פֵּאוֹת פְּאַת, &c. פֵּאוֹתָיו, &c. Sic inflectendū

מֵאָה Centum. quasi plurale sit à פֵּאָיוֹת & מֵאָיוֹת: cuius analogiæ vestigia restant in voce הַמֵּאָיוֹת centuriarum, 2. Regum 11.4.

Ex his duabus vocibus deformantur dualia fœminina, quorum vnum habet א pronuntiatū, פְּאָתַיִם פַּאֲתֵי פְּאָתָיו, &c. פַּאֲתֵיהֶם, &c. alterum habet א quiescens, מָאתַיִם מָאתֵי מָאתָיו, &c.

תּוֹעָה Error, תּוֹעָתוֹ תּוֹעוֹת תּוֹעַת, &c. תּוֹעוֹתָיו, &c. Sic &

חַיָּה Fera, חַיָּתוֹ חַיּוֹת חַיַּת, &c. חַיּוֹתָיו, &c.

פֶּחָה Præfectus, Dux, huius formæ censendum est. Nā propter gutturalem kametsatam & daghessandam mutatur Pathách in Seghól. Inflexio hoc etiam arguit, פַּחַת פֶּחָתוֹ פַּחוֹת, &c. פַּחֲתְכֶם, &c. פַּחוֹתָיו, &c. Irregulare est quòd in affixione singulari reperitur, פֶּחָם præfectus eorum, Nech.5.14. pro פֶּחָתָם, vt צוּרָם pro צוּרָתָם, p.74. itē & quòd aliquot locis in plurali absoluto reperiatur פַּחֲוֹת, quasi

ה radi-

quæ sunt ex ordinibus quiescentium Háyn & Lámed: vt quũ טַבְוָן *Bonitates, in concreto sumitur, & adiectè Bonas mulieres significat, sícque accõmodatur adiectiuo,* טַבָּא, *vt habes pag.385.& 389. item & cùm* אַח *Frater, apud Aramæos, atque apud Hebræos ex kametsatis censetur & ex daghessatis, pag.397. Ordines inter se confundi non est opus dicere. Ea enim nimis sæpe inculcauimus. Diuersam nominum inflexionem & statuum commutationem, etiam satis quis accipiat ex his quæ sparsim suprà diximus. Denique non desunt Aramæis etiam suæ numerorum vicissitudines, earúmque expositiones, vel ex eo quòd significatur, vel ex distributione: vt aliàs in Syntaxeos tractatu pluribus com monstrabimus. Duas duntaxat duorum nominum anomalias huius loci proprias perstringemus. Admodum ergo insolens est quòd Aramæi omnes & præter cæteros Syri, vtantur voce* שַׁבָּא *Sabbatum, &* שַׁבִּין, *detracto* ת, *quod Chaldæi aliquando in ea voce vsurpant: cùm aliàs Aramæi literas istiusmodi potiùs ingeminent quàm detrahant. nisi quis huius literæ apocopen ex Hebraica vocis analogia metiendam iudicet. Quòd etiam Daniel.5.13. vt habes pagina 395. scribitur* אַבִי *Pater meus, videatur quoque parum respondere aliarum vocum eius nominis & numeri affixarũ analogiæ, quæ omnes habent Chateph-pathách, itẽ & quòd* אָבִי *apud Syros per Kaméts scribatur, quum aliæ voces eiusdem numeri omnes scribantur per Pathách: nisi quis accẽtum retroactum hoc efficere excipiat, quod vulgò apud Danielem manifestò liquet.*

Denique locus hic postulat, vt notemus vocem quæ Danielis 7.10. scribitur רִבְוָן *Myriadum, at ex Masoritarum nota legitur* רִבְבָן: *vt scribitur, videri plurale à singulari,* רִבּוֹ, *de quo pagina 379, in quo tamen exciderit Daghés ex litera schevata. vt legitur, videri plur. à singulari* רִבְבָא: *quæ propiùs accedunt ad Hebraica* רְבָבָה, *&* רְבָבוֹת.

Insignes aliæ Aramæorum nominum anomaliæ à nobis suis locis notatæ sunt, & si quæ restent, fusiorem quendam

קָצַץ Decîdit, quàm à קוץ Fastidiuit, Expergefactus est. De cõfusione diuersarum significationum ex diuersis ordinibus in vnam eandémque vocem competentium, & exemplum ad eius rei fidẽ allatum, vide pagina 371. Componuntur etiam diuersæ numerorum formæ in quibusdã nominibus, vt in לוחֹתַיִם Duæ tabulæ, plurale fœmininũ לוּחֹות, cum duali etiam fœminino. sic & in רבוֹתַיִם, de quo pagina 376.

Genera certè & generum terminationes in nominibus persæpe confunduntur. Quædam enim reperiantur,

Masculina in singulari, at fœminina terminatione in plurali:

שֻׁלְחָן Mensa	שֻׁלְחָנוֹת

Contrà, alia fœminina terminatione in singulari, at masculina in plurali:

חִטָּה Triticum	חִטִּים

Quædam item sunt in singulari masculinæ duntaxat declinationis, at vtriusque in plurali:

דּוֹר AEtas	דּוֹרִים, & דּוֹרוֹת

Contrà, alia fœminina duntaxat in singulari, at vtriusque generis in plurali:

אֵימָה Terror	אֵימִים, & אֵימוֹת

Quædã item fœminina genere, terminatione verò masculina in singulari, in plurali duntaxat fœminina:

חֶרֶב Gladius	חֲרָבוֹת

Quædam pluralia masculina cum vtroque singulari:

דָּג, & דָּגָה Piscis	דָּגִים

Contrà, alia pluralia fœminina cum vtroque singulari:

חֲגוֹר, & חֲגוֹרָה Zona	חֲגוֹרוֹת

Quædam item communia genere, terminatione verò vtrinque masculina:

אֶבֶן Lapis	אֲבָנִים

Con-

Hic igitur duntaxat nomina numeralia subiungemus.

Nomina numeralia Aramica.

Fœm. Synt.& affix.	Abs.	*Cardinalia.*	*Masc.* Synt.& affixũ.	Absol.
חֲדָת	חֲדָא	1		חַד
תַּרְתֵּי	תַּרְתֵּין	2	תְּרֵי	תְּרֵין
Syr. תַּרְתַי			Syr. תְּרֵי	&
				Chal. aliquãdo
			תַּרְוֵי	תַּרְוֵין
תְּלָתֵי	תְּלָת	3	תְּלָתַת	תְּלָתָא
Syr. תַי			Syr. affixum saltẽ,	
			תְּלָתַי, & sic ferè in aliis.	
אַרְבַּעְתֵּי	אַרְבַּע	4	אַרְבַּעַת	אַרְבְּעָא
Syr. תַי, & aliquãdo אַרְבַּת			Syr. aliquando אַרְבַּת	
חַמְשָׁתֵּי	חֲמֵשׁ	5	חַמְשַׁת	חַמְשָׁא
Syr. תַי	Syr. חַ			
שִׁתָּתֵי	שֵׁת	6	שֵׁתַּת	שִׁתָּא
Syr. שַׁתָּתַי	vel שִׁת		שַׁתַּת	Syr. שֵׁתָּא
				et אֶשְׁתָּא præ-
				sertim cum ר.
שַׁבְעָתִי	שְׁבַע	7	שִׁבְעַת	שִׁבְעָא
Syr. תַי				Saltem Syrè
			שַׁבַעַת	שַׁבְעָא
תְּמָנִיתֵי	תְּמָנֵי	8	תְּמָנְיַת	תְּמָנְיָא
Syr. תַי	Syr. תְּמָנָא			
תִּשְׁעָתִי	תְּשַׁע	9	תִּשְׁעַת	תִּשְׁעָא
Syr. תֵּשְׁעָתַי				Syrè
			תֵּשַׁעַת	תַּשְׁעָא
עֶסְרְתֵי	עֲסַר	10	עַסְרַת	עַסְרָא
vel עַסְרָתֵי				Syr.
Syr. עַסְרָתַי			עֵסְרַת	עֶסְרָא

Syntaxis quam adscripsimus masculinis vocibus, videtur magis Chaldæorum propria, excepta vna aut altera voce, quàm Sy-

rorū. Nam Syri vſurpāt lubentiùs ſuam fœmininā pro maſculina, præſertim in affixione, quæ tū genus diſtinguit, vt שבעתיהון *ſeptem iſti, Luc.20.31, & 33. & Marc.13.27,* ארבעתיהין *quatuor ipſis. imò & ipſi Babylonij, vt apparet ex Dan.3.23.* תלתהון *tres ipſi. Quod legitur Marc.14.17.* תרעסרתה *duodecim ſuis, arguit Syris aliquem vſum eſſe ſyntactici ſingularis maſculini.*

Ut Hebraicè, ita & Aramicè à decem vſque ad viginti numerus minor maiori præponitur.

Fœm. Syr.	*Fœm.* Chald.		*Maſc.* Syr.	*Maſc.* Chald.
חדעסרא	חדא עסרי	11	חדעסר *vel* חדעסר	חד עסר *vel* עסרא
תרתעסרא	תרתא עסרי	12	תרעסר	תרי עסר *vel* תריסר
תלתעסרא	תלת עסרי	13	תלתתעסר	תלתא עסר *vel certè* תלתת עסר
ארבעסרא	ארבע עסרי	14	ארבת עסר	ארבעא עסר *vel* ארבעת עסר *vel etiam* ארביסר *minùs ſæpe.* ארבסר
חמשעסרא	חמש עסרי	15	חמשתעסר	חמשא עסר
שתעסרא	שת עסרי	16	שתתעסר	שתא עסר
שבעסרא	שבע עסרי	17	שבעתעסר	שבעא עסר
תמנעסרא	תמני עסרי	18	תמנתעסר	תמניא עסר
תשעסרא	תשע עסרי	19	תשעתעסר	תשעא עסר

Quod legitur Marc.14.17. תרעסרתה *duodecim ſuis, etiā arguit ſuperiores numeros quanuis compoſitos, affigi aſſumpta ſyntaxi ſing. maſculina. Vide & ſuprà.*

Contrà, alia communia genere, terminatione autem partim masculina, partim fœminina.

אֲרוֹנוֹת · Arca אֲרוֹן

Denique in quibusdam nominibus, numeri ita confunduntur, vt quædam voces sub vno vtrunque complectantur. Quæ ergo sunt collectiua, singularem numerum pro plurali vsurpant. Eiuscemodi est עַם Populus. Alia contrà, numero plurali rem singularem indicant. Eiuscemodi sunt nomina AEtatum, quæ ferè omnia solū plurale agnoscūt, נְעוּרִים Adolescentia. Vnum certè aut alterum in singulari reperiatur, יַלְדוּת Pueritia, שַׁחֲרוּת Iuuentus. Quinetiā quædam cùm in plurali, tum in duali numero, cum verbo singulari reperiantur, ita vt tum habeatur ratio eius quod significatur, vt sæpe euenit ad vocem מַיִם Aquæ, vt Numer. 24. versu 7. יִזַּל־מַיִם Defluat aquæ, id est, aqua. vel etiam distributione vtendum sit ad emolliendā consequutionem, vt euenit in וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ & rectum iudicia tua, id est, vnumquodque iudiciorum tuorum, Psal. 119. 137.

His verò fusiùs exponendis supersedemus, quòd magis propria sint syntaxeos quàm huius loci: vt & quòd formæ syntacticæ tum singulares tum plurales, tum masculinæ tum fœmininæ, mutuas aliquando tradant operas, & aliæ pro aliis vsurpētur: vnde & vno aut altero exemplo ad huius rei fidem cōtenti erimus. Illud verò, vt hoc in mensuris sæpe euenit, inde etiā repetemus. Dicitur ergo 2. Reg. 7. 1. סְאָה סֹלֶת, itē ibidē vers. 18. סְאָה סֹלֶת Satū farinæ tenuissimæ, item & סְאִים קֶמַח sata farinæ, Gen. 18. 6. quinetiā סָאתַיִם שְׂעוֹרִים duo sata hordeorum, id est, hordei, 2. Regum 7. 1, & 18. pro סְאָת, & סְאֵי, atque סָאתַיִ. Cæterùm quia in nominibus numeralibus aliquæ occurrunt difficultates quæ ad grammaticam analogiam pertinent, visum est ea hîc paucis subiicere.

Hebraicas numerorum notas habes suprà, pagina 6,& 7. sequuntur iam nomina.

Cardinalia.

Fœminina. Syntact. & affixa.	Fœminina. Absoluta.		Masculina. Syntact. & affixa.	Masculina. Absoluta.
	אַחַת & אֶחָת	1		אֶחָד אַחְ חַד אֲחַד
שְׁתֵּי	*שְׁתַּיִם	2	שְׁנֵי	שְׁנַיִם
שְׁלֹשׁ	שָׁלֹשׁ	3	שְׁלֹשֶׁת	שְׁלֹשָׁה
	אַרְבַּע	4	אַרְבַּעַת	אַרְבָּעָה
חֲמֵשׁ	חָמֵשׁ	5	חֲמֵשֶׁת	חֲמִשָּׁה
	שֵׁשׁ	6	שֵׁשֶׁת	שִׁשָּׁה
שְׁבַע	שֶׁבַע	7	שִׁבְעַת	שִׁבְעָה
שְׁמוֹנֶה si reperiatur.	שְׁמוֹנֶה	8	שְׁמוֹנַת	שְׁמוֹנָה
תְּשַׁע	תֵּשַׁע	9	תִּשְׁעַת	תִּשְׁעָה
עֶשְׂרֵה	עֶשֶׂר	10	עֲשֶׂרֶת	עֲשָׂרָה עֲשַׂר

*Daghés ad ת omnino est supplementi, & proinde in hac vna voce, forte seu duplicans post Scheuá lectum: neque ab hac vnquam discedit, nisi vnico loco, Iudicum 16. 28. מִשְּׁתֵּי de duobus: fortasse ne duo Daghés eiusdem potestatis concurrant. Daghés verò istiusmodi supplet mediã Nun deficientem in hac voce, prorsus eo modo quo in בַּת, pag. 404. Dicendum ergo fuerat שְׁנָתַיִם, à masc. שְׁנַיִם: sed incidisset ea vox in formam dualem vocis alterius, etiam fœmininæ, nimirum שָׁנָה Annus, quæ Biennium significat.

De ה aliàs fœminini generis indice, hîc autem masculini, suprà egimus, pag. 71.

Syr.		Chald.	Syr.		Chald.	Syr.		Chald.
תְּלָתמָאא	300	תְּלָתמְאָה	מַאתֵין	200	מָאתַיִן	מָאא	100	מְאָה
					vel מָאתָן			*Plur.* מְאָוָן

Syr.		Chald.
אַרְבַּע מָאא	400	אַרְבַּע מְאָה

&c. ex hac analogia ad nongenta vsque.

אֲלַף 1000 אַלְפִּין　　תְּרֵי אַלְפִּין 2000

vel אֲלַף　　*& sic deinceps.*

vsque ad

Syr.		Chald.	
Myriades.	*Myrias.*	*Myriades.*	*Myrias.*
רַבְוָן	רִבּו	רִבְוָן	רִבּוֹ

de quibus pag. 379.

רִבְוָתַיִן *vel* רִבְוָתָן　　20000　　רֵבְוָתֵין

Daniel 7. 10. progreditur ad רִבּוֹ רִבְבָן *Myrias myriadum. i. centum millia. Vide paulò suprà.*

Ordinalia.

Syr.		Chald.
קַדְמָי	*Primus*	& קַדְמַי
	&c. ex analogia רְבִיעָי, *pag. 85. ita vt inde petenda sit inflexio in his nominibus quæ ita desinūt.*	*detracto* ר, קַמַי.
F. דְּתַרְתֵּין *M.* דַּתְרֵין	*Secundus*	תִּנְיָן *&c. vt pag. 403.*
דַּתְלָת או דַתְלָתָא	*Tertius*	תְּלִיתָי
רְבִיעָי	*Quartus*	רְבִיעָי
חַמְשָׁי או רְחַמֵשׁ	*Quintus*	חֲמִשָׁי
רֵאשְׁתָא	*Sextus*	שְׁתִי & שְׁתִיתָי
שְׁבִיעָי	*Septimus*	שְׁבִיעָי
תְּמִינָי או דַתְמָנְיָא	*Octauus*	תְּמִינָי
דַּתְשַׁע	*Nonus*	תְּשִׁיעָי
עֶסְרָי או עֲסַר או רְעַסַר	*Decimus*	עֲסִירָי

Hic

400	300	200	100
אַרְבַּע מֵאוֹת	שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	מָאתַיִם	מֵאָה

Et sic ad nongenta vsque.

10 milia.	3000	2000	1000
רְבָבָה	&c. שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	אַלְפַּיִם	אֶלֶף

רְבָבוֹת & in synt. plurali רִבְבוֹת. item & רִבּוֹא, vt habes pag. 376. à quo est duale 20 milia.
רִבּוֹתַיִם.

Numeri autem quos ordinales vocant, sunt hi.

Fœmin.	Mascul.
Prima	Primus
רִאשׁוֹנָה & רִאשָׁה	רִאשׁוֹן
Secunda	Secundus.
שֵׁנִית vel שְׁנִיָּה	שֵׁנִי
Tertia	Tertius
שְׁלִישִׁית	שְׁלִישִׁי
Quarta	Quartus
רְבִיעִית	רְבִיעִי
Quinta	Quintus
חֲמִישִׁית	חֲמִישִׁי
Sexta	Sextus
שִׁשִּׁית	שִׁשִּׁי
Septima	Septimus
שְׁבִיעִית	שְׁבִיעִי
Octaua	Octauus
שְׁמִינִית	שְׁמִינִי
Nona	Nonus
תְּשִׁיעִית	תְּשִׁיעִי
Decima	Decimus
עֲשִׂירִית	עֲשִׂירִי

Apud Hebræos nō reperitur ordinalis numerus, nisi vsq; HH. j.

ad decem:eius loco deinceps vſurpatur cardinalis: אחד עשר Vndecimus, שנים עשר Duodecimus, &c. Cardinalia enim inde ordinalia indifferenter eſſe poſſunt: quod ſenſu ipſo communi facilè diſtinguetur.

TRACTATVS SEPTIMVS.

De Syncategorematis ſeparatis.

NVnc explicatis nominũ formis nihil erit quod quẽquã in ſyncategorematis ſeparatis intelligendis remoretur. Ea verò iamdudũ pag.37. à nobis definita & in ſuas claſſes diſtributa ſunt. Ad eorum attributa venimus.

Separatorum ergo ſyncategorematũ attributa tria ſunt Species,Figura,Status.

Species duplex,primaria, & deriuata. Primariæ eſt טרם Antequam:Deriuatæ,הלום Hîc.

Figura duplex, ſimplex & compoſita. Simplicis eſt בל Non,עד Vſque ad:Compoſitæ,בלעדי Præter.

Status triplex,Abſolutus,Syntacticus,Affixus.

Abſoluti ſtatus ea ſunt cum quibus nullus caſus Latinè conſtrueretur,vt ea ſunt quæ genuinis Latinorum cõiunctionibus,interiectionibus & aduerbiis maiorem partem, ſunt antiſtropha:אבל Cæterùm, Profectò:אהה Ahâh.

Syntactici ſunt cum quibus aliquis aliarum vocum caſus conſtruitur, aut certè ſenſus neceſſariò continuatur: vt ſunt voces quæ Latinis præpoſitionibus & aduerbiis quibuſdam ſunt antiſtrophæ: vt בגלל יוחנן Propter Ioannem. אין Non,in,אם אין An non?abſolutum, conſtructum efficitur in אין הוא Non ipſe [eſt.]

Affixi ſtatus euadunt quibus pronomẽ affixum adhæret,בגללו Propter eum.איננו Non ipſe [eſt.]

Cæterùm quia ſola horum ſtatuum variatio huius loci propria eſt,ſignificationis verò & conſecutionis ratio aliò

pertinet,

Hîc quoque, vt apud Hebræos, desinunt ordinalia, & ad ea designanda vsurpantur ipsa Cardinalia: quinetiam ad superiora illa exprimenda non solùm Syri, vt ex superiore diagrammate apparet, sed & Babylonij & alij Chaldæi cardinalibus vtuntur ad ordinalia denotanda: vt Hez. 6.15. תְּלָתָה *tertium, &c.* שֵׁת *sextus.*

TRACTATVS SEPTIMVS.

De Syncategorematis separatis.

NVnc hîc iisdem prorsus de causis Aramicè tractāda sunt Syncategoremata separata, quibus & Hebraicè, eadémque methodo.

Ergo & hîc tria eorum attributa facimus.

Primariæ speciei est, בְּרַם, *Verùm: Deriuata,* קֳדָם, *Ante.*

Figuræ simplicis, כְּוָת, *Sicut: Composita,* הֲכְוָת, *Ecce sicut, Syr.*

Absoluti status est גַּו *Intus: Syntactici,* גּו *Intra, præsertim apud Babylonios: Affixi,* גַּוֵּהּ, *Intra eũ. Syris* תַּחַת *Sub, sæpius cũ* ל, *absolutum esse videtur,* תְּחֵית *verò syntacticum.*

Horum etiam statuum forma, à nominum analogia pendẽt, & eodem modo hîc quoque tradendæ sunt. Quin etiam hîc vt & Hebraicè quædam syncategoremata sine literis præfixis nunquam legantur vt אֲתַר *Locus, vbi degenerat in syncategorema, nunquam sine* ב *legatur,* בָּאתַר *Post, quod disertè ita scribitur Danielis 7. 6.* בָּאתַר דְּנָה *Post hoc: imò & ferè aliàs* א *ipsum abscõdit præsertim apud Chaldæos & Syros.* קֳבֵל *Ex aduerso, apud Aramæos omnes nunquam sine* ל*: ad quod aliquando præsertim apud Chaldæos asciscit* כ *ita vt tum habeat ante se dictionem integram* כָּל־ *Omnino. Syri constanter dicunt* לוּקְבַל *Contra. quæ punctatio monet Babylonicum* לָקֳבֵל *propriè esse pro* לְקְבֵל, *quod & aliquot locis scribitur apud Danielem in quibusdam exemplaribus: quanuis illa alia magis analoga sit, in hac voce, & alia non longinquæ analogiæ* לְקֳדָם.

pertinet, illam ſolam hîc etiam tractabimus. Illorum ſtatuum formæ ab iis quæ in nominibus traditæ ſunt, omnino pendent: vnde & hîc idem ordo nobis obſeruandus, quem in illis ſequuti ſumus. Perfectæ ergo formæ primùm tradendæ ſunt, deinde imperfectæ, omnéſque eo ordine quem in nominibus deſignauimus. Antequàm verò eum aggrediamur, tenendum eſt quædam ex huiuſcemodi ſyncategorematis nunquam ſine aliqua ex literis quas Miniſtrantes vocant, & ſuprà pag. 37, Præfixa appellauimus, reperiri. Id vbi eueniat admonebimus. Reuocandum quoque eſt in memoriam quod pag. 40. docuimus, quædam affixa ſyncategorematis cum verbis communia eſſe: quòd nec etiam omittemus. Tenendum etiam eſt quædam inſequi inflexionem maſculinam, quædam fœmininam: eámque quædam ſingularem, quædam verò pluralẽ, quædam etiam vtranque. quæ & ſuo loco ſubiungemus.

Denique אֵת & עִם Cum, ante ךְ fœm. ſolent habere ־ nõ ‥.

Perfecta ſyncategoremata.

עֻמָּה Eregione, quod ferè ſemper componitur cum לְעֻמַּת,ל aliquando cum ־כָּל Omnino, ſequitur ſingularem inflexionem סֻלָּם, pag. 70. לְעֻמַּת לְעֻמָּתוֹ, &c.

אֵצֶל Apud, ſequitur inflexionem חֵלֶק, pag. 63. & 64.

גְּלַל verò quod ſemper dicitur בִּגְלַל Propter, ſequitur omnino ſingularem inflexionẽ כְּתַב, p. 71. בִּגְלַל בִּגְלָלוֹ, &c.

עֲבוּר item quod ſemper dicitur בַּעֲבוּר Propter, ſequitur ſingularem inflexionem גְּבוּל pag. 72. ita tamen vt aliquando mutet ו in Kibbúts.

אַחַר Poſt, ſequitur pluralem inflexionem פַּרְן, pag. 70. vbi huic voci plurale abſolutum docendi gratia tribuimus. Inflectitur ergo propriè, אַחֲרֵי אַחֲרָיו אַחֲרֶיךָ, &c. Sic quòque inflectendum eſt

תַּחַת Sub, niſi quòd habet & affixionem ſingularem ad tertias & primam, תַּחְתֶּנִּי תַּחְתָּן תַּחְתָּם תַּחְתֶּנָה תַּחְתֵּנוּ. Ad hanc infle-

inflexionem pertinere videtur אַשְׁרֵי O beatum, אַשְׁרָיו, אַשְׁרֶיךָ,&c. ita vt ex litera ſceuata excidat Daghés. Semel reperitur אַשְׁרֵיךְ (pro אַשְׁרַיִךְ) O beatam te, Eccleſ.11.17. Vide pag.58. Alii malunt eſſe nomen.

נגד Coràm, ſequitur inflexionem ſingularem, כֶּנֶגֶד, & קֶצֶף, pagina 71.

בְּעַד. Vide in quieſc. ל׳.

Imperfecta.

Deficientia ע׳.

כֹּל Omnis, cuiuſlibet generis, numeri & perſonæ, ſequitur inflexionem ſingul. עֹז, pag.374. כֻּלּוֹ כֻּלְּךָ, &c. Huius nonnullas anomalias in affixione, habes pag.56, & 74.

אֵת Cum, ſequitur affixionem ſingularem עֵת, pag.374. אִתּוֹ, אִתְּךָ, &c. Ieſch.24.10. מֵאִתָּךְ Abs te, eſt pro מֵאִתְּךָ. Differentiæ gratia vbi merè articulus eſt, vocalis breuis & Daghés componuntur in vocalem longam, אוֹתוֹ אוֹתְךָ, &c. prorſus inſtar שׁוֹט, pag.384. ita tamen vt pro אוֹתָם, & אוֹתָן, promiſcuè dicatur אוֹתְהֶם, & אוֹתְהֶן, imò & אֶתְהֶם & אֶתְהֶן: ſic & pro אוֹתְכֶם & אוֹתְכֶן vſurpatur אֶתְכֶם & אֶתְכֶן.

הֵן Ecce, hanc analogiam aliquo modo ſequitur, הִנּוֹ, הִנְּךָ, הִנָּךְ, הִנֶּה, הִנֶּנּוּ & הִנְנוּ, הִנְּכֶם, הִנָּם, הִנְנִי & הִנֵּנִי, הִנֶּנִי, הִנָּן, הִנְּכֶן.

בַּד, quod ferè ſemper habet ל, לְבַד Seorſim ſolùm, inſequitur inflexionem דַּל, pag.374. לְבַדּוֹ לְבַדְּךָ, &c.

מִן* Abs, ita ſequitur inflexionem ſingularem עֵת, ibid. vt quamplurimas habeat anomalias.

*מִמֶּנּוּ מִמְּךָ	מֵהֶם מִכֶּם
מִמֶּנִּי aliquando, מִנִּי	מִמֶּנּוּ aliquando, מִמֶּנּוּ
מִמֶּנָּה מִמֵּךְ	מֵהֶן מִכֶּן

*Poeticè aliquando reperitur מִנִּי, quaſi in ſyntaxi plurali. item מִנֵּי, quaſi habeat י paragogicum. item &

*Ali-

Chald. תְּחוֹת *Sub, sequitur inflexionem plur.* נְהוֹר, *pag.* 67. תְּחוֹתוֹהִי, תְּחוֹתָיךְ, *&c.* Pro eo Talmudici vsurpant תּוֹתֵי pro תְּחוֹתֵי, *detracto* ח *per syncopen: & substituto Kamèts pro* ו, תְּחֵי, *deinde* א *pro* י, תְּחָא, *nisi quis deducat à* תְּחֵיא *Minùs.*

אַחַר *apud Babylonios, admittit eandem inflexionem pluralem quam apud Hebraeos.*

Imperfecta.

Defectiua 'ע.

Chald. כּוֹל *Omnis, cuiuslibet generis, numeri & personae, sequi debeat inflexionem sing.* גּוֹב, *pag.* 375. *tamē apud Babylonios ferè semper affigitur cum Kamets-chatúph*, כָּלְּהּ *vel* כֻּלְּהּ, *&c.*

Syr. כּוֹל, *vel* כֻּל, *omnino sequitur inflexionem singularem* פּוּם, *ibidem.*

Chald. עִם *Cum, sequitur inflexionem singularem* צַר, *ibidem.* עִמֵּהּ עִמָּךְ, *&c.* *at*

Syr. עַם, *inflexionem singularem*, עַם, *ibid.*

Chald. מִן *Abs, sequitur inflexionem singularem* צַר, *ibidē*, מִנֵּהּ, *&c. nisi quòd videtur admittere aliquando affixa verbalia, vt suprà diximus.* *sic*

Syr. מֶן *inflexionem sing.* שֵׁן, *ibid.* מִנֵּהּ, *&c.*

Aram. מְטוּל *vel* מְטֻל, *Propter (quod huc refero tum propter u breue quo constanter scribitur apud Syros, tum etiam propter significationem Operiendi quae in hanc vocem non malè quadrat) affixa admittit instar foeminini pluralis:* מְטֻלָּתֵהּ מְטֻלָּתָךְ, *&c. Paraphrastae medij generis praefixo Aleph dicunt*

אַמְטֻל, אַמְטֻלָּתֵהּ, אַמְטֻלָּתָךְ, *&c.*

Quiescentia 'א 'פ.

אָתַר, *vt suprà diximus, nunquam legitur sine* ב, *ita vt aliquando disertè apud Danielem scribatur* בָּאתַר, *sed saepiùs, vt & apud reliquos Aramaeos* בָּתַר *Post. Sequitur verò Babylo-*

* Aliquando reperitur מֶנְהוּ & מִנְהוּ.

עִם Cum, omnino ſequitur inflexionem ſingularem עֵת, pag.374.עִמְּךָ,עִמּוֹ עִמָּךְ,&c. fœm. &c. Pro עִמִּי quidam dictum volunt עִמָּדִי: quod alii malunt eſſe ab עֹמֶד voce per ſe.

Quieſcentia Hájin.

אַיִן Non, ſequitur inflexionem ſingularem זַיִת, pagina 383. אֵין, &c. niſi quòd aliquando admittit affixa verbalia, vt pro אֵינוֹ habet אֵינֶנּוּ, & pro אֵינִי habet אֵינֶנִּי. Poeticè dicitur אֵינֵימוֹ, & אֵינֵמוֹ, quaſi iam habeat affixionem pluralem.

בַּיִן Inter, ſequitur per omnia inflexionem tam ſingularem quàm pluralem זַיִת, ibid. בֵּינוֹ, &c. Quinetiam reperitur fœmininum:

בֵּינוֹת Inter, quod omnino ſequitur inflexionem pluralem שִׁיבָה, pag.386. בֵּינוֹתָיו, &c.

עוֹד Adhuc, ſequitur inflexionem ſingul. שׁוֹט, pag.384. niſi quòd affixa verborum propria admittit, עוֹדֶנּוּ עוֹדְךָ, &c.

זוּלַת Præter, omnino ſyntacticum eſt fœmininum, à זוּלָה, formæ תּוֹרָה, pag.386. cuius inflexionem ſingularem ſequitur, זוּלָתְךָ זוּלָתוֹ, &c. זוּלָתִי aliquando habet י duntaxat paragogicum.

Quieſc. ל׳ה׳.

עַל Super, etiam abſolutè, omnino ſequitur inflexionem pluralem דָּם, pag.394. עַל, & aliàs in ſyntaxi plurali, עֲלֵי, עָלָיו, &c.

עַד Vſque ad, ſuperiorem inflexionis analogiam omnino ſequitur, vbi ſine litera ב reperitur, עֲדֵי עָדָיו, &c. עֲדֵיהֶם, &c. At cum ב, בְּעַד Pro, Super, induit ea lege affixionem ſingularé, vt Pathách ſub ע, mutet in Chateph-pathách, vnde ב aſciſcit Pathách, בַּעֲדוֹ בַּעַדְךָ, &c.

אֶל Ad, ſequitur omnino inflexionem pluralem בֵּן, & זר, pag. 396. niſi quòd cum affixis affinibus ita redit ad

ſyntaxin

nicè meram affixionē singularem perfecti עָלֵם, *pag.* 65. בְּחֲרָה, *&c. at Chald. etiam pluralem*, בְּחָרוֹהִי, *&c. Syrè admixtam habet illam affixionem cum* בְּרֵךְ, *pag.* 69. בְּחֲרָה, *&c.*

Quiescentia 'ע.

Chaldæum יָת *articulus antistrophus Hebraico* אֵת, *sequitur singularem inflexionem* טָב, *pag.* 385. יָתֵהּ, *&c. ex. Danielis* 3.2. יָתְהוֹן *eos: rarò pluralem.*

Chald. בֵּין *sequi videtur hîc eodem modo affixionem, imò & aliquando inflexionem vtranque, quo Hebraicè: masculinè igitur affigi videas tam singulariter quàm pluraliter prorsus instar* עַיִן, *pagina* 383. *præsertim illis locis quibus* בֵּין *Hebraicum. Syri nunquam eo vtuntur nisi pluraliter inflexo*, בֵּינַי, בֵּינוֹהִי, *&c. fœmininū*

בֵּינַת *non ita frequēter occurrit apud ipsos Chaldæos quàm apud Syros, apud quos passim inuenitur inflexum instar pluralis* טָבָא, *pag.* 385. בֵּינָתֵהּ, *&c. Syri vsurpant &*

בֵּית *pro vtroque superiore, sed in sola syntaxi singulari..*

Quiescentia Lámed.

עַל *Super, apud omnes Aramæos sequitur inflexionem pluralem* אַב, *pagina* 395. *ita vt solo puncto rapto afficiatur ad* י. עֲלוֹהִי, *&c. Aliquando apud Chaldæos reperitur*

עִלָּוֵי, *quod affigitur aliquando more singularium* עִלָּוֵהּ, *&c. aliquando more pluralium*, עִלָּוֹוהִי, *&c.*

לְוָת *Ad, vt habet formā pluralis fœm.* שְׁנָא, *pag.* 401. *ita & apud omnes Aramæos illam prosequitur*, לְוָתֵהּ, *&c. Analogiam hanc prorsus sequitur.*

כְּוָת *Sicut*, כְּוָתֵהּ, *&c. Eam ipsam admittit*

כְּמָא *Sicut, quando inflectendum est, vt aliquando à Chaldæis inflectitur*, כְּמָתֵהּ, *&c.*

Composita ex Quiescent.

אִית Chaldaicum *& Syrum, & Babylonicum*

אִיתַי *Sum, es, est, eodem prorsus modo quo* יֵשׁ *Hebraicum, omnino sequitur inflexionē pluralem qualis cernatur in* עַיִן, *pag.* 385.

ſyntaxin pluralem, vt eam vſurpet cum Chateph-pathách, אֵלָיו, אֵלַי, &c. אֲלֵיהֶם, &c.

יֵשׁ Sum, es, eſt, &c. pro diuerſæ ſententiæ & affixionis ratione, ſequitur affixionem בֵּן, & שֵׁם, pag. 396. niſi quòd loco Chirék, quo ſemel afficitur, habet Seghól, & præterea affixa verbalia, imò & נוּ pro הוּ, יֶשְׁךָ יֶשְׁנוֹ, &c.

בְּלִי, & interiecto ת per epentheſin, בִּלְתִּי Abſque, affigitur quaſi repræſentãdum nobis ſit בֶּלֶת formæ בֶּגֶר, pag. 70. בִּלְתְּךָ בִּלְתּוֹ, &c.

כְּמוֹ Sicut, videtur habere abſolutam formam כָּמוֹ (inuſitatam tamen) ídque ex eo quòd eodem prorſus modo abiicit & retinet Kamèts, quo שָׂרֶה, p. 390. כָּמוֹךָ כָּמֹהוּ, &c. כְּמוֹהֶם, &c. ita vt verbalia quoque affixa admittat.

מַעַן, nunquam ſine ל, לְמַעַן Propter, ſequitur inflexionẽ מַעַר, p. 402. niſi quòd induit affixa verbalia, לְמַעַנְךָ לְמַעֲנֵהוּ, &c.

Compoſitum.

אַי Vbi, ſequitur omnino inflexionẽ דַּי, p. 409. אַיֶּכָּה אַיּוֹ אֵי, &c.

Quatuor literarum.

בִּלְעֲדֵי, & aliquando בַּלְעֲדֵי, ſequitur inflexionem pluralem צְלָצַל, pag. 411. בִּלְעָדָיו, vel בַּלְעָדָיו, &c. בִּלְעֲדֵיהֶם, &c.

Hîc omittendum non eſt literam ם videri aliquando ad calcem adiectam, ad deformanda quædam ſyncategoremata, quale videri poſsit perfectum illud שִׁלְשׁוֹם, pag. 82. & imperfectum רֵיקָם, pag. 387. item יוֹמָם Interdiu: hæc enim indeclinabilia omnino ſunt.

Porrò fœminina ſingularia formæ מִצְרִי, pag. 86. hîc vſurpãtur pro aduerbiis Latinis deſinentibus in é, vt מִצְרִית, AEgyptiacé.

Quædam quoque nomina ſubſtantiua aliquando expreſſa litera miniſtrante, aliquando etiam ſuppreſſa, aduerbia quædã Latina repræſentãt. Eiuſcemodi eſt בְּסָבִיב In circuitu, vel מִסָּבִיב Ex circuitu, & סָבִיב Vndiquaque: לָבֶטַח Ad ſecuritatem, & בֶּטַח Tutò: atque eò refero, quòd תָּוֶךְ Mediũ,

etiam

385.אִיתְוֹהִי,&c.

*Chald.*לֵית, & *Syrum*

לֵית,*vt cōponitur ex illo* אִית & לָא *Non,eius prorsus analogiā sequitur,cùm in significandi ratione, Non sum,Non es,&c.tū in affixione* לֵיתְוֹהִי,&c.

*Aram.*גַּו *Intra,in syntaxi sing.apud Babylonios,vt diximus, facit* גּוֹ,& *aliquando* גּוֹא, *in affixione quam habet singularem,reponit Daghés in* גַּוֵּהּ,&c.

Quatuor literarum.

*Chald.*בִּלְחוֹד *Præter, propriè resoluendum in* ב, ל, & חַד *ex quibus constat, vt & Syrum*

בַּלְחוֹד,*sequūtur affixionem pluralem* קֳדָרוֹס, *pag.*311. בִּלְחוֹדוֹהִי, &c. בַּלְחוֹדוֹהִי,&c.

Hîc,*præsertim apud Syros frequentissimæ sunt voces quæ respondent aduerbijs Latinis in é , deformatæ eodem prorsus modo apud Chaldæos,quo apud Hebræos.Illi enim æquè dicūt* יְהוּדִית, *Iudaicè,atque ipsi Hebræi. At Syri interijciunt* א ., יְהוּדָאִית. *à* תְּנֵין *Secundus,aduerbiū præter morem desinit in* ות, תְּנִינוּת *Secundó.*

Porrò mera adiectiua etiam masculina sæpe vsurpantur Aramicè pro ipsis vocibus consignificantibus,vt סַגִּי *Multùm:quin etiam Syrè aliquando ad superlatiuum gradum exprimendum,ipsa ingeminantur* בִּישׁ בִּישׁ *Malè malè.i.pessimé.*

Hîc quoque meræ literæ præfixæ,affixis nexæ,præpositiones Latinas declarāt:aliquādo solæ,aliquādo etiā inter se cōmissæ.

Aram.						*Chald.*	*Syr.*
בַּהּ	*In eo,*	לַהּ	*Illi,*	דִּילַהּ	*Illius,*	דִּירַהּ	דְּלַהּ
בָּךְ	&c.	לָךְ	&c.	דִּילָךְ	etc.	דִּירָךְ	דְּלָךְ
בִּי		לִי		דִּילִי		דִּירִי	דְּלִי
בְּהוֹן		לְהוֹן		דִּילְהוֹן		דִּירְהוֹן	
Syrè							
בְּהוֹן		לְהוֹן		דִּילְהוֹן			דַּלְהוֹן

Hebraicas numerorum notas habes suprà, pagina 6,& 7. sequuntur iam nomina.

Cardinalia.

Fœminina. Syntact. & affixa.	Fœminina. Absoluta.		Masculina. Syntact. & affixa.	Masculina. Absoluta.
	אַחַת & אֶחָת	1		אֶחָד אַָת חַד אַחַד
שְׁתֵּי	˝שְׁתַּיִם	2	שְׁנֵי	שְׁנַיִם
שְׁלֹשׁ	שָׁלֹשׁ	3	שְׁלֹשֶׁת	שְׁלֹשָׁה
	אַרְבַּע	4	אַרְבַּעַת	אַרְבָּעָה
חֲמֵשׁ	חָמֵשׁ	5	חֲמֵשֶׁת	חֲמִשָּׁה
	שֵׁשׁ	6	שֵׁשֶׁת	שִׁשָּׁה
שְׁבַע	שֶׁבַע	7	שִׁבְעַת	שִׁבְעָה
שְׁמֹנֶה si reperiatur.	שְׁמוֹנֶה	8	שְׁמוֹנַת	שְׁמוֹנָה
תְּשַׁע	תֵּשַׁע	9	תִּשְׁעַת	תִּשְׁעָה
עֶשְׂרֵה	עֶשֶׂר	10	עֲשֶׂרֶת	עֲשָׂרָה עָשָׂר

˝Daghés ad ת omnino est supplementi, & proinde in hac vna voce, forte seu duplicans post Scheuá lectum: neque ab hac vnquam discedit, nisi vnico loco, Iudicum 16. 28. מִשְּׁתֵי de duobus: fortasse ne duo Daghés eiusdem potestatis concurrant. Daghés verò istiusmodi supplet mediã Nun deficientem in hac voce, prorsus eo modo quo in בַּת, pag. 404. Dicendum ergo fuerat שְׁנְתַּיִם, à masc. שְׁנַיִם: sed incidisset ea vox in formam dualem vocis alterius, etiam fœmininæ, nimirum שָׁנָה Annus, quæ Biennium significat.

De ה aliàs fœminini generis indice, hîc autem masculini, suprà egimus, pag. 71.

Hîc

Porrò à decem vſque ad viginti ad hunc modum numerus minor maiori præponitur.

Fœminin.		Mascul.	
vel אַחַת Vndecim		vel אַחַד	
עַשְׁתֵּי		עַשְׁתֵּי	
vel שְׁתַּיִם Duodecim		vel שְׁנֵים	
שְׁתֵּי		שְׁנֵי	
שְׁלֹשׁ Tredecim		שְׁלֹשָׁה	
אַרְבַּע Quatuordecim	עֶשְׂרֵה	אַרְבָּעָה	עָשָׂר
חֲמֵשׁ Quindecim		חֲמִשָּׁה	
שֵׁשׁ Sedecim		שִׁשָּׁה	
שְׁבַע Septendecim		שִׁבְעָה	
שְׁמוֹנַת Octodecim		שְׁמוֹנָה	
תְּשַׁע Nouendecim		תִּשְׁעָה	

90	80	70	60	50	40	30	20
תִּשְׁעִים	שְׁמוֹנִים	שִׁבְעִים	שִׁשִּׁים	חֲמִשִּׁים	אַרְבָּעִים	שְׁלֹשִׁים	עֶשְׂרִים

Hîc quoq; & à viginti vſque ad centum, minor numerus maiori ſubiicitur : verùm interponitur ו copula. אֶחָד vel אַחַת וְעֶשְׂרִים 21. Nam à viginti ad centum ſunt communis generis.

	50	40	30	*Syr.*	*Chald.*
	חַמְשִׁין	אַרְבְּעִין	תְּלָתִין	עַסְרִין	20 עֶסְרִין

Syr.	*Chal.*	*Syr.*	*Chal.*	*Syr.*	*Chal.*
תְּמָנְיָן 80 תְּמָאנִין vel תְּמָנִאין		שַׁבְעִין 70 שִׁבְעִין		שַׁתִּין 60 שִׁתִּין	

Syr.	*Chald.*
תַּשְׁעִין 90 תִּשְׁעִין	

Hic quoque à viginti vſque ad centum, minori numero maior ſubijcitur, interueniente etiam copula.

Syr.		*Chald.*
חַד *vel* חֲדָא וְעֶסְרִין	21	חַד *vel* חֲדָא וְעַסְרִין
	etc.	

Maiores enim numeri eò vſque communis generis ſunt.

Syr. *Chald.* *Syr.* *Chald.* *Syr.* *Chald.*

מְאָה 100 מָאא מָאתַיִן 200 מַאתַיִן תְּלָתמְאָה 300 תְּלָתמָאא

*Plur.*מְאָוָן מָאתָן *vel*

Syr. *Chald.*

אַרְבַּע מְאָה 400 אַרְבַּע מָאא

&c. ex hac analogia ad nongenta vsque.

אֲלַף 1000 אַלְפִּין תְּרֵי אַלְפִּין 2000

vel אֲלַף *& sic deinceps.*

vsque ad

Syr. *Chald.*

Myriades. *Myrias.* *Myriades.* *Myrias.*

רַבְוָן רַבוֹ רִבְוָן רִבּוֹ

de quibus pag. 379.

רַבְוָתַין 20000 רִבְוָתַין *vel* רִבְוָתָן

Daniel 7. 10. progreditur ad רִבּוֹ רִבְבָן *Myrias myriadum. i. centum millia. Vide paulò suprà.*

Ordinalia.

Syr.		*Chald.*
קִדְמָי	*Primus*	*&* קַדְמַי קַמַּי, *detracto* ד.
	&c. ex analogia רְבִיעַי, *pag. 85. ita vt inde petenda sit inflexio in his nominibus quæ ita desinũt.*	
M. דַתְרֵין *F.* דְתַרְתֵּין	*Secundus*	תִּנְיָן *&c. vt pag. 403.*
דַתְלָת או דַתְלָתָא	*Tertius*	תְּלִיתַי
רְבִיעָי	*Quartus*	רְבִיעַי
חַמְשָׁי או דְחַמֵשׁ	*Quintus*	חֲמִשַׁי
דַאשְׁתָּא	*Sextus*	שְׁתִי *&* שְׁתִיתַי
שְׁבִיעָי	*Septimus*	שְׁבִיעַי
תְּמִינָי או דַתְמָנְיָא	*Octauus*	תְּמִינַי
דַתְשַׁע	*Nonus*	תְּשִׁיעַי
עֶסרָי או עַסַר או דְעַסַר	*Decimus*	עֲסִירַי

Hic

400	300	200	100
אַרְבַּע מֵאוֹת	שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	מָאתַיִם	מֵאָה

Et ſic ad nongenta vſque.

10 milia.	3000	2000	1000
רְבָבָה	&c. שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	אַלְפַּיִם	אֶלֶף

רְבָבוֹת & in ſynt.plurali רִבְבוֹת. item & רִבּוֹא, vt habes pag. 376. à quo eſt duale 20 milia. רִבּוֹתַיִם.

Numeri autem quos ordinales vocant, ſunt hi.

Fœmin.	Maſcul.
Prima	Primus
רִאשׁוֹנָה & רִאשָׁה	רִאשׁוֹן
Secunda	Secundus.
שֵׁנִית vel שְׁנִיָּה	שֵׁנִי
Tertia	Tertius
שְׁלִישִׁית	שְׁלִישִׁי
Quarta	Quartus
רְבִיעִית	רְבִיעִי
Quinta	Quintus
חֲמִישִׁית	חֲמִישִׁי
Sexta	Sextus
שִׁשִּׁית	שִׁשִּׁי
Septima	Septimus
שְׁבִיעִית	שְׁבִיעִי
Octaua	Octauus
שְׁמִינִית	שְׁמִינִי
Nona	Nonus
תְּשִׁיעִית	תְּשִׁיעִי
Decima	Decimus
עֲשִׂירִית	עֲשִׂירִי

Apud Hebræos nõ reperitur ordinalis numerus, niſi vſq;

HH. j.

ad decem:eius loco deinceps vſurpatur cardinalis: אַחַד עָשָׂר Vndecimus, שְׁנֵים עָשָׂר Duodecimus, &c. Cardinalia enim inde ordinalia indifferenter eſſe poſſunt: quod ſenſu ipſo communi facilè diſtinguetur.

TRACTATVS SEPTIMVS.

De Syncategorematis ſeparatis.

NVnc explicatis nominũ formis nihil erit quod quẽquã in ſyncategorematis ſeparatis intelligendis remoretur. Ea verò iamdudũ pag.37. à nobis definita & in ſuas claſſes diſtributa ſunt. Ad eorum attributa venimus.

Separatorum ergo ſyncategorematũ attributa tria ſunt Species,Figura,Status.

Species duplex,primaria, & deriuata. Primariæ eſt טֶרֶם Antequam:Deriuatæ,הֲלוֹם Hîc.

Figura duplex, ſimplex & compoſita. Simplicis eſt בַּל Non,עַד Vſque ad:Compoſitæ,בִּלְעֲדֵי Præter.

Status triplex,Abſolutus,Syntacticus,Affixus.

Abſoluti ſtatus ea ſunt cum quibus nullus caſus Latinè conſtrueretur,vt ea ſunt quæ genuinis Latinorum cõiunctionibus,interiectionibus & aduerbiis maiorem partem, ſunt antiſtropha:אֲבָל Cæterùm, Profectò:אֲהָהּ Ahâh.

Syntactici ſunt cum quibus aliquis aliarum vocum caſus conſtruitur, aut certè ſenſus neceſſariò continuatur: vt ſunt voces quæ Latinis præpoſitionibus & aduerbiis quibuſdam ſunt antiſtrophæ: vt בִּגְלַל יוֹחָנָן Propter Ioannem. אַיִן Non,in,אִם אַיִן An non?abſolutum, conſtructum efficitur in אֵין הוּא Non ipſe [eſt.]

Affixi ſtatus euadunt quibus pronomẽ affixum adhæret,בִּגְלָלוֹ Propter eum.אֵינֶנּוּ Non ipſe [eſt.]

Cæterùm quia ſola horum ſtatuum variatio huius loci propria eſt,ſignificationis verò & conſecutionis ratio aliò pertinet,

Hîc quoque, vt apud Hebræos, desinunt ordinalia, & ad ea designanda vsurpantur ipsa Cardinalia: quinetiam ad superiora illa exprimenda non solùm Syri, vt ex superiore diagrammate apparet, sed & Babylonij & alij Chaldæi cardinalibus vtuntur ad ordinalia denotanda: vt Hez.6.15. תְּלָתָה *tertium, &c.* שֵׁת *sextus.*

TRACTATVS SEPTIMVS.

De Syncategorematis separatis.

N*Unc hîc ijsdem prorsus de causis Aramicè tractãda sunt Syncategoremata separata, quibus & Hebraicè, eadémque methodo.*

Ergo & hîc tria eorum attributa facimus.

Primariæ speciei est, בְּרַם *Verùm: Deriuatæ,* קֳדָם *Ante.*

Figuræ simplicis, כְּוָת *Sicut: Composita,* הֲכְוָת *Ecce sicut, Syr.*

Absoluti status est גַּו *Intus: Syntactici,* גוֹ *Intra, præsertim apud Babylonios: Affixi,* גַּוֵּהּ*, Intra eũ. Syris* תַּחַת *Sub, sæpius cũ* ל*, absolutum esse videtur,* תְּחֵית *verò syntacticum.*

Horum etiam statuum formæ, à nominum analogia pendẽt, & eodem modo hîc quoque tradendæ sunt. Quin etiam hîc vt & Hebraicè quædam syncategoremata sine literis præfixis nunquam legantur vt אֲתַר *Locus, vbi degenerat in syncategorema, nunquam sine* ב *legatur,* בָּאתַר *Post, quod disertè ita scribitur Danielis 7. 6.* בָּאתַר דְּנָה *Post hoc: imò & ferè aliàs* א *ipsum abscõdit præsertim apud Chaldæos & Syros.* קֳבֵל *Ex aduerso, apud Aramæos omnes nunquam sine* ל*: ad quod aliquando præsertim apud Chaldæos asciscit* ב *ita vt tum habeat ante se dictionem integram* כָּל־ *Omnino. Syri constanter dicunt* לוּקְבַל *Contra. quæ punctatio monet Babylonicum* לָקֳבֵל *propriè esse pro* לְקֳבֵל*, quod & aliquot locis scribitur apud Danielem in quibusdam exemplaribus: quanuis illa alia magis analoga sit, in hac voce, & alia non longinquæ analogiæ* לָקֳדָם.

pertinet, illam ſolam hîc etiam tractabimus. Illorum ſtatuum formæ ab iis quæ in nominibus traditæ ſunt, omnino pendent: vnde & hîc idem ordo nobis obſeruandus, quem in illis ſequuti ſumus. Perfectæ ergo formæ primùm tradendæ ſunt, deinde imperfectæ, omnéſque eo ordine quem in nominibus deſignauimus. Antequàm verò eum aggrediamur, tenendum eſt quædam ex huiuſcemodi ſyncategorematis nunquam ſine aliqua ex literis quas Miniſtrantes vocant, & ſuprà pag. 37, Præfixa appellauimus, reperiri. Id vbi eueniat admonebimus. Reuocandum quoque eſt in memoriam quod pag. 40. docuimus, quædam affixa ſyncategorematis cum verbis communia eſſe: quòd nec etiam omittemus. Tenendum etiam eſt quædam inſequi inflexionem maſculinam, quædam fœmininam: eámque quædam ſingularem, quædam verò pluralē, quædam etiam vtranque. quæ & ſuo loco ſubiungemus.
Denique אֵת & עִם Cum, ante ךְ fœm. ſolent habere ֵ nō ִ.

Perfecta ſyncategoremata.

עֻמָּה Eregione, quod ferè ſemper componitur cum ל, לְעֻמַּת aliquando cum בָּל־ Omnino, ſequitur ſingularem inflexionem סֻלָּם, pag. 70. לְעֻמַּת לְעֻמָּתוֹ, &c.

אֵצֶל Apud, ſequitur inflexionem חֵלֶק, pag. 63. & 64.

גְּלַל verò quod ſemper dicitur בִּגְלַל Propter, ſequitur omnino ſingularem inflexionē כְּתֵב, p. 71. בִּגְלַל בִּגְלָלוֹ, &c.

עֲבוּר item quod ſemper dicitur בַּעֲבוּר Propter, ſequitur ſingularem inflexionem גְּבוּל pag. 72. ita tamen vt aliquando mutet ו in Kibbúts.

אַחַר Poſt, ſequitur pluralem inflexionem פֶּרֶן, pag. 70. vbi huic voci plurale abſolutum docendi gratia tribuimus. Inflectitur ergo propriè, אַחֲרֵי אַחֲרָיו אַחֲרֶיךָ, &c. Sic quòque inflectendum eſt

תַּחַת Sub, niſi quòd habet & affixionem ſingularem ad tertias & primam, תַּחְתֵּנוּ תַּחְתֶּנָה תַּחְתָּם תַּחְתָּן תַּחְתַּנִי. Ad hanc infle-

Hic certè syncategoremata, affixa verborum propria non ita familiaria habent, vt Hebraicé. nam extra vnicum מִן A, alia vix reperias quæ affixa verbalia admittat. Quinetiam in hoc aliquis excipiat נ potiùs esse radicis quàm affixi. Hic quoque quædã syncategoremata inflexionẽ masculinã sequantur, quædam etiam fœmininam, eámque quædam masculinã, quædam fœmininam. quæ vtranque, nondum occurrerunt.

Perfecta syncategoremata.

מְטוּל *vide in defect.* 'ע.

חִלּוּף *Vice, apud Chaldæos sequitur affixionem pluralẽ* שְׁלוּם▭, *pag.*70.

קֳדָם *Ante, Babylonicè semper habet expressum Kamets-chatúph. Vulgò apud paraphr. & Syros scribitur cum Scheuá,* ▭קְדָם, *in syntaxi nihil mutans, vt iam diximus pag.*55. *affigitur instar pluralis* כְּתָב *(pag.*67.*) admixti formæ* אוּמָּן, *pag.*65. קֳדָמַי הִי קֳדָמָיךְ *&c. vt ad* כָּהֵן, *pag.*57. *Talmudici detracto* ר *dicunt* קַם קַמּוֹהִי קַמָּיךְ. *item & à* קוֹדָם. *Ante, Hebraico Benoní Kal,* קוֹמֵה קוֹמָךְ *Ante eum, te, &c. Denique Syri aliquando vsurpant* לוּקְדַם *Antea, sed nunquam affixum. Quinetiam est Actor.*26.20. לְקוּדְמִין *primum, deformato fortasse plurali, à* לוּקְדַם, *& transpositis vocalibus.*

חְלָף *Vice, apud Syros sequitur inflexionem pluralem* כְּתָב, *pag.*67, *nulli formæ admixtam. nondum affixum occurrit apud Chaldæos, bene extra affixionem. eius affixi loco vtũtur* חִלּוּף, *de quo suprá.*

קֳבֵל *Babyl. Ex aduerso, sequitur affixionem singularem* כְּחַל, *pag.*65. *admixtam formæ* צְלֵם, *pag.*67: *dicimus enim* לְקָבְלֵה לְקָבְלָךְ, *&c. præfixo semper* ל. *vt suprà notauimus: eóque notato Scheuá, fortasse ob affixionẽ. Apud Chaldæos* ק *notatur Chirék* לְקִבְלֵה, *&c. Syri huic etiã* ל *(vt diximus) præfigũt,* לוּקְבַל, *affigúntque instar sing.* כְּרֵךְ, *p.*69. לוּקְבַלֵה לוּקְבַלָךְ, *&c. quasi sit ex daghessatis.*

inflexionem pertinere videtur אַשְׁרֵי O beatum, אַשְׁרָיו, אַשְׁרֶיךָ, &c. ita vt ex litera ſceuata excidat Daghés. Semel reperitur אַשְׁרֵיךְ (pro אַשְׁרַיִךְ) O beatam te, Eccleſ. 11. 17. Vide pag. 58. Alii malunt eſſe nomen.

נֶגֶד Coràm, ſequitur inflexionem ſingularem, בֶּגֶד, & קֶצֶף, pagina 71.

בְּעַד. Vide in quieſc. 'ל.

Imperfecta.

Deficientia 'ע.

כֹּל Omnis, cuiuſlibet generis, numeri & perſonæ, ſequitur inflexionem ſingul. עֹז, pag. 374. כֻּלּוֹ כֻּלְּךָ, &c. Huius nonnullas anomalias in affixione, habes pag. 56, & 74.

אֵת Cum, ſequitur affixionem ſingularem עֵת, pag. 374. אִתּוֹ, אִתְּךָ, &c. Ieſch. 24. 10. מֵאִתָּךְ Abs te, eſt pro מֵאִתְּךָ. Differentiæ gratia vbi merè articulus eſt, vocalis breuis & Daghés componuntur in vocalem longam, אוֹתוֹ אוֹתְךָ, &c. prorſus inſtar שׁוֹט, pag. 384. ita tamen vt pro אוֹתָם, & אוֹתָן, promiſcuè dicatur אוֹתְהֶם, & אוֹתְהֶן, imò & אֶתְהֶם & אֶתְהֶן: ſic & pro אוֹתְכֶם & אוֹתְכֶן vſurpatur אֶתְכֶם & אֶתְכֶן.

הֵן Ecce, hanc analogiam aliquo modo ſequitur, הִנּוֹ, הִנְּךָ, הִנָּךְ, הִנֵּה, הִנֶּנּוּ & הִנֶּנִּי, הִנְנִי & הִנְּנִי, הִנְנוּ, הִנְּכֶם, הִנָּם, הִנְּכֶן, הִנָּן.

בַּד, quod ferè ſemper habet ל, לְבַד Seorſim ſolùm, inſequitur inflexionem דַּל, pag. 374. לְבַדּוֹ לְבַדְּךָ, &c.

*מִן Abs, ita ſequitur inflexionem ſingularem עֵת, ibid. vt quamplurimas habeat anomalias.

*מִמֶּנּוּ מִמְּךָ	מֵהֶם מִכֶּם
מִמֶּנִּי, aliquando מִנִּי	מִמֶּנּוּ, aliquando מִמֶּנּוּ
מִמֶּנָּה מִמֵּךְ	מֵהֶן מִכֶּן

*Poeticè aliquando reperitur מִנֵּי, quaſi in ſyntaxi plurali. item מִנִּי, quaſi habeat י paragogicum. item &

*Ali-

Chald. תְּחוֹת *Sub, sequitur inflexionem plur.* נְהוֹר, *pag.* 67. תְּחוֹתוֹהִי, תְּחוֹתָיִךְ, *&c. Pro eo Talmudici vsurpant* תּוֹתֵי *pro* תְּחוֹתֵי, *detracto* ח *per syncopen: & substituto Kaméts pro* ו, תְּחַי, *deinde* א *pro* י, תְּחָא, *nisi quis deducat à* תְּחֵיא *Minús.*

אֲחַר *apud Babylonios, admittit eandem inflexionem pluralem quam apud Hebræos.*

Imperfecta.

Defectiua 'y.

Chald. כּוֹל *Omnis, cuiuslibet generis, numeri & personæ, sequi debeat inflexionem sing.* גּוֹב, *pag.* 375. *tamē apud Babylonios ferè semper affigitur cum Kamets-chatúph,* כָּלְּהֹ, *vel* כֻּלֵּהּ, *&c.*

Syr. כּוֹל, *vel* כֹּל, *omnino sequitur inflexionem singularem* פּוּם, *ibidem.*

Chald. עִם *Cum, sequitur inflexionem singularem* צַר, *ibidem. at* עִמֵּהּ, עִמָּךְ, *&c.*

Syr. עַם, *inflexionem singularem,* עַם, *ibid.*

Chald. מִן *Abs, sequitur inflexionem singularem* צַר, *ibidē,* מִנֵּהּ, *&c. nisi quòd videtur admittere aliquando affixa verbalia, vt suprà diximus. sic*

Syr. מֶן *inflexionem sing.* שֶׁן, *ibid.* מֶנֵּהּ, *&c.*

Aram. מְטוֹל, *vel* מְטֻל, מְטַל *Propter (quod huc refero tum propter u breue quo constanter scribitur apud Syros, tum etiam propter significationem Operiendi quæ in hanc vocem non malè quadrat) affixa admittit instar fœminini pluralis:* מְטֻלְתָה, מְטֻלָּתָךְ, *&c. Paraphrastæ medij generis præfixo Aleph dicunt* אַמְטֻל, אַמְטֻלְּתָהּ, אַמְטֻלְתָךְ, *&c.*

Quiescentia פ׳ א׳.

אֲתַר, *vt suprà diximus, nunquam legitur sine* ב, *ita vt aliquando disertè apud Danielem scribatur* בָּאתַר, *sed sæpiùs, vt & apud reliquos Aramæos* בָּתַר *Post. Sequitur verò Babylo-*

*Aliquando reperitur מִנְהוּ & מִנְּהוּ.

עִם Cum, omnino ſequitur inflexionem ſingularem עֵת, pag. 374. עִמּוֹ עִמְּךָ, &c. עִמָּךְ, fœm. &c. Pro עִמִּי quidam dictum volunt עִמָּדִי: quod alii malunt eſſe ab עֶמֶד voce per ſe.

Quieſcentia Hájin.

אַיִן Non, ſequitur inflexionem ſingularem זַיִת, pagina 383. אֵין, &c. niſi quòd aliquando admittit affixa verbalia, vt pro אֵינוֹ habet אֵינֶנּוּ, & pro אֵינִי habet אֵינֶנִּי. Poeticè dicitur אֵינֵמוֹ, & אֵינָמוֹ, quaſi iam habeat affixionem pluralem.

בַּיִן Inter, ſequitur per omnia inflexionem tam ſingularem quàm pluralem זַיִת, ibid. בֵּינוֹ, &c. Quinetiam reperitur fœmininum:

בֵּינוֹת Inter, quod omnino ſequitur inflexionem pluralem שֵׂיבָה, pag. 386. בֵּינוֹתָיו, &c.

עוֹד Adhuc, ſequitur inflexionem ſingul. שׁוֹט, pag. 384. niſi quòd affixa verborum propria admittit, עוֹדֶנּוּ עוֹדְךָ, &c.

זוּלַת Præter, omnino ſyntacticum eſt fœmininum, à זוּלָה, formæ פּוּרָה, pag. 386. cuius inflexionem ſingularem ſequitur, זוּלָתוֹ זוּלָתְךָ, &c. זוּלָתִי aliquando habet י duntaxat paragogicum.

Quieſc. ל׳ה׳.

עַל Super, etiam abſolutè, omnino ſequitur inflexionem pluralem רַם, pag. 394. עַל, & aliàs in ſyntaxi plurali, עָלַי, עָלָיו, &c.

עַד Vſque ad, ſuperiorem inflexionis analogiam omnino ſequitur, vbi ſine litera ב reperitur, עָדַי עָדָיו, &c. עֲדֵיהֶם, &c. At cum ב בְּעַד Pro, Super, induit ea lege affixionem ſingularē, vt Pathách ſub ע, mutet in Chateph-pathách, vnde ב aſciſcit Pathách, בַּעֲדוֹ בַּעַדְךָ, &c.

אֶל Ad, ſequitur omnino inflexionem pluralem בֵּן, & זַר, pag. 396. niſi quòd cum affixis affinibus ita redit ad

ſyntaxin

nicè meram affixionē singularem perfecti עָלֵם*,pag.65.*בְּחַרְהָ*,*
*&c.at Chald.etiam pluralem,*בְּחָרוֹהִי*,&c. Syrè admixtam*
habet illam affixionem cum-בְּרֵךְ*,pag.69.*בְּחַרֵה*,&c.*

Quiescentia 'y.

Chaldæum יַת *articulus antistrophus Hebraico* אֵת*,sequitur singu*
larem inflexionem טָב *, pag. 385.* יָתֵהּ *, &c. ex Danielis 3.2.*
יָתְהוֹן *eos:rarò pluralem.*

Chald. בֵּין *sequi videtur hîc eodem modo affixionem, imò & a-*
liquando inflexionem vtranque,quo Hebraicè: masculinè i-
gitur affigi videas tam singulariter quàm pluraliter prorsus
instar עֵין*,pagina 383.præsertim illis locis quibus* בין *Hebrai-*
*cum.Syri nunquam eo vtuntur nisi pluraliter inflexo ,*בֵּינַי*.*
בֵּינַוְהִי*,&c.fœmininū*

בֵּינַת *non ita frequēter occurrit apud ipsos Chaldæos quàm apud*
Syros,apud quos paßim inuenitur inflexum instar pluralis
טָבָא*,pag.385.*בֵּינָתֵהּ*,&c.Syri vsurpant &*

בֵּית *pro vtroque superiore , sed in sola syntaxi singulari..*

Quiescentia Lámed.

עַל *Super,apud omnes Aramæos sequitur inflexionem plura-*
lem אב*, pagina 395.ita vt solo puncto rapto afficiatur ad y.*
עֲלוֹהִי*,&c. Aliquando apud Chaldæos reperitur*

עִלָּוַי*, quod affigitur aliquando more singularium* עִלָּוֵהּ*,&c.a-*
*liquando more pluralium,*עִלָּוֹהִי*,&c.*

לְוָת *Ad,vt habet formā pluralis fœm.*שְׁנַיָּא*,pag.401. ita & a-*
*pud omnes Aramæos illam prosequitur,*לְוָתֵהּ*,&c. Analo-*
giam hanc prorsus sequitur.

כְּוָת *Sicut,*כְּוָתֵהּ*,&c. Eam ipsam admittit*

כְּמָא *Sicut,quando inflectendum est , vt aliquando à Chaldæis*
*inflectitur,*כְּמָתֵהּ*, &c.*

Composita ex Quiescent.

אִית *Chaldaicum & Syrum,& Babylonicum*

אִיתַי *Sum,es,est,eodem prorsus modo quo* יֵשׁ *Hebraicum, omnino*
sequitur inflexionē pluralem qualis cernatur in טִין*, pag.385.*

ſyntaxin pluralem, vt eam vſurpet cum Chateph-pathách,אֵלַיו, אֵלַי, &c.אֲלֵיהֶם, &c.

יֵשׁ Sum, es, eſt, &c. pro diuerſa ſententiæ & affixionis ratione, ſequitur affixionem בֵּן, & שֵׁם, pag. 396. niſi quòd loco Chirék, quo ſemel afficitur, habet Seghól, & præterea affixa verbalia, imò & נוּ pro הוּ, יֶשְׁנוֹ יֶשְׁךָ, &c.

בְּלִי, & interiecto ת per epenthesin, בִּלְתִּי Abſque, affigitur quaſi repræſentádum nobis ſit בֶּלֶת formæ נֶגֶר, pag. 70. בִּלְתּוֹ בִּלְתְּךָ, &c.

כְּמוֹ Sicut, videtur habere abſolutam formam כְּמוֹ (inuſitatam tamen) ídque ex eo quòd eodem prorſus modo abiicit & retinet Kaméts, quo שָׂדֶה, p. 390. כָּמוֹהוּ כָּמוֹךָ, &c. כְּמוֹהֶם, &c. ita vt verbalia quoque affixa admittat.

מַעַן, nunquam ſine ל לְמַעַן, Propter, ſequitur inflexioné נַעַר, p. 402. niſi quòd induit affixa verbalia, לְמַעֲנֵהוּ לְמַעַנְךָ, &c.

Compoſitum.

אֵי Vbi, ſequitur omnino inflexioné דַּי, p. 409. אֵי אַיּוֹ אַיֶּךָּ, &c.

Quatuor literarum.

בִּלְעֲדֵי, & aliquando בַּלְעֲדֵי, ſequitur inflexionem pluralem צֶלְצֶל, pag. 411. בִּלְעָדָיו, vel בִּלְעָדָיו, &c. בִּלְעֲדֵיהֶם, &c.

Hîc omittendum non eſt literam ם videri aliquando ad calcem adiectam, ad deformanda quædam ſyncategoremata, quale videri poſsit perfectum illud שִׁלְשׁוֹם, pag. 82. & imperfectum רֵיקָם, pag. 387. item יוֹמָם Interdiu: hæc enim indeclinabilia omnino ſunt.

Porrò fœminina ſingularia formæ מִצְרִי, pag. 86. hîc vſurpátur pro aduerbiis Latinis deſinentibus in é, vt מִצְרִית, AEgyptiacé.

Quædam quoque nomina ſubſtantiua aliquando expreſſa litera miniſtrante, aliquando etiam ſuppreſſa, aduerbia quædá Latina repræſentát. Eiuſcemodi eſt בְּסָבִיב In circuitu, vel מִסָּבִיב Ex circuitu, & סָבִיב Vndiquaque: לָבֶטַח Ad ſecuritatem, & בֶּטַח Tutò: atque eò refero, quòd תָּוֶךְ Mediú,

etiam

385.אִיתוֹהִי,&c.

*Chald.*לֵית, *& Syrum*

לֵית,*vt cōponitur ex illo* אִית & לָא *Non,eius prorsus analogiā sequitur,cùm in significandi ratione, Non sum,Non es,&c.tū in affixione* לֵיתוֹהִי,*&c.*

*Aram.*גַּו *Intra,in syntaxi sing.apud Babylonios,vt diximus, facit* גו,*& aliquando* גוא, *in affixione quam habet singularem,reponit Daghés in* ו,גַּוֵּהּ,*&c.*

Quatuor literarum.

*Chald.*בִּלְחוֹד *Præter, propriè resoluendum in* ב, ל, *&* חַד *ex quibus constat, vt & Syrum*

בַּלְחוֹד,*sequūtur affixionem pluralem* קֳדָמוֹהִי, *pag.311.* בִּלְחוֹדוֹהִי, *&c.* בַּלְחוֹדַוְהִי,*&c.*

Hîc,*præsertim apud Syros frequentissimæ sunt voces quæ respondent aduerbijs Latinis in é , deformatæ eodem prorsus modo apudChaldæos,quo apudHebræos.Illi enim æquè dicūt* יְהוּדִית, *Iudaicè,atque ipsi Hebræi. At Syri interijciunt* א ,י

יְהוּדָאִית. *à* תְּנָיָן *Secundus,aduerbiū præter morem desinit in* ות, תְּנְיָנוּת *Secundó.*

Porrò mera adiectiua etiam masculina sæpe vsurpantur Aramicè pro ipsis vocibus consignificantibus,vt סַגִּי *Multùm:quin etiam Syrè aliquando ad superlatiuum gradum exprimendum,ipsa ingeminantur* בִּישׁ בִּישׁ *Malè malè.i.pessimé.*

Hic quoque meræ literæ præfixæ,affixis nexæ,præpositiones Latinas declarāt: aliquādo solæ,aliquādo etiā inter se cōmissæ.

	Aram.					*Chald.*	*Syr.*
בֵּהּ	*In eo,*	לֵהּ	*Illi,*	דִּילֵהּ	*Illius,*	דִּידֵהּ	דְּלֵהּ
בָּךְ	*&c.*	לָךְ	*&c.*	דִּילָךְ	*etc.*	דִּידָךְ	דְּלָךְ
בִּי		לִי		דִּילִי		דִּידִי	דְּלִי
בְּהוֹן		לְהוֹן		דִּילְהוֹן		דִּידְהוֹן	
Syrè							
בְּהוֹן		לְהוֹן		דִּילְהוֹן			דַּלְהוֹן

Arã. כְכוֹן	לְכוֹן	דִילְכוֹן *Chald.*	דִירְכוֹן	*Syr.*
Syrè				
כְכוּן	לְכוּן	דִילְכוּן		דַלְכוּן
כָן	לָן *Syr.* ן ֶ	דִילָן	דִירָן	דְלַן
בָה	לָה *vel* הּ ֶ	דִילָה	דִירָה	דְלַה
בֵךְ	לֵךְ	דִילֵךְ	דִירֵךְ	דְלֵכִי
כְהֶן	לְהֶן	דִילְהֶן	דִירְהֶן	
Syrè				
כְהֵין	לְהֵין	דִילְהֵין		דַלְהֵין
כְכֶן	לְכֶן	דִילְכֶן		
Syrè			דִירְכֶן	
בְכֵין	לְכֵין	דִילְכֵין	*Propriè est Quia ei, &c.*	דַלְכֵין

etiam affixum pro Intra vſurpatur.

Denique & literæ illæ meræ, quas Præfixas appellauimus, affixis iunctæ præpoſit. Latinarũ vſum cómodiſsimè exhibent: aliquãdo ſolæ, aliquãdo etiã inter ſe commiſſæ.

בּוֹ	In eo,	לוֹ	Illi, &c.	שֶׁלּוֹ	Illius,
בְּךָ	&c.	לְךָ		שֶׁלְּךָ	&c.

& ad maiorem accentum,

בָּךְ	לָךְ	שֶׁלָּךְ
בִּי	לִי	שֶׁלִּי
בָּם vel בָּהֶם	לָהֶם	שֶׁלָּהֶם
בָּכֶם	לָכֶם	שֶׁלָּכֶם
בָּנוּ	לָנוּ	שֶׁלָּנוּ
בָּה	לָה	שֶׁלָּה
בָּךְ	לָךְ	שֶׁלָּךְ
בָּן vel בָּהֶן	לָהֶן	שֶׁלָּהֶן
בָּכֶן	לָכֶן	שֶׁלָּכֶן

In hoc שֶ, Qui, quæ, quod, de quo pag.42. &c. committitur cum Lámed, quaſi efficiatur שֶׁל, vſitatum apud Rabbinos pro articulo genitiui, vt habes pag.88.

Porrò Daghés occupat Lámed ex genuina punctuatione שֶ, qua fit vt ferè habeat Seghól, rarò Pathách, ſequente Daghés: aliquãdo verò ֶ in ſupplementũ vtriuſque, rariſsimè Scheuá. Vſurpatur & Beth ad שֶׁל, ita vt efficiatur בְּשֶׁל Ex eo quòd: quod & coniũgitur cum מִי. Ion.1.7. בְּשֶׁלְּמִי propter quem.

בששׁי בַּשַּׁבָּת בְּאַרְבָּעָא לְחֹדֶשׁ סִיוָן שְׁנַת חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים וְאַרְבַּע לִבְרִיאַת עוֹלָם לְמִנְיָן שֶׁאָנוּ מָנַיִן כָּאן בְּמַאשְׁשְׁלִיאָה מָתָא דְּעַל כֵּיף יַמָּא סוֹתְבָא אֵיךְ הֶחָתָן ר׳ משֶׁה בר יְהוּדָה אָמַר לְמָרַת קְלָארוֹנָאה בַּת ר׳ דָּוִד בר משֶׁה דְּלִישְׁבּוֹנָאה הֲוַאי לִי לְאִנְתּוּ כְּדָת משֶׁה וְיִשְׂרָאֵל וַאֲנָא בְּמֵימְרָא דִּשְׁמַיָּא אֶפְלַח וְאוֹקִיר וְאָזוּן וַאֲפַרְנֵס יָתֵיכִי לַיְכִי כְּהִלְכַת גּוּבְרִין יְהוּדָאִין דְּפָלְחִין וּמוֹקְרִין וְזָנִין וּמְפַרְנְסִין יָת נְשֵׁיהוֹן בְּקֻשְׁטָא וְיָהֵבְנָא לַיְכִי מֹהַר בְּתוּלַיְכִי כְּסַף זוּזֵי מָאתָן דְּחָזוּ לַיְכִי מִדְּאוֹרַיְתָא וּמְזוֹנַיְכִי וּכְסוּתַיְכִי וְסִפּוּקַיְכִי וּמֵיעַל לְוָתַיְכִי כְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא וּצְבִיאַת מָרַת קְלָארוֹנָא בְּתוּלְתָּא דָא וַהֲוַת לֵיהּ לר׳ משֶׁה בר יְהוּדָה חָתָן דְּנָא לְאִנְתּוּ וְדָא נְדוּנְיָא דְּהַנְעֵלַת לֵיהּ עִם נַפְשָׁהּ מִבֵּית נָשָׂא וְאִמָּהּ בֵּין בְּכֶסֶף וְזָהָב וּבִגְדִים וְתַכְשִׁיטִין וְשִׁמּוּשׁ עַרְסָא וּשְׁאָר כְּטַלְטְלֵי סַךְ טוֹפֶרֶת

SExto [die] hebdomadis, quarto [verò] mensis Siuán (.i. Maij) anni quinquies millesimi ducentesimi quinquagesimi quarti ab orbe condito, iuxta numerum quo nos numeramus hic Maßiliæ, quæ est vrbs ad litus maris sita, Cùm sponsus [ipse] Rabbi Moschéh filius Rabbi Iehudáh dixisset dominæ Claronæ filiæ Rabbi David filij R. Moschéh Lisbonensis, Esto mihi in vxorem iuxta Legem Moschéh & Iisrael, & ego ex verbo Cœlorum colam, honorabo, alam & regam te, te [inquam] iuxta morem virorum Iudæorum qui verè [& sine fuco] colunt, honorant, alunt & regunt vxores suas, atque dono ego tibi dotem virginitatis tuæ argenti denarios ducentos qui te decent, ex eo quod [est] Legis, & [prætereà] victum tuum, operimentum tuum, atque sufficientiam tuam, & cognitionem tui (seu consuetudinem tecū) pro more vniuersæ terræ: etiam voluit ipsa domina Clarona virgo, & fuit ei nimirum ipsi R. Moschéh filio R. Iehudáh, sponso in vxorem. Ipsius verò dotis quam [illa] ei attulit secū ex domo elocantis & matris suæ, tam in argento quàm in auro, vestibus, ornamentis & lecti suppellectile, atque reliquis [bonis] mobilibus, summam [videlicet] æstimationis

הכל קבל עליו ר' משה בר יהודה חתן דנא בשלש מאות ושלשים וששה
פרחי זהב טבי ותקולי שוה הפרח שלשים ושנים דנרין ריאלש ממטבע
היוצא פה מאששיליאה ולא תהא כתובה זו ככתבות החוזרות לשליש
אלא שתגבה כל אלו שלש מאות שלשים וששה פרחים משלם בלי פחת
בלי שבועה קלה וחמורה ואפילו חרם סתם ואפילו הדרת הראש ואפילו
על ידי גלגול בין בכולה בין במקצתה בין היא בין יורשיה בין הבאים
מכחה בין ממנו בין מיורשיו בין מהבאי' מכחו לעולם וכך אמר לנו ר'משה
חתן דנא חמר ואחריות כתבתא דא ונדוניא דא קבלית עלי ועל ירתאי
בתראי להתפרעא מכל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי תחות כל שמיא
דקנאי ודאקנה נכסין דאית להון אחריות ואגבן דלית להון אחריות
כלהון יהון אחראין וערבאין לכתבתא דא ונדוניא דא כאחריות וחמר
כל שטרי כתבאתא דנהיגין בבנת ישראל מיומא דנן ולעלם דלא
כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וקנינא מר' משה חתן דנא למרת
קלארונאה בתולתא דא אנתתיה על כל מה דכתיב ומפרש לעיל במנא
דכשר למקניא ביה:

ר די במימרא תא די מדאוריתא ודעל הגדר יסר וחמשים דחוץ מן
השטה והכל שריר וקים:

horũ omniũ in se recepit ipse R. Moschéh filius R. Iehudáh, sponsus, ad trecẽtos triginta sex liliatos aureos probos & iusti põderis, quorũ quisque valeat triginta duos denarios (.i. asses) regios eius monetæ cuius vsus est hîc Massiliæ. Porrò dotale istud instrumẽtum non erit instar aliorum quæ redeunt ad trientem, sed duntaxat exiget omnes hos trecẽtos triginta sex liliatos integros, absq; diminutione, absque iureiurãdo leui aut graui, quinetiam absque anathemate indefinito: atque etiam reditum præcipuæ summæ, imò & per modum reuolutionis, siue totam [dotem repetat,] siue aliquam eius partem, siue illa [sit quæ repetat,] siue eius hæredes, siue [etiam] qui vẽturi sunt ab illius vi: tam ab illo quàm ab illius hæredibus atque ab illis qui vnquã venturi sunt ab illius vi. Et sic dixit nobis ipse R. Moschéh spõsus, Onus & oppignerationẽ dotalis istius instrumẽti atq; adeo dotis ipsius recepi in me & in hæredes meos post me, ita vt refundatur ex eo quod pulcherrimum & præ-

præstantissimũ videbitur inter pecunias & possessiones quæ mihi sunt sub vniuerso cælo, quas [iam] acquisiui, quasque acquisiturus sum: pecuniæ quarum est oppigneratio & quarũ nõ est oppigneratio, omnes illæ erũt oppigneratæ, & satisdationi (seu hypothecæ, & cautioni) oppositæ huiuscemodi dotis constitutioni atque adeò doti ipsi, iuxta oppignerationẽ & onus omniũ instrumentorum dotaliũ quæ vsitata sunt in filiabus Israel, ab horũ die in seculum vsque, ita vt nullus locus futurus sit exceptioni, vel priuilegijs vllis quocunque diplomate illa confirmentur. Ego verò [scriba] acquiro ab ipso Rabbi Moschéh ipsi dominæ Claronæ virgini, eius vxori quicquid scriptum [est] & expressum suprà, eo modo quo acquirere conuenit.

ר quod [est] in [voce] בְּמֵימְרָא*.i.ex verbo.*חא *quod [est in voce]* מִדְּאוֹרָיְתָא*.i.ex eo quod est Legis, quæ sunt [reposita] ob inductã lituram, confirmauit [scriba videlicet,] item &* חֲמִשִּׁים *quod [est] extra ipsam lineam. Atque vniuersum hoc firmum & stabile.*

Notæ in superius instrumentum dotale.

Esto.) הֲוֵאי, vel si totum Syrum malis הֲוַאי, est ex forma imperatiui sing. fœm. in quiesc. ל׳, vt habes pag.290. Author libri אבן העזר pro voce hac reponit הֲרֵי, sed hoc meliùs quadrat.

Cælorum.).i.Dei, ex vulgato Aramæorũ vsu: cuius vestigia extant, Dan.4.26.aliàs 23. שַׁלִּיטִין שְׁמַיָּא dominentur Cœli .i.Deus Opt. Maximus, vt aliàs eodẽ cap. sæpe repetitur.

Colam, &c.) Verba solẽnia sunt quibus concipiebatur matrimonij vinculum, vt apparet ex eorum repetitione. Atque ad hanc formulã respexisse videtur Petrus priore sua epist.3.7. præsertim ad Honorandi verbum.

Dotem, &c.) Nimis notum est ex Gen.34.12.& 1.Schem.18.25, & aliis permultis locis, viros mulieribus dotẽ in virginitatis gratiam ascripsisse.

Ex eo quod est Legis.) Ex cõparatione eius quod scribitur Exod.22.16, & 17.& Deuter.22.29. dotis præscriptio in gratiam virginitatis, erat quinquaginta siclorum: quorũ

vt quisq; quatuor Zuzos seu denarios continebat, ita & quinquaginta sicli ducentos Zuzos conficiunt. Porro vox חַזוּ habet Talmudicam formationem pluralis masculini Benoní Kal, de qua p.287. vel si velis, Pahúl, רְחוּו. Nam respondet Hebraicæ voci רָאוּי.

Liliatos.) Heb. vox פְּרָחִים Flores propriè sonat: vnde fortasse Iudæi olim per Antonomasiam appellarunt Gallorũ stemmata, liliorũ flore cõstantia, & aureos coronatos ea figura cusos: vel ex ipso Gallorũ idiotismo, *La fleur de lis.*

Ad trientem.) Trientẽ hunc ad dotis accessionẽ refero, quã nolit reduplicata eius media summa ad sesquialteram assurgere. Atq; sic videtur exponi שְׁלִישׁ à Bahal Harúk.

Per modum reuolutionis.) .i. per procuratorem, aut etiam actionis cessionem, seu transcriptionem.

Quod pulcherrimũ, etc.) Ex paraph. Chal. in Psal. 45.14. vidëtur verba hæc singularis cuiusdã priuilegij fuisse, quod pactis dotalibus irrogatum fuerit.

רְקָנַאי *Quæ possedi.*) Talmudicam hanc deformationem ad primam sing. præt. Kal in quiesc. ל׳, vide pag. 281.

ר *quod est, etc.*) Verba hæc notæ sunt defectuũ quibus laborauit instrumentũ istiusmodi, aduersus quos cautionẽ hãc subiecit, vt nihilominus firmissimo robore valeret. In ipso ergo αὐτογράφῳ ר ad vocem בְּמֵימְרָא & חא ad vocẽ כְּרָאוֹרַיְתָא litura superinducta restitutæ fuerant: שים verò ad חֲמִשִּׁים mensurã ad quam seriatim productæ fuerant aliæ lineæ, prætergrediebatur.

Deniq; ad calcẽ huius instrumenti primùm occurrit Chirographus ipsius Spõsi, deinde & aliorũ ad duodecim, postremò etiam ipsius Scribæ.

FINIS.

קרני אל